SF PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Charles Stross

SINGULIARUMO DANGUS

Mokslinės fantastikos romanas

Iš anglų kalbos vertė
VIDAS MORKŪNAS

eridanas
Kaunas
2010

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas", 478 tomas
Serija įkurta 1990 m.

Charles Stross
SINGULARITY SKY
London, Orbit, 2006

UDK 820-3
St356

www.eridanas.lt

ISBN 978-9955-10-150-5
ISSN 1822-6302
Copyright © by Charles Stross, 2003
Cover art copyright © by Stephan Martiniere, 2004
Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2010

Prologas

Tą dieną, kai buvo paskelbtas karas, į grindinio akmenis Naujajame Petrograde užbarbeno telefoninis lietus. Dalis telefonų skrosdami atmosferą mažne išsilydė, kiti sparčiai vėsdami ryto žvarboje skimbčiojo ir traškėjo. Prie vieno prisiartinęs smalsus balandis pakreipė galvą, kaptelėjo į žvilgantį korpusą ir susyk atšoko, mat prietaisas sučirpė ir prabilo metaliniu balsu:

- Alio! Kuo mus pralinksminsite?

Rošarą aplankė Šventė.

Naujosios Respublikos kolonijos ekonomikai buvo suduotas rimtas smūgis, ir pirmąja jo auka tapo perkaręs berniūkštis. Su pradvisusiu maišu ant liesų pečių, it kareivis - su žygio čiužinuku, kiūtindamas į darbą Rudis - nei koks jo tėvavardis, nei kas jo tėvas, niekas, suprantama, nežinojo - nutekamajame prišnerkšto skersgatvio latake pastebėjo telefoną. Šis tviskėjo tartum gerai išvalytas pistoletas. Berniokas susigūžęs apsidairė: o kas, jeigu jį pametęs turčius sukiojasi kur nors netoliese? Telefonas sučirpė ir vos neišsprūdo persigandusiam Rudžiui iš rankos. "Prietaisas!"

Prietaisais galėjo naudotis tik aukštuomenė, juos akylai saugojo pilkamunduriai paniurėliai. Bet jeigu Rudis šį daikčiuką parneštų namo, dėdė Šmuelis jį iškeistų į kalną sotaus maisto: odų raugykloje tiek neuždirbtum, šunų šūdo pririnkęs net ir pilną maišą. Kol berniūkštis vartė telefoną, galvodamas, kaip užtildyti čirpimą, metalinis balsas vėl ištarė:

- Alio! Kuo mus pralinksminsite?

Jei ne smalsumas, Rudis būtų sviedęs prietaisą šalin ir nukūręs sau.

- O kam reikia?

- Pralinksminkite mus, ir gausite ko panorėję.

Berniukas net išsižiojo. Abiem rankomis laikomas metalinis korpusas vylingai žvilgėjo. Vaikis iškart prisiminė įstabias pasakas, kurias taip mėgo sekti vyresnioji sesuo, kol dusulys nuvarė ją į kapus. Tėvas Borozovskis tuos pasakojimus apie stebuklingas lem-

pas, burtininkus, džinus būtų kaipmat paskelbęs bedieviškais paistalais ir prakeikęs. Troškimas pabėgti nuo nykios, žiaurios kasdienybės Rudžio širdyje susigrūmė su pesimizmu, kurį beveik dešimtį metų maitino sekinantis darbas. Nugalėjo realizmas. Berniūkštis pasakė ne "noriu skraidančio kilimo", ne "noriu piniginės, prikimštos auksinių rublių", ne "noriu virsti kunigaikščiu Michailu ir gyventi rūmuose", o štai ką:

- Ar mano namiškius pamaitinsi?

- Taip. Linksmink mus, ir mes maitinsime tavo šeimą.

Nesumodamas, už kurio galo imtis tokios keistos užduoties, Rudis išnaršė visas visutėles savo smegenų kerteles. Galiausiai susivokė: juk akivaizdu! Pakėlęs telefoną prie lūpų, kuždomis paklausė:

- Gal pasekti tau pasaką?

Vakarop, kai iš orbitos pabiro dangiškoji mana, ir žmonių svajonės suvešėjo tarsi dykumų vijokliai po lietaus, Rudis ir jo namiškiai - pasiligojusi motina, girtuoklis dėdė ir septyni vaikai - buvo jau ištrūkę iš politinės-ekonominės Naujosios Respublikos sistemos.

Karas prasidėjo.

Statybinis Šventės laivynas tam tikras struktūras tolimos žvaigždžių sistemos gelmėse kūrė iš negyvos masės. Jokių krovinių su savimi jis negabeno. Bet kokį greitesnį už šviesą žmonių laivą kosminiai Šventės burlaiviai palikdavo toli užnugaryje. Jiems priartėjus prie tikslo, sužibdavo sintezės moduliai. Panašiai žaižaruoja dirbtinė vabzdiška gyvybė šaltuose periferinių galaktikų akivaruose. Kai tik gyvenamosios bazės atsidurdavo orbitoje netoli numatytosios planetos, Šventės keliauninkai išsyk pakirsdavo iš vasaros miego, pasirengę klausytis ir mainikauti.

Rošaras buvo kolonijinis Naujosios Respublikos užkampis, ne itin perspektyvi postdiasporinės epochos žmonių nausėdija. Ir šiaip ribotas galimybes čia dar varžė įstatymai, tad vietinė pramonė vargiai galėjo pritraukti investicijų; nenuostabu, kad atskrendančių laivų mažai kas dairydavosi. Po dangų, ir tat daugiau sistemos ribose, žvalgėsi tik geostacionariojoje orbitoje pakibusio kosmouosto tarnybos. Kol Imperijos Transporto Kontrolė teikėsi sukrusti, Šventės laivynas, jau spėjęs išardyti dujinės milžinės mėnulį bei tris kometas, kibo į dar vieną palydovą ir rengėsi iš orbitos pažerti telefonų lietų.

Iš pradžių tvyrojo siaubinga sumaištis. Nors Naujoji Respublika centro pasauliams nepriklausė, vis dėlto nuo jų buvo nelabai toli. O Šventės ištakų reikėjo ieškoti gerokai už Naujosios Respublikos šviesos kūgio, daugiau nei už tūkstančio šviesmečių nuo senosios anarchistų Žemės. Ir nors jų - Naujosios Respublikos ir Šventės - protėviai buvo bendri, abi civilizacijos daugybę metų vystėsi skirtingomis kryptimis, tad viskas jose - nuo ryšių sistemų iki politinių ekonomikų, jau neminint genomų - esmingai skyrėsi. Nieko nuostabaus, kad Šventės orbiteriai lėtus monochrominius Imperijos Transporto Kontrolės mirksnius iškart pastebėjo (tik nėmaž jų nepaisė). Sunkiau suvokti, kodėl niekas Hercogo rūmuose nesusiprotėjo paimti vieno gausiai pabirusių apsilydžiusių telefonų ir pasidomėti: "Kas esate ir ko jums čia prireikė?" Kita vertus, gal ir nekeista, mat į vakarą Naujajame Petrograde jau siautėjo beveik nebesutramdomas piliečių maištas.

Buria Rubinšteinas, radikaliosios pakraipos žurnalistas, agitatorius už demokratiją, buvęs politinis kalinys, dabar priemiestyje gyvenantis tremtinys (grįžti į gimtąją planetą, pas žmoną ir sūnų, jam buvo užginta mažiausiai dešimčiai metų), mėlynu pirštu - parkeris leido rašalą - pabaksnojo į sidabraspalvį daikčiuką ant stalo.

- Tad sakote, tokie byra visur? - paklausė grėsmingai ramiai.

Markas Volfas linktelėjo.

- Visame mieste. Miša iš kaimo atsiuntė telegramą - ten irgi tas pat. Hercogo vyrai zuja su maišais ir šluotomis, rankioja tą šlamštą, bet jo jau per daug. Byra ir kitokia velniava.

- Kitokia.

Buria lyg ir neklausė, tačiau iš kilstelėtų antakių buvo akivaizdu, kad tai ir yra būtent klausimas.

- Iš dangaus krinta įvairiausi daiktai, ir tai jums ne koks nors varlių lietus! - Olegas Timoševskis žvaliai stryktelėjo ir vėl atsisėdo, nuo virtuvinio stalo vos nenudrėbęs šrifto dėžės - neregistruotą spausdinimo techniką, rizikuodamas gauti dar dešimt metų, buvo suveikęs Rubinšteinas. - Tie daikteliai, regis, telefonai. Jei į juos kreipiesi - atsiliepia. Kartoja tą patį per tą patį: "Pralinksminkite mus, apmokykite, ir gausite ko panorėję!" Ne tik žada, bet ir duoda! Pats mačiau, kaip iš dangaus dviratis nudribo! Georgijus Pavlovičius pasisakė norįs dviračio, o laukdamas tam aparatui papasako-

jo Rolando istoriją.

- Sunku patikėti. Verčiau imkime ir patikrinkime... - Buria vyptelėjo it vilkas, ir Markas prisiminė, kaip vos prieš dvylika metų Burios krūtinėje liepsnojo ugnis, ranka gniaužė revolverį, o jo žodžio klausė dešimt tūkstančių darbininkų iš statybininkų-geležinkeliečių Sąjungos. Tiesa, Spalio perversmas jiems nepavyko. - Jeigu mįslingieji mūsų geradariai dviračiais atsilygina už senas pasakas, įdomu, ką jie duotų už bendrąją postindustrinės politinės ekonomijos teoriją.

- Su velniu išėjęs obuoliauti, gali likti ir be kraitelės, ir be obuolių, - atsargiai perspėjo Markas.

- Nesibaimink, aš tik šio to paklausiu. - Rubinšteinas paėmė telefoną ir smalsiai jį apčiupinėjo. - O kur... ak štai. Aparate! Girdi mane?

- Girdime.

Šiek tiek dainingame balse buvo justi keistokas akcentas.

- Gerai. Kas jūs tokie, iš kur, ko jums reikia?

- Mes - Šventė.

Visi trys disidentai taip staigiai palinko prie telefono, kad mažne susitrenkė galvomis.

- Nuskridome daugelį du šimtai penkiasdešimt šešiukių šviesmečių, aplankėme daugelį šešiolikių gyvenamų planetų. Mes ieškome informacijos. Prekiaujame.

- Prekiaujate?

Buria atrodė nusivylęs. Tarpžvaigždiniai biznieriai-kapitalistai. Nė kipšo jam tokių nereikia!

- Duosime jums, ko panorėsite. O jūs mums - ką nors. Ką nors, ko mes dar nežinome. Tapyba, matematika, dramaturgija, literatūra, biografijos, religija, genetika, dizainas. Ką ketinate mums pasiūlyti?

- Kai sakote "ko panorėsite", ką tai reiškia? Amžinąją jaunystę? Laisvę?

Rubinšteino balse šmėstelėjo patyčia, bet Šventė neišsidavė užjutusi.

- Abstrakčiąsias sąvokas perprasti nelengva. Keistis informacija taip pat nelengva - menkas pralaidumas, prieigos nėra. Tačiau mes galime sukurti ir numesti iš orbitos bet kokius jūsų norimus daiktus. Gal norite naujų namų? O gal savaeigio vežimo, kuris dar

ir skraidytų bei plaukiotų? Arba drabužių? Gaminame viską.

Timoševskiui atkrago žandikaulis.

- Turite automatinį gausybės ragą? - mažne dusdamas pasiteiravo jis.

Buria prikando liežuvį. Verčiau Timoševskis būtų nesikišęs... nors suprasti jį galima.

- Taip.

- Ir mums vieną tokį galite perleisti? Su naudojimosi instrukcija ir kolonijinio stiliaus biblioteka? - paklausė Rubinšteinas jausdamas, kaip į smilkinius muša kraujas.

- Gal ir galėsime. O ką duosite mainais?

- Hm... ką sakytumėte, jei pasiūlytume postmarksistinę posttechnologinės politinės ekonomijos teoriją ir įrodymą, jog dinastinė aristokratija išsilaiko tik sistemingai engdama darbininkus ir inžinierius bei žlunga liaudžiai įvaldžius savaime pasidauginančias gamybos priemones?

Kol aparatas tylėjo, Timoševskis giliai atsiduso ir jau žiojosi kažką sakyti, bet staiga telefonas vis dėlto prašneko. Balsas buvo keistai panašus į varpo:

- Taip ir sutarsime. Savo teoriją išdėstysite šitam mazgui. Šiuo metu jau ruošiamasi klonuoti daugintuvą ir biblioteką. Klausimas: kokios jūsų galimybės įrodyti, kad teorija teisinga?

Buria išsišiepė.

- Ar jūsų daugintuvas gali pasidauginti pats? Ir ar jam įdiegtos termobranduolinių bombų, karinių lėktuvų bei šaunamojo ginklo gamybos sistemos?

- Atsakymas ir į klausimą, ir į paklausimius teigiamas. Klausimas: kokios jūsų galimybės įrodyti, kad teorija teisinga?

Timoševskis strapaliojo po kambarį, kumščiais maldamas orą. Net flegmatikas Volfas šypsojosi kaip pamišėlis.

- Aprūpinkite darbininkus tokiomis gamybos priemonėmis, ir teoriją mes įrodysime, - atsakė Rubinšteinas. - Mums reikia pasitarti. Po valandos grįšime su jūsų prašomais tekstais. - Išjungęs aparatą jis užkriokė: - Štai taaip!

Timoševskis apsiramino per porą minučių. Buria atlaidžiai palūkėjo - nors, teisybę pasakius, ir pats jautėsi taip pat. Vis dėlto kaip sąjūdžio lyderis ir kaip valstybininkas, kas, tupėdamas tremtyje šitame sumautame užkampyje, beveik ir buvo, privalėjo mąstyti per-

spektyviai. O apgalvoti reikėjo išties daugel. Jis žinojo, kad neilgtrukus grindiniu pasius riedėti galvos: Šventė, kad ir kas ji - ar tai - buvo, regis, nesuvokė, jog už popiergalį atiduoda kalėjimo raktus. Kalėjimo, kuriame vergvaldžiai-aristokratai vardan ramybės ir tradicijų šimtus metų kalino dešimtis milijonų vergų.

- Draugai! - prabilo Rubinšteinas iš jaudulio virpančiu balsu. - Tikėkimės, kad tai nėra pikta apgaulė. Ir jeigu mūsų nemulkina, pagaliau sudorosime šiurpią šmėklą, kuri Naująją Respubliką persekioja nuo pat šios gimimo. Tikėjausi pagalbos iš kitur, bet šis šaltinis - jei tik jis patikimas - kur kas geresnis. Markai, sukviesk visus komiteto narius - visus, kiek rasi. Olegai, reikia parengti plakatą ir kuo skubiau išplatinti penkis tūkstančius egzempliorių - kol Politovskis nesukruto ir nepaskelbė ypatingosios padėties. Šiandien ant laisvės slenksčio atsidūrė Rošaras, rytoj jau stovės visa Naujoji Respublika!

Auštant kitam rytui, Hercogo rūmų sargybiniai ir virš senamiesčio stūksančios Kaukolės Kalvos įgulos kariai Turgaus aikštėje pakorė šešis valstiečius ir technikus. Ši bausmė buvo pirma po paskelbto Hercogo įsako: "Už ryšius su Švente - mirtis". Veikiausiai kas nors - turbūt Priežiūros žinyboje - susigaudė, kokia pavojinga režimui gali būti Šventė, ir nutarė apsidrausti. Per vėlai. Demokratinės Revoliucijos Partija jau spėjo išklijuoti plakatus su žinia - visur mieste mėtosi telefonai, ir priminė seną posakį: "Įduok žmogui žuvį, ir jis bus sotus visą dieną. Išmokyk žmogų žuvauti, ir jis nebadaus visą gyvenimą". Radikalesni šūkiai, raginę darbininkus iš Šventės reikalauti savaime pasidauginančių įrankių, palietė jautriausias kolektyvinės sąmonės stygas. Kad ir ko siekė režimas, liaudies atmintis buvo nemari.

Priešpiet Plocke, už aštuoniasdešimties kilometrų į šiaurę nuo sostinės, keturi plėšikai užgrobė paštą. Ten nusiųstą policijos dirižablį jie iš nežinomo ginklo ištaškė į skutelius. Apie panašius incidentus bei kitokius neįtikimai įžūlius nusikaltimus policija ir saugumas pranešinėjo iš visos planetos; daugeliu atvejų nusikaltėliai naudojosi balažin iš kur atsiradusiais ginklais. Kartu tūkstančiuose valstiečių sodžių it grybai dygo keisti kupolo formos gyvenamieji būstai, patogesni ir prašmatnesni už paties Hercogo rezidencijas.

Danguje sužybsėjo šviesos dėmelės, visas radijo transliacijas

kelioms valandoms užgožė trikdžiai. Paskui tūkstantis kilometrų piečiau Naujojo Petrogrado aukštybėse ėmė švysčioti atmosferą skrodžiančios gelbėjimosi kapsulės. Tą pat vakarą karinio laivyno vadovybė sielvartingai paskelbė apie eskadrinio minininko "Sachalinas" žūtį didvyriškoje kovoje su koloniją užpuolusio priešo laivynu. "Sachalinas" agresoriui pridarė nemažai žalos, bet vis tiek teko kauzaliniu kanalu prašyti Imperijos sostinės paspirties. Jo Imperatoriškoji Didenybė padėtį vertino itin rimtai.

Per naktį vyko gaivališkos darbininkų ir kareivių demonstracijos, šarvuočiai stojo saugoti tiltų per Havą, kurios vienoje pusėje plytėjo miestas, o kitoje stūksojo Hercogo rūmai ir įgulos kareivinės.

Lyg dar maža būtų bėdų, Šiaurinėje Paradų aikštėje sušurmuliavo improvizuota mugė. Niekas joje nedirbo, niekas nemokėjo, mat ko tik panorėjęs (ir netgi tai, ko sveiko proto žmogus niekad neužsinorėtų) galėjai gauti už dyką - reikėjo tik paprašyti.

Trečią antpuolio dieną Jo Didenybė Hercogas Feliksas Politovskis, Rošaro gubernatorius, įžengė į Žvaigždžių menę pasitarti su savo palyda ir - skausmingai brangioje telekonferencijoje - paprašyti Imperatoriaus pagalbos.

Kresnas, žilas Politovskis buvo šešiasdešimt ketverių. Kontrabandiniais vaistais nuo senėjimo jis nesisaugojo. Kai kas sakydavo, kad jam stinga vaizduotės ir kad hercogo, jei ne stulbinanti politinė įžvalga, niekas nebūtų paskyręs gubernatoriumi net į tokį gūdų užkampį, kur išspirdavo vien ramybės drumstėjus ir jaunesniuosius sūnus. Vis dėlto net ir tokiam skurdžios vaizduotės kietakakčiui kaip Feliksas Politovskis pakako proto nejuokais susirūpinti.

Jis įėjo į prabangiai įrengtą patalpą ir nužingsniavo už posėdžių stalo galo. Visi - ir uniformuoti kariškiai, ir oficialiai apsitaisę diplomatai - stovėjo it pastirę.

- Ponai, sėskite, - suniurzgė Politovskis ir klestelėjo į dviejų tarnų paslaugiai pristumtą krėslą. - Bekai, kokia padėtis? Raportuokite. Kas nutiko naktį?

Pilietis Gerhardas fon Bekas, Priežiūros žinybos vietinės valdybos viršininkas, niauriai palingavo galvą.

- Neramumai pietuose. Tiesa, kai pasiunčiau sargybos būrį, jie į grumtynes nesivėlė. Kareivinėse kovingą nuotaiką kol kas pavyksta išsaugoti. Molinskas atkirstas; raportų iš ten nesulaukiame nuo

vakar. Siuntėme sraigtasparnį, bet jis dingo be pėdsako. DRP aplink miestą užkūrė tikrą velnionę. Neatsiliko ir Radikalai. Įtariamuosius mėginau izoliuoti, bet jie pasipriešino ir paskelbė Ekstropijos *sovieto* valdžią. Patys aršiausi elementai įsitvirtino Grūdų biržoje už dviejų mylių į pietus, be paliovos posėdžiauja, kas valandą leidžia ir platina revoliucinius atsišaukimus. Kursto žmones palaikyti ryšį su priešu!

- Kodėl tad nepasiuntėte armijos?! - užbaubė Politovskis.

- Jie sako turį atominį ginklą. Jei tik imsimės kokių... - Bekas gūžtelėjo pečiais.

- Ak štai kaip. - Susikrimtęs gubernatorius pasipešiojo vėplišką ūsą. - Kontradmirole Janačekai! Kokia padėtis laivyne? Raportuokite.

Janeačekas atsistojo. Aukštaūgis laivyno karininkas palyginti su savitvardžiuoju fon Beku atrodė labai nervingas.

- Išliko dvi "Sachalino" gelbėjimosi kapsulės. Abi surastos, išgyvenusieji apklausti. Pasak jų, "Sachalinas" prisiartino prie vieno iš didžiųjų įsibrovėlių laivų ir pareikalavo tučtuojau pasitraukti iš žemosios orbitos bei pasiruošti muitinės apžiūrai. Įsibrovėlis niekaip nereagavo, tad "Sachalinas" perspėdamas iššovė statmenai jo kursui. Kas dėjosi paskui, nustatyti nelengva - tarp išgyvenusiųjų nėra nė vieno tiltelio karininko, be to, jų liudijimai prieštaringi, - tačiau atrodo, kad mūsų laivas susidūrė su kažkokiu svetimos prigimties objektu, ir šis eskadrinį minininką prarijo.

- Prarijo?

- Tikrai taip, Jūsų Šviesybe! - Janačekas nervingai nugurkė seiles. - Uždraustosios technologijos.

Politovskis išblyško.

- Bormanai!

- Klausau, Jūsų Prakilnybe! - Adjutantas akimirksniu pasitempė.

- Akivaizdu, kad be pagalbos neišsiversime. Kiek paštas dar turi nekauzalinių juostų mūsų telekonferencijai su sostine?

- Ėė... hm... Jūsų Prakilnybe, užteks penkioms dešimtims minučių. Kitą susietų kvantinių bitų siuntą iš Naujosios Prahos taraninis-kaušinis laivas atgabentų... ėė... per pusantrų metų. Pone, jei drįsčiau...

- Kalbėkite.

- Ar negalėtume sutaupyti minutę dažnių juostos - vien tekstinėms žinioms? Suprantu, padėtis sudėtinga, bet jeigu kanalą išeikvosime, kol atgabens kitą krovinį, nuo sostinės būsime visiškai atkirsti. Ir dar. Kad ir kaip gerbčiau kontradmirolą Janačeką, abejoju, ar bent vienam mūsų laivui pavyks prasmukti nepastebėtam priešo.

- Minutę išsaugokite. Bet ne daugiau. Visą kitą laiką skirkite telekonferencijai su Jo Aukštybe, žinoma, kai tik Aukštybei bus patogu. Kai pasiruošite konferencijai, praneškite man. Ir štai kas dar. - Politovskis palinko ir greitosiomis pasirašė ant popieriaus lakšto. - Šiuo, remdamasis Dievo ir Jo Imperatoriškosios Aukštybės man suteikta valdžia, skelbiu ypatingąją padėtį ir karą... Beje, su kokiu ten nelabuoju mes kariaujame?

Fon Bekas atsikrenkštė.

- Jūsų Prakilnybe, regis, save priešas vadina Švente. Deja, jokios informacijos apie jį neturime, nieko nelaimėjome ir užklausę Priežiūros žinybos archyvus.

- Labai gerai... - Čia Bormanas pakišo Politovskiui raštelį, ir gubernatorius pašoko. - Ponai! Jo Imperatoriškosios Aukštybės akivaizdoje prašau atsistoti!

Visi kaip vienas sukilo ir atsigręžė į ekraną tolimojoje salės sienoje.

- Norėčiau žinoti, kuo mane kaltinate, - pasakė Martinas.

Pro stiklinį stogą įžambiai sunkėsi saulės spinduliai, ir jis stebėjo jų ruože už apvalainos Piliečio plikės sūkuriuojančias sidabrines dulkeles. Patalpoje buvo tylu, tik storą veleninį popierių skrebeno plunksna ir girgždčiojo ratukai - padėjėjas prisuko laikrodinį ant rašomojo stalo pastatyto analizuoklio mechanizmą. Trenkė alyva ir įsisenėjusia baime.

- Ar mane išvis kuo nors kaltinate? - neatlyžo Martinas.

Pilietis jo tarsi ir negirdėjo, rymojo prie savo dokumentų, ir tiek. Jaunasis padėjėjas, prisukęs aparatą, įniko iš šio traukti popierinę juostą.

Martinas atsistojo.

- Jei niekuo nekaltinate, dėl ko turėčiau čia kirmyti?

Pagaliau Pilietis dėbtelėjo į jį.

- Sėdėt! - užriko.

Martinas atsisėdo.

Buvo skaisti, bet vėsi balandžio popietė. Šv. Michailo cerkvės laikrodis ką tik išmušė keturiolika valandų. Penkiakampėje aikštėje savo amžinąją pantomimą tęsė garsusis trūkčiojantis hercogienės atvaizdas. Martiną baigė priveikti nuobodis. Naujojoje Respublikoje su visais jos įvykiais jis prisitaikė labai sunkiai; be to, siutino neįveikiama vietinė biurokratija. Jis kėksojo čia keturis mėnesius, ištisus keturis nykius mėnesius sugaišo darbui, kurį galėjo užbaigti per dešimt dienų! Jau kirbėjo abejonė: ar dar kada išvys Žemę? O gal taip ir susens čia?

Laukti leidimo darbui jau buvo taip įgrisę, kad, širyt iškviestas į biurą kažkur už plieninio Basilisko fasado, jis lengviau atsiduso - vis šioks toks paįvairinimas. Bet kuriam Naujosios Respublikos valdiniui toks iškvietimas būtų įvaręs klaikią paniką - o ką Priežiūros žinyba galėjo padaryti jam, inžinieriui tarpplanetininkui, pasirašiusiam solidžią sutartį su pačiu Admiralitetu? Be to, jį net ne iškvie-

tė, o pakvietė, ne suėmė naktį, o atsiuntė munduruotą kurjerį su voku ant padėklo. Toks santūrumas reiškė tam tikrą, palankesnį, požiūrį, tad Martinas suglumusio užsieniečio korta nutarė lošti kiek galėdamas ilgiau.

Praslinko dar minutė. Pilietis atidėjo plunksnakotį ir pažvelgė į pakviestąjį.

- Kokia jūsų pavardė? - paklausė maloniai.

Martinas sukryžiavo rankas ant krūtinės ir tarė:

- Jei iki šiol jos nežinote, kodėl tuomet aš čia?

- Kokia jūsų pavardė? Turiu įrašyti ją į protokolą, - su automato savitvarda, nėmaž nepakeldamas balso, pasakė Pilietis. Kalbėjo jis vietine prekybos kalba, beveik universalios anglų išvestine, tik su kažkokiu svariu, lyg ir vokišku, akcentu.

- Martinas Springfildas.

Pilietis užsirašė.

- O dabar sakykite, kokia jūsų pilietybė?

- Mano kas?

Martinas taip akivaizdžiai apstulbo, kad Pilietis net kilstelėjo žylantį antakį.

- Kokia jūsų pilietybė? Kieno vyriausybei jūs lojalus?

- Vyriausybei? - Martinas išvertė akis. - Aš kilęs iš Žemės. Įstatymų ir draudimo klausimais prireikus kreipiuosi į Pinkertonus, be to, dėl visa ko turiu *New Model Air Force* draudimo liudijimą - jei mano teisės būtų pažeistos šiurkščiai. Dėl darbo specifikos esu įregistravęs asmeninę korporaciją ir abipusėmis sutartimis susisaistęs su įvairiomis įstaigomis, taip pat ir su jūsiškiu Admiralitetu. Esu, bet tai tik nostalgija, užregistruotas Vakarų Jorkšyro Liaudies Respublikos pilietis, nors nebuvau ten gal dvidešimt metų. Vis dėlto negalėčiau sakyti, kad esu atsakingas kuriam nors iš paminėtųjų subjektų, išskyrus sutarčių partnerius; lygiai taip pat nė vienas tų subjektų neatsakingas man.

- Bet juk jūs iš Žemės? - vėl kažką užsirašydamas perklausė Pilietis.

- Taip.

- Aha. Vadinasi, jūs - Jungtinių Tautų valdinys. - Pareigūnas skubomis paskrebeno plunksna. - Kodėl nepasisakėte?

- Todėl, kad taip nėra, - atsakė Martinas, leidęs sau vos vos suirzti. (Bet tik vos vos: apie Piliečio valdžios mastą jis puikiai nutuokė ir nėmaž nenorėjo, kad tas ją pademonstruotų.)

- Žemė. Aukščiausias planetos politinis organas yra Jungtinių Tautų Organizacija. Taigi, esate jos valdinys. Taip?

- Anaiptol. - Springfildas palinko į priekį. - Pačiais kukliausiais paskaičiavimais, Žemėje - per penkiolika tūkstančių vyriausybinių organizacijų. Iš jų tik devyni šimtai turi atstovybes Ženevoje, tik vos septyniasdešimt nuolat atstovaujamos Saugumo Taryboje. Jokios nevyriausybinės organizacijos, nei atskiri piliečiai Jungtinėms Tautoms nėra pavaldūs, pastarosios yra tik arbitražinis organas. Aš - nepriklausomas pilietis ir nesu jokios valdžios turtas.

- Aha, - ištarė Pilietis. Jis kuo atsargiausiai padėjo plunksnakotį ant stalviršio ir skvarbiai pažvelgė į Martiną. - Matau, nesuprantate. Tad štai: malonėsiu jums neišmatuojamą paslaugą ir apsimesiu, kad pastarųjų jūsų žodžių negirdėjau. Vasilijau!

- Aš čia, - atsiliepė padėjėjas.

- Išeik.

Padėjėjas - uniformuotas vaikėzas, ir tiek - atsistojo ir nužingsniavo prie durų. Išėjęs stropiai jas uždarė.

- Sykį pasakysiu ir nekartosiu. - Pilietis patylėjo, ir Martinas apstulbęs suvokė, kad tariamas jo abejingumas yra tik sandarus dangtis ant puodo su kunkuliuojančiu įniršiu. - Man nusispjauti, ko ta atsilikėlė Žemė prisigalvojo apie savo suverenumą. Man netgi nusispjauti, kad turiu klausytis jūsų, jauno, įžūlaus šunyčio užgaulių. Mūsų planetoje gyvensite pagal mūsų taisykles. Elgsitės tinkamai ir gražiai - taip kaip tai suprantama čia. Ar aiškiai kalbu?

Martinas nustėręs tylėjo. Pilietis, nesulaukęs atsakymo, lediniu balsu tęsė savo monologą.

- Į Naująją Respubliką atvykote Jo Didenybės administracijos kviečiamas, taigi ir elgsitės atitinkamai: gerbsite Jo Imperatoriškąją Aukštybę, laikysitės įstatymų ir mokėsite Imperijos Iždui mokesčius. Atkakote dirbti, o ne organizuoti diversijų, skleisti priešiškos mums propagandos ar juodinti mūsų gyvenimo būdo! Supratote?

- Juk aš nieko... - prasižiojo Martinas ir iškart prikando liežuvį - kalbėti reikėjo kuo diplomatiškiau. - Leiskite pasiaiškinti. Jei ką nors užgavau - nuolankiai atsiprašau, bet ar negalėtumėte paaiškinti, ką konkrečiai padariau negerai? Kad ateityje žinočiau, kaip elgtis man nedera. Juk per neišmanymą galiu atsitiktinai ką nors įžeisti.

- Ak nežinote? - Pilietis atsistojo, apėjo stalą ir, grįžęs prie krėslo, niršiai nužvelgė Martiną. - Regis, prieš dvi dienas viešbučio

"Šlovingoji karūna" bare tokiam Vaclavui Hašekui pasakojote apie politinę savo gimtosios planetos sanklodą. Žinoma, tai tik propagandiniai paistalai, bet tokia propaganda tam tikrus liumpen-proletariato elementus gundo. Užtat štai tokios jūsų replikos - nagi pažiūrėkime, kokios? - "mokesčių koncepcija prilygsta turto prievartavimui" arba "prievarta primesta visuomeninė sutartis negali būti teisėta" - jau beveik kurstymas. Po ketvirto bokalo alaus jūs visai įsilinksminote - pratrūkote postringauti apie socialinio teisingumo prigimtį. O tai jau problema, mat suabejojote Jo Imperatoriškosios Aukštybės teisėjų bešališkumu Karūnai iškeltose bylose.

- Bet juk tai gryni niekai! Plepalai prie alaus.

- Būtumėte Naujosios Respublikos pilietis, kokiems dvidešimčiai metelių keliautumėte į Jo Aukštybės pasienio koloniją, - šaltai atšovė Pilietis. - Vienintelė mūsų trumpo pasimatymo priežastis - jūs pageidaujamas Karališkojoje Laivų Statykloje. Bet jei leisite sau dar kartą šitaip "paplepėti prie alaus", gali atsitikti taip, kad Admiralitetas liausis jumis rūpinęsis. Kaip manote, kur atsidursite tada, ką?

Martinas susigūžė. Kad Pilietis prašneks taip tiesmukai, jis nesitikėjo.

- Nejaugi politika čia iš tiesų tokia delikati tema? - paklausė.

- Taip - kai šnekama viešumoje ir dar skelbiamos nenormalios tarpplanetininkų idėjos. Naujoji Respublika ne koks nors anarchinis jovalas, į kurį prasmego jūsiškė planeta! Įsikalkite į galvą. Jūs - naudingas užsienietis, todėl iš Jo Imperatoriškosios Aukštybės gavote tam tikrų teisių. Jei leisite sau peržengti tų teisių ribas, prispausime jums uodegą. Netgi ne prispausime, o pritrėkšime. Jeigu dar nesupratote, primygtinai patariu: laisvalaikiu verčiau kiurksokite viešbučio kambaryje - kad kur nereikia nepaleistumėte liežuvio. Klausiu trečią kartą: ar aišku?

Martinas atrodė tarsi nuplaktas rykštėmis.

- Ttaip, - vos išspaudė.

- Tuomet dinkite iš čia.

Vakaras.

Viešbučio kambaryje ant lovos užkloto apsirengęs gulėjo vidutinio ūgio ir vidutinio sudėjimo rusvaplaukis vyriškis trumpai pakirpta barzda. Jo veida dengė raištis su pamušalu. Saulė slėpėsi už horizonto, ir tamsiu kritimu nuo visa[illegible] klaidžiojo šešėliai.

Knygą Vincą Kudirką

Šnypštė dujinio sietyno tūtos. Lubas zirzdama milimetras po milimetro tyrinėjo musė.

Martinas nemiegojo. Buvo išleidęs laisvėn visą savo "blusų" atsargą - tikrino, ar Priežiūros žinyba jo nesiklauso. Tiesa, robotukų jis turėjo nedaug: Naujojoje Respublikoje tokia įranga buvo griežtai uždrausta, ir šį rinkinį per muitinę teko gabentis užblokuotose riebalų liaukose bei dantyse - ėduonies išgraužtose skylutėse. Dabar "blusos" darbavosi ieškodamos "blakių", o informaciją siuntė į akiraištyje įtaisytus monitorius.

Kai įsitikino kambaryje esąs vienas, Martinas išjungė "musės" jutiklius ir užmigdė "blusas". Atsistojęs nuleido žaliuzes ir užtraukė užuolaidas. Kaip dar Priežiūros žinybos vyrukai galėtų jo pasiklausyti, Martinas nebeišmanė - nebent būtų spintoje pastatę mechaninį fonografą.

Iš apglamžyto, mat sugulėto, švarko kišenės ant krūtinės jis išsiėmė plonytę oda įrištą knygelę.

- Kalbėk.

- Martinai, sveikas! Sistema veikia. Konfidencialumas - šimtas procentų.

- Gerai. - Jis atsikrenkštė. - Rezervinį kanalą. Veik. Noriu pasišnekėti su Hermanu.

- Ieškau.

Knygelė nutilo, ir Martinas ėmė laukti. Ji buvo panaši į Asmeninį Padėjėją - patikimą elektroninį šių dienų Žemės verslo konsultanto sekretorių. Tokius prietaisus būdavo galima įmontuoti bet kur - į baldus, drabužius, netgi dantų protezą, - tačiau Martinas savajam išsaugojo senamadį - knygutės kietais viršeliais - pavidalą. Šiaip AP būdavo gaminami be kauzalinio kanalo, juo labiau penkių petabitų talpos ir veikiančio devyniasdešimties šviesmečių atstumu. Ir nors du petabitai buvo išeikvoti jau tada, kai čionykštis rezidentas prietaisą perdavė, tai yra paliko parke ant suoliuko, Martinui ši knygelė buvo neįkainojama. Slaptosios policijos aptikta, ji netgi galėjo kainuoti jam gyvybę.

Šviesos greičio neišvystantis krovininis laivas kvantinę juodąją kauzalinio kanalo branduolio dėžę iš Septyniakampio sistemos gabeno kone šimtą metų; tos dėžės dvynė lygiai tokio pat laivo triume aštuoniasdešimt metų keliavo į Žemę. Dabar abi dėžės užtikrino žaibišką ryšį tarp planetų; žaibišką - pagal specialiosios reliatyvumo teorijos sampratą, - bet nepažeidžiantį kauzalumo, tai yra

priežastingumo principo. Bendrąją kanalo talpą ribojo kvantinių bitų, iš kurių buvo sukurtos dėžės, kiekis. Kai tik tie penki milijardai megabitų išseks, kanalas užsivers visiems laikams - ar bent jau kol atvyks kitas šviesos greičio neišvystantis krovininis laivas.

(Retenybe tokių žvaigždėlaivių pavadinti negalėjai: pastatyti kilograminį laivą, galintį milžinišką daugiau nei šimto gramų svorį gabenti daugybę šviesmečių, buvo ne ką sunkiau nei surėsti užmiesčio namuką, tačiau Naujosios Respublikos valdžios organai garsėjo liguistai jautriu požiūriu į ryšius su ideologiškai nepatikimu išoriniu pasauliu.)

- Alio, - ištarė AP.

- AP, ar čia Hermanas? - paklausė Martinas.

- Kalba AP. Ryšys su Hermanu užmegztas, tapatybės atpažinimas atnaujintas.

- Buvau iškviestas pokalbiui pas tokį Pilietį iš Priežiūros žinybos, - pasisakė Martinas. - Jų kontora spirga dėl ardomosios mano veiklos.

Per penkias sekundes - dvidešimt žodžių. Kokybiškam ryšiui užtikrinti - beveik pusė milijono bitų. Tekstinė transkripcija - maždaug šimtas baitų; be nuostolių suspaudus, gali užtekti ir penkiasdešimties. Vadinasi, kontaktams su Žeme lieka penkiomis dešimtimis baitų mažiau. Kita vertus, jeigu jis eitų į paštą, ten tektų kiaurą dieną kiurksoti eilėje ir mokėti po dolerį už žodį. Be to, pokalbį dar nuklausytų inspektorius.

- Kas atsitiko? - pasiteiravo Hermanas.

- Nieko ypatingo, bet esu griežtai perspėtas. Viską papasakosiu raporte. Mano tapatybe jie neabejoja.

- Apie darbą kamantinėjo?

- Ne. Kaip suprantu, nieko neįtaria.

- Tad ko prikibo?

- Čionykščiuose baruose knibžda skundeklių. Norėjo mane įbauginti. "Lorde Vaneke" dar nebuvau. Kontrolė laivų statykloje - itin griežta. Turbūt jie dėl ko nors sunerimę.

- Gal buvo kokių nors neįprastų įvykių? Laivyno judėjimas? Pasirengimas tolimam skrydžiui?

- Kiek žinau, nieko panašaus. - Platesnį komentarą Martinas tiesiog prarijo: per nelegalų siųstuvą kalbėdamas su Hermanu, jis visada nervindavosi. - Stebėsiu toliau. Raportas baigtas.

- Iki.

- AP, išjungti ryšį.

- Ryšys išjungtas.

Martinas atkreipė dėmesį į tai, kad visą seansą girdėjo vien savo balsą, mat AP tobulai pamėgdžiodavo savininką. Kauzaliniu kanalu siųsti garsą būtų neregėtas išlaidumas.

Su savimi kalbėdamas į septyniasdešimties šviesmečių bedugnę, Martinas jautėsi labai vienišas. Juolab kad nerimavo jis visiškai pagrįstai. Tiesa, kol kas sėkmingai vaidino paiką, palaidaliežuvį svetimšalį inžinierių, dviems savaitėms nusamdytą patobulinti Jo Didenybės kosminio linijinio kreiserio "Lordas Vanekas" variklių. Pakliūti į Basiliską ir išeiti iš ten gyvam reikėjo išties neeilinio meistriškumo. Tačiau jeigu išaiškėtų, kam jis dirba, antrą kartą toks triukas jau nebepavyktų.

- Manote, šnipas? - paklausė prokuroras-stažuotojas Vasilijus Miuleris.

- Kiek žinau - ne. - Pilietis blausiai šyptelėjo, ir randas virš kairiosios jo akies susimetė raukšlėmis - šėtoniškai išsiviepė. - Jei turėčiau bent vieną įkaltį, tas inžinieriūkštis jau būtų ne tik nebe šnipas. Būtų išvis niekas. Bet argi apie tai klausiau? - Pilietis prismeigė valdinį žvilgsniu, kokiu jau buvo sugniuždęs ne vieną šimtą vangiai mintijančių kursantų. - Verčiau atsakyk: kodėl jį paleidau?

- Todėl, kad... - Stažuotojas suglumo. Šioje kontoroje jis tarnavo šešis mėnesius, ir tai, kad be gimnazijos, be dėstytojų globos dar neišbuvo nė metų, krito į akis. Tas šviesiaplaukis, mėlynakis jaunuolis, greičiau dar berniūkštis, socialinių niuansų neišmanė nė krislo: jo, kaip ir daugelio kitų gabių vaikinų, sugebėjusių nepražūti uždarose elitinėse mokyklose, intelektui stigo guvumo. "Blogai, - galvodavo Pilietis, - bent jau slaptosios policijos pareigūnui toks bruožas nėmaž netinka: intelektą būtina mankštinti, kitaip naudos iš žmogaus nebus. Juolab kad vaikis, regis, paveldėjęs tėvo nuovoką. Jei dar paveldėjo ir šio lankstumą, o nelemto užsispyrimo - ne, vadinasi, bus puikus operatyvininkas."

Po valandėlės tylos Pilietis išrėžė:

- Jaunuoli, atsakymas nepatenkinamas. Mėginkite dar kartą.

- Na, paleidote todėl, kad jo liežuvis visiškai palaidas, taigi būtų neblogai pasekti, kas to svetimšalio klausosi.

- Jau geriau, bet nevisai teisingai. Įsiminiau, ką sakei pirmiau. Kodėl manai, kad jis ne šnipas?

Šįsyk Vasilijus prieš atsakydamas pagalvojo. Netikėti Piliečio viražai jį siaubingai glumino - net gėda.

- Juk jis, pone viršininke, pernelyg plepus. O šnipai paprastai stengiasi neišsišokti, ar ne? Jiems tai nenaudinga. Štai kas dar: jis - inžinierius, nusamdytas darbui laivyne, o tą laivą statė jų pačių kompanija, tad ko jam ten šniukštinėti? Negali jis būti ir profesionalus diversantas. Profesionalas viešbučio bare liežuvio nelaidytų.

Jis, akivaizdžiai patenkintas savimi, nutilo.

- Samprotauji puikiai. Tik gaila, kad aš su tavim nesutinku.

Vasilijus nugurkė seiles.

- Bet juk sakėte, kad jis ne... - Jis sutrikęs patylėjo. - Aa, norite pasakyti, kad jis *ne* šnipas prikišamai. Išsišoka bare, plepa apie politiką, elgiasi taip, kaip joks šnipas nesielgtų - kad mes neįtartume?

- Štai, jau geriau, - atsakė Pilietis. - Pamažu mokaisi mąstyti kaip prižiūrėtojas! O dabar prisimink: aš nesakiau, kad ponas Springfildas - ne šnipas. Neteigiau ir, kad jis - šnipas. Jis gali toks būti, bet lygiai taip pat gali ir nebūti. Užtat būsiu patenkintas tik tada, kai išsiaiškinsi, kaip nėra iš tikrųjų. Supratai?

- Vadinasi, man reikia įrodyti neigimą? - Iš įstangos perprasti Piliečio mąstyseną Vasilijus vos neapžvairo. - Bet juk tai neįmanoma!

- Būtent! - Pilietis šykščiai nusišypsojo ir patapšnojo valdiniui per petį. - Todėl tai, ką įrodinėsi, tau reikia kaip nors paversti teiginiu. Toks bus tavo artimiausios ateities darbas, jaunesnysis prokurore Miuleri! Pamėginsi įrodyti, kad niežulį mums keliantis svečias nėra šnipas, arba surinksi užtektinai įkalčių jo areštui pateisinti. Nagi, imkis darbo! Juk pats sakei - rodos, aną savaitę, - kad būtų gerai ištrūkti iš šitos niūrios skylės ir pasižvalgyti po sostinę. Štai tau ir galimybė. Ir sugalvok, ką grįžęs papasakosi tai pupytei, paskui kurią sekioji nuo pat tos dienos, kai atvykai čionai.

- Aš... man didžiulė garbė, - priblokštas išlemeno Vasilijus. Karininkas jis buvo dar neapsiplunksnavęs, jaunatviškai naivios pasaulėžiūros, tad į Pilietį žvelgė baimingai pagarbiai. - Pone, ar galėčiau paklausti, kodėl... na... kodėl dabar?

- Todėl, kad jau metas tau tikro darbo mokytis - ne vien posėdžius protokoluoti, - atsakė Pilietis. Jo akys už akinių stiklų žibėjo, ūsai vaškuotais galiukais trūkčiojo. - Kiekvienam karininkui anksčiau ar vėliau ateina rimtos tarnybos laikas. Tikiuosi, be paliovos analizuodamas ataskaitas spėjai perprasti, kaip dirbama iš tikrųjų.

Štai ir parodyk, ką sugebi. Na, užduotis, būkime atviri, ne itin pavojinga, nesiunčiu tavęs iškart gaudyti revoliucionierių, cha cha. Tad štai, po pietų eisi į antrąjį apatinį aukštą, užsirašysi lauko operacijoms, o rytoj pradėsi dirbti. Ir kad nuo porytojaus kiekvieną rytą ant stalo rasčiau ataskaitą! Parodyk, ką gali!

Kitą rytą Martiną pažadino atkaklus beldimas į duris.

- Telegrama ponui Springfildui! - pranešė pasiuntinukas.

Martinas apsivilko chalatą ir pravėrė duris. Pro tarpą kyštelėjo vokas; adresatas, išsiėmęs telegramą, ant jo pasirašė ir grąžino pasiuntinukui. Markstydamasis, dar apsimiegojęs, lakštą nusinešė prie lango ir pakėlė žaliuzes. Tai buvo staigmena, kurios jis laukė, nors taip anksti keltis dėl jos nevertėjo - darbo viza, saugumo tarnybos pasirašyta lojalumo pažyma ir raginimas šią dieną 18:00 atvykti prie Pietų Austrijoje esančio KKL kosmolifto, kuriuo jis galėsiąs pakilti į laivų statyklą geostacionariojoje orbitoje.

"Telegrafas, galvojo Martinas, - tikra atgyvena, palyginti su elektroniniu paštu - šis tokioje ankstumoje neverčia tavęs iš lovos, kad pasirašytum. Deja, Naujojoje Respublikoje elektroniniu paštu beveik niekas nesinaudoja, o štai telegrafas paplitęs. Ką gi, elektronpaštis - priešingai nei telegrafas, dalykas decentralizuotas. O centralizacija Naujojoje Respublikoje - pagrindų pagrindas."

Nusiskutęs jis nulipo pusryčiauti. Vilkėjo vietiniu stiliumi - tamsus švarkas, bridžiai, batai, marškiniai nėriniuota apykakle, - tačiau šiek tiek senamadiškai, tarsi naujausios mados būtų jo dar nepasiekusios. Kadaise Martinas perprato, kad apsirengus tarpplanetiniu stiliumi užmegzti ryšį su vietiniais būna nelengva, o šit jeigu atrodai tik šiek tiek neįprastai, tavo svetimumas nerėžia akies ir tam tikras smulkmenas žmonės tau atleidžia.

Vis dėlto pritapti izoliuotoje Naujosios Respublikos bendruomenėje buvo nelengva netgi tokiam prityrusiam keliautojui kaip Martinas, nors paprasti žmonės ir stengėsi jam padėti.

Su vietiniais papročiais jis susipažino neblogai; patyręs eilinę užgaulę, stengdavosi, užuot suirzęs, iš jos pasimokyti. Durininko aristokratiška nosimi žvilgsniai iš aukšto ar visur zujančios drovios kambarinės stačiomis apykaklaitėmis buvo tik atskiros detalės margoje Respublikos realijų dėlionėje. Neįprato Martinas ir prie plastiko amžių ignoruojančios visuomenės kvapų - grindų vaško ir chlor-

kalkių, anglinių katilinės dūmų ir oda aptrauktų valgomojo krėslų. Tačiau ne visi čionykščiai papročiai jį erzino. Tvarkingai perlenkti rytiniai laikraščiai ant pusryčių stalo žadino keistą, čia nemaž nederamą jausmą - tarsi būtų ne nunėręs šimtą aštuoniasdešimt šviesmečių į kosmoso gelmes, o gimtojoje planetoje grįžęs į trijų šimtų metų praeitį. Nors tokios kelionės tam tikra prasme būtų buvusios tapačios.

Pusryčiams buvo patiekta kazlėkų, keptų žąsies kiaušinių, puikiai paskrudintos raugintos ruginės duonos ir gera porcija arbatos su citrina. Pavalgęs Martinas nuėjo į registratūrą.

- Man reikia išvykti, - kreipėsi į budintį tarnautoją. Šis pažvelgė atsajai, kaip žmogus, išplėštas iš gilaus susimąstymo. - Nuskristi iki kosmolifto Klamovkoje. Kuo greičiau. Su savimi imu tik rankinį bagažą. Nors vykstu kelioms dienoms, numerį norėčiau pasilikti.

- Ak taip, pone, suprantu. Atsiprašau.

Registratorius tučtuojau išnyko biurų ir tarnybinių patalpų labirinte už tamsios medinės pertvaros. Netrukus grįžo su administratoriumi, aukštu, bet gunktelėjusiu žmogumi įkritusiais tarsi numirėlio skruostais. Jis nuo galvos iki kojų vilkėjo juodai, laikėsi oriai lyg grafas ar kitas koks didikas.

- Pone, reikia suorganizuoti jums transportą? - paklausė administratorius.

- Vykstu į laivyno bazę Klamovkoje, - lėtai ištarė Martinas. - Atsidurti ten man reikia kuo greičiau. Daiktus palieku čia. Dar nežinau, kiek laiko ten užtruksiu, bet numerį norėčiau pasilaikyti.

- Suprantama. - Administratorius linktelėjo pavaldiniui. Šis vėl išnyko ir bemat grįžo su trimis storais leidiniais - regioninių traukinių judėjimo grafikais. - Deja, dirižablių į Klamovką šiandien nebus. Bet neabejoju: iki vakaro pakliūsite ten traukiniu - jeigu išvažiuosite tuojau pat.

- Puiku, - atsakė Martinas. Nuojauta jam kuždėjo, kad yra tik du būdai atsidėkoti administratoriui - išvykti negaištant arba čia pat kristi negyvam. - Nulipsiu po penkių minučių. Gal jūsų padėjėjas galėtų tuo tarpu užsakyti man bilietą? Prašau įrašyti į sąskaitą.

Akmenveidis administratorius santūriai nusilenkė ir jausmingai pasakė:

- Viešbučio vardu linkiu jums vaisingos kelionės. Markai, aptarnaukite poną.

Kai jis didingai išstypino, registratorius atvertė vieną storųjų knygų ir nedrąsiai dirstelėjo į Martiną.

- Pone, kuria klase?

- Pirma. - Ką jau ką, o savotišką vietinių požiūrį į transporto klases Martinas buvo spėjęs įsidėmėti. - Privalau suspėti iki šeštos valandos. Grįšiu po penkių minučių. Jei būtumėte toks malonus ir per jas spėtumėte...

- Žinoma, pone.

Palikęs registratorių prakaituoti prie žemėlapio ir žinyno, Martinas grįžo į savo numerį - tam reikėjo įveikti keturis laiptatakius.

Kai lydimas du kelioninius krepšius tempiančio nešiko vėl nulipo žemyn, registratorius palydėjo jį iki laukujų durų.

- Pone, štai jūsų kelionės sertifikatas.

Puošnų, ornamentuotą it koks pasas dokumentą Martinas įsidėjo į kišenę. Garvežimis jau laukė. Jis įsėdo, kinktelėjo nusilenkusiam registratoriui, ir ekipažas nupukšėjo geležinkelio stoties link.

Rytas buvo drėgnas, ūkanotas, prošal slenkančius įmantrius mūrinius valdžios pastatų fasadus Martinas pro langelį vos įžiūrėjo.

Nors viešbučių kambariuose čia nebūdavo telefono, nors dėl politinių priežasčių buvo uždrausti tinklas, išmanieji daiktai bei galybė kitokių patogumų, nors, kaip aštuonioliktame amžiuje Žemėje, gyvavo klasinė sistema, vis dėlto viena neabejotina teigiamybė Naujojoje Respublikoje buvo: traukiniai važiuodavo pagal grafiką.

Ekipažas užvažiavo ant platformos, prie kurios stovėjo transpusiasalio ekspresas. Nerangiai išsiropštęs Martinas apsidairė. Iki gremėzdo garvežio marmurine platforma būtų reikėję eiti ketvirtį kilometro, iki niūrių ketvirtos klasės ir pašto vagonų - antra tiek. Palydovas su tamsiai žaliu durtiniu auksinėmis juostelėmis ant rankovių užmetė akį į kelionės dokumentą ir palydėjo Martiną į kupė antrame aukšte. Kupė buvo aptaisyta mėlynai dažyta oda, čia stovėjo marmurinis stalas, ant virvelės kabojo skambutis - patarnautojui išsikviesti. Aplinka labiau nei visuomeninį transportą priminė viešbučio rūkyklą.

Kai tik palydovas išėjo, Martinas nugrimzdo į gilų odinį krėslą, atitraukė užuolaidėlę - už lango išgaubtą stoties stogą laikė arkiniai ramsčiai - ir atsivertė knygelę-AP. Netrukus traukinys vos juntamai krūptelėjo ir pajudėjo. Kai jis išvažiavo iš stoties, Martinas taip ir prilipo prie lango.

Naujoji Praha buvo išsidėsčiusi ant Viso upės kranto, šiek tiek aukščiau limano; lygioje vietovėje aukščiu išsiskyrė tik Basiliskas, rymąs ant dylančio vulkaninio granito masyvo.

Važiuojant žemuma veikė tik vienas traukinio variklis. Martinas žinojo, kad antrasis reaktorius prabus tik privažiavus Apeninų papėdes - ši kalnų grandinė pusiasalį skyrė nuo žemyninės Naujosios Austrijos dalies. Paskui dykumoje paklotais stygos tiesumo bėgiais sąstatas nesustodamas nudundės devynis šimtus kilometrų ir po šešių valandų atvyks prie Klamovkos kosmolifto.

Kraštovaizdis buvo visiškai neįprastas, ir Martinas žvalgėsi nuoširdžiai žavėdamasis. Kad ir nenorėjo sau prisipažinti, vis dėlto panėšėjo į paprasčiausią turistą, kuris vis ieško dar neregėtų grožybių, o vėliau patyliukais mėgaujasi prisiminimais. Žemėje nieko panašaus seniai jau nebebuvo. Beprotiškas dvidešimtas amžius ir įvykiai, nutikę dvidešimt pirmame, po Singuliarumo, iš esmės pakeitė visų visutėlių industrinių šalių kraštovaizdžius. Net po demografinio sprogimo nebegalėjai tikėtis, pirmiau nesusidūręs su vienbėgiais keliais, architektūrinėmis hiperkonstrukcijomis, karštosiomis radioaktyviųjų dulkių dėmėmis ar šiurpokais Galutinės Struktūros kauburiais, išvysti sklypą atviros erdvės, fermą, gyvatvorę ar iščiustytą kaimelį. Žemumų peizažas, kuriuo dabar važiavo transpusiasalio ekspresas, priminė ikipramoninę Angliją, bukolinį svajonių kraštovaizdį iš tų laikų, kai traukiniai niekad nevėluodavo, o imperijos saulė niekad nenusileisdavo.

Vis dėlto reginiai už vagono lango veikiai įgrysta. Po pusvalandžio traukinys jau lėkė tarp slėnius darkančių plieninių bei žalvarinių konstrukcijų, tad Martinas dėmesį nukreipė į savąją knygutę - ir dar taip įsigilino, kad nė nepastebėjo, kaip atsivėrė ir vėl užsivėrė durys. Susizgribo jis tik tada, kai priešais sėdinti nepažįstama moteris sukosėjo.

- Atsiprašau, - pakėlęs akis ištarė jis, - ar tik nesupainiojote kupė?

Ji linktelėjo.

- Dėkoju už rūpestį, tikrai nesupainiojau. Atskiros neužsakinėjau. O jūs - atskirą?

- Maniau... - Martinas susirado kelionės dokumentą. - Ak taip, suprantu.

Jis patyliukais išplūdo administratorių, išjungė AP ir atidžiau pažvelgė į moterį.

- Maniau, kupė užsakyta man vienam. Pasirodo, klydau. Kuo nuolankiausiai atsiprašau.

Moteris vėl grakščiai linktelėjo. Jos skruostikauliai buvo aukšti, akys rudos, ilgi juodi plaukai - surišti į kuodą. Tamsiai mėlyna suknelė, nors paprasta, vietiniais matais atrodė brangoka. "Matyt, vidurinės klasės namų šeimininkė", - pamanė Martinas. Vis dėlto jam stigo įgūdžio iš akies nustatyti žmogaus padėtį čionykštėje visuomenėje. Nelengva buvo atspėti ir moters amžių: sodrus makiažas bei madinga apranga - rankovės su pūpsniais, aptempta viršutinė suknelės dalis bei pūsta apatinė - galėjo ir suklaidinti.

- Ar toli važiuojate? - guviai pasiteiravo ji.

- Iki pat Klamovkos, o paskui - aukštyn, - atsakė jis, kiek nustebintas tokio atviro smalsumo.

- Koks sutapimas! Ir aš ten pat. Atsiprašau, kad klausiu: juk jūs ne vietinis?

Toks domesys Martiną jau erzino. Jis gūžtelėjo pečiais ir sumurmėjo:

- Ne vietinis.

Vėl atsivertęs AP, pamėgino įsigilinti, bet neprašytajai bendrakeleivei tai buvo nė motais.

- Sprendžiant iš akcento, jūs ne vietinis ir planetos mastu. O keliaujate į Admiraliteto laivų statyklą. Gal galiu paklausti, kokiu reikalu?

- Negalite, - šiurkštokai atšovė Martinas ir demonstratyviai įsistebeilijo į AP.

Toks bent jau jos socialiniam luomui nederamas įžūlus smalsumas, iš pradžių lyg ir nekaltas, dabar ėmė nervinti. Uždvelkė pavojumi. Ši moteris atrodė kažkuo įtartina. "Bene bus provokatorė?" - dingtelėjo Martinui, kuris nieku gyvu neketino dar kartą leistis pričiumpamas slaptosios policijos; tegul verčiau jie mano, kad jis pripažino savo klaidas ir nutarė pasitaisyti.

- Hm... Kai įėjau, jūs skaitėte straipsnį apie reliatyvistinių laiko nuokrypių koregavimo algoritmų taikymą konstruojant žvaigždėlaivių variklių kompensatorius. Vadinasi, jūs - inžinierius, Admiraliteto nusamdytas padirbėti prie laivų variklių. - Moteris nusišysojo, bet jos veido išraiška Martino nėmaž nenuramino: ir balti dantys, ir raudonos lūpos, ir elgesio manieros jam buvo tarsi užuomina apie gimtąją planetą, kur moterys - ne vien gražiai prinokę giminės medžio vaisiai. - Atspėjau?

- Komentarų nebus. - Jis užvertė AP ir pažvelgė į ją nepatenkintas. - Kas esate ir kokio velnio jums reikia?

Socialinė programa, kurią jis įsisavino prieš keliaudamas į Naująją Respubliką, draudė su dama elgtis šitaip storžieviškai, bet šita - tokia pat dama, kaip jis Respublikos valstietis, taigi velniop tą socialinę programą.

- Aš - Rachelė Mansur. Vykstu į karinio laivyno dokus, ir mano kelionės tikslas gali būti susijęs su jūsiškiu. Jei neklystu, - o jeigu klystu, nuoširdžiai atsiprašau, - jūs esate Martinas Springfildas, sutartimi su Naujosios Respublikos Admiralitetu asmeniškai pakviestas modernizuoti variklių valdymo schemų "Šveiko" klasės linijiniame kreiseryje "Lordas Vanekas". Taip pavadintame Ernsto Vaneko, Naujosios Respublikos Karinio Kosminio Laivyno kūrėjo, garbei. Nesuklydau?

Martinas įsidėjo AP į švarko kišenę ir pažvelgė pro langą. Taip jis mėgino apsisaugoti nuo nežinia iš kur atūžusios ledinio siaubo bangos.

- Ne. O kuo čia dėta jūs?

- Manau, jums bus įdomu: prieš keturias valandas absoliučiuoju laiku *New Model Air Force* - su kurių padaliniu jūs pasirašėte draudimo sutartį - pasinaudojo Eschatono skirsniu ir peržiūrėjo strategines Respublikos garantijas. Tuo pat metu Nuolatiniam JT Daugiašalio Tarpžvaigždinio Nusiginklavimo komitetui kažkas pašnibždėjo, kad Naujoji Respublika ginkluojasi patekusios į apgultį atokios kolonijos gynybai, kitaip tariant, karui. Ar jau sumokėjote už papildomą draudimą - nuo Dievo bausmės? Mat standartiniu apsidraudėte tik nuo ligų ir traumų, na dar nuo vagių.

Martinas pasisuko į moterį.

- Ką, bene apkaltinsite mane šnipinėjimu? - Jis pažvelgė jai tiesiai į akis - tamsias, išmintingas ir visiškai neįskaitomas. - Po šimts, kas jūs?

Nepažįstamajai iš rankovės, sakytum, pati išslydo kortelė. Holografinėje miniatiūroje standartiniame fone plūduriavo šios pačios moters galva - tik plaukai buvo nukirpti trumpai. Staigmena trenkė Martiną lyg elektra: nors panišką antinksčių reakciją slopino implantai, stuburu nuvirveno šiurpuliai.

- Diplomatinė JT žvalgyba, ypatingųjų operacijų grupė. Esu pasiųsta ištirti padėtį, taigi man būtina žinoti, kaip Admiralitetas ke-

tina paskutinę akimirką modifikuoti ekspedicinių pajėgų laivus. O jūs man padėsite, argi ne?

Rachelė vėl, dar šalčiau, nusišypsojo - alkano šeško vypsnys, dingtelėjo Martinui.

- Ėė... hm... - "Kokį velnią čia veikia Diplomatinė žvalgyba? Juk misijos plane tas nenumatyta!" - Viename tų reisų, ar ne? - Jis pasitrynė kaktą ir vėl pažvelgė jai į akis. Moteris laukė atsakymo. "Galvok, po šimts, sugalvok ką nors, kol ji dar neįtaria!" - Ar bent nutuokiate, ką jie čia padaro šnipams?

Ji linktelėjo. Jau be šypsenos.

- Puikiai žinau. Bet man tenka padėtį vertinti pragmatiškai. O ji tokia, kad gali baigtis karu. Mano darbas - kontroliuoti situaciją: negalime toleruoti neramumų taip arti Žemės. Žinoma, būti pasmaugtai garota - malonumas menkas, tačiau būtų dar blogiau, jei kiltų tarpžvaigždinis karas arba patrauktume Eschatono dėmesį. Niekuo dėti bent kelių planetų gyventojai atsidurtų skyrelyje "antriniai nuostoliai". Štai kas man rūpi labiau. - Moteris pasižiūrėjo į jį bauginamai įtaigiai. Holografinė kortelė tarsi ištirpo pirštinaitės nėriniuose. - Martinai, mudviem reikės susėsti ir pasišnekėti. Kai įsikursite dokuose, jus susirasiu. Man nesvarbu, kam jūs pritariate, kam prieštaraujate - rytoj vis tiek pasikalbėsime. Patikrinsiu jus ir patvirtinsiu, kad niekur nesate įsivėlęs, o draudikams pranešiu: jūs - visiškai patikimas. Aišku?

- Mmm... taip. - Jis spoksojo į ją, dėdamasis pagaliau suvokęs, kad ši moteris - velnias, ir kad pats ką tik krauju pasirašė sielos pardavimo sutartį. Martinas vylėsi ją patikėsiant, kad jis, naivus inžinierius, net pastėro akis į akį susidūręs su Aukščiausiųjų Organų agente - mat kuo puikiausiai suvokė: jei ji nepatikės, jis bus įklimpęs giliai. Su Diplomatine žvalgyba Hermanas, švelniai tariant, nesibičiuliavo...

- Ką gi, puiku. - Iš rankinuko ji išsiėmė apzulintą pilkšvą AP. - Pranešimas balsu. Siųsti: triušis žalias. Patvirtinta.

AP atsiliepė:

- Patvirtinta. Pranešimas išsiųstas.

Martinas ne iškart susizgribo, kad AP šneka jo balsu.

Moteris įsidėjo prietaisą į rankinuką ir atsistojo.

- Na matote, - keistai šyptelėjusi pasakė jau prie durų, - gyvenimas ne toks nuobodus, kaip jums atrodė. Iki malonaus...

Pasirengimas žygiui

Jo Imperatoriškoji Didenybė Ivanas Hašekas Trečiasis, Dievo Valia Naujosios Respublikos Liaudies Globėjas, irzliai suniurzgė:

- Tempkite Admirolą iš patalo ir pasirūpinkite, kad atrodytų deramai. Pasikalbėti su juo man reikia tuojau pat - iki kabineto posėdžio vidurdienį.

- Klausau, Šviesybe! Nuolankiai meldžiu leidimo pasišalinti, idant galėčiau skubiai vykdyti Jūsų Didenybės valią.

Vyresnysis liokajus iš visos sveikatos nusilenkė ir spruko nuo telefono.

- O ką reiškė tas "antraip"? - pasidomėjo hercogas Mihalas, Imperatoriaus brolis. - Supakuosi jį į geležį?

- Vargu bau. - Imperatorius kukliai - kad nenukentėtų orumas - prunkštelėjo. - Jam jau per aštuoniasdešimt. Manau, kartkartėmis gali sau leisti ilgėliau pasivolioti pataluose. Bet jeigu jis toks ligotas, kad, Imperatoriaus pašauktas į karą, net nebeįstengia pakilti iš lovos, teks atstatydinti. Oho kaip tuomet sukirš Admiralitetas. Net neįsivaizduoji, kas bus, jei imsime siųsti admirolus į atsargą. - Jis vėl prunkštelėjo. - Netgi gali tekti jiems visiems išmokėti pašalpas! Kaip Tėvui - kai pasiūlėme atsižadėti sosto.

Hercogas Mihalas mandagiai sukosėjo.

- Vis dėlto kai kas galėtų ir atsistatydinti. Po antro priepuolio...

- Žinoma. Žinoma.

- Man vis dar atrodo, kad patikėti jam laivyną būtų neprotinga.

- Jei manai, kad neprotinga, gal norėtum pamatyti, kokia bus Jų Laivyno Šviesybių reakcija, kai atsisakysiu jo paslaugų?

Į šį keblų klausimą brolis atsakyti nespėjo, mat staiga subirbė pirmenybinis telefonas, ir livrėją vilkintis tarnas padavė Jo Didenybei iš platinos ir dramblio kaulo nulietą ragelį.

- Jūsų Didenybe, lordas Admirolas Kurtcas pasirengęs su jumis kalbėtis. Jis žemai lenkiasi atsiprašydamas...

- Gana. Duok šen tą šaunų vyruką. - Ivanas pirštais nervingai

barbeno į alkūnramstį - pats krėslas, gremėzdiška medinė gotiškojo stiliaus konstrukcija, gerokai priminė kankinimo įtaisą. - Aa, Admirole, jūs man labai reikalingas. Kaip malonu su jumis pasišnekėti! Na, kaip šiandien jaučiamės?

- Šin... šen... šun... šiandien? - Variniais laidais atskriejo spigus, tirtantis balsas. - Ak taip, taip, šiandien! Žinia... mm... šiandien. Jaučiuosi puikiai, dėkoju, mano ponia. Tikiuosi, chameleonų nepastebėjote?

- Ne, Admirole, rūmuose chameleonų nėra, - ramiai, bet primygtinai atsakė Imperatorius. - Ar žinote, su kuo kalbate?

Stojusioje tyloje beveik galėjai išgirsti, kaip mirksi suglumęs Admirolas.

- Aaa... eee... Jūsų Didenybe? Ivanai, mano berniuk! Jau imperatorius? Ak, kaip bėga metai!

- Taip, dėde, aš. Skambinu pasakyti... - ūmai Imperatoriui šovė viena mintis. - Ar jau pasveikote?

- Ooo taip, aha, aha! Sėdžiu, taip, sėdžiu invalido vežimėlyje. Juk žinai, tos mano vargšės senutės kojos! Taip ištrupėjo... ištrapėjo... Tenka apsikrauti užklotais, kad nesubyrėtų. Mano laikais kojos būdavo visai ne tokios, kur tau! Bet aš jau ne patale, oi ne.

- Ką gi, puiku. Matote... - Imperatoriaus smegenys darbavosi net įkaitusios - jis karštligiškai svarstė variantus. Suprantama, apie Admirolo negalią žinojo, tik tiesiogiai su ja dar nebuvo susidūręs. Dingstis atsisakyti senuko paslaugų buvo svari ir akivaizdi: tas žmogus - sunkus ligonis. Patikėti jam tokio masto operaciją būtų tiesiog nesąžininga. Dar blogiau - nėmaž neatitiktų valstybės interesų.

Kita vertus, jis - vyriausias iš reguliariojo laivyno admirolų, Naujosios Respublikos karo didvyris, Imperijos gynėjas, kitatikių naikintojas, mažiausiai trijų atsilikusių kolonijinių bukolinių pasaulių užkariautojas, be to - net jeigu tai ir ne svarbiausia, - tikras Imperatoriaus dėdė, pagimdytas antrosios senelio meilužės. Kadangi buvo įsišaknijusi senut senutėlė nuostata, esą atsargos admirolų nebūna, pasirūpinti pašalpomis veteranams niekam ir į galvą neateidavo: juk įprastai jie mirdavo kur kas anksčiau. Pasiųsti admirolą į atsargą nevalia, bet tikėtis, kad jis galės vadovauti laivyno ekspedicijai... Ivanas grūmėsi su sąžine, patyliukais vildamasis, jog senukas atsisakys pats. Gėdos jis nėmaž neužsitrauktų - kasgi iš invalido veži-

mėlyje kioksančio aštuoniasdešimtmečio senolio tikėtųsi, kad jis panorės žūti už tėvynę, - o norinčių vesti laivyną į mūšį ilgai ieškoti nereikėtų: kaipmat pasišautų koks nors geltonsnapis puskvaišis.

Imperatorius giliai atsiduso ir pagaliau ryžosi.

- Iškilo šiokių tokių rūpesčių. Rošaras apgultas - šit kokia bjaurastis. Ketinu siųsti laivyną. Ar liga jums nesutrukdytų jam vadovauti?

Jis viltingai pamerkė broliui akį.

- Kaaraas! - Senis užkriokė taip galingai, kad Ivanas vos neapkurto. - Tegyvuoja amžinai budrios teisuolių pajėgos ir nepaliaujama jų kova su Naujuoju Konservatizmu! Mirtis permainų šalininkams! Tūkstantis kančių Imperatoriaus šmeižikams! Kur tie niekšai? Leiskite man juos prigriebti!

Kažkas sutrinksėjo. Veikiausiai seniokas nubloškė šalin vaikštynę.

Hercogas Mihalas pažvelgė į brolį susiraukęs.

- Ką gi, į vieną klausimą atsakyta, - vien lūpomis ištarė jis. - Galėčiau paklausti: ar nesakiau? Tiek to, verčiau paklausiu kitko: kas stumdys jo vežimėlį?

Nuo pusiaujo - beje, kaip specialiai pritaikyta gyventi žmonėms ši vandeninga planeta buvo pernelyg šalta - Naująją Prahą skyrė vos tūkstantis kilometrų, tad į Klamovkos stotį traukinys atvyko tuojau po pietų. Išlipęs Martinas sėdo į taksi. Rachelę - ar kaip ten ją vadinti - jis demonstratyviai ignoravo. Tegul sau manosi pati: dabar ji buvo visiškai nepageidautina, galbūt net pragaištingiausia jo komplikacija.

Kosmoliftas virš karinio laivyno bazės stūksojo tartum begalinis vėliavos stiebas. Keturi nusmailinti kūgiai iš deimantinių polimerų siekė geostacionariąją orbitą ir dar šiek tiek toliau. Ši konstrukcija Naujojoje Respublikoje buvo radikali technologijas varžančių apribojimų išimtis. Lynais be atvangos - aukštyn žemyn - šliaužiojo apvalianosės bronzinės kabinos. Kelionei į vieną pusę prireikdavo visos nakties. Čia nebuvo jokio *fin de siecle* būdingo balasto - viskas absoliučiai funkcionalu; panašiomis kuo tiksliausiai apskaičiuoto svorio miegamosiomis kapsulėmis senovėje naudodavosi Kobės klerkai. (Traukos jėgos modifikacijos, nors įmanomos, Naujojoje Respublikoje taip pat buvo uždraustos - bent jau naudoti taikioms reikmėms.)

Martinas pasirinko pačią pirmą kapsulę ir, niekur nepastebėjęs Rachelės, lengviau atsikvėpė. Atvykęs į kosminę stotį, jis išlipo kariniame sektoriuje ir prisistatė karininkui kontrolės poste. Čia, patikrintas primityviu skeneriu, vienu gaistu gavo spinduliuotės dozę, veikiausiai viršijančią leistiną metinę. Martinas buvo besusinervinąs, kai vyresnysis leitenantas paprašė parodyti AP. Laimė, užteko paaiškinti, kad jame - tik tokie užrašai, be kurių inžinierius dirbdamas neapsieitų. Paskui jis dar pusvalandį nuobodžiavo spartietiškai įrengtoje, valdiškai žaliai išdažytoje sargybinėje.

Galiausiai atėjo kažkoks kareivis.

- Variklininkas? Laukiame jūsų.

- Ir aš laukiu, - sunkiai atsiduso Martinas. - Veskite pas savo viršininką.

Naujoji Respublika Mėnulyje įsikūrusiam Mikojano-Gurevičiaus-Kvėrnerio Konstruktorių biurui užsakė suprojektuoti tokį kosminį linijinį kreiserį, kokiam būtų negėda suteikti laivyno įkūrėjo vardą. Šis kreiseris tiesiog negalėjo priminti kubisto vaizduotės vaisiaus - pasiutligės viruso, sukryžminto su nealkoholinio gėrimo skardine (deja, dauguma karinių laivų atrodydavo kaip tik šitaip). Stilius šiek tiek ribojo funkcionalumą, bet laivas vis tiek buvo vertas pagarbos: įmantri raketinė jo įranga bei faziniai lazeriai galėjo naikinti taip pat patikimai kaip ir šiuolaikiškesni ginklai. O ir atrodė kreiseris šauniai, tad "MiG" Konstruktorių biuras pasinaudojo proga nežmoniškai brangias jo kopijas iškišti visur privisusioms chuntoms.

Martinas manė, kad "Lordas Vanekas" yra dalis tos pačios komiškos operos, kaip ir visa Naujoji Respublika. Operos, kuri juokina nebent tol, kol pakliūni jai į nasrus. Ceremonijos, vėliavos, Imperijos herbai ant visų įmanomų paviršių, munduruoti *salagos* ir sudėtingas karinis etiketas - iš visko buvo matyti, kad ryžęsis šiam darbui jis pasielgė ne itin protingai. Ar neužteko kito įrodymo - ant Basilisko sienų pakartų disidentų? Dabar Springfildas mielai būtų grąžinęs bet kokią algą, kad tik galėtų grįžti namo - tačiau pareiga buvo pareiga.

Ilgokai klaidžiojęs painiais dokų labirintais bei laivo koridoriais, Martinas stabtelėjo raudonai apšviestos aštuoniakampės patalpos tarpduryje: joje knibždėjo žmonių, pakoregavus fizikos dėsnius buvo sukurta nulinė trauka. Kresnas, pliktelėjęs karo inžinierius prie atviros prieigos plokštės rėkė ant persigandusio vaikigalio:

- Paskutinį kartą be mano ar doko viršininko Otčenašeko leidimo kišai nagus kur tau nedera! Supratai, nezgribaila tu, nupūtnagi neraliuotas?! Matai šitą plokštę? Tai, įsikalk sau į galvą, atsarginė pagrindinės šynos sekcija. O štai čia, - jis pirštu bedė į kitą, uždarą, plokštę, - atsarginė pagrindinio srovės pertraukiklio dėžė, kurią viršininkas tau ir liepė patikrinti. Jeigu būtum numygęs šį jungiklį...

Martinas pažvelgė, kur rodo karininkas, ir krūptelėjo. Pastaruoju dėtas, jis būtų išsyk pasmaugęs pusgalvį šauktinį šio paties žarnomis. Kita vertus, jei anas būtų numygęs minėtąjį jungiklį, smaugti reikėtų apanglėjusį lavoną, kuriam jau niekas neberūpėtų.

- Trečiojo rango inžinerijos kapitonas Krupkinas? - pasiteiravo Martinas.

- Taip. Kas teiraujasi? A, jūs ir būsite tas variklių specialistas. - Krupkinas atsigręžė, ir nelaimėlis šauktinis kaipmat pasinaudojo proga išnykti. - Vėluojate.

- Visos pretenzijos - Priežiūros žinybai! - atšovė Martinas ir iškart pasigailėjo nesusivaldęs. - Atsiprašau, sunki buvo savaitė. Tad kuo galėčiau padėti?

- Aa, slaptoji policija... Iš tiesų, nemažai čia jų šmirinėja, - beveik atjaučiamai suniurzgė Krupkinas. - Vadinasi, šituos žaisliukus išmanote?

- "MiG" juos parduoda, jūsų vyrukai jais laksto ir laužo. Aš taisau. Jei tai norėjote sužinoti.

- Pradžia nebloga. - Karininkas netikėtai nusišypsojo. - Ką gi, paklausiu konkrečiau. Ką žinote apie korpusinius laiko nuokrypio kompensatorius? Tokius, kokie instaliuoti šiame modelyje K-340. Papasakokite, ką čia matote.

Apie įvairius kompensavimo variantus Martinas pasakojo visą pusvalandį. Paskui Krupkinas parodė jam tikrąjį K-340, nebe tą atgrubnagių gamintą bandomąjį pavyzdį. Per darbinius priešpiečius karininkas toliau egzaminavo Martiną ir šiaip, ir anaip, o po to, ilgą darbo dieną, jie viską tikrino ir stropiai - kad būtų "pagal popierius" - registravo keistinas detales. Vakarop grįžo į bazę...

Prieš porą valandų apsistojusi Klamovkos uostamiesčio viešbutyje, Rachelė Mansur dabar nuoga stovėjo ant rankų darbo kilimo, dengiančio pusę kambario. Net ir brangiame numeryje trenkė drėgme ir trūnėsiais, kvepėjo karboliniu muilu ir malkomis. Pakaitomis

įtempdama rankas ir kojas moteris mankštino raumenis. Kvėpavo lėtai ir ritmingai. Užuolaidos buvo užtrauktos, durys užrakintos, o už jų išdėstyti jutikliai turėjo perspėti apie nepageidaujamus svečius - tarnams, jei tie ją pamatytų, Rachelė nieko nenorėjo aiškinti.

Žmonėms, tarp kurių pakliuvo, ji išvis daug ko nenorėjo pasakoti. Naujojoje Respublikoje ją graužė kartėlis ir bejėgiškas pyktis - Rachelė tuos jausmus suvokė, žinojo, kaip jie nedera profesionalei, tačiau atsikratyti neįstengė. Tuščias žmogiškųjų galių švaistymas, Naujosios Respublikos egzistencijos pamatas, šią moterį žeidė - kaip ir viešas knygų deginimas ar niekuo dėtų žmonių žudymas.

Nutolusi nuo Žemės per du šimtus penkiasdešimt šviesmečių, Naujoji Respublika gyvavo du šimtus penkiasdešimt metų. Tuneliu iškeldinęs iš Žemės devynis dešimtadalius gyventojų - ir net nesiteikęs atskleisti priežasčių - Eschatonas surūšiavo juos etniniu, socialiniu bei psichologiniu atžvilgiais. Naujajai Respublikai atiteko Rytų Europos technofobų bei apie praėjusio šimtmečio vertybes svaičiojančių rojalistų mišinys.

Naujosios Respublikos kūrėjams masinės technologinės permainos buvo tikra kančia. Priešsinguliarinėje Žemėje jie buvo matę, kaip į rinką orientuotose demokratinėse visuomenėse milijonai žmonių atsiduria istorijos sąvartyne. Gavę naują pasaulį ir svertus jam valdyti, jie kaipmat įvedė konservatyvią tvarką. Kai užaugo nauja karta, įsiplieskė nuožmus pilietinis karas tarp tų, kas ir toliau norėjo naudotis nanotechnologijų gausybės ragais - daiktais, gaminančiais kitus daiktus, - ir tų, ką traukė paprastesnis gyvenimas - toks, kai niekas neišsišoka ir visiems pakanka vietos. Pažangos šalininkai pralaimėjo, ir Naujoji Respublika šimtui metų stabtelėjo - panašiai būtų atrodžiusi XX a. Europa, jei fizikos ir chemijos raida būtų nutrūkusi kokiais 1890 metais. Patentų biurų durys užsivėrė: svajotojai reliatyvistai nebeteko ten prieglobsčio.

Nuoga stovėdama ant kilimo Rachelė bent trumpam išvaikė visas šias mintis. Kol implantai įprasta eilės tvarka lavino savigynos įgūdžius, jai pavyko atsiriboti nuo pasaulio. Treniruotės eiga visada būdavo vienoda: iš pradžių kvėpavimo pratimai, paskui grumtynių valdymo sistemos kontroliuojami izometriniai raumenų grupių susitraukimai ir galiausiai - žaibiški koviniai judesiai, valdomi į nervus instaliuotų mazgų. Šitaip treniruodamasi dukart per savaitę po dešimt minučių, Rachelė buvo puikiai pasirengusi apsiginti - žmogus

be implantų, kad jai prilygtų, būtų turėjęs mankštintis mažiausiai po valandą kasdien.

Vartydamasi ir strykčiodama, tarsi tampoma už nematomų siūlų, ji daužė ir triuškino nematerialius demonus - nukreipti į juos pyktį ir nuoskaudas buvo visai nesunku. Še tau už šiandien gatvėje matytą neregį elgetą! Pasaulyje, kur medicinos pažanga nedraudžiama, jį būtų galima išgydyti. Še tau už valstiečius, čia laikomus ne žmonėmis, o tik ariamos žemės priedu! Še už moteris, kurios miršta gimdydamos nelaukiamus vaikus! Trinkt prietarus diegiantiems kunigams, šniokšt čionykščių valdovų pakalikams, melagingai siūlantiems pomirtinio gyvenimo paguodą, kai tuo tarpu civilizuotuose pasauliuose žmonės jokių kančių nebepatiria jau dabar! Še, še, še - visiems, kas laiko ją trečiarūše piliete! Pykčiui išreikšti reikėjo daugelio *kata*.

"Nenoriu šito pasaulio. Nepatinka man šitas pasaulis. Nereikia man šito pasaulio, nenoriu užjausti nei jo, nei jo gyventojų. Kad taip jiems manęs nereikėtų..."

Už durų buvo nedidukė vonia - šioje visuomenėje brangi prašmatnybė. Ten Rachelė kuo kruopščiau nusiplovė prakaitą ir nešvarumus, - ir prisiminimus. Iš dalies netgi pesimizmą. "Viskas turi pasikeisti į gerą, - priminė ji sau. - Juk tam čionai ir atvykau."

Apdžiūvusi moteris grįžo į kambarį, atsisėdo ant lovos krašto ir išsiėmė aptrintą AP.

- Sujunk mane su JT ambasadoriumi, - paliepė.

Naujojoje Respublikoje dirbo vienas JT ambasadorius - Džordžas Čo, nuolatinis Saugumo Tarybos atstovas. Rachelė Mansur atsiskaitydavo tik jam. (Kokias nors įmantresnes politines Žemės organizacijas Naujoji Respublika atkakliai ignoravo.)

- Jungiu...

pypt pypt pypt

- Rachele, atsiprašau, dabar kalbėti negaliu. Laukiu informacijos apie incidentą prie Rošaro. Gal malonėtum palikti žinią po signalo...

pypt

- Sveikas, Džordžai, čia Rachelė. Aš Klamovkoje. Atskambink. Atrodo, man teks išeiti į viešumą, taigi prireiks diplomatinės paramos. Reikia pasikalbėti. Žinutės pabaiga.

Moteris išjungė AP ir niauriai užsižiūrėjo į tualetinį staliuką, ant

kurio sujauktas gulėjo maskaradinis kostiumas. Kasdieniu to drabužio ji nė už ką nelaikė, nors dėvėjo ištisus mėnesius. Laukdama, kol galės veikti atvirai, tiesiog privalėjo elgtis pagal tam tikras taisykles, kur pridera lankytis su vizitais. "Kaip kokiose sumautose kareivinėse, - pagalvojo Rachelė. Gyvenimas Naujojoje Respublikoje jai jau spėjo įgristi. - Jei nerasiu bent vieno civilizuoto žmogaus, paprasčiausiai iškvėšiu. Ak tiesa, reikia paskambinti tam inžinieriui. Šaltesnis už šaldytą žuvį ir ne itin draugiškas, bet aš būsiu ne aš, jei leisiu jam taip lengvai išslysti. Gal prie restorano staliuko per valandą iš jo išpešiu daugiau nei iš Admiraliteto kokteilių vakarėliuose ir oficialiuose susitikimuose - per mėnesį".

Ji vėl išsiėmė AP.

- Inžinieriaus Springfildo balso paštą. Tik tekstas. Noriu pasiųsti jam žinią. Pranešimo pradžia...

Džordžas Čo, JT Saugumo Tarybos įgaliotasis ambasadorius Jo Imperatoriškosios Didenybės Ivano Hašeko Trečiojo (Dievo valia ir taip toliau) rūmuose, sėdėjo prakaituojančiu po aukšta apykakle sprandu ir mandagiai linksėjo.

- Žinoma, Jūsų Aukštybe, puikiai suprantu. Vis dėlto, nors ši ginčytina teritorija ir aneksuota Naujosios Respublikos, esu priverstas pareikšti, kad padėtis yra mūsų kompetencijos ribose, suprantama, nebent tai būtų jūsų vidaus reikalas - bet juk ta Šventė nėra man dar nežinoma jūsų tradicija, ar ne? - taigi, tenka kalbėti apie tą nelemtą Devynioliktąjį skirsnį.

Jo Ekscelencija Erchercogas Mihalas Hašekas papurtė galvą.

- Mes netoleruosime, - pareiškė.

Jis įsmeigė į Čo skvarbų traiškanotų akių žvilgsnį. "Neturi ką veikti tie svetimšaliai, šit ir kiša nosį kur nepridera", - pagalvojo.

Kaip išsigimęs Žemės anarchistas-technofilas Čo buvo dar pusė bėdos. Mihalui jis priminė pėdsekį šunį: maišeliai po akimis, nuolat liūdna nuotaika ir protas tarsi plieniniai spyruokliniai spąstai.

Džordžas Čo atsiduso ir pasimuistė krėsle. Jis žiūrėjo pro Erchercogą - į šio tėvo portretą ant sienos. Į sostą sėdo keturiasdešimties, mirė žiloje senatvėje, sulaukęs šešiasdešimties. Imperatorius Hašekas Antrasis. Nepaprastai gabus žmogus, įstengęs išjudinti šį iki bukumo konservatyvų liūną. Išjudinti tiek, kad Naujoji Respublika net įsitaisė karinį laivyną ir kolonizavo tris keturias labiau-

siai atsilikusias planetas. Be to, jis gebėjo mokytis iš istorijos. O tai jau pavojinga.

- Matau, žiūrite į mano tėvą. Užsispyręs buvo žmogus. Mūsų šeimos bruožas, - kreivai vyptelėjęs prisipažino Mihalas. - Be to, nemėgstame, kad į mūsų reikalus kištųsi pašaliniai. Požiūris gal ir trumparegiškas, bet...

Jis patraukė pečiais.

- Suprantu, suprantu. - Čo vėl sutelkė dėmesį į Erchercogą. - Taip, žinoma. Vis dėlto man rūpi, ar pakankamai aiškiai nusakiau JT siūlomus privalumus. O pasiūlyti galėtume iš tiesų nemažai. Net nepradėčiau šnekos, jei abejočiau, ar jums bus naudinga.

- Be naudos, dar būna ir šalutinio poveikio apraiškų. Kalbate apie ką nors konkrečiau? - Mihalas palinko į priekį.

- Šiaip jau... taip. Tai irgi susiję su Devynioliktuoju skirsniu - draudimu naudoti ginklą, pažeidžiantį priežastingumo principą. "Kiekvienas, panaudojęs ginklą, galintį pažeisti... ir t. t. ...laikytinas nusikaltusiu žmonijai ir baustinas pagal tarptautinės bendrijos įstatymus". Mes puikiai suvokiame, kad prieš savo pačių pasaulius tokio ginklo niekada nepanaudotumėte. Bet mums stinga informacijos, iš kurios galėtume spręsti apie... hm... agresoriaus... tos Šventės ketinimus. Turimos žinios labai jau skurdžios, o tai kelia nerimą. Užtat aš ir manau, kad jums patiems būtų naudinga, jei ekspedicijoje dalyvautų nepriklausomas JT stebėtojas, kuris galėtų paneigti Naujajai Respublikai metamus kaltinimus nusikaltimais žmonijai ir paliudytų, jeigu jūsų pačių karinės pajėgos būtų užpultos.

- Aha. - Mihalas sugriežė dantimis ir nusišypsojo. - O kodėl jūs manote, kad rengiama ekspedicija?

Savo ruožtu nusišypsojo ir Čo. Po dviejų bemiegių parų jis buvo mirtinai pavargęs: kadangi Naujosios Respublikos įstatymai diplomatinio kontingento apimtį griežtai ribojo, dėlioti mozaiką - analizuoti žvalgybinę informaciją bei žiniasklaidos pranešimus - teko vienam.

- Liaukitės, Jūsų Prakilnybe! Nejau manote, kad patikėsime, esą Naujoji Respublika tokį įžeidimą gali palikti be atsako, jau nekalbant apie tai, kad buvo įsibrauta į teritoriją? Aišku, kad vienokia ar kitokia reakcija neišvengiama. Čia laivyno gerokai sumažėjo, bazėse skelbiama parengtis, ypač justi suaktyvėjimas Klamovkoje, Libau, V-1 - iš visko matyti, kad ruošiamasi ekspedicijai. O gal pasi-

tenkinsite tuo, kad kariai triskart sumuš kulnais ir išskanduos: "Namai pragarai, be namų negerai"?

Mihalas, slėpdamas rūškaną grimasą, pasitrynė tarpuakį.

- Jūsų spėlionių apie ekspediciją nei patvirtinsiu, nei paneigsiu.

- Suprantama. - Čo linktelėjo.

- O jūs apie tą Šventę ką nors žinote? Arba apie tai, kas dedasi Rošare.

- Beveik nieko. Juk patys viską slepiate - kas kad ne itin subtiliai. Manau, Ketvirtosios Gvardijos Divizijos žinios apie žūtbūtinę kolonijos sostinės gynybą būtų kur kas įtaigesnės, jei prieš mėnesį nebūtume išgirdę apie tos pačios divizijos perdislokavimą iš Naujosios Prahos į Baikalą-4. Bet jūs slepiate ne tik tai. Apie Šventę mano darbuotojams nieko nepavyko atkapstyti, dėl ko iš tiesų neramu. Prašydami pagalbos mes netgi kreipėmės į Eschatoną, bet sulaukėme tik štai tokios kriptogramos: "F. T. Barnemas* nesuklydo".

(Kriptograma buvo užšifruota raktu iš slapto JT vienkartinio diplomatinio šaltinio, tad informacijos nutekėjimas saugumo tarnyboms sukėlė tikrą paniką.)

- Įdomu, kas tas T. P. Barnis. Tiek to. Šventės veiklos pasekmės Rošarui tiesiog pražūtingos. Ekonomika griūva, neramumai, maištai plinta lyg gaisras. O kai yra šitaip... - Erchercogas rūsčiai pažvelgė į ambasadorių - ...suprantate, kokia grėsmė kyla mūsų civilizacijos pamatams?

- Aš - viso labo JT interesams Naujojoje Respublikoje atstovaujantis pasiuntinys, - abejingai atsakė Čo. - Atvykau čionai ne skelbti savo nuomonės apie jūsų valstybę. Tai būtų pernelyg įžūlu.

- Hm... Mes iš tikrųjų svarstome ekspedicijos galimybę, - nudelbęs akis į rašomąjį stalą, pripažino Erchercogas, o Čo vos įstengė nuslėpti nuostabą. - Bet bus sunku. Toje sistemoje priešas jau įsitvirtinęs. Mes nežinome, iš kur jis atsibastė. Jei tiesiog pasiųsime ten laivyną, jį gali ištikti eskadrinio minininko likimas. Todėl apmąstome vieną... na, sakykime, rizikingą gudrybę.

Čo pasviro į priekį.

- Jūsų Prakilnybe, jei ketinate pažeisti priežastingumo principą, būsiu priverstas pareikšti...

---

*Phineas Taylor Barnum - XIX a. amerikiečių antrepreneris, cirkininkas, keistenybių muziejaus savininkas, pagarsėjęs apsukria vadyba bei meistriškai organizuotomis mistifikacijomis, vadintas „apgaulės karaliumi". (Vert. past.)

Erchercogas kilstelėjo ranką.

- Pone ambasadoriau, užtikrinu jus, Naujosios Respublikos laivyno veiksmai priežastingumo principo globaliai nesulaužys. Pažeisti Devynioliktojo skirsnio mes nesikėsiname. - Jis šiek tiek susiraukė. - Vis dėlto vietiniai priežastingumo principo pažeidimai kartais leistini - jeigu jie neišeina už taktinės situacijos, tai yra mūšio šviesos kūgio ribų. Manau, kad... hmm... taip. JT stebėtojas galėtų visas suinteresuotas puses patikinti, jog mūsų veiksmai - teisingi ir teisėti. Juk patikintų?

- JT stebėtojas bus skrupulingai objektyvus, - ūmai vėl suprakaitavęs atsakė Čo.

- Gerai. Tokiu atveju jūsų pageidavimą, manau, patenkinsime - jei ekspedicines pajėgas išvis siųsime. Į flagmaną įsileisime vieną inspektorių su skiriamaisiais raštais. Jis turės stebėti, kaip abi konflikto šalys naudoja tikrovės modifikavimo ginklus, ir visus civilizuotus pasaulius užtikrinti: kelionėse laiku Naujoji Respublika masinio naikinimo ginklų nenaudoja.

Čo linktelėjo.

- Sutarta. Nedelsdamas informuosiu inspektorę Mansur, kuri šiuo metu yra Klamovkoje.

Mihalas vos pastebimai nusišypsojo.

- Raštą atsiųskite į mano sekretoriatą. Perduosiu jį Admirolo Kurtco vadavietei. Užtikrinu, Admirolas bendradarbiaus kaip išgalėdamas.

Jaunesnysis prokuroras Vasilijus Miuleris iš Priežiūros žinybos stovėjo ketvirtajame stebėjimo skyriuje ir pro panoraminį langą žvelgė į šviesmečių bedugnę. Pro šalį, tarsi brangakmeniai ant besisukančio demonstracinio stalo, skriejo žvaigždės. Milžiniškoje stotyje buvo sukurta gana jauki beveik normalios - aštuoniasdešimties procentų - traukos iliuzija. Už dvigubos sintetinio deimanto sienos plytėjo statykla; joje, kosminės grožybės fone, kybojo gigantiškas pilkas, ritinio formos erdvėlaivio korpusas. Jį ruožuojantys šešėliai nenatūraliai ryškiomis vakuume apybrėžomis atrodė tarsi amžinybės žymės. Korpuse tai šen, tai ten iš apžiūros angų atvožtais dangčiais kyšojo išvirtę laivo vidurių fragmentai, kuriuos, apžergę nariuotomis galūnėmis, glėbė iš atstumo valdomi manipuliatoriai. Buvo panašu į yrančią banginio maitą, ėdamą apspitusių

gelsvai žalsvų krabų. Vis dėlto Vasilijus suvokė, kad laivas ne miręs, o tik operuojamas.

Erdvėlaivis buvo tarsi maratonininkas, prieš lemiamą bėgimą atitekęs chirurgams, kad šių rankose virstų tikru kiborgu. Vasilijus laivą iškart palygino su savo paties galva - radikalių permainų ir vienur, ir kitur reikėjo vardan būsimųjų kautynių sėkmės. Jis miglotai jautė naująją jungtį - tartum dar vienos galūnės, besiformuojančios kažkur už sąmonės ribų, fantomą. Dar trys dienos, šįryt pasakė gydytojas, ir tą svirtelę kaukolėje jis galėsiąs pradėti mankštinti. Be to, Vasilijus gavo visą lagaminėlį instrukcijų, nelabai didelį ir nelabai legalų (ką ir kalbėti apie didžiulę kainą) instrumentų rinkinį bei teisę į orbitinę stotį pakilti ne lėtaeigiu liftu, o Kosminės Gynybos luotu.

- Prokuroras Miuleris, ar ne?

Jis atsigręžė. Už nugaros stovėjo pasitempęs vyrukas šviesiai žalia Jo Didenybės Laivyno uniforma su leitenanto antsiuvais. Vasilijus išreiškė pagarbą.

- Laisvai. Aš - jaunesnysis leitenantas Zaueris, "Lordo Vaneko" saugumo karininkas. Jūs čia pirmą kartą?

Vasilijus tik linktelėjo - netekęs žado atsakyti neįstengė. Zaueris pasisuko į langą.

- Įspūdingas, tiesa?

- Tikrai! - Miulerio krūtinę užliejo galinga pasididžiavimo banga: šiuo milžinišku kariniu laivu skraido jo šalies žmonės, tai jo šalies nuosavybė. - Mano įbrolis tarnauja tokiame pat. "Brangakmenyje".

- O, tikras šaunuolis. Seniai tarnauja?

- Ketvirtus... ketvirtus metus. Jaunesnysis ugnies koregavimo karininkas. Leitenantas, kaip ir jūs.

- Štai kaip. - Zaueris, pakreipęs galvą, skvarbiai nužvelgė Vasilijų. - Puiku. O kaip jums atrodo, ar šis laivas iš tiesų geras? Ar tikrai toks galingas?

Vasilijus, vis dar priblokštas pirmąsyk regimo karinio laivo, net papurtė galvą.

- Galingesnio nė neįsivaizduočiau! Argi kas nors įstengtų pastatyti geresnį?

Zaueris šyptelėjo.

- Juk jūs seklys - ne kosmonautas. Jei būtumėte studijavęs laivyno mokykloje, žinotumėte: dar ir kaip įstengtų. Atsižvelgdami į

dabartinę padėtį, sakykime šitaip: jeigu šis laivas nebūtų geriausias, niekas senelio Ernsto Bebaimio vardu jo nepavadintų. Tiesa, kai kas žaidžia pagal kitokias taisykles. Todėl, manau, ir mes turime teisę lošti kitaip - būtent dėl to jūs ir atsidūrėte čia, dėl to mes ir kalbamės. Juk esate pasiryžęs ginti šį laivą ir Respubliką?

Vasilijus energingai sulinksėjo.

- Tikrai taip. Ar mano viršininkas pranešė, kodėl aš paskirtas čionai?

- Viską žinau. Galimas grėsmes mes vertiname labai rimtai. Veikti uždarosiose zonose jūs negalėsite, tačiau nekontroliuojamose vaikščiokite kur tinkamas. Beje, manau, galėsime padėti jums prižiūrėti tą civilę beždžionę. Pasakysiu tiesiai: mums pasisekė, kad yra kam tą daryti. Rūpesčių ir šiaip pakanka, o dar turėtume gaišti patyliukais stebėdami samdytus svetimšalius. O jeigu ši problema bus išspręsta, koks skirtumas, kuriai žinybai atiteks nuopelnai.

Ūmai Vasilijus suvokė, kad dedasi kažkas keisto, tačiau kas konkrečiai, nesusigaudė - stokojo patirties. O mygti Zauerio, juolab vos susipažinus, nenorėjo. Taigi tik paklausė:

- Gal galėtumėte parodyti, kur Springfildas dirba?

- Deja, - Zaueris skėstelėjo rankomis, - Springfildas šiuo metu laive. Juk žinote, jis dirba prie valdymo sistemų.

- O! - Vasilijus mažne išsižiojo. - Norite pasakyti, eisiu į laivą?

- Noriu pasakyti, kad į laivą kaip tik ir neisite - kol jūsų nepatikrins medicininė komisija, kol negausite saugumo tarnybos leidimo, neišklausysite trijų instruktažų ir šefas nepasakys "leidžiu" - anksčiau kaip rytoj nieko nesitikėkite. O dabar parodysiu, kur apgyvendiname komandiruotuosius karininkus - kol esate Admiraliteto žinioje, jums suteikiamos jūrų mokyklos kursanto teisės.

- Parodykite, - neprieštaravo Vasilijus.

Tuo metu orbitą aplink Rošarą pasiekė pirmoji Šventės Kritikų grupė.

Kilusi iš tos žmonių civilizacijos dalies, kuri kadaise persikėlė į kompiuterinį tinklą, Šventė buvo klajojanti pasiuntinybė, organizuojanti tarpžvaigždinius kultūrinės informacijos mainus. Labiausiai ją domino kitos perkeltosios kultūros, tačiau iš bėdos tikdavo bet kokios. Tūkstančius žemiškųjų metų Šventė, be atvangos veržiamasi iš išorės vidun, blaškėsi tarp gyvenamų pasaulių ir visada jų

gyventojų - nesvarbu, ar sutikta svetingai, ar įsibrovusi jėga - prašė vieno vienintelio dalyko: "Palinksminkite mus!"

Informacijos tankis mažulyčiuose žvaigždėlaiviuose, gabenančiuose Šventę kosmoso bedugnėmis, pastarąją gerokai varžė. Kitaip nei normalios perkeltosios civilizacijos, savos realybės - pakankamai tikroviškos, kad išvengtų įprastų gyvenimo virtualiojoje visatoje pavojų - kurti ji nemokėjo; buvo lyg dykumų augalas, sėkliukės būsenos metų metus laukiantis, kol susidarys sąlygos, tinkamos audringo vešėjimo laikotarpiams.

Kaip ir dauguma keliaujančių cirkų, Šventė pritraukdavo minias pakeleivių, prielipų, sekėjų bei parazitų. Užšaldytuose žvaigždėlaivių smegenų branduoliuose pakako vietos milijonams keleivių, bet tarp sustojimų jie neturėdavo kur pamąstyti. Keliaujant nuo vienos civilizuotos planetos iki kitos, tikrieji protai dešimtmečiams užmigdavo, o paprasčiausi subjusliniai moduliai prižiūrėdavo autonomines valdymo sistemas. Kai Šventė pasiekdavo kelionės tikslą, jie sukurdavo tam tikras infrastruktūras, į kurias įkeldavo atšildytus tikruosius protus, o kai ji užmegzdavo ryšius ir pasirinkdavo veiksmų strategiją, visiems keleiviams, tarp jų ir Kritikams, tapdavo prieinamos visos likusios ertmės.

Orbitoje aplink Sputniką, tolimąjį Rošaro mėnulį, kilo deimantinė puta. Dalyje jos burbulų maišėsi keistos emulsijos, virė nanomechanizmų katalizuotų cheminių reakcijų terpė. Kiti putekšliai, mažne idealiai efektyviai siurbdami saulės energiją, pamažu juodo. Iš gavybos šaltinių sistemos paribiuose putos kryptimi chaotiškomis orbitomis be paliovos keliavo žaliava. Įsikūnijusi burbuluose stingo gyvybė - ląstelės dauginosi ne natūraliais mitozės ciklais, o mechaniškai. Prabėgo tūkstančiai sekundžių, našiems surinkėjams - ištisa amžinybė, ir placentiniuose kunkuluose pačiame centre susiformavo griaučiai: iš pradžių tik ažūrinės apybrėžos, paskui - barokiškos koralinės išaugos. Sintetinius enzimus, DNR, ribosomas ir kitokias struktūras nanosurinkėjai pumpavo į lipidų pūsleles, kurioms buvo lemta tapti gyvomis ląstelėmis, ir galiausiai radosi kraujas, audiniai, dantys, organai.

Netrukus Kritikų kūnai sukrusčiojo.

Atsivėrė kabineto durys ir įėjo livrėja vilkįs liokajus.

- Komodoras Baueris - pas Admirolą, - paskelbė jis.

- Kkvieskite šen.

Komodoras Baueris įžengė į kabinetą ir išreiškė pagarbą. Prie įspūdingo raudonmedžio stalo vidur erdvios patalpos (sienos čia buvo aptaisytos plokštėmis iš pasakiškai brangios importinės medienos, užuolaidos - iš žaliojo šilko, karnizus puošė nemaži auksiniai lapai) kiurksąs Admirolas pats atrodė ne itin įspūdingai - lyg perdžiūvęs vėžlys su vėplio ūsais, dreifuojąs sidabriškai mėlyno kilimo jūroje. Tačiau nusiteikęs buvo neblogai, vilkėjo mundurą su visų savo ordinų juostelėmis, sėdėjo tikrame krėsle.

- Ka... ka... kapitone... Užeikite. Sėskite.

Komodoras nužingsniavo prie stalo ir atsisėdo kur nurodyta.

- Kaip gyvuoja jūsų tėtušis? Se... senokai jau jo nemačiau.

- Gyvuoja jis puikiai, pone. "Kaip puikiai įmanoma gyvuoti žmogui, mirusiam prieš ketverius metus."

Baueris liūdnai nužvelgė savo vadą. Kadaise pats aštriausias Naujosios Respublikos arsenalo kardas rūdijo siaubingai sparčiai. Kas nors tikriausiai jau planavo jo laidotuves. Retsykiais Admirolo protas dar prašviesėdavo, kartais netgi ilgam, bet tas, kas privertė Kurtcą dalyvauti šitoje ekspedicijoje (o atsisakyti tokio paskyrimo, neprarasdamas posto, kariškis negalėjo), pasielgė iš tiesų žiauriai. Argi Jo Didenybė galėjo nežinoti apie Admirolo būklę?

- Pone Admirole, ar galėčiau pasiteirauti, kodėl mane pasikvietėte?

- O... a... taip, taip. - Kurtcas sutrūkčiojo lyg trenktas elektra. Jo veido raumenys staiga susitraukė. - Atsiprašau, kapitone, daug kas man čia neaišku. Norėjau su jumis aptarti forzitijų laivyną, tai yra, žinoma, laivyno dispoziciją. Aišku, kad rutiniškai vadovauti ekspedicijai teks jums. Žinoma, kai priartėsime prie Rošaro, būsite atsakingas ir už taktiką. O šit prie strateginio planavimo, tikiuosi,

svariai prisidėsiu aš pats. - Admirolo lūpose šmėstelėjo vos pastebima šypsenėlė. - Sutinkate?

- Tikrai taip, pone Admirole. - Padrąsintas Baueris linktelėjo. Gal didįjį vadą ir rietė senatvinė silpnaprotystė, tačiau nušvitimo akimirkomis jo protas vis dar būdavo aštrus it skustuvas. "Jeigu admirolas ketina, kol vadovausiu, kukliai pasėdėti kamputyje, viskas gali neblogai susiklostyti, - pagalvojo komodoras ir priminė sau, - žinoma, kol jis nebus pamiršęs, kas aš toks". Kadaise - įsiveržimo į Termidorą laikais - jiedu taip pat bendradarbiavo, ir jau tada jaunesnysis leitenantas Baueris nuoširdžiai gerbė kapitono Kurtco intelektą bei, žinoma, atkaklų jo ryžtą nenusileisti net pranašesniam priešui.

- Man užsiminta, kad Vyriausioji vadavietė parengė kažkokį neįprastą planą apgulčiai pralaužti. Ar kalbate apie tai?

- Taip. - Admirolas parodė į raudoną odinį aplanką ant stalo. - Ypatingasis planas "Omega". Prieš kokius dešimt metų prie firminio... pirminio varianto ir aš prikišau pirštus, bet manau, kad, norint jį papersti... ee... paversti verks... veiksmingu planu, reikia jaunesnių protų pagalbos.

- Ypatingasis planas "Omega"... - Baueris kiek patylėjo. - Regis, dėl teisinių kliūčių jis buvo nukištas į stalčių?

Kurtcas linktelėjo.

- Taip. Kaip antpuolio plienas. Viršžviesiniu greičiu skraidyti uždara laiko kilpa mums draudžiama - kad neatsidurtume mūšio lauke, kol karas dar neprasidėjęs. Ir nesukeltume vi... visokių rūpesčių. Kaimynai sako, nepatiktų Dievui. Paistalai, ir tiek. Šiaip ar taip, šį kartą užpuolė mus pačius. Taigi galime skristi į savo praeitį, bet tik į tą laiką, kai antpuolis jau prasidėjęs. Prisipažinsiu, man tokia išlyga atrodo apgailėtinai, bet kitos išeities neturime. Štai jums planas "Omega".

- Mat kaip... - Baueris siektelėjo raudonojo aplanko. - Galima?

- Ži... ži... žinoma.

Komodoras įniko skaityti.

Žinia, išvystyti viršžviesinio greičio neįmanoma. Bendroji reliatyvumo teorija tai išaiškino dar dvidešimtame amžiuje. Vis dėlto nuo tų laikų sugalvota nemažai būdų greičio ribai pergudrauti; šiuo metu žinomi mažiausiai šeši metodai masei ar informacijai perkelti iš taško A į tašką B, neatsižvelgiant į *c*.

Pora tokių būdų pagrįsti kvantinėmis gudrybėmis, tai yra Bozės-Einšteino kondensacijos efektu - kai bitai verčiami kvantiniais taškais, kuriuos skiria šviesmečiai. Kaip ir naudojantis kauzaliniu kanalu, tokie taškai vienas nuo kito atskiriami mažesniu nei šviesos greičiu - ryšį palaikyti šiuo būdu galima, bet kūnams kilnoti jis netinka. Kai kurie kiti metodai - tokie kaip Eschatono tuneliai - pagrįsti principais, kurių nė vienas žmonijos fizikas paaiškinti kol kas negali. Vis dėlto yra dar dvi perspektyvios galimybės žvaigždėlaiviams išvystyti didesnį nei šviesos greitį: Lindės-Alkubiero erdvės suspaudimo-išplėtimo sistema bei šuolio variklis. Pirmuoju atveju varomoji jėga generuojama erdvę priešais laivą suspaudžiant, o už jo - išplečiant. Toks būdas visiškai paprastas, užtat labai pavojingas: per tirštą, daugialypį erdvėlaikį besiskverbiantį kosminį laivą atsitiktinė dulkelė gali sudraskyti į skutus.

Šuolio variklis, neminint kelių keistybių, yra kur kas patikimesnis. Erdvėlaivis su tokiu varikliu galėtų didindamas greitį skrieti iš artimiausios žvaigždės gravitacinio šulinio. Atpažinęs to paties potencialo plokščiojo erdvėlaikio tašką, esantį netoli numatytosios žvaigždės, laivas įjungtų variklio lauko generatorių ir pranertų tarp dviejų taškų, iš tikrųjų tarp jų nė neatsidūręs. (Žinoma, su sąlyga, kad tuo metu, kai žvaigždėlaivis variklio lauką išjungs, žvaigždė, į kurią skrendama, tebebus maždaug ten pat ir maždaug tokios pat būklės. Jei ne, to laivo niekas niekada daugiau nebepamatys.)

Vis dėlto kariniam laivui šuolio variklis netinka. Pirma, veikia jis tik plokščiajame erdvėlaikyje, labai toli nuo bet kokių žvaigždžių ar planetų, o tai reiškia, kad puolamas priešininkas artėjantį laivą greičiausiai spės pamatyti. Antra, šio tipo variklis netinka labai ilgiems šuoliams. Kuo šuolis ilgesnis, tuo didesnė tikimybė, kad sąlygos numatytoje paskirties vietoje - ne tokios, kokių tikimasi, taigi nuostolių prognostikų darbo sąnaudos bus didesnės. O svarbiausia - tarp vienodo potencialo erdvėlaikio taškų susidaro tunelis. Jei apskaičiuodamas šuolį bent kiek suklysi, gali atsidurti absoliučiojoje - ir starto, ir paskirties vietos atžvilgiu - praeityje. Ir tik grįžęs sužinoti, kad sulaužei priežastingumo principą.

Tokius žmonių poelgius Eschatonas vertindavo labai griežtai. Štai kodėl "Omega" Naujosios Respublikos laivyno bibliotekoje buvo vienas slapčiausių dokumentų. Ypatingasis planas analizavo galimybes išpešti strateginės naudos iš sulaužyto priežastingumo

principo, tai yra iš kelionių laiku pasirinktosios atskaitos sistemos ribose. Nuo Rošaro iki Naujosios Austrijos buvo gerų keturiasdešimt šviesmečių. Paprastai tokiam atstumui įveikti prireikdavo nuo penkių iki aštuonių šuolių - kelionė užtrukdavo tris keturias savaites. Dabar, vykstant karui, tiesioginės prieigos iš Naujosios Austrijos zonas Rošaras veikiausiai saugojo. Taigi buvo aišku, kad puolančiam laivynui teks šokinėti aplink Karalienės Galvą - iš esmės neprasiskverbiamą ūką su trimis keturiais besiformuojančiais protožvaigždžių dariniais. O norint įgyvendinti ypatingąjį "Omegos" planą ir atvykimo į Rošarą laiką kruopščiai suderinti su pirmojo pavojaus signalo gavimo momentu - kad priežastingumo principas liktų nepažeistas, bet priešas vis tiek būtų užkluptas netikėtai, - prireiks dar daugiau šuolių; iš pradžių į tolimos ateities šviesos kūgį, paskui - atgal į praeitį, į įvykių horizonto erdvę.

Baueris suvokė: tai bus stambiausio masto karinė operacija Naujosios Respublikos istorijoje. O jo darbas - su Dievo pagalba prisidėti prie jos sėkmės.

Buria Rubinšteinas atsivėdėjęs suavėtu veltiniu tvojo į stalą iš netašytų rąstų.

- Tylos! - užriko.

Niekas sausakimšoje alinėje nekreipė į jį dėmesio. Suirzęs Buria išsitraukė pistoletuką, kurį jam buvo pagaminęs iškaulytas mechanizmas, ir šovė į lubas. Ginklas vos plekštelėjo, tačiau nuo lubų pabirusio tinko auditorija negalėjo nepastebėti. Perrėkdamas kosulius ir keiksmus Buria suriaumojo:

- Komitete, prašau laikytis tvarkos!

- Velniop tą tvarką! - atsiliepė kažkoks įžūlėlis.

- Jeigu tuojau pat neužsičiaupsi, tą patį galėsi pasakyti ne man, o Politovskio goriloms, štai ir bus tau - velniop! Aš galiu tave nebent nušauti. O jeigu pakliūsi į nagus hercogui, turėsi dirbti kaip didelis! - Buria nusikvatojo drauge su visais. - Dirbti jam! Mums pasitaikė galimybė - viena iš milijono! - sutraukyti prie žemės ir fabrikų mus prikausčiusias ekonominės vergovės grandines ir sukurti kitokią, socialiai lanksčią šviesuolių visuomenę, kurioje visi galėtume tobulintis, triūsti bendram labui, mokytis dirbti prasmingiau bei gyventi garbingiau. Bet, draugai, nuožmios reakcingosios jėgos nesnaudžia! Net ir šiuo metu kareiviai laivyno luotais keliauja į Išorinį Chelmą. Gviešiasi jį užgrobti ir paversti tvirtove.

Įspūdingai suūžęs varikliukais, pakilo Olegas Timoševskis.

- Et, pritrėkšime juos, ir tiek!

Jis sumosavo kairiąja ranka, ir kumštis staiga tapo raketsvaidžio formos. Šokęs į neaprėpiamus tobulinimosi galimybių vandenis, Timoševskis dabar galėjo varžytis su prigimtiniais kiborgais arba pozuoti Transhumanistų Fronto ar net Kosmoso ir Laisvės Partijos plakatams.

- Olegai, liaukis! - Piktai dirstelėjęs į bendražygį, Buria vėl kreipėsi į klausytojus: - Mums nevalia siekti pergalės smurtu, - pastarąjį žodį jis pabrėžė. - Taip, tokia galimybė gundo - bet tik trumparegius. Turėtume suvokti: tokiomis pergalėmis masių autoriteto nepelnysime. Juk ko mus moko istorija? Ogi štai ko: jei nepritrauksime masių, nebus ir jokios revoliucijos. Privalome įrodyti, kad reakcingąsias jėgas galime be jokio smurto sudaužyti taikiomis iniciatyvomis bei pažangos jėgomis, mat jeigu griebsimės represijų, būsime tokie pat kaip priešas. Ar šito norite?

- Nee!

- Taaip!

- Nee!

Balsai alinėje nugriaudėjo taip galingai, kad Buria net krūptelėjo. Nušvitusi perspektyva patiems lemti savo likimą bei dykai - ir gausiai - dalijami alus ir kvietinė (pastarieji veiksniai, nors ir imitacijos, nuo tikrų niekuo nesiskyrė) delegatus pastebimai kaitino.

- Draugai! - sušuko prie durų stovįs šviesiaplaukis viduramžis vyriškis ligūstai gelzgana veido oda. - Prašau dėmesio! Reakcingosios imperialistų chuntos pajėgos supa Šiaurinę Paradų aikštę! Laisvajai rinkai gresia pavojus!

- Nu *blee*! - suburbėjo Markas Volfas.

- Gal nueitum pasižiūrėti? - paprašė jo Rubinšteinas. - Pasiimk drauge Olegą, kad galėčiau bent kiek nuo jo atsipūsti. Aš paplušėsiu čia ir vienas. Ir surask kokio darbo Jaroslavui. Tegul parodo kokių triukų ar pašaudo iš vandeninio pistoleto - kad tik nesipintų man po kojomis.

- Taip ir padarysiu, viršininke. Bet ar tikrai mums nevalia... gerai jiems užtvoti?

- Na... - Rubinšteinas gūžtelėjo pečiais. - Mielai apsieičiau be branduolinių ginklų, bet tu nesidrovėk - ko prireiks, to ir griebkis. Svarbu, kad padoriai atrodytume. Jei įmanoma. Nors peštynių

mums dar nereikia - per anksti. Tu verčiau kokią savaitėlę palūkėk, matysi, galiausiai gvardiečiai spruks kaip žiurkės iš skęstančio laivo. O kol kas tiesiog pasistenk užvaldyti jų dėmesį. Aš tuo tarpu sukursiu tokį atsišaukimą, kad turčių klasės liokajai nežinos kur dėtis.

Volfas atsistojo ir nuėjo prie Timoševskio.

- Olegai, eime. Turėsime darbo.

Buria įudviejų beveik nė nebematė: sėdėjo nosį įbedęs į teksto generatoriaus, gausybės rago numestą tiesiai jam ant kelių, instrukciją. Revoliucionieriui, visą gyvenimą rašiusiam tik ranka arba ištikima sena mašinėle, šis prietaisas atrodė tikra juodosios magijos išpera. Kad taip dar privertus tą daikčiuką skaičiuoti žodžius pastraipose! Kaip kitaip susigaudysi, kiek švino reikia vienai skilčiai?

Revoliucinis kongresas buvusioje Grūdų biržoje posėdžiavo jau tris dienas. Ant stogo it juodi metaliniai paparčiai augo keistos konstrukcijos. Saulės šviesą ir atmosferinius teršalus jos vertė elektra bei ryškiaspalviais plastikiniais daiktais. Už maisto tiekimą atsakingas Godunovas be paliovos piktai skundėsi stalo įrankių stygiumi (argi tikram revoliucionieriui galėjo rūpėti tokie niekai?), tad galiausiai Miša, kuris smegenų lygmeniu su Švente palaikė dar glaudesnį ryšį nei Olegas, neapsikentęs paragino ant stogo įsitaisiusius darinius. Kai jis išskubėjo tvarkyti kažkokių reikalų, neliko išmanančių, kaip tą šaukštų-šakučių gamyklą sustabdyti. Laimė, nenutrūko ir maisto bei amunicijos srautas.

Regis, Burios blefas, esą Demokratinis *sovietas* turi atominę bombą, Hercogą įtikino, mat dragūnai bent jau kol kas laikėsi atokiau nuo geltonų plytų statinio Laisvės aikštės pakraštyje.

- Buria! Greičiau prie durų!

Rubinšteinas pakėlė akis nuo atsišaukimo juodraščio.

- Kas ten nutiko? - suniurzgė. - Aiškiai sakyk!

Prie jo stalo atskubėjęs Petrovas (ar kitas kuris draugas?) sušvokštė:

- Kareiviai...

- Aišku. - Buria atsistojo. - Jau šaudo? Dar ne? Tada aš su jais pasišnekėsiu. - Jis, vaikydamas nuovargį ir mankštindamas aptirpusius raumenis, pasirąžė. - Vesk.

Prie Grūdų biržos durų įsiaudrinusi šurmuliavo negausi minia. Skaromis apsigaubusios valstietės, plieno lydytojai iš kito miesto pakraščio - likę be darbo, mat visas gamybines linijas pakeitė ste-

buklingi, beveik organiniai, patys save nepaliaujamai tobulinantys robotai, - netgi sulysę, skustagalviai *zekai* iš pataisos-darbo kolonijos, kuri buvo įkurdinta už rūmų: visi tie žmonės supo būrelį nusigandusių kareivių.

- Na ką? - įsakmiai paklausė Rubinšteinas.

- Jie sako...

- Tegul kalba patys. - Buria pirštu parodė į artimiausią kareivį. - Nagi štai tu, drauge. Tu į mus nešaudai, tad ko čia atėjai?

- Ar aš? - suglumęs pasitikslino eilinis.

- Mums jau pakyrėjo būti aristokratų pastumdėliais, dėl to ir atėjome, - atsiliepė greta jo stovįs išblyškęs, prakaulus žalga su aukšta kailine kepure, nėmaž nederančia prie munduro. - Tie sumauti parazitai rojalistai užsidarė pily, kliaukia sau šampaną ir įsivaizduoja, kad galvas už juos dėsim. O čia žmoneliai tarsi ir linksminasi, tad kaip yra - bene režimui galas bus atėjęs? Sakau, kas čia dedasi? Laisvė liberalioms pažiūroms, ar ką?

Buria išskėtė rankas, lyg kviesdamas kareivius į glėbį.

- Draugai! Sveiki atvykę! Taip ir yra! Su sąjungininkų, tai yra Šventės pagalba reakcingosios chuntos tironiją sutriuškinsime amžiams! Gimsta naujoviška ekonomika: pridėtinės vertės nebėra, nuo šiol viskas, kas sykį pagaminta, gali pasidauginti savaime! Dėkitės prie mūsų! O dar geriau - atsiveskite čionai savo draugus, kareivius ir darbininkus, ir visi įsiliekite į mūsų gretas!

Spontanišką Rubinšteino prakalbą užbaigė driokstelėjimas ant Grūdų biržos stogo. Visi sužiuro aukštyn. Matyt sutrikus šaukštų-šakučių gamybos procesui, įvairiaspalviai plastikiniai stalo įrankiai šūsnimis pabiro ant grindinio tarytum postindustrinės visuomenės pranašai. Darbininkai ir valstiečiai iš pradžių spoksojo net prasižioję, o paskui šoko rankioti dulkėse besimėtančių spalvingų revoliucinių šaukštų-šakučių. Nugriaudėjo šūviai; Buria Rubinšteinas išsišiepė lig ausų ir iškėlęs rankas atsakė į Kaukolės Kalvos įgulos karių pasveikinimą.

"Vakarinės spaudos apžvalga. Krizė, kurią sukėlė į Rošarą įsiveržusi vadinamoji Šventė, tęsiasi. Pastangos susitarti diplomatiškai ignoruojamos, todėl išvengti karinių veiksmų greičiausiai nepavyks. Naujienos iš okupuotos teritorijos mūsų beveik nepasiekia, tačiau žinome, kad Hercogo Politovskio vadovaujama įgula

vis dar didvyriškai gina Imperijos vėliavą. Turkaus pasiuntinys ponas Al Hakvas ankstesnėje mūsų laidoje išsakė savo vyriausybės nuomonę: ekspansionistinė vadinamosios Šventės politika kelia netoleruotiną grėsmę.

...Paaiškėjo, kad prie Imperatoriaus rūmų tvoros prisirakinusią moterį jau seniai kamuoja psichikos negalia, paranojinė isterija. Prisirakinusioji reikalavo moterims suteikti balso ir nuosavybės teises. Šiandien Motinų Sąjungos vadovybė pareiškė, kad ši organizacija su tvarkos pažeidėjos veiksmais niekaip nesusijusi, ir minėtus veiksmus paskelbė nemoteriškais. Sulaikytoji bus apkaltinta viešosios tvarkos drumstimu.

...Dėl Senosios Žemės paskleistų gandų, esą Admiralitetas rengiasi pertvarkyti mūsų karinį laivyną, kai kurios tarpplanetinės investicinės bendrovės skubiai pardavė akcijų paketus, todėl staigiai krito valiutų kursai, kelios draudimo kompanijos pasitraukė iš Naujosios Respublikos rinkos. Imperijos banko prezidentas kol kas tyli, bet oficialūs Prekybos rūmų atstovai ketina pareikalauti paniką sukėlusių kompanijų atsakomybės. Jos kaltinamos neteisėtu karteliniu sandėriu, tariamai sustiprinsiančiu mūsų gynybą, pakenkusios Imperijos reputacijai.

...Keturis mirties bausme nuteistus anarchistus prieš pakariant Krumhofo kalėjime aplankė..."

Spragt!

- Sumauta planeta, kad ją kur, - patyliukais sušnypštė Martinas, grimzdamas į porcelianinę vonią. Doke įrengtame mažyčiame dviejų kambarėlių butuke, į kurį jį nukišo šeimininkai, tysoti vonioje buvo vienintelis malonumas. (Tarp nemalonumų Martinas būtų galėjęs paminėti "blakes", kurių čia greičiausiai nestigo.) Jis spoksojo į lubas poros metrų aukštyje ir mėgino išmesti iš galvos per radiją ką tik išgirstas naujienas.

Subirbė telefonas.

Martinas keiksnodamas išlipo iš vonios ir nesišluostęs nušlepseno į svetainę.

- Klausau! - mažne užriko.

- Kaip praėjo diena?

Moters balsą jis atpažino ne iš karto.

- Šūdinai, - išraiškingai atsakė. "O išgirdus tavo balsą ji nė kiek nepagerėjo", mielai būtų pridūręs. Tas diplomatinis drumzlas Marti-

no nėmaž neviliojo. Vis dėlto poreikis pasiguosti už erzulį buvo stipresnis. - Kranialiniai sietuvai čia - uždraustųjų technologijų sąraše. Tenka dirbti su tomis klaikiomis klaviatūromis ir virtualiosios tikrovės pirštinėmis, taigi dabar akyse mirguliuoja purpurinės mozaikos, gelia pirštus.

- Ėė, regis, jūs tiesiog ilsėjotės. Ne taip kaip aš. Ar jau spėjote pavalgyti?

- Dar ne. - Ūmai Martinas pasijuto ne tik nusinuobodžiavęs, bet ir išalkęs. - O ką?

- Jums patiks, - žvaliai atsakė ji. - Žinau neblogą restoranėlį. Denis C, per du aukštus nuo penktųjų vartų saugumo zonos. Ketvirtas koridorius. Galiu pavaišinti jus vakariene?

Martinas susimąstė. Šiaip jau jis būtų atsisakęs, sumojęs kaip atsikratyti JT prisidengusios šnipės. Bet buvo alkanas, be to, graužė ilgesys. Toks nerūpestingas kvietimas priminė tėvynę, kur žmonės galėjo kalbėtis niekieno nevaržomi. Pagunda praskaidrinti vienatvę buvo stipri, tad Martinas ilgai negalvojęs apsirengė ir išėjo.

Komandiruotųjų karininkų būstai buvo už bazės saugumo zonos ribų, tačiau norint patekti į civilių skyrius vis tiek reikėdavo pereiti kontrolės punktą. Iš jo Martinas išėjo tiesiai į kairėn pamažėle sukantį nuožulnų pagrindinį koridorių, kuris sutapo su vidiniu stoties išlinkiu. Čia buvo daugybė durų ir skersinių praėjimų. Netrukus jis atsidūrė gatvėje.

- Martinai! - Moteris sugriebė jam už rankos. - Kaip smagu!

Dabar ji vilkėjo žalią suknią siauru liemeniu, mūvėjo ilgas juodas pirštinaites. Rankos aukščiau alkūnių ir pečiai buvo apnuoginti, bet ant kaklo ji ryšėjo kažkokią keistą juostą. Martino atmintyje suspurdėjo miglotas prisiminimas iš instruktažo apie papročius.

- Apsimeskite nudžiugęs, - sušnibždėjo moteris. - Pavaidinkite prieš kameras. Juk pakvietėte mane vakarienės. Be to, kitiems girdint vadinkite mane Liudmila.

- Taip, žinoma. - Jis vargiai išspaudė šypseną. - Brangioji, sveika gyva! Kaip malonu tave matyti! - Martinas paėmė ją už parankės. - Kur? - paklausė pusbalsiu.

- Kaip mėgėjui jums visai neblogai sekasi. Trečia užeiga dešinėje. Staliukas užsakytas jūsų pavarde, aš - palydovė vakarui. Atleiskite už kamufliažą. Bazės saugumo tarnyba akylai jus stebi ir, jeigu žaisčiau atvirai, kaipmat priskrestų kamantinėti. Tad geriau būsiu laisvo elgesio moteris.

Martinas paraudo.

- Aišku, - atsakė.

Pagaliau jis prisiminė. Šioje puritoniškoje kultūroje nuogos odos žemiau smakro neslepianti moteris laikoma mažų mažiausiai ne itin padoria. Išvada: viešbutyje knibžda...

- Nejaugi dar nepasinaudojote viešbučio siūlomomis paslaugomis? - kilstelėjusi antakius, pasidomėjo ji.

Jis papurtė galvą.

- Jeigu mane suimtų, vietine teisėtvarka nė už ką nepasitikėčiau, - pratarė Martinas, slėpdamas sutrikimą. - O ir čionykščiai papročiai labai jau painūs. Kaip jie patinka jums?

- Verčiau nekomentuosiu, - atsainiai pasakė ji ir spūstelėjo jo ranką. - Juk damai nedera plūstis. - Rachelė kilstelėjo suknios palanką, mat Martinas jau atidarė jai duris. - Bet abejoju, ar tokia tvarka čia ilgai tvers. Pernelyg daug energijos reikia jai išlaikyti.

- Atrodo, jos žlugimo nekantriai laukiate? - Jis parodė savo kortelę padavėjui su livrėja. Šis nusilenkė ir išnyko restorano gilumoje.

- Laukiu. O jūs nelaukiate?

Martinas tyliai atsiduso.

- Jei jau prakalbote... Raudoti, žinoma, neraudočiau. Bet iš tikrųjų trokštu tik kuo greičiau pabaigti darbą ir grįžti namo.

- O, kad man viskas būtų taip paprasta. Negaliu sau leisti net įsiusti. Juk mano pareiga - ginti šią civilizaciją nuo jos pačios kvailumo pasekmių. Bet taip sunku kovoti su socialine neteisybe, kai žmonės, kuriems nori padėti, - gyvi numirėliai.

- Pone, jūsų staliukas. - Vėl išdygęs padavėjas nusilenkė.

Rachelė nerūpestingai sukikeno. Martinas nusivedė moterį padavėjui iš paskos. Kol jie susėdo atskiroje kabinoje ir užsisakė dienos patiekalus, ji plepėjo visokius niekus ir surimtėjo tik tada, kai padavėjas vėl pasišalino.

- Jums smalsu, kokia velniava čia dedasi ir kas aš tokia, - ramiai pasakė moteris. - Be to, norite žinoti, ar tikrai privalote man padėti ir kas jums iš to. Juk taip?

Martinas linktelėjo. Kalbėti kol kas nenorėjo. Tik spėliojo, ar ji nutuokia, ką jis čia veikia iš tikrųjų.

- Tiek to. - Rachelė mąsliai žiūrėjo į jį. - Kaip suprantu, jau apsisprendėte vietinei saugumo tarnybai manęs neišduoti. Martinai, tai būtų didžiulė klaida - skaudi gal net ne jums pačiam, o daugeliui kitų žmonių.

Jis įniko apžiūrinėti padengtą stalą. Sidabrinius įrankius, linines servetėles, beveik iki pat grindų krintančią iškrakmolytą staltiesę. Ir Rachelės krūtis, gerai įžiūrimas dėl suknios kirpimo. Na taip, juk ji - laisvo elgesio moteris. Tiesa, Martinas stengėsi įžūliai nestebeilyti. Verčiau įsižiūrėjo jai į veidą.

- Čia kažkas dedasi, bet aš nieko nesuprantu, - pasakė. - Kas konkrečiai?

- Viską paaiškinsiu. Bet pirmiau noriu pasakyti štai ką: išklausęs galite ramiai išeiti - jei nutarsite nesikišti. Kalbu rimtai. Tiesa, iš pradžių jus gerokai spaudžiau, bet iš tikrųjų būsite man reikalingas, tik jeigu veiksite laisva valia. Kol kas jus čia laiko paprasčiausiu inžinieriumi, tik nenulaikančiu liežuvio. Bet jei susidomės manimi... - Ji prikando lūpą ir patylėjo. - Aš - moteris. Tai nereiškia, kad, ką nors suuodę, su manimi pasielgtų mielaširdingai. Laimė, jiems nė į galvą neateina, kad moteris gali būti slaptoji agentė, ir dar iš karinės žvalgybos. Po paros veikiausiai jau turėsiu diplomatinius dokumentus ir galėsiu veikti atvirai. Tiek to. Pakalbėkime apie tai, kas čia dedasi. Tad kaip: išeinate susyk ar įsitraukiate į žaidimą?

Martinas karštligiškai svarstė, kaip pasielgti būtų protingiausia. Nors atsakymas regėjosi akivaizdus.

- Norėčiau šį tą išgirsti. Ir vakarienės. Sėdėti čia kur kas smagiau nei kiurksoti toje susmirdusioje bazėje.

- Gerai. - Moteris nerūpestingai atsilošė. - Pirmiausia - apie tai, kas čia vyksta. - Ji iškėlė vieną pirštą. - Nusakyti ne taip paprasta. JT jurisdikcija čia negalioja, tačiau, jei išaiškėtų, kad Naujoji Respublika pažeidžia susitarimus dėl ginkluotės arba naudojasi uždraustomis technologijomis, mums pakaktų įtakos sužlugdyti prekybines jos sutartis su gera puse kaimynų.

- Naujoji Respublika naudojasi uždraustomis technologijomis? - Martinas suprunkštė.

- Nejau tikrai manote, kad jie nepasinaudotų galimybe patyliukais įgyti persvarą? Kalbu apie imperatoriaus šutvę.

- Hmm... - Jis mąsliai pasitrynė smakrą. - Vadinasi, jie - konservatoriai-pragmatikai. Tai norėjote pasakyti?

Ji gūžtelėjo pečiais.

- Jei trumpai - taip.

Martinas, akimirkai pamiršęs taurius ketinimus, vėl dirstelėjo Rachelei į krūtinę, bet tučtuojau prisivertė pakelti akis.

- Mūsiški ginkluotės apribojimai čia negalioja, - tęsė ji, - bet arčiau mūsų namų padėtis visai kitokia, o didžioji Naujosios Respublikos prekybos dalis ton pusėn ir nukreipta. Todėl jie priversti su mumis šiek tiek skaitytis: kai tik būsiu oficialiai akredituota, įgysiu ir diplomatinę neliečiamybę. Tik nežinia, ar, tarkime, sučiupta dar spėčiau pagyventi tiek, kad galėčiau ja pasinaudoti. Antra, - moteris atlenkė dar vieną pirštą, - ginkluotės kontrolė sergsti žmones, kad jie neprovokuotų Eschatono įsikišti. Tai aktualu abiems pusėms. Kol žmonės tenkinasi nuobodžiais niekniekiais, pavyzdžiui, reliatyvinėmis raketomis daužo planetas, žaidžia nervus paralyžiuojančiomis dujomis ar dar kuo nors, didysis E nesikiša. Bet kai tik kas nors panūsta uždrausto vaisiaus... pirmojo pokylio proga tėtušis jai padovanojo štai toookį smaragdą! - Ji kvailai išsiviepė, o Martinas suglumęs net atšlijo. Ir tuojau pat nenatūraliai nusišypsojo - lyg iš po žemių išdygęs padavėjas ant staliuko padėjo dubenį su sriuba. Dar įpylęs į taures vyno, vyrukas pasišalino. Rachelė vėl surimtėjo.

- Na, kur mus nutraukė? Net neįsivaizduojate, kaip greitai pabosta vaidinti tuščiagalvę mergužėlę. Elgtis taip, lyg būčiau dešimtmetės protelio... Ak, taip, taip... Didysis E. Jam visai nepatinka, kai žmonės suskanta kurti autonominius ir savaime pasidauginančius ginklus arba įtaisus priežastingumo principui pažeisti, arba draudžiamus masinio naikinimo įnagius. Bakterijos? Negalima. Pilkosios gleivės? Šiukštu. Kas nors panašaus į savimodifikuojančias valdymo programas? Nevalia. Visa tai - uždrausti antrosios kategorijos ginklai. Kai tik civilizacija kurioje nors planetoje sumano tokiais pažaisti, Eschatonas išsyk prisistato pažiūrėti, kas dedasi - ir civilizacijos nebelieka.

Martinas linksėjo, dėdamasis nieko panašaus iki šiol negirdėjęs. Jis net prikando liežuvį, kad netyčia nepataisytų paskutinio jos sakinio. Moteris kalbėjo su tokiu užkrečiamu įkarščiu, kad jam nelengva buvo susitvardyti neįsiterpus - mat šiuos reikalus ir pats neblogai išmanė.

Rachelė paragavo sriubos.

- Tas Didysis E kartais būna tiesiog žiaurus. Turime patikimų duomenų bent jau apie vieną atipinę supernovą, sprogusią maždaug už penkių šimtų šviesmečių nuo mūsų - Žemės - šviesos kūgio. Tai pateisinama, kai nori užkirsti kelią proporcingai besiplečiančiai grėsmei, ir mes suvokiame, kam Eschatonui to prireikė.

Šiaip ar taip, tikiuosi, sutinkate, kad leisti kaimynų mažyliui žaisti su strateginiais branduoliniais ginklais - ne itin išmintinga?

- Na taip. - Linktelėjęs Martinas taip pat nugurkė šaukštą sriubos. - Per tokius žaidimus galite netekti premijos už laiku pabaigtą darbą.

Ji pažvelgė į jį prisimerkusi ir taip pat linktelėjo.

- Be sarkazmo - nė žingsnio. Ir kaip jums pavyko dar niekur neįmaknoti?

- Nepavyko. - Jis padėjo šaukštą. - Todėl ir sunerimau, kai jūs, labai atsiprašau, priskretote. Aš visai galiu apsieiti ir be vietinio kalėjimo.

Rachelė atsiduso.

- Atleiskite. Nežinau, ar labai giliai įmaknojote, bet... Kalbu labai rimtai. Ir noriu, kad į padėtį pažvelgtumėte globaliau. Nuo Naujosios Respublikos iki Žemės vos du šimtai penkiasdešimt šviesmečių. Jeigu Didysis E nutars čia driokstelėti supernova, mums teks evakuoti penkiasdešimt žvaigždžių sistemų. - Buvo akivaizdu, kad jai apie tai nejauku vien pagalvoti. - Štai kokie reikalai. Štai kodėl man reikėjo jus įkalbėti.

Rachelė nudelbė akis ir įniko valgyti. Martinas į ją žiūrėjo neįstengdamas atplėšti žvilgsnio - jam pačiam apetitas jau buvo išgaravęs. Žinoma, šios moters pastangomis - ji aiškiai priminė, ko iš tikrųjų jis čia atėjo. Dėl tėvų Martinas beveik nesirūpino, tačiau Marse gyveno mylima sesuo, be to, jis labai brangino draugus ir prisiminimus, taigi toks pokalbis negalėjo būti malonus. Gerokai maloniau buvo stebėti, kaip Rachelė valgo, mėgautis nuostabios odos rausvumu ir viliojančia iškirpte... Jis sumirksėjo, paėmė taurę ir išlenkė vienu mauku. Ji pakėlė akis, perprato jo žvilgsnį, plačiai - netgi šiek tiek dirbtinai - nusišypsojo ir lėtai apsilaižė lūpas. Įspūdis buvo pribloškiantis - Martinas sumišęs nuleido galvą.

- O kad tau subinė užrūdytų! Vaišini mane vakariene, paskui tempsies namo ir negyvai uždulkinsi - štai kokį įspūdį mudu turime sudaryti, - tyliai pasakė Rachelė. - Tad gal teiktumėtės bent apsimesti, kad manimi domitės?

- Atsiprašau, - pratarė iš nežinių užkluptas Martinas. - Aš ne aktorius. Ar mums tikrai reikia sukelti tokį įspūdį?

Moteris paėmė taurę. Ši buvo tuščia.

- Įpilkite man vyno. Prašau.

Ji pažvelgė į Martiną kažkaip keistai. Šis krūptelėjo, pasitempė ir įpylė į jos taurę vyno.

- Nenorėjau sugadinti jums apetito. Be to, čia jūs - vienintelis civilizuotas žmogus. Poros tūkstančių mylių spinduliu.

- Aš tik variklių inžinierius, - ištarė jis, įtemptai svarstydamas, ką dar pasakyti. "Kažin, į kokią velniavą painiojuosi?" - beviltiškai pagalvojo.

Vos prieš porą valandų jį kankino nuobodulys ir vienatvė, ir štai - vakarieniauja su gražia, protinga moterimi. Dar ir šnipe. Argi tai gali baigtis geruoju?

- Man patinka dirbti su mechanizmais. Patinka žvaigždėlaiviai. O su... - jis užsikirto - ...su žmonėmis apsieiti nesugebu.

- Tai jūsų problema?

- Būtent. - Martinas linktelėjo ir smalsiai pažvelgė į Rachelę. Ši žiūrėjo su atjauta. - Nuolat klystu, mėgindamas suprasti vietinius. Tai yra negerai. Užtat iš savo urvo verčiau nė nosies nekišu.

- Kol nuo lindėjimo tame urve, jei drįsčiau spėti, ėmė maišytis protas?

- Po keturių mėnesių tokio gyvenimo... iš tiesų, galima pasakyti ir taip. - Jis gurkštelėjo vyno. - O kaip jūs?

Moteris giliai atsiduso.

- Jaučiuosi panašiai. Bet aš turiu užduotį. Veltis į nemalonumus man negalima. Privalau susitapatinti su vietiniais, o nuo to tikrai galima išprotėti. Kaip tikriausiai suprantate, toks mudviejų pasimatymas instrukcijoje nenumatytas. Būtų buvę saugiau palikti jums "blusą" su pasiūlymu.

- Vadinasi, - jis blausiai nusišypsojo, - ir jūs neišvengėte kvanktelėjimo nuo vienatvės.

- Aha. Kaip ir jūs. - Ji išsišiepė plačiau.

- Namie jūsų kas nors laukia? - pasidomėjo Martinas. - Atsiprašau, norėjau paklausti, ar jūs pati laukiate, kada galėsite pas ką nors sugrįžti. Ar turite kam išsipasakoti? Na, laiškais ar kaip kitaip?..

- Et, Martinai... - Rachelė pažvelgė į jį susiraukusi. - Mano profesijos žmonės tuokiasi nebent su darbu. Kaip ir jūsų. Jei būtumėte vedęs, argi vežtumėtės šeimą į tokią skylę kaip Naujoji Respublika?

- Ne. Bet aš ne to klausiau...

- Suprantu, suprantu. - Niaurią miną moters veide pakeitė mąsli. - Vis dėlto gerai, kad retkarčiais gali žmogus laisvai pasišnekėti.

Martinas pasukiojo taurę tarp pirštų.

- Iš tikrųjų, - pasakė jausmingai. - Pastaroji savaitė mane užkniso...

Jis nutilo. Ji žvelgė kažkaip keistai, atrodė, tuojau nusišypsos. Bet akyse tvenkėsi nerimas.

- Šypsokitės, - prašneko. - Šitaip, šitaip, nesiliaukite šypsojęs. Mus stebi. Mikrofonų nebijokite, jais aš pasirūpinau, bet į mus iš antai ten spokso operatyvininkas. Mėginkite apsimesti, kad apie nieką daugiau negalvojate - tik kaip parsivesti mane namo ir gerai išdulkinti. Antraip jam parūps, ko čionai atėjome. Na, argi aš ne meilutė?

Rachelė kuo plačiau bei kuo kvailiau išsišiepė, bet iš po tos paikos kaukės Martiną tyrinėjo skvarbus žvilgsnis.

- Taip. - Jis stengėsi atrodyti apdujęs iš susižavėjimo. - Tu labai graži. - "Toks grožis be atitinkamos dietos ir aukščiausio lygio medicininio aptarnavimo būtų neįmanomas", - pagalvojo ir taip pat plačiai išsišiepė. - Ak, iš tiesų graži ir viskam pasiryžusi.

Pačiame šypsenų dvikovos įkarštyje priėjęs padavėjas nurinko tuščias sriubos lėkštes ir patiekė antrą.

- O, atrodo neblogai. - Kiek apsiraminusi Rachelė paėmė peilį ir šakutę. - Mmm... Nesižvalgykite per petį. Mūsų prielipa šiuo metu žiūri kitur. Beje, būti tokiu džentelmenu jums nelabai naudinga. Beveik visi šiame restorane sėdintys vyrai grabaliotų mane nieko nelaukdami. Kitaip tariant, nužymėtų teritoriją.

- Per penkias šešias dešimtis metų dauguma vyrų atsikrato iliuzijos, esą, jei abiem rankomis negriebsi, tai nieko ir nepagriebsi. Bet čia, šiame pasaulyje, nėra senėjimo procesą stabdančių vaistų. Štai kur problema...

Martinas atrodė gerokai sutrikęs.

- Suprantu. - Rachelė vėl, šįsyk nuoširdžiai, nusišypsojo.

- Ar kas nors yra sakęs, kokia jūs patraukli, kai šypsotės? Minkydamasis šitame mėšlyne jau spėjau pamiršti, kaip atrodo nuoširdi šypsena, nekalbant apie įdomų pokalbį su normaliu, subrendusiu žmogumi. Šiaip ar taip...

Frazės Martinas neužbaigė, mat Rachelės batelio nosis slystelėjo kairės jo kojos čiurna.

- Atrodo, jūs man patinkate, - tyliai ištarė moteris.

Jis akimirką nustėro, paskui linktelėjęs rimtai atsakė:

- Manykite, kad ir aš sužavėtas.

- Tikrai?

Ji nusišypsojo, o batelis pakilo šiek tiek aukščiau.

Martinas neteko žado.

- Ką jūs darote?! Neišvengsime skandalo! - Jis apsidairė tariamai pasibaisėjęs. - Tikiuosi, niekas nemato...

- Jokio skandalo nebus. Kaip manote, kam ta grindis siekianti staltiesė?

Abu tyliai sukikeno. Rachelė kalbėjo toliau:

- Užbaikime reikalus ir galėsime pasimėgauti maistu. Rytoj "Lorde Vaneke" jūsų tikriausiai paklaus: ar nepageidaujate pratęsti sutartį ir šitaip užsidirbti daugiau? Jeigu norite prisikimšti kišenes, na, ir gal dar išgelbėti kelis milijonus gyvybių, sutikite. Atsitiktinai sužinojau, kad Admirolo vadavietė flagmanu paskyrė "Lordą Vaneką". Skrisiu juo ir aš.

- Kąąą? Kaip ketinate ten pakliūti?

- Kaip stebėtoja iš diplomatinio korpuso. Privalau įsitikinti, kad Šventė nelaužo nė vienos iš šešių skirtingų sutarčių, o ir apie ją pačią norėčiau sužinoti daugiau. Be to, Naujosios Respublikos irgi negalima paleisti iš akių. Žinoma, neoficialiai. Šiokias tokias smulkmenas jie vis nori nuo manęs nuslėpti; nors ne, visai ne smulkmenas. Bet ar dabar mudviem verta gadintis apetitą? Jei neprieštaraujate, galime eiti į tikrai saugius mano namus, ten viską ir papasakočiau. O čionykščiai *štaziai* tegul sau galvoja, kad smaginatės kaip įprasta į komandiruotę išvykusiems viengungiams inžinieriams. Žodžiu, namo iškeliautumėte su apvalia sumele ir dar padoria Diplomatinės žvalgybos valdybos premija. Ir viskas būtų gerai. O dabar gal jau gana tų reikalų? Verčiau pavalgykime, kol maistas neataušo.

- Išmintingas pasiūlymas. - Martinas palinko į priekį. - Dėl tos legendos *štaziams* apmulkinti...

- Sakykite, - paragino Rachelė, imdama šakutę.

- Ar nebūtų ji dar įtaigesnė, jei pakeliui į jūsų namus nusičiuptume butelį vyno? O paskui drauge atsipalaiduotume...

- Gal ir neblogai... - Moteris žvilgtelėjo į Martiną, ir šis pastebėjo, kaip išsiplėtė jos vyzdžiai.

- Jums reikia išsišnekėti, - lėtai ištarė jis.

- Kad tiek ir tereikėtų...

Rachelė padėjo šakutę. Jos batelio nosis po stalu vėl palietė Martino čiurną. Jis pajuto, kaip įsibėgėja pulsas, kaip kraujas muša į veidą. Moteris tuo tarpu jį stebėjo. Labai įdėmiai.

- Kiek laiko čia kamuojatės? - tyliai paklausė Martinas.

- Ilgiau nei keturis mėnesius, - ištarė ji ir atitraukė koją.

- Verčiau pavalgykime, - pasiūlė jis. - Kad mudviejų legenda nenueitų niekais.

- AP, saugų ryšį su Hermanu.

- Ryšys tikrinamas... Sujungta. Martinai, sveikas. Kuo galiu padėti?

- Turiu rūpestį.

- Didelį?

- Sulig moterimi. Tiesą pasakius, ji iš Žemės, tikra gražuolė, na ir... slapčia dirba JT Diplomatinei žvalgybai. Specializacija - priežastingumo principą sutrikdantys ginklai, nusiginklavimo sutarčių laužymas ir panašiai.

- Įdomu. Kas dar?

- Vardas, pavardė - Rachelė Mansur. Dokumentai lyg ir tikri. Išduoti JT ginkluotės inspektorei. Vietinė ar provokatorė ji niekaip negali būti - nebent čionykščiai savo agentes apmoko kitose planetose. Ji tvirtina, kad Naujoji Respublika rengia karinio laivyno ekspediciją, kuri turės pralaužti kolonijos apgultį. Be to, Mansur spėja, kad rytoj vietiniai pasistengs nusamdyti mane darbui jų laive karo veiksmų laikotarpiu. Ji nori, kad pasižvalgyčiau ir pašniukštinėčiau kokių nors neteisėtų veiksmų. Manau, ji įtaria, kad bus pažeistos sutartys dėl strateginės ginkluotės. Štai tokios tokelės. Spėju...

- Nagi apsieikime be hipotetinių išvadų. Gal ten yra ir kitų JT inspektorių?

- Tikrai nežinau, bet ji minėjo kažkokį vietinį užnugarį ir diplomatinius savo įgaliojimus. Be to, sakė kaip stebėtoja dalyvausianti ekspedicijoje. Manau, tas užnugaris - visas būrys slapta veikiančių JT operatyvininkų, kurie tikriausiai ieško galimybių patyliukais destabilizuoti padėtį. Mano galva, Naujoji Respublika, pradėjusi statytis karinį laivyną, tokios reakcijos pati ir prisiprašė. Neabejoju, apie savo ketinimus ir tikslus ta moteris man nemelavo. Bet kai ką ir nutylėjo.

- Mąstai teisinga kryptimi. Kaip judu išsiskyrėte?

- Sutikau padaryti ko prašomas. - Martinas trumpai patylėjo. Savo samprotavimus jis nesąmoningai cenzūravo. - Jei manai, kad bus naudinga, sutartį darbui karo veiksmų laikotarpiu pasirašyčiau. Žinoma, reikalaučiau ir priemokos už riziką. Ir daryčiau, ko prašo Mansur - šniukštinėčiau. Neprieštarauji? Kaip manai, ar padėtis labai prasta?

- Gerokai prastesnė, nei tau atrodo.

Martinas net ne išsyk suvokė.

- Kaip suprasti?

- Apie Rachelę Mansur aš žinau. Prašau, luktelėk.

AP nutilo kone minutei. Martinas sėdėjo tamsoje ir įsitempęs laukė. Hermanas niekada nenutildavo. Šnekėdavo ramiai, tolygiai, lyg sklandžiai veikiantis aparatas, ir Martinui atrodydavo, kad kalbasi jis su savim. Kartais AP atsakydavo į klausimus, kartais neatsakydavo, bet kad nutiltų...

- Martinai, būk geras, paklausyk. Nepriklausomas šaltinis man patvirtino, kad Naujojoje Respublikoje iš tikrųjų slapčia veikia JT misija. Jai vadovauja specialioji agentė Rachelė Mansur. Tai reiškia, kad jie ten ruošiasi dideliems rūpesčiams. Ji - labai įtakinga ir beveik metus niekur nesirodė, vadinasi, kone visą tą laiką praleido Naujojoje Respublikoje. Tuo tarpu agentūros atstovai Mėnulyje išpirko asmeninę tavo bylą ir derasi su "MiG" Konstruktorių biuru dėl tavo sutarties. Dar pasakysiu, kad duomenys iš esmės teisingi. Naujoji Respublika ruošiasi didžiuliu lankstu visą savo laivyną pasiųsti prie Rošaro ir ten užpulti Šventę. Šįsyk pasirengimo darbai - itin stambaus masto, tad neįmanoma, kad tai būtų apgaulingas manevras. Bet pats sumanymas visiškai netikęs, mat jie net nenutuokia, kas ta Šventė yra. Jei jie pastebės, kad panikuoji, gali atsidurti pavojuje. Nepamiršk, kaip akylai esi stebimas: mėginimą pabėgti civiliniu transportu jie laikys išdavyste, taigi iš karto pakliūsi į Priežiūros žinybos nagus. Vargu ar Mansur galės tave apginti. Net jei ir panorės. Pabrėžiu: Naujoji Respublika patyliukais jau ruošiasi karui, ir ištrūkti dabar beveik neįmanoma.

- Šūdas!

- Padėtis nėra beviltiška. Noriu, kad nuoširdžiai bendradarbiautum su Mansur. Dirbk savo darbą ir būk pasiruošęs dingti. Pasistengsiu, kad laivynui nuskridus galėtum saugiai pasišalinti. Turėk omeny: ramiai trauktis tau bus kur kas saugiau nei bėgti galvotrūkčiais.

Martinas pajuto, kaip blėsta įtampa, kurios ir šiaip dar dorai nespėjo suvokti.

- Gerai. Ar gali pasiūlyti atsarginių išeičių - jei JT susimautų? Esi ką nors sumanęs, kaip man išnešti sveiką kailį? Gal ką nors žinai apie tą Šventę, kad ir kas tai būtų?

Prieš atsakydamas Hermanas vėl, šįsyk vos akimirką, patylėjo.

- Nepamiršk: susiklostė tokia padėtis, kai veikiama be užuolankų.

Martinas aiktelėjo ir sėdėdamas išsitiesė it styga. AP kalbėjo toliau:

- Jei situacija taps itin kebli, man reikės, kad būtum po ranka. Jau aišku, kad kils grėsmė milijonams gyvybių. Didėja ir politinė trintis: jeigu Naujoji Respublika susigrums su Švente, iš destabilizacijos gali įsiplieksti vidaus revoliucija. Akivaizdu, kad JT valdžios ir kitokie organai teisėtai suinteresuoti įsikišti. Apie Šventę kol kas nieko tau nesakysiu - kad nekaltintum savęs, jei tą informaciją iš tavęs kas nors išpeštų; užtat pasakysiu štai ką: šiuo metu Naujoji Respublika tau pavojingesnė nei Šventė. Vis dėlto, jei liksi ten net ir padaręs, ko prašo JT pareigūnai, ir darysi, ko paprašysiu aš, atsižvelgdamas į pavojingas aplinkybes esu pasirengęs sumokėti tau dvigubai daugiau nei siūlo jie.

Martinas staiga pajuto, kaip perdžiūvo gerklė.

- Gerai, - atsakė. - Bet kadangi aplinkybės, atrodo, bus itin pavojingos, premiją turėsi patrigubinti. Jei žūčiau, ji tegul atitenka artimiausiems giminaičiams.

AP atsiliepė beveik iš karto:

- Sutarta. Hermanas atjungtas.

Ankstyvą rytą Rachelė gulėjo patale, žiūrėjo į lubas ir vis atidėliojo savo jausmų analizę. Martinas buvo neseniai išėjęs. Nors iš pažiūros viskas klostėsi gerai, ją graužė negera nuojauta. Moteris, pernakt taip ir nesumerkusi akių, pasivertė ant šono, galvą padėjo ant išpampusios pagalvės ir šiek tiek susirietė.

Tai turėjo būti paprastas susitikimas: jai reikėjo užmegzti naudingą ryšį ir verbuojamam agentui išaiškinti vienkartinę užduotį. Mandagiai, bet dalykiškai. O ji nei iš šio, nei iš to pavakarieniavo su ramiu, padoriu vyriškiu, kuris nesigrabaliojo, nelaikė jos daiktu, klausėsi atidžiai, kalbėjo įdomiai - kitokiomis aplinkybėmis Rachelei tai būtų buvęs malonus pasimatymas su patraukliu vyru. Ji mažumą pakvaišo ir vos nepristigo atsakomybės; jis, ištrūkęs iš vienat-

vės nelaisvės, irgi gerokai apdujo. Ir štai dabar jis jai rūpėjo - visiškai neplanuotai.

Jiedu prisirpo sėdėdami abipus virtuvinio stalo, užbaigę dalykinį pokalbį. Jis pažvelgė į ją su kažkokiu smalsiu lūkesčiu. Ji užsikėlė koją ant kojos, šitaip jas vos vos apnuogindama. Jis vis dar įdėmiai žiūrėjo jai į akis.

- Viskas? - paklausė Martinas. - Prašote manęs nepražiopsoti laiko nuokrypių atitaisymo komandų, prisijunginėti prie programų, įspėti jus, jei pastebėsiu ketinimus pažeisti priežastingumo principą. Ir viskas?

- Taip, - atsakė Rachelė, nenuleisdama nuo jo akių. - Visiškai viskas.

- Štai kaip... - Jo žvilgsnis buvo nepatiklus, netgi griežtas. - Maniau, yra dar kas nors...

- Gal ir yra. - Moteris sunėrė pirštus sau ant kelio. - Bet tik jei pats to norite.

- Na, - svarstydamas paklausė jis, - kokia kita užduoties dalis?

- Jos nėra. - Rachelė, pakreipusi galvą, atrėmė dar vieną atkaklų Martino žvilgsnį. - Reikalus jau aptarėme. Prisimenate, ką sakiau restorane?

- Apie... - Jis linktelėjo ir nusuko akis.

- Kas nutiko? - paklausė ji.

- Nieko, nieko. - Jis patyliukais atsiduso.

- Meluojate. - Moteris atsistojo. - Imkime ir pasikalbėkime. - Ji švelniai patraukė jam už rankos.

- Na ko? - Jis papurtė galvą. - Aš tik...

- Eime. - Rachelė trūktelėjo stipriau. - Į svetainę. Eime.

- Eime. - Martinas taip pat atsistojo. Buvo už ją aukštesnis. Dabar jau vengė žiūrėti moteriai į akis. Jautėsi labai nepatogiai.

- Kas nutiko? - vėl paklausė ji.

Jis trumpai, nervingai - visai nelinksmai - prajuko. Paskui tyliai ištarė:

- Per pastaruosius keturis mėnesius jūs - pirmas mano sutiktas normalus žmogus. Man reikėjo pasikalbėti.

Ji žiūrėjo į jį įsmeigusi akis.

- Tad ir kalbėkime.

- Aš... - Martinas vėl sumišo.

"Kas jam darosi?" - pagalvojo Rachelė. O balsu paprašė:

- Na sakyk gi ką nors.

- Aš... - tik tiek jis tepratarė, ir moteris pabūgo, kad daugiau taip ir neprašneks. Vis dėlto Martinas prašneko: - Nenoriu atprasti kalbėti su žmonėmis. Ši šalis tiesiog verčia užsisklęsti savyje - lyg kokiame kiaute. Čia aš reikalingas tik kaip darbo jėga. Daugiau niekam...

Rachelė prisiglaudė prie jo ir švelniai paprašė:

- Patylėk.

Martinas nutyko.

- Štai taip, - ištarė ji. "Kaip vis dėlto gera prie jo priglusti", - pagalvojo ir apsikabino jį abiem rankomis. Jis po akimirkos atsakė tuo pačiu. - Mesk iš galvos darbą. Taip, taip ir sakau. Mesk iš galvos tą nelemtą Naująją Respubliką. Kelioms valandoms tikrai gali užsimiršti.

- Pa... pamėginsiu.

Rachelė pajuto jo krūtine perbėgant drebuliuką.

- Ir gerai, - kone riktelėjo ji.

Tai iš tikrųjų buvo *gerai*: šiuo žmogumi ji galėjo pasikliauti. Jųdviejų požiūriai į šią išsigimusią klaustrofobų civilizaciją sutapo. Martinas laikė Rachelę tvirtai apglėbęs, jo rankos, tarytum tyrinėdamos siaurą liemenį, švelniai slankiojo jos nugara.

- Eime į svetainę, - sukuždėjo ji.

Jis įdėmiai pažvelgė jai į akis.

- Tikrai nori? - paklausė.

Toks jis buvo dar žavesnis.

- O ko čia abejoti?

Moteris, aistringai kyščiodama liežuvį, pabučiavo jį į lūpas. Rachelei atrodė, dar kiek, ir ji šokte iššoks iš drabužių. Martinas dar tvirčiau ją apglėbė; moters smakras įsirėmė į duobutę jam po kaklu.

- O, kaip suknistai ilgai šito laukiau, - sušnibždėjo ji.

- Ir aš. - Jis šiek tiek kilstelėjo Rachelę. - Užgraužė vienatvė?

Ji kimiai prajuko.

- Net neįsivaizduoji, kokia klaiki. Murksau čia jau ištisus šimtmečius ir jaučiuosi nenormali - juk bendrauju vien su svetimais vyrais ir ne vaikus gimdau, o vykdau misiją. Žodžiu, čionykštė mąstysena baigia mane apkėsti.

- Oho! Kietoji vyriausybės agentė prisileidžia tokia nuotaikas? - švelniai pasišaipė Martinas.

- Būtent. Tu sumautai teisus, - neaiškiai suburbėjo moteris jam į petį; drovi ranka tuo tarpu slydo žemiau jos liemens.

- Nepyk. Iš tikrųjų suprantu: pusė metų vienatvės šitoje skylėje, galvojant vien apie misiją... Aš tavimi dėtas būčiau nukvakęs, - prisipažino jis.

- Daugiau nei pusė metų, - atsiliepė ji, žiūrėdama kažkur į šalį. "Simpatingi lezgeliai", - pamanė ir stipriau prie jo prisiglaudė.

- Imkime ir grįžkime prie vyno, - tyliai pasiūlė Martinas. - Ko gero, tu pernelyg skubiniesi.

- Atsiprašau, - instinktyviai atsakė Rachelė ir vos pastebimai įsitempė. - Atsiprašau. Ne, rankos neatitrauk. Eime.

Iki svetainės - poros minkštų kėdžių, sofos ir indaujos - jie sugebėjo nusigauti neatsiskirdami.

- Iš pradžių maniau, kad tu provokatorė, - prisipažino Martinas, - o paaiškėjo - vienintelis čia normalus žmogus.

Šie žodžiai nuskambėjo tarsi užuomina.

- Jei man reikėtų tik kūno - pakaktų išeiti į uostą, - tarė Rachelė ir vėl prisispaudė prie jo. - Ne ten man nieżti.

- Ar tu iš tikrųjų tinkama šitokiam darbui? Jei esi tokia...

- Norėjai pasakyti "jautri"?

- Panašiai. Čia tiktų kitas žodis.

Ji nusivedė jį prie sofos.

- Man reikėjo draugijos. Ne šiaip greitosiomis pasikrušti, - veikiau sau nei Martinui pasiteisino Rachelė.

- Mudviem abiem reikėjo. - Jis švelniai ją pasuko, kad galėtų matyti akis. - Kaip norėtum, kad tai atsitiktų?

- Be ilgų kalbų.

Ji užsimerkė ir surado jo lūpas. Nuo tos akimirkos jie nebesitvardė.

Pirmąjį kartą jiedu pasimylėjo ant grindų, karštligiškai skubėdami; Rachelė suknią tik pasikėlė, Martinas kelnes nusismaukė iki kelių. Paskui jie nuropojo į miegamąjį, nusimetė drabužius ir vėl pasimylėjo, šįsyk - lėtai ir švelniai. Jis buvo nepaprastai jautrus, dėmesingas. Kai jiedu po akto šnekėjosi, Martinas užsiminė prieš kelerius metus išsiskyręs. Šitaip, kalbėdamiesi ir iki skausmo mylėdamiesi, jie sulaukė dirbtinės aušros, suderintos su saulėtekiu apačioje, planetoje.

Kai jis išėjo, Rachelė liko gulėti, apkvaitusi, taip ir nesudėjusi

bluosto. Ji stengėsi mąstyti blaiviai: tai tik vienatvės ir pertemptų nervų pasekmė - tokiomis aplinkybėmis bet kas gali netekti savitvardos. Ir vis dėlto ji jaudinosi: pažintis su Martinu buvo ne atsitiktinė ir pasimylėjo jiedu ne tam kartui. Rachelę viltingai džiugino žinojimas, kad vėl su juo pasimatys, bet kartu kirbino ir blanki panieka sau. Moteris suvokė, kaip kvaila šitaip painioti darbą su malonumu.

Ji pasivertė ant šono ir sumirksėjo: kairiosios akies voke įtaisytas laikrodis rodė šiek tiek po septynių. Per porą valandų turėtų būti patvirtintas diplomatinis jos statusas. Tada ji apsirengs ir eis spardyti pasturgalių kai kuriems Naujosios Respublikos valdininkėliams. Dar po dviejų valandų Martinas pateks į "Lordą Vaneką". Apie dešimtą reikalai turėtų būti sutvarkyti. Rachelė atsiduso ir užsimerkė. Tikėjosi kokią valandžiukę pasnausti, bet miegas neėmė, nors ką daryk.

Ūmai moteris susizgribo besimėgaujanti saldžiais prisiminimais. Padarė viską, ką galėjo, o jei klaidingai įvertino Naujosios Respublikos kėslus, jai greičiausiai lemta žūti. Bet argi ne garbinga šitaip užbaigti šimto penkiasdešimties metų gyvenimo kelią? Dėkui pažangiai gimtosios planetos medicinai, kūnu jauna, lyg vos įžengusi į trečią dešimtį, Rachelė retai kada jausdavo metų naštą; nebent pagalvojus, kiek mažai likę gyvų tų, kuriuos ji pažinojo ar mylėjo, suimdavo egzistencinis nerimas. Dabar kažkodėl prisiminė, kaip kūdikystėje kvepėjo jos duktė. Bet iš tikrųjų moteris atsiminė ne dukrą, politinę matroną, dinastijos galvą. Ne jos, aštuoniasdešimtmetės, žuvusios oro burlaivio katastrofoje, laidotuves. Netgi ne Johano, su kuriuo penkiolika metų gyveno santuokoje, veidą. Viską užgožė dar visai šviežias Martino prisiminimas. Ji piktai sumirksėjo ir atsisėdo.

"Ak, paika višta, - pasišaipė iš savęs, - gal dar nė šimto metų nesi sulaukusi, kad taip mikliai įsimylėjai stangrią sėdimąją?"

Rachelė troško vėl pasimatyti su Martinu, laukė rytojaus vakaro. Dilginamai saldi viltis buvo stipresnė ir už jos amžių, ir už cinizmą, nors iš patirties moteris žinojo, kad pasekmės bus komplikuotos.

Tarporbitinis luotas atsišvartavo nuo kosminio lifto prieplaukos. Šaltųjų dujų varytuvai iš kitų laivų santalkos išstūmė jį į atvirą erdvę, o po dešimties minučių dispečeris leido jungti pagrindinį va-

riklį. Iš trijų stačiakampių plokščių, išdėstytų aplink krovinių skyriaus liuką paskuigalyje, pliūptelėjo skaisčiai oranžinis gyvsidabrio jonų debesis, ir luotas padidino greitį. Nors joniniai varikliai liūdnai garsėjo menku pajėgumu, vis dėlto buvo pakankamai efektyvūs. Lėkdamas maždaug dviejų šimtų kilometrų per valandą greičiu, luotas per tūkstantį sekundžių priartėjo prie laivo, kabančio už šešiasdešimties kilometrų nuo stoties, taigi metas buvo pradėti stabdyti.

Orbitiniais matais šešiasdešimt kilometrų - vieni niekai, tad "Lordas Vanekas", galima sakyti, kabojo prie kosmolifto slenksčio. Tokia pozicija buvo labai palanki - laivas galėjo startuoti bet kada ir netgi staigiai. Reikėjo tik sulaukti, kol dokų inžinieriai užbaigs variklio branduolio kompensatorių modernizaciją. Mirskis sėdėjo savo kajutėje ir monitoriuje stebėjo, kaip luoto pirmgalis slenka į prieplaukos angarą. Kad nesusipainiotų, kapitonui teko be atilsio raustis po šūsnis dokumentų. Iš aukščiau byrėte byrantys įsakai laive kėlė tikrą sumaištį, ir Mirskis kuo puikiausiai nutuokė, kiek dar reikės triūsti, kol "Lordas Vanekas" bus pasirengęs žygiui.

Vidutinio amžiaus, plačių pečių vyriškis su tvarkingai pakirpta juodai balta barzdele, puikiai derančia prie žilės, - Mirskis atrodė kaip pavyzdinis Naujosios Respublikos laivyno kapitonas. Vis dėlto plieninio žmogaus kaukė slėpė dvejones ir nerimą. Jau visą savaitę kapitonas jautė kaistant įtampą, ir nors kitiems padėtį mėgino aiškinti racionaliai, pačiam nuojauta kuždėjo, kad tarp Užsienio reikalų ministerijos ir Imperatoriaus rūmų bręsta nesantaika.

Mirskis rūškanas dėbsojo į naujausią įsaką, paklotą jam ant stalo. Saugumui numatoma skirti ypatingą dėmesį, kapitonui įsakoma skelbti parengtį karui - kai tik paskutiniai statyklos darbininkai bei inžinieriai pasišalins ir visi liukai bus hermetizuoti. O kol kas jis privaląs prokurorui Miuleriui iš Priežiūros žinybos visomis išgalėmis padėti akylai stebėti "Lorde Vaneke" dirbantį svetimšalį inžinierių. Vis dar žiūrėdamas į erzinantį įsaką, kapitonas įjungė ryšio aparatą.

- Man reikia Iljos.

- Pone, ar trečiojo rango kapitono Muromiečio? Tučtuojau ateis, pone.

Beveik tuojau pat kažkas dusliai pasibeldė į duris.

- Įeikite! - šūktelėjo Mirskis.

Durys atsivėrė ir įžengęs vyresnysis padėjėjas Muromietis išreiškė pagarbą.

- Užeik, Ilja, užeik.

- Dėkoju, pone. Kvietėte?

- Štai. - Mirskis parodė į stalviršį. - Kažkoks Pilietis, atsiprašant, Prižiūrėtojas nori, kad jo plytlaižys šniukštinėtų mano laive. Ką nors apie tai žinai?

Muromietis priėjo arčiau ir tarė:

- Pone kapitone, nuolankiai prisipažįstu: žinau.

Jo ūsai vos pastebimai sutrūkčiojo, tiesa, Muromiečio emocijos Mirskis neperprato.

- Šit kaip? Gal malonėsi paaiškinti?

- Tas inžinierius iš Žemės, na tas, bloke B modernizuojantis variklius, sukėlė šiokį tokį šurmuliuką. Pakeisti jo nėra kaip - nebent po trijų mėnesių. O vyrutis, pasirodo, nenulaiko liežuvio - šit ir užkliuvo Basilisko paranoikams-profesionalams. Tie atsiuntė mums kadrą iš slaptosios policijos - inžinieriui prižiūrėti. Aš tą policijos šunelį, kad nesipainiotų mums po kojomis, atkišau leitenantui Zaueriui.

- Ką sako Zaueris?

Muromietis prunkštelėjo.

- Sako, pienburnis, ir tiek, kaip junga. Rūpesčių nebus.

Kapitonas atsiduso.

- Žiūrėk, kad ir nebūtų.

- Klausau, pone kapitone! Galiu eiti?

Mirskis parodė į kėdę.

- Sėsk, sėsk. Ko nors neįprasto pastebėti neteko?

Muromietis prieš atsakydamas pašnairavo į duris.

- Žinote, pone kapitone, gandas pasileido - nebesulaikysi. Stengiuosi sulaikyti iš paskutiniųjų, bet, kol oficialios informacijos nebus...

- Dar šešiolika valandų tikrai nebus.

- Pone kapitone, drįstu pasiteirauti... O kas tada?

- Tada... - Kapitonas trumpai patylėjo. - Man pažadėta pranešti... kas dedasi. Tada sužinosi ir tu, ir kiti karininkai. O kol kas būtų geriau, kad niekam netrūktų darbo - tuomet nebus kada nerimauti ir gandus nešioti. Ir dar. Stropiai patikrink, ar mes pasirengę sutikti vadus. Flagmano kapitono kajutė turi blizgėti.

- Klausau, pone kapitone! - Muromietis linktelėjo. - Hmm... Operatyvinė parengtis? Daugiau saugumo, daugiau patikrinimų,

daugiau drausmės visuose postuose? Ar šitai turėjote galvoje? Daugiau lazdų - koviniam ryžtui pažadinti, taktikos grupėms daugiau mokomųjų aliarmų?

- Būtent. Bet pirmiausia - flagmano vado kajutė. Rytoj oficialus patikrinimas. Viskas.

- Klausau, pone kapitone!

- Laisvas.

Muromietis išėjo, o Mirskis, likęs vienas su įsakymais, kurių dar šešiolika valandų niekam nevalia skelbti, ir su stingdančia karo nuojauta, vėl nugrimzdo į niūrius apmąstymus.

Admirolo tarnas

Jo Prakilnybės Imperatoriaus linijinis kreiseris "Lordas Vanekas" kabojo už šešiasdešimties kilometrų nuo Klamovkos kosmolifto. Laivo šonais bėgiojo mėlynos ir raudonos šviesos, tiesiog virš pagrindinės raketų leistuvo platformos mirksėjo žalias kontūras - dvigalvis Admirolo vėliavos erelis. Kurtcas į kreiserį įžengė prieš dvi valandas, ir laivas buvo beveik pasirengęs startui.

Rachelė Mansur vos užgniaužė išdavikę pasitenkinimo šypsenėlę. Prie įėjimo į bazę ją sulaikiusių saugumo gorilų reakcija buvo beveik adekvatus atlygis už tuos kelis vienatvės ir paranojos mėnesius. Vos sustabdyta, Rachelė paskambino į ambasadą, ir tas jos skambutis į dienos šviesą ištraukė suglumusį kapitoną-leitenantą, kuris tučtuojau išraudo ir ėmė mikčioti. Nelaukusi, kol karininkas pradės kamantinėti apie ketinimus, ji su didžiuliu malonumu užkimšo jam burną savo diplomatiniu mandatu. Pastebimai tirtėdamas ir be paliovos dirsčiodamas per petį, kapitonas-leitenantas moterį ir jos bagažą palydėjo iki luoto, kuris turėjo nuskraidinti ją į kreiserį. (Buvo akivaizdu, kad savaeigiai lagaminai Naujojoje Respublikoje taip pat įtraukti į uždraustųjų technologijų sąrašus.)

Pastarojo mėnesio priedanga - fiktyvioji Liudmila Jindrišek - ištirpo po rytinio dušo čiurkšlėmis, užtat vėl atgimė Rachelė Mansur, Nuolatinio JT komiteto, kuruojančio daugiašalį tarpžvaigždinį nusiginklavimą, specialioji agentė. Liudmila Jindrišek maivydavosi, vaikydavosi madas ir paklusdavo viršesniems vyrams. Rachelė Mansur specialiosios agentės karjerą andai pradėjo nukenksmindama teroristų bombas (ardydama sprogdiklius), o tobulinosi kariniame laivyne, be gailesčio baudžiančiame įžūlius sutarčių laužytojus. Tais laikais ji paprastai vilkėdavo juodą, pusiau karišką uniformą, pasiūtą taip, kad padarytų reikiamą įspūdį kosmoso užkampių stuobriams militaristams. Rachelei būdavo labai įdomu stebėti, kaip jos apranga paveikia žmones, ypač kai šie, ieškodami atitikmenų, mėgindavo nuspėti tariamosios karininkės laipsnį. Dabar ji stebėjo

būsimuosius bendrakeleivius, nuo kurių nenuleido akių ir vyresnysis laivūnas Zubolomovas.

Pagaliau hermetiškas antvožas nuslydo į šalį.

- Rrrammiai! - amtelėjo laivūnas.

Tambūre laukę eiliniai visi it vienas pasitempė. Iš angos pasilenkęs išniro leitenantas ir atsitiesė. Zubolomovas išreiškė pagarbą, leitenantas atsakė tuo pačiu. Rachelės jis nė nepastebėjo.

- Puiku, - prašneko. - Vyresnysis laivūne, gabenkite šituos kūdikius į laivą. Manęs nelaukite. Turiu reikalų, tad skrisiu kitu reisu. - Staiga jis pažvelgė į moterį. - Taaip. O ką čia veikiate jūs?

Rachelė atkišo karininkui savo leidimą.

- Diplomatinis korpusas. Ypatinguoju Didžiojo Hercogo Mihalo įsakymu priskirta Admirolo vadavietei.

Leitenantui net žandikaulis atkrago.

- Bet juk jūs...

- ...JT Žemės Saugumo Tarybos jungtinių karinių pajėgų pulkininkė. Štai parašyta: "Ypatinguoju Didžiojo Hercogo Mihalo įsakymu". Kurio konkrečiai žodžio čia nesuprantate? Taip ir stovėsite išsižiojęs ar pagaliau pakviesite mane į vidų?

- Ėėė... hmm... Klausau... Tikrai taip... - Leitenantas išnyko už pilotų kabinos liuko, bet tuojau pat grįžo. - Ėėė... hmm... Pulkininke... Mansur? Maloniai prašau.

Rachelė linktelėjo ir, praėjusi pro jį, įžengė į luotą. Apdairiai nutaisiusi abejingą miną, ji atsisėdo karininkų sektoriuje tuojau už įgulos kabinos ir sukluso.

Vyresnysis laivūnas tuo tarpu mokė naujokus.

- Laisvai. Vyručiai, sėskite. Taip, teisingai, pirmoji eilė - atbulomis. O dabar prisisegate! Taip, šešiuose taškuose, šaunuoliai! Sėdynių kišenėse susirandate maišelius. Sveiki atvykę į vimdyklą! Tokiose valtelėse traukos imitatorių nebūna, o įsibėga jos ne greičiau nei invalido vežimėlis. Taigi, jei nesvarumo būklėje kurį supykins - vemti tik į maišelį! Apdergtus baldus ar įrangą šveisite savaitę! Aišku?

Visi sulinksėjo. Rachelė santūriai pradžiugo. Atrodo, visi šitie vyrukai, išskyrus laivūną Zubolomovą, šiuo luotu skrenda pirmą kartą. Vadinasi, jos turima informacija teisinga: laivynas rengiasi karui ir netrukus pajudės.

Keleivių salono durys užsidarė. Krovinių skyriuje apačioje sudundėjo įvažiuojantys ir išvažiuojantys automatiniai keltuvai. Zubo-

lomovas pabeldė į duris salono priekinėje dalyje. Šios nuslydo į šalį ir jis išėjo. Netrukus grįžo ir paskelbė:

- Startas po dviejų minučių! Visi tvirtai įsikibkite!

Tos pora minučių slinko kankinamai lėtai. Tai dusliau, tai aidžiau sudundėjo atjungiamos kuro žarnos ir švartavimosi kabeliai; luotas sutrūkčiojo, pasviro ir galiausiai pajudėjo. Užsidarydamas vis tyliau šnypštė oro šliuzas.

- Visi jūs čia - *salagos*, - kreipėsi į pavaldinius Zubolomovas. - Prasidėjo naujas šaukimo ciklas, taigi tokių kaip jūs dabar netrūksta. O aš, - laivūnas mėsingu pirštu dūrė sau į krūtinę, - aš tame laive, į kurį skrendame, gyvenu. Ir esu nusiteikęs jame sulaukti pensijos. Ką tai reiškia? Ogi štai ką: neketinu leisti, kad per jus ar per kitus *salagas* kiltų pavojus man pačiam ar mano namams. Pirmoji kosmoso taisyklė... - staiga drauge su luotu visi pasviro lyg girti; apačioje kažkas nemaloniai garsiai sudžeržgė - ...bet kokia klaida - kapas. Kosmosas ne juokauja, o žudo. Ir antros galimybės nesuteikia.

Lyg pabrėždamas jo žodžius, Rachelei, regis, apsivertė skrandis. Akimirką ji pasijuto nematomomis guminėmis žnyplėmis plėšiama pusiau, po to - plūduriuojanti ore. Naujokai atrodė visiškai suglumę, užtat Zubolomovas - be galo patenkintas savimi.

- Pagrindinis variklis įsijungs po penkių minučių, - paskelbė jis.

Ankštu salonu nusirito žvangesys ir bildesys - pagalbiniai varytuvai luotą pamažėle stūmė iš doko ir suko į kairę.

- Tiems, kas nenugirdo, pakartosiu: minėjau, kad klaidos kosmose - pražūtingos. Ir aš neketinu leisti jums mane pražudyti. Todėl, kai atsidursime "Lorde Vaneke", jūs, šikniai, be išlygų paklusite mano ar bet kurio kito laivūno, ar juo labiau vyresniojo karininko įsakymams. Paklusite išsišiepę lig ausų, o tam, kas sumanys ožiuotis, užvošiu taip, kad galva per subinę išlįs. Aišku?

Rachelę Zubolomovas atkakliai ignoravo, šitaip tarsi pripažindamas, kad moteris jam nepavaldi.

Naujokai vėl sutartinai sulinksėjo. Vienas jų, kraupiai pažaliavusiu veidu, pratrūko žiaukčioti. Laivūnas nuo gretimos sėdynės atlošo mikliai nuplėšė maišelį ir prikišo vyrukui prie veido. Staiga Rachelė suvokė: ta energinga Zubolomovo prakalba buvo idealus būdas nesvarumo poveikiui sušvelninti.

Ji užsimerkė ir pamėgino kvėpuoti giliau - ir išsyk pasigailėjo: luote tvyrąs įsisenėjęs prakaito tvaikas mišo su vos juntamu ozono

priekvapiu bei šleikščiai salsvu acetono kvapeliu. Jau labai seniai niekam nesilanksčiusi Rachelė dabar iš visos širdies meldėsi, kad skrydis šita konservų dėžute truktų kuo trumpiau. Tokio apgailėtino luoto, sakytum perkelto iš kokios nors istorinės dramos, ji neregėjo dešimtmečiais.

Skrydis, atrodė, užsitęsiąs amžiais, vis dėlto pagaliau baigėsi. Su dundesiu trankydamasis į "Lordo Vaneko" jungtį-stabilizatorių, luotas prisišvartavo, paskui, žviegdamas ir girgždėdamas, įsmuko į doką. Susivienodinus slėgiams pasigirdo šnypštimas.

- Hmm... pulkininke...

Rachelė atsimerkė. Prie jos, iš sutrikimo mažumą pablyškęs - mat neišmanė, kaip elgtis - stovėjo vyresnysis laivūnas Zubolomovas.

- Vyresnysis laivūne, galite nesirūpinti. Užsienio laive aš ne pirmą kartą. Manęs kas nors laukia?

- Hmm... taip. - Zubolomovas, neįtikėtinai susidrovėjęs, spoksojo tiesiog priešais save.

- Puiku. - Rachelė atsisegė diržus, atsistojusi išsyk pajuto netolygią besisukančiame kreiseryje traukos jėgą, pasitaisė beretę. - Išleiskite mane.

Atsivėrė šliuzo anga.

- Būry, ginklu geerbk!

Ji nužingsniavo doku, jausdama iš visų pusių smingančius nepatiklius žvilgsnius. Vyresnysis karininkas - trečiojo rango kapitonas, jei Rachelė nesuklydo - laukė jos it suakmenėjęs, vargais negalais slėpdamas nuostabą.

- Pulkininkė Mansur, JT Ginkluotės inspekcija, - prisistatė ji. - Sveiki, trečiojo rango kapitone...

- Muromietis. - Suglumęs karininkas tankiai mirksėjo. - Atleiskite, ar galėčiau pamatyti jūsų dokumentus? Leitenantas Menvikas sako, jog jūs priskirta Admirolo vadavietei, bet niekas mūsų neperspėjo, kad būsite...

- Viskas gerai. - Moteris atsainiai mostelėjo į koridoriaus, kertančio pagrindinį laivo sektorių, gilumą. - Ten apie mane dar nežino. Nebent Didysis Hercogas Mihalas bus užsiminęs. Tiesiog palydėkite mane pas Admirolą, ir nebus jokių rūpesčių.

Jos bagažas ant daugybės švytinčių spalvingų rutuliukų tyliai slydo iš paskos.

* * *

Rytas Admirolui nenusisekė - vis per tą įsikalbėtą nėštumą.

- Pasiligojau, - tyliai lemeno jis. - Nejaugi reikės keltis?

- Prakilnybe, jums būtų tik geriau. - Adjutantas Robardas, rūpestingai apglobęs Admirolą per pečius, padėjo atsisėsti. - Po keturių valandų išskrendame. Dar po dviejų jums reikės dalyvauti vadavietės posėdyje, bet prieš tai - susitikti su komodoru Baueriu. Tiesa, dar atėjo Jo Didenybės Imperatoriaus raštas. "Ypatingai skubus".

- Na tai duok... duok... duokšš jį, - paliepė Admirolas. - Kad jį kur šliurės, tą rytinį vėmį...

Gretimame kambaryje tyliai užplerpė ryšio aparatas.

- Prašau atleisti, Jūsų Prakilnybe, - išeidamas atsiprašė Robardas ir jau iš ano kambario pridūrė: - Pone Admirole, kažkas nori su jumis pasimatyti. Iš anksto neužsirašęs... Ką? Kaip? Šit kaip? Suprantu. Taip, žinoma. Bus pasirengęs po minutės. - Grįžęs į miegamąjį Robardas atsikrenkštė. - Prakilnybe, ar jau pasiruošęs? Khmm... aišku. Pone Admirole, interesantas. Diplomatas. Didžiojo Hercogo Mihalo įsakymu priskirtas Jūsų vadavietei. Galima sakyti, stebėtojas iš užsienio.

- Uu! - Kurtcas susiraukė. - Antrojoje Nėgėje tokio nebuvo nė vieno. Ir apsiėjome. Tik juočkių buvo daug, oi daug. Pasiutę išgamos, tie juočkiai. Niekaip ramiai nenustovėjo, kol juos šaudėme. Sušikti užsieniečiai, tai jau tikrai. Nagi įleisk tą vyruką!

Robardas žvilgsniu įvertino vado būklę. Šis, ant pečių užsimetęs uniforminį švarką, sėdėjo lovoje ir panėšėjo į sveikstantį vėžlį - bet rodytis viešumoje iš bėdos galėjo. Jei tik nepratrūks skųstis negaliomis, gal diplomatas pamanys, kad Admirolą paprasčiausiai surietė podagra.

- Klausau, Jūsų Prakilnybe.

Durys atsivėrė, ir Robardas mažne išsižiojo. Ant slenksčio stovėjo nepažįstamas žmogus su keistu munduru ir aplanku po pažastimi. Greta mindžikavo sutrikęs trečiojo rango kapitonas. Robardas ne iš karto susigaudė, kokia nepažįstamojo keistenybė taip rėžia akį, o kai suvokė, tik niekinamai perkreipė lūpas ir sušnypštė sau į ūsą: "Pideras."

Interesantas prakalbo aukštu, skaidriu balsu:

- Jungtinės Tautos, Žemė. Nuolatinis Daugiašalio Tarpžvaigždinio Nusiginklavimo komitetas. ("Tai bent balselis! Jei nežinočiau,

kad taip negali būti, lažinčiausi: jis - moteris!" - spėjo pagalvoti Robardas.) Aš - pulkininkė Mansur, specialioji agentė ir karo atašė. Šioje ekspedicijoje kaip stebėtoja atstovausiu didžiosioms valstybėms. Štai mano akreditaciniai raštai.

- Dėkoju. Prašau užeiti. Jo Prakilnybė mažumą negaluoja, tad priims jus miegamajame.

Nusilenkęs adjutantas nutipeno į Admirolo miegamąjį ir apstulbo: senukas vėl drybsojo ant pagalvių ir išsižiojęs tyliai knarkčiojo.

- Khekhe... Jūsų Aukštybe! Pone Admirole!

Viena apsiblaususi akis prasimerkė.

- Leiskite pristatyti pulkinin... ėėė...

- Rachelė Mansur.

Pulkininkė, vos pastebimai šypsodama, stebėjo, kaip adjutantas paduoda Admirolui aplanką su jos akreditaciniais raštais.

- Pupupulkininke, kaip pupupulkininko jūsų vardas labai y...į...intriguojantis, - iššvokštė Admirolas. - Ar jūs y...i...įsitikinęs, kad esate... - Jis griausmingai nusičiaudėjo ir atsisėdo. - Kad jas kur šnapsas, tas pūkines pagalves, - gailiai nusiskundė. - Ir podagrą tą superstą. Pirmojoje Nėgėje viskas buvo kitaip, oi kitaip.

- Ką ir kalbėti, - sausai pritarė Rachelė. - Ten, jei gerai prisimenu, išvien smėlis.

- Va tai vyras, va tai šaunuolis! Išvien smėlis, tikrai taip, išvien smėlis. Ir saulė pliskina tiesiai į pakaušį, ir vietiniai skudurgalviai iš visų pusių pliekia, ir jokio didesnio taikinuko - kad taip trinktelėjus iš orbitos branduoliniu. O tu, vyruti, kieno daliniuose tada tarnavai?

- Tiesą pasakius, dirbau karo nusikaltimų tribunole. Žarstėme smėlį ir ieškojome įkalčių - mumifikuotų kūno dalių.

Persigandęs Robardas net papilkėjo, tačiau Admirolas, užuot prapliupęs įniršiu, tik gargždžiai nusikvatojo.

- Robardai, nagi, padėk man atsikelti, štai kur šššaunus vyrukas! Ko jau neeelaukiau, tai neeesitikėjau - kad susitiksiu čia kitą veteraną! Greičiau prie stalo! Patikrinsiu jo raštus.

Admirolas, nė karto nepasiskundęs motinystės sunkumais ir neįnikęs tikrintis, ar kojos per naktį nesustiklėjo (apsėsdavo jį ir toks košmaras), vargais negalais įveikė penkiolika pėdų iki kabineto. Sumoteriškėjęs pulkininkas išsyk grakščiai įsitaisė svečiams skirtame krėsle. Robardas stebeilijo į diplomatą įžūliai atvirai. Moteriškas vardas, laibas balsas - na, jei tai nebūtų absoliučiai neįmanoma, gal jis ir patikėtų...

- Didysis Hercogas Mihalas prisidėti prie ekspedicijos man leido dėl dviejų priežasčių, - prašneko Mansur. - Pirma, turite žinoti, kad mano kaip JT agentės darbas: objektyviai fiksuoti bet kokius, pabrėžiu - bet kokius, jūsų vyriausybės pasirašytų sutarčių pažeidimus. Vis dėlto svarbesnis rūpestis yra informacijos apie jūsų koloniją užpuolusią esybę stygius. Taigi kita mano misijos dalis - liudyti, jei priešas panaudotų kokį nors uždraustą ginklą. Taip pat man suteikti įgaliojimai derybų, apsikeitimo belaisviais, taikos sutarties pasirašymo atvejais veikti kaip neutraliai trečiajai šaliai bei užtikrinti, kad šis karas bus civilizuotas, jei šitaip kariauti išvis dar įmanoma.

- Ką gi, tatai žinoti pasiutusiai malonu, ponaiti. Sveiki atvykę į mano vadavietę! - Tai ištaręs Admirolas savo vežimėlyje iškilmingai pasitempė. - Nesidrovėkite, kreipkitės į mane kada tik prireiks! Tu puikus vyrukas, ir man labai smagu pasišnekėti su kolega ve... ve... veteranu iš Pirmosios Nėgės... - Ūmai senukas sunerimo. - Vajeee! Vėl spardosi.

Mansur pažvelgė į jį nustebusi. Robardas jau žiojosi pakeisti temą, bet nespėjo. Pulkininkė paklausė:

- Kas spardosi?

- Kūdikis, - atskleidė paslaptį nuliūdęs Kurtcas. - Drambliukas. Neišmanau, ką aš su juo darysiu. Jeigu jo tėvas... - Jis nutilo. Atrodė kaustomas siaubo.

- Khekhe... Maloningasis pone, jums jau reikėtų eiti, - pasakė Robardas, šaltai dėbtelėjęs į Rachelę. - Jo Prakilnybei metas gerti vaistus. Būtų geriau, jei kitą kartą apie savo vizitą perspėtumėte iš anksto. Matote, poną Admirolą retkarčiais ištinka priepuoliai...

Rachelė krestelėjo galvą ir atsistojo.

- Turėsiu omeny. Pone, viso labo.

Atsisveikinusi ji išėjo. Keldamas Admirolą iš vežimėlio, Robardas išgirdo (o gal jam tik pasivaideno) už durų sakant: "Nežinojau, kad čia yra dramblių." Adjutantas sielvartingai palingavo galvą. Moterys Imperijos flagmane, admirolai, įsikalę į galvą nėštumą, laivynas, pasirengęs ilgiausiam istorijoje žygiui prieš nežinomą priešą. Kuo visa tai baigsis?

Pilietis Prižiūrėtojas buvo nepatenkintas.

- Taaip. Žodžiu, laivyno vyrukai pavedžiojo tave už nosies, o

dabar štai leido įžengti į tą numylėtąjį kreiserį. Ir tu visai darbo dienai pametei objektą iš akių. Sakai, vakar vakare jis nieko ypatingo neveikė, bet tuo pat metu pripažįsti, kad sekei su pertrūkiais. Na, kaip iš tikrųjų jis praleido vakarą?

- Pilieti Prižiūrėtojau, nesuprantu, ko klausiate, - sugniužęs pratarė Vasilijus.

Piliečio grimasa buvo tokia klaiki, kad vargšas pėdsekys taip ir susigūžė, nors juodu skyrė keturiasdešimt tūkstančių kilometrų.

- Ataskaitoje sakai, - Prižiūrėtojas kalbėjo pabrėždamas kiekvieną žodį, - kad išėjusį iš numerio objektą kelioms minutėms pametei, o paskui jis buvo pastebėtas viešumoje su "kažkokia aktore". Ir jos numeryje nei iš šio, nei iš to praleido kelias valandas. Bet, kas ji tokia, taip ir neišsiaiškinai?

Vasilijų išpylė raudonis.

- Maniau...

- Ar anksčiau jis taip elgdavosi? Tarkime, Naujojoje Prahoje? Vargu. Sprendžiant iš objekto byloje sukauptų duomenų, atvykęs į Respubliką jis gyveno kaip vienuolis. Per du viešbutyje "Šlovingoji karūna" praleistus mėnesius nė karto, pabrėžiu - nė karto! - į tenykštes mergšes net nedirstelėjo. Bet vos pradėjęs dirbti persimainė, ar ką?

- Apie tai nepagalvojau.

- Žinau, kad nepagalvojai. - Prižiūrėtojas valandėlę patylėjo, bet jo veido išraiška tuo metu buvo tokia iškalbinga, kad Vasilijus mažne susirietė į kamuolį. - Neketinu už tave galvoti, tad gal malonėtum pasipasakoti, kokios taktikos ketini imtis?

- Ėė... hmmm... - tankiai mirksėdamas numykė Vasilijus. - Reikėtų išsiaiškinti, kas ji tokia? Jeigu "švari", šio to jos paklausinėti? Objektą stebėti akyliau?

- Labai gerai. - Prižiūrėtojas nuožmiai išsišiepė. - Taigi ko būsi pasimokęs iš savo šnipšto?

- Kad reikia stebėti objekto elgseną ir reaguoti į jos pokyčius, - apmiręs atsakė Vasilijus. - Būtina pastebėti ne tik tai, ką jis daro, bet ir tai, ko nedaro.

Įmanydamas jis būtų išsispardęs sau užpakalį - už tai, kad pamiršo šią taisyklę, per apmokymus įkalamą į galvą kiekvienam naujokui šnipui.

- Šaunuolis. - Pilietis atsilošė, todėl dingo iš videofono ekranė-

lio. - Miuleri, tai abėcėlė. Na tiek to, visi mes mokomės iš savo klaidų. Pažiūrėsime, ko tu išmoksi iš savosios. Paskui globotinį tau gali tekti kurnėti iki pat Rošaro ir atgal - man į tai nusispjauti. Svarbu, kad nepravėpsotum, kai jis pradės veikti. Be to, pagalvok - ką dar turi padaryti? Sakau kaip draugui: pamiršai dar šį tą, ir bus geriau, jei prisiminsi pats - nelaukdamas, kol priminsiu aš!

- Tikrai taip, pone, pagalvosiu.

- Iki.

Videofono ekranas sumirgėjo įvairiaspalviais kvadratėliais ir užgeso. Iš kabinos Vasilijus išėjo giliai susimąstęs: ką gi galėjo reikšti pastarasis Piliečio įspėjimas? Reikėjo kuo greičiau - kol gyvenimas laive galutinai neapkarto - išsiaiškinti, šnipas tas Springfildas ar ne šnipas. Matyt, būtų geriausia rytoj iš pat ryto pasišnekėti su tuo inžinerijos karininku, Springfildo viršininku. Gal Pilietis tai ir turėjo galvoje... O su kekše jis galės padirbėti ir vėliau. (Pagalvojęs, kad gali tekti su ja padirbėti, Vasilijus kažkodėl susidrovėjo.)

Tik tik iškišusio nosį į koridorių jo vos nesutrypė būrys kareiviokų, bėgte stumiančių aparatūros prigrūstą platformą. Antrą kartą Miuleris buvo atsargesnis - iš pradžių įdėmiai apsidairė. Jokių kliūčių neišvydęs, nužingsniavo ankštu, mėlynai išdažytu koridoriumi. Šio vingiai sutapo su vidinio korpuso išlinkiais. "Lordui Vanekui" dreifuojant, trauką jame kurdavo iškreiptos erdvės generatoriai. Pasukęs į vieną spinduliu atsišakojančių praėjimų, Vasilijus kiek paėjėjo juo, po to, nusileidęs du trečdalius laivo ilgio, atsidūrė techninių tarnybų zonoje kreiserio šerdyje.

Visur - ir koridoriuje, ir ertmėse bei patalpose abipus jo - buvo gausu žmonių. Jie varstė Vasilijų įtariais žvilgsniais, tačiau sustabdyti nesustabdė nė vienas. Priešingai, niekas nenorėjo užkliūti Priežiūros žinybos karininkui, taigi verčiau traukėsi jam iš kelio.

Jis kiek sugaišo, kol rado variklių skyrių - blausiai apšviestą patalpą, pilną keistų mechanizmų ir zujančių žmonių. Laukdamas, kol galės įeiti, Vasilijus kažkodėl pasijuto nepaprastai lengvas. Springfildo niekur nematė, bet stebėtis tikrai nevertėjo: čia būtų galėję pasislėpti nemažai prasikaltėlių.

- Ar čia ir yra variklių skyriaus denis? - pasiteiravo pro šalį skubančio techniko.

- O kaip jums atrodo, kas čia? Kapitono tiltelis? - atšovė vyriškis.

Vasilijus suirzęs gūžtelėjo pečiais ir žengė į priekį... į priekį... į priekį...

- Ei, ką čia veiki? - Kažkas sugriebė jam už alkūnės. - Atsargiau!

Iš pradžių Priežiūros žinybos karininkas gindamasis bejėgiškai mėgino trankytis rankomis, bet veikiai suvokęs, kas dedasi, liovėsi. Lubos visiškai priartėjo, grindys, priešingai, atitolo, o pats Vasilijus nuskriejo tolimosios sienos link...

- Gelbėkite! - silpnai suspigo jis.

- Įsikibk!

Alkūnę sugniaužusi plaštaka užslydo ant žasto ir stipriai trūktelėjo. Čia pat išvydęs didžiulį stelažą su kažkokiais prietaisais, Vasilijus iš visos sveikatos įsitvėrė jo strypų.

- Ačiū. Ar čia variklių skyrius? Ieškau vyriausiojo mechaniko. - Vasilijus įsistebeilijo į savo išgelbėtoją. Širdis daužėsi it pašėlusi, ir kalbėti buvo nelengva.

- Vadinasi, radai. Man nėmaž nereikia, kad sulankstytum čia laikrodžius. Ir be tavęs iškreivinti. Ko norėjai?

- Na... Atsiprašau... Ar galėtume pasikalbėti akis į akį?

Inžinerijos karininkas - pavarde Krupkinas, sprendžiant iš antsiuvo ant kombinezono - nepatenkintas susiraukė.

- Galėti galėtume, bet aš labai užsiėmęs. Po pusvalandžio išjudame. O ką, labai svarbus reikalas?

- Labai. Darbų jis jums nepaspartins, bet jeigu dabar man padėsite, gali būti, kad vėliau sutaupysite nemažai laiko.

- Šit kaip? Ką gi, pažiūrėsime. - Karininkas parodė kažkur į kitą atviros erdvės kraštą. - Matai antai tą kabinukę? Būsiu ten po dešimties minučių.

Staigiai apsigręžęs jis išnyko tarp žmonių, prieblandoje kirbždančių aplink didžiulį mėlyną kubą vidur variklių skyriaus.

- O dievulėliau!

Atsidusęs Vasilijus įvertino padėtį. Vienišas pamestas likimo valiai, spazmingai įsikibęs stelažo su besilydančiais laikrodžiais, o iki išganingosios kabinos - didžiulė erdvė ir nulinė gravitacija. Vien pagalvojus apie kelionę per visą patalpą, sotūs pusryčiai suskato veržtis išorėn.

Nusiteikęs nieku gyvu neapsijuokti, Vasilijus atsargiai nusileido iki grindų. Šių plytelės buvo su įkabais kojoms - įsižiūrėjęs jis pastebėjo, jog jie pritvirtinti taip, kad būtų galima iškabinti ir perkelti kitur. Grindis Vasilijus nutarė laikyti siena, tad biuro kabinos durys buvo dešimčia metrų aukščiau, o pakeliui nestigo kur įsikibti ir rankomis.

Jis giliai įkvėpė, stvarstydamasis už menkiausių atbrailų apėjo laikrodžių sekciją ir galiausiai stipriai atsispyrė nuo ten, kur ji jungėsi su grindimis. Pastangos buvo vaisingos: Vasilijus šautė šovė į viršų, kabinos link. Staiga siena priartėjo, ir jam, kad nenukryptų į šalį, teko atsistumti nuo laiku pasipainiojusio roboto-remontininko. Vos atsidūręs viduje, pajuto trauką ir ne itin garbinga poza - paslikas - krito ant grindų. Kabinoje buvo ankštoka, tačiau rašomajam stalui, pultui ir porai kėdžių vietos užteko. Prie pulto kuitėsi kareivukas.

- Nagi mauk iš čia! - paliepė Vasilijus.

- Klausau!

Jaunuolis skubiai uždarė kažkokią prie pulto prijungtą dėžutę, išreiškė pagarbą ir nėrė į nesvarumo zoną. Vasilijus dar tirtėdamas šiaip ne taip atsisėdo ant kėdės prie stalo ir ėmė laukti trečiojo rango inžinieriaus-kapitono Krupkino. Jau vienuolika valandų, o ką jis šiandien nuveikė? Nieko. Nebent perprato, koks turėtų būti kosminio laivyno šūkis - "skubėk ir lauk!" Vargu ar toks našumas patiktų Piliečiui.

Tuo metu linijinio kreiserio "Lordas Vanekas" kapitono tiltelyje laikas, prieš įjungiant pagrindinį variklį, jau buvo skaičiuojamas atgal.

Ekspedicijos flagmano pozicija buvo pačiame pirmosios eskadros viduryje; ją, be "Lordo Vaneko", sudarė trys senesnio modelio - "Šlovės" klasės - linijiniai kreiseriai ir du "Pergalės" klasės šarvuočiai - "Kamčiatka" ir "Regina" (deja, antikvarinės atgyvenos). Antroji, mišri, eskadra - lengvieji kreiseriai, eskadriniai minininkai ir raketnešiai - turėjo pajudėti šešiomis valandomis vėliau nei pirmoji; tiekimo vilkstinės - septynių sausakrūvių ir į ligoninę pertvarkyto lainerio "Sikorskio svajonė" - startas buvo numatytas dar po aštuonių valandų.

Tarpžvaigždiniais mastais "Lordas Vanekas" buvo laivas kaip laivas: devyniasdešimt tūkstančių tonų ir tūkstančio žmonių įgula ankštutėje orbitoje aplink elektrono dydžio ir kalnyno masės juodąją skylę - variklio šerdį. Aplink savo ašį ji sukosi ypatingai greitai, todėl įvykių horizontas buvo pralaidus, o visaip kirbinamas singuliarumas varė laivą. Kai greičiai būdavo nereliatyvistiniai, "Lordas Vanekas" manevruodavo suteikdamas branduoliui masės. Sudėtingos kvantinės tunelinės sąveikos - gudrios manipuliacijos ergosferoje - tą masę paversdavo grynuoju impulsu. Išvysčius didesnį greitį, šerdžiai perduoda-

ma energija praversdavo sukurti šuolio laukui, suspaudžiant kvantinį šulinį tarp laivo ir kokio nors tolimo taško.

Turėjo variklio branduolys ir kitų funkcijų - buvo pigus elektros energijos ir radioizotopų šaltinis. Be to, šiek tiek patobulinus tarpžvaigždinę pavarą, tiko generuoti lokalų iškreiptos erdvės gravilauką. Galiausiai branduoliu, išmetus jį už borto, buvo galima pasinaudoti netgi kaip ginklu. Vis dėlto, jei laivą su tokiu varikliu reikėtų apibūdinti vienu žodžiu, tas žodis būtų "nemanevringas". Juk aštuonių milijardų tonų reliatyvistinės masės stačiu kampu nepasukiosi.

Jaunas šauktinis atidaręs prilaikė tiltelio duris, o Krupkinas įėjęs vidun išreiškė pagarbą ir greitakalbe išbėrė:

- Pone pirmojo rango kapitone, trečiojo rango inžinierius-kapitonas Krupkinas raportuoja apie variklių parengtį!

Krėsle patalpos gale sėdįs Mirskis linktelėjo ir atsakė:

- Puiku. Užeikite. Kuo pradžiuginsite?

Krupkinas nepastebimai atsipalaidavo.

- Pone kapitone, visos sistemos veikia be sutrikimų. Esame pasirengę startui. Šiuo metu mūsų pozicija... - jis greitai suminėjo visus techninius duomenis ir užbaigė: - Pone, jūsų užsakytosios variklio modifikacijos... Su tokiomis niekad iki šiol dar nesame dirbę. Iš pažiūros viskas gerai, automatinė sistemų savikontrolė jokių gedimų neaptiko, bet, kol neatplėštos juodosios dėžės, daugiau nieko negaliu pasakyti.

- Veiks normaliai, - užtikrino Mirskis.

Krupkinas ir pats mielai būtų taip manęs, tačiau vos prieš savaitę atgabentos ir prie šuolinio variklio valdymo kontūro prijungtos juodos dėžės tokio pasitikėjimo jam nekėlė. Ir jeigu ne iš pat viršaus atėjęs įsakymas, beje, galiojąs visam laivynui, jis, Krupkinas, būtų nesidrovėdamas tik, žinoma, statuto leidžiamose ribose, pademonstravęs, ką apie tai galvoja. Inžinieriaus-kapitono priedermė - užtikrinti, kad variklis veiktų, todėl, po šimts, jam būtina žinoti, *kaip* tas variklis veikia! Tose dėžėse gali būti bet kas - nuo uždraustų (verčiau šnibždomis: pažangių!) technologijų iki gnomų, - o atsakyti, jeigu jos neveiks, teks ne kam kitam, bet jam.

Staiga priešingame tiltelio gale iš krėslo pakilo barzdotas žmogus.

- Pone kapitone, leiskite raportuoti.

- Raportuokite.

- Iš sistemos dispečerio perkėliau navigacinius elementus. Šiuo

metu jie diegiami autopilotui. Po dešimties minučių būsime pasirengę pradėti suktis.

- Leitenante, labai gerai. O, ryšininke, linkėjimai Admirolui ir komodorui. Ketiname startuoti po dešimties minučių. Leitenante Helsingusai, laikykitės iš dispečerinės gauto skrydžio plano. Vairas jūsų žinioje.

- Klausau, vairas mano žinioje! Startas po dešimties minučių.

Helsingusas palinko prie kalbėjimo tūtos. Eiliniai aplink įniko sukioti varines rankenėles, stumdyti svirteles - ramiai ir tiksliai siuntė impulsus plieniniais laivo nervais, ir jis pamažu virto kone gyvu organizmu. (Variklių skyrius apsieiti be nanoelektronikos beveik negalėjo, užtat tiltelyje, kur šeimininkavo Imperijos didvyriai, naujoviškas šlamštas, Naujosios Respublikos Admiraliteto šulų nuomone, buvo tiesiog netoleruotinas.)

- Na, trečiojo rango kapitone, - Mirskis vėl kreipėsi į inžinierių, - smagu pagaliau vėl pakelti bures, ar ne?

Krupkinas gūžtelėjo pečiais.

- Man bus smagiau, kai atsidursime plokščiojoje erdvėje. Gandų girdėti visokių.

Kapitono šypsena trumpam išblėso.

- Iš tikrųjų. Todėl žmonės jau dabar budi visuose koviniuose postuose ir šitaip bus iki pat pirmojo šuolio. Iš anksto niekada nežinia, kas gali nutikti, tad komodoras nori užsitikrinti, jog neužšoksime nei ant šnipų, nei ant priešo raketų.

- Pone, toks atsargumas tikrai išmintingas. Leiskite grįžti į postą.

- Grįžkite. Tesergsti jus Dievas, trečiojo rango kapitone!

Krupkinas išreiškė pagarbą ir, kiek tik įkabino trumpos kojos, nuskubėjo į variklių skyrių. Žinojo, kad net dirbant su tokiu vertingu konsultantu kaip Martinas, išmanančiu, kaip priversti tas juodas magiškas dėžes veikti, jam ateina įtampos metas.

Kritikų kolonija rangėsi, rausėsi į deimantinę savo gūžtą ir brendo totaliniam stebėjimui. Žvynuotuose, šaltakraujuose šios jaunos, energingos rūšies, prieš tris tūkstančius metų, po Diasporos, kilusios iš vienos post-singuliarumo evoliucijos atšakos, atstovų kūnuose žmogaus genomo pėdsakų beveik nebebuvo. Nepaisant žemiškos kilmės, su *sapiens* juos siejo tik smegenys - mat ne visi Žemės tremtiniai buvo žmonės.

Prielipoms Kritikams buvo tiesiogiai neprieinami nei ištisas žvaigždynas transliacinių Šventės palydovų, nei didžiulis tinklas jos vaizdo bei garso jutiklių, išdėstytų planetos paviršiuje. (Daugumą jutiklių ant sparnelių atnešdavo mažyčiai robotai-insektoidai; biosferoje šių buvo tiršta, mat Šventė siuntė po milijoną su kiekvienu telefonu.) Taigi Kritikams teko naudotis savo įranga: griozdišku akių-šnipų tinklu žemutinėje orbitoje, sparnuotais stebėjimo zondais, nepatikimais mikrofonais, pritvirtintais prie langų atbrailų ir svarbių pastatų kaminų.

Kritikai ir su glumesiu, ir su jiems būdingu liguistu cinizmu stebėjo, kaip Pirmojo ir Ketvirtojo pulkų kareiviai iššaudė savo karininkus ir *en masse* perbėgo po juoda Burios Rubinšteino Revoliucinio Tradicinės Ekstropijos Fronto vėliava. (Daugelis kareivių sudegino uniformas ir išmetė ginklus; kai kurie pasipuošė naujais antsiuvais ir prisitaisė keistas sidabruotas rankas, kurias masiškai tiekė komiteto replikatorių ūkis.) Valstiečiai iš Šventės godžiai reikalavo kiaulių, ožkų, o vienas netgi aukso kiaušinius dedančios žąsies. Moterys meldė vaistų, metalinių indų bei audinių. Rūmuose aidėjo šūviai: tarnai maistui iššaudė Hercogo žvėryną. Užsakytas kokio nors ekonomikos diversanto, Naujojo Petrogrado gatves nupylė auksinių rublių lietus, bet niekas jo net nepastebėjo. Taigi Šventės sukelta ekonominė suirutė pasiekė aukščiausią tašką.

- Apgailėtini fe, - pasakė Ta, Kuri Pastebi Pirmoji, ir iltimis taukštelėjo į organinės kilmės stendą, rodantį, kas dedasi apačioje: du iš nedaugelio likusių ištikimų vyriausybei grenadierių pro pilies vartus tempė perklaikusį batsiuvį, o iš paskos raudodami ir melsdami pasigailėti risnojo jo šeimynykščiai. - Instinktų nesutramdo, tikrovės nesuvokia, perspektyvos neįžiūri.

- Šaknis čiaumok ir kask giliai. - Liūdnai sučepsėjęs Sargybinis Penktasis pademonstravo jam įprastą intelekto lygį (tuneliais bėgiojantiems kariams protas buvo ne pati būtiniausia savybė). - Kraujas ir išmatos - gardu!

- Karys visur tik išmatas užuodžia, - paniekinamai sušnirpštė Ta, Kuri Pastebi Pirmoji. - Žiaumok gumbavaisius, brolau, kol tavo sesės diskutuoja apie tai, ko neįkandi. - Ji pasirito į šalį ir atsitrenkė į Gudrybių Seserį Septintąją, kuri atsilygino švelniu žnybtelėjimu. - Na, Sese tos pačios vados, nestabilumas purpsta?

- Laikas jiems surodiklinti permainas. - Sesuo Septintoji tokias

miglotas frazes labai mėgo - turbūt naiviai tikėdamasi jomis pelnyti aiškiaregės reputaciją (o kartu ir paramą, kai pareikš pretenzijas į karalienės titulą). - Gal jie ir yra neorganizuoti, stiebuose perintys paviršiaus rausikai, bet jų kova - savotiškai didinga; tokį nuoširdumo lygį primityvūs individai retai kada pasiekia.

- Ir yra jie primityvai. Vidinis jų diskursas suluošintas, nes jame nėra nėmaž intertekstualumo. Raitaus iš nuostabos, matydama, kiek dėmesio jiems švaisto Šventė.

- Vargu. Jie - Šventės antitezė, argi nejauti ūseliais? - sumirksėjusi raudonomis akimis, Sesuo Septintoji nagais sudavė į organinio stendo pagrindą. - Štai tau jų lizdas. - Dabar jos matė uždaros erdvės vaizdą, suimtąjį batsiuvį jau rūmuose. - Paprastai fenotipų sklaida nulemia plačią specializaciją, be to, reikia nepamiršti žmonių civilizacijoje įprasto laisvos valios masto. Bet - nejaugi nematai? - šita suformuota taip, kad apsisaugotų nuo informacijos antplūdžio.

- Apsisaugotų? Nuo informacijos antplūdžio? Pati gyvybė yra informacija!

Sesuo Septintoji patenkinta savimi išleido dujas.

- Šventę nuolatos stebiu. Nė vienas čiabuvis jų neprašė informacijos. Daiktų prašė! Maisto prašė! Technikos, taip pat ir pasidauginančios, prašė ir prašė! O kur filosofija?! Menai?! Matematika?! Ontologija?! Greičiausiai matome pirmąją zombių civilizaciją!

Niekas Sesers Septintosios taip nejaudindavo kaip zombių tema. Pasak hipotezės, jų procivilizacija egzistavo jau senovėje, prieš Singuliarumą. Šios būtybės buvusios nesąmoningos, tačiau elgėsi lyg sąmoningos - kaip tikros asmenybės: juokėsi, verkė, kalbėjo, valgė. Paklaustos jos ir būtų atsakiusios esančios sąmoningos, bet už tokios elgsenos kaukės tvyrojusi tuštuma, nebuvę jokio kultūrinio jų gyvenamos visatos modelio.

Filosofai teigė, kad zombių nėra; kad tas, kas sakosi esąs asmenybė, asmenybė ir yra. Sesuo Septintoji tuo abejojo. Žmonės - tie anarchistinėmis bendruomenėmis gyvenantys raukšlėti, šilumą naudojantys antropoidai juokingai mažais priekiniais dantimis - jai niekad neatrodė labai gyvi. Todėl ji nuolat ieškojo įrodymų, kad iš tikrųjų jie ir nėra asmenys.

Tai, Kuri Pastebi Pirmoji, atrodė, kad vados Sesuo vėl kramto amžinąją šaknį, bet, kita vertus, ji buvo ne praktikuojanti Kritikė kaip Septintoji, o Stebėtoja.

- Manau, pirmiausia mums reikia išspręsti zombių klausimą, o tik paskui imtis kitų jų problemų, - pasakė Septintoji.

- Ir ko siūlai imtis? - paklausė Ta, Kuri Pastebi Pirmoji. - Vėl iškyla subjektyvumo problema. Sakau tau, vienintelis perspektyvus analitinis būdas - įvertinti ketinimus. Jei kas nors skelbiasi esąs sąmoningas, patikėk tokio subjekto žodžiu ir vertink jį kaip sąmoningą ketintoją.

- Bet juk nesunku užprogramuoti surikatą amsėti: "Mąstau, vadinasi, esu!" Oi, Sese, jei norime rasti išminties šaknis, rausti reikia arčiau paviršiaus. Mums reikalingas testas: toks, kokį asmuo įveiktų, o zombis įstrigtų.

- Sumaniusi jau tokį testą?

Sesuo Septintoji nagais grybštelėjo orą ir sutaukšėjo didžiulėmis geltonomis iltimis.

- Manau, galėčiau sukurti. Svarbus sąmoningų būtybių bruožas yra jų gebėjimas vertinti kriterijus, tai yra jos modeliuoja kitų padarų ketinimus, kad galėtų nuspėti jų elgseną. Tokį modelį taikydami kitiems, sąmoningi padarai įgyja gebėjimą reaguoti į šių ketinimus, kol šie dar net nėra akivaizdūs. Taikydami sau - įgyja savimonę, tai yra pradeda suvokti savo pačių motyvus, o kartu išmoksta prireikus juos keisti. Kol kas nepastebėjau, kad keistųsi šitų motyvai. Išvis nepastebėjau nieko, išskyrus įdiegtas reakcijas. Testas bus toks: įvelsiu juos į tokią padėtį, kad savimonė nesutaptų su elgsena. Jeigu jie sugebės savimonę pritaikyti naujoms aplinkybėms, žinosime susidūrę su proto broliais. Tada stebėjimų koncepciją turėsime radikaliai pakeisti.

- Sese, bus nuostolinga arba sunku. Prieš pasiūlydama Motinai, turėsiu apgalvoti.

Septintoji sukliuksėjo, tai yra nusijuokė ir žnektelėjo ant pilvo.

- O Sese tos pačios vados, ar atspėsi, ką aš sumaniusi?

- Nežinau. Bet jeigu tai bus dar viena tavo... - Ta, Kuri Pastebi Pirmoji, nutilo, išvydusi, kaip piktdžiugiškai sužibo sesers akis.

- Aš tik siūlau kai kuriuos jų Kritikuoti vos vos kruopštėliau nei visada, - pasakė Sesuo Septintoji. - Kai baigsiu, visi, kas gyvas, žinos, kad jie buvo Sukritikuoti. Štai toks tas mano metodas...

Trečiojo rango inžinerijos kapitonas Krupkinas laiko susitikti su Vasilijum Miuleriu ištaikė tik po dviejų valandų, bet tyčia tikrai

nedelsė. Iškart po to, kai jie įkrovė bei aktyvavo pagrindinio variklio lauką, ir laivas sklandžiai atitolo nuo Klamovkos kosmolifto, sučiepsėjo Krupkino pranešimų gaviklis:

VISI KARININKAI Į POSĖDŽIŲ SALĘ D SKUBIAI

- O kad tu pasmirstum... - atsiduso jis, o eidamas pro Pavelą Gruborą pasakė: - Mane kviečia šefas. Pažiūrėk, kaip sekasi tam statyklos inžinieriui, ir sužinok, kiek laiko užtruks instaliuodamas kompensatorių. Kai išsiaiškinsi, mestelėk žinią man į gaviklį.

Michailas Krupkinas savo darbą mėgo, o paaukštinimo nei labai norėjo, nei laukė. Su variklių sistemomis jis dirbo jau keturiolika metų ir, baigęs karjerą kariniame laivyne, tikėjosi ramiai sulaukti pensijos kurioje nors komercinėje linijoje. Bet dabar... Kokia gali būti ramybė, kai gauni štai tokias žinutes. Vadinasi, viršininkas kamantinės apie parengtį. O juk jis, Krupkinas, nebegali šimtu procentų užtikrinti patikimo sistemos darbo, kai variklių skyriuje įtaisytos tos nelemtos dėžutės. Kas kad "Lordas Vanekas" gal ir tapo mobilesnis.

Kas tose dėžutėse yra, jis nežinojo, tačiau neabejojo, kad kaip tik joms Admiralitetas išleido kelis milijonus kronų. Ir kažkodėl atkakliai vengė bet kokių kalbų apie papildomą programinę jų įrangą. O juk variklis su instaliuotomis dėžėmis buvo nauja dažnių juostos jungtimi susietas su taktine grandine. Kažkas čia kvepėjo nekaip.

Mąstydamas apie tai ir dar apie daug ką, Krupkinas greituoju liftu pakilo į karininkų denį. Posėdžių salės D durys buvo atviros. Patalpoje jau būriavosi beveik visi aukštesniojo rango karininkai. Vyresnysis padėjėjas Ilja Muromietis, artilerininkas leitenantas Helsingas, reliatyvininkas Vulpis, žmonės, atsakingi už batalines operacijas... Nebuvo tik kapitono, kuriam, žinia, niekada nestinga priežasčių ateiti paskutiniam.

- Ilja, kas atsitiko?

- Kapitonas pas Admirolą. Ateis ir praneš, - atsakė Muromietis. - Aš dorai nežinau, bet lyg ir nieko konkretaus.

Krupkinas patyliukais lengviau atsikvėpė. "Nieko konkretaus" - vadinasi, bus kalbama ne apie laivo eigos problemas ir kailio niekam nevanos. Naujosios Respublikos karinio laivyno matais pedantu kapitono Mirskio pavadinti negalėjai, tačiau snaudaliams ir apkiautėliams jis būdavo negailestingas.

Staiga nuotaika salėje persimainė. Visi nutilę sužiuro į duris, karininkai sustojo "ramiai". Kapitonas Mirskis kelias sekundes žiūrėjo į savo žmones. Matyt, likęs patenkintas ištarė:

- Ponai, prašau sėsti.

Tada nuėjo prie krėslo stalgalyje, priešais save pasidėjo storą aplanką ir prašneko:

- Dabar vienuolika valandų trisdešimt minučių. Šios patalpos durys uždaromos ir, jei nebus nenumatytų atvejų, liks uždarytos iki dvylikos nulis nulių. Aš įgaliotas jums pranešti, kad skelbiama karinė padėtis. Nežinau, kokiu politiniu pagrindu, bet, pasak Admirolo Kurtco vadavietės, kitokie nei kariniai veiksmai krizei įveikti šiuo metu vargu ar įmanomi. Taigi mums įsakyta pagal kovinį planą "Omega-Žaliasis Horizontas" Pirmosios Laikinosios grupės sudėtyje skristi į Rošarą.

Mirskis prisitraukė krėslą ir atsisėdo.

- Kokių bus klausimų, prieš pereinant prie konkrečių įsakymų?

Ranką pakėlė leitenantas Marekas.

- Pone kapitone, ar ką nors žinome apie agresorių? Kaip suprantu, Cenzūros žinyba šįsyk padirbėjo ypač uoliai.

- Geras klausimas. - Kapitono Mirskio skruostas sutrūkčiojo, ir Krupkinas nejučia dirstelėjo į leitenantą - laive dar nė pusmečio nepraleidusį jauną karštuolį iš Taktinių Operacijų. - Vadinasi, ir atsakymas turėtų būti geras. Deja, atsakyti negaliu, nes man pačiam niekas nepapasakojo. Na, leitenante, kaip, jūsų nuomone, mums reikėtų išdėstyti jėgas susiklosčius blogiausiai įmanomai padėčiai?

Leitenantas garsiai nurijo seilę. Per neilgą tarnybą "Lorde Vaneke" jis dar nebuvo spėjęs perprasti sokratiškos kapitono manieros šitaip tikrinti pavaldinių išmanymą - Mirskis ją įsitaisė, dvi kadencijas profesoriaudamas Laivyno Kadrų Akademijoje.

- Pone kapitone, žiūrint prieš ką kariausime. Jei reikėtų paprasčiausiai nuslopinti vietinių maištą, nebūtų nė problemos. Rošaras ir pats susitvarkytų neblogiau už mus, juk pajėgų turi - eskadrinį minininką ir gynybos sistemą pačioje planetoje. Bet, matyt, susiklostė tokia padėtis, kad jų neužtenka, jei jau siunčia mus. Tikriausiai priešas labai aktyvus ir vietinė gynyba situacijos nebevaldo.

- Išvada tiksli. - Kapitonas liūdnai šyptelėjo. - Kad ir su kuo ten susidurtume, ji bus teisinga. Deja, žinau tiek pat, kiek jūs, ir dar štai ką: atrodo, eskadrinis minininkas "Sachalinas" buvo suėstas. Nežinia, ar tai reikia suprasti kaip metaforą, ar paraidžiui, bet akivaizdu, kad niekas nenutuokia, kas ta Šventė yra, ką ji gali ir ar "Sachalinu" nepasprings. Ar vienaip, ar kitaip, mes nepamiršime prisie-

kę ištikimybę Imperatoriui ir Respublikai: kad ir kas būtų nuspręsta, mes - dešinioji jų ranka. Jeigu jie nutars smogti priešui - smogsime iš visų jėgų. O kol kas būkime pasirengę blogiausiam atvejui. Kas, jei priešas turi automatinių gausybės ragų?

- Pone kapitone, juk tai gali būti lazda su dviem galais, - atsiliepė susimąstęs Marekas. - Viena vertus, jie gali pigiai ir greitai prisigaminti ginklų. Iš kitos pusės, jeigu priešas nepratęs dirbti, kaip jam išsiugdyti tikrą kovinę dvasią? Galimybė pasigaminti daiktų savaime dar neužtikrina pergalės skystalams, nuolatinės robotų pagalbos išlepintiems dekadentams. Iš kur jie paims šlovingų karinių pajėgų tradicijas ir patirtį?

- Pažiūrėsime, - mįslingai atsakė Mirskis. - Kol kas aš linkęs į blogiausias prognozes - kad priešas turi automatinių gausybės ragų ir nėra nei skystalas, nei bailus.

Marekas palingavo galvą.

- Leitenante, norite ko nors paklausti?

- Pone kapitone, argi tai įmanoma? - nusistebėjo Marekas.

- Viskas įmanoma, - it kirviu nukirto kapitonas. - O jeigu numatysi blogiausią atomazgą, bent gali tikėtis, kad staigmenos bus malonios. - Jis nusigręžė nuo naiviojo leitenanto.

Krupkinas patyliukais linktelėjo. Kaip inžinierius jis ir pats turėjo nuomonę apie technologijų uždraudimo dėl socialinių priežasčių svarbą. Ir puikiai žinojo, ką nutylėjo kapitonas: "Tuščias nuolatinės robotų pagalbos išlepintų dekadentų gyvenimas anaiptol nekliudo susiformuoti kariškoms tradicijoms. Iš tikrųjų netgi lieka daugiau laiko sutelkti dėmesiui į tai, kas svarbiausia".

Kapitonas toliau klausinėjo karininkų apie jų dalių parengtį.

- Variklių skyrius. Trečiojo rango kapitonas Krupkinas.

Šis užgniaužė nusivylimo atodūsį.

- Pagal sutartį dirbantis inžinierius dar nebaigė modernizuoti kompensatorių. Kol kas negaliu padėties įvertinti tiksliai, bet, šio ryto duomenimis, mums prireiks dar trijų pamainų darbui užbaigti ir vienos - bandymams. Skųstis inžinieriumi negaliu - darbą išmano gerai, tikras meistras. Dar pridursiu, kad pagalbinis kompensatorių blokas - tas, kurio netobuliname - veikia be sutrikimų. Skrendame visu greičiu, bet dubliuoti jo negalėsime dar mažiausiai keturias penkias paras - kol nebaigėme modifikuoti ano.

- Aišku. - Mirskis kažką užsirašė ir įdėmiai pažvelgė į Krupkiną.

Tas skvarbus mėlynų akių žvilgsnis ne tokį patyrusį karininką galėjo ir sugniuždyti. - Ar darbų neįmanoma paspartinti? Į svetimą erdvėlaikį išeisime po dviejų parų, o ten tikimybė susidurti su priešo minomis ar koviniais laivais bus didelė.

- Pone pirmojo rango kapitone... Hmm... Žinoma, pasistengsime, bet tas modernizavimas mūsų technikams, deja, iš tiesų labai sudėtinga užduotis. Springfildas - specialistas ir pluša iš paskutiniųjų. Gal ir galėtų dirbti dar greičiau, bet tada kiltų grėsmė suklysti dėl pervargimo. Jei drįsčiau palyginti, jis - lyg operacijai vadovaujantis chirurgas. Papildoma rankų pora tik trukdytų, be to, nevalia versti chirurgą plėšytis ištisas paras ir dar tikėtis, kad jis nesuklys. Manau, viena diena numatytąjį terminą gal ir galėtume sutrumpinti, na dviem, bet ne daugiau.

- Aišku. Vis dėlto juodosios dėžės jau integruotos, o mes galime skristi ir kautis. - Taip taręs laivo vadas išraiškingai pažiūrėjo į Muromietį. Šis tik linktelėjo. - Leitenantas Helsingas.

- Visą praėjusią savaitę pagal Admiraliteto sumodeliuotas situacijas mokėmės atremti standartinio tipo agresiją. Mokymus būtų galima ir tęsti, bet esmę vaikinai jau perprato. Jei priešas, kad ir kas jis būtų, ypatingomis taktinėmis staigmenomis nenustebins, būsime pasirengę kautis.

- Gerai. - Mirskis valandėlę pagalvojo. - Štai ką jums pasakysiu: šįryt telekonferencijoje kalbėjau su komodoru Baueriu, taip pat ir su kitais kapitonais. Prašau įsidėmėti: nuo šiandien laive skelbiama kovinė parengtis. Artimiausiu metu gali prasidėti operacijos, taigi privalome būti pasiruošę. Ataskaitas apie variklių skyriaus ir artilerijos parengtį ant savo stalo noriu rasti kasdien. Kitų dalių - taip pat. Pastarąjį mėnesį nemažai laiko sugaišome muštruodami naujokus, todėl būtina kuo greičiau pasiekti devyniasdešimt penkių procentų operatyvinio veiksnumo lygį. Rytoj iš "Auroros" paimsime kuro bei amunicijos krovinį ir, manau, galėsime jungti sirenas. Taigi pasiruošti liko trisdešimt šešios valandos. Ponai, ar norite ko paklausti?

Ranką pakėlė Helsingas.

- Klausau jūsų, - paragino kapitonas.

- Pone kapitone, apie tas minas... Kur galime ant jų užšokti?

- Geras klausimas, - linktelėjęs tarė Mirskis. - Pirmasis šuolis bus trumpas - iki Vilkų Lobio-5. Šis kelias į Rošarą - ne pats tie-

siausias, bet skristi tiesiai... Na, manau, mūsų priešas irgi sugeba apskaičiuoti tiesųjį kursą. Be to, nenumanome, ką jis žino apie mus. Šiandien pat, iki vakaro, tikiuosi išsiaiškinti. - Kapitonas atsistojo. - Jeigu priešas rengia netikėtą antpuolį, mes būsime jam pasiruošę. Dievas su mumis. Iš visko matyti, kad ta Šventė - išsigimę stabmeldžiai, tad mums reikia tik pakiliai nusiteikti ir ryžtingai imtis ginklo. Ar daugiau klausimų bus? - Jis apžvelgė patalpą - rankos niekas nekėlė. - Puiku. Einu į posėdį pas komodorą. Visi laisvi.

Laivo vadas išėjo tyloje, bet kai tik jis uždarė duris, salė suklego.

Nuotaiką Martinui sugadino naujienas prieš kelias valandas atnešęs Krupkinas.

- Atsiprašau, bet kitaip neišeina. Teks dirbti dvigubas pamainas. Skelbiama kovinė parengtis. Kol darbas nebaigtas, kam jau kam, o jums apie miegą verčiau nė nesvajoti. Škiperio įsakymas, žinia, nesvarstomas. Kai užbaigsite, ilsėkitės kiek tinkamas, bet iki pirmojo mūšio darbas turi būti padarytas.

- Mažiausiai šešiolikos valandų vis tiek prireiks, net jei pats pragaras atsivertų, - iš visų jėgų tvardydamasis atsakė Martinas. - Programos papildiniai bus įdiegti ir aktyvuoti iki pamainos galo, bet, kol kruopščiai nepatikrinsiu, naudotis sistema neleisiu. Regresyvinė patikra yra visiškai automatinė ir trunka dvidešimt tūkstančių sekundžių. Paskui - manevrinė. Ši, jei modernizuojamas korpusas, įprastai užtrunka visą savaitę. Na ir dar trijų mėnesių, turint galvoje, kad jūsų Admiralitetas užsakė naują, neišbandytą sistemą, prireiks galutinai paruošti variklius darbui. Įdomu, ar įmanoma tikėtis, kad šitiek laiko sėdėsite ir lauksite?

- Verčiau nesvajokite, - tučtuojau atsakė Krupkinas. - Manevruoti mums reikia jau rytoj. Ar galite šiandien pradėti "baltosios dėžės" fazę?

- Šūdas, ir gana! - Martinas užsitempė apsauginius akinius, apsimovė pirštines. - Pasikalbėsime vėliau, dabar neturiu laiko. Modifikuosiu tuos sumautus jūsų variklius. Tik iki vakaro suorganizuokite man gultą.

Jis vėl nugrimzdo imersinėn sąsajon ir į inžinerijos kapitoną demonstratyviai nebekreipė dėmesio. Pastarasis į tai sureagavo stebėtinai ramiai. Martinas pyktį taip pat sugebėjo pažaboti, nors nervai po trapiu luobu kaito iki raudonumo. Jį gerokai trikdė ne tik pa-

dėties nestabilumas, bet ir Rachelės užmačios. Ši moteris Martiną užklupo iš nežinių, bejėgį, o pasekmės galėjo būti balažin kokios - nuo katastrofiškų iki išvis nenuspėjamų.

Likusią dienos dalį jis darbavosi it pamišęs. Tikrino saviplėtes jungtis, susiejančias naująją variklio valdymo schemą su senosiomis neurograndinėmis. Šalino sutrikimų grįžtamojo ryšio jutiklių kontūre pavojų. Itin kruopščiai reguliavo bazinius kompensatorius. Įdiegė kelis programinius papildinius į vidinius tikslaus valdymo ciklus, kontroliuojančius plaukelį ir neleidžiančius jam nukrypti nuo juodosios skylės; užtat prie siurblinių gaudyklių, nors ir ne pirmos jaunystės, nė neprisilietė. Ir dar instaliavo tam tikrą schemą, kurios prašė Hermanas.

Įnikęs į darbą Martinas net nepastebėjo, kad jau gerokai įsibėgėjusi vakarinė pamaina. Jis pradėjo atgalines patikras - seriją savaiminių programinių testų, kurie turėjo visais atžvilgiais apibūdinti nuveiktą variklio modernizavimo darbą. Vis dėlto įdiegti ir patikrinti modulį buvo ne itin sunku - kur kas daugiau nervų turėjo kainuoti rytojaus jo ir variklio branduolio sąveikos testas. Taigi dvidešimt penkios nulis nulis Martinas pasirąžė ir atidėjo į šalį pirštines bei grįžtamojo ryšio jutiklius. Paskui nusižiovavo ir pasiraivė energingiau, net sąnariai sutreškėjo. Staiga apkvaito galva, užgriuvo nuovargis, mažumą net supykino. Martinas sumirksėjo. Po ilgų valandų skendėjimo tarp sintetinių trijų matmenų imitatoriaus spalvų aplinka dabar atrodė vienmatė ir vienspalvė. Gėlė riešus. Net ir šiais laikais karo laivas kažkodėl dvokė ne kuo kitu, o raugintais kopūstais, įsisenėjusiu prakaitu, nutekalais.

Martinas netvirtu žingsniu nukrypavo durų link. Į jį smalsiai dėbtelėjo pasipainiojęs kareivukas.

- Man reikia lovos, - paaiškino Martinas.

- Pone, luktelėkite čia.

Jis ėmė laukti. Po kokios minutės, lyg žmogus-musė, rankomis įsikibdamas į sieną žemyn nuropojo vienas Krupkino pavaldinių.

- Gultas, pone, jums, žinoma, paruoštas. Denis D, dvidešimt ketvirta sekcija. Karininko kajutė. Pusryčiai lygiai septintą. Pauliau, parodyk šiam ponui jo kajutę!

- Pone, prašom čionai. - Įgulos narys laivo labirintais lyg niekur nieko palydėjo Martiną į šviesiai žalią koridorių. Abiejose jo pusėse tarsi kapsuliniame viešbutyje rikiavosi vertikalūs liukų dangčiai. - Štai.

Martinas nužvelgė parodytąsias duris, paskui nustūmė jas į šalį ir įlindo vidun.

Kambarėlis priminė pigaus viešbučio numerį ar transkontinentinio traukinio kupė - su dviem lentynomis gultams. Jei apatinė laisva, apversta ja galima naudotis kaip stalu. Švarioje, visiškai sterilioje kajutėje dvelkė alyva, krakmolu ir bemiegėmis naktimis. Ant apatinio gulto buvo padėta išlygintos paklodės, plonas vilnonis užklotas ir kažkieko paliktas švarus kombinezonas be skiriamųjų ženklų. Martinas drabužį nepatikliai apžiūrėjo ir nutarė kol kas dėvėti ne kažin kiek suteptą savąjį. Apsivilkęs Naujosios Respublikos kareivio uniformą, taigi leidęs vietiniams laikyti jį savu, būtų pasijutęs išdaviku.

Jis pritemdė šviesą, išsiavė ir atsigulė ant apatinio gulto. Netrukus šviesa dar labiau išblėso, Martinas pamažu atsipalaidavo. Nors galva vis dar svaigo, teberuseno pyktis ir nuovargis nebuvo atlėgęs, užtat bent jau neatsitiko nieko blogo: niekas iš užnugario nepatapšnojo jam per petį, nenuvedė į laivo areštinę. Niekas nežinojo, kam jis čia dirba *iš tikrųjų*. Nors, žinoma, tokiame darbe niekada negali jaustis saugus, tad ir Martinui nugara protarpiais perbėgdavo šaltukas. Padėtis buvo visiškai nenormali, o Hermano skirta užduotis - drėbtis į pačią to absurdo tirštumą - nuo įprastų gerokai skyrėsi. Martinas užsimerkė ir pamėgino išvaikyti akyse šokančius geltonus stačiakampius.

Įėjimo antvožas nuslydo į šalį ir tuojau pat vėl užsivėrė.

- Martinai, kalbėk tyliai, - beveik į pagalvę ištarė slopus balsas. - Kaip sekasi?

Jis stryktelėjo it nusvilintas ir kakta mažne trenkėsi į viršutinį gultą.

- Ką?! - Martinas akimirkai neteko žado. - Ką čia...

- ...Darau? - Pasigirdo tykus, ironiškas juokelis. - Tą patį, ką ir tu: galynėjuosi su nuovargiu ir svarstau, kokio kipšo grūdausi į šitą beprotnamį.

Jis lengviau atsikvėpė.

- Nesitikėjau pasimatyti su tavimi čia.

- Aš čia dirbu. Juk kaip diplomatė esu Admirolo vadavietės narė. Nagi, užsibūti tavo kajutėje man nevalia. Jeigu kas nors pastebės, bus prastai. Labai prastai. Geriausiu atveju jie įsivaizduos blogiausią versiją, o blogiausiu - nutars, kad tu šnipas ar panašiai...

- O ką, aš ne šnipas? - leptelėjo Martinas ir išsyk susizgribo. - Norėjai...

- Šnipas, šnipas. O aš turiu žiedą su dekoderiu. Žinai, aš irgi noriu apie tai pasikalbėti, bet reikalai dabar svarbiau. Ar variklio modernizavimas jau užbaigtas?

Martino akys jau spėjo apsiprasti su tamsa ir jis matė jos veido kontūrą. Trumpais plaukais ir slepiama šešėlio ji atrodė visai kitaip - griežtesnė, ryžtingesnė. Bet kai žiūrėjo į jį, žvilgsnyje buvo justi dvejonė. Ir dar ta užuomina: "Reikalai dabar svarbiau".

- Darbai šiek tiek užtruks. Bandymus būtų galima pradėti ir rytoj, bet rizikinga. Visą kitą savaitę iš supertiksliųjų laikrodžių valysiu programines klaidas. - Jis kelias akimirkas patylėjo. - Ar mes tikrai saugūs? Kaip mane radai?

- Nesunkiai. Dėkui "MiG" Konstruktorių biurui už saugumo sistemų planą. Aprūpinimo ir apsaugos tarnybos neabejoja, kad tu čia esi vienas. Nutariau, kad užeiti bus saugiau nei siųsti žinią į gaviklį.

Martinas pasislinko, kad Rachelė turėtų kur atsisėsti. Tik dabar jis pastebėjo, kad moteris vilki uniformą - ne Naujosios Respublikos laivyno.

- Liksi čia visam reisui? - paklausė jis.

Rachelė tyliai prajuko.

- Noriu geriau tave pažinti. Nesikamuok. Jei tau čia reikia diplomatinio atstovo - štai aš. Be to, esu jiems reikalinga. Kas dar iš jų pusės galėtų derėtis dėl ugnies nutraukimo?

Martinas mąstė ir kone skausmingai vokė, kad ji yra čia, šalia.

- Rizikuoji, - ištarė po valandėlės. - Nepadėkos jie tau...

- Tyliau. - Moteris palinko arčiau. Jis skruostu pajuto šiltą jos kvapą. - Martinai, tie tavo diegiami programiniai papildiniai yra uždrausto ginklo dalis. Neabejoju tuo. Gerai nežinau, kokia rūšis, bet esu tikra - tas ginklas laužo priežastingumo principą. Jeigu jie artimiausiu metu pradės mokomuosius manevrus, tada jau tikrai žinosiu, kaip ketina tais papildiniais naudotis. Štai kodėl aš čia. Kitokiomis aplinkybėmis tavęs šitaip nespausčiau, bet dabar man tikrai reikia tavo pagalbos. Aktyvios. Būtina išsiaiškinti, kas dedasi. Supranti?

- Ne kažin ką, - nervingai atsakė Martinas, specialiu autonominiu reguliatoriumi patyliukais lygindamas pulsą, kad šis neišduotų melo. Dėl to, kad slepia nuo Rachelės tiesą, jis jautė kažkokią miglotą kaltę.

Vargu ar ši moteris galėjo būti pavojinga užduočiai, be to, ji jam patiko, šalia jos norėjosi blokšti šalin visas baimes ir nerimus. Tačiau Martino lūpas rakino atsargumas ir patirtis. - Dirbu čia, ir tiek.

Papasakoti apie Hermaną jis negalėjo. Dar nežinia, kaip Rachelė sureaguotų ir kokios būtų pasekmės. Gal netgi pražūtingos. Šitaip rizikuoti jis nė už ką neišdrįstų.

- Tau būtina suvokti štai ką, - ramiai pasakė ji. - Pavojus gresia daugybei žmonių. Ne tik tau, man, šitam laivui - visiems kas gyvas trisdešimties šviesmečių spinduliu. Martinai, ar įsivaizduoji, kiek gyvybių gali pražūti?

- O kodėl manai, kad įsikiš Didysis E? - paklausė jis.

Martinas buvo negyvai pavargęs ir visai nenorėjo meluoti. "Kaip paskatinti ją kalbėti?" - svarstė jis, baimindamasis, kad moteriai nutilus gali išplepėti ko nereikia. O tai būtų skaudi klaida.

Ji palietė jo ranką.

- Eschatonas įsikištų dėl paprasčiausios priežasties: jis nepakenčia, kai laužomas priežastingumo principas. Ir nevaidink, Martinai, tokio naivuolio. Aš skaičiau tavo biografiją, žinau, kur esi buvęs, ką esi veikęs. Tu - ne koks pusgalvis, kad nenutuoktum, ką išmanančio žmogaus rankose gali gerai suderintas iškreipiklis. Pasak reliatyvumo teorijos, keliauti greičiau už šviesą yra tas pat, kas keliauti laiku - bent jau skirtingose atskaitos sistemose esančių stebėtojų požiūriu. Kokio nors priartėjusio objekto skleidžiamą šviesą jie pamatys kur kas anksčiau nei tą, kurią jis skleidė išvykdamas iš pradinio taško. Kadangi objektas bus aplenkęs šviesą, įvykių seka atrodys nenuosekli. Juk taip? Tas pat ir su kauzaliniu ryšiu, momentiniu kvantinio susiejimo komunikatoriumi. Visa tai nereiškia, kad realiai keliaujama laiku ar kad galima kurti laiko paradoksus, tačiau galimybė įsikišti į įvykius, kaip stebėtojams, kariškiams būtų tikra palaima.

Tokios banalios pseudokelionės laiku Eschatonui nerūpi, bet susidūręs su tikra, jis pademonstruotų visą savo jėgą. Bet kokia uždarų laiko trajektorijų apraiška būtų grėsmė jo paties istorijai. Didysis E nėmaž nenori, kad kieno nors ėjimas žirgu - laike atgal, o paskui vėl pirmyn - pakeistų jo kilmės istoriją. Kas nors mėgina sukurti momentinį komunikatorių? Tegul sau. O jeigu tas kas nors kuria loginį vožtuvą, per kurį išvestis perduodama į praeitį ir ten vėl įdiegiama į įvestį? Juk tai jau akauzalinės logikos pamatas, būtiniausias

įrankis kuriant transcendentinį dirbtinį intelektą. Bumbt! - ir kokią nors planetą užgriūna nesuskaitomos žmogėdrų-lemingų rujos arba ją ištaško asteroidai, arba nutinka dar kas nors.

Šiaip ar taip, ką Naujoji Respublika padarys Šventei man nelabai įdomu. Tiksliau, gal aš ir neabejinga kai kurių atskirų Naujosios Respublikos gyventojų likimui, gal anie - iš Šventės - tikri meilučiai, bet ne tai svarbiausia. Man rūpi, kad jie neatsidurtų Žemės šviesos kūgyje. Jeigu priežastingumo principas bus pažeistas stambiu mastu, Didysis E veikiausiai nuspręs pašalinti visą užkrėstąją zoną. Žinome, kad kolonijų jis yra pasėjęs net už trijų tūkstančių šviesmečių. Ir nors Eschatonui reikia, kad netoliese būtų žmonių, jis vis tiek gali sau leisti sunaikinti vieną kitą šimtą planetų.

Martinas prikando liežuvį, kad jos nepataisytų. Jis tikėjosi, kad Rachelė kalbės toliau, bet ji nutilo. Atrodė gerokai prislėgta.

- Tu labai įtakinga. Ar savo išvadas čionykščiams išdėstei? Išvis su kuo nors kalbėjai?

Ji vėl tyliai prajuko - kažkaip keistai, niūriai.

- Kaip manai, per kiek laiko mane be skafandro išmestų už borto, jei su kuo nors apie tai pasišnekėčiau? Jie visi apsėsti paranojos - mano, kad laive veikia šnipas, nuolat baiminasi minų ir diversantų.

- Šnipas? - Martinas paklaikęs atsisėdo. - Jie žino, kad laive...

- Tyliau. Taip, šnipas. Bet įtaria jie ne tave ir ne mane, o mulkį. Priežiūros žinybos atsiųstą stebėti tavęs. Sakau gi, tyliau! Jis dar vaikėzas, pienburnis stažuotojas. Jam matant stengkis neįsitempti. Su manimi kalbėtis gali - aš tiesioginė tavo vyriausybės atstovė.

- Kada mudu ištrūksime iš šito laivo? - niauriai paklausė Martinas.

- Turbūt, kai nuskrisime. - Ji paėmė jam už rankos, suspaudė ir ramiai pridūrė: - Dirbk savo darbą ir nekrisk niekam į akis. Kad ir ką darytum, neišsiduok, kad jautiesi kaltas, ir niekuo neprisipažink. Pasikliauk manimi. Jau sakiau, kuriam laikui mudu esame partneriai.

Martinas pasislinko arčiau moters. Ji buvo įsitempusi, nežmoniškai įsitempusi.

- Tai beprotybė, - lėtai pasakė jis ir apkabino Rachelę per pečius. - Iš šitos pusgalvių ekspedicijos gyvi negrįšime.

- Gali būti. - Ji dar stipriau sugniaužė jo ranką.

- Žūti nenorėčiau, - paprastai prisipažino Martinas. - Dar neturėjau progos tave pažinti.

- Ir aš. - Rachelė šiek tiek atpalaidavo gniaužtą. - Dabar pat taip ir padarytum? Tikrai?

- Na nežinau. - Jis atsirėmė į sieną ir mąsliai kalbėjo toliau. - Daug apie tai negalvojau. Bet šitaip ilgai buvau vienišas. Iš tikrųjų vienišas. Dar iki šito darbo. Man būtinai... - Martinas užsimerkė. - Po galais, noriu pasakyti, man būtinai reikia pailsėti nuo šito darbo. Metams ar dvejiems pasiimti atostogų, susivokti savyje, peprasti save - kas aš galų gale esu. Reikia permainos, poilsio. O jeigu ir tu apie tai galvoji, tada...

- Atrodai pervargęs. - Ji sudrebėjo. - Kažkodėl mane krato šiurpas. Tu ir aš, Martinai, tu ir aš. Ta Naujoji Respublika sunkia iš žmogaus paskutinius syvus, ar ne? Žinai, namie man priklauso dveji metai neišnaudotų atostogų. Jeigu nori viską mesti ir patraukti kur nors drauge...

- Pasiūlymas viliojantis, - sušnibždėjo Martinas. - Bet kol kas...

Jis nutilo ir įsižiūrėjo į kajutės duris. Kelias akimirkas jie it suakmenėję sėdėjo tyloje.

- Aš tavęs neapvilsiu, - vėl prašneko Rachelė. Paskui stipriai jį apkabino, paleido ir atsistojo. - Iš tikrųjų. Nereikėjo man čionai eiti. Turėčiau tūnoti savo kajutėje. Jeigu jie mane seka... Ką gi...

Ji pasiėmė nuo viršutinio gulto kepurę, rūpestingai užsimovė ir atstūmė duris. Sekundei atsigręžė, ir Martinui staiga užėjo noras paprašyti jos pasilikti, jis netgi panūdo viską išpasakoti. Bet Rachelė jau buvo nuėjusi, ištirpusi rauzganoje miegančio laivo koridorių šviesoje.

- Po galais, - tyliai nusikeikė jis, bukai spoksodamas į duris. - Per vėlu, per vėlu...

Incidentas netoli "Vilkų lobio"

Antpuolį paakino telegrama.

"Lordas Vanekas" ir kiti šeši didieji laivai gana padrikai išsidėstę skriejo heliopauzės link - ten, kur Saulės vėją pasitinka tarpžvaigždinės erdvės vakuumas. "Vilkų lobis" buvo už penkių šviesmečių ir beveik po penkerių metų ateityje - laivai turėjo iš dalies uždara laiko trajektorija (bet neišklysdami iš šviesos kūgio su smaigaliu Naujojoje Prahoje pirmojo pranešimo apie antpuolį momentu) įlėkti tolokai į ateitį, o vėliau pasinaudoti su variklio moduliais sujungtomis juodosiomis dėžutėmis ir kilpa grįžti į praeitį. Šitaip flotilė ir Eschatono įsakymui - "Nepažeisk priežastingumo principo globaliai" - nenusižengtų, ir orbitoje aplink Rošarą atsidurtų iškart po Šventės antpuolio, kitaip tariant, koloniją pasiektų gerokai greičiau nei įprastinė aštuonių šuolių ekspedicija. Be to, išvengtų priešo pajėgų, laukiančių tiesioginio smūgio, ir paimtų laiko kapsulę su ateities istorikų rašyta mūšio analize, kuri Admirolui labai praverstų.

Taigi nuskrieti neįtikimai greitai ir, iš anksto žinant, kaip priešas išsidėstys ir kaip ginsis, smogti jam iš nežinių. Argi toks kone idealus planas galėjo neišdegti?

"Rinktinės pajėgos", per pirmąjį šuolį budėsiantys ir flotilę į ateitį bei į kosmoso tolybes vesiantys karininkai, tikru aviliu virtusioje vadavietėje derino veiksmus.

Kapitonas Mirskis stovėjo prie galinės sienos, šalia sunkaus, hermetiško durų liuko, ir stebėjo pavaldinius. Pagrindiniame ekrane mirgėjo telemetriniai duomenys, siunčiami iš batalijų valdymo centro. Tvyrojo slogi įtampa. Pirmą kartą istorijoje karinis Naujosios Respublikos laivas rengėsi mūšiui su moderniausias technologijas įvaldžiusiu priešu, o atitinkamos taktikos, bent jau komodoro Bauerio žiniomis, niekas iki šiol nebuvo išbandęs. Tad reikėjo ruoštis bet kokiems netikėtumams. Vienu šuoliu į ateitį šokti toliau nei penkerius metus jie nesiryžo. Teoriškai tada turėjo aptikti navigacinį švyturį, tačiau bent kiek suklydę galėjo užšokti ir ant priešo. Mirskis

šyptelėjo. "Juo labiau reikia pasistengti nesuklysti, - pagalvojo, - juk antro karto nebus".

Karo atašė iš Žemės nesiklaususi visur kaišiojo nosį ir veikiausiai nuolat informavo savo valdžią. Gal tai ir nebuvo labai svarbu, tačiau priverstas laive pakęsti turistę, juo labiau vargu ar lojalią, tvarkos mėgėjas Mirskis gerokai irzo. Todėl nutarė atsikratyti viešnios, jei tik ignoruoti ją taps nebeįmanoma.

- Pirmasis posūkio taškas - po penkiasdešimties sekundžių, - pranešė skrydžio technikas. - Išorinio korpuso pusiausvyros amortizatoriai įjungti. Iki šuolio pradžios taško - šešiasdešimt sekundžių.

Nuskambėjo kelios aiškiai, artikuliuotai ištartos karinio laivo žargono frazės. Visos kasdieniškos, statutinės.

Atsiliepė pirmoji baterijų sekcija:

- Patvirtinu. Įkrauti lazerių tinklą pasirengę.

Daugybė lazerių - per milijoną mažulyčių ant laivo apkalos pabirusių elementų, galinčių veikti ir pavieniui, ir sutartinai, - po įkrovimo procedūros pranešė apie savo būklę. Artėdamas prie šuolio taško, laivas iš netvaraus vakuumo siurbė energiją, kaupė ją ir tiekė į savo variklio šerdį - mažytę įelektrintą juodąją skylę pačiame sferos centre.

Variklių skyrius pranešė:

- Inertinis impulsas minus dvi sekundės. Iki šuolio - trisdešimt sekundžių.

Laivas priartėjo prie pereigos į šviesos greitį taško. Iškreipta erdvė priešais ėmė plotis, į vakuumą iš jos pasruvo energija. "Lordui Vanekui" iš paskos penkių minučių tarpais sekė dar šeši milžiniški laivai. Antroji eskadra - vėliau startavę greitaeigiai - juos pavijo bei aplenkė dar vakar, o šuolį atliko prieš šešias valandas.

Prabilo ryšiai:

- Pone kapitone, junginio vado telegrama.

- Skaitykite, - atsiliepė Mirskis.

- Admirolo Kurtco telegrama. Atvira. Skirta visiems. Pradžia. Neatmesti tikimybės susidurti su priešo laivais taškas susidūrus su priešo pajėgomis šaudyti taškas tegyvuoja Imperija taškas telegramos pabaiga. Kauzaliniu kanalu perduoti visiems laivams.

Kauzaliniai ryšio tarp laivų kanalai po pirmojo šuolio tarp dviejų vienodo potencialo taškų turėjo visam laikui nutrūkti, o pranešimų turinys beviltiškai susijaukti. Kvantinis susiejimas - labai jau trapus fenomenas ir virššviesinių pereigų tiesiog neištveria.

Mirskis linktelėjo.

- Patvirtinkite, kad gavome. Vyresnysis padėjėjau, įjunkite sirenas.

Visame laive liūdnai užkaukė sirenos.

Reliatyvininkai pranešė:

- Atskaitos sistemos centras įtvirtintas. Šuolio laukas aktyvuotas. B grupėje - "baltosios dėžės" modulis. Kartoju, B grupėje - "baltosios dėžės" modulis.

Įtvirtinti atskaitos sistemą reiškė idealiai tiksliai užfiksuoti pradinį laivo buvimo erdvėlaikyje tašką. Su naujai įdiegtais valdikliais "Lordas Vanekas" į tą tašką iš ateities galėjo grįžti uždara laiko kilpa.

Mirskis sukosėjo.

- Kai tik būsite pasiruošę - šokime!

Neaptemo šviesos, niekas ūmiai nesusvyravo, nesujudėjo, regis, išvis nieko neatsitiko - tik į kvantinės juodosios skylės ergosferą variklio modulyje pliūptelėjo egzotinių dalelių spiečius. O vis dėlto žvaigždžių ornamentas išorėje ėmė ir persimainė.

- Šuolis atliktas.

Sulig šiais žodžiais beveik visi lengviau atsikvėpė.

- Apžvalgos tarnyba, patikrinkite, kur atsidūrėme.

Nors laivas tik ką stryktelėjo penkerius metus į ateitį bei pusantro parseko - į nežinią, kapitonas atrodė visiškai ramus.

- Klausau, pone kapitone! Jungiamas lazerių tinklas.

Į lazerių akutes apkaloje sutekėjo du gigavatai - tiek būtų užtekę didmiesčiui aprūpinti. Jei "Lordo Vaneko" tipo laivuose ko nors ir stigo, tai tik ne elektros energijos. Galingas koherentinis ultravioletinis flagmano it kokio pulsaro tvyksnis dešimčių kilometrų spinduliu būtų kad ir ką pavertęs pelenais. Šviesa beveik iš karto nusistovėjo, po akimirkos erdvę priešais laivą jau skverbė tik siauras pluoštelis, o dar po minutės jis užgeso.

Radiolokacijos tarnyba pranešė:

- Kliūčių nėra. Mes saugūs.

Kitaip būti ir negalėjo. Čia, nuo planetų nutolęs 15 - 50 av atstumu, galėjai bet kuria kryptimi skrieti šimtus milijonų kilometrų ir nesusidurti su jokiu už sniego gniūžtę didesniu materialiu objektu. Kol aptiks menkutį kokio nors paviršiaus pėdsaką, intensyvus lidaro impulsas čia galėjo sklisti minutes ar ištisas valandas.

- Labai gerai. Vairininke, pirmyn! Pagreitis - vienas g. Delta-v - dešimt kilometrų per sekundę.

Mirskis žingtelėjo į šalį ir palaukė, kol karininkas prie vairo sumanevruos. Dešimt kilometrų per sekundę - greitis ne kažin koks, bet vis dėlto pakankamas daug netriukšmaujant pasišalinti iš įšokimo taško ir užleisti erdvę iš paskos sekantiems laivams. Lidaro impulso aptiktą pėdsaką ratilo gelmėse veikiausiai paliko tūnantis karinis laivas, tad delsti čia, prie įšokimo taško, būtų labai nesveika. Oorto industrinių sistemų debesyje net sniego gniūžtė galėjo skaudžiai įkąsti.

- Žymiklio pozicija devyni-du-šeši-keturi! - paskelbė antrasis radiolokatorius. - Atstumas - keturi ir devynios dešimtosios megakilometro, pelengas - vienas ir septyni-penki, ir trys-trys-du. Baisybė karštų vieno ir keturių dešimtųjų milijono elektronvoltų gama kvantų. Jie ten kažką lydo antimaterija!

- Koks pagreitis? - paklausė Mirskis.

- Fiksuoju... Vienas ir trys dešimtosios g. Nekinta. O, palūkėkite...

- Pone kapitone, ryšiai. "Kamčiatkos" pranešimas.

- Ryšiai, skaitykite.

- Pranešimas. Pradžia. Užpulti priešo raketininkų taškas padėtis sudėtinga taškas kur šarvuočiai taškas atsiliepti visiems laivams. Pabaiga.

"Priešo laivai? Taip greitai?" - Mirskis negalėjo atsistebėti.

"Vilkų lobis", kalnakasybos sistema, kurią eksploatavo turtingasis, perdėm industrinis Centrinis Septagonas, buvo ant pat Naujosios Respublikos slenksčio. "Kurių galų jie prisileido svetimus laivus?"

- Dar vienas tvyksnis, pozicija devyni-du-šeši-keturi, - pranešė antrasis radiolokatorius. - Spinduliuotės profilis toks pat. Regis, pakiršinome spiečių.

- Palaukite! - subruzdo netikėtos žinios akivaizdžiai nustebintas Mirskis. - Velniai griebtų, palaukite! Reikia išsiaiškinti, kas ten dedasi. Ryšininkai, nei į "Kamčiatkos", nei į kieno kito šaukinius be mano leidimo nieku gyvu neatsakykite. Jei ten maišosi priešo laivai, mūsų šifrus jie gali būtų išgliaudę.

- Klausau pasirūpinti visų parametrų apsauga!

- Na, - kapitonas net pasilenkęs įsižiūrėjo į ekraną, - jeigu tai pasala...

Ekrane sušvito vektorių brūkšneliai, žymintys gama spindulius, ir duomenys apie jų šaltinių pozicijas artimiausios planetų sistemos

atžvilgiu. Vieno ir trijų dešimtųjų g pagreitis ne pats didžiausias, bet ir tokio pakako, kad Mirskiui pašiurptų oda: varikliai ten galėjo būti delta-v tipo, branduoliniai, maitinami antimedžiaga ar veikiantys kvantinės-gravitacinės indukcijos pagrindu, bet tik jau ne silpnutės joninės savaeigių baržų pavaros. O su tokiais varikliais galėjo skraidyti viršžviesiniai reliatyvistiniai bombonešiai, raketnešiai, intrasisteminiai gaudantieji naikintuvai ir dar balažin kas. Ir štai pro tokius "Lordui Vanekui" teks tūkstančio kilometrų per valandą greičiu - užtektinu, kad pasipainiojusi smiltelė ištaškytų laivą į skutus - smukti į kito šuolio zoną. O priešas tuo metu galės pliekti. Jeigu tai pasala, ekspediciją veikiausiai jau galima laikyti žlugusia.

- Radiolokacija, - sukomandavo Mirskis, - pasiųskite dar vieną lidaro impulsą. Trisdešimties sekundžių. Po to nubrėžkite vektorių, kertantį tų pragaro vežėčių trajektorijas. Atstumas artimiausiame taške - dešimt kilokilometrų, pagreitis dešimt g, dviejų SEM-20 salvė iš šimto kilokilometrų.

- Klausau, škiperi!

- Raketos parengtos, iki starto - minus dešimt sekundžių, - pranešė leitenantas Helsingas iš pirmosios baterijų sekcijos.

- Tegul pamato, ką gali mūsų puolimas, - pusbalsiu pratarė kapitonas. - Tegul pamato aiškiai. Ilja, vyrai tegul būna pasiruošę, - pridūrė į jį pašnairavusiam Muromiečiui.

Šis linktelėjo.

- Gama blyksnis! - paskelbė antrasis radiolokatorius. - Pozicija vienas-keturi-septyni-vienas, atstumas vienuolika ir dvi dešimtosios megakilometro, pelengas vienas ir septyni-penki, ir trys-trys-du. Pone kapitone, regis, šaudo!

- Aišku. - Mirskis sunėrė pirštus, ir Muromietis net krūptelėjo, kai sutraškėjo sąnariai. - Skubėk ir lauk. Vairininke, kaip ten atakos trajektorija?

- Pone kapitone, brėžiame.

- Lidarą! Atrodo, jie žino, kad mes čia, ir tuojau bus karšta. Nagi pažiūrėkime, ką jie gali.

Prabilo ryšiai:

- Pone kapitone, nauji pranešimai. Panašu, kad iš "Kamčiatkos". Ir iš "Auroros".

- Skaitykite.

Mirskis pasisuko į ryšininko kabiną, kur žemesniojo rango ka-

rininkas vyniojo iš varinės šuns galvos lendančią popierinę juostą ir skaitė tekstą:

- Pranešimas iš "Kamčiatkos". Pradžia. Kaunamės su priešo raketnešiais taškas atsišaudome taškas priešo laivai žymi mus taikymo lokatoriais taškas padėtis beviltiška kur jūs taškas. Pabaiga. Pranešimas iš "Auroros". Pradžia. Su priešu kontakto nėra taškas "Kamčiatka" iškrypo iš kurso taškas koreguoja orbitinius duomenis taškas kodėl šaudo taškas. Pabaiga.

- O kad tu prasmegtum! - išsiplūdo raudonio išpiltas Muromietis.

- Būtent, - sausai pakomentavo Mirskis. - Dabar lieka tik sužinoti, kas bus tas "tu". Taktinės operacijos, kokia mūsų padėtis?

- Pone kapitone, taikinys aptiktas. Atstumas - keturi ir aštuonios dešimtosios megakilometro, greitis - šimtas kilometrų per sekundę. Kovinis kontaktas numatomas po dviejų ir keturių dešimtųjų kilosekundės.

- Vadinasi, turime... tris šimtus sekundžių, - pasakė kapitonas, dirstelėjęs į laikrodžio ekranėlį. - Turėtų pakakti. Į artimiausiąjį objektą galime užmesti akį tokiu atstumu, kad mūsų neapmėtytų raketomis. Ar visiems viskas aišku? Pabūklai, noriu kuo greičiau pamatyti tų gremėzdų charakteristikas. Įdomu, ką jie sugeba. Radiolokacija, ar galite spektroskopą nukreipti į objektus?

- Dešimties tūkstančių kilometrų nuotoliu? Kai skrendame trijų tūkstančių kilometrų greičiu? Manau, galime, bet prireiks galingo švyturio - pasišviesti.

- Švyturys bus! - išsišiepęs atsiliepė Muromietis. - Pabūklininkai, užtaisai - po vieną dešimtąją kilotonos. Kovinės galvutės - standartinės MP-3?

- Tikrai taip, pone.

- Puiku. Pats tas.

Tiltelio gilumoje stovinti Rachelė vos susitvardė nesudrebėjusi. Ginkluotės kontrolės inspekcijoje ji darbavosi jau senokai, tad gerai žinojo, kaip veikia americinės bombos. Šis branduolinis sprogmuo tankesniu ir skaidesniu nei plutonio, užtat stabilesniu nei kalifornio izotopu buvo sena gera atominė bomba, apgaubta itin sprogiu užtaisu ir kasete su smulkutyčių varinių adatėlių šrapneliu, kuris, pažiręs kryptingu kūgiu, vakuume išvystydavo didžiąją dalį šviesgreičio.

Kokį pusvalandį tvyrojo slogi tyla, pertraukiama tik trumpų radiolokacijos karininkų frazių. Blyksniais jokie objektai nebeišsidavė.

Koiperio žiede jų gal ir buvo - bet nepakankamai arti, kad užfiksuotų kreiserio lidaro impulsą ar patys būtų šio aptikti. Tuo tarpu pasyvieji "Lordo Vaneko" jutikliai už pusės šviesvalandės užfiksavo du atominius sprogimus - kažkas akivaizdžiai šaudė. Netrukus po sprogimų, lydimi būdingų trikdžių pasirodė šuolius atlikę šeši didieji laivai. Įkrovę kovinius lidarus jie išsiskirstė.

- Iki paleidimo - šešiasdešimt sekundžių, - pranešė Helsingusas. - Abi SEM-20 jau apsode.

- Leisti pagal planą. - Šiek tiek atsilošęs Mirskis žvelgė tiesiai į ekraną. Jautrų išdidėjusios žalios "Lordo Vaneko" vektoriaus strėliukės antgalį jau gaubė reliatyvistinės iškreipties purpuras. Tai reiškė, kad laivas pasiekė pavojingą ribą - beveik pusę procento šviesgreičio. Išvysčius pernelyg didelį greitį, būdavo sudėtinga stebėti taikinį, dar blogiau - beveik neįmanoma staigiai manevruoti, keisti kryptį ar saugiai pereiti į šuolį.

- Trisdešimt sekundžių. Pone kapitone, raketos paruoštos!

- Taikinys spinduliuoja! - staiga paskelbė antroji radiolokacija. - Gausiai... Pone kapitone, tai trikdžiai!

- Įjungti lazerių tinklą, apšviesti taikinį! - įsakė Mirskis. - Pabūklai, pereiti į pasyvųjį režimą!

- Klausau, pone kapitone!

Pasyviuoju režimu veikiančios raketos "Lordo Vaneko" lazerių baterijos apšviestą taikinį turėjo surasti pagal jo atspindį.

- Objektas vis dar didina greitį, - pranešė pirmoji radiolokacija. - Atrodo, raketnešis.

- Dešimt sekundžių. Apsodai įkrauti.

- Trečiojo rango kapitone, leidžiu jums veikti savo nuožiūra, - pasakė Mirskis.

- Klausau, pone. Aštuonios sekundės. Navigaciniai duomenys įdiegti. Inercinės platformos sustabdytos. Raketos aktyvuotos, kovinės galvutės... Žalia spalva. Penkios sekundės. Pirmosios raketos starto procesas pradėtas. Startas...

Dešimttonė raketa, didesniu nei kilometro per sekundę greičiu išlėkdama iš solenoidinio leistuvo, supurtė laivą.

- Taikinys užfiksuotas. Pirmosios raketos pagrindinis variklis aktyvuotas. Patvirtinta - veikia. Antroji raketa startui parengta. Spalva - žalia. Startas. Variklis aktyvuotas.

Priešakio vaizdo ekrane sušvito raudonos strėlės, rodančios abi

trajektorijas. Raketos - nepilotuojamos savižudės - autonominių energijos šaltinių neturėjo: joks sveiko proto žmogus nebūtų ryžęsis joms įtaisyti kvantinės juodosios skylės pagrindu veikiančių variklių. Energijos, kuri perkaitindavo ir užvirindavo reakcijos masę, su kaupu parūpindavo fazinė laivo lazerių grandinė, ir tokia raketa skriedavo kur kas greičiau nei erdvėlaivis. Vis dėlto šie riboto veikimo spindulio ir mažo delta-v ginklai buvo jau beveik atgyvena - tiko vien nukreipti branduolinį sprogmenį reikiamu kelią užkertančiu vektoriumi. Panašiai veikdavo senovinių - dvidešimto amžiaus - raketinių sistemų MIRV užtaisai - "kurjeriai". Šiuo atveju nešėjos turėjo sudegti vos po trisdešimties sekundžių, o užtaisai tuo metu jau būtų įveikę atstumą tarp numatytosios "Lordo Vaneko" trajektorijos ir svetimojo laivo. Beveik iškart po to, kai kreiseris praskrietų pro šalį, kovinės galvutės smogtų priešui pražūtingą smūgį.

- Pirmoji radiolokacija, kur jie? - pusbalsiu paklausė Mirskis.

- Niekas nesikeičia, - atsiliepė karininkas. - Nuo kurso nenukrypsta. Be paliovos siunčia šiukšles.

- Pagrindinis pirmosios raketos variklis išsijungia po dešimties sekundžių, - paskelbė Helsingas. - Pone kapitone, jie mėgina trikdyti. Tegul sau.

Leitenantas ištarė tai su kažkokiu niūriu pasitenkinimu, lyg tos anoniminės aukos, mėgindamos priešintis, būtų pakišusios jam dingstį pateisinti žudymą. Tris šimtmečius įprastais branduolinio karo metodais kartais pasidygėdavo net užkietėję karininkai.

Antrasis ryšininkas prabilo įtampos kupinu balsu:

- Pone kapitone, trikdžiai pašalinti! Ateina nelaimės signalas... du... ne, trys! Kartoju, trigubas nelaimės signalas. Atrodo, jie šaukiasi pagalbos, net nesulaukę smūgio.

- Per vėlu, - atsiliepė Helsingusas. - Liko trisdešimt dvi sekundės. Jie - sprogimo plote.

Rachelė, staiga suvokusi šiurpią tikimybę, krūptelėjo.

Mirskis vėl sunėrė pirštus ir vėl sutraškėjo krumpliai.

- Artilerininkai, įdiekite avarinio manevro programą ir, jei dar būsime čia, aktyvuokite likus dešimčiai sekundžių.

- Klausau, pone, - kažkaip vangiai atsiliepė Helsingas. - Lazerių tinklą palikti įjungtą?

- Savo nuožiūra. - Kapitonas kilniadvasiškai numojo ranka. - Tuo šviesos šou galime ir pasigrožėti.

Helsingas lyg apsėstas įniko spragsėti jungikliais. Ekrane buvo matyti, kaip raketos, praskriejusios taškus, kur išsijungė pagrindiniai varikliai, toliau nulėkė balistinėmis trajektorijomis. Iš priešo pozicijų nutįso grėsmingi mėlyni pirštai - jis savo ruožtu paleido užtaisus.

- Kapitone... - neryžtingai kreipėsi Rachelė.

- Dešimt sekundžių. Pone, jie tirština trikdžius, bet mūsų raketos iš kurso neiškrypsta.

- ...O kas, jeigu "Kamčiatka" suklydo? Jeigu ten paprasčiausi civiliniai rūdvežiai?

Mirskis nekreipė į ją dėmesio.

- Penkios sekundės! Pirmoji raketa pasirengusi - nuotolis dešimt kilokilometrų. Trys sekundės! Taikinys stabiliai užfiksuotas elektromagnetiniu impulsu. Jutiklių jautrumas sumažintas iki šešių. Optika uždengta. Sprogimas! Pone kapitone, patvirtinu - pirmoji raketa detonavo. Sprogimas! Antroji raketa detonavo.

- Radiolokacija, kas girdėti?

- Pone kapitone, laukiu, kol prasisklaidys migla... ak štai, jutikliai atgijo. Priešo užtaisai artinasi. Lokatoriaus darbą trikdo likutinės liepsnos. Lidaro informacija patikimesnė. Spektroskopo duomenimis, į alfą pataikėme. Iš korpuso - deguonies, azoto, karbonitrilo nutekėjimas. Pone kapitone, regis, pamušėme.

- Pamušėme... - Mirskis nebaigęs frazės atsigręžė į Rachelę. - Ką ten sakėte?

- Kad gal ten civiliniai rūdvežiai... Rėmėmės vien "Kamčiatkos" pranešimu, esą ją užpuolė. Jokių tiesioginių įrodymų, išskyrus bombų sprogimus, neturime - o jos galėjo būti pačios "Kamčiatkos".

- Nesąmonė! - nušnypštė Mirskis. - Mūsų laivai šitaip klysti negali!

- Raketų į mus niekas nepaleido. Posėdyje prieš šuolį visus perspėjote, kad galime susidurti su priešo raketnešiais. Kokia tikimybė, kad "Kamčiatka" per klaidą - ir su didžiuliu malonumu - ištaškė civilių rūdvežį? Laivas tamsoje neatpažinto objekto pusėn galėjo paleisti apsauginį skydą, o jūs palaikėte tai antpuoliu...

Stojo sunki tyla. Ir puskarininkiai, ir karininkai sužiuro į Rachelę smerkiamai - argi galima šitaip kalbėti su kapitonu?

Staiga pasigirdo balsas:

- Pone kapitone, radiolokatorius fiksuoja nuolaužų debesį. Taikinys sutriuškintas... ee... leiskite pranešti, ateina nelaimės signalai. Civilių...

* * *

"Lordas Vanekas" didžiulio greičio mažinti negalėjo, o kaip eskadrilės flagmanas - ir neturėjo teisės. Tačiau iš paskos sekantiems laivams buvo pasiųstas įsakymas, ir vienas senesniųjų linijinių atsiliko paimti išgyvenusių pragaištingojo antpuolio aukų.

Visas liūdnas vaizdas galutinai susidėjo po kokių aštuonių valandų. Paaiškėjo, kad "raketnešiai" iš tikrųjų buvo vilkikai, tempiantys robotizuotas kilnojamąsias įmones, kurios iš Koiperio žiedo kūnų ledo išgaudavo helį-3. Išvydę svetimus karinius laivus, vilkikai supanikavo, metė savo krovinius ir mėgino sprukti - štai kodėl buvo užfiksuotas jų greičio padidėjimas. Vieną sprogimų sukėlė "Kamčiatka", pataikiusi į "priešo laivą" - kreiserį "Indija". Šiek tiek nukentėjo jo korpusas, du sektoriai dehermetizavosi. Deja, vienąme jų tuo metu buvęs laivo kapelionas nukeliavo pas Kūrėją.

- O kokoko jie po kojom pasimaišė, kad juos kur šlamas! - sušvebeldžiavo admirolas Kurtcas, asmeniškai iš komodoro Bauerio sužinojęs naujienas. - Kąkąką jie sau galvoja? - Akimirką pamiršęs stiklines savo kojas, jis mažne pašoko. - Neįkitėti... neįtikėtina kvailybė!

- Taip, pone Admirole, tiesą sakote, bet štai koks rūpestis, - kalbėjo Baueris, kol Robardas mėgino senioką pasodinti. - Esame Septagono sistemoje ir... hmm... prieš pusvalandį sužinojome, kad jie čia laiko linijinį kreiserį, o šis ketina užkirsti mums kelią.

Admirolas prunkštelėjo.

- Kąkąką mums gali padaryti vienas jinilinis kreiseris?

Rachelė, kuri į vadavietės posėdį kone įsibrovė, apsiginklavusi argumentu, esą tokiomis aplinkybėmis kaip nepriklausoma stebėtoja būsianti nepamainoma tarpininkė, dabar su sarkastišku domesiu žiūrėjo į mikčiojantį Bauerį ir Admirolą. Šis, susikūprinęs krėsle tartum nuplikusi papūga, liguistai žibino akimis. "Nejaugi jis iš tiesų toks bukas?" - galvojo moteris.

- Jūsų Prakilnybe, šviežiausiomis žiniomis, signalus siunčiantis laivas yra smogiamasis "Apolono" klasės kreiseris. Pasak radiolokacijos, pėdsakų yra ir daugiau, vadinasi, jie siunčia visą kovinę grupę. Skaičiumi mes juos pranokstame, bet...

Rachelė kostelėjo ir įsiterpė:

- Sudoros jus kaip šiltą vilną.

- Ką sakote? - staigiai atsigręžęs paklausė Baueris.

Moteris delnu patapšnojo per AP, gulintį ant stalviršio, ir ėmė aiškinti:

- JT Diplomatinės žvalgybos nuomone, sistemą ginančio Septagono laivanešiai kreiseriai prieš jūsų laivyną, aprūpintą standartinėmis lazerinėmis-raketinėmis platformomis, įgytų svarų pranašumą. Kalbant paprasčiau, trumpojo nuotolio mūšyje jiems gal ir pristigtų apšaudomosios galios, užtat jie gali paleisti visą spiečių gaudančiųjų naikintuvų, ir šie jus sutaršys - nespėsite nė prisiartinti. Be to, jie kariauja pasiutusiai gerai, o vienas toks laivanešis - pabrėžiu, vienas! - mase pranoksta visą jūsų laivyną, nebent smarkiai klystu. Nenorėčiau, kad manytumėte, jog nuvertinu jūsų galimybes, bet jei ketinate stoti prieš Septagono laivyną, prašau, perspėkite mane iš anksto. Bent turėsiu šansą laiku nusigauti iki gelbėjimosi kapsulės.

- Ką gi, leitenante, su Žemės vyriausybės atstove nepasiginčysime, ar ne? - Baueris pasisuko į savo padėjėją.

- Tikrai nepasiginčysime, pone komodore. Pulkininkė visiškai teisi.

Jaunas, kiek nervingas leitenantas į Rachelę stengėsi nežiūrėti. Tai buvo tik viena iš daugelio nepagarbos apraiškų, kurių ji įgudo nepastebėti.

- Snarglinos naujovės, - sau po nosimi sumarmėjo Kurtcas. - Bet tttie sumyžti briaunuočiai, tttie pasalkandos tetetechnofilai nenori, kad mums nusisektų... - Garsiai jis pridūrė: - Nenusillleisime!

- Visiškai teisingai. - Komodoras giliamintiškai linktelėjo. - Jeigu nenusileistume pagal antrąjį plano punktą, o diplomatines vingrybes paliktume atstovybėms... Beje, leitenante Kosovai, kokia naujausia informacija? Ką dar sužinojome apie tą Šventę, jos taktiką ir motyvus?

Leitenantas nusiėmė pensnė ir nervingai patrynė stiklą.

- Iškilo viena problema. Panašu, kad informacija iš Admiraliteto dar neatėjo. Turėjome pamatyti švyturį, bet jo nėra, nors mes - reikiamoje orbitoje. Jie vėluoja arba nieko čia nepaliko.

- Orbitinį švyturį? - Rachelė net palinko į priekį. - Įprastą signalinę gairę? Su diplomatiniu paketu, į kurį sudėta viskas, ką Respublikos žvalgyba sužinojo apie Šventę per penkerius metus po mūsų šuolio?

Kosovas įsitempęs pažvelgė į komodorą. Šis linktelėjo.

- Taip, pulkininke. O ką?

- Jeigu jo čia nėra, vadinasi, įmanomos trys versijos. Arba švyturys buvo, bet jį kas nors pavogė ar išjungė, arba...

- Supepepersti septagoniečiai!..

Robardas skubiai palinko prie Admirolo, paskui atsitiesė ir išraiškingai patraukė pečiais.

- Taip, Admirole, žinoma. Arba, kartoju, jo čia išvis nebuvo. Gal kas nors suklydo, apsiskaičiavo, gal jokios naudingos informacijos apie priešą nepavyko gauti, gal mus paprasčiausiai užmiršo, gal dar kas nors...

Jos samprotavimus pertraukė Kurtco knarkimas. Visi sužiuro į Admirolą.

- Pastaruoju metu Jo Prakilnybę smarkiai kamavo kojų skausmai, ir vaistų dozes jis gauna tokias, kad būdrauti nelengva. Gali būti, jog Admirolas miegos kelias valandas.

- Aišku. - Baueris nužvelgė aplink stalą susėdusius posėdžio dalyvius. - Manau, būtų geriausia Prakilnybę nugabenti į kajutę. Aš, kaip pavaduotojas, parengsiu šio posėdžio protokolą - pasijutęs geriau ponas Admirolas galės jį peržiūrėti. Nebent kuris norite kreiptis tiesiai į Jo Prakilnybę?

Tokių nebuvo.

- Puiku. Penkių minučių pertrauka, - pridūrė Baueris.

Kol Robardas ir vienas puskarininkių vežimėlį su šnarpščiančiu Admirolu stūmė prie durų, visi atsistoję reiškė pagarbą. Rachelė pasistengė nuslėpti, kokį pasibjaurėjimą ir gailestį jai sukėlė šis reginys. "Jis tiktų man į vaikaičius. Kodėl jie iš savęs šitaip tyčiojasi?" - galvojo ji.

Baueris, vietoj Admirolo įsitaisęs stalo gale, papurtė varinį varpelį.

- Posėdis tęsiamas. Žodis - Žemės atstovei. Jūs sakėte...

- Trečioji versija: Naujosios Respublikos nebėra, - tiesiai rėžė Rachelė ir, nepaisydama pasipiktinusių karininkų aikčiojimų, kalbėjo toliau. - Susidūrėte su priešu, apie kurio galimybes nežinote nieko. Deja, manau, ir JT žino ne ką daugiau. Kaip minėjau, Naujoji Respublika nesusisiekti su jumis galėjo dėl trijų priežasčių, ir viena jų - triuškinantis pralaimėjimas užpuolikams. Ignoruoti tokios versijos nevalia. Dabar mes keliaujame uždara laiko kilpa, kuri iš šios visatos pasaulinės linijos galiausiai iškris - jei tik jums pavyks grįžti į reliatyviąją praeitį - Naujosios Respublikos artimiausiąją ateitį - ir užklupti įsibrovėlius iš nežinių. Vis dėlto reikėtų nepamiršti tam tikrų niuansų. Pirma, istorija vidinėje šios uždaros kilpos dalyje su tuo, ko siekiame, gali būti niekaip nesusijusi. Antra... - Moteris

gūžtelėjo pečiais. - Jei prieš šią ekspediciją kas nors būtų paklausęs mano nuomonės, būčiau primygtinai siūliusi misijos atsisakyti. Nors teoriškai Devynioliktojo skirsnio ji nepažeidžia, tačiau pavojingai primena veiksmus, už kuriuos Eschatonas praeityje jau yra baudęs. Kelionės laiku Eschatonui visiškai nepatinka, greičiausiai todėl, kad persistengęs kas nors gali nutraukti jo paties egzistenciją. Taigi tikėtina, kad stojote ne tik prieš Šventę, bet ir prieš gerokai galingesnę jėgą.

- Pulkininke, dėkoju. - Baueris linktelėjo mandagiai, bet iš veido buvo matyti, kad nepritaria nė vienam Rachelės žodžiui. - Mano nuomone, šiuo metu tokios tikimybės galime nesvarstyti. Jeigu Eschatonas įsikiš, mes šiaip ar taip būsime bejėgiai, todėl manykime, kad jis nesikiš. Tokiu atveju mūsų priešas - Šventė. Kosovai, ką apie ją žinojome prieš išskrisdami?

- Aa... mm... taaip... kaip čia pasakius... - Kosovas apsidairė it paklaikęs, pasklaidė dokumentus, atsiduso. - Taaip... geraai... Vadinasi, Šventė...

- Leitenante, kaip vadinasi, žinau ir be jūsų, - piktai atšovė komodoras. - Man įdomu, kas tai yra ir ko nori?

- Niekas nežino. - Kosovas atrodė it triušis, pakliuvęs į artėjančio traukinio žibintų šviesos ratą.

- Na, ponia įgaliotine, matote? - Baueris palenkė galvą į šoną ir pažvelgė į Rachelę skvarbiu plėšrūno žvilgsniu. Kalbėjo jis mažne pašaipiai. - O ką apie Šventę man gali papasakoti garbieji Žemės vyriausybei atstovaujantys organai?

- Hmm... - Moteris krestelėjo galvą. Žinoma, vargšas vaikis stengėsi kaip įmanydamas - bet ką šitie žmonės galėjo žinoti apie Šventę? Net ji pati nežinojo beveik nieko. Tai buvo didelė balta dėmė.

- Na?.. - priminė komodoras.

Rachelė atsiduso.

- Jokios patikimos informacijos nėra. Niekas Žemėje su Švente pasivadinusiu dariniu iki šiol nesusidūrė, tad visos žinios gautos iš netiesioginių šaltinių ir yra nepatikrinamos. Tiesą pasakius, net neįtikimos. Atrodo, ta Šventė nėra nei vyriausybė, nei tokiai atstovaujanti organizacija - mums įprasta prasme. Iš tikrųjų tai gali būti netgi nežmogiška civilizacija. Žinome tik tiek: kažkas pasirodo tolimosiose apgyventose sistemose - iki šiol arčiau nei už tūkstančio šviesmečių Šventė nepastebėta, - o tada prasideda "iškilmės". Bent

jau šitaip nuolat apibūdinamas tas vyksmas. Kasdienis gyvenimas sistemoje... sustoja. Tiksliau, jį kuriam laikui užvaldo Šventė. - Moteris pažvelgė į Bauerį. - Ar tai norėjote sužinoti?

Komodoras nepatenkintas papurtė galvą.

- Ne, ne tai. Norėjau sužinoti apie jos galimybes.

Rachelė gūžtelėjo pečiais ir atsakė tiesiai:

- Apie jas nieko nežinome. Kaip minėjau, tiesiogiai su Švente susidurti neteko.

Komodoras susiraukė.

- Vadinasi, jums tai pirmas kartas? Ką gi, tada pereiname prie kito punkto. Plano "Delta" papildymai.

Po kelių valandų Rachelė kniūbsčia tysojo ant savo gulto ir mėgino atsiriboti nuo pasaulio. Buvo nelengva: labai jau įkyriai jis brovėsi į jos mintis, reikalavo dėmesio.

Ji buvo vis dar gyva ir kažkaip jautė, kad tuo reikia tik džiaugtis. Vis dėlto posėdžių salėje patirti įspūdžiai Rachelę gerokai suerzino, nors ji ir nenorėjo to pripažinti. Ekspedicijai vadovauja Admirolas - nukaršęs juokdarys. Karininkams gal ir nestinga gerų ketinimų, bet jie visiški nemokšos ir tokie surambėję, kad gerai dirbti savo darbo tiesiog negali. Ji net sukaitusi mėgino jiems išaiškinti, kaip pasinaudoti daug pasiekusių civilizacijų patirtimi, bet karininkai ničnieko nesuprato. Mandagiai palinkčioję - juk kalbėjosi su dama: nors ir įtartina, nors ir diplomate - jie jos patarimus išsyk pamiršdavo arba išvis ignoruodavo.

Informaciniame kare, aiškino Rachelė, su lazeriais ir raketomis niekas nepuola - būtų tas pat prieš traukinį šokti su ietimi ir akmeniniu kirvuku. O mechanizmų-replikatorių antpuolio nemėgina atremti energija ir materija - anie jas paprasčiausiai sunaudotų kaip kurą.

Klausytojai pritariamai linksėdavo ir tuojau pat imdavo svarstyti aktyvių kontrveiksmų pranašumą prieš dėmesio nevertus metodus. Kitaip tie žmonės tiesiog negalėjo: pati tokių darinių kaip Šventė ar net Septagonas idėja jiems pakliūdavo į aklają smegenų dėmę, kuri dengė kone visą šią civilizaciją. Susitaikyti su tuo, kad moteris mūvi kelnes ir netgi vilki pulkininkės mundurą, jie dar įstengė, bet suvokti technologinio singuliarumo koncepciją - niekaip.

Kadaise Žemėje, Ženevoje - JT mieste, ji lankė vieną seminarą.

Specialistų sambūris užtruko savaitę. Inžinieriai-hermeneutikai iki pamišimo klaidžiojo po singuliarumo paslapčių brūzgynus, demografai įnirtingai tyrinėjo kolonijinių pasaulių sklaidą, o keli nekalbūs samdomosios kariuomenės vadai drauge su verslo šnipinėjimo konsultantais ieškojo būdų ilgam apsidrausti nuo Eschatono sugrįžimo. Visi jie maišėsi didžiuliame Ypatingųjų Gynybos Interesų Grupės ekspertų bei JT diplomatų būryje. Kaip tik Jungtinės Tautos seminarą ir organizavo. Tik ši organizacija - betoninė stabilumo sala kišeninių valstybėlių jūroje - buvo pajėgi sušaukti tokio masto renginį.

Sykį Rachelė nuėjo į seminaro dalyviams surengtą kokteilių vakarėlį. Šis vyko baltame priemiesčio viešbučio balkone. Juoda uniforma - tuo metu Mansur dirbo auditore branduolinio nusiginklavimo komisijoje, - baltos pirštinaitės, veidrodiniai akiniai, į paraudusias, nuvargintas akis impulsais siunčiantys naujienas bei duomenis apie jonizuojančiąją spinduliuotę. Prisirijusi alkoholio poveikį neutralizuojančių vaistų, Rachelė su kažkokiu kosmologu iš Belgijos gurkšnojo džiną (šis jos, žinoma, neveikė). Nors ir slegiami abipusio nesupratimo įtampos, kurią pamažu blaškė pikantiška nuojauta, jie įsišnekėjo.

- Mes taip menkai tesame perpratę Eschatoną, - atkakliai kartojo kosmologas. - Ypač jo sąsajas su Visatos gimimu. Su didžiuoju sprogimu.

Laukdamas atsakymo, jis kilstelėjo antakius.

- Su didžiuoju sprogimu? Ar tai kartais nebuvo be leidimo įvykdyta branduolinė reakcija? - Rachelė, norėdama vyriškį prablaškyti, lyg niekur nieko pajuokavo.

- Vargu. Tada - erdvėlaikio pradžioje, prieš plėtimosi ir energijos bei masės erą, pirmąją pirmosios visatos gyvenimo sekundės milijonosios dalies milijardosios dalies milijardąją dalį - leidimus skirstančių organizacijų nebuvo.

- Na, žinoma, kuo čia dėtas Eschatonas? Juk jis - šių laikų fenomenas.

- Gal ir niekuo. - Belgas atsargiai rinkosi žodžius. - O gali būti ir taip, kad anuomet susidarė sąlygos atsirasti Eschatonui arba kokiai nors už jį aukštesnei, nors ir susijusiai, egzistencijai. Viena kosmologinė tradicija, besiremianti silpnuoju atropiniu principu, teigia, jog Visata tiesiog privalo būti tokia, kokia yra, kad tam tikroje jos evoliucijos stadijoje galėtų egzistuoti stebėtojas. Gyvuoja ir... ne

tokia populiari teorija. Ši remiasi stipriuoju antropiniu principu: Visata egzistuoja tam, kad joje išsivystytų vienokios ar kitokios gyvybės formos. Manau, mes neperprasime Eschatono, kol nesuvoksime, kodėl iš tikrųjų egzistuoja Visata.

Plačiai nusišypsojusi belgui, Rachelė leidosi išgelbėjama prūsų diplomato, kuris, galantiškai nusilenkęs, paprašė paaiškinti, kodėl per pastarąjį Baltijos sąmyšį žlugo Varšuva. Maždaug po metų mandagųjį kosmologą nužudė Alžyro fundamentalistai - jiems atrodė, kad belgo Visatos teorija prieštarauja pranašo Jusufo Smito žodžiams, iškaltiems dviejose auksinėse lentelėse. Deja, dykyne virstančioje Europoje, tapusioje išsigimusio islamo pasaulio auka, tai nieko nebenustebino.

Tuo metu keitėsi ir pati Rachelė. Ne vieną dešimtmetį - gerą dalį antrojo savo gyvenimo dvidešimt antro amžiaus pradžioje - ji grūmėsi su blogiu, tai yra su branduolinio ginklo plėtra. Iš pradžių Mansur buvo aktyvios veiklos šalininkė su veltinėmis kasytėmis ir, paauglišKai naiviai tikėdama, kad nieko blogo nutikti jai negali, rakindavosi prie tvorų. Vėliau suvokė, jog veikimo būdai turėtų būti kitokie: ramus balsas, madingas kostiumėlis, samdomieji kareiviai ir grasinimai nutraukti draudimo sutartį. Vis dar dygi ir tiesmuka, bet nebe tokia karštakošė neprisitaikėlė, Rachelė išmoko maksimaliai naudingai pasinaudoti pačia sistema. Kai jau atrodė, kad hidra beveik sutramdyta - bombos tapo retenybe: vienas kitas sprogimas per porą metų, - Bertilis pasikvietė ją į Ženevą ir pasiūlė naują darbą. Štai kada ji pasigailėjo tąsyk nepakankamai įdėmiai klausiusi kosmologo šnekos - "Šiuolaikinių šventųjų" grupuotė Alžyre Tiplerio eretikus naikino itin uoliai. Šiaip ar taip, pasigailėjo per vėlai: jau buvo įsitraukusi į Nuolatinio Komiteto karų chronologijos bei tikimybės tyrinėjimus.

Idealizmas tada jos širdyje grūmėsi su pragmatizmu, ir nugalėjo pastarasis. Sėkla galėjo būti pasėta dar pirmosios santuokos metais. O gal ir vėliau: kai, pašauta į nugarą, šešis mėnesius gulėjo Kalkutos ligoninėje. Tada Rachelė pasikeitė. Žinoma, ji pati irgi šaudydavo ar bent jau vadovaudavo prevencinio kerštо kampanijoms. Šitaip nušlavė ne vieną fanatikų su branduoliniu ginklu lizdą - buvo tarp jų ir Vidurinės Azijos kovotojų už nepriklausomybę, ir bombomis apsikarsčiusių samdomųjų kareivių, o sykį - net radikalieji aborto priešininkai, pasiryžę bet kokia kaina apginti dar negimusį vaisių.

Idealizmui nelengva išgyventi, kai daugybė žmonių išduoda idealus, įgyvendindami juos netikusiais būdais. Ji matė Mančesterį, praėjus vos trims dienoms po paskutinio "Inter City Firm"* mūšio - tuo metu lietus dar nebuvo nuplovęs išdegintų gatvių: visur kūpsojo krūvos pelenų, mėtėsi kaulai. Galiausiai Rachelę taip užvaldė cinizmas, kad savigarbą jai padėjo išsaugoti tik radikali pažiūrų permaina ir blaivus požiūris į žmonijos perspektyvas.

Ir štai dabar - Naujoji Respublika. Hemorojaus veisykla pačiame užkampyje - Rachelė jos patyliukais kitaip ir nevadino. Respubliką reikėjo žūtbūt pakeisti, kol ji savo bjaurastimi neužkrėtė pažangesnių kaimyninių kunigaikštysčių, tokių kaip Malasija ir Turkus. Vis dėlto čia gyvena žmonės; kad ir kaip jie elgiasi su masinio naikinimo ginklais, nieko apie šiuos neišmanydami, įsiutusio pažadinto Eschatono bausmės nenusipelnė. Jeigu žmonės ko nors, šiuo atveju Šventės, kad ir kas tai būtų, nesupranta, tai nereiškia, jog taip jiems ir reikia. Galbūt ji, Rachelė, galėtų už šiuos žmones suvokti tai, kas jiems nesuvokiama, padėti jiems kaip nors prisitaikyti - jei tik tai išvis įmanoma.

Iš to, ką JT žinojo apie Šventę, vienas faktas ypač kėlė nerimą, bet Baueriui Mansur apie tai neužsiminė. Su Švente bendravusios antitechnologinės kolonijos išnykdavo, tiksliau, jai pasišalinus likdavo vien griuvėsiai. Kodėl taip atsitinka, Rachelė nenutuokė, bet ir šiuo atveju nieko gero nesitikėjo.

Niekas kitkas nepriverčia žmogaus taip sutelkti minčių, kaip žinojimas, jog po keturių savaičių bus pakartas, nebent žinojimas, kad įvykdė diversiją laive, kuriuo pats ir skrenda, ir žus - drauge su visais kitais - vėliau, po trijų mėnesių. Tokiu atveju laiko iki nuosprendžio vykdymo liktų daugiau, užtat tikimybė, kad jis bus atidėtas, gerokai sumenktų.

Martinas Springfildas su stiklu arbatos sėdėjo beveik tuščioje kajutkompanijoje ir išsiblaškęs stebeilijo į lubų sijas. Apdailos stilius čia buvo pabrėžtinai jūrinis: sienos aptaisytos ąžuolinėmis plokštėmis, medinis parketas uoliai išblizgintas smiltainiu. Ant senos, net

*Inter City Firm (ICF) - radikali Londono futbolo klubo "West Ham United" aistruolių grupuotė, ypač aktyviai veikusi XX a. 8-ajame - 10-ajame dešimtmečiuose, pagarsėjusi riaušėmis, masinėmis muštynėmis ir net žmogžudystėmis. (Vert. past.)

įjuodusios dėžės stovėjo sidabrinis *samovaras*, virš jo ant sienos kabojo aliejumi tapytas paveikslas, vaizduojantis tą, kurio vardas laivui buvo suteiktas. Lordą Vaneką, prieš 160 metų vadovaujantį artilerijai, triuškinančiai Robotų maištą, o kartu ir piliečių viltis gyventi nevergaujant aristokratams. Martinas susigūžė. Širdyje jis grūmėsi su demonais. "Aš kaltas, - galvojo jis. - Ir nėra kam suversti bent dalį tos kaltės. Ak, kvaily, kvaily..." Tai bent nenusisekęs likimas! Jis gurkštelėjo ir su arbatos kartumu ant nutirpusių lūpų pajuto salsvai aštrų romo skonį. Ką nors keisti buvo per vėlu. Net Rachelės jis nebegalėjo išgelbėti. Reikėjo pasisakyti jai laiku, kol dar nebuvo įkėlusi kojos į laivą. Reikėjo pasistengti, kad bent ant jos nekristų Eschatono kerštas. Dabar jo, Martino, laukia mirties bausmė - net jei prisipažintų jiems, net jeigu būtų prisipažinęs dar prieš įjungiant variklio programos papildinius. Ir kas kad ši diversija būtina, kas kad tiesiogiai dėl jos niekas gal net nežūtų...

Martinas išgėrė arbatą, padėjo stiklą ir nejučia susikūprino. Nešvarios sąžinės našta taip ir slėgė. "Bent jau pasielgiau teisingai, - mėgino guostis. - Nė vienas mūsų negrįš į namus, užtat namai tebebus ten, kur juos palikome." Neapgyventas Rachelės butas - taip pat. Jis sudrebėjo. Vargu ar galėjo nuoširdžiai gailėtis prasikaltęs laivynui, užtat žinojimas, kad čia yra ir ji, draskyte draskė širdį.

Maždaug prieš valandą gedulingai nukaukė sirenos, kviečiančios į kovinius postus. Rūdvežių žūtis veikiausiai pakiršino Septagoną it kokį vapsvų lizdą, ir dabar susidūrimas su jo laivais buvo neišvengiamas. Tik Martinui tai nerūpėjo. Branduolio erdvėlaikio klostės gaubiamas atominis laikrodis variklio valdymo schemoje tiksėjo vos vos rečiau. Žinoma, paklaida buvo menkutytė, bet, laivynui pasukus atgal, pažeistas priežastingumo principas turėjo ją neįtikėtinai išdidinti. Paklaidą Martinas įvėlė tyčia - kad užkirstų kelią siaubingai katastrofai. Nors Naujosios Respublikos laivynas mano, kad uždara laiko kilpa tėra smulkus taktinis manevras, iš tikrųjų ji - pleišto smaigalys, kurį Hermanas ir paliepė sustabdyti. Martiną pasamdžiusi žinyba buvo kur kas tamsesnė, paslaptingesnė nei Rachelės įstaiga. Jam atrodė, kad JT Informacinių Gynybos Sistemų Agentūros darbuotojai tiesiog pamėgdžioja Hermano veiksmus, tik smulkesniu mastu.

"Sudie, Belinda, - mintyse jis tarsi siuntė seserį į užmarštį. - Sudie, Londone, sostine šimtmečių dulkėse prasmegusiais bokštais.

Sveikas, Hermanai, - kreipėsi į nepaliaujamai tiksintį švytuoklinį laikrodį ant sienos.

Laiką visi kiti laivai sinchronizavo orientuodamiesi pagal "Lordą Vaneką". Be to, flagmanas generavo stabilią atskaitos sistemą, susietą su pirmojo šuolio koordinatėmis erdvėlaikyje. Sulėtinęs laikrodžio eigą Martinas beveik nepastebimai pažeidė manevro atgalinio laiko dedamąją.

Flotilė gal kokius keturis tūkstančius metų skries į šviesos kūgį, paskui beveik visą kelią grįš atgal - bet tik beveik. Į Rošarą jie nukaks vėluodami kone dvi savaites, žodžiu, maždaug per tiek laiko, kiek prireiktų sparčiam žygiui be jokių Admiraliteto suregztų gudrybių. O tada Šventė... Na, ką šitiems laivams padarys Šventė - jos reikalas. Martinas tik žinojo, kad jis, kaip ir visi kiti, turės brangiai sumokėti.

Įdomu, ką jie įsivaizdavo apgausią, sakydami, jog toks manevras reikalingas tik skrydžio laikui sutrumpinti? Kurgi ne! Net kūdikis, ir tas sumotų, ką byloja Admirolo seife slepiami įsakymai. "Meluodamas sau Eschatono neapkvailinsi." Gal ten lauks Hermanas, tiksliau, šiuo vardu prisidengusi būtybė. Gal jam, Martinui, pavyks iš šito prakeikto laivo pasprukti. Gal tai pavyks Rachelei. Gal per kokį likimo įnorį Naujosios Respublikos flotilė sugebės įveikti Šventę mūšyje. O gal jis ims ir išmokys mešką dviračiu važiuoti...

Martinas kiek apdujęs atsistojo ir nuėjo prie *samovaro*. Įsipylęs pusę stiklinės arbatos, į šią dar šliūstelėjo skysčio iš krištolinio grafino. Pro garus pasklido šnerves dirginantis kvapas. Kai vėl atsisėdo, kėslas atrodė kažkoks per kietas, pirštai buvo nutirpę, lūpos vis stingo. Neišmanydamas kaip kitaip pabėgti nuo slegiančios kaltės, Martinas pasirinko lengviausią būdą - nusigerti iki žemės graibymo.

Netrukus užplūdo bent jau pakenčiami prisiminimai. Sykį prieš aštuoniolika metų - jis, ką tik vedęs, tuo metu dirbo pastumdėliu inžinieriuku lauko darbams - viename bare kažkur Volstonkrofto orbitoje greta prisėdo neišvaizdus žmogysta.

- Gal galėčiau pavaišinti? - pasiteiravo žmogėnas. Sprendžiant iš aprangos, finansininkas, o gal ir teisininkas. Martinas neprieštaravo. - Jūs - Martinas Springfildas, - tęsė anas, - "Nakamichi Nuclear" darbuotojas. Dirbate kaip jautis, o gaunate nedaug. Aš įgaliotas pasiūlyti jums darbą.

- Ne, - Martinas atsakė nedvejodamas.

Jis jau anksčiau buvo nutaręs, kad verčiau bus kaupti patirtį "NN", nei per metus papildomai prisidurti tūkstantį eurų. Be to, paranojos apsėstas jo darbdavys šitaip kartais tikrindavo savo pavaldinių ištikimybę.

- Pone Springfildai, savo darbdavio interesams jūs nėmaž nepakenktumėte. Mano siūlomame darbe jokio ypatingo lojalumo nereikia. Be to, pasiūlymas įsigaliotų tik tada, kai taptumėte laisvai samdomu darbuotoju arba pereitumėte į kitą įmonę.

- Koks tai darbas? - Martinas kilstelėjo antakius.

- Ar kada nors esate galvojęs, kokia jūsų egzistencijos prasmė?

- Ką čia pliurp... - Springfildas net užsikirto. - Kvaršinsite man galvą religiniais paistalais?

- Ne. - Pilkarūbis žmogysta žiūrėjo tiesiai jam į akis. - Kaip tik priešingai. Šioje visatoje dievo nėra. O mano darbdavys nori apsidrausti, kad jis ir neatsirastų. Tuo tikslu mano darbdaviui reikalingos žmogiškos rankos ir kojos. Mat tokiomis galūnėmis jis, jei galima taip išsireikšti, neapdovanotas.

Išslydusio ir į grindis sudužusio stiklo džeržgesys tarsi pažadino Martino protą.

- Jūsų darbdavys...

- Jo nuomone, Martinai, jūs galite prisidėti prie kosmoso saugumo. Vardų neminėsiu, - pilkasis žmogėnas pasislinko arčiau, - bet pasakoti reikėtų ilgai. Išklausysite?

Martinas linktelėjo. Atrodė, kad tokioje absurdiškoje, išties siurrealistinėje situacijoje kitaip pasielgti nė neįmanoma. Toks buvo pirmasis Springfildo žingsnis į dabartinę padėtį: štai, po aštuoniolikos metų, jis vienui vienas geria pasmerkto erdvėlaivio kajutkompanijoje, o iki misijos Naujosios Respublikos kariniame laivyne pabaigos likę vos kelios savaitės. Gal netgi minutės...

Drauge su visa "Lordo Vaneko" įgula jis bus paskelbtas dingusiųjų be žinios sąraše. Kai sužinos artimieji, pabirs ašaros - tik ką jos reikš žiauraus, beprasmio karo fone. Martinui visa tai neberūpės. Tuojau - išgėręs iki dugno - jis atsistos, nusvyrins į savo kajutę ir išsidrėbs ant gulto. O tada tris mėnesius lauks, kol užsivoš spąstų nasrai.

Kajutėje buvo karšta ir tvanku, nors ventiliacija veikė pasiūžaudama, o iš vamzdžio už plokštės Rachelei prie galvos protarpiais

lašėjo. Jai nesisekė nei užmigti, nei atsipalaiduoti. Magėjo su kuo nors pasikalbėti - su kuo nors, nutuokiančiu, kas dedasi. Moteris atsivertė ant nugaros.

- AP, - prašneko, galų gale nebetsispyrusi akstinui, - kur Martinas Springfildas?

- Vieta nustatyta. Laivo kajutkompanija, denis D.

- Ar su juo yra žmonių?

- Atsakymas neigiamas.

Ji atsisėdo. "Visa įgula postuose. Kurių galų Martinas ten sėdi vienas?"

- Einu ten. Priedangos legenda: aš - kajutėje. Patvirtink galimybę.

- Patvirtinta. Slaptojo stebėjimo schema perprogramuota.

Varomąją ir artilerinę sistemas laivynas modernizavo, o įgulos narių sekimo per antsiuvus-emblemas - paliko senąją. Tiesa, šia beveik nesinaudodavo - matyt, kad neišnyktų jaunesniųjų karininkų tironija. Rachelė apsiavė, nuo viršutinio gulto pasiėmė švarką. Per minutę susiruošusi išėjo ieškoti Martino. Žinoma, tokiu metu, kai laivas rengiasi mūšiui, eiti iš hermetiškos kajutės buvo neapdairu, bet juk ir Springfildas pasielgė neapdairiai. Ką jis sau galvojo?

Rachelė sparčiai nužingsniavo gūdžiais koridoriais. Visa įgula tūnojo hermetiškuose sektoriuose bei žalos kontrolės punktuose. Tylą trikdė vien ventiliatorių ūžesys ir - moteriai atvėrus kajutkompanijos duris - laikrodžio tiksėjimas.

Vienintelis žmogus patalpoje - įdubusiame minkštakrėslyje susirietęs Martinas - atrodė dar prasčiau nei skudurinė lėlė be kamšalo. Stiklinė sidabruotame aptaise buvo iki pusės pripilta rudo skysčio - anaiptol ne arbatos, išsyk sumojo Rachelė. Kai ji įėjo, Springfildas atsimerkė, bet sakyti nesakė nieko.

- Turėtum būti kajutėje, - papriekaištavo moteris. - Juk žinai, kajutkompanija nehermetizuojama.

- Et... - Martinas sukrutėjo taip, lyg gūžtelėti pečiais jam būtų per sunku. - Garbės žodis, nematau prasmės.

- O aš matau. - Ji priėjo arčiau ir atsistojo priešais. - Gali pasirinkti, kurioje - savo ar mano - kajutėje atsidursi *per penkias minutes*!

- Neprisimenu, kad būčiau pasirašęs sutartį... kaip tavo pavaldinys, - suburbėjo Martinas.

- Tokios sutarties tu nepasirašei, - guviai atsakė Rachelė. - Užtat kalbu ne kaip darbdavė, o kaip tavo vyriausybės atstovė.

- Eee... - Martino kūną perbėgo traukulys. - ...šnepavaldus... jokioms... riausybėms... - Atsistodamas jis susverdėjo, veidą surakino skausmas.

- Naujajai Respublikai atrodo, kad pavaldus, ir geresnės valdžios nei aš dabar nerasi. O gal nori pasiieškoti kitos?

Jis susiraukė.

- Na neee. Kairėje kišenėje turėjau "4-3-1". Reegis, neapsieisiu. - Ieškodamas pakuotės su alkoholio poveikį slopinančiu preparatu, jis vėl susverdėjo. - Nėra čia ko širsti.

- Aš neširstu. Tavo paties labui siūlau pasinaudoti inercine atskaitos sistema. Be to, manau, mudu privalome vienas kitam pagelbėti. Jei nenutempsiu tavęs į kajutę, kol dar niekas nepastebėjo, sužlugdysiu visą savo darbą. O už girtavimą kariniame laive baudžiama rykštėmis. Nežinojai?

Rachelė tvirtai sugniaužė Martino alkūnę ir nukreipė jį į duris. Vyrukas jau vos laikėsi ant kojų, tad vesti jį buvo nelengva net tokiai aukštai moteriai su raumenyse įdiegtais stimuliatoriais, juolab kad Martinas pranoko ją mase. Be to, jo svorio centras buvo žemiau. Kelias akimirkas jie šlitiniavo abu. Paskui Springfildui pavyko ant delno prisikibdyti blaivinantįjį pleistrą, ir Rachelė išvedė jį į koridorių.

Kai jiedu pagaliau nusigavo iki jos kajutės, perbalęs Martinas jau mažne duso.

- Eik vidun, - paliepė Rachelė.

- Jaučiuosi šūdinai, - vos išspaudė jis. - Vandens atsigerti turėsi?

- Aha. - Ji uždarė duris ir pasuko sklendės ratą. - Antai praustuvas. Tikiuosi, tokį prietaisą esi matęs?

- Uu. Ačiū.

Jis atsuko čiaupą, apsišlakstė veidą, paskui prileido vandens į porcelianinį puodelį ir ėmė godžiai gerti.

- Prakeikta alkoholinė dehidracija, - sušvokštė galų gale atsitiesęs nuo kriauklės. - Tikėjaisi, kad man užteks sveiko proto nesukvailioti?

- Tikėjausi, - sausai atsakė moteris.

Ji stovėjo, sukryžiavusi rankas ant krūtinės, ir žiūrėjo į jį. Martinas nusipurtė it pašiurpusi vandens žiurkė ir sunkiai klestelėjo ant tvarkingai pakloto Rachelės gulto.

- Man labai reikėjo kai ką užmiršti, - niauriai prisipažino. - La-

bai - ko gero, net per silpnai pasakyta. Man taip nutinka retokai, bet, supranti, kaip sunku uždarytam vienatvėje su savo paties prisiminimais. Juk pastaruoju metu bendravau tik su kabeliais ir schemomis, na dar - pietaudamas - su keliais geltonsnapiais kursantais. O dar tas šmėkla iš Priežiūros žinybos. Be paliovos trinasi netoliese, klausosi kiekvieno žodžio, stebi. Kaip sušiktam kalėjime.

Rachelė išlankstė sudedamąją kėdutę ir atsisėdo.

- Vadinasi, kalėti tau neteko. Pasisekė.

Jis vyptelėjo.

- O tau, vadinasi, teko? Viešieji darbai?

- Teko. Aštuonis mėnesius. Žemės ūkio kartelis patupdė už pramoninį šnipinėjimą. "Amnesty Multinational" mane paskelbė komercijos belaisve ir suorganizavo prekybos embargą, tad išsprūdau greitai.

Ji sudrebėjo, nors užplūdę prisiminimai, kadaise skausmingai ryškūs, per daugelį metų buvo gerokai išblukę. Iš tikrųjų Rachelei teko kalėti ir ilgiau, bet kol kas ji neketino to sakyti.

Martinas palingavo galvą ir vos pastebimai nusišypsojo.

- Pati Naujoji Respublika - kaip kalėjimas. Argi ne?

- Hmm... - Atrodė, kad moteris žvelgia kiaurai jį. - Gal kiek ir persūdai.

- Vis dėlto sutik: visi jie - savo ideologijos belaisviai. Du šimtus metų gniaužti jie nebesugeba atsiriboti nuo savosios kultūros ir pasidairyti, kas dedasi kitur. Užtat ir mes čia šitaip įklimpome. - Martinas nugriuvo ant nugaros, galva į sieną. - Atsiprašau, pavargau kaip šuo. Atpyliau dvigubą pamainą, tikrindamas variklio darbą, paskui keturias valandas ieškojau, kur stringa oksidatoriaus tiekimo į reakcijų sistemą logika...

- Nieko tokio. - Rachelė atsisagstė švarką, pasilenkusi nusiavė. - Oi!

- Paskaudo?

- Šitame sumautame laive net nėra kada prisėsti. Jei dar ir aš išglebsiu, bus negerai.

Martiną suėmė žiovulys.

- Verčiau pakeiskime temą. Kaip manai, kokie bus Septagono veiksmai?

Ji patraukė pečiais.

- Turbūt išlydės mus iš čia, nepaleisdami iš taikiklio, o paskui

iš Naujosios Respublikos pareikalaus kompensacijos. Jie - pragmatikai: šnekoms apie nacijos garbę, narsą ir vyriškumą laiko negaišta.

Jis atsisėdo.

- Jei jau pati išsiavei, gal ir man...

Moteris numojo ranka.

- Kaip išmanai.

- O man atrodė, privalau laikytis subordinacijos.

Rachelė nusijuokė.

- Neprisigalvok! Ak tie sumauti monarchistai. Abstrahuotai mąstant, lyg ir viską suprantu, bet kaip jie šitaip gali - galva neišneša. Aš nukvakčiau, nė dešimties metų neištvėrusi.

- Hm... - Martinas pasilenkė nusiauti batų. - O tu pažvelk iš kitos pusės. Mūsų žmonės jaukiai gyvena šeimose, leidžia laiką su draugais, vienu metu dirba kelis darbus: triūsinėja soduose, projektuoja automobilius, tapo peizažus, augina vaikus. Entomologai tyrinėja smulkutyčius gyvius, aiškinasi, kaip šie krutina kojeles. Kodėl mudu negalime šitaip gyventi?

- Aš esu taip gyvenusi.

Jis pažvelgė į ją suglumęs. Prisiminimai moterį nešė į balažin kokias tolybes.

- Ar patikėtum, trisdešimt metų buvau namų šeimininkė? Padori, dievobaiminga šeima, duonpelnys vyrelis, du žavingi numylėtiniai vaikučiai, sodas priemiestyje. Kiekvieną sekmadienį bažnyčia, ir jokių - jokių! - iššūkių miesčioniškam gyvenimui.

- Aha, taip ir maniau, kad tu vyresnė nei atrodai. Septintojo dešimtmečio pabaigos tendencija?

- Kurio septintojo dešimtmečio? - Rachelė palingavo galvą ir pati atsakė į retorinį savo klausimą: - Trečiojo tūkstantmečio pirmojo šimtmečio. Gimiau keturiasdešimt devintaisiais. Užaugau baptistų šeimoje, ramiame baptistų mieste - po Eschatono žmonės vėl grįžėsi į tikėjimą. Matyt, buvome kaip reikiant pridėję į kelnes. Ak gūdi praeitis, prisimenu kaip per miglą. Vieną gražią dieną - man tada buvo keturiasdešimt aštuoneri, vaikai studijavo - suvokiau netikinti. Tais laikais jau nestigo gyvenimo trukmę ilginančių preparatų ir kunigas liovėsi juos skelbęs Dievą piktinančia Šėtono išmone - ypač po to, kai, žaisdamas sieninį, gavo į kaulus nuo savo paties senelio, - tad štai: ūmai suvokiau, kaip tuščiai slenka diena ir kad tokių dienų manęs dar laukia milijonas, ir kad pasaulyje tokia

daugybė dalykų, kurių nepatirsiu, ir darbų, kurių nenuveiksiu, jei nepasikeisiu. Juk aš iš tikrųjų *netikėjau*: į religiją buvo pasinėręs vyras, o aš tik palaikiau jam kompaniją. Taigi ėmiau ir išvažiavau. Po specialaus kurso per pusmetį atsikračiau dvidešimties metų. Ryžausi standartinei Sterlingo fugos* įdiegimo procedūrai, pasikeičiau vardą, permainiau visą gyvenseną. Susidėjau su anarchistų komuna, išmokau visokių gudrybių, įnikau į radikalią veiklą prieš smurtą. Hariui... ne, ne Hariui... Haroldui tai buvo svetima.

- Antroji vaikystė. Panašiai kaip dvidešimtame amžiuje įprasta paauglystė.

- Būtent. - Ji įdėmiai pažvelgė į Martiną. - O tu?

Jis gūžtelėjo pečiais.

- Aš - jaunesnis. Nors, žinoma, vyresnis už visus šito vaikų kryžiaus žygio dalyvius. Išskyrus nebent Admirolą. - Akimirką, vos akimirką Martinas atrodė slegiamas siaubingo košmaro. - Negerai, kad tu čia. Negerai, kad aš čia.

Moteris žiūrėjo jam į akis.

- Tau čia koktu?

- Mudu... - Martinas prikando liežuvį, atsargiai, tiriamai dirstelėjo į Rachelę ir užbaigė - ...keliaujame į pražūtį. Maniau, žinai.

- Taip, - nudelbusi akis ramiai atsakė ji. - Žinau. Jeigu man nepavyks susitarti dėl paliaubų arba įtikinti šituos vyrukus nepažeisti priežastingumo principo, Eschatonas neišvengiamai įsikiš. Driokstelės antimedžiagos kometa ar dar kuo nors. - Rachelė vėl pasižiūrėjo į Martiną. - Ką manai tu?

- Aš... - Jis vėl prikando liežuvį, nukreipė žvilgsnį į šalį ir aptakiai ištarė: - Jeigu Eschatonas įsikiš, vadinasi, mudu būsime atsidūrę kur nereikia.

- O, tai bent paguodžianti mintis. - Moteris išspaudė šypseną. - Iš kur kilęs tu? Nagi. Juk aš apie save papasakojau...

Martinas pasiraivė ir atsilošė.

- Aš užaugau kaime, tarp Jorkšyro kalvų. Ožkos, drobinės kepuraitės ir juodi velnių malūnai, knibždantys galaižin ko. Ak, tiesa, dar privalomas šokis su šeškais. Turistams. Antradieniais aludėse.

- Šokis su šeškais? - nepatikliai perklausė Rachelė.

- Na taip. Kiltas surišamas aplink kelius - turbūt žinai: jorkšyrie-

*Fuga - sąmonės būsena, kai atmetama tapatybė, prisiminimai bei kiti individualybės požymiai. (Vert. past.)

tis verčiau numirs, nei sutiks ką nors po juo apsimauti, - tada už pakarpos griebiamas šeškas ir kišamas po sijonu. Šeškas - į audinę panašus žvėrelis, tik ne toks draugiškas. Žodžiu, rylininkui akompanuojant šokama su šešku po kiltu, kol lieka vienas, ištvermingiausias, šokėjas. Toks tat jaunų vyrų iniciacijos ritualas. Panašu į senovės būrų mėgtas vamzdžiadančių bučiavimo varžybas. - Martinas šiek tiek demonstratyviai nusipurtė. - Neapkenčiu šeškų. Prakeiktieji kandžiojasi lyg grynas viskis, tik pasekmės ne tokios malonios.

- Tad šit kaip jūs smagindavotės antradieniais. - Rachelė pamažu šiepėsi. - Nagi papasakok dar ką nors. Ką veikdavote trečiadieniais?

- O, trečiadieniais sėdėdavome namie ir žiūrėdavome senas "Karūnavimo kelio"* serijas. Senovinės vaizdo rinkmenos buvo remiksuotos iki beveik realistinės skiriamosios gebos, žinoma, pasirūpinta subtitrais, tad, apie ką ten kalbama, suprasdavome. Paskui už Lankasterių dinastijos žlugimą išlenkdavome arbatos *"Tetley"*. Tai mūsų, jorkšyriečių, tradicija. Dar prisimenu, kaip šventėme pergalės tūkstantmečio sukaktį... Bet gana jau šnekėti apie mane. Ką trečiadieniais veikdavai tu?

- Ogi nieko ypatingo. Ardydavau teroristų atomines bombas, laižydavausi žaizdas po Alžyro mormonų separatistų šūvių. Ak, tai buvo po pirmojo mano maišto. O pirmiau dar vesdavausi vaikus į futbolą, tik nebeprisimenu, kurią savaitės dieną. - Rachelė pasilenkė ir iš po gulto ištraukė lagaminą. - Štai. - Pasiraususi jame išėmė siaurą, pailgą dėžutę. - Kažin ar tau vertėjo klijuotis tą pleistrą?

Blausioje kajutės šviesoje viskis butelyje suspindo auksu.

- Nekoks aš sugėrovas, - prisipažino Martinas. - Prisitvojau vienas pats, puoliau į depresiją. Tau su manim grynas vargas: čiūčiuok dabar, blaivink...

- Ką gėręs vienas, galėjai susirasti kompaniją. Dviese prisitvoti smagiau. - Iš kažkur atsirado du nedideli stiklai. Rachelė prisislinko arčiau. - Tau praskiesti?

Martinas įvertino butelį žvilgsniu. Spysaido salyklinis, statinėje brendęs penkiasdešimt metų. Jeigu šis gėrimas buvo ne originalo nanoklonas, galėjo kainuoti tiek pat, kiek analogiško svorio gabalas platinos.

---

*Matyt, tai autoriaus aliuzija į populiariausią britų "muilo operą" "Karūnavimo gatvė", rodomą nuo 1960 m. (Vert. past.)

- Gersiu gryną, o rytoj užeisiu į ambulatoriją ir paprašysiu naujos gerklės. - Rachelė įpylė gerą porciją ir jis, nujausdamas būsimą malonumą, net švilptelėjo. - Kaip sužinojai?

- Kad tokį ir mėgsti? - Ji patraukė pečiais. - Nežinojau. Aš pati užaugau su grūdiniu. Tikrą daiktą pažinau tik Sirte, kai ten pasipainiojo vienas darbelis... - Staiga moteris apsiniaukė. - Už ilgą ir laimingą gyvenimą.

- Už tai tikrai išgersiu, - akimirką pagalvojęs atsiliepė Martinas. Kokią minutę jiedu tylomis skonėjosi viskiu. Paskui jis prisipažino: - Vis dėlto, jei žinočiau, kas dedasi, jausčiausi daug geriau.

- O aš neimu į galvą. Arba nevyksta nieko ypatingo, arba žūsime taip staigiai, kad nespėsime nė pajusti. Septagono laivanešis tikriausiai priskris, įsitikins, kad daugiau nieko neketiname iškrėsti, ir palydės iki kito šuolio zonos. Diplomatai tuo tarpu pasiginčys, kas ir už ką turi mokėti. Girdėjau, ryšininkai visus šunis karia ant manęs. Viliuosi, Septagoną tai paakins prieš šaudant pirmiau išsiaiškinti, kas ir kaip.

- O dar geriau jausčiausi, jei galėtume nešti iš šito laivo kudašių.

- Verčiau atsipalaiduok, išgerk. - Rachelė papurtė galvą. - Kudašiaus mudu nenešime. Tad nesuk sau galvos. O jeigu pašautų, argi ne geriau mirti siurbčiojant puikų viskį, negu rėkiant iš siaubo?

- Ar tau niekas nesakė, kad esi velniškai šaltakraujiška? Ne, išsireiškiau neteisingai. Kad tavo oda - kaip tanko šarvas?

- Daug kas man taip sakė. - Ji susimąsčiusi įsmeigė akis į stiklą rankoje. - Šito išmokstama. Neduokdie išmoksi ir tu.

- Nori pasakyti, tu išmokai?

- Taip. Antraip šis - mano paskutinis - darbas liktų nepadarytas.

- O ką tu darydavai? - atsargiai pasiteiravo Martinas.

- Apie teroristų atomines bombas kalbėjau rimtai. Bet iš tikrųjų jas nukenksminti būdavo paprasta, kur kas sunkiau - surasti patį sprogdintoją. Susekti tokį šūdžių, aptikti užtaisą, nukenksminti, atkapstyti, iš kur ta bjaurastis atkeliavo. Eilės tvarka paprastai būdavo tokia, nebent žiauriai nepasisekdavo: susidurdavome su nenumatyta, pavojinga išimtimi - apie išpuolį niekas iš anksto neperspėdavo. Tada, kol iš tų padugnių išpešdavome, kur gavo sprogdynę, sunkiausia būdavo juos apsaugoti nuo minios linčo teismo.

- O suklysti pasitaikė? - dar atsargiau paklausė jis.

- Klausi, ar yra tekę taip susimauti, kad dėl to žūtų keli tūkstančiai žmonių? Taip.

- Turėjau omeny ne tai. - Martinas švelniai palietė laisvąją moters ranką. - Įsivaizduoju, ką esi patyrusi. Blogai padarytas mano darbas kam nors irgi kainuoja brangiai. Šimtams, tūkstančiams žmonių. Užtat niekas nepastebi, jei dirbi gerai.

- Bet niekas ir nesistengia sužlugdyti tavo darbo, - atitarė Rachelė.

- Oo... Net nenumanai, kaip stengiasi.

Ji pajuto, kaip atlėgsta nugarą rakinusi įtampa. Kiek patylėjusi tarė:

- Neabejoju, tu irgi turi ką papasakoti. Kaip nepratęs dirbti su žmonėmis, tu labai jau geras guodėjas.

Martinas prunkštelėjo.

- O tu, kaip pratusi susimauti, kol kas darbuojies visai neprastai. - Jis pakėlė ranką ir švelniai paglostė Rachelės sprandą. - Nepakenktų masažas. Tu gerokai įsitempusi. Galvos dar neskauda?

- Ne, - lyg apgailestaudama atsakė ji ir gurkštelėjo viskio - beveik iki dugno. - Bet pasiūlymą aš pasirengusi apsvarstyti.

- Žinau tris būdus numirti laimingam. Deja, nė vieno dar nesu išbandęs. Gal norėtum prisidėti?

- Kur apie juos girdėjai?

- Spiritizmo seanse. Puikus buvo seansas. O jei rimtai, daktaras Springfildas jums išrašo dar vieną dozę Spysaido gyvojo vandens ir kaklo masažą gulomis. Tada, jei tie daugiakampiai nutartų pašaudyti, bent jau penkiasdešimt procentų iš mudviejų numirtų laimingi. Na kaip?

- Puiku. - Moteris blausiai nusišypsojo ir paėmė butelį. - Vis dėlto buvai teisus: žinoti, kas dedasi, būtų iš tikrųjų neblogai. Kad taip bent numanyčiau, ką jie sau galvoja...

Kreiserio-laivanešio "Neoninis lotosas" tiltelyje užgaudė bronziniai varpai. Iš smilkalinių, įtaisytų virš vėdinimo angų, vinguriavo dūmelių sruogos; patalpos kampuose stūksojo auksu išpuoštos kolonos, o tarp jų it pabirę brangakmeniai neperregimos tamsumos fone žėrėjo stebimus objektus žymintys simboliai. Laivo tarnybų koordinatorė Ariadnė Eldrič atsilošusi minkštakėdėje mąsliai žvelgė į kosmoso bedugnę. Simbolių spiečių, kuris pačiame sienos centre kirto laivo vektorių, ji stebėjo labai įdėmiai.

- Ką tie puslaukiniai sau galvoja?

- Vargu ar jie išvis sugeba ką nors galvoti, - atsiliepė šturmo tarnybos vadas Markas Bismarkas. - Mūsų kaimynams iš Respublikos turbūt atrodo, kad mąstymas kenkia smegenims.

- Gerai pasakyta, - prunkštelėjusi įvertino Eldrič.

Naujosios Respublikos flotilei iš paskos sekė į vieną tašką susiliejantis spiečius tviskančių mažesnių karūnėlių - antimedžiaga varomų gaudančiųjų naikintuvų eskadrilė, kurios pagreitis kietosios gama spinduliuotės sraute siekė beveik tūkstantį g. Įgulos vitrifikuotais kūnais ir į skaitmenines matricas įkrautomis sąmonėmis budriai stebėjo įsibrovėlius ir tik laukė bent menkiausio aktyvių veiksmų ženklo, antpuolio įžangos.

- Ar jie bent nutuokė, į ką šaudo?

- Abejoju. Sako kariauja, - švelniu sopranu prašneko iki šiol tylėjusi Ču Melinda, Viešosios Žvalgybos atstovė laive. - Tvirtina rūdvežius palaikę priešo naikintuvais. Nors į kokius priešus jie gali pleškinti mūsų erdvėje?..

- Regis, tiesiogiai į mus jie nesikreipė? - paklausė Bismarkas.

- Ne. Tačiau viename jų laivų yra pusiau mąstantis diplomatinis ekspertinis organizmas. Jis save vadina JT stebėtoja ir yra identifikuojamas kaip... hmm... JT stebėtoja. Tai patvirtina jų nekompetenciją, taigi, jei Kapitolijus nenuspręs JT apkaltinti melu, patikėsime. Juo labiau kad informacijos patikimumas - nulis ir aštuonios dešimtosios.

- O kodėl jie leido tam organizmui naudotis ryšiu?

- Vien Eschatonas težino. Įdomu, kad visi jų laivai, išskyrus tą vieną, pastatyti Saulės sistemoje.

- Nepasakyčiau, kad man malonu tai girdėti. - Eldrič susikaupusi įsižiūrėjo į ekraną. Laivas išsyk pajuto jos nuotaikos atspalvį, ir taikinio paieškos žymiklis, slystelėjęs simboliais it mažytė šmėkla, prie tolimų priešo flotilės laivų projekcijų "prikabino" gama spindulių stiprintuvus. - Ką gi, didesnių nuostolių kol kas galime išvengti. Ar jų šuolio trajektorija bent kiek kinta?

- Kol kas ne, - atsakė Ču. - Kryptis - SPD-47. Tik ko jie ten lenda? Juk ta kryptimi nėra nė vienos jų kolonijos.

- Hm... Ir iššoko iš niekur. Ką manote?

- Pamišėliai, ir tiek. Arba JT inspektorė su jais skrenda ne šiaip sau, - susimąstęs tarė Bismarkas. - Jeigu jie tikisi skriedami laiko kilpa apmauti kažkokį priešą...

Staiga jo akys išsiplėtė.

- Kas nutiko? - paklausė Ariadnė.

- Šventę! - sušuko tarnybos vadas. Jo akys šmaižiojo į šalis it bepročio. - Prisimenate, kas buvo prieš penkerius metus? Jie ketina užpulti Šventę!

- Užpulti Šventę? - vos išspaudė Eldrič. - Kurių galų?

Ču veidas su įkrauta surūšiuotų memų saugykla, kur kas talpesne bei galingesne už bet kokį Žemėje prieš Singuliarumą egzistavusį kompiuterinį tinklą, akimirkai tarsi sustiklėjo.

- Taip ir yra, - pasakė ji. - Tie atsimetėliai ketina užpulti Šventę, lyg ši būtų kokia banali imperialistė.

Laivo tarnybų koordinatorė Ariadnė Eldrič, valdanti tokią galingą ginkluotę, kokios karinis Naujosios Respublikos laivynas nė nesapnuodavo, sukikeno it pamišėlė:

- Tai bent nevispročiai!

Telegrama iš ano pasaulio

Prieš Singuliarumą žmonės gyveno sau izoliuotoje Žemėje, dairėsi į žvaigždes ir guodėsi patogia nuostata, esą Visatai jie nerūpi.

Deja, klydo.

Vieną gražią vasaros dieną dvidešimt pirmo amžiaus viduryje kažkas nelauktas ir neregėtas ūmai prisiartino prie knibždančio Žemės civilizacijos skruzdėlyno ir pamaišė po jį lazda. Kad būta tai galingo superproto, žmogui nepažinaus taip pat, kaip jo paties protas nepažinus varlei, niekas neabejojo. Kita vertus, niekas nenumanė, iš kur ar iš *kada* jis atkeliavo.

Prieš Singuliarumą atkakliai teigta, kad kvantinės logikos atradimai bus tikras proveržis kuriant dirbtinį intelektą bei pravers nukreipiant informaciją laiku atgal - galbūt net perkeliant materijos mases virššviesiniais greičiais, nors pritaikyti kvantinę logiką kompiuterijoje tada atrodė svarbiau. Reliatyvumo teorija dar dvidešimtame amžiuje išaiškino, kad ir judėjimas virššviesiniu greičiu, ir kelionės laiku neišvengiamai pažeidžia priežastingumo principą - nėra pasekmės be priežasties. Teko atmesti daugybę apsaugos bei kosminės cenzūros įstatymų, aiškinančių, kodėl priežastingumo principo pažeidimai nekenkia Visatos stabilumui - Singuliarumo laikais įrodyta, kad visos tos koncepcijos yra klaidingos.

Apie devynis milijardus žmonių akimoju, be pėdsako, be žinios, dingo iš regimosios visatos, ir niekas negalėjo pasakyti - kur. Užtat Saulės sistemos planetose atsirado keistų, sidabriškų, bemasių nežinomos prigimties objektų, daugiausia ketursienių bei taisyklingųjų daugiabriaunių. Visi tinklai, visos sistemos žlugo. Informacijos prisotintoje žmogiškojo diskurso erdvėje susiformavo žinia:

Aš - Eschatonas. Aš jums ne dievas.

Aš kilęs iš jūsų ir jūsų ateityje egzistuoju.

Nepažeisk priežastingumo principo mano dabarties šviesos kūgyje. Antraip.

Iš prarajos, atsivėrusios po katastrofos, priblokšti išgyvenusieji ropštėsi dvidešimt metų. Išnyko devyni dešimtadaliai darbo jėgos, sudėtingos ekonominės ekosistemos atrodė kaip nugenėtos džiunglės. Saulės sistemos planetoms reindustrializuoti prireikė dar penkiasdešimties metų. Ir dar dešimties - pamėginti įsisavinti toli gražu nebenaują technologiją - tarpžvaigždinius tunelius.

Dvidešimt antro amžiaus viduryje vienas tyrinėtojų laivas pasiekė Barnardo žvaigždę. Iššifravę iš antrosios planetos atskriejusius silpnus radijo signalus, astronautai sužinojo, kas nutiko andai išnykusiems žmonėms. Tuneliais, vedančiais ne tik pirmyn erdve, bet ir atgal laiku, Eschatono išgabenti už Žemės šviesos kūgio ribų, jie tapo priverstiniais tūkstančių pasaulių kolonistais. Sąlygos gyvybei palaikyti žmonėms buvo sudarytos minimalios: robotizuotos gamyklos ir tinkamas kvėpuoti oras. Pasaulių netoli Žemės istorija buvo trumpa, užtat tolimuosiuose spėjo prabėgti šimtmečiai.

Ši žinia išsiplėtusioje žmonių civilizacijos erdvėje tūkstančiui metų sukėlė šoką. Visuose gyvenamuose pasauliuose vienur ar kitur stūksojo po monumentą su įrašytu perspėjimu nepažeisti priežastingumo principo. Atrodė, kad žmogui nepažinios jėgos nutarė įsikišti į jo reikalus ir norėjo, kad tai žinotų visi. Bet jei yra uždraustas vaisius, visada bus ir norinčių jo paragauti. O Eschatonas tamsiajai žmogiškosios prigimties pusei būdavo negailestingas...

Linijinis kreiseris dreifavo, nutviekstas purpurinio žvaigždžių likučių spindesio. Kas valandą įsijungęs jo lazerių tinklas į vakuumą pasiųsdavo ultravioletinį impulsą; čia pat plūduriavo spiečius mažyčių interferometrinių platformų, susietų lazerinėmis didelio dažnio juostomis. Erdvė išorėje buvo įkaitusi: nors branduolio vyzdyje nežibėjo anei žvaigždė, iš ten tumulais žiro įkrautos dalelės.

Kiti flotilės laivai buvo išsidėstę aplink "Lordą Vaneką", bet plika akimi jų nesimatė. Jau tris savaites jie laukė, kol į rikiuotę, užbaigę šuolius, įsiterps atsilikusieji. O prieš apsistodami strykčiojo tarp senutėlės dvinarės sistemos žvaigždžių. Savo planetas kadai nustūmusios į kosmoso bedugnę, jos karšo vienumoje. Į ateities nežinią laivai šokdavo kassyk vis toliau, galiausiai - ištisus tūkstantmečius.

Kajutkompanijoje tvyrojo neįprastai įtempta nuotaika. Šiaip jau

nuolatinis karo laivo palydovas yra nuobodulys: po kokių septynių žygio savaičių suirzta net patys santūriausi karininkai. Žinia, kad paskutiniai eskadriniai minininkai jau atvyko, prieš kelias valandas išplito lyg gaisras. Būrelis karininkų kampe čiūčiavo butelį atšaldytos degtinės. Šnekėdamiesi jie trumpino nakties valandas, mėgino žūtbūt atsipalaiduoti, mat kitą dieną flotilė turėjo sukti atgal ir vynioti savo pačios laiko liniją, kol pasieks tašką, pro kurį pateko į šią sistemą, ir įsibraus į laisvai suregztą istorijos audinį.

- Į laivyną ėjau tik dėl Malasijos viešnamių, - prisipažino Gruboras. - Kai nuolat triūsi atliekų perdirbimo sistemoje, tiltelio vyrukai galiausiai ir pradeda tave laikyti nesvaria atlieka. Jie kiekviename kosmodrome skuba smagintis, o aš ką - tik plaunu siloso talpas arba ruošiuosi inžinerijos egzaminui.

- Viešnamiai! - paniekinamai purkštelėjo Boburskis. - Pavelai, tu pervertini savo perspektyvas. Malasijoje nėra tokių viešnamių, prie kurių mudu su tavim galėtume bent prisiartinti. Be Zauerio žinios mums nevalia nė pirstelėti, o tu dar svajoji apie tas dvokiančias skyles, knibždančias kokčiausių vabzdžių ir politiškai nepatikimų čiabuvių. Kurie greičiausiai dar ir psichai subjaurotais snukiais, besismaginantys šlykščiais, žmogaus prigimčiai svetimais iškrypimais.

- Ir vis dėlto būtų neblogai, - Gruboras mąsliai žvelgė į skystį stiklinėje, - ištrūkti ir pamatyti bent vieną šlykštų, žmogaus prigimčiai svetimą iškrypimą.

Kravčiukas atsuko kamštelį ir pakreipė butelį. Boburskis savąją stiklinę atkišo, Gruboras tik papurtė galvą.

- O aš šit ką norėčiau žinoti, - tyliai pasakė Kravčiukas. - Kaip mes grįšime? Nesuprantu. Juk laikas ėjo ir praėjo. Kaip kitaip?

- Ogi šit kaip. - Gruboras išlenkė gerą gurkšnį. - Ne viskas turi būti taip, kaip tu pageidauji. - Jis apsidairė. - Niekas neišgirs? Tad štai, esame įklimpę iki kaklo. Su tais slaptais variklio papildiniais, kuriuos valdžia kelmai žino kur įsigijo, šuoliuose galime sukioti laiko ašį kaip panorėję. Į šitą sumautą kosmoso užkampį atsibaladojome tik tam, kad niekas mūsų nerastų ir kad sumažėtų netikslaus šuolio tikimybė. Valdžia ieško kažkokios iš namų pasiųstos laiko kapsulės, kur turi būti pasakyta, ką mums daryti toliau - pagal tai, kas užrašyta istorijos knygose. Paskui grįšime atgal - kitu kursu ir į tolimesnį tašką - anksčiau nei išskridome. Mintį seki? Vis dėlto yra viena rimta problema - Dievas. Jie nori sulaužyti Trečią įsakymą.

Boburskis susirūpinęs persižegnojo.

- Ką, reikės nebegerbti tėvo ir motinos? Visa mano šeima...

- Ne, kalbu apie tą, pasirašytąjį *nuoširdžiai Jūsų, Dievas*, kur sakoma: nekišk nagų prie istorijos eigos, *antraip*. Trečias įsakymas, išdegintas Padėkos Akmenyje. Šešių pėdų gilumo ir trisdešimties pėdų aukščio raidėmis. Viskas aišku?

Boburskis abejojo.

- Tokias raides pirminės fazės laisvųjų elektronų lazeriu galėjo išdeginti bet koks juokdarys...

- Anais laikais tokių dalykų dar nebuvo. O tu mane kartais iš tikrųjų užknisi. Faktas yra faktas: kokie pragaro katilai mūsų laukia prie Rošaro, nėmaž nenutuokiame. Užtat ir tykiname iš užnugario - kaip tas kaimo mulkis, dramblių ėjęs medžioti su veidrodžiu, nes nė vieno jų nebuvo matęs ir pamatyti bijojo...

Akies krašteliu Gruboras pastebėjo į kajutkompaniją įeinantį Zauerį, karininką, laive neoficialiai atsakingą už politinę drausmę.

- Ką tu čia vadini bailiu kaimo mulkiu? - užriaumojo Boburskis, irgi šnairuodamas į duris. - Kapitoną pažįstu aštuoniasdešimt septynerius metus, jis vyrukas padorus! Ką Admirolas... Admirolas tau žydras?..

- Na ne. Aš tau aiškinu, kad visi mes ko nors bijome, kas ko... - Gruboras tarsi numojo ranka.

- Vadinasi, aš - pideras? - suriko Boburskis.

- Nieko tokio nesakiau, - atrėžė Gruboras.

Staiga kajutkompanijoje prapliupo plojimai. Vienas jaunesniųjų kariūnų pianola užgrojo pakilų maršą. Muzikavo jis entuziastingai, bet harmonijos pojūčio, deja, stigo, ir publika kaipmat persiskyrė į gerbėjus (šių buvo vos keli) ir visus kitus.

- Viskas bus gerai, - išdidžiai pareiškė Boburskis. - Nukaksime į Rošaro sistemą, ir tie išsigimėliai ateiviai užpuolikai spruks, vos mus pamatę. Sakau gi, viskas bus... ee... buvo gerai.

- Nežinau, nežinau. - Šiaip tylus lyg autistas, Kravčiukas išgėręs ginklo brolių draugijoje šiek tiek atsipalaidavo. - O kam tada ta svetimšalė bobšė? Šnipė, diplomatė ar kas ji ten. Pasiųsta mūsų prižiūrėti, ar ne? Nesuprantu, kodėl kapitonas ją pakenčia. Išsiųsčiau pro krovininį liuką, ir tiek. Bent oro sutaupytume.

- Ji irgi žygio dalyvė, - papriešta ravo Boburskis. - Lažinuosi, ta moteriškė norėtų mūsų pergalės - juk antraip išeitų, kad apsijuokė.

Be to, jos statusas - diplomatinis, todėl ji ir gali kaišioti nosį kur panorėjusi.

- Tikrai? Tada verčiau tegul jos nekiša į mano raketų leistuvus. Nebent norėtų pamatyti, kaip jų vamzdžiai atrodo iš vidaus.

Gruboras ištiesė kojas ir pasakė:

- Aha, kaip Helsingo šunėkas.

- Helsingas turi šunį? - sukluseęs paklausė Boburskis.

- Turėjo. Būtasis kartinis laikas. Štai tokį miniatiūrinį šnaucerį. - Rodydamas šuns dydį Gruboras kone suglaudė delnus. - Nepakenčiamo būdo žebenkštį su žiurkės smegenine. Be atvangos amsėjo lyg pagiriotas bocmanas, koridoriuose šiko ir šiko - rodė, kieno čia viršus. Ir niekam nevalia buvo nė prasižioti.

- O kas atsitiko? - pasidomėjo Boburskis.

- O, šunėkas nevykusiai pasirinko, prie kurių durų šikti. Mano pasiųstas *salaga* nespėjo suvalyti - kapitonas ėmė ir įmynė į šūdą. Girdėjau apie tai šnekant, o ciuciaus daugiau nebemačiau. Turbūt jį pėsčią namo išsiuntė. Paskui Helsingas kokį mėnesį vaikščiojo susiraukęs kaip pintis.

- Šunienos troškinys! - įsiterpė Kravčiukas. - Štai kodėl kelias dienas šerius iš tarpdančių rakinėjausi!

Ne iš karto supratęs sąmojų Boburskis nedrąsiai sukikeno. Nenorėdamas išsiduoti suglumęs, jis griebė stiklinę ir po gero gurkšnio paklausė:

- O kodėl kapitonas tą šunelį taip ilgai pakentė?

- O kas jį žino? Jeigu jau apie tai prašnekome: kas žino, kodėl Admirolas pakenčia tą šnipę? - Gruboras įsmeigė akis į butelį ir atsiduso. - Gal Admirolas tos bobšės *nori*? O gal ją tiesiog pamiršo?..

Lengvojo kreiserio "Dora" tiltelyje jutiklių operatorius, rodydamas į savo monitorių, susijaudinęs kreipėsi į leitenantą Kokesovą:

- Pone, užfiksavau šį tą... ee... leiskite pranešti.

Šešios valandos popietinio, atrodė, niekad nesibaigsiančio budėjimo, leitenantą tiesiog pribaigė. Jis pasitrynė įsmėlusias akis ir sutelkė dėmesį į pavaldinį.

- Na, Mengeri, kas ten?

- Žymė, pone. Panaši į... na... hm... Tai tikrai grįžtamasis mūsų pirmojo impulso, siųsto į stebėjimo zoną, signalas. Šešios ir dvidešimt trys šimtosios šviesvalandės. Ee... taaip... Objektas ma-

žytis... Panašu į kažkokios rūšies metalą. Skrieja maždaug dviejų ir septynių dešimtųjų milijardo kilometrų atstumu nuo šviesulio. Šiuo metu yra kaip tik tiesiai prieš mus, bet priešingoje jo pusėje. Delstis todėl ir susidaro.

- Dydį ir orbitos parametrus nusakyti galite? - Susidomėjęs leitenantas net palinko į priekį.

- Kol kas ne, bet greitai pateiksiu. Valandą siunčiame impulsus, tad netrukus galėsime analizuoti visus duomenis. Toli vis dėlto - apie keturiasdešimt av. Pirminėmis žiniomis, objekto skersmuo - maždaug penkiasdešimt metrų dydžio eilės tikslumu. Bet, jeigu ten įtaisyti atšvaitai, gali būti ir didžiai mažesnis.

- Štai kaip. - Kokesovas atsisėdo. - Šturmane, ar toje sistemoje ką nors panašaus aptikote?

- Ne, pone.

Milžiniška, krauju pasruvusi šviesulio akis iš ekrano dėbsojo tiesiai į leitenantą. Šis nejučia susigūžė ir, sergėdamasis nužiūrėjimo, persižegnojo.

- Matyt tai ir bus mūsų kapsulė. Mengeri, ar lydinčiųjų objektų užfiksavote? Arba išvis kokių nors?

- Ničnieko, pone. - Mengeris papurtė galvą. - Ta sistemos dalis tuštutėlė. Nenormalu, jei leisite pareikšti nuomonę. Anas objektas - vienišas be nieko.

Kokesovas atsistojo ir priėjo prie jutiklių pulto.

- Teks jums, Mengeri, kaip nors pramokti kalbėti, - ištarė nusikamavusio žmogaus balsu.

- Klausau, leitenante... pone! Nuolankiai atsiprašau, pone leitenante!

Kokias dešimt minučių tiltelyje buvo visiškai tylu, tik skrebeno duomenis įdiegiančio operatoriaus smaigtelis, po įgudusiais pirštais caksėjo klavišai. Galiausiai Mengeris patyliukais švilptelėjo.

- Na?..

- Pasitvirtino, pone leitenante. Jei leisite nuolankiai pranešti - verta dėmesio.

- Kelkite į pagrindinį ekraną.

- Klausau! - Operatorius dar paspragsėjo klavišais bei jungikliais, kažką paskubomis užrašė. Ekrane, ką tik rodžiusiame raudoną šviesulio akį, išplito rausva pliurė. Pačiame viduryje išryškėjo geltona dėmelė, trikampis pakraštyje žymėjo laivo padėtį. - Štai, lidaru

suprojektuotas vaizdas - to, kas priešais mus. Atsiprašau, kad neaiškus, bet, suprantate, mastai - milžiniški. Kad galėtume visą sistemą sugrūsti į vieną kvadrantą, teko savaitę rakinėti duomenis. Šit pažiūrėkite, kas bus: jungiu orbitinį-periodinį filtrą ekliptikos plokštumoje.

Mengeris nuspaudė klavišą. Pliurzėje nutįso žalia linija, pasislinko tarsi laikrodžio rodyklė, ir išnyko.

- Maniau, kažką aptikote. - Kokesovas atrodė suirzęs.

- Ee... pone... taip ir yra. Palūkėkite. Čia, kaip teikiatės matyti, nieko nėra. Bet aš perkroviau nuožulnioms orbitoms pritaikytą filtrą. - Ties rausvosios miglos pakraščiu atsirado žalias diskas ir vos vos pakrypo. Beveik pačiame viduryje sumirksėjo ir dingo violetinis taškas. - Štai, štai. Matote, koks mažytis? Orbitos santykis su ekliptikos plokštuma - beveik devyniasdešimt laipsnių. Šit kodėl taip ilgai nepastebėjome.

- Iš tiesų. Nagi, nagi. - Kokesovas įdėmiai žiūrėjo į ekraną ir sulig kiekviena akimirka jį vis maloniau šildė pasitenkinimas. - Ryšiai, kapitoną! Žinau, kad jis "Lorde Vaneke". Turiu naujienų, ir vadovybę jos gali sudominti...

Prokuroras-stažuotojas Vasilijus Miuleris sustojo prie kajutės durų ir giliai įkvėpė. Kartą, kitą pasibeldė ir, nesulaukęs atsako, pamėgino nuspausti rankeną. Perniek. Iškvėpes orą, Vasilijus iš dešiniosios rankovės išsiėmė kilpa sulenktą galą standžios vielos ir įkišo į plyšį kortelei. Kaip pratybose - šviesos blyksnis, ir rankena atsilaisvino. Jaunasis prokuroras instinktyviai įsitempė - dar vienas įgūdis (įgytas einant naktinių operatyvinių veiksmų, paieškos ir aresto, mokslus drėgname, rūko apsiaustame mieste, kur vieninteliai nekintami dydžiai - baimė ir priešiškumas).

Kajutė buvo tvarkinga. Ne iščiustyta iki blizgesio kaip pedantiško karininko, tačiau pakankamai tvarkinga. Jos įnamis, įpročio žmogus, buvo išėjęs pietauti ir per artimiausias penkiolika minučių grįžti vargu ar galėjo. Vasilijus kuo įdėmiau apžiūrėjo staktą. Nieko įtartino ant jos nebuvo - nei plonyčio laidelio, nei plauko. Jis įėjo vidun ir uždarė duris.

Daiktų Martinas Springfildas turėjo nedaug. Suprantama, juk jį nusamdė paskutinę akimirką. Bet netgi tiek užteko, kad Vasilijui sukiltų pavydas: jis pats laiko pasiruošti misijai turėjo dar mažiau,

tik karčiam gailesčiui, kad nesuprato sokratiško Piliečio perspėjimo ("Ką užmiršai?" - paklausė tas Miulerio, jau skubančio į laivą!), laiko buvo per akis. Vis dėlto jam, Vasilijui, reikėjo nudirbti darbą, o nudirbti jį profesionaliai įgūdžių pakako. Tik čia, kajutėje, perspektyvos veikiai išblėso. Vienintelis daiktas, patraukęs prokuroro-stažuotojo dėmesį, buvo apzulintas pilkas AP dėklas stalčiuje po kajutės kompiuteriu.

Ieškodamas siūlių ar kiaurymių Miuleris prietaisą atsargiai apvertė. Šis panėšėjo į knygutę kietais viršeliais. Į kiekvieną lapą įtaisytų mikrokapsulių spalvos mainėsi, priklausomai nuo tuo metu diegiamos informacijos. Vis dėlto nėra tokios knygos, kuri atsilieptų, išgirdusi šeimininko balsą, arba pati subalansuotų laivo variklio branduolį... Vasilijus nuspaudė nugarėlę, ši beveik nesipriešindama pakilo, ir atsivėrė skyrelis su nišomis. Viena jų buvo užimta.

Nestandartinis plėtinio paketas, sumojo jis ir ilgai negalvojęs spūstelėjo. Detalė iššoko, ir Miuleris įsidėjo ją į kišenę. Jeigu daikčiukas niekuo dėtas, bus galima jį grąžinti.

Po laivą šmirinėjantis Springfildas Vasilijaus nervus brūžino atšipusiu pjūklu: tas inžinierius neabejotinai rezgė kokią nors šunybę! Laivyne apstu puikiausių savų specialistų, tad kam prireikė svetimšalio? Poros pastarųjų savaičių įvykiai jaunajam prokurorui buvo akivaizdus įrodymas, kad čia rengiama mažų mažiausiai diversija. Bet kuris slaptosios tarnybos darbuotojas žino: sutapimų nebūna. Ypač, kai į valstybės saugumą kėsinasi šitiek priešų.

Po apatiniu gultu Miuleris paliko iš pažiūros nekaltą karoliuką ir kajutėje ilgiau negaišo. Po dienos kitos rutuliukas turėjo paskleisti receptorių tinklą - štai koks retas ir brangus įtaisas buvo patikėtas Vasilijui.

Jam už nugaros spragtelėjo durų užraktas. Atmintimi neapdovanotas daiktas perspėti šeimininką apie svečią negalėjo.

Grįžęs į savo kajutę Vasilijus užsirakino ir atsisėdo ant gulto. Atlaisvinęs apykaklę iš vidinės kišenės išsiėmė pasisavintąjį daiktelį. Pavartė jį tarp pirštų, apžiūrėjo. Tai galėjo būti bet kas. Bet kas! Įrankių dėžutėje Miuleris susirado nediduką, tačiau galingą prietaisą - uždraustą visiems Respublikos piliečiams, išskyrus tuos, kurie turėjo Imperatoriaus leidimą gelbėti valstybę nuo jos pačios, - ir patikrino detalės aktyvumą. Ši neskleidė jonizuojančiosios spinduliuotės, nekvepėjo nei sprogmenimis, nei bioaktyviaisiais mišiniais; jos sietis buvo standartinė.

- Tai bent mįslė - nežinomas plėtinys tarp inžinieriaus daiktų. Ką tai galėtų reikšti? - balsu pasakė Vasilijus. Tada prijungė įtaisą prie savo sieties ir aktyvavo diagnostinę procedūrą. Po minutės jis jau tyliai keikėsi. Modulis buvo užprogramuotas veikti atsitiktinumo principu. Štai ir piktų kėslų įrodymas! - tuo Vasilijus nėmaž neabejojo. Tik kokių konkrečiai?

Buria Rubinšteinas sėdėjo Hercogo rūmuose, po rekvizicijos atitekusiuose Ekstropijos ir Kiborgų *sovietams*, siurbčiojo arbatą ir sunkia širdimi pasirašinėjo įsakus.

Už masyvių ąžuolinių jo kabineto durų kantriai lūkuriavo būrys *ambalų*, pasirengusių į nekviestą svečią nukreipti nuožmius žvilgsnius ir grėsmingus šautuvų snapus. Ant stalo priešais Burią gulėjo nenaudojamas apsilydęs telefonas, tas pats, kuris ir įplieskė revoliuciją; viena popierių šūsnis - ties kairiąja alkūne - augo, kita - ties dešiniąja - mažėjo. Tokiu darbu Rubinšteinas anaiptol nesidžiaugė, tačiau laikė jį būtinu ir neišvengiamu. Štai prievartavimu ir plėšikavimu kaltinamas kareivis - tokį derėjo nubausti! Štai mokytojas, istoriškai pribrendusį Demokratinį Transhumanizmą išvadinęs prašvinkusiu penu technofilams bei savo mokinius kurstęs giedoti Imperijos himną. Šlamštas, išvien šlamštas... Bet ieškoti jame aukso smiltelių ir auklėti paklydusių revoliucija neturi kada: nuo Šventės atvykimo dienos prabėgo mėnuo, tad netrukus virš galvų pakibs milžiniški Imperatoriaus laivai.

Jei būtų Burios valia, liaudies pavergėjams nebūtų pavykę suvilioti anei vieno kolaboranto. Pačią liaudį pastaruoju metu buvo siurbte įsiurbęs plataus masto ekonominio singuliarumo procesas. O singuliarumas - istorijos viršūnė, ties kuria proporcingai didėjantis pokyčių koeficientas greitai krypsta į begalybę - šiurpą keliantis dalykas. Ir sužadino jį Šventė, atsibeldusi į orbitą aplink priešindustrinę kolonijinę planetą: replikatoriai, kuriems nereikėjo žmonių priežiūros, suskato pagal užsakymus masiškai dauginti materialius daiktus. Aršus singuliarumo antpuolis tarytum artilerijos papliūpos griovė visuomeninę santvarką, ekonominę sistemą, keitė mąstyseną. Tik laiku apsiginklavę pogrindininkai ekstropikai - kieti vyrukai, tokie kaip Buria Rubinšteinas - buvo pasirengę pernelyg arti progreso žibalinės atsidūrusį ir todėl staiga prakiurusį visuomenės audinį aplopyti savo idėjomis.

Vis dėlto už permainas bei valdžią teko mokėti, ir kaina Rubinšteinui nėmaž nepatiko. Žmonėms, įpratusiems prie ganytojiško motinos bažnyčios glėbio ir išplerusios tėvelio Hercogo Politovskio diktatūros, pasiūlyti alternatyvą buvo nelengva. Per šimtmečius įsišaknijusių įpročių taip greit neišrausi, o nesumušęs kiaušinio kiaušinienės neišsikepsi.

Buria turėjo vieną rimtą ydą: žmogus jis buvo visai nesmurtingas. Todėl aplinkybių, verčiančių jį pasirašinėti arešto bei priverstinio perauklėjimo įsakus, neapkentė, jas tiesiog niekino. Revoliuciją Rubinšteinas taip ilgai įsivaizdavo kaip šventą, smurtu nesuteršta misiją, todėl dabar tikrovė - su visais užkietėjusiais monarchistais mokytojais bei fanatikais kunigais - jį siaubingai skaudino. Kuo dažniau Buriai tekdavo paminti idealus, tuo aitresnis buvo tas skausmas, tuo gilesnis sielvartas, tuo juodesnė neapykanta žmonėms, kurie jį stūmė į šleikštų ekstremizmą, patys tapdami maliniu revoliucijos girnoms, o gal greičiau sąžinę raižančiais skalpeliais - kankinamam graužaties ir nemigos Rubinšteinui naktimis vis tiek tekdavo planuoti eilinę egzekucija ar priverstinio perauklėjimo kampaniją.

Buria sėdėjo viską pasaulyje užmiršęs, nugrimzdęs į rūpesčius, gniuždomas gūdžiausios depresijos, į kurią puolė suvokęs, jog net nenumanė, kokia kraupi bus ta išsvajotoji misija. Staiga jį kažkas pakalbino:

- Buria Rubinšteinai!

- A? Ko?

Jis krūptelėjo lyg mokinukas, griežto mokytojo užkluptas skaičiuojant varnas.

- Pasišnekėti. Reikia. Mums.

Priešais sėdėjo tokia klaiki būtybė, kad Rubinšteinas iš karto net nesugebėjo sutelkti į ją dėmesio - prireikė kelissyk sumirksėti. Už žmogų aukštesnis padaras buvo beplaukis, rausvas, tokios pat spalvos akutėmis, kresnomis letenuotomis kojomis - ir keturiomis gelzganomis dramblio dydžio žiurkės iltimis. Su kažkokia nemalonia išmintimi spoksodama į Rubinšteiną, būtybė maigė keistą kapšą prie diržo - pastarasis buvo vienintelė aprangos detalė.

- Tu kalbėk. Man.

Buria pasitaisė pensnė ir prisimerkęs paklausė:

- Kas jūs toks ir kaip čionai patekote?

"Per maža miego, - sukuždėjo balsas sąmonės kertelėje. - Juk sakiau, kad nuo kofeino tablečių taip ir atsitiks".

- Aš. Gudrybių Sesuo. Septintoji. Aš iš Kritikų šakos. Kalbėk man na.

Apšepęs Rubinšteino veidas iš glumesio net ištįso.

- Bene aną savaitę būsiu nubaudęs jus mirtimi?

- Visai. Tuo. Abejoju.

Iš padaro žiobtų Buriai į veidą tvoskė sumišęs karštas kopūstų, puvėsių ir žemės kvapas.

- Tai gerai. - Rubinšteinas atsilošė. Jautėsi šiek tiek apdujęs. - Geriau, nei manyti, kad einu iš galvos. Kaip prasmukote pro mano sargybą?

Būtybė stebeilijo nenuleisdama akių. Buriai pasirodė, kad ta dešra kardadančio tigro nasrais jau matuoja kilpą jam ant kaklo. Jausmas buvo nekoks.

- Tavo sargyba. Nemąsto. Jokių laiku apgalvotų pozų. Kol laikas. Še tau pamoka nepatikėti nemąstančiai sargybai grėsmės atpažinimo. Pasidariau negrėsminga jų... neturite tokio žodžio.

- Aišku. - Sutrikęs Buria pasitrynė kaktą.

- Tau neaišku. - Sesuo Septintoji išsišiepė, ir jis net atšlijo - gelzganai rusvos dvidešimties centimetrų ilgio iltys galėjo įveikti kad ir betoną. - Klausimų neklausk, žmogau. Aš klausiu: ar jūs mąstote? Įrodymai dviprasmiški. Tik mąstantys kuria meną, bet jūsų kūriniai nesaviti.

- Aš manau kitaip... - Buria šiek tiek pagalvojo. - Kodėl norite tai žinoti?

- Klausimas. - Padaras nesiliovė šypsojęs. - Tu klausi. Klausimo. - Jis vos vos trūkčiodamas siūravo į šalis, o Rubinšteinas pamėgino apčiuopomis surasti pastalėje įtaisytą mygtuką, sargybinėje įjungiantį aliarmo skambutį. - Geras klausimas. Aš Kritikė esu. Kritikai Šventę daug gyvenimų sekioja. Mes ateiname *Kritikuoti*. Iš pradžių žinoti noriu, ar Kritikuoju mąstančius? Gal tik marionečių vaidinimą realybės urve? Gal tik zombius arba zimbosus? Gal tik proto šešėlius? Gal tik Eschatono žaislus?

Rubinšteino stuburu virveno šaltukas - aukštyn žemyn, aukštyn žemyn.

- Man atrodo, esu mąstantis, - atsargiai pasakė jis. - Žinoma, taip sakyčiau, net ir toks nebūdamas, ar ne? Į jūsų klausimą atsakyti neįmanoma. Tad kam klausti?

Sesuo Septintoji palinko į priekį ir iššnypštė:

- Jūsiškiai nieko neprašo. Maisto? Taip. Ginklų? Taip. Išminties? Ne. Galvoju jau aš, kad patys savęs neišmanote, neprašytojai.

- O ko mums prašinėti? - Buria patraukė pečiais. - Žinome, kas esame ir ką darome. Ko mums norėti - kad ateiviai išklotų savo filosofiją?

- Ateiviai nori *jūsų* filosofijos, - Sesuo Septintoji pabrėžė įvardį. - Jūs duodate. Jūs neimate. Šventei užgaulė. Kodėl? Svarbiausias klausimas!

- Ko gero, aš jūsų nesuprantu. Skundžiatės, kad nieko nereikalaujame?

Gyvis, sutaukšėjęs iltimis, krimstelėjo orą.

- Pasitvirtino! Citatos pradžia: "Postsinguliarinės deficito ekonomikos gyvybingumas atsiskleidžia netiesioginės plėtros ekonomikai su jai būdingais prekių ir paslaugų mainais pereinant į medžio struktūros ekonomiką, kuriai būdingas optimalus našumo sistemų pasiskirstymas, atitinkantis pasikartojančios kalinio dilemos strategiją "akis už akį". Pinigai - stygiaus ir neefektyvumo požymis". Citatos pabaiga. Marksizmo-gilderizmo* manifestas, antras skirsnis. Kodėl neįgyvendinate?

- Todėl, kad liaudis dar nepasirengusi, - be užuolankų atsakė Buria. Įtampa nugaroje pamažėle lėgo. "Jei šita šlykštynė nori padiskutuoti apie revoliucinę dialektiką, ką gi, maloniai prašom!" - Kai sukursime posttechnologinę utopiją, bus taip, kaip sakote. Bet kol kas mums būtina partija vadovė, kurios dėka liaudis aiškiai perprastų ideologiškai teisingus principus ir postekonominės optimizacijos dėsnius.

- Bet juk marksizmas-gilderizmas ir demokratinis ekstropizmas - anarchijos estetika. Kam ta partija vadovė? Kam komitetas? Kam revoliucija?

- Kad tokios tradicijos, *ble... nach...* štai kam! - neištvėrė Rubinšteinas. - Šitos revoliucijos laukėme ilgiau nei du šimtus metų! O anksčiau du šimtus metų laukėme pirmosios revoliucijos. Štai kaip mūsuose tvarkomi reikalai. Tvarkomi ir sutvarkomi! Tad kodėl turėtume ką nors keisti?

- Šneki sau apie tradicijas pačiame Singuliarumo įkarštyje. - Sesuo Septintoji apgręžė galvą ir įsidėbsojo į ūkanoto vakaro dulks-

*George F. Gilderis (g. 1939 m.) - garsus JAV rašytojas, liberalas, futurologas, technoutopistas. (Vert. past.)

ną už langų. - Maksimali keistenybė. Sugeba nenutuokti, kad singuliarumas yra visų tradicijų pertrūkis? Būtinai revoliucija; senienas išardyti, naujoves pompastiškai įdiegti. Pirmiau abejojau jūsų protu. Dabar protu neabejoju, abejoju - ar sveikas. Tik mąstantys organizmai gali būti tokie absoliučiai nelogiški!

- Gal ir taip. - Rubinšteinas jau trečią kartą atsargiai nuspaudė mygtuką pastalėje. "Kodėl neveikia?" - Vis dėlto ko norite iš manęs?

Sesuo Septintoji išsiviepė. Tai buvo šypsena.

- Aš nešu jums Kritiką. - Įbedęs į Burią drėgnas raudonas akis, gyvis staigiai atsistojo, po drumzlinai rausva oda suribėjo raumenų gumburai. Ant galvos kuokšteliais pasistojo tokie pat rausvi plaukai. - Tavo sargyba neatsiliepia. Aš Kritikuoju. Tu eini su manim. Tučtuojau!

Palyginti su Vilkų Lobyje tvyrančia panika, "Lordo Vaneko" vairinėje buvo tyku ir ramu. Vis dėlto visi žinojo, kad tai tik iliuzija. Patalpos gilumoje stovįs Ilja Muromietis būdavo itin susikaupęs. Mažiausiai dukart per parą užsukdavo kapitonas - tik linktelėdavo iš tarpdurės, bet pastebėdavo jį kiekvienas. Retkarčiais savo vežimėliu - užuomina apie pastarąjį karą - atriedėdavo net Admirolas. Kiūtodavo tylus, rūškanas ir ilgai spoksodavo į vieną tašką.

- Valanda iki galutinio manevro pasirinkimo, - paskelbė vairininkas.

- Tęskite.

- Klausau tęsti. Žvalgyba! Jūsų eilė.

- Mes pasiruošę. Laukiame. - Leitenantas Marekas pasisuko su kėde ir klausiamai pažvelgė į Iljį. - Pone, gal norite nepilotuojamąjį luotą apžiūrėti pats?

- Ne. Jei bus sutrikimų, žinosiu, ką apkaltinti. - Kad žodžiai nenuskambėtų pernelyg grėsmingai, Muromietis nusišypsojo, bet jo vypsnis atrodė lyg užspeisto vilko. - Kokia paleidimo fazė?

- Vis dar minus dešimt minučių.

- Gerai. Pakartokite automatinį testą. Nepakenks.

Niekas vairinėje nežinojo, ar tas metalinis, šviesą atspindintis objektas tikrai yra iš namų atsiųsta laiko kapsulė. Niekas nežinojo, ar luotas padės tai išsiaiškinti. Užtrukusi nežinia kėlė sunkiai ištveriamą įtampą. O drauge su įtampa augo ir klaidos tikimybė.

- Pone, regis, esame pasirengę. Tuščia variklių eiga - vienas

procentas, kuro talpos pilnos, nuotėkio kanalai ir jungimosi užšovai paruošti, kontroliniai prietaisai veikia be trikdžių. Laukiu jūsų įsakymo uždaryti paleidimo sekciją.

- Na, - Ilja giliai atsikvėpė, - kieno ten darbas pradėti? Pirmyn!

Žemai apačioje, po variklių skyriumi ir sandėliais, netoli laivagalio rikiavosi oro šliuzai. Mažesnieji buvo skirti įgulai, didesnieji - aptarnavimo luotams, skraidantiems dažniausiai tarp stočių. Didžiausioje patalpoje stovėjo pora nepilotuojamųjų žvalgybinių luotų - po tris šimtus tonų sveriančių robotų, gebančių stebėti žvaigždžių sistemas bei kartografuoti dujinių milžinių mėnulius. Gravitacinis variklis tokiam luotui (kaip ir bet kokiam kitam už eskadrinį minininką mažesniam laivui) būtų buvęs pernelyg galingas, užtat su branduoliniu-elektriniu joniniu aparatas ne tik išvystydavo padorų dvidešimties g pagreitį, bet ir ilgokai šį išlaikydavo. Didesniam greičiui pasiekti būtų pravertęs sūrųjį vandenį skaidantis variklis - kaip "Lordo Vaneko" ilgųjų nuotolių torpedose, - deja, toks buvo radioaktyvus, ne itin efektyvus ir slaptiesiems planetų kartografams nėmaž netiko.

Abu luotai, jutikliais apkaišyti tankiau nei bet kuris dvidešimtame amžiuje iš Žemės paleistas zondas, tarytum simbolizavo grįžimą prie pirminės "Lordo Vaneko" paskirties, to mažne ironiško tikslo, užrašyto sertifikate tiesioginiam vartotojui: narsiai keliauti ten, kur žmogaus dar nekeliauta, ilgalaikėse ekspedicijose kartografuoti žvaigždžių sistemas ir Imperatoriaus vardu skelbti jas nuosavybe. Paliktas neapgyventoje sistemoje, toks luotas per porą metų - iki linijiniam kreiseriui grįžtant jo paimti - galėjo sudaryti kuo smulkiausią jos žvaigždėlapį. Galimybė vienu kartu žymėti tris sistemas kolonijų kartografams buvo neįkainojama paspirtis.

Pirmasis luotas giliai "Lordo Vaneko" viduriuose budo išmiegojęs dvejus metus. Akylai prižiūrimi dviejų jaunesniųjų karininkų, būrelis eilinių atjunginėjo sunkias kuro tiekimo žarnas, varstė liukų dangčius. Švininiame karste gulinčio zondo pilvas, prikimštas reaktyvinės masės bei aušinimo skysčio, gurgė ir zirzė. Tyliai gaudė kompaktiškas termobranduolinis reaktorius; impulsinis jo greitintuvas į ličio jonų srautą beveik šviesos greičiu purškė elektronų ir pionų mišinį. Atitrūkę neutronai susisunkė į vandens vamzdžių luobą, sušildė juos, į uždarą aušinimo sistemos grandinę perdavė slėgio bangas. Šioje ekspedicijoje nereikalingi antriniai saulės generatoriai, apdangstyti gaubšlėmis, stovėjo angaro pakraštyje.

- Iki starto - penkios minutės. Paleidimo sektorius praneša, kad reaktoriaus skyrius hermetizuotas. Kuro tiekimo žarnos atjungtos, slėgis talpose - stabilus. Laukiu telemetrinių duomenų.

- Gerai, tęskite. - Ilja kantriai stebėjo Mareko grupę, savo ruožtu prižiūrinčią paleidimo procedūrą. Prasivėrė durys, ir trečiojo rango kapitonas staigiai atsigręžė. Įėjo ne kapitonas ir ne komodoras, o šnipė... na, ta... diplomatė iš Žemės. Muromiečio nuomone, ji tik gadino orą ir pynėsi visiems po kojomis. Kita vertus, vyresnysis padėjėjas puikiai suvokė, kodėl Admirolas ir jo aplinka leidžia šiai įkyruolei visur kaišioti nosį.

- Ką leidžiate? - pasidomėjo ji.

- Stebėjimo zondą.

- O ką stebėsite?

Ilja atsigręžė ir griežtai pažvelgė į moterį.

- Neprisimenu, kad kas nors man būtų minėjęs jūsų įgaliojimus domėtis kuo nors, kas nesusiję su koviniais mūsų veiksmais.

Inspektorė, ignoruodama užgaulę, tik gūžtelėjo pečiais.

- Jei pasakytumėte, ko ieškote, gal padėčiau surasti.

- Vargu. - Muromietis atsuko jai nugarą. - Leitenante, kokia padėtis?

- Iki starto - dvi minutės. Telemetrinis sektorius hermetizuotas. Štai, gavome gyvą signalą. Kuro tiekimas nutrauktas, paleidimui pasirengta, angaras dehermetizuojamas - po šešiasdešimties sekundžių.

- Kapsulė su žinia, - sumojusi pusbalsiu pratarė inspektorė. - Laukiate laiško iš namų, ar ne?

- Verčiau neerzinkite manęs, - beveik abejingai atšovė Ilja. - Nepatariu. Ei, girdite mane?! Taip, taip, jums sakau! Kokia padėtis?!

- Iš angaro šalinamas oras. Atidaromas išorinis liukas... Autonominis zondo maitinimas įjungtas. Liko viena minutė. Vyksta paskutinė automatinė patikra.

- Kapitone, nemalonūs klausimai - mano darbo dalis. O kaip tik dabar privalau paklausti...

- Malonėkite patylėti!

- ...Objektą, kurį ketinate zonduoti, čionai atgabeno jūsų Admiralitetas ar Šventė?

- Liko trisdešimt sekundžių, - įsiterpė leitenantas Marekas ir po kelių akimirkų nejaukios tylos pridūrė: - Kas nors negerai?

- Nesuprantu, apie ką kalbate? - pasakė Ilja.

Rachelė papurtė galvą ir sunėrė rankas ant krūtinės.

- Nenorite manęs klausytis - jūsų valia.

- Liko dešimt sekundžių. Slėginiai purkštuvai atviri. Reaktoriaus režimas beveik maksimalus. Miuonų srautas - minimalus, greitiklių vožtuvai laisvi. Reaktoriaus srautas padvigubintas. Liko penkios sekundės. Paleidimo estakada aktyvuota. Pagrindinis šiluminis siurblys veikia darbiniu režimu. - Denis galingai užvibravo. - Dvi sekundės. Reaktoriaus temperatūra darbinė. Jungtys atkabinamos. Nulis. Visiškas atsijungimas. Pirmasis zondas - už paleidimo angaro ribų. Liukas uždaromas. Sraigtas įsijungia, kuro slėgis maksimalus, pagrindinis variklis pradės veikti po trijų sekundžių. - Vibravimas numalšo. - Nuokrypio kampas užfiksuotas. Pagrindinis variklis veikia.

Niekas patalpoje nė nesukrutėjo, užtat išorėje, už kelių metrų nuo laivo, geluonį primenanti zondo uodega iššvirkštė raudonai oranžinę sunkiųjų metalų jonų čiurkšlę. Kai tik luotas šiek tiek atitolo, iš jo šonų išlindo du didžiuliai sparnai - šiluminiai spinduliuokliai.

Staiga Ilja apsisprendė.

- Leitenante Marekai, pakeiskite mane. Pulkininke, eime.

Jis atvėrė duris.

- Kur einame? - pasidomėjo moteris, išsekusi paskui Muromietį į koridorių.

- Šnektelėti.

Trečiojo rango kapitonas žingsniavo sparčiai, nėmaž nesirūpindamas, kad diplomatė spėtų eiti koja kojon su juo. Jiedu pakilo liftu, paskui dar kiek paėjėjo koridoriumi - iki posėdžių salės, kuri, laimė, buvo laisva. Muromietis palūkėjo inspektorės ir šiai įėjus uždarė duris.

- Sėskite, - pasiūlė.

Moteris atsisėdo ant krėslo kraštelio, palinko į priekį ir, nusiteikusi rimtam pokalbiui, įsmeigė akis į kapitoną.

- Manote, noriu suplėšyti jus į skutus? - prašneko jis. - Taip ir yra, bet tikrosios priežasties jūs nežinote.

Ji kilstelėjo ranką.

- O aš imsiu ir atspėsiu. Nirštate dėl to, kad nelaiku užkabinau politiką? - Inspektorės žvilgsnis buvo beveik pašaipus. - Kol denyje savo akimis neišvydau, ką darote, net nenutuokiau, kas dedasi. Bet

dabar tikrai manau štai ką: jums vertėtų mane išklausyti, o paskui tai, ką išgirsite, persakyti kapitonui arba komodorui. Arba ir vienam, ir kitam. Subordinacija - dalykas geras, bet jei parsitempsite iš orbitos tą keistenybę, manau, greičiau nei po šešių valandų viskas nueis velniop. Taigi verčiau išgirskite, ką sakau. Siūlau liautis maiviusis ir, kol laikas, imtis darbo...

- Taip ir stengiatės visus trikdyti, - papriekaištavo Ilja.

- Žinoma. - Ji linktelėjo. - Tai mano profesija. Naršau visas pakampes, klausinėju ko nereikia, kaišioju nosį į svetimus reikalus, atsakymus surandu ten, kur niekas jų nesitiki. Šitaip iki šiol išgelbėjau aštuonis miestus, septyniasdešimt milijonų gyvybių. Norėtumėte, kad būčiau ne tokia įkyri?

- Sakykite, ką žinote, ir aš nuspręsiu, kaip pasielgti. - Muromietis kalbėjo lyg teikdamas šiai įžūliai išsišokėlei neregėtą malonę.

Rachelė atsilošė.

- Išvadoms daryti reikia bent trupinėlio konteksto. Tad štai. Šis laivas - ši flotilė - ne šiaip sau leidosi kelionėn: keturis tūkstančius metų į ateitį. Jūs ryžotės manevrui, beveik pažeidžiančiam šūsnį sutarčių bei porą įstatymų, kuriuos yra apibrėžęs pusiau dieviškas dekretas. Šokti į savo pačių praeities šviesos kūgį jūs neketinate, tačiau norite prie jo prisiartinti per plauką, tai yra nerti toli į ateitį ir pergudrauti bet kokius Šventės Stebėtojus arba Rajūnus, norite išsilenkti jos minų, jei tokių paliktų, stryktelėti iki pat taikinio, o paskui - grįžti į praeitį ir neva atsitiktinai išnerti dar beveik prieš atvykstant Šventei. Žinote, ką tai sako man? Ogi kad jūs - radikaliai kvaili. Juk Trečias įsakymas sugalvotas ne šiaip sau. Jį ignoruoti - tas pat kas erzinti Eschatoną.

- Visa tai žinau ir be jūsų, - pasakė Ilja. - Ir ką?

- Jums reikėtų paklausti savęs, ko iš tikrųjų čia ieškome. Atsibeldėme paimti plūduro - laiko kapsulės su išsamiais taktiniais aprašais, pasiųstais iš mūsų pačių praeities šviesos kūgio. Ta kapsulė tarsi išminčius, apie priešą mums papasakosiantis kur kas daugiau, nei šiaip galėtume žinoti - todėl, kad mūsų ir priešo linijos laike nesusikerta. Taigi ir vėl sukčiaujame. Ir vis tiek tebesame gyvi.

- Nesuprantu. Kodėl "vis tiek"?

- Todėl, kad... - Moteris akimirką patylėjo. - Ar žinote, kas nutinka žmonėms, kurie sulaužytu priežastingumo principu naudojasi kaip ginklu? Trūksta pasiutusiai mažai, kad taip pasielgtumėte,

o tai jau būtų beprotybė. Ir vis tiek manote išsisuksią sausi! Tai paprasčiausiai neįmanoma. Nebent būtų pasikeitusios taisyklės.

- Taisyklės? Ką jūs kalbate?

- Taisyklės. - Ji užvertė akis. - Fizikos dėsniai kartais būna įtartinai žmogiški. Gana prisiminti Heizenbergo neapibrėžtumo principą: stebėjimo aktas kvantiniu lygmeniu veikia stebimąjį įvykį. Remiantis šiuo principu, Visatoje galima inicijuoti devynias galybes stulbinančių koreliacijų. Pavyzdžiui, kad ir tarp stiprios branduolinės jėgos ir elektromagnetinės jėgos. Jei vos vos pastūmėsime santykį į vieną pusę, neutronai ir protonai nesureaguos - ir termobranduolinė sintezė neįvyks. Jeigu pastūmėsime į kitą pusę, žvaigždžių branduolinės sintezės ciklas sustos ties heliu - sunkesni branduoliai niekada nesusiformuos. Tokių koreliacijų yra tiek daug, jog kosmologai netgi spėja: galbūt mūsų Visata ir egzistuoja tam, kad sukurtų palankias sąlygas mūsiškei gyvybės rūšiai ar kokiai nors kitai, iš jos kilusiai. Pavyzdžiui, Eschatonui.

- Tai kas?

- O tas, kad jūs pažeidžiate kurį nors iš paslaptingųjų kosmologinių dėsnių. Pasak jų, Visata, kurioje sulaužomas priežastingumo principas - keliaujama laiku - yra *de facto* nestabili. Vis dėlto šio principo neįmanoma pažeisti be tam tikro veiksnio, šiuo atveju - stebėtojo, o jo palikuonys tokiu priežastingumo sulaužymu liks didžiai nepatenkinti. Galima sakyti ir kitaip: Eschatonas negailestingas pusgalviams, pažeidžiantiems principą, kurį laikome kosmologijos dėsniu. Štai kodėl mūsų organizacija stengiasi, kad žmonės suvoktų, jog taip elgtis nevalia. Ar niekas nebandė jūsų Admiralitetui išaiškinti, kas nutiko toje kosmoso kertelėje, kur dabar žinome esant Krabo ūką? Jo centre, na, sakykime, nevisai natūralios prigimties pulsaras ir tų, kurie vylėsi užkariausią galaktiką, liekanos. Kai kas pamėgino sulaužyti taisykles - ir užsitraukė Eschatono rūstybę.

Ilja prisivertė atgniaužti į krėslo ranktūrius įsikirtusius pirštus.

- Sakote, jog kapsulė, kurią ketiname paimti, - bomba? Bet tokiu atveju Eschatonas jau būtų pamėginęs mus sunaikinti ar bent paimti į nelaisvę...

Moteris nelinksmai nusišypsojo.

- Nenorite tikėti - netikėkite. Jūsų valia. Kai dirbau Kauzalinės Ginkluotės Analizės Komitete prie JT, panašių incidentų, nelaimių, sukeltų mėginant slapčia pasinaudoti priežastingumo principą lau-

žančiu ginklu, matėme gal dešimt. Beje, nieko panašaus į jūsiškį skrydį laiko kilpa ar tariamą įvykių numatymą ten nebūdavo. Visais atvejais iš tikrųjų naudotasi Priežastingumą Pažeidžiančiais Ginklais. Istoriją redaguojančiomis programomis, minimakso cenzoriais, vadinamosiomis "bombomis seneliui" arba šiurpiaisiais erdviniais laiko rijikais. Kaip ir branduolinių ginklų - atominė bomba, termobranduolinė su atominiu degikliu, elektrosilpnasis sprogdiklis ir taip toliau, ir panašiai, - PPG rūšių egzistuoja gyvas galas.

Kad ir kur būdavo dislokuotas PPG, kiekvieną tokį sektorių ar vietovę nežinoma - tačiau akivaizdžiai sietina su Eschatonu - jėga tiesiog sutrindavo į dulkes. Vis dėlto mūsų Komiteto nariai paties naikinimo proceso nė karto nematė, kadangi tokiais atvejais Didysis E nesikuklina. Pati menkiausia jo bausmė - penkių šimtų kilometrų skersmens asteroidas, dviejų šimtų kilometrų per sekundę greičiu smingantis į kurio nors regiono sostinę. Štai kodėl man taip sunku patikėti, kad mes vis dar gyvi. - Moteris nužvelgė kėdes, išjungtą radijo stotelę ant stalo. - Štai kas dar. Eschatonas visada sunaikina PPG, nelaukdamas, kol šis bus panaudotas. Mūsų nuomone, kur šį ginklą rasti jis žino todėl, kad ir pats tokį turi. Panašiai, užpuolus tą, kas statosi urano sodrinimo įmonę ar atominį reaktorių, išsaugoma branduolinė viešpatystė regione. Šiaip ar taip, jūs priežastingumo principo *kol kas* nepažeidėte. Laivynas tam rengiasi, jūs jau susiradote kapsulę, bet kilpos dar neužsklendėte ir neva iš anksto numatytų įvykių kol kas neaplenkėte. Jei šoksite atgal, bet nemėginsite atsidurti laike anksčiau už savo pačių starto momentą, gal net išnešite sveiką kailį. O kapsulę patarčiau atidaryti kuo atsargiau. Bent jau saugiu atstumu nuo laivų. Dar nežinia, ką joje rasite.

Ilja nenoromis linktelėjo ir pasakė:

- Matyt, reikės perspėti laivo vadą.

- Matyt, - žiūrėdama į pultą, atsiliepė ji. - Be to, manau, jums derėtų pasinaudoti visais įmanomais privalumais, o kaip tik toks, nelabai turėdamas ko nusitverti, dykinėja savo kajutėje. Jums būtų neprošal šnektelėti su laivų statybos inžinieriumi Martinu Springfildu. Spėju, kad išmano jis daug, ypač - apie variklių sistemas, tik neišsiduoda. Tiesa, žmogus tas Springfildas keistokas, tad patarčiau jums prisiversti ir būti atlaidesniam. Po du tūkstančius kronų kas savaitę šiaip sau, vien už gražias akis, "MiG" jam nemokėtų. Jie ne tik pardavė jūsiškiam Admiralitetui šį laivą, bet ir sutarė, kad

penkiasdešimt metų jį aptarnaus bei modernizuos. Ir iš tokio sandėrio greičiausiai pasipelnys riebiau nei iš paties pardavimo akto.

- Kokios čia šnekos? - Ilja akivaizdžiai irzo. - Inžineriniai klausimai - ne mano kompetencija. Galėtumėt jau ir žinoti. Be to, būsiu dėkingas, jei apsieisite be patarimų...

- Verčiau patylėkite. - Moteris palinko į priekį ir sugriebė karininkui už rankos - ne itin stipriai, tačiau užtektinai, kad aną priblokštų. - Regis, ginkluotės kartelio esmės jūs nesuprantate, ar ne? Tad paklausykite. "MiG" jūsų vyriausybei pardavė laivą, kurio charakteristikos atitinka visus Admiraliteto reikalavimus. Kam toks laivas buvo projektuojamas - jau kitas dalykas, bet veikiausiai pardavėjai tikėjosi neblogai pasipelnyti modernizuodami jį tol, kol bus nurašytas. Šiaip ar taip, tarpžvaigždiniuose mūšiuose jie patyrę kur kas labiau nei jūsiškis Admiralitetas, tokiu mastu niekad nekariavęs - viso labo siuntinėjęs kanonieres akmens amžiaus laukiniams pagąsdinti. Elkitės su Springfildu draugiškiau ir pamatysite - jis jus dar nustebins. Juk ir jo gyvybė priklauso nuo to, ar laivas atliks užduotį.

Moteris paleido Muromiečio ranką. Jo veido išraiška buvo neįskaitoma.

- Kapitonui viską persakysiu, - atsistodamas suburbėjo Ilja, - o kol kas paprašyčiau per mano pamainas nė nesiartinti prie tiltelio ir viešai niekam nieko nepatarinėti. Ir neliįsti prie mano karininkų. Supratote?

Jų žvilgsniai susidūrė. Jei jo buvo neperprantamas, tai jos - priešingai - nieko neslėpė.

- Kuo puikiausiai, - pratarė moteris, atsistojo ir išėjo, rūpestingai uždariusi duris.

Ilja dėbtelėjo jai pavymui ir, piktai nusipurtęs, per ryšio įtaisą kreipėsi į operatorių:

- Kapitoną. Svarbu.

Tai iš tiesų buvo laiko kapsulė, per keturis tūkstančius kosmose praleistų metų gerokai apdaužyta ir pajuodusi. Kapsulė su paštu.

Zondas prie jos prisiartino pamažėle, su įjungtais radaru ir infraraudonųjų spindulių jutikliais. Šaltas ir nebylus apvalkalas buvo be jokių gyvybės požymių, tik užpakalinė dalis dar skleidė šiokią tokią jonizuojančiąją spinduliuotę. Ši kompaktinė "medžiagos-antimedžiagos" tipo raketa mažesniu nei šviesos greičiu atšliaužė aštuonio-

lika šviesmečių iš Naujosios Respublikos ir sustojo reikiamoje orbitoje, tada jos variklis išsijungė. Sudėtingame žygyje tarpžvaigždine erdve kapsulės pirmgalio kūgis buvo gerokai nukentėjęs: subraižytas, aplamdytas, kai kur ištisais lopiniais nuplėštu paviršiumi. Viduje glūdėjo sidabraspalvis tuščiaviduris metro skersmens rutulys penkių centimetrų storio aglomeruoto pramoninio deimanto luobu. Toks seifas būtų neatlaikęs nebent atominio sprogimo.

Pašto laikmenos buvo sluoksniuoti diskai iš deimantinių plokštelių pramaišiui su auksinėmis. Senovinė, bet neįtikėtinai ilgaamžė technologija. Zondą valdantis eilinis išoriniais manipuliatoriais atsuko kamštį ir atsargiai išėmė krūvą diskų. Patikrinęs, ar šie ne sprogstantys ir ne antimedžiaginiai, zondas apsigręžė ir nuskriejo "Lordo Vaneko" link.

Aptikus paštą - ir dar tiek daug; vadinasi, ten negalėjo būti vien taktinė informacija apie priešą - įgulą ėmė krėsti tikra laukimo karštinė. Du mėnesius laive įkalinti žmonės nekantriai laukė bet kokios šeimų ar mylimųjų žinelės, nors kai kam ta karštligė galėjo baigtis juoda depresija - jei paaiškėtų, kad liko užmiršti.

Rachelė paštu beveik nesidomėjo. Buvo įsitikinusi, kad Admiralitetas nė už ką nepraleistų jai skirtos diplomatiškai užšifruotos darbdavių žinios. Martinas laiškų irgi nelaukė. Sesuo ir į Naująją Prahą jam nerašydavo, tad būtų keista, jei imtų ir parašytų čionai. Apie buvusią žmoną jis nieko nenorėjo girdėti. Kalbant apie jausmus, šiuo metu Martinui labiausiai rūpėjo santykiai su Rachele - kad ir kokia netikėta jam buvo ši išvada. Taigi, "Lordo Vaneko" karininkai ir įgula spėliojo, ką rasią iš namų atėjusiame pašte, o Rachelė ir Martinas tuo metu rizikavo būsią demaskuoti. Kaip subtiliai priminė moteris, jeigu - apie pažeistas Respublikos moralės normas nė nekalbant - kas nors sumanytų pasinaudoti juo, neturinčiu jokio diplomatinio dokumento, kaip svertu jai paveikti, pasekmės jiedviem būtų nekokios.

Jiedu spaudėsi ant siauro gulto jo kajutėje.

- Mielasis, ar ne per daug laiko mudu praleidžiame drauge? - sukuždėjo ji Martinui į petį. - Kol visi postuose, gal ir nepastebės, bet kitu metu...

Jis iškart perprato moters mintį ir įsitempė.

- Reikėtų ką nors sugalvoti, ar ne?

- Taip. - Ji pabučiavo jam į petį. - Tik būtų gerai, kad koks

nors nukvakęs fanatikas už nederamą elgesį neįkištų tavęs į cypę ir kad Admirolo vyrai nepamanytų, jog esu dvikapeikė šliurė, kurią galima grabalioti arba išvis nepastebėti. Nors jie jau ir dabar panašiai galvoja.

- Kas taip galvoja? - Martinas pasisuko į ją, nutaisęs rūsčią išraišką. - Sakyk.

- Ššš! - Rachelė pridėjo pirštą jam prie lūpų, jos veide šmėstelėjo kažkas panašaus į sopulį. - Man gynėjo nereikia. O gal jau persiėmei čionykšte ideologija?

- Tikiuosi, ne.

- Aš irgi tikiuosi. - Tyliai prajukusi moteris prisiglaudė prie Martino.

Po kelių dienų Martinas sėdėjo savo kajutėje ir, laikydamas puodelį sparčiai vėstančios kavos, galvojo apie Rachelę. Staiga į duris kažkas pasibeldė.

- Kas ten? - paklausė jis.

- Atėjo paštas! Galite atsiimti iš iždininko!

Sprendžiant iš garso, eilinis skubiai nužingsniavo koridoriumi, paskui jo gale pratrūko garsų kakofonija.

Martinas susimąstė. "Hmm, paštas?" Atrodė neįtikėtina. Kita vertus, neįtikėtina šiame laive atrodė viskas.

Nutaręs įsitikinti pats, jis pasilenkė, sugraibė po gultu batus ir apsiavęs išėjo. Iždininko kajutė knibždėjo puskarininkių ir eilinių. Visi nekantravo greičiau atsiimti artimųjų, pažįstamų laiškus. Šie buvo išspausdinti popieriuje ir sudėti į melzganus vokus. Martinas susirado vyresnįjį.

- Ko? - Laivūnas, ruošiąs paštą perdavimui į Jo Didenybės laivą-kurjerį "Godo", prie rūšiavimo stalo plušėjo iš peties. - Aa, jūs. Pasižiūrėkite štai ten, tarp nesurūšiuotųjų. - Jis parodė į mažesnę dėžę su laiškais mirusiems, išprotėjusiems ir civiliams.

Martinas nekantriai pasirausė joje ir nustebo radęs jam adresuotą gana storą voką. Sutelkęs kantrybę nusinešė jį į kajutę. Kai atplėšė, laiškas vos neiškrito iš rankų. Mat prasidėjo jis šleikščiu kreipiniu "Mano brangusis Marti!"

Šitaip Martiną vadindavo tik vienas žmogus. Nors ir žadinusi porą itin malonių prisiminimų, vis dėlto ši moteris širdyje dažniau įplieksdavo ligūstą, nuožmią pagiežą, kurios jis vėliau gėdydavosi. Jiedu su Morag išsiskyrė prieš aštuonerius metus. Iš pradžių žėrę

vienas kitam priekaištus bei kaltinimus, paskui jie atsiribojo tylos siena.

Tad kas jai šovė į galvą imti ir parašyti dabar? Juolab kad Morag visada linko į sakytinę išraišką; elektroniniai jos laiškai būdavo sudėti iš trumpų, sausų sakinių, netgi su klaidomis, ir nėmaž nepriminė tų emocingų papliūpų, kuriomis ji pašnekovą užpildavo kalbėdama.

Martinas suglumęs ėmė skaityti.

Mano brangusis Marti!

Ilgai Tau nerašiau. Tikiuosi, nepyksti? Devynios galybės reikalų, be to, pats supranti, daug dėmesio reikia skirti Sarai. Pastaruoju metu ji gerokai paūgėjo. Beje, labai panaši į savo tėvą - kaip du vandens lašai. Viliuosi, kad šešioliktajam jos gimtadieniui suspėsi...

Jis stabtelėjo. Buvo akivaizdu, kad šis laiškas - gerai apgalvota klastotė. Buvusi žmona pasakoja apie dukterį, jųdviejų dukterį, kurios iš tikrųjų nėra. Ir stilius Morag visiškai nebūdingas! Lyg kas nors būtų perskaitęs jo šeimos bylą ir mėgintų...

Skaitydamas toliau Martinas ėmė uoliai ieškoti įslaptintų prasmių.

Sara studijuoja kolegijoje, teologiją. Juk prisimeni, ji visais laikais buvo stropi moksliukė. Naujasis jos mokytojas Hermanas vis skatina mergaitę labiau pasitikėti savimi. Šiuo metu ji rašo traktatą iš eschatologijos ir primygtinai nori, kad paskaitytum (egzempliorių pridedu).

Toliau buvusi žmona postringavo apie pramanytus draugus, prisiminė visokias nebūtas banalias smulkmenas, minėjo realius (matyt, kruopščiai patikrintus) faktus. Prasmės šiame laiške Martinas taip ir neįžvelgė. Ėmė skaityti "traktatą". Šis buvo gana ilgas, ir jis suabejojo, ar siųsdamas laišką Hermanas pasielgė išmintingai. Kad moksleiviai Naujojoje Respublikoje rašytų aštuonių puslapių esė apie Dievą! Ir apie Jo intencijas, kiek šias įmanoma suvokti iš kosmologinių konstantų! Gana nuobodus, nors ir manieringas tekstas Martinui kėlė žiovulį ir priminė veikiau studento darbą "pažymiui", nei straipsnį specialisto, dėstančio savo požiūrį.

Paskui jo akis užkliuvo už pastabų.

1. *Aptarkime hipotetinį atvejį jėgos, kuri ketina lokaliai sulaužyti priežastingumo principą, kas nesukurtų šviesos kūgio, apgaubiančio pradinį pažeidimo momentą. (Hipotetiškai numanome idealios sferos formos nuodėmingumo zoną, kuri prasideda laiko T_0 momentu ir plečiasi greičiu c.) Jeigu nuodėmingumo sfera su minėtosios jėgos pradinės pozicijos trajektorija keturmatėje erdvėje nesusikerta, vadinasi, kalbame ne apie pirmapradę nuodėmę. Taigi galime manyti, kad Eschatonas visos nuodėmingosios civilizacijos neprakeiks, t. y. antro tipo supernova jos nepavers: išganymas įmanomas. Tačiau nuodėminga jėga, sulaužiusi priežastingumo principą, neišvengiamai bus prakeikta.*

Svarbesnes sąvokas bei ištisus sakinius Martinas pasibraukinėjo.

2. Ar Eschatonas į įvykius visada kišasi destruktyviai? Tikėtinas atsakymas - ne. Kai jis reaguoja į pirmapradę nuodėmę, pasekmės būna mums akivaizdžios, tačiau kiekvienai tokiai reakcijai gali tekti tūkstančiai nematomų poveikių, itin subtiliai slapčia įdiegtų į mūsų pasaulio raidą. Kad poveikis būtų efektyvus, jį diegiantis tarpininkas taip pat privalo veikti slaptai. Tikėtina, kad po Eschatono įsikišimo jis pasišalina iš poveikio vietos ir ištirpsta minioje. Kad anuliuotų priežastingumo pažeidimo pasekmes, toks tarpininkas netgi gali derinti veiksmus su mūsų pačių kaip eschatobaimingų žmonių įstangomis. Įmanoma, jog kai kurios eschatologiškai sąmoningos vyriausybinės žinybos padeda slaptiesiems Eschatono sąjungininkams, jei tik žino pastaruosius egzistuojant. Slaptieji nuodėmingųjų jėgų agentai savo ruožtu gali mėginti tokius sąjungininkus atpažinti ir suimti.

Šiaip jau steganografiniai šifrai Martiną visada erzindavo. Juos gliaudant nelengva būdavo išvengti interpretavimo klaidų ar iškreiptų prasmių. Tačiau šį kartą Hermanas mintis dėstė pakankamai aiš-

kiai. Nepasitikėti slaptąja Naujosios Respublikos policija. Užtat galima tikėtis kitų žinybų - Rachelės? - pagalbos. Jokių represijų prieš pačią Naująją Respubliką - štai kas neapsakomai ramino Martino sąžinę. Kad ir kokia atgrasi šios valstybės sankloda, juk vien dėl to, kad vadovai neįstengia įveikti beprecedentės problemos, paprasti žmonės mirties nenusipelno.

Vis dėlto paskutiniosios išnašos Martinas, kad ir kaip stengėsi, neperprato.

3. *Žinoma, nesant akivaizdžios ir labai rimtos grėsmės, daugumai žmonių laužyti priežastingumo dėsnio nė neateitų į galvą. Verta pagalvoti: ką reikėtų daryti neregimiesiems Eschatono pagalbininkams, kad išsaugotų priežastingumo principą panašios grėsmės akivaizdoje? Tokiomis aplinkybėmis gali skilti jų lojalumas: iš vienos pusės - būtinybė apsaugoti svarbiausią žmogiškojo kosmoso dėsnį, iš kitos - nenoras atiduoti žmonijos brolius, nors ir paklydusius, bet vis dėlto savus, į nagus siaubingam blogiui. Neabejoju, kad Eschatonas lieptų savo agentams pasirūpinti žmonijos broliais iš karto po to, kai būtų išsaugotas pats erdvėlaikio audinys. Gal Eschatonas ir nėra gailiaširdis Dievas, bet jis yra praktiškas ir nenori, kad dirbant lūžtų įrankiai. Vis dėlto esminis klausimas yra toks: kuri pusė teisingesnė? Ieškodami atsakymo nuklystume giliai į etikos brūzgynus, kur siautėja daugiareikšmiškumo šventė. Taigi mums lieka tik viltis, kad slaptieji pagalbininkai pasirinkdami nesuklys - antraip kritikos pasekmės bus žiaurios.*

Martinas atsisėdo ant gulto, pasikasė kaktą ir sumurmėjo:
- Kokia čia velniava?

Idėjų karas

Diena admirolui nenusisekė.

- Kad tau akys išvarvarvarvėtų! Neliesk mamanęs! - aprėkė jis patarnautoją.

Robardas lyg niekur nieko atkakliai stengėsi Kurtcą pasodinti ir atremti į pagalves. Priešintis sukriošęs admirolas nebepajėgė. Bent užbliovė:

- Išvvvesiu tave laukan ir sušaaaudysiu!

- Žinoma, Jūsų Prakilnybe. Prieš pusryčius ar po?

Admirolas suurzgė kone iš galugerklio, tačiau urzgesys tuojau pat virto švokščiu atodūsiu.

- Sugrriuvau aš. Ne toks andai buvau. Po šššimts snarrrglių!

- Pone Admirole, teikiatės senti. Kiekvienam gali pasitaikyti.

- Tik ne tam susššnypštam Žemės ambasadoriui. Nesensta rupūššsgalvis, ir gana. Dar iš Nėgės atsimenu kaip nuluptą. Šššūsnį mano dagerotipų pridarė. Stovėjau tąsyk prie kiaušų, na tų... kaukolių krrrūvos. Ohoho kokią buvome sukrrrovę vidur aikštės. Naujojojojojoje Bucharoje. Reikėjo juk ką nors darrryt su paimtais maiššštininkais. O Jėzaus ten, khe khe, nebuvo, khe khe, nebuvo kas kvartirmeisteriui duonos kepalų išrašo, khi khi khi. Pakarsiu, šaukė tas yyy... įį... išgama. Tik kad blauzdos per skyystos. Kažžžin koks slidus vyrelis, gryyyna žžuvis. Lažinuosi, patinka jam bobiškai rengtis. Pi... pyderas, ar ne, Kurrtai, kaip manai?

Robardas trumpai sukosėjo ir pristūmė prie lovos staliuką - Admirolui buvo patiekta silpnos arbatos, skrebutis ir kiaušinienė.

- Jūsų Prakilnybe, JT inspektorius - ne inspektorius, o inspektorė. Moteris, Jūsų Aukštybe.

Priblokštas Kurtcas išvertė pavandenijusias akis.

- Ką?! O tatai staigmena, kad mane kur švirkštas! - Jis tirtančia ranka sugraibė puoduką. Arbata, nespėjus šio nė pakelti, išsilaistė. - Tttaip ir maniau. Tttaip ir žinojau! - prokuroro intonacija paskelbė Admirolas.

- Jūsų Kilnybe, neabejoju, neabejoju. Kai tik išgersite vaistukus, išsyk pasijusite geriau.

- Bet jeigu jis - mermermergiotė, o pabubu... pabuvojo dar Pirmojoje Nėgėje, kaip... - Kurtcas vėl suglumo. - Robardai, ar angelais tiki?

- Pone Admirole, nieku gyvu.

- A, tai gerai, tai gerai, škia, ji - vvelnias, o vvelnius aš tvarkau kaip šiltą vvilną. Kur dokumentai?

- Atnešiu, pone, kai tik papusryčiausite. Komodoras Baueris liepė perduoti jums, kad padėtį jis kontroliuoja.

- Oi kaip puiku, oi kaip gerai!

Kurtcas susikaupęs kibo į grumtynes su kiaušiniene. Vis dėlto netrukus kapituliavo, ir Robardas nustūmė staliuką į šalį.

- Prakilnybe, gal teiktumėtes atsikelti ir apsirengti? Vadavietės posėdis - po trisdešimties minučių.

Po trisdešimt penkių minučių admirolas buvo pasiruošęs posėdžiui didžiojoje salėje šalia jo kajutės. Išgėręs vaistų, uniformuotas, jis atrodė kokiais dešimčia metų pajaunėjęs. Į salę įčiūžino savarankiškai, nors ir sunkiai remdamasis į lazdas. Tiesa, kai atsakydamas į karininkų išreikštą pagarbą viena lazdų vos neišsidūrė akies, Robardas paslaugiai suskubo jį prilaikyti.

- Ponai, labas vakaras! - prabilo Kurtcas. - Girdėjau, rašto maketą... ee... pašto paketą jau gavome. Leitenante Kosovai, kas ten?

- Mm... hmm... - Kosovas net pažaliavo. - Jūsų Aukštybe, ten problema...

- Ką? - Admirolas nesėkmingai pabandė užgriaudėti. - Problemų gali turėti tik mūsų priešai, o ne mes!

- Kapsulėje radome dvidešimt diskų...

- Man rrreikia ne diskų, o atsssakymų! Ką sužinojome apie pprieššą?

Komodoras Baueris palinko pirmyn ir įsiterpė:

- Manau, leitenantas nori pasakyti, kad siunta apgadinta.

Kosovas dirstelėjo į Bauerį su kone vergiška padėka ir vėl prašneko:

- Jūsų Prakilnybe, taip ir yra. Kapsulė pramušta mikrometeorito ir, nors asmeninis paštas beveik nenukentėjęs, trys kiti diskai sudužo. Dalį jų turinio mums pavyko atkurti, bet ten tik kvartirmeisteriui skirto krovinio važtaraštis ir iškilmingiems Jo Didenybės Imperato-

riaus gimtadienio pietums rekomenduojamas valgiaraštis. Išsami informacija apie priešą, mūšio planas, jėgų išsidėstymo ir diplomatinė analizė, žvalgybos duomenys, bent kokios naudingos žinios - viskas pražuvo.

- Viskas aišku. - Admirolas atrodė toks ramus, kad Kosovas net sudrebėjo. - Vadinasi, apie priešo išsidėstymą nieko nežinome. - Kurtcas pasisuko į Bauerį. - Tttuo geriau. Tadada, tpsknt, laikysimės plano B, ir pppergalė bus mūsų! Tegul kiekvienas būna ištikimas pareigai, nes tiesa ir teisybė - mūsų pusėje! Tititikiuosi, visi pasirengę sutriušinti... ee... sutriuškinti tuos maištininkus pplanetoje? Gerai! Oi kaip gerai! Šventę pasitiksime orbitoje ir likviduosime jų laivus. Po to rrremsimės tokia prielaida: maiššštininkai ir jų pakalikai iš priešo stovyklos rezga klastingą krrrėslą... ee... kėslą nuversti Jo Didenybę. Feldmaršale! Vadovausite prisėlinimo prie priešo sistemos operacijai. Pulkininke fon Ungern-Šternbergai! Malonėkite pateikti jūrų pėstininkų išsilaipinimo ir tvarkos įvedimo planą. Kapitone Mirski, jūs koordinuosite flotilės keiksmus. Ne, verrrčiau - veiksmus. Teikitės atsiskaityti kursantui Baueriui.

Admirolas atsistojo ir išsyk susverdėjo. Robardo pagalbos rankos jis neatstūmė.

- Vi... vi.... visi atleisti! - sugergždė ir iškryvuliavo iš salės.

Prokuroras-stažuotojas Miuleris nuobodžiavo. Nuobodžiavo ir netgi irzo. Neskaitant plepalų prie alaus bokalo Naujojoje Prahoje, daugiau tam inžinieriui nebuvo ko prikabinti. Na taip, užsienietis, na taip, reiškė radikalią nuomonę, galinčią neigiamai paveikti liumpen-proletariato moralę - kitaip tariant, priklauso kokiems devyniasdešimčiai procentų žinomosios visatos gyventojų. Taip, jo AP įtaisytas nestandartinis daikčiukas. Bet kas iš to? O gal vis dėlto?..

Šiems informacijos trupiniams surankioti Miuleris sugaišo du mėnesius. Didžiumą to laiko jis nuobodžiavo taip, kad rizikuodavo žiovaudamas išsinarinti žandikaulius. Ir eiliniai, ir karininkai Vasilijaus privengė - jis buvo iš visuomenę prižiūrinčios žinybos, o į ją, kaip ir į bet kurią kitą policinę struktūrą žmonės žiūrėjo šnairomis. Kuklios kajutkompanijos bibliotekėlės Miuleriui pakako tik trumpam. Neapkrautas čia daugiau jokiomis pareigomis, tik stebėti įtariamąjį, kuris savo ruožtu įtarė esąs stebimas, prokuroras-stažuotojas nebeišmanė ko nusitverti. Taigi liko nebent fantazuoti apie

būsimąjį susitikimą Rošaro planetoje. Bet jis sukurpė vos vieną kitą žodį, kuriuos ketino pasakyti tėvui, o ir įsivaizduodamas, kaip juos sakys, nejautė jokio malonumo.

Vis dėlto vieną vakarą Miuleris sumojo, kad prie įtariamojo objekto jis galėtų pritykinti ir kitu keliu. Ar tik ne per daug laiko Springfildas praleidžia su ta svetimšale diplomate? Iš tiesų įtartina!

Kaskart, kai Vasilijus apie ją pagalvodavo, jam tučtuojau išsiplėsdavo šnervės. Neturėtų tą bobšė skiriamųjų raštų, jis ją kaipmat pasisodintų kvotai. Tebūnie tas Springfildas radikalas, užtat pulkininkė Mansur mūvi *kelnes* - sostinės gatvėje vien to užtektų suimti už nepadorų elgesį, ir nepadėtų jokie skiriamieji raštai. Ši vyriškus drabužius dėvinti moteris - pavojinga ištvirkėlė ir veikiausiai iškrypėlė, iš doros kelio vedanti kiekvieną, kas ryžtasi su ja bendrauti. Vien būdama laive ta furija grasina dvasinei įgulos higienai! Kadangi inžinierius nuolat lankosi jos kajutėje (Vasilijus tai patyrė peržiūrėjęs stebėjimo kamerų įrašus), akivaizdu, kad ten jis ir slepia įkalčius. Žodžiu, Springfildas - pavojingas šnipas-anarchistas, o jo piktadarybių bendrininkė - klastinga ir žiauri slaptojo diplomatinių pagundų meno meistrė.

Štai kodėl Vasilijus sumanė įsilaužti į jos kajutę ir kruopščiai šią apieškoti. Sprendimas brendo dvi savaites - nuo tada, kai jis nutarė, jog nestandartinis Springfildo AP modulis tėra dėmesio nevertas niekniekis.

O prieš pusantros savaitės flotilė pasuko namų link: pirmiausia peršoko neapgyventą dvinarę sistemą koduotu pavadinimu "Beta terminalas", vėliau taip ir strykčiojo nuo žvaigždės prie žvaigždės, su kiekviena diena atgaudami po gerą šimtą metų. Nors iki tikslo buvo likusios tik keturios savaitės, Vasilijus neskubėjo. Žinojo, kad veikti reikia atsargiai. Neįrodęs išdavystės, tų dviejų jis niekuo negalėtų apkaltinti, o įrodymus patikimai saugojo diplomatinis užraktas. O veikdamas neapdairiai, dar nukentėtų ir pats: jei sučiuptų it kokį vagį rausiantis po diplomatės daiktus, paleistų niekais, sumaišytų su žemėmis. Na, gal nebūtinai tiesiogine prasme, tačiau pingvinų prižiūrėtojo karjera kokioje nors pietų ašigalio stotyje jam būtų užtikrinta ilgam.

Operacijai Vasilijus pasirinko ankstyvą vakarą. Martinas sėdėjo kajutkompanijoje: sriūbčiojo karčiąją ir su trečiojo rango inžinerijos kapitonu Krupkinu lošė domino. Stebėdamas monitorių tarnybinėje saugumo leitenanto Zauerio patalpėlėje Miuleris sulaukė, kol pulki-

ninkei Mansur prireiks išeiti iš kajutės. Ji nužingsniavo į koridoriaus galą. Puiku! Vadinasi, jeigu elgsis kaip įpratusi, duše užtruks mažų mažiausiai dešimt minučių. Prokuroras-stažuotojas nuskubėjo į liftą, o iš jo nutykino į karininkų koridorių.

Užvėręs Mansur kajutės duris, jis įdėmiai apsidairė. Du gultai - tarytum vagono kupė. Viršutinis skirtas miegui, apatinis - paverčiamas stalu. Dvi spintelės, nedidukas praustuvas, veidrodis, telefonas. Ir didžiulis lagaminas po nuleistu apatiniu gultu. Akivaizdu: kitaip nei laivyno karininkai, inspektorė keliauja ne tuščiomis rankomis.

Pirmiausia Vasilijus apžiūrėjo lagaminą - tam prireikė minutės. Ant sanvožos plyšio neprilipdyta jokių plaukelių ar vieliukių, užraktai niekaip neužblokuoti. Paprasčiausias, kiek apzulintas odinis lagaminas su medžio apdaila. Pamėginęs ištraukti jį iš pastalės, Vasilijus susyk patyrė viduje slypint kažin ką neįtikėtinai sunkaus. Pakėlęs stalą-gultą pritvirtino prie sienos. Jaunajam prokurorui pasidingojo, kad likęs be priedangos šiurpus, bedvasis lagaminas jam išsišiepė.

Vasilijus paniekinamai prunkštelėjo ir išsiėmė universalų įrankį. Tas visiškai nelegalus Priežiūros žinybos agentų daikčiukas buvo tikras inžinerinės minties stebuklas su instaliuotais solenoidiniais zondais, elektroniniais jutikliais, siųstuvėliais ir netgi kompaktišku lazeriniu atsakikliu. Bet kokį užraktą šis įtaisas įveikdavo per kelias sekundes. Miuleris palinko prie lagamino ir veikiai įsitikino, kad JT diplomatės manta nuo jo universaliojo daikčiuko apsaugota dar nepatikimiau nei įleistinė aštuonių būgnelių spyna su rezonansiniu atpažinimo dažniu ir pasitikėjimo nevertais daugiaskaitmeniais kodais.

Užraktas spragtelėjo ir antvožas atšoko. Į jo kišenėles buvo sudėti tualetiniai reikmenys ir veidrodukas. Vos užmetęs į juos akį, Vasilijus ėmėsi paties lagamino, pirmiausia - aprangos detalių sluoksnio. Ir iškart jam teko nugurkti seilę. Gražiai sulankstyti pavilkiniai, moteriškos sportinės kelnaitės, nėriniuotos pirštinaitės iš susidrovėjusio prokuroro-stažuotojo sakytum šaipėsi. Po šiais drabužiais, kuriuos jis atsargiai padėjo į šalį, gulėjo geltona šilkinė suknia. Nuraudęs, sumišęs iki sielos gelmių, Vasilijus ją pakėlė, išskleidė ir pakratė. Ko jau ko, o tokios gražios, tokios moteriškos suknios tarp ištvirkėlės žemietės agentės daiktų jis tikrai nesitikėjo aptiksiąs. Krata klostėsi visai ne taip, kaip jaunasis prokuroras buvo numatęs. Palingavęs galvą Vasilijus paklojo suknią ant viršutinio

gulto ir, vėl pasilenkęs prie lagamino, apžiūrėjo juodą kombinezoną bei aštuoniakampę skrybėlės dėžutę. Pabandęs neįstengė jos pakelti nė per centimetrą. Dėžutė buvo standi ir sunki lyg švininė! Atkutęs Miuleris išėmė kombinezoną ir užmetė ant kėdės atkaltės. Pasirodo, rūbas ir netikroji dėžutė skrybėlei gulėjo ant glotnios plastikinės plokštės, kurioje tarsi įsagstyti švietė žiburiukai. O pats lagaminas buvo vos šešių colių gilumo! Plokštė slėpė visą apatinę jo dalį, savaime aišku, prigrūstą kontrabandinės šnipų aparatūros.

Vasilijus apžiūrėjo plastikinį paviršių. Jis šiek tiek priminė klaviatūrą, tik be juodųjų anei baltųjų klavišų. Nebuvo nė plyšio popieriui. Daikto svetimumas Miulerį gerokai trikdė. Jis bakstelėjo į plokštę, ten, kur paviršius atrodė kiek išgaubtas. Staiga sušvito užrašas: ĮĖJIMAS NEGALIMAS. ATSPAUDAS NEATPAŽINTAS.

"Po šimts!.."

Vasilijaus nugara pasruvo prakaitas. Karštligiškai svarstydamas, ką daryti, jis pastebėjo iš lagamino išimtus drabužius. Šitam aparatui reikia pažįstamo odos pavyzdžio? O pirštinės? Ilgos moteriškos pirštinaitės. Kažkuo jos vos juntamai kvepėjo - iš tiesų. Miuleris paėmė vieną, užsimaukšlino ant dešinės rankos ir dar kartą palietė išgaubą: INFORMACIJA APDOROJAMA... ĮĖJIMAS... Žmogaus kūnas per valandą netenka penkių milijonų odos dalelių. O šias pirštines mūvėjo Mansur, taigi...

Sušvito meniu. Vasilijus dūrė aklai. Pirmoji parinktis buvo tokia: dizaino katalogas SEARS FOUNDATION. Bala žino, ką tai galėjo reikšti. Kita skelbė: NEMOKAMOS PROGRAMINĖS IR TECHNINĖS ĮRANGOS FONDAS COUTURIER 15.6. Dar kita - ISTORINIS DIOR MADOS NAMŲ KATALOGAS. Jaunasis prokuroras pasikrapštė pakaušį. Jokių šifrų sąrašų, jokių ginklų, jokių slaptų kamerų! Jis suirzęs vėl dūrė į kauburiuką.

Staiga visą kajutės erdvę užtvindė dūzgesys. Vasilijus persigandęs atšoko ir užkliudęs pargriovė kėdę. Dėžutės antvože prasivėrė siaura anga, kažkas įnirtingai suspragsėjo, pro plyšį išlėkė kažkoks daiktas ir nusileido Miuleriui ant galvos. Tas daiktas buvo raudonas nėriniuotas gniužulas su dviem skylėmis kojoms. "Koks įžūlumas!" O skrybėlės dėžutė, džergždama ir žvangėdama, kaipmat išspjovė tiulinę vakarinę suknią, porą aukštakulnių batelių ir mėlynas šiurkštaus audinio trumpkelnes. Ir drabužiai, ir apavas buvo įkaitę bei dvelkė chemikalais.

- Liaukis! - sušnypštė Vasilijus. - Liaukis!

Tarytum atsakydamas lagaminas drėbė į jį visą komplektą kojinių, kelnes ir korsetą - tokį užsisegus pilvo trauma greičiausiai būtų neišvengiama. Iš nevilties Miuleris tvojo per plokštę, ir daiktų gamyba liovėsi. Jis stovėjo, spoksojo it apdujęs ir galvojo: "Kam tampytis su savimi drabužius lagamine, jei gali pasiimti vien lagaminą, kuris prigamins jų, kokių tik panorėsi?" Staiga lagaminas vėl grėsmingai sudžeržgė, ir Vasilijų surakino ontologinis siaubas. "Gausybės ragas! Viena uždraustųjų mitologinių istorijos chimerų, mašina, andai įstūmusi protėvius į degradaciją, bedarbystę, ekonomikos nuosmukį. Nuo Singuliarumo jie pabėgo tik persikėlę ir įsteigę Naująją Respubliką."

Gausybės ragas kriuksėjo ir zirzė. Mirtinai nusigandęs Vasilijus nejučia atsigręžė į duris. O jeigu Mansur jau grįžta...

Skrybėlės dėžutė prasivėrė, iš jos išniro juodas, žvilgantis pavidalas. Sudūzgė patalpą skenuojančios antenos, pro dėžutės šonus išlindo tikrų tikriausios žnyplės. Vasilijui pakako vos dirstelėti į baidyklę...

Išsproginęs akis, su išvirkščia moteriška pirštinaite ant rankos, prokuroras-stažuotojas nukuduliavo koridoriumi. Paliktos praviros durys atkakliai bilsnojo į staktą.

Naujai pagamintas robotas-šnipas baigė tyrinėti pirmąją savo darbo zoną. Mikroprocesorinėse smegenyse pradėjo veikti primityvi programa: negavęs jokių papildomų komandų, robotas aktyvavo gamintojo įdiegtą strategiją ir pasirengė žvalgybai. Griebęs artimiausią maskuotei tinkamą daiktą, užsimetė jį ant savo krabo šarvo ir nukrypavo prie ventiliacinės angos. Kai skrybėlės dėžutė vėl suspragsėjo, jis buvo jau išėmęs groteles, tad kitas ką tik gimęs robotas spėjo pastebėti vien geltoną suknią, dingstančią angoje. O dėžutė į pasaulį leido dar vieną...

Į kajutę grįžusi Rachelė lagaminą rado pustuštį - beveik visi jos drabužiai buvo dingę.

- Eisi tu su manimi, - paliepė Buriai Sesuo Septintoji. - Žiūrėti ir matyti padėtį. Aiškinti, kas blogai, ir nuvokti.

Vėjas, virš miesto nešantis tamspilkius debesis, dvilkčiojo pro atvirą langą. Naujajame Petrograde kunkuliavo uždraustų technologijų pragaras. Vienas po kito griuvo statiniai, vietoj jų tarytum grybai iš keisto žmogiškųjų svajonių dirvožemio kilo nauji. Auk-

sakalių kvartale stūksojo sidabriniai medžiai; ant šiurkščių, plokščių jų kamienų žaidė tirštų debesų apgultos saulės spinduliai. Ateivė išliulėjo į terasą virš Hercogo Pokylių salės ir iltimis parodė į aikštę, kurioje be paliovos šurmuliavo mugė.

- Ne Šventė tą padarė!

Buria bejėgiškai atėjo iš paskos. Į šnerves trenkė klaiki smarvė - tatai ataidėjo ant žibintstulpių kieme tabaluojančių lavonų kvapas. Politovskis paspruko, bet jo žmonės pasiduoti nenorėjo, ir įkaitusi, nirši maištaujanti minia žvėriškai susidorojo ne tik su karininkais, bet ir su jų artimaisiais. Represijos buvo nuožmios, bet, deja, neišvengiamos...

Iš debesų properšų smeigė šviesos ietys. Po akimirkos šaltą vakaro orą perskrodė ir jas atlydėjęs griausmas. Jis nusirito trankydamasis į išlikusius miesto langus.

- Šventė žmonių nesupranta, - labai ramiai pasakė Sesuo Septintoji. - Negali paimituoti kūnuose uždarytų protų, kurie nejaučia realiojo laiko. Dėl to griebiasi altruistinės estetikos. Klausiu aš: ar tas yra menas?

Buria Rubinšteinas niauriai žvelgė į miestą.

- Ne. - Pripažinti buvo nelengva. - Tikėjomės ne to. Bet žmonėms reikia vadovo, reikia griežtos rankos. Kitaip įsiviešpatauja betvarkė...

Sesuo Septintoji keistai sukriuksėjo. Buria ne iš karto suvokė, kad būtybė iš jo juokiasi.

- Maištas! Laisvė! Galas prievartai! Kvaili žmoneliai, kvaili pakrikę žmoneliai, neužuodžiantys, kur tarp kitų jiems geriausia. Ne, jiems reikia uostyti myžalus urvo kamputyje. Žudyti dar. Muzikuoti kariškai. Daug žygiuoti ir žudyti daug. Gal ne komedija?

- Padėtį mes suvaldysime, - ryžtingai atsakė Buria. - Mūsų likimas - ne šitas chaosas. Stovime ant utopijos slenksčio! Žmones reikia šviesti, kad elgtųsi racionaliai. Tamsybė, ištvirkimas ir dešimčių priespaudoje gyvenusių kartų patirtis - štai ką čia matote. Tai - nevykusio eksperimento pasekmė, o ne žmonijos likimas!

- Kodėl tad ne skulptorius tu, kodėl nekali naujo kūno iš seno? - prisislinkusi arčiau paklausė Sesuo Septintoji. Triukšmingas jos kvapas atsidavė kopūstais. Rubinšteinas ūmai prisiminė jūrų kiaulytę, kurią vaikystėje, šešerių, buvo gavęs dovanų iš tėvų. (Po metų užėjo badas, ir gyvūnėlis nukeliavo į katilą.) - Kodėl nekonstruoji savo tautai naujų protų?

- Viską pataisysime, - vėl pažadėjo Buria. Virš galvos sušvito trys smaragdo spalvos deimantai - kelias akimirkas jie vaikėsi vienas kitą laužytomis trajektorijomis, paskui, tarsi kieno valdomi meteorai, nuskriejo kitapus upės. "Jei abejoji, verčiau pakeisk temą." - Kaip jūsų tauta pateko čionai?

- Kritikai mes. Šventė turi daug laisvų erdvių protams. Atsigabeno mus. Kaip Pakraštį ir kitus slypėtojus tamsoje. Reikia Šventei keliauti ir pažinti. Mes keliaujame ir keičiame. Kas sugadinta, randame ir Kritikuojame, sugadintam padedame susitaisyti. Pasiekti harmoningą tamsą ir sotų avilingumą.

Buriai už nugaros sužmėžavo kažkoks aukštas, miglotas pavidalas. Staigiai atsigręžęs Rubinšteinas išvydo ant dviejų daugianarių kojų vištos pėdomis užmautą pirmykščio juodumo kupetą. Kojos per kelius sulinko, ir jos anga, atgrasi it kaukolės nosiaskylė, pakibo tiesiog priešais balkoną.

- Pasivėžinkime na, - ne pasiūlė, o įsakė Gudrybių Sesuo Septintoji, stovėdama tarp Burios ir jo kabineto durų. - Daug ko tave išmokysime.

- Aš... aš... - Rubinšteinas žiojosi prieštarauti, bet iškart nutilo, pasigraibė sau apie gerklę ir, suradęs aplink kaklą apvynioto odinio dirželio galą, timptelėjo. - Sargybaaa!

Masyvi ir nenumaldoma tarytum žemės drebėjimas Sesuo Septintoji sušniurkštusi nubloškė Burią į trobelę ant vištos kojelių. Kažkas įnirtingai sušnypštė, supokšėjo padriki šūviai, į terasą išpuolė sargybinis. Rubinšteinas susivokė gulįs ant grindų, prislėgtas kokius du šimtus kilogramų sveriančios kurmiažiurkės. Staiga trobelė pakrypo ir tarsi liftas nuskriejo aukštyn, bet tuojau pat ėmė kristi, o galiausiai, imituodama rogutes liaudiškoje žiemos šventėje, nušvilpė nuožulniai. Buria jau springo ir kriokė, tačiau uždusti vis dėlto nespėjo - Sesuo Septintoji nuo jo nusirito ir atsisėdo ant rezginio, panašaus į lizdą, susuktą iš sausų žabarų. Klaikiai atstačiusi iltis - nusišypsojusi - būtybė iš kažkur išsitraukė didžiulį šakniavaisį ir įniko graužti.

- Kur mane gabenate? Reikalauju tučtuojau...

- Į Plocką, - atsakė Kritikė. - Mokytis nutuokti. Morkos nori?

Kai du žaliūkai eiliniai įsiveržė į kajutę, Martinas miegojo. Trankiai atsilapojo durys, įsižiebė šviesa.

- Kas atsitiko? - paklausė iš miego glėbio išplėštas Springfildas.

- Kelkis!

Ant slenksčio stovėjo dar ir laivūnas.

- O kas...

- Kelkis!!! - Apklotas nuplasnojo šalin. Dorai dar nespėjusį prasimarkstyti Martiną žaliūkai nutempė nuo gulto. - Mikliau!

- Na ko reikia?

- Užsičiaupk! - suurzgė vienas eilinių ir atsainiai užvožė į veidą.

Martinas nugriuvo, o antrasis nieko nelaukdamas sugriebė jam už kairės rankos. Čekštelėjo antrankis. Kai belaisvis pamėgino kitą ranką pakelti prie burnos - ši skaudėjo ir degė, nors sužalota buvo nesmarkiai, - žaliūkas užspaudė ir antrąją apyrankę.

- Į kamerą. Greičiau!

Surakintą nuogą Springfildą jie išstūmė pro duris ir nutempė į sektorių po variklių skyriumi. Išskydusi šviesa skausmingai žilpino akis. Jis nusispjovė ir pastebėjo, kaip ant grindų patiško kraujo purslai.

Įmestas pro kažkokias duris, kurios tuojau pat aidžiai užsitrenkė, Martinas nudribo paslikas ir, ištiktas šoko - visa arešto procedūra neužtruko nė dviejų minučių, - išsyk pasivertė ant šono ir ėmė vemti tulžimi.

Kai durys vėl atsivėrė, jis vis dar tysojo ant grindų. Prasimerkęs pirmiausia išvydo porą batų.

- Suvalykite, - paliepė kažkas pusbalsiu, o Martinui užriko: - Ei, tu, kelkis!

Springfildas atsivertė ant nugaros. Prie jo stovėjo saugumo tarnybos leitenantas Zaueris, šiam už nugaros - šnipelis iš Priežiūros žinybos ir pora puskarininkių. Martinas pamėgino atsisėsti. Išsiuntęs anuos tris pro duris, leitenantas pakartojo:

- Kelkis!

Vargais negalais atsisėdęs Springfildas nugara atsirėmė į sieną.

- Įmynei į šūdą, - vėl prašneko Zaueris. - Verčiau patylėk. Nieko nesakyk. Į šūdą įmynei giliai. Taigi rinkis: įminti dar giliau arba bendradarbiauti. Pasėdėk ir pagalvok valandžiukę. - Delne leitenantas turėjo ploną juodą plokštelę. - Kas tai yra, mes žinome. Iš kur gavai, gali pats papasakoti arba palikti išvadas mums. Čia ne civilinis teismas ir ne revizijos komisijos tyrimas, o, jei pačiam dar neaišku, karinės žvalgybos reikalai. Kaip su tavimi pasielgsime, nuo tavęs paties ir priklauso. Supratai?

Martinas sumirksėjo.

- Šio daikto nesu nė matęs, - ištarė ir susyk pajuto, kaip padažnėjo pulsas.

Zaueris niekinamai susiraukė.

- Kvaišelio čia nevaidink. Modulis buvo tavo prietaise. O laivyno įstatymas skelbia: į karinį laivą įsinešti uždraustą ryšio įrangą - nusikaltimas. Tad ką šitas daikčiukas čia veikia? Pamiršai jį išimti? Kieno jis?

Martinas dvejodamas išlemeno:

- Nešiotis jį man liepė statykloje. Eidamas į laivą nemaniau, kad užtruksiu čia ilgiau nei vieną pamainą. Nesitikėjau jokių problemų.

- Ak liepė statykloje. - Zaueris atrodė nusiteikęs skeptiškai. - Inžinieriau, juk tai - padvėsęs kauzalinis kanalas! Ar bent numanai, kiek toks įtaisas kainuoja?

Martinas neryžtingai linktelėjo ir savo ruožtu paklausė:

- O jūs pats ar žinote, kiek kainuoja šis laivas? Jį pastatė "MiG". Pardavinėdami šio tipo laivus, jie oho kiek uždirba. Kuo ilgesnis pergalių mūšiuose sąrašas, tuo didesnis pelnas. Ar nepagalvojote, kad pirminiams darbdaviams - iš kurių mane nusisamdėte - teisėtai smalsu, ką pakeitėte iš jų pirktame laive?

Zaueris numetė plokštelę ant gulto.

- Įtaigu. Kol kas elgiesi teisingai, taigi siūlau nenuklysti į šalį. - Leitenantas apsigręžė ir pabeldė į duris. - Jei daugiau nieko nenori pridurti, ką papasakojai, persakysiu kapitonui. O jeigu norėsi dar ką nors pasakyti, perspėk prižiūrėtoją, kai atneš pietus.

- Tik tiek? - paklausė Martinas, Zaueriui jau žengiant pro duris.

- Tik tiek? - stabtelėjęs pakartojo leitenantas kraipydamas galvą. - Išpažįsti mirtimi baudžiamą nusikaltimą ir dar klausi, ar "tik tiek"? - Jis pažvelgė į Martiną be jokios išraiškos. - Taip, tik tiek. Kvota baigta.

Tai taręs išėjo.

Po nepavykusios kratos mirtinai išgąsdintam Vasilijui reikėjo patarimo, tad tiesiai iš Rachelės kajutės jis atskubėjo pas Zauerį ir viską išklojo. Leitenantas išklausė jaunąjį prokurorą drąsinamai linksėdamas, paskui nuramino ir pridūrė:

- Aišku kaip dieną, drauguži, tiedu veikia išvien. Vis dėlto tau derėjo pirmiau perspėti mane. Tiek to, pažiūrėkime, ką tokio pas jį radai.

Vasilijus padavė iš Martino pavogtąjį modulį. Zaueris tik užmetė akį ir linktelėjo - greičiau sau nei prokurorui-stažuotojui.

- Vadinasi, nesi tokio matęs? Na na, nesinervink šitaip. Ar tik nebus šis daikčiukas taip reikalingas mums svertas? - Leitenantas nagu pastukseno į išsekusį kauzalinį kanalą. - Nežinau, kam Springfildui tokio prireikė laive, bet kvailiau ir nesumanysi. Šitaip atvirai pažeisti Jo Didenybės įstatymą... Užuot puolęs raustis tos moteriškės daiktuose, galėjai nedvejodamas eiti tiesiai pas mane. Bet juk tu, žinoma, ir nesirausei. O gal vis dėlto rauseisi?

- Ee... pone... nieku gyvu!

- Puiku. - Zaueris vėl linktelėjo sau. - Mat antraip turėčiau tave suimti. O dabar manau, kad ji tiesiog paliko kajutės duris neužrakintas, koks nors *salaga* įsmuko ir nutarė pasirausti moteriškuose drabužiuose. Ką gi, išsiaiškinsime...

Jis nutilo ir susimąstė.

- Pone leitenante, o kodėl negalime suimti moters? Už tai... ee... kad naudojasi uždrausta įranga...

- Todėl, - atsakė Zaueris, žiūrėdamas į gerokai žemesnį Vasilijų, - kad ją saugo diplomatinis pasas. Ir turėti uždraustos įrangos jai *nedraudžiama*. Be to, pasakysiu tau tiesiai, moteris gali pasiteisinti. Ar prikibtum prie jos, jei su savim vežiotųsi siuvimo mašinėlę? O ponia Mansur kaip tik ir sakys, kad tai - siuvimo mašinėlė, aprūpinanti ją drabužiais.

- Bet juk aš mačiau iš lagamino lendančius daugiakojus daiktus! Jie mane vijosi...

- Taip. Bet daugiau niekas jų nematė, - atjausdamas pertraukė leitenantas. - Aš tavimi tikiu, kažką iš tikrųjų matei. Galbūt šnipinėjimo robotus. Puikius, gebančius slapstytis, nepaliekančius pėdsakų... - Jis gūžtelėjo pečiais.

- Pone leitenante, tad ką mums daryti?

Zaueris žiūrėjo kažkur į šalį.

- Manau, aplankysime poną Springfildą, - pasakė pusbalsiu. - Spustelėsime jį. Trumpam įmesime į kamerą. O tada, - jis nejaukiai išsišiepė, - pažiūrėsime: bene sukrus mūsų diplomatė ir atskleis, kas čia dedasi.

Nei vienas, nei kitas nepastebėjo vėdinimo vamzdyje virš galvų pasislėpusių taškuotų kelnaičių. Jos kantriai klausėsi pokalbio ir jį įrašinėjo.

Išpažintys

Įsibėgėdamas su taupiu dviejų g pagreičiu "Lordas Vanekas" lengvai, be didelių įgulos ar mechanizmų pastangų, slydo variklio branduolio į ritinį susukamu erdvėlaikiu. Tiesa, įlakdinti devyniasdešimt du tūkstančius tonų sveriantį karo laivą (su aštuonių milijardų tonų juodaja skyle šerdyje) buvo ne taip jau paprasta, bet sykį įsibėgęs jis beregint sukardavo milžiniškus atstumus. Įveikti gigantiškai erdvėlaikio prarajai tarp laikinojo stovėjimo ir pirmojo šuolio taškų reikėjo ne vienos dienos - tuo tarpu ankstyvieji žmonijos zondai tokį pat atstumą nuskriedavo tik per daugelį metų.

Braižydama kripes tarp abiejų beplanetės dvinarės sistemos žvaigždžių, kad išvengtų galimo ilgalaikio Šventės Stebėtojų dėmesio, flotilė nuskriejo keturis tūkstančius metų į ateitį, nors nuo Naujosios Respublikos atitolo vos per dvidešimt šviesmečių. Netrukus laivai turėjo pereiti į erdvinę kelionės atkarpą ir atsidurti panašioje sistemoje netoli Rošaro; tada lankstu - įmantria trajektorija, bet nekirsdami savo išeities taško pasaulinės linijos - grįžti į savo pačių pasaulinės linijos praeitį.

Aprūpinimo laivai flotilei be pertrūkių tiekė proviziją, vandenį bei orą. Mažų mažiausiai aštuonis jų visiškai nudrengtus teko amžiams palikti tarp žvaigždžių, o įgulas priimti į kitus laivus. Krūvis laivyno tiekimo sistemai buvo toks didžiulis, kad ji bent protarpiais neišvengiamai sutrikdavo. Vien šio žygio aprūpinimas surijo metinį naujų laivų statybai numatytą biudžetą.

Flotilės laivai, net ir plūduriuodami tarp šuolių, tęsė pratybas. Radarų impulsai naršė tolimąjį vakuumą už heliopauzės, karininkai, taikiniais pasirinkę kitų eskadrų laivus, braižė raketų ir torpedų trajektorijas, duomenis apie teorinius šūvius malė nenuilstantys analitinės įrangos malūnai.

Susekti toli esantį laivą - kebli užduotis, mat jis beveik nespinduliuoja. Radaras čia bevertis: norint priimti atsakomąjį impulsą, reikėtų išskirti tiek energijos, kad įgula tiesiog iškeptų gyva. Taigi

"Lordui Vanekui" liko į žvaigždes nukreipti nebent milžiniškas raudonai švytinčias lidarų plokštes - trumpais intervalais jie veikdavo labai intensyviai. (Vakuumas - puikus izoliatorius, tad milijardus kilometrų erdvės skverbiantys aktyvieji jutikliai įkaisdavo iki raudonumo.)

Martinas Springfildas to nežinojo. Pastarąsias dvi dienas jis nuobodžiaudamas gulėjo kameroje, pakaitomis gniuždomas nevilties arba palaikomas santūraus optimizmo. "Aš vis dar gyvas", - vos jis šitaip pagalvodavo, atlėkdavo kita mintis: "Bet nebeilgam". Ak, kad taip galėtų ko nors griebtis! Bet argi žvaigždėlaivyje kur nors pabėgsi? Martinas buvo pakankamai blaivus realistas, kad suvoktų: jeigu šitie susigaudys, ką jis padarė, - galas! Vadinasi, liko vien tikėtis, kad jie vis dėlto nesusigaudys ir, nenorėdami pyktis su statykla, jį paleis.

Vieną vakarą, Martinui sėdint ant gulto, atsivėrė kameros durys. Neabejodamas, kad atėjo Zaueris arba tas varlius iš Priežiūros žinybos, jis pakėlė akis ir net išsižiojo.

- Ką čia veiki?

- Užėjau aplankyti. Galiu prisėsti?

Jis įsitempęs linktelėjo. Rachelė atsisėdo ant gulto krašto. Ji vilkėjo paprasčiausią juodą kombinezoną, plaukus buvo susirišusi į kuodelį, elgėsi laisvai, beveik nerūpestingai. Springfildas perprato, jog moteris nesimaskuoja - nevaidina nei patvirkėlės, nei diplomatės bananų respublikoje, išvis niekuo neapsimeta. Ji atėjo tokia, kokia yra - stipri, įdomi asmenybė.

- Maniau, ir tave bus uždarę, - pasakė jis.

- Na... - Rachelė atrodė išsiblaškiusi. - Palūkėk. - Dirstelėjo į kišeninį laikrodį. - Aha. - Pasvirusi per Martiną, ji galvūgalyje prikibdė kažkokį metalinį daiktelį.

- Blakes aš jau išnuodijau, - tarė jis. - Kad nenugirstų ko nereikia.

Moteris pažvelgė į Martiną gana rūsčiai.

- Tai bent dėkinga.

- O kas?..

- Noriu išgirsti tiesą. Juk tu man melavai, - tiesiai išrėžė ji. - Taigi noriu žinoti, kodėl.

- Naa... - Martinas vos susilaikė nesusigūžęs. O Rachelė tvardėsi tiesiog nenatūraliai. Bet tai buvo tyla prieš audrą.

- Turi vos vieną šansą pasakyti tiesą, - visiškai nerūpestingai iš-

tarė moteris, tačiau slopinamas pyktis balse vis dėlto buvo justi. - Manau, kol kas jie nežino, kad meluoji, tačiau kai grįšime... Juk jie ne kokie kvėšos, ir tu greičiausiai kasi sau duobę. Priežiūros žinyba tave seks neatstodama nė minutei. Jei elgsies kaip prasikaltęs, tas vunderkindas prieis vienintelę įmanomą išvadą.

Jis atsiduso.

- O kas, jeigu ta išvada teisinga? Jeigu aš ir esu prasikaltęs?

- Tikėjau tavim, - griežtai pasakė Rachelė. - *Tavim*, o ne lošėju. Martinai, labai nemėgstu, kai man meluojama. Kad ir kur - ar darbe, ar asmeniniame gyvenime.

- Tad štai. - Žiūrėti į švytintį trikdžių generatorių galvūgalyje Martinui buvo paprasčiau nei stebėti Rachelės pyktį ir nuoskaudą. - Jie man pasisakė esą statyklos darbuotojai? Dabar manimi tiki?

- Ne. - Moteris papurtė galvą. - Tu ne toks bukas, kad leistumeis taip lengvai apmulkinamas. - Ji nusigręžė ir su kartėliu pakartojo: - Nemėgstu, kai man meluojama.

Jis pažvelgė į Rachelę. Aukščiausio lygio profesionalė, nemokšų mėgėjų iš Naujosios Respublikos su ja net nepalyginsi. Ši moteris akimirksniu analizuoja kalbėjimo manierą, turi melo detektorius, krūvą kitokių prietaisų, kuriais kaipmat pasinaudotų jam, Martinui, išgliaudyti, jei šiuo atveju jai labiausiai rūpėtų darbo reikalai. Bet nesinaudoja. Todėl jis kuo puikiausiai supranta Rachelės apmaudą. Ja dėtas jis irgi pyktų. Jam irgi būtų skaudu.

- O aš nemėgstu meluoti, - patikino Martinas, ir tuose jo žodžiuose buvo tiesos. - Nebent būtinai reikia.

Rachelė, akivaizdžiai tvardydamasi, giliai įkvėpė.

- Martinai, jei čia ką nors ir galima pavadinti advokatu, tai nebent mane. Kito nerasi. Keturių tūkstančių metų ir dviejų šimtų šviesmečių spinduliu esu vienintelė tavo vyriausybės atstovė. Nežiūrint visų viduramžiškų atavizmų, vietiniai bukai laikosi įstatymo raidės, taigi leido man tave aplankyti kaip advokatei. Kadangi esi civilis, galėsiu tave ginti, jei byla pasiektų karo lauko teismą. O gal man netgi pavyks padaryti taip, kad nepasiektų. Bet tik jei viską man papasakosi - kad žinočiau, ką ginu.

- Na negaliu aš apie tai kalbėti, - jausdamasis be galo nemaloniai, pasakė Martinas. Beveik nevalingai pagriebė knygą. Lyg tikėdamasis ja pridengti nešvarią sąžinę. - Negaliu. Maniau, tu vienintelė gali tai suprasti.

- Paklausyk! - Moteris perliejo jį dygiu žvilgsniu. - Prisimeni, ką kalbėjau apie pasitikėjimą? Tad žinok: aš nusivylusi, žiauriai nusivylusi. Todėl, kad tikėjau tavimi, o tu tą tikėjimą apspjovei. Štai kaip išeina: kad ištraukčiau tavo uodegą, kurią pats ir įmerkei, kad išvis liktum gyvas, man reikės daug ir įtaigiai kalbėti. Todėl pirmiau privalau žinoti, ką melavai man. - Ji atsistojo. - Ak, kokia aš kvailė. Triguba kvailė, jei tavim pasitikėjau, dešimtguba - jei su tavim susidėjau. Po galais, neprofesionali vėpla, štai kas aš esu! Vis dėlto klausiu dar kartą, ir šįsyk verčiau sakyk teisybę. Todėl, kad tai jau nebe žaidimas, Martinai, todėl, kad ant plauko kabo daugybė gyvybių. Kam, velniai rautų, tu dirbi?

Pajutęs, kad nebevaldo padėties, Springfildas valandėlę patylėjo. "Negaliu aš jai sakyti, na negaliu!" Jis pakėlė akis, ir įgudviejų žvilgsniai pirmą kartą susidūrė. Martinas apsisprendė, vos išvydęs nuoskaudą jos akyse: jokie racionalūs argumentai nenuramins sąžinės, jei jis paliks šią moterį šitaip kentėti. Išduotą vienintelio daugelio šviesmečių spinduliu žmogaus, kuriuo ji pasitikėjo. Todėl už akimirksnį neprofesionalumo jis privalo atsimokėti tuo pačiu.

Perdžiūvusia burna Martinas vos ištarė:

- Aš dirbu Eschatonui.

Rachelė, išpūtusi akis, sunkiai klestelėjo ant gulto.

- Ką?

Jis patraukė pečiais.

- Manai, kitaip Eschatonas problemų nesprendžia - tik nudrebia ant žmonių uolos luitą?

- Juokauji?

- Ne. - Kažkur galugerklyje jis jautė tulžies kartėlį. - Užtat tikiu tuo, ką darau. Juk kitaip nebūčiau čia atsidūręs, ar ne? O alternatyva iš tiesų tokia ir yra - numesti į planetą galingą bombą. Eschatonui šitaip būtų paprasčiau. Ir triukšmo daugiau. Ir žmonės labiau bijotų. Bet iš tikrųjų Didysis E problemas beveik visada sprendžia tyliai, pasitelkęs tokius kaip aš.

- Seniai?

- Apie dvidešimt metų. - Martinas vėl gūžtelėjo pečiais. - Štai taip.

- Bet kodėl? - Rachelė nuleido rankas ir, sunėrusi pirštus, įspraudė tarp kelių. Į Martiną ji žvelgė kažkaip gailiai sumišusi.

- Kodėl?.. - Jis karštligiškai telkė padrikas mintis. - Patikėk,

Eschatonui labiau patinka, kai pirmiau įsikiša tokie žmonės kaip tu. Jūsų dėka pavyksta išvengti daugelio nelaimių. Bet jeigu pristigai argumentų, ir laivynas leidosi į kelią, vadinasi, kitos išeities nebėra. Nejaugi tikėjaisi, kad, susikūrę prielaidas uždarai laiko kilpai, jie iki logiškos pabaigos vis dėlto neis? - Martinas giliai įkvėpė. - Štai čia ir prasideda mano darbas. Aš - santechnikas, kurį Eschatonas išsikviečia tada, kai protėkio skylę nori užtaisyti be triukšmo.

- Taigi, tu - agentas?

- Taip, - pripažino jis. - Kaip ir tu.

- Kaip ir aš. - Rachelė keistai sukrenkštė, nors veikiausiai norėjo nusijuokti. - Po šimts, Martinai, ne tai tikėjausi išgirsti.

- Gaila, kad taip viskas susiklostė. Ypač... na... būtent mudviem.

- Ir man ne kitaip, - virpančiu balsu atsakė ji. - Viskas?

- Viskas?.. Aa, tu apie tai. Taip, viskas. Daugiau nieko nenuslėpiau. Tikrai.

Ilgokai patylėjusi Rachelė pasakė:

- Tiek to. Melas buvo... na, vien profesinis?

Jis linktelėjo ir įdėmiai pažiūrėjo į ją.

- Taip. Meluoti man nėmaž nepatinka. Ir daugiau nieko nemelavau, nei nutylėjau. Prisiekiu.

- Gerai. - Ji atsiduso ir šyptelėjo - nors nuvargusi, bet smagiai ir su palengvėjimu.

- Tas rūpestis tave siaubingai graužė? - paklausė Martinas.

- Galima pasakyti ir šitaip, - su gaižia ironija atsakė Rachelė.

- Mm... - Jis ištiesė ranką. - Nuoširdžiai atsiprašau. Tikrai.

- Atsiprašymas pripažintas. Iš dalies. - Ji spūstelėjo jo ranką ir iškart paleido. - O dabar gali pasakyti, ką ten mums numatė Eschatonas?

Martinas atsiduso.

- Ką žinau, papasakosiu. Bet suprask: gero neišgirsi nieko. Jei iki nuskrendant mudviem nepavyks iš šito laivo išsikrapštyti, greičiausiai žūsime...

Kelionės laiku destabilizuoja istoriją.

Istorija - atsitiktinumo duktė. Koks nors absurdiškas nesusipratimas ar netikėtas susitikimas nulemia šitokią daugybę įvykių, kad net apokrifinė plaštakė sparneliu gali sukelti audrą. 1917-ųjų birželį

pakako vienos vienintelės neteisingai suprastos telegramos, kad pratrūktų bolševikų revoliucija; vieno vienintelio šnipo veiksmai 1958-aisiais dešimtmečiui užtęsė šaltąjį karą. O jei ne šiedu įvykiai, ar išvis būtų atsiradusi tokia būtybė kaip Eschatonas?

Žinoma, visatoje, kurioje galima keliauti laiku, pati istorija tampa nestabili - ir lygsvarą įmanoma atkurti tik tada, kai pragariškasis sumaišties mechanizmas susinaikina. Tačiau trilijonams būtybių, be ženklo išnykstančių laiko uragano akyje, tai tėra menka paguoda.

Tad nieko keisto, jog, kai tik kur nors visatoje atsiranda protingų organizmų, jie, kad išvengtų žūties, tučtuojau ieško galimybės pasinaudoti uždarosiomis laiko kreivėmis. Kaip teigia reliatyvumo teorija, jei būtų įmanoma skraidyti didesniu nei šviesos greičiu, tai prilygtų kelionėms laiku, o dėl tokio panašumo totalinio naikinimo technologijos tampa bauginamai lengvai prieinamos. Tik smulkūs, paiki dariniai, tokie kaip Naujoji Respublika, stengiasi vien pranokti amžininkus bei varžovus. Tuo tarpu neaprėpiami šalti protai ieško būdų stabilizuoti jiems tinkamiausią visatos formą. Jų veiksmai gali būti ir visiškai paprasti - nesileisti varžovų ištrinamiems iš istorijos įrašų, - ir be galo subtilūs: gana prisiminti ankstyvąsias epochas po Didžiojo sprogimo, kai Higso laukas dar nebuvo išsiskaidęs į atskiras fundamentaliąsias jėgas, kurios, užtikrindamos fizikinių konstantų santykį, tinkamą gyvybei palaikyti, susieja visatą į vieną daiktą.

Ši visata toli gražu ne vienintelė. Ji netgi ne vienintelė, kurioje egzistuoja gyvybė. Visatos, kaip ir gyvi organizmai, balansuoja ant chaoso krašto - tai burbuliukai sujauktoje erdvėje: besitraukiantys ir pampstantys, kaistantys ir vėstantys, be paliovos gaminantys kitus koncentruoto erdvėlaikio burbuliukus; tai daugiamačiai kristalų sodai, kuriuose auga keisti medžiai, brandinantys keistus vaisius.

Vis dėlto iš kitų visatų mums maža naudos. Pernelyg daug ten sąveikauja kintamųjų. Kai pirminio visatą pagimdžiusio energijos sprogimo banga ima silpti, plėtrą stimuliuojantis jėgos laukas taip pat nusilpsta ir suiręs virsta sudėtinga kitų jėgų samplaika. Jų stiprumą išreiškiančios konstantos nustatomos atsitiktinumo principu.

Esama visatų, kuriose veikia vos dvi jėgos, kitur jų - tūkstančiai (mūsiškėje - penkios). Kai kuriose visatose elektronas yra sunkus: branduolių sintezės reakcija ten vyksta taip lengvai, kad žvaigždžių formavimosi era baigiasi po Didžiojo sprogimo nepraslinkus nė milijonui mūsiškų metų. Užtat cheminės reakcijos tokio-

se visatose vangios, ir nė iš tolo nespėjus užsimegzti gyvybei ten lieka vien vėstantys pulsarai ir juodosios skylės - apgailėtinos pirm laiko nutrūkusio kūrimo liekanos.

Yra ir tokių visatų, kur fotonas turi masę, ir tokių, kur pastarosios per maža, kad laiko pabaigoje jos pasiektų galutinę vystymosi stadiją ir kolapsuotų. Egzistuoja begalinė daugybė negyvenamų visatų. Taip pat egzistuoja ir mažesnė begalybė visatų, kur gyvybė įmanoma, ir kai kuriose jų ji vystosi. Bet daugiau apie tai galime niekada nesužinoti.

Kelionės iš vienos visatos į kitą beveik neįmanomos. Medžiaga, vienoje visatoje buvusi tvari, perkelta į kitą, gali tapti nebetvari.

Taigi, įkalinti nedidukame erdvės akvariume, plaukiame per kristalinį visatų sodą, o draugiški mums protai - tokie kaip Eschatonas - labai stengiasi, kad ne patys išmintingiausi įnamiai iš vidaus nesudaužytų stiklo.

Prieš aštuoniolika metų Martinui visa tai paaiškino pilkai apsirengęs vyriškis.

- Eschatonas suinteresuotas išsaugoti pasaulinę liniją vientisą, - kalbėjo jis. - Jūs ir patys suinteresuoti. Kai tik žmonės ima kišti nosį į jiems nesuprantamus priežastingumo paradoksus, šalutinis poveikis gali pasireikšti įvairiausiomis pavojingomis formomis. Eschatonas nuo jų neapsaugotas lygiai taip pat, kaip ir bet kuri kita būtybė mūsų visatoje, kurios jis, kaip žinote, nesukūrė. Tik gyvena joje, kaip ir visi mes. Galbūt jis yra koncentruotas antžmogiškas protas, galbūt - protų telkinys, galbūt jo ištekliai tokie, kokių mes niekad nepajėgtume suvokti, bet veikiausiai net ir jį būtų visai nesunku sunaikinti - užtektų gerai pataikyti keliomis branduolinėmis bombomis, kol išėjęs iš priešsinguliarinių dvidešimt pirmo amžiaus tinklų, bet dar nespėjęs įsijungti sąmonės. Tačiau be Eschatono žmonių rūšies greičiausiai nebeliktų.

- Epistemologija sąskaitų už mane neapmokės, - šaltai atsakė Martinas. - Jeigu tikitės, kad imsiuos kokių nors rizikingų...

- Mes tai įvertinsime. - Pilkai apsirengęs vyriškis linktelėjo. - Reikia žmogaus, galinčio atlikti užduotis. Kai kurios jų gali būti ir pavojingos. Tiesa, dažniau jums reikės tik atkreipti dėmesį į tam tikrus dalykus ir pranešti apie juos mums. Tačiau rimtos grėsmės atveju jūsų gali būti paprašyta veikti savo iniciatyva. Metodai būtų subtilūs ir nepastebimi, bet jums tektų rizikuoti. Už tai numatytos kompensacijos.

- Kokios?

Martinas atidėjo į šalį pustuštę taurę.

- Žinoma, mano globėjas pasirengęs mokėti jums iš tiesų dosniai. Be to, - tai būtų atlygio dalis - mes pajėgūs supaprastinti procesą, jei teiktumėte paraišką gyvenimo trukmei prailginti ir nuolatinio gyventojo statusui įgyti.

Gyvenimo prailginimo technologija, kurios dėka vidutinė visaverčio gyvenimo trukmė peržengė 160 metų ribą, buvo stebėtinai veiksminga ir prieinama daugumoje išsivysčiusių pasaulių. Be to, itin kruopščiai kontroliuojama. Jei tai išvis įmanoma medicininės procedūros atveju. Kontrolė ir licencijų sistema buvo atgyvenos, išlikusios po Perauglio, trumpo laikotarpio dvidešimt pirmame amžiuje, kai Žemės gyventojų skaičius neilgam peršoko dešimties milijardų ribą (dar prieš Singuliarumą; Eschatonas tada išaugo paprastą žmogiškąjį intelektą ir nedelsdamas perrašė taisykles). Gyventojų perviršio pasekmės planetą vis dar baugino, tad buvo įdiegta geležinė taisyklė: jei nori gyventi ilgiau nei įprasta, surask savyje kokių nors neeilinių gabumų, pateik argumentą leisti pasilikti arba pasinaudok procedūra ir emigruok. Ši taisyklė Žemėje buvo viena iš tų retųjų, kurioms - vardan bendrų interesų - paklusdavo visos susiskaldžiusios gentys, visos kultūros ir bendruomenės.

Ir štai, slapčia įsikišus Eschatonui, jam siūloma išimtis...

- Kiek laiko galiu galvoti? - paklausė Martinas.

- Iki rytojaus. - Pilkasis vyriškis žvilgtelėjo į užrašinę. - Metinis atlyginimas - dešimt tūkstančių. Dešimt tūkstančių arba dar daugiau - už papildomus darbus numatytos premijos. Ir išimtinis statusas, suteiktas Demografijos komiteto. O svarbiausia, prisidėsite žmoniją kaip vieningą bendriją apsaugant nuo kai kurių ne itin išmintingų, kad nepasakius - kvailų, jos narių veiksmų. Dar išgersite?

- Mielai.

"Jie pasirengę man mokėti? Už tai, ką daryčiau ir šiaip, be jokio atlygio?"

Martinas atsistojo ir pasakė:

- Man nereikia galvoti iki rytojaus. Užrašykite mane.

Pilkadrabužis abejingai nusišypsojo ir tarė:

- Mane perspėjo, kad jūsų atsakymas bus kaip tik šitoks.

"Rinktinė grupė" darbavosi išsijuosusi. Kai atsivėrė durys ir

įžengė pirmojo rango kapitonas Mirskis su komodoru Baueriu bei šio palyda, niekas net galvos nepakėlė.

- Trečiojo rango kapitone Muromieti, raportuokite!

- Pone pirmojo rango kapitone, iki perėjimo į šuolį - trys šimtai sekundžių. Padėties koordinatės patvirtintos, ryšių linijos funkcionuoja. Visos sistemos veikia normaliai, parengtis atitinka planą C. Laukiame įsakymo stoti į postus.

Mirskis linktelėjo ir atsakė:

- Ponai, tęskite.

Komodoras taip pat linktelėjo ir tyliai paliepė adjutantui viską užsirašyti. Visame laive užkaukė sirenos. Į postus skubančių vyrų batų dunksėjimas tiltelio nepasiekė, bet oras čia taip ir pritvinko įtampos. Karininkai prie savo pultų pašnibždomis aptarinėjo būsimus veiksmus.

- Iki šuolio - du šimtai sekundžių, - paskelbė kažkuris reliatyvininkų.

Rachelė Mansur - su ginkluotės kontrolės inspektorės uniforma - sėdėjo nepatogiai prisispaudusi prie sienos ir vienam laivūnų per petį stebėjo įtaisų prigrūstą pultą. Jai merkė raudoną akį netaisyklingos formos šviesos diodai, be garso lojo alavinė šuns galva - perjungiklio rankenėlė, stypsojo žalvarinės svirtelės. Raižybos elementai švelniai tviskėjo it nutepti sviestu - kažkas pusę savo gyvenimo gaišo juos šveisdamas. Toks menas karo sąlygomis kėlė gaižiai ironišką šypseną. "Padėtis ir šiaip kokti, - pagalvojo Rachelė, - o kai dar pasimaišo kas nors kad ir sąlygiškai gražaus, tampa visai bjauri."

Šventė: kvailiau pasirinkti taikinio Naujoji Respublika matyt jau negalėjo. Šitaip Rachelė sakė Martinui, pati po trupinėlį rinkdama informaciją. Bendra jųdviejų prielaida tiesiog baugino.

- Hermanas apie tai kalbėjo neįprastai miglotai, - pasakė jis. - Šiaip jis visada pateikia begalę informatyvių detalių. Kiekvienas žodis būna svarbus. O šįsyk atrodė, kad apie Šventę nenori per daug prišnekėti. Pavadino ją... hmm... sklandytuvų-ginklų gamykla. Nenumanau, ar esi ką nors girdėjusi apie "Gyvenimą"?..

- Žaidimas, ląstelinis automatas?

- Būtent. Sklandytuvai-ginklai yra mobilieji ląsteliniai automatai. Egzistuoja sudėtingos, savaime pasidauginančios gyvosios struktūros ir paprastesnės. Sklandytuvas-ginklas - iš pačių keistųjų. Jis

periodiškai susispaudžia į labai tankią mobilią sistemą ir migruoja po "visatą" per porą šimtų langelių, paskui persiskiria į du egzempliorius, kurie vėl susispaudžia ir "išskrenda" priešingomis kryptimis. Pasak Hermano, tokių sklandytuvų atitikmenys realiojoje erdvėje vadinami Boiso-Tiplerio robotais. Tai savaime pasigaminantys, mažesniu nei šviesos greičiu skraidantys tarpžvaigždiniai zondai, kurių paskirtis - rinkti ir teikti centrui informaciją apie visatą. Tačiau Šventė nėra bežadžių robotų laivynas. Ji gabenasi įkėlos procesorius ir ilgalaikes duomenų saugyklas su tūkstančiais įkrautų sąmonių, veikiančių, kai užtenka resursų joms palaikyti, sparčiau, nei teka realusis laikas.

Sulig tais žodžiais Rachelė vos vos krūptelėjo, ir Martinas, neteisingai supratęs priežastį, suskubo ją apkabinti. Ji nesipriešino. Nenorėjo, kad jis susigaudytų pats ją ir nuliūdinęs. Su įkėlomis Rachelė jau buvo susidūrusi. Pirmoji karta, ką tik persikėlusi iš mėsinių marionečių visatos, jai nekėlė jokių rūpesčių. O vaikučiai, deja, jau kėlė. Gimę - jei tik galima šitaip sakyti - virtualioje terpėje, jie kaipmat ėmė ignoruoti bet kokias žmonėms įprastas normas. Be to, apie realųjį pasaulį antrosios kartos įkėlos nėmaž nenutuokė. Pasauliui tai buvo visiškai nė motais, kol jos nepradėjo išvystytomis nanosistemomis naudotis kaip galūnėmis ir protarpiais ką nors, pavyzdžiui, planetas, daužyti.

Ne iš piktos valios - tiesiog įkėlos bręsdavo tokioje terpėje, kur informacija galėjo išnykti tik, jei kas nors to sąmoningai siekdavo, kur mirtį ir destrukciją buvo įmanoma atšaukti, kur burtų lazdelė veikė, o haliucinacijos galėjo įsikūnyti ir kelti grėsmę. Realioji visata gyveno laikydamasi visai kitokių taisyklių - tų, nuo kurių kadaise, kai prasidėjo sąmonių migracija į išplitusius kompiuterių tinklus, žmonės persigandę spruko.

Šventė atrodė tikrų tikriausias košmaras. Neganą, kad įkėlų civilizacija, įpratusi prie visagalybės savo kišeninėje visatoje, be jokios akivaizdžios priežasties nutarė išlįsti į dienos šviesą ir pažaisti galaktinį turizmą. Visur, kur įkėlos apsilankydavo, jų nurodymams paklusdavo neįtikėtinai išmani ir galinga įranga. Pavyzdžiui, krūminiai robotai, panašūs į šakotus medžius su palmių lapais. Kiekviena stambesnė tokio medžio šaka gale skyla į dvi mažesnes šakeles, tarpusavyje susietas lanksčia jungtimi. Kiekviena mažesnioji pati šakojasi į dvi dar smulkesnes - ir šitaip iki molekulinio lygmens. Vi-

sų paskutiniųjų šakelyčių galuose - po nanomanipuliatorių. Toks darinys - tarytum sidabrinis rūkas su svarmens pavidalo šerdimi. Jis skleidžia koherentinę šviesą, gali keisti formą, sulig pageidavimu surinkti arba išardyti bet kokius fizinius daiktus, gali sukurti iš esmės bet kokį, kad ir atomo mastelio, objektą. Krūminis robotas tiesiog idealaus pėstininko pavyzdys: šauk į tokį - ir jis praris kulkas, sukapok - ir padėkoš, kad papildei metalo atsargas.

- Man neramu. Kas bus, kai nuskrisime? - pasakė Martinas. Jis mostagavo rankomis, nesąmoningai pabrėždamas žodžius. - Vargu ar Naujoji Respublika susigaudo, kas dedasi. Tik mato antpuolio pasekmes. Galiu juos suprasti: Šventė sutriuškino vienos kolonijų politinę ir ekonominę sistemas taip, lyg būtų subombardavusi iš orbitos. Kaip jie galėtų spręsti šią problemą, net nenutuokiu. Susitarti čia neįmanoma. Ko tai Šventei reikia? Kas galėtų priversti ją pasitraukti, atstoti nuo Respublikos?

- O man atrodė, kad Naujoji Respublika tau nepatinka, - paprovokavo ji Rachelė.

Springfildas susiraukė.

- O tau - ką, patinka? Jų visuomeninė santvarka man kokti, ir jie tai žino. Todėl ir kiūtau čia, kameroje, o ne savo kajutėje ir ne variklių skyriuje. Vis dėlto... - Jis patraukė pečiais. - ...Santvarka yra viena, o žmonės visai kas kita. Juk jie kažkaip mėgina prisitaikyti prie šitos beprotiškos visatos. Kaip asmenybės jie man nepatinka, bet tai dar nereiškia, kad linkiu jiems mirties. Čionykščiai juk ne kokie nors pabaisos, ir artėjančios katastrofos jie nenusipelnė. Et, gyvenimas išvis neteisingas.

- Prie to ir pats šiek tiek prisidėjai.

- Prisidėjau. - Martinas nudelbė akis, lyg žiūrėtų į kažką, ko nemato ji. - Norėčiau, kad būtų ir kita išeitis. Bet Hermanas tokių dalykų neatleidžia. Arba nekišk nagų prie priežastingumo principo, arba - še, ko nusipelnei. Būtų geriausia, jei manevras jiems nepavyktų ir visas šis žygis nueitų niekais kaip atgrubnagio darbas. Mat antraip jie tik paskatintų kitus avantiūristus su priešais dorotis manipuliuojant laiku.

- O jeigu tada, kai laivą įtrauks Malstremas, tu būsi pririštas prie stiebo?*

*Autoriaus aliuzija į Edgaro Allano Poe apsakymą "Malstremo gelmėse". (Vert. past.).

- Niekada nesakiau, kad esu visažinis. Anot Hermano, jei man pavyktų, jis pamėgintų mane iš čia ištraukti. Įdomu, ką norėjo tuo pasakyti. Na, o kokią išeitį matai tu?

Rachelė perkreipė lūpas.

- Regis, jis bus apmovęs mano viršininką, kuris nuolat patardavo be gelbėjimosi liemenės į jūrą neplaukti.

Martinas, akivaizdžiai nieko nesupratęs, prunkštelėjo ir pasakė:

- Sako, kapitonas nuskęsta su savo laivu. Gaila, kad niekas niekada neprisimena juodadarbių, kurie nuskęsta uždaryti variklių skyriuje!

Balsas iš tiltelio grąžino Rachelę į tikrovę:

- Iki šuolio liko šimtas sekundžių!

- Raportuokite apie padėtį, - įsakė Muromietis. Vienas po kito atsiliepė visi postai. Viskas vyko pagal planą. - Kiek laiko iki perėjimo?

- Keturiasdešimt sekundžių. Branduolio sūkio greitis mažėja. Neigiamoji masė išmetama.

Masyvus varomosios sistemos branduolio singuliarumas giliai apačioje sukosi vis lėčiau, judesio kiekio momentą atpalaiduodamas į energinį erdvėlaikio vakuumą. Niekas nevibravo, nebuvo justi judėjimo, bet kitaip ir negalėjo būti. Kosminio variklio kontekste sukinys yra iškreiptos erdvės fragmento savybė, niekaip nesusijusi su medžiaga daugumai žmonių įprasta prasme.

- Trečiojo rango kapitone, tęskite. - Rankas sunėręs už nugaros, laivo vadas stovėjo už Muromiečio. - Komodore, jums leidus...

Baueris linktelėjo ir atsakė:

- Veikite savo nuožiūra.

- Perėjimas pradėtas... Saugu. Atskaita baigta.

- Kliūčių nėra, - pranešė pirmasis radiolokatorius. - O, panašu, kad mes reikiamame taške.

- Dešimt g, kryptis - planeta, - įsakė Ilja. Atrodė, kad jis nuobodžiauja - per pastarąsias tris dienas šią procedūrą jie kartojo gal dešimtą kartą. - Patvirtinkite padėtį ir pateikite pasyviojo skenavimo duomenis. Standartinio profilio.

- Klausau. Navigatoriai patvirtina, žvaigždė užfiksuota. Štai, mes gerokai arčiau vamzdžio nei anąsyk. Matau "Kanclerio Romanovo" išmestos šilumos masę, jie praėjo.

Visų nuotaika iškart pasitaisė. Net su nuolatiniu dešimties g pagreičiu ištaisyti poros astronominių vienetų paklaidai galėjo prireikti kelių valandų ar dienos kitos.

- Daugiau nieko nematyti.

- Prašyčiau lidarą. Stiprėjantį impulsą, iš priekio, devyniasdešimt laipsnių.

- Emisija pradedama. Profilis stabilus.

Pagrindiniame stimuliatoriaus ekrane sušvito kosmoso gelmes skrodžiantis daugelio megavatų lazerio spindulys - didžiąja dalimi kietasis ultravioletas, sinchronizuotas su laivo laikrodžio dantyta trajektorija siunčiamais impulsais.

- Skenavimas baigtas. Lidaras išjungtas.

Prabilo antrasis radiolokatorius:

- Fiksuoju grįžtamąją sklaidą! Nuotolis... O dievulėliau! Pone, mes tiesiog virš jos! Nuotolis - šešiasdešimt kilokilometrų. Panašu į metalą!

Baueris išsišiepė it ryklys.

- Vairininke, po dešimties sekundžių - visu pajėgumu! Kursas plius dešimt, minus keturiasdešimt.

- Klausau pakoreguoti kursą - plius dešimt, minus keturiasdešimt. Dviejų šimtų vienuolikos g pagreitis po penkių sekundžių... trijų... jau.

Kaip ir kitos Naujosios Respublikos pajėgos, laivynas laikėsi Žemėje įprasto pagreičio standarto - dešimt metrų per sekundę kvadratu. "Visu pajėgumu" reiškė, kad startuodamas "Lordas Vanekas" pirmąjį kosminį greitį gali išvystyti sparčiau nei per šešiasdešimt sekundžių; jei ne subtilios manipuliacijos variklio branduolio sūkiu, atsižvelgiant į erdvės aplink laivą iškraipas, įgula būtų paprasčiausiai sutraiškyta. Vis dėlto variklis su šerdimi - ne vien privalumas: mažesnį nei šviesos greitį išvystanti branduoliniu kuru varoma raketa už kalno masės karinį laivą trumpoje distancijoje yra ir greitesnė, ir manevringesnė.

Mirskis palinko į priekį ir paprašė:

- Radiolokacija, nagi pateikite detales.

- Klausau, pone kapitone!

Priekiniame monitoriuje sušvito planas. Rachelė įsižiūrėjo į jį virš laivūno Borisovičiaus kiaušo, nusėto skustuvo paliktais randeliais.

- Patvirtintas.

Antrasis radiolokatorius pranešė:

- Kontaktai! Kartoju, daugybiniai kontaktai!

- Toli? - paklausė kapitonas.

- Pernelyg arti! Pone kapitone, signalai labai silpni. Jiems išskirti analizės moduliui prireikė kelių sekundžių. Matyt bus idealieji spinduoliai, charakteristikų nustatyti neįmanoma. Nuotoliai: devyniasdešimt kilokilometrų, vienas ir trys dešimtosios megakilometro, septyni megakilometrai, štai dar vienas... du šimtai penkiasdešimt kilokilometrų... Mes apsupti!

Rachelė užsimerkė. Kai pagalvojo apie robotus-fabrikėlius, spiečių savaime besidauginančių ginklų žemoje orbitoje aplink dujinės milžinės mėnulį, nugara perbėgo šaltukas. Ji giliai įkvėpė ir vėl atsimerkė. Mintis išblaškė antrojo radiolokatoriaus balsas:

- Taikinys! Nuotolis - šeši ir devynios dešimtosios megakilometro, plataus profilio spinduliuotė. Kursas minus penkiasdešimt penki, plius dvidešimt du.

Mirskis atsigręžė į vyresnįjį padėjėją.

- Ilja, veik.

- Klausau, pone! Naująjį kontakto objektą pavadinu taikiniu Alfa. Kursas į taikinį Alfa, maksimalus priartėjimas - trisdešimt kilokilometrų. Visu pajėgumu pirmyn!

- Klausau, pone trečiojo rango kapitone, nusitaikyti į Alfa!

- Pone kapitone, jūs kažką numatęs, - tyliai ištarė Ilja.

Rachelė vos vos pakreipė galvą. Kad išgirstų, ką tiltelio gilumoje kalbasi du vyresnieji karininkai, teko įtempti net ir sustiprintą klausą.

- Kad tave griausmas, žinoma, numatęs. Kažkas čia nušlavė visą sistemos gynybos flotilę, - sušnibždėjo Mirskis. - Kažkas čia tupėjo ir jos laukė. Taigi, ką aš numatęs? Nieko daugiau, tik susidūrimą su priešu - vos išnersime iš šuolio.

- Nesitikėjau, kad jie bus taip arti. - Muromietis atrodė susikrimtęs.

- Ir pats pasidomėjau, ir inspektorė Mansur - ačiū jai - pagelbėjo, - kapitonas linktelėjo moters pusėn, - taigi apie jų galimybes dabar šį tą žinome. Deja, jos kelia nerimą. Tiesa, tai ne standartinė žvalgybinių duomenų santrauka, mat tie Laivyno Žvalgybos mulkiai nematė reikalo tokios parengti. Kariaujame su gausybės ragais, o nė vienas avigalvis nepasirūpino sužinoti, ką tie robotai-gamyklos gali.

Trečiojo rango kapitonas Muromietis palingavo galvą.

- Aš taip pat nežinau. Pone kapitone, ar kariniu požiūriu tai svarbu?

- Svarbu. Matai, tie robotai gali veistis. Ir perėti kosminius burlaivius.

- Kosminius burlaivius... - ne iš karto suvokė priblokštas Ilja. - Kokio dydžio?

- Masės - iki pusės kilogramo. O į gramą nanomechanizmo, kurio pagrindas - deimanto substratas, galima prikimšti devynias galybes schemų. Tais burlaiviais spjaudantys leistuvai sveria po kokį ketvirtį tonos - gerą šios masės dalį sudaro antimedžiaga. Ja maitinami neutraliųjų dalelių pluošto generatoriai. Spėju, tokių leistuvų čia ne vienas tūkstantis, tikriausiai jie ir yra tie silpno kontakto objektai. Jei kurį nors užkliudysi ir jis į tave pykštelės, drauge su spinduliu lauk ir kosminio burlaivio. Atskriejančio su dešimties tūkstančių g pagreičiu. Veikiausiai jo net nepastebėtum, nebent tas daiktelis į tave nusitaikytų ir dar pavaišintų išskaidyta spinduliuote. Žodžiu, atsidūrėme minų lauke, ir gali būti, kad tos minos mus apmėtys reliatyvistinėmis raketomis.

- Bet... - Ilja vis labiau šiurpo - ...maniau, laukia standartinis susišaudymas.

- Trečiojo rango kapitone, taip ir yra, - įsiterpė Baueris.

- Aa... - Muromietis mažne pažaliavo.

- Grįžtamasis spindulys! - staiga sušuko trečiasis radiolokatorius. - Užfiksavau grįžtamąjį spindulį! Taikinys Alfa kažką paleido. Pagreitis - vienas ir trys... ne, penkios dešimtosios g. Čiršķina vieno ir keturių dešimtųjų megaelektronvolto spinduliais.

- Užfiksuokite pirmąjį kandidatą, - įsitempęs paliepė Ilja ir kreipėsi į Mirskį: - Pone kapitone, prašau leidimo nedelsiant atnaujinti kontrolę!

- Veikite, - neprieštaravo Mirskis.

Rachelė nužvelgė postus. Susikūprinę prie pultų karininkai, sukiodami bronzines rankenėles ir spragsėdami svirtelėmis, tyliai kalbėjosi vidaus ryšio linijomis. Mirskis atėjo į centrinį postą ir, atsistojęs Muromiečiui už nugaros, patarė:

- Radaru patikrinkite, ar nešvaistome energijos. Padėtis sudėtinga. Jei neklystu, esame vidur minų lauko, valdomo iš kokio nors centro. Jeigu jie aptiks energijos nuotėkį, mums galas.

Rachelė susikaupusi žvelgė į pagrindinį monitorių ir galvojo: "Neblogai. Jei ši įgula taip darbuojasi visada ir jeigu nusišypsotų sėkmė, gali pavykti prasiveržti iki žemosios orbitos aplink Rošarą."

Kitas dešimt minučių "Lordas Vanekas", skriedamas į tikslą, vis didino greitį, o įtampa be paliovos tvinko. Singuliariojo variklio iš esmės neįmanoma aptikti net iš arti (užfiksuoti milžiniškos masės milijono kilometrų atstumu neįstengia net patys jautriausi gravitacinių bangų jutikliai), bet priešo citadelei pakaktų įjungti impulsinį Doplerio radarą, ir linijinis kreiseris erdvėje išnirtų tarsi kalnas vidur plyno lauko. Juk neveltui pirmoji kadaise povandeninio, o dabar kosminio karo taisyklė sako: jei priešas tave mato, vadinasi, gali sunaikinti.

Vis dėlto, kur konkrečiai yra "Lordas Vanekas", priešas nustatyti negalėjo. Vos išjungęs paieškos lidarą, kreiseris susyk pakeitė kursą. Tiesa, kol kiti flotilės laivai susiorientavo, korpusu dar spėjo nuslysti keturi trumpi jų lidarų tvyksniai, bet po to įsiviešpatavo tyla ir ramybė.

- Dar vienas pėdsakas! - paskelbė pirmasis radiolokatorius. - Paleista dar viena paukštelė. Nuotolis - keturiasdešimt septyni megakilometrai, vektorius nukreiptas į lidaro nr. 3 šaltinį - "Suvorovą".

- Patvirtinkite kursą ir pagreitį, - įsakė Muromietis. - Užfiksuokite antrąjį kandidatą.

- Dar trys, - atsiliepė antrasis radiolokatorius. - Šaltinis už... devyniasdešimties megakilometrų. Žyminys - Beta. Tirštoka čia jų...

- Stebėkite...

- Trečias grįžtamasis signalas iš lokaliojo taikinio Alfa, - paskelbė antrasis radiolokatorius. - Sklaida atitinka pirmąjį ir antrąjį kandidatus. Panašu į dar vieną raketą. Suka į mus.

- Pateikite spėjamą susidūrimo laiką, - niauriai paliepė Mirskis.

Rachelė įdėmiai stebėjo kapitoną. Žinoma, jis - gudrus senas lapinas ir, nors susigaudė, kas dedasi, vis dar neaišku, kaip šią košę ketina srėbti. Moteris buvo pasirengusi bet kurią akimirką išgirsti pavojaus sirenos gausmą ir balsą kurio nors stebėtojo, užfiksavusio reliatyvistinių dalelių srovę, atnešančią jiems kosminį burlaivį su antimedžiagos kroviniu.

Suprantama, buvo naivu iš Naujosios Respublikos vyriausybės tikėtis, kad ši nutuoks, kaip smarkiai priešas juos pranoksta; itin žemo kultūrinio lygio žmonės paprasčiausiai nepajėgė suvokti tokio reiškinio kaip Šventė grėsmės masto. Net ir geriausi laivyno taktikai, žinantys apie uždraustąsias technologijas, savaime pasidauginančius robotus-gamyklas ar kosminius burlaivius, dorai nenumanė, ką jiems gali padaryti Šventė.

"Lordo Vaneko" galimybės atlaikyti tokį susirėmimą buvo labai menkos. Tiesą pasakius, visą šį žygį grindė šit kokia prielaida: priešas turėtų būti pakankamai žmogiškas, išmanyti karo idėją ir naudotis maždaug tokiais ginklais, kokius nusičiumpa sumaniusios pasipešti išsilavinusios beždžionės. Rachelė beviltiškai skaudžiai nujautė, kad Naujosios Respublikos ekspedicijos dalyviai net nenumano, kokia mirtinai pavojinga jiems bus Šventė, veikianti be jokių išankstinių nuostatų. Deja, JT inspektorė dabar jau žinojo: kai žygeiviai tragiškai patirs, jog tarpžvaigždinius karus kur kas lengviau pralaimėti, nei laimėti, ji bus atsidūrusi pačiame įvykių epicentre.

- Dar vienas grįžtamasis signalas, taikinys Gama! Ir dar vienas taikinys, nuotolis - du šimtai septyniasdešimt megakilometrų. Ir dar viena raketa.

- Tai bent... - prašneko Ilja ir akimirkai prikando liežuvį. - ...Kiekviename kubiniame astronominiame vienete - po kovinį vienetą? Jeigu jie išorinėje sistemoje išdėstyti tolygiai, vadinasi, milijonas kovinių vienetų...

Priblokštas jis vėl nutilo.

- Gal manei kariausiąs su žmonėmis? - paklausė Mirskis. - O tai visiškai vientisas gynybinis robotų tinklas. Didžiulis tinklas. Galva neišneša, koks didžiulis. - Atrodė, kad kapitonas savo nuovoka didžiuojasi. - Kai mėginau - dar prieš aštuoniolika metų! - visa tai išaiškinti Admiralitetui, niekas ten manęs nesiklausė. Užtat ir flagmano laipsnio neužsitarnavau...

- Aš klausiausi, - ramiai įsiterpė Baueris. - Kapitone, tęskite.

- Klausau, pone komodore. Ką darysime su taikiniu Alfa?

Už šaudymą atsakingas postas pranešė:

- Pone kapitone, iki salvės į taikinį Alfa pradžios liko du šimtai sekundžių.

- Hmm... - Mirskis žiūrėjo į monitorių ir svarstė. - Vyresnysis padėjėjau, kokia jūsų nuomonė?

Muromietis nugurkė seilę.

- Ko gero, prisileisčiau arčiau ir įjungčiau lazerių tinklą.

- Nepagalvojote, kad jie gali turėti rentgeninius lazerius, - papurtęs galvą atsakė kapitonas ir tuojau pat sukomandavo: - Reliatyvininkai, būkite pasiruošę mikrošuoliui. Kad po mano įsakymo dingtume iš čia per penkias sekundes. Bet kur dešimties astronominių vienetų spinduliu. Sugebėsite?

- Tikrai taip, kapitone! Branduolys pakartotinai įkrautas, šuoliui pasirengta. Atgalinė atskaita nustatyta - minus penkios sekundės.

- Artilerija, šešias visiškai paruoštas SEM-20 - į leistuvus. Tegul būna parengtos paleisti per dvi minutes. Kovines galvutes nustatykite kryptinio skilimo režimu. Sklaidos kampas - dvidešimt laipsnių. Tris raketas paleiskite į taikinį Alfa, kitas tris laikykite atsargoje, parengties trukmė - penkios sekundės. Dar užtaisykite dvi torpedas. Paleisite, kai pasakysiu.

- Klausau, pone kapitone! Trys užtaisai - į taikinį Alfa, trys atsargai, dvi torpedos. Šešios paukštelės ant estakados laukia jūsų įsakymo. Dvi torpedos aprūpinamos kuru, bus paruoštos po keturių minučių.

- Malonu girdėti, - pernelyg kandžiai pasakė Mirskis, ir leitenantas prie pulto pastebimai sudrebėjo. - Viskas gerai, - pridūrė kapitonas.

- Suartėjimas - po šimto dvidešimties sekundžių. Optimalus paleidimo profilis po aštuoniasdešimties.

- Įtraukite į planą artimiausių atpažintų minų padėtį. Nubrėžkite vektorius Alfa valdymo centro kryptimi, atsižvelgdami į prielaidą, kad jų užtaisai lėks su nuolatiniu dešimties kilo-g pagreičiu. Ar jie gali mus pasiekti per keturiasdešimt sekundžių?

- Pone kapitone, tikrinu, - atsiliepė navigatorius. - Negali. Pirmiau spėsime likviduoti jų valdymo centrą, nebent taikinys Alfa moka vieną kitą triuką su greičiu. Jų užtaisai mus pasieks penkiolika sekundžių vėliau.

- Puiku. - Mirskis linktelėjo. - Artilerija, po keturiasdešimties sekundžių - salvė į taikinį! Vairininke ir reliatyvininkai, susidūrimo momentu plius penkios sekundės, tai yra penkios sekundės po mūsų salvės inicijuokite mikrošuolį.

- Iki paleidimo - minus penkiasdešimt sekundžių... nuo šios.

Rachelė žvelgė į raudonų juostelių ir ilgėjančių linijų maišalynę monitoriuje. Mėlynas paties laivo vektorius tįso prie vieno iš raudonųjų taškų, paskui staiga sustojo. "Bet kurią akimirką, - pagalvojo moteris, - gali nutikti bet kas bjauraus".

Prašneko artilerininkai:

- Minus trisdešimt sekundžių. Paukštelės įšildytos. Paleidimo tinklas kraunamas. Minus dvidešimt.

- Laivagalyje kažkoks triukšmas, - įsiterpė pirmasis radiolokatorius.

- Minus dešimt sekundžių. Paleidimo estakados paruoštos, - pranešė artilerijos postas.

- Leiskite pagal planą, - įsakė kapitonas.

- Klausau, pone! Navigacinė informacija atnaujinta, inercinės platformos įtvirtintos. Raketos užtaisytos, kovinės galvutės aktyvuotos.

- Lengvosios dalelės! - užriko pirmasis radiolokatorius. - Galingas sprogimas už šešių megakilometrų, padėtis pagal pelengą - šešiasdešimt du ir penkiasdešimt devyni! Atrodo... kad mane skradžiai, pataikė į mūsiškį kreiserį. Iš laivagalio srūva dalelių čiurkšlė! Pozicija: šimtas septyniasdešimt septyni ir penki, šoninė sklaida, nuotolio kol kas nežinome...

- Iki paleidimo penkios sekundės. Leidžiu pirmąją raketą. Lidaras aktyvuotas. Energija varikliui tiekiama. Variklis įjungtas. Antroji raketa paruošta... leidžiu. Trečioji raketa...

- Mes aptikti lidaru! Kažkas spigina tiesiog iš laivagalio! Nuotolis - penkiasdešimt du kilokilometrai...

Mirskis ilgai negalvodamas įsakė:

- Artilerininkai, visas tris atsargines raketas siųskite priešingu mūsiškiam kursu. Apšviesime pasyviajai paieškai taikinius.

- Klausau, pone kapitone! Ketvirtoji raketa paruošta... leidžiu. Penktoji raketa paruošta... leidžiu.

- Prie mūsų priskreto ieškiklis. Atstumas - keturiasdešimt penki kilokilometrai, artėja... o Švenčiausioji Mergele, nepatikėsiu!..

- Šeštoji raketa paruošta. Koks taikinys?

- Antrasis radiolokatoriau, perduokite artilerijai planą su ketvirtosios, penktosios ir šeštosios raketų taikiniais. Artilerija, šaudykite, kai tik žinosite koordinates - laimėkite mums laiko.

- Klausau! - perblyškęs leitenantas palinko virš pulto ir įniko lyg apsėstas spaudyti mygtukus.

- Laiką iki šūvio į Alfą momento! - paprašė Mirskis.

- Trisdešimt sekundžių. Pone, ketinate forsuoti? - Navigatorius akivaizdžiai nerimavo. Kiekvieną lazerių tinklo energijos vatą, papildomai skirtą puolamajam smūgiui sustiprinti, reikėjo atimti iš gaudančiųjų naikintuvų.

- Ketinu, leitenante. O jūs, tikiuosi, neketinate manęs mokyti?

Navigatorius paraudęs nusigręžė į pultą.

- Artilerija, kokia padėtis? - paklausė kapitonas.

- Pirmosios trys raketos maksimaliai įkrautos, pagreitis - didžiausias, kokį gali atlaikyti kovinės galvutės. Pagrindinis variklis išsijungs po penkiolikos sekundžių. Iškart po to energiją nukreipsime ieškikliams. Pirmosios raketos kuras išdegs po dešimties sekundžių.

Rachelė patyliukais linktelėjo. Prisiminė studijas: reliatyviosios fizikos pagrindus, strategiją posteinšteininėje visatoje, šviesos kūgio plėtimosi per tolygiai išdėstytus taškus tendencijas. "Bet kurią akimirką mus gali pasiekti likutinė naikintuvų šviesa", - pagalvojo.

- Dievuliau šventas! - sušuko trečiasis radiolokatorius. - Spinduliai iš visų pusių! Mes įkalinti!

- Tvardykitės! - subarė jį Mirskis. - Kiek šaltinių?

- Šal... šaltinių... - Karininkas skubiai paminkė klavišus. Priekiniame monitoriuje viena po kitos ėmė raitytis raudonos linijos. - ...Šešiolika, pone kapitone. Jie visur, visur...

- Aišku. - Kapitonas susiglostė ūsus. - Vairininke, mikrošuoliui pasirengęs?

- Tikrai taip, pone!

- Puiku! - Mirskis kreivai šyptelėjo. - Artilerininkai, kokia padėtis?

- Pirmosios paukštelės kuras išdegęs. Ketvirtoji forsuojama. Antrosios ir trečiosios kuras išdegęs. Energija perkeliama antrajai salvei. Iki salvės penkiolika sekundžių. Oho, į mus atlekia septyniolika užtaisų. Siunčiame tris antiraketas.

- Nutraukti ugnį, - įsakė kapitonas. - Po kiek laiko pirmasis priešo užtaisas priartės per šūvį?

- Turėtų... dvi sekundės po kontakto.

- Navigatoriau, paskelbkite, kai iki šuolio liks penkios sekundės. Pergalę atšvęsime kitur.

- Klausau, pone!

Pirmasis radiolokatorius pranešė:

- Signalų vis daugiau! Pone kapitone, aš... ne, jie nespės.

- Leitenante, kiek?

- Mes apsupti. Ilgieji spinduliai nešėjai - iš visų pusių. Suskaičiuoju...

- Pirmoji raketa detonuoja! Antroji raketa detonuoja! Trečioji jau detonavusi. Pone, visos trys raketos detonavo pataikiusios.

- Iki šuolio - penkios sekundės. Keturios...

- Spinduliai nešėjai - už aštuoniolikos ir devynių dešimtųjų kilokilometro, ne, devyniolikos kilokilometrų!

- Pirmasis - už dvylikos kilokilometrų. Artėja...

- Patvirtinu, į Alfą pataikyta, spinduliuotės spektre nustatyti deguonis ir azotas.

- Dvi.

- Devyni kilokilometrai.

- Priešo ginkluotės - per trisdešimt du kilokilometrus! Ne, per trisdešimt du ir...

- Viena. Šuolis!

Palubėje įsižiebė pagrindinis apšvietimas, ir raudonos avarinės šviesos prigeso. Tiltelyje įsiviešpatavo tyla, kurią kostelėjęs pertraukė komodoras Baueris.

- Ponai, sveikinu! - kreipėsi jis į Mirskį ir dar dorai neatsikvošėjusią įgulą. - Iš visų eskadros laivų, iki šiol dirbusių su šiuo įrašu, jūsiškis vienintelis ne tik sugebėjo pabėgti, bet dar ir pridarė priešui nuostolių. Posėdis mano kabinete - lygiai šešioliktą valandą. Aptarsime, kaip per pratybas pasitvirtino ankstesnės prielaidos, be to, paaiškinsiu jums mūsų naująją taktinę veiksmų tokiomis aplinkybėmis doktriną - kaip kautis prieš koncentruotą gynybinį robotų tinklą ir kauzaliniu kanalu valdomą artileriją. Rytoj pratybas pakartosime. Noriu pasižiūrėti, ką sugebate atsimerkę...

Tuo tarpu, už dviejų tūkstančių metų nuo laivo, tamsoje susirietęs gulėjo berniukas ir per miegus knirkčiojo. Sapnavo jis Imperiją.

Feliksas suvaitojo, sudrebėjo ir užsitraukė palaikį apklotą ant pečių. Pro plyšius apleistos, nešildomos daržinės sienojuose brovėsi nuožmus vėjas. Vis dėlto gulėti po stogu buvo šilčiau nei ant akmeningos žemės. Be to, tyruose bastėsi vilkai, o miegoti po žvaigždėmis vaikui būdavo pavojinga net ir ramesniais laikais.

Ant storos gegnės Feliksui virš galvos įsitaisęs Varnas ilgą juodą snapą pasibruko po sparnu. Kartkartėmis paukštis prabusdavo, sušiaušdavo plunksnas, pamindžikuodavo, apsidairydavo. Bet durys buvo užremtos, įeiti čionai niekas negalėjo, ir Varnas vėl prisidėdavo prie miegančio šeimininko.

Į stogą barbeno lietus. Kur ne kur prasisunkęs per velėną, dengiančią negrabiai tašytus sienojus, vanduo plonytėmis šaltomis čiurkšlėmis tiško ant grindų. Ore kybote kybojo slogus suplėkusio šieno tvaikas. Kai sykį ponas Triušis paaiškino, kaip pavojinga būtų kurti ugnį, Feliksas nebesiryžo to daryti. Šiose apylinkėse buvo padarų, gebančių matyti šilumą. Nebylių, beburnių padarų, kurie ėsdavo mažų berniukų smegenis.

Feliksas sapnavo Imperijos gyvenimą, vyrus tviskančiomis uniformomis, moteris šilkinėmis sukniomis, sapnavo žvaigždėlaivius ir kavalerijos paradus, apeigas bei ceremonijas. Bet tuos sapnus nuodijo viską persmelkiantis nuovargio cinizmas. Didikai ir karininkai buvo ištvirkę veltėdžiai, jų moterys - išvien godžios harpijos, kurioms rūpėjo tik patogumai. Ceremonijos ir ritualai tapo beprasme tuštybe - apgaule, pridengiančia šleikščią valstybinio masto neteisingumo sistemą ir besaikius valdovų potroškius. Sapnuose apie Naująją Prahą Feliksas būdavo mėšlo krūvoje įklimpęs hercogas arba princas, nelaimėlis atsakomybės ir biurokratijos sukaustytomis rankomis kojomis, neįstengiantis pasitraukti iš kelio nenumaldomai atlekiančiai siaubingai irimo ir dūlėjimo mašinai.

Kai vaikas miegodamas sukrūpčiojo ir pravirko, ponas Triušis išsyk pasislinko arčiau ir prisiglaudė. Jam kvėpuojant drėgnas kailis kilnojosi. Netrukus Feliksas vėl giliai įmigo, tad ponas Triušis atsitraukęs susirietė į kamuolį ir atsidėjo naktiniam gromuliui bei begaliniams apmąstymams. Staigių permainų laikais berniūkščiu būti nelengva, tačiau dar sunkiau būti metro ūgio triušiu, apdovanotu žmogaus intelekto ir urvinio žvėrelio instinktų prakeiksmu.

Vos praaušus Feliksas, tirtėdamas iš šalčio, nusižiovavo, prasitrynė akis ir nerangiai pasiraivė.

- Triuši...

- Karrr! - Varnas nuplasnojo ant grindų ir pakreipęs galvą atstraksėjo arčiau. - Trrriušis kaaime.

Feliksas lėtai sumirksėjo.

- Gaila, kad nepalaukė manęs.

Jis susigūžė, persmelktas vienatvės, devynerių berniukui tokio netinkamo jausmo. Pakirdęs ėmė į apzulintą kelionkrepšį krautis negausią savo mantą: apklotą, skardinėlę konservų, pustuštę degtukų dėžutę, keistąjį metalinį telefoną - tokiais Šventė kalbėdavo su žmonėmis. Paėmęs telefoną vaikas akimirką susimąstė, tačiau, spaudžiamas būtinybės skubėti, vis dėlto įmetė daikčiuką į krepšį.

- Pažaiskime "Sumedziok tliušį", - ištarė praverdamas duris.

Rytas buvo vaiskus ir šaltas. Apleistos sodybos kieme žliugsėjo purvas. Kojos į jį klimpo iki kulkšnių. Kitapus maurynės stūksą pajuodę namo griuvėsiai priminė Dievo ugnimi supleškinto medžio kelmą. Už jų žemėje bolavo pilka, dulkėta dėmė - sklypas nuskurdintos dirvos, iš kurios Šventės nanosistemos kokiam nors griozdui statyti buvo išsiurbusios visut visutėlius mikroelementus. Veikiausiai kaip tik ta statyba ir pradangino sodietį su visa šeima.

Kaimas buvo įsikūręs nuokalnėje už dviejų kilometrų, kitapus išlakaus pušynėlio ties siauro, išmaujoto keliuko vingiu. Feliksas užsimetė kelionkrepšį, stabtelėjo nusišlapinti ant apdegusios namo sienos ir lėtai nusliūkino keliu. Užėjo noras paniūniuoti ar pašvilpauti, bet jis, nepamiršdamas pono Triušio patarimų, tylėjo: nežinia kas galėjo klaidžioti po tuos miškus. Feliksas buvo ne koks vėpla, o labai suaugęs berniukas.

Varnas, pirmiau straksėjęs iš paskos, mosuodamas sparnais sunkiai atsiplėšė nuo žemės ir, paskrydėjęs į priekį, nutūpė į pakelės griovį kiek tolėliau.

- Pusrrryčiai! - sukrankė, kelissyk palinksėjęs galva.

- Puiku!

Berniukas paspartino žingsnį, bet išvydęs, ką Varnas aptiko pusryčiams, nusigręžė ir iš visų jėgų suspaudė viršunosę: kad apsiašarotų, užtat neimtų žiaukčioti. Ašaros tvenkėsi sunkiai. Labai seniai ir labai toli nuo čia auklė jam kartodavo: "Dideli berniukai neverkia". Dabar jis jau žinojo, kad tai netiesa. Buvo matęs, kaip, stovėdami prie kulkų suvarpytos sienos, verkia ir už jį gerokai didesni berniukai, ir netgi vyrai. (Kai kurie neverkdavo, didvyriškai tvardydavosi, tačiau ir jų galas būdavo ne kitoks.)

- Varne, kartais aš tavęs neapkenčiu.

- Karrr... - Varnas pakėlė galvą. Griovyje gulintys pusryčiai buvo su mergaitiška suknyte. - Užkrrrimsti juk rrreikia.

- Kad tau reikia, tad ir krimsk. O man reikia susirasti Piotrą. Kol mimai mūsų nepastvėrė.

Feliksas baugščiai dirstelėjo per petį. Pastarąsias tris dienas jie bėgo it paklaikę, mimus lenkdami vienu šuoliu. Tie judėjo lėtai, grumdamiesi su nematomu vėju, skindamiesi kelią tarp nematerialių pastatų. Buvo negailestingi, nemiegodavo, nemirksėdavo ir niekada nesustodavo.

Kai iki kaimo liko koks šimtas metrų, atgijo telefonas. Kol Feliksas, ieškodamas graibė po krepšį, aparatas miauksėjo tarytum smalsus kačiukas.

- Ar neužtilsi?! - nesitverdamas apmaudu šūktelėjo vaikas.

- Feliksai... Čia aš, ponas Triušis.

- Kas? - Berniukas apstulbęs įsmeigė akis į telefoną. Nešvariais, riebaluotais pirštais nučiupinėtos chromuotos detalės vis dar blizgėjo.

- Aš, nulėpausis tavo draugas. Aš esu kaime. Tik neik čionai.

- Kodėl? - suraukęs antakius eidamas paklausė Feliksas.

- Jie čia. Sėkmė nuo manęs nusigręžė, tikriausiai nebepasprukšiu. Tu... - Staiga gigantiškasis kiškiažvėris sukliko visiškai nebežmogišku balsu, persmelktu įtūžio ir siaubo. - Jie ir už tavęs! Bėk kiek kojos neša! Vaikeli, bėk!

Telefonas sukliunksėjęs išsijungė. Berniukas atsivėdėjo, ketindamas piktai trenkti jį žemėn, bet taip ir sustingo. Priešais jį tupėjo Varnas kruvinu snapu ir žibino akių karoliukais.

- Praskrisk virš kaimo, - paliepė Feliksas. - Papasakosi, ką matei.

- Karrr!

Varnas nerangiai įsibėgėjo ir, sunkiai atsiplėšęs nuo žolės, iškilo virš medžių viršūnių. Berniukas sielvartingai ir kartu piktai pažvelgė į telefoną. "Nesąžininga! Tai nesąžininga!" Jis nieko daugiau netroško, tik būti jaunas, gyventi be rūpesčių, smagiai. Draugija atsirado vėliau. Su jais buvo ir ponia Ežienė, bet ji atsitiktinai žuvo per vieną Pakraščio sukurtų reginių. Ponią Ežienę nutrenkė iš jonosferos, nuniokotos dirbtinių saulės žybsnių, pliūptelėję elektros iškrūviai. Toks jau tas Pakraštys, nemąstantis, itin pavojingas ir nenuoseklus bei klastingas tarsi gyvatė, bet kartais jis kuria tikrus grožio šedevrus. (Jo aušros gaisai džiugino akį ištisas savaites.)

Feliksas nervingai apsižvalgė. Priekyje lyg ir pastebėjo virš gyvatvorės kažką sujudant. Vėl prispaudė telefoną prie skruosto.

- Ar kas nors su manimi kalbės?

- Kuo mus pralinksminsi?

- Nežinau, kaip, - prisipažino berniukas.

- Pasek pasaką. Išradingai įrodyk tiesą. Padainuok, pašok, suplok delnais.

- O ką pasiūlysite mainais?

- O ko tau reikia? - Į kauzalinio kanalo juostą sukoncentruotas balsas skambėjo it metalinis ir išrodė atsklindąs iš labai toli.

- Mane vejasi blogiečiai. Jie mėtosi kreminiais pyragaičiais, tokiu ir mane nori paversti. Ar galite sulaikyti mimus? Apginti mane...

- Pasakok.

Tai buvo ne pasiūlymas ar prašymas, o įsakymas.

Feliksas giliai įkvėpė. Pažvelgė aukštyn ir išvydo ratus sukantį Varną. Tada puolė į griovį, prasibrovė per gyvatvorę ir pasuko į mišką. Pasakojo eidamas:

- Kartą buvo toks hercogas. Jis gyveno rūmuose ant upės kranto ir valdė vienintelį to pasaulio miestą. Nors buvo ne itin išmintingas, dėl savo žmonių labai stengėsi. O paskui, vieną rytą, užėjo telefonų lietus, ir pasaulis persimainė. Tokia štai pasaka apie hercogą.

Sekė ją Feliksas ilgai ir ne itin rišliai. Pasakojo, kaip apsupo hercogo rūmus anarchistai-teroristai, kaip paskleidė mieste suirutę, užleido jį plastikine apyvoka. Visi kareiviai dezertyravo, pirmiau dar apiplėšę rūmus ir nuniokoję zoologijos sodą. Senasis hercogas drauge su trimis ištikimais kareiviais pabėgo slaptu tuneliu, iškastu po Priežiūros žinybos pastatu. Sielvarto pakirstas hercogas niekaip

negalėjo suvokti, kas nutiko jo pasauliui. Kodėl viskas taip persimainė? Šiukšlių krūvoje tamsiame skersgatvyje tarytum smalsus kačiukas jam ėmė miauksėti telefonas. Hercogas pasilenkė jo paimti ir šitaip išsigelbėjo nuo dviejų išdavikų kareivių šūvių. Jie nužudė Pilietį fon Beką, tačiau pirmiau jis pats dar spėjo pavaišinti juos vėluojančiomis kulkomis - Priežiūros žinybos Piliečiams buvo leidžiama tarnybos reikalais naudotis šiuo uždraustu ginklu. (Vėluojančios kulkos lėkdavo nešamos kolibrio sparnų ir auką pasivydavo, kad ir kur ta būtų pasislėpusi. Įgėlusios jos nužudydavo neurotoksinais, kaip vapsvos, pavaizduotos slaptosios policijos emblemoje. Pistoletai, šaudantys tokiomis kulkomis, buvo teroro ginklas, skirtas pademonstruoti neapribotų technologijų siaubą.)

Nepertraukdamas pasakojimo Feliksas nušliuožė šlaitą apraizgiusiomis šaknimis ir perėjo žaliuojančių kelmų prismaigstytą laukymę.

Taigi nevilties smaugiamas hercogas pakėlė telefoną ir šis pasisiūlė patenkinti tris norus. Hercogas, manydamas, jog kažkas karčiai juokauja, paprašė grąžinti jam jaunystę ir apstulbo, susyk virtęs vaiku. Tada paprašė draugijos ir iš tikrųjų įsigijo nuostabių draugų, pasiryžusių dėl jo aukotis ir nieko nereikalaujančių mainais. Buvo patenkintas net ir trečiasis - ūmus - jo noras, sukilęs iš grąžintos jaunystės įkarščio. Nieko panašaus jis nebūtų norėjęs ir prašęs, jei ne beviltiška dvasios būsena tą akimirką, kai pasipainiojo telefonas. Vis dėlto hercogui pasisekė labiau nei kitiems, apie kurių likimus jis sužinojo vėliau. (Pavyzdžiui, *kulokui*, paprašiusiam aukso kiaušinius dedančios žąsies. Toks paukštis atrodo išties stebuklingas, kol prikišęs geležinkelininko dozimetrą patiri, kad iš filosofinio akmens skilvyje trykšte trykšta jonizuojančioji spinduliuotė. Deja, dažniausiai tai išaiškėja tik tada, kai jau nebeišgali pakelti nė taburetės, o nuo galvos kuokštais slenka plaukai.)

Vaiku paverstas hercogas galuodamasis badu per mėnesį sukorė tris šimtus kilometrų. Vis dėlto juo pasirūpindavo draugai. Varnas, kuris akylai dairėsi iš viršaus ir į šalis, perspėdavo apie spąstus ir pasalas. Ponas Triušis liuoksėdavo greta ir aštria klausa, pavojams jautria uosle bei tiesiog sveika nuovoka gelbėdavo nuo bado ir šalčio. Ponia Ežienė irgi padėdavo kaip įmanydama: visur šniukštinėdavo, tvarkydavo ir sergėdavo nakvynvietę, kartais, vien parodžiusi smailius spyglius ir įspūdingus dantis, išvaikydavo įžūlius elgetas ir kitokius padugnes. Kol galiausiai žuvo, nutrenkta žaibo.

Šitaip klajojant mažojo hercogo sąmonėje ėmė busti tikslo poreikis - o drauge atsivėrė šiurpi nevilties praraja. Kur pažvelgęs jis matė laukuose pūvantį derlių. Kadaise mastę blaiviai, valstiečiai nežmoniškai užkėlė kainas ir įsikūrė mylios aukščio kukurbezdžiuose iš cukraus glaisto ir deimantų. Žiniuonės be paliovos jauninosi ir nenatūraliais kiekiais kaupė žinias, kol galų gale savo išmintį jos ėmė skleisti į aplinką, vien valios jėga viską iš eilės joje atgaivindamos. Pačios išmintingiausios išvis atsisakė žmogiškosios prigimties ir, apleidusios byrančius kūnų kevalus, pabėgo į įkeltąjį Šventės postgyvenimą. Atrodė, kad intelektas ir begalinis žinių kaupimas su stabilia žmogiškąja egzistencija paprasčiausiai nedera.

Mažasis hercogas mėgino kalbėtis su žmonėmis, išaiškinti jiems, kad Šventė amžinai nesitęs - anksčiau ar vėliau baigsis, o tada už viską teks siaubingai brangiai mokėti. Bet žmonės tik juokėsi, o sužinoję, kas jis buvo ankstesniame gyvenime, dar ir tyčiojosi. O paskui kažkas užsiundė mimus.

Sutreškėjo šakos, Varnas, perspėdamas apie pavojų, karktelėjo ir nusileidęs didžiuliais nagais iki kraujo įsikirto berniukui į petį.

- Mimai, - tyliai sukviekštė paukštis. - *Nevermore**.

- Kur? - Feliksas apsidairė išpūtęs akis.

Pomiškyje jam už nugaros kažkas sušlamėjo. Atsigręždamas vaikas nusipurtė nuo peties Varną. Šis sunkiai suvasnojo sparnais ir paniškai karkdamas pakilo. Kitapus laukymės iš krūmų išniro žmogiškas pavidalas. Vyras, sprendžiant iš ūgio - suaugėlis, buvo visiškai baltas, sakytum, nuo galvos iki kojų apibertas pudra. Judėjo trūksmingai lyg sugedęs prisukamas žaislas, dešine ranka laikė susyk atpažįstamą apvalų, gelzganą daiktą.

- Rrragaišis! - užkarkė Varnas. - Prrragaištingos vaišės!

Feliksas nusisuko nuo mimo ir nuskuodė panarinęs galvą. Dūmė aklomis, šakos čaižė veidą, pečius, šaknys taikėsi pargriauti. Iš tolumos ataidėjo riksmai, it pašėlęs krankė Varnas. Paukštis puldinėjo mimus, kapojo jiems akis, ausis, pirštus, pats iš paskutiniųjų vengdamas mirtinojo pyrago. Viena vienintelė lipnios oranžinės kepinio masės gijelė kaipmat prasigraužtų per kaulus, ėdrus nanoįdaras, topografavęs ir surijęs nervines jungtis, akimoju atkurtų jas savaip ir kūno liekanos virstų klusniu valios vykdytoju realiajame pasaulyje.

* Autoriaus aliuzija į garsųjį E. A. Poe eilėraštį "Varnas". (Vert. past.)

Mimai buvo pagedusi Pakraščio dalis - per vieną ankstesnių Šventės vizitų jie atsidūrė pernelyg arti saulės žybsnio ir apsikrėtė skaitmeniniu puviniu. Jų kalba redukavosi iki Čomskio branduolio, tačiau Šventės kosminiais burlaiviais mimai kažkaip sugebėjo pasinaudoti. Galbūt kitaip jie ir negalėjo bendrauti - tik prievarta asimiliuodamiesi su kitomis būtybėmis arba dalydamiesi su jomis sąmonės erdve. Tokia taktika buvo geriausiu atveju klaidinga - panašiai kaip kūdikio mėginimas bendrauti su šunimi, šį mušant. Tačiau pasikeisti mimai nebegalėjo.

Iš riksmo Feliksas suprato, kad šį mimą Varnui pavyko nuvyti. Bet jie klajodavo būriais. Tad kur kiti? Kur ponas Triušis su patikimuoju dvylikakalibriu ir džiovintais valstiečių skalpais prie diržo?

Išgirdęs kažkokį triukšmą priešakyje, berniukas staigiai sustodamas net susverdėjo. Telefoną jis tebelaikė delne.

- Gelbėkite! - sušvokštė į aparatą.

- Pateikite reikiamos pagalbos charakteristiką.

Tarp medžių neaiškiai pleveno balzganas buvusios moters šešėlis. Dabar tai buvo mimas šiurpiai blyškia oda, kraujo raudonumo lūpomis, su bumbulu vietoj nosies. Tuščias akiduobes dengė šviesai jautri plėvelė. Yrančias kūno dalis po keliais baltų drabužių sluoksniais viena su kita jungė subtilus sidabraspalvis metalinis raizginys, pulsuojantis sulig kiekvienu judesiu. Baidyklė artinosi svirduliuodama, koketiškai kraipydama klubus. Atrodė, kad strėnose jai įtaisytas universalus lankstas. Padėklą su didžiuliu pyragu padaras laikė abiem rankomis. Jis išsiviepė ir pasilenkęs atkišo berniukui kepinį - panašiai motina išlepintam sūnui siūlo jo mėgstamą skanėstą. Nuo šlykštaus dvoko Feliksas vos neužduso.

- Nužudykite jį! Tegul jis nuo manęs atstoja! - suknirkė vaikas traukdamasis atatupstas, kol nugara atsišliejo į medžio kamieną. - Prašau!

- Patvirtinta. - Tokio pat metalinio, iš toli ataidinčio Šventės balso intonacija buvo pasikeitusi. - Pakraščio saugumo tarnyba - jūsų paslaugoms. Kuo galėtume padėti?

Mimai sparčiai artinosi.

- Išžudykite juos! - sušniokštavo Feliksas. - Padėkite man iš čia išsigauti!

- Taikinio analizės procesas pradėtas. Rentgeninių lazerių baterija aktyvuota. Pranešame, kad orbitos nuosvyris chirurginiam šalinimui šiuo metu nepalankus. Prašome prisidengti akis.

Feliksas prisidengė alkūne. Jo paties kūne raudonai sušvito kaulų siluetas, trenkė griaustinis, šuoru ūžtelėjo karštis, lyg kas būtų atvėręs pragaro vartus. Berniukui pasidingojo, kad prie jo visu kūnu prisiglaudė ponia Ežienė - taip nepakenčiamai dilgino odą. Aplink virto medžiai, išgąsdinti paukščiai plakė sparnais. Sprogimo lydimas tvyksnis pasikartojo, šįsyk atokiau, paskui dar tris ar keturis kartus - vis toliau.

- Incidentų valdymo tarnyba darbą baigė. Grėsmė pašalinta. Perspėjame, kad esate apšvitintas maždaug keturiais grėjais jonizuojančiosios spinduliuotės. Primename, kad skubiai negydant tai - mirtina dozė. Jums išsiųstas medicininės pagalbos paketas. Likite, kur esate, ir gausite jį po dvidešimt dviejų minučių. Dėkojame už ištikimybę! Geros dienos!

Feliksas sunkiai alsuodamas gulėjo medžio papėdėje. Galva svaigo, pykino, akyse vaiduokliškoje purpurinėje migloje tavaravo švytintys kaulai.

- Noriu pono Triušio, - suniurzgė jis į telefoną, bet šis tylėjo.

Pabiro nuoskaudos ir vienatvės ašaros, paskui vaikas užsimerkė ir užsnūdo. Feliksui miegant iš dangaus nusileido voras, suvystė jį į sidabrinių, nėmaž ne šilkinių siūlų kokoną ir vėl pradėjo ardymo bei radiacijos pažeisto kūno perkonstravimo procesus. Jau trečią kartą. Tai buvo atmoka už trečiąjį norą. Vaikystė, tikri draugai... ir tai, ko kiekvienas beniukas iš visos širdies trokšta, nesuvokdamas, kad nuotykių kupinas gyvenimas ne toks jau smagus, kai esi žmogus, kuriam ir reikia jį nugyventi.

Martinas sėdėjo ant plono čiužinio kameroje ir spėliojo, kada jam bus įvykdyta mirties bausmė.

Flotilei buvo likusios šešios dienos iki paskutinio šuolio - jau į Rošarą. Pirmiau iš išlikusių transportinių laivų jie dar paims atsargų, o į anuos perkels visus nebereikalingus žmones: išprotėjusius šauktinius, suluošintus įvairių ligų bei kitaip nebetinkamus tarnybai. Gal ir jį drauge su ligoniais ir pamišėliais grąžins į Naująją Respubliką, o ten už šnipinėjimą nuteis mirties bausme. Martinas abejojo, ar reikalingumo statyklai faktas jį išgelbės. Tas varlius iš Priežiūros žinybos griežia dantį ir nenurims, kol nepamatys Springfildo pakarto.

Tai viena tikimybė. Kita - belangėje jį laikys, kol laivas pasieks Rošarą. Kol išaiškės, kad proporcingai didėjanti laikrodžio delstis,

kurią jis įdiegė į keturmatę navigacinę "Lordo Vaneko" sistemą, sugriovė tą paiką planą erdvine trajektorija nepastebimai pritykinti prie Šventės. Logiška, kad tokiu atveju sabotažininkas, jau sėdįs už grotų, surištas kaip kalakutė Padėkos dieną, ir bus apkaltintas sabotažu.

Bet žinodamas, kad išdegė, kad užduotis atlikta ir grėsmė priežastingumo principui likviduota, Martinas kažkodėl nė kiek nesidžiaugė. Tokių didvyrių, galvojo, kurie prie oro šliuzo angos eitų pasišokinėdami, kur nors veikiausiai yra. Bet pats jis kur kas mieliau nei išorinio liuko dangtį būtų atidaręs Rachelės miegamojo duris, kur kas mieliau būtų uodęs jos lyties kvapą nei mėginęs įkvėpti vakuumo. Šmėstelėjo slogi mintis: kaip man tai būdinga - beviltiškai įsimylėti prieš įminant į šūdą. Jam tai buvo lyg koks visiems laikams prikibęs apsėdimas. Martinas šiame pasaulyje gyveno pernelyg ilgai, kad dar puoselėtų kokias nors iliuzijas: kaip asmenybė, Rachelė kartais būdavo išties aštri - pati ta nervams džyrinti, ir bendrų dalykų tarp jųdviejų buvo nedaug. Bet dabar sumuštas smurgsodamas ankštoje kameroje jis jautėsi neapsakomai vienišas, juo labiau kad žinojo: mylimoji yra vos už trisdešimties metrų, tačiau ničniekuo negali padėti. Gal ir pati įtariama. Kad ir kaip Martinui Rachelės reikėjo, vis dėlto jis nenorėjo jos čia - prisipažino sau atvirai. Su šia moterimi jis norėjo gyventi kur nors kitur, geriausiai - už daugelio šviesmečių nuo Naujosios Respublikos ir kad niekas niekada neprimintų su šia imperija kadaise turėjus reikalų.

Martinas atsigulė ant nugaros, paskui persivertė ant pilvo ir užsimerkė. Staiga silpnu, zirziu balseliu jį užkalbino unitazas:

- Jei mane girdi, taukštelėk pirštu į grindis prie klozeto. Vieną kartą.

"Štai ir viskas, - pagalvojo jis. - Nė bausti manęs nebereikės. Įbruks į psichų apžiūros sodą, o vaikučiai į mane mėtys bananų žieveles."

Vis dėlto Martinas ištiesė ranką ir pirštu barkštelėjo į sienon įleisto metalinio unitazo pagrindą.

- Gerai... - Balselis nutrūko, vos jam staigiai atsisėdus.

Springfildas sumirksėjo ir apsižvalgė. Nei balso šaltinio, nei dar ko nors. Kameroje nebuvo jokių permainų - vis tas pats karštis, tvankuma ir įsisenėję išklerusios kanalizacijos bei kopūstienės kvapai. (Tas kopūstų tvaikas buvo neperprantamas fenomenas. Val-

giaraštis čia senų seniausiai susidėjo vien iš sūdytos jautienos ir džiūvėsių - tokio raciono Naujosios Respublikos laivynas atkakliai laikėsi, nors tuojau už erdvėlaivio korpuso dangos tvyrojo vakuumas ir nuožmus speigas.) Martinas vėl atsigulė ant nugaros.

- ...dar vieną kartą. Jei gali...

Jis užsimerkė ir, tarytum spiritizmo seanse, gerai stuktelėjo į grindis prie unitazo.

- Priimta. O dabar... - Balsas akimirką patylėjo. - ...pabarbenk tiek kartų, kiek dienų čia praleidai.

Martinas nustebęs taip ir padarė.

- Morzės abėcėlę žinai?

Jis panaršė atmintyje - prireikė laiko. Paskui išbeldė atsakymą - taip. Tas siaurajuostis kodas buvo visiška atgyvena, bet dėl vienos paprastos priežasties Martinas jį žinojo: išmokti Morzę primygtinai reikalavo Hermanas. Žmogui ši abėcėlė nesunkiai įkandama, o subtilybių ieškanti programa tokią kasdieniška detalę, kaip barbenimas pirštais, tuo pat metu bendraujant vaizdo ryšiu, gali ir pražiopsoti.

- Jei atsigultum galvą pridėjęs prie unitazo šono, geriau mane girdėtum.

Martinas įniko spėlioti: "Garso skverbtis į vidinę ausį per laidžius kaukolės kaulus? Ne, kažkas kitkas. Koks nors didelio dažnio šaltinis metale sukuria trumpąjį jungimą, šitaip unitazą paversdamas antena - štai tau ir indukciniai laidai aplink klausos nervus! Ne itin efektyvu. Bet kai atstumas toks trumpas..."

- Prisistatykite, - išbeldė jis.

Atsakymas šįsyk irgi atsklido Morze:

- Taip pat ir Liudmila. Kas stebėjo mus pietaujančius?

- Vunderkindas, - išstukseno Martinas ir, iš palengvėjimo net drebėdamas, atsiklaupė ant grindų. Šitaip su juo susisiekti galėjo tik du žmonės, o pats Priežiūros žinybos vunderkindas vargu ar būtų pasivadinęs Liudmila. - Koks siųstuvas?

- Nuleidimo vožtuve įtaisytas šnipelis. Vienas iš to pusgalvio paleistųjų. Liepiau jiems surasti tave. Bateriją beveik išeikvojo telefono funkcija. Todėl pasirinkau Morzę. Martinai, aš mėginu tave iš ten ištraukti. Kol kas naudos nedaug.

- Kada nuskrisime? - paskubomis subarbeno jis.

- Į žemają orbitą pereisime maždaug po dešimties dienų. Jei iki tol nepaleis, tikėkis išgelbėjimo paskutinę dieną. Bandau parūpinti tau diplomatinę neliečiamybę.

Dešimt dienų, ir jis bus išgelbėtas - jei pirmiau krovininiu laivu neiškeliaus į bausmės doką ir jeigu visa tai nėra vien geri Rachelės ketinimai.

- Koks tas išgelbėjimas?

- Diplomatinė liemenė dviems. Baterija išseko, pamėginsiu susisiekti vėliau. Myliu. Ryšio pabaiga.

- Ir aš tave myliu, - viltingai išstukseno jis, bet atsakymo nebesulaukė.

Po darbalaukiu pilkojo triukšmo fone ūžė, zvimbė, caksėjo miriadai mažyčių detalių. Optiniai keitikliai it koks stebuklingas žibintas ant sienos šokdino šviesas. Su įranga dirbąs žmogus prasagstyta apykakle su auksu išsiuvinėtais lapeliais atsilošė minkštakėdėje ir, žiūrėdamas į ekraną, pro šnerves išpūtė dūmų sroveles. Pypkę jis laisvai laikė tarp pirštų sąnarių.

Į duris kažkas pasibeldė.

- Užeikite! - šūktelėjo karininkas.

Durys atsivėrė, ir jis pakilo nuo kėdės.

- Aa, prokurore, kuo galiu padėti?

- Pone, ar ga... galėčiau tikėtis minutės kitos?

- Žinoma, žinoma. Visada malonu patarnauti Basiliskui. Prisėsite?

Vasilijus atsisėdo prie stalo. Kad jam nejauku, krito į akis išsyk. Šviesos ir šešėlių žaismas ant sienos, raudonai geltonoje prietemoje tingiai besiranganti mėlyna dūmo gija...

- Tai... ee... mūsų padėties vektorius?

Akimirką leitenantas Zaueris užsinorėjo pripūsti tam geltonsnapiui miglos. Vis dėlto persigalvojo.

- Taip. Bet jei nesidomite penkiamačių daugdarų topologija, nieko čia nesuprasite. Tai tik teorija - kol baigant kelionę reliatyvininkų sudarytas pulsaro planas ją patvirtins. Štai, domiuosi - jei ši kampanija mums bus sėkminga, galima tikėtis paaukštinimo.

- Iš tikrųjų. - Vasilijus linktelėjo. Paaukštinimo tikėjosi ne tik Zaueris. - Manau, jūsų viltys pagrįstos. Kampanija beveik baigta.

Leitenantas sučiaupė lūpas, įspraudė tarp jų pypkę ir ėmė ją žįsti. Netrukus vėl prašneko:

- Aš taip drąsiai nekalbėčiau. Kol priešas dar nenukautas ir su pilnais žabtais česnakų neužkastas kryžkelėje, tikrai nekalbėčiau.

- Suprantu. Bet juk jūsų vyrukai tuo pasirūpins, ar ne? O pas-

kui ateis mūsiškiai ir užbaigs visus darbus - kad tokių išpuolių niekas nebenorėtų pakartoti.

Zaueris, nors ir šiek tiek suirzęs, į jaunąjį pareigūną žiūrėjo mandagiai.

- Tad ar galėčiau kuo nors padėti?

- Na... taip, ko gero. Ko gero. - Svečias atsilošė ir iš uniformos kišenės išsiėmė portsigarą. - Neprieštarausite?

Leitenantas patraukė pečiais.

- Rūkykite.

- Dėkoju.

Kokią minutę abu tylėjo. Čirkštelėjo žiebtuvėliai, vėdinimo angos link nuvinguriavo pilkai melzganos dūmų sruogos. Vasilijus, prie šio suaugusiųjų pomėgio dar neįpratęs, vos sutramdė kosulį.

- Norėjau pasikalbėti apie kameroje sėdintį inžinierių.

- Ak štai kaip?

- Na taip... - Prokuroras-stažuotojas išpūtė dūmą. - ...Mane vis labiau domina jo likimas. Ee... jei teisingai suprantu, paskutiniai tiekimo laivai paliks krovinį ir po poros dienų suks namo, tad ir galvoju... O kas, jeigu?..

Zaueris išsitiesė. Pypkę padėjo į šalį. Nors ji užgeso, galvutė su balkšvai juodais pelenais tebebuvo karšta.

- Klausiate, ar neatiduočiau jo jums ir neįsodinčiau jūsų abiejų į namo grįžtantį lėtaeigį?

Sumišęs Vasilijus šyptelėjo puse lūpų.

- Visiškai teisingai. Tikrai taip. Tas subjektas kiaurai prasikaltęs, iš karto matyti. Taigi reikia kuo greičiau siųsti jį namo, nuteisti ir sušaudyti. Argi ne?

Leitenantas vėl atsilošė ir įsižiūrėjo į analitinę įrangą.

- Gal jūs ir teisus, bet, žiūrint iš mano varpinės, reikalas nebeatrodo toks paprastas.

Jis vėl prisidegė pypkę.

- Puikus tabakas, - pagyrė Vasilijus. - Tik kvapas keistokas. Užtat kaip atpalaiduoja!

- Opiumas, - paaiškino Zaueris. - Iš tiesų geras daiktas. Jei nepadaugini. - Valandėlę jis mėgaudamasis rūkė. - Pirmiausia - kodėl, jūsų nuomone, ponas Springfildas suimtas?

Vasilijus suglumo.

- Bet juk tai akivaizdu. Jis pažeidė Imperijos įstatymus. Tiesą

pasakius, jo nusikaltimus aš pats ir tyriau.

- Jeigu jį nubausime, vargu ar Admiralitetui bus paprasčiau samdyti darbui užsienio inžinierius. O gal jums atrodo kitaip? - Zaueris pačiulpė pypkę. - Jeigu jis būtų kosmonautas, jaunuoli, būtume seniai jau išdrėbę išorėn. Štai ką jums pasakysiu. Jei remdamasis duomenimis, kuriuos apie Springfildą surinkote, pareikalausite jį perduoti jums, pasieksite tik tiek: Admiralitetas užvilkins bylą keliems mėnesiams, imsis ją tirti pats, prieis išvadą, kad jokios realios žalos nepadaryta, pripaišęs suimtajam kokią nors smulkmę, atiduos jį karo lauko teismui, o tas Springfildui duos tiek, kiek šis jau bus atsėdėjęs - tokia jau tvarka, - o jūs liksite apsijuokęs. Labai abejoju, ar to norite. Pačioje karjeros pradžioje užsitėkšti tokią dėmę - sumanymas nekoks.

- Pone leitenante, o... o ką siūlote jūs?

- Na, - Zaueris su gailesčiu dirstelėjo į pypkę ir užgesino žarijėles, - manau, jums teks apsispręsti, ar ryžtis rizikuoti žirgų lenktynėse.

- Žirgų lenktynėse?

- Kaip lažybose, pone Miuleri, kaip lažybose. Arba statai dvigubai, arba laiku pasitrauki. Jūs jau galutinai įsitikinęs, kad inžinierius dirba tai poniutei iš Žemės? Mano galva, įtarimas gana pagrįstas, tačiau patikimų įkalčių trūksta. Begėdiško jos bendravimo su juo dar nepakanka. Tas bendravimas - neapsigaukime - dar gali būti visai nepiktaviliškas. Taip, nepadorus, tačiau nekaltas neteisėtų veiksmų prieš Respubliką požiūriu. Šiaip ar taip, moteris niekaip nesusikompromitavusi, kas kad su diplomatiniu bagažu atsigabeno uždraustos technikos ir savo amoraliu elgesiu ignoruoja moralę. Mes neturime pagrindo ponios Mansur nei pasmerkti, nei - juo labiau - paskelbti *persona non grata*. Kad ir kaip ta moteris jus erzina, nepamirškite: šioje misijoje ji dalyvauja Jo Ekscelencijos Erchercogo įsaku. Taigi patariu: arba šikite, arba kelkitės nuo puodo. Arba pripažinkite, jog ponas Springfildas netrukus pasišvilpaudamas išeis iš kameros, arba pasirinkite solidesnį taikinį ir atkaskite tokių duomenų, kad su Mansur diplomatine neliečiamybe galėtume nebesiskaityti.

Vasilijus išblyško. Matyt tik dabar pagaliau suvokė: rausdamasis inspektorės kajutėje viršijo įgaliojimus ir, jeigu neras kuo tokių veiksmų pateisinti, jo karjerai iškils grėsmė.

- Pone leitenante, aš statysiu dvigubai. Bet gal galėtumėte ką patarti? Rizika - didelė, tad suklysti nenorėčiau.

Zaueris išsišiepė - nepasakytum, kad nemaloniai.

- Nebijokite, nesuklysite. Yra ir daugiau žmonių, trokštančių pašalinti ją iš kelio, tad bus kas padeda. Štai kaip ardysime jos priedangą...

Kvietimas ant ešafoto

Prie Plocko kelio stūksančios kalvos viršūnėje nelygia eile rikiavosi kryžiai. Visi jie žvelgė į upelį, slėniu skubantį sukti Malūnininko Boriso vandenratį. Rudais abitais plevėsuojančios kryžių naštos sustiklėjusiomis akimis spigino į išdegusį vienuolyno kiautą aname upokšnio krante. Ant kuolo, tarsi paukštis - ant iešmo, pamautas abatas šią ašarų pakalnę buvo apleidęs pirmiau už savo vienuolius.

- Žudykite visus, Dievas savus atpažins, - nusišaipė Sesuo Septintoji, nuo tarpdurio pažvelgusi į šiurpiąją kryžių rikiuotę. - Ar tas nėra, ką jų lizdo tėvas-močia sakė laikais, praėjusiais seniai?

Keliu iš Naujojo Petrogrado kinkuojančioje trobelėje ant vištos kojelių Buria Rubinšteinas tirtėjo iš šalčio. Rytas aušo žvarbus, grynąname ore tvyrojo skausmingai pažįstami kvapai: dvelkė tuo pat metu ir sudegusio parako siera, ir kažkuo pikantiškai salsvu. Bet ne kepta kiauliena: vienuolynas sudegė pirmiau, o ne paskiau nei buvo iššūdyti vienuoliai.

- Kieno darbas? - paklausė Rubinšteinas, neišsiduodamas, kaip jaučiasi.

- Žinai tu - kieno, - atsakė Kritikė. - Užsibūti šiamkely neužsibūk: patariu žinoti, kad Pakraščio veikėjai-atlikėjai čia daug pagedę, o mažai civilizuoti. Mimai ir ugniavaikščiai galagai. Labai pavojingi.

- Vadinasi... - Neatitraukdamas akių nuo kalvos viršūnės, Buria nurijo seilę. Dvasininkų jis niekada nemėgo, bet ši saiko nežinanti Šventė nebesilaikė jokių padorumo normų. - ...Pakraščio darbas?

Sesuo Septintoji pakreipė galvą ir sutaukšėjo vėpliškomis iltimis.

- Ne. Žmonių darbas. Galvų siuntėjai apsėklino lavonus tolesniam gyvenimui. Lauk prisikėlimo greit, kad ir ne visuotinio nors.

- Galvų siuntėjai?

- Pakraštoidai su fejerverkais. Kaukolę apvaisina, kitką išardo, įkelia planą ir su proto sėklom išsiunčia Šventei į orbitą.

Buria vėl įsižiūrėjo į kryžius. Vieno jų galva buvo apdegusi, o lavonas kabojo be kaukolės.

- Apsivem...

Sesuo Septintoji privertė trobelę pritūpti, ir traukulių tąsomas Rubinšteinas sodriai išsivėmė ant purvinos išorinės sienos.

- Nusiteikęs tęsti? Valgio tau reik? - rūpestingai pasiteiravo Sesuo Septintoji.

- Ne. Gerai būtų išgerti. Ko nors kieto.

Trobelės kampe pūpsojo kaugė konservų dėžučių ir butelių. Kritikė, su žmonių kalbos idiomomis susipažinusi tik probėgšmais, parinko didelę, kuo kietesnę skardinę - pasitaikė konservuoti ananasai, - atsainiai pradūrė skylę ir prikliukino sirupo į tą pačią skardinę, kuria Rubinšteinas vakarykščiai naudojosi kaip taure. Jis tylomis paėmė sirupą ir papildė karčiaja iš kišeninės gertuvės. Trobelė sustodama pakrypo. Buria atsirėmė į sieną ir išmaukė gėrimą vienu gaistu.

- Kur mane tempsies toliau? - išblyškęs, drebinamas ne tik šalčio, pasidomėjo jis.

- Kritikuoti nusikaltėlių. Ne menas tai. - Sesuo Septintoji iltimis tūžmingai parodė į kalvą. - Estetikos jokios! Įtaigos jokios! Jokių konservantų!

Nevilties sugniuždytas Buria susmuko prie maisto krūvos. Postringauti, prasme nelabai ir rūpindamasi, Sesuo Septintoji galėdavo ištisas valandas.

- Gal šįkart pasakysi ką nors konkretaus? Ar tiesiog nori pribaigti mane nuoboduliu?

Kurmiažiurkė staigiai atgręžė į jį didžiulę galvą. Kritikei kvėpuojant oras net švilpdamas veržėsi pro dantis. Jos akyse išvydęs mirties niršulį, Rubinšteinas net susigūžė. Vis dėlto ta arši ugnis tuojau pat išblėso iki įprasto valiūkiško cinizmo.

- Kritikai žino, kas tą padarė, - sugergždė būtybė. - Eik teisti, Kritikuoti eik.

Trobelė žingsniavo toliau ir greitai nuo bausmės kalvos jie nutolo. Jau nematė, kaip vieno nukryžiuotųjų abitas ėmė smilkti. Išleidusi pliūpsnį mėlynos liepsnos, persprogo kaukolė, iš jos su ūksmu išlėkė kažkoks kumščio dydžio objektas. Danguje nutįso baltas pėdsakas. Dar vieno dvasininko protas - arba tai, kas iš jo liko po dienos ant kryžiaus, - galvų siuntėjo apvaisintas, nuskriejo į orbitą, pas Šventės duomenų rijikus.

Visą dieną trobelė kėblino pro stebuklus, keistenybes ir bjauras-

tis. Virš stogo plaukė du pūkuoti, spindintys tarytum diademos, kilometro skersmens geodeziniai rutuliai. Juos plėsdamasis varė viduje esantis saulės kaitinamas oras. (Iš savo kolektyvinių būstų aukštybėse į žemės gyventojus žvalgėsi sklandantys valstiečiai keisčiausiais protezais papildytomis sąmonėmis. Kai kurių vaikams jau dygo plunksnos.) Apsukdama eilinę kalvą trobelė ant vištos kojelių perėjo kabančiu sidabro rezginio tiltu, permestu per neseniai atsivėrusią bedugnę - iš jos gelmių tvoskė rauzganas karštis, ataidėjo ritmingas pragaro mašinų dundesys, o dugną slėpė niekad neišsisklaidantis Veneros rūkas. Sykį pro šalį spragsėdamas pramirguliavo spiečius saulės energija varomų silicinių drugelių didumo sulig gera lėkšte; pakeliui jie nusičiupdavo kokį laidgalį ar pasimetusią detalę. Plaštakėms iš paskos skrido plėšri erelio dydžio "Stuka"*. Protarpiais ji smigdavo į spiečių ir tuojau vėl pakildavo - su sumaigytu drugeliu tiesiog iš važiuoklės išaugusiuose naguose.

- Brandusis singuliarumas, - mįslingai pakomentavo Sesuo Septintoji. - Mašinos gyvena ir dauginasi. Gausybės rago evoliucija.

- Nesuprantu. Kas ją paakino?

- Ūmiai pasireiškusi kompleksinės infokologijos savybė. Gyvybė ribas plečia, užpildo nišas aplinkoje. Dabar mašinos reprodukuojasi, veisiasi, o padidins Šventė entropiją - degraduos, stotele pakelėj virs.

- Degraduos?.. - Buria išpūtė akis. - Nori pasakyti, šita būsena - tik laikina?

Sesuo Septintoji pažvelgė į jį romiai.

- Kuo remdamasis priešingai manai?

- Bet juk... - Rubinšteinas apsidairė. Pro šalį slinko apleisti laukai, pamažu virstantys piktžolynais, sudegę kaimai, keisti artefaktai. - Tam niekas nepasiruošęs, - pridūrė silpnu balsu. - Manėme, nuo šiol viskas taip ir bus.

- Pasiruoš kai kas, - atsakė Kritikė. - Gausybės ragai dauginasi. Šventė keičiasi kaip gėlė, pražystanti žvaigždės šviesoj prieš kitą šuolį per šaltą, tamsią dykumą.

Ankstyvą kitos dienos rytą jie išvydo Plocką. Prieš Šventės antpuolį tai buvo miegūstas imbiero meduolių turgaus miesčiokas: kokie penkiasdešimt tūkstančių gyventojų, srities policijos tvirtovė, kalėjimas, du soborai, muziejus ir dirižablių uostas. Be to, šiauriau-

*Pagarsėjęs Antrojo pasaulinio karo laikų pikiruojantis bombonešis. (Vert. past.)

sia planetos geležinkelio stotis - iš čia į stepėje Šiaurinio vandenyno kryptimi išsibarsčiusius vienkiemius vykdavo sausumos baržos.

Šiandien Plockas buvo nebeatpažįstamas. Iš ištisų rajonų likusios vien gaisraviečių žaizdos, o vietoj vieno soborų iki pusiaukelės į stratosferą stiebėsi guotas grakščių baltų bokštų. Buria žvalgėsi išsižiojęs. Staiga kažkokia žalia baidyklė pro vieno iš bokštų langą kad spjaus akinančios šviesos pliūpsnį! Šis nuskriejo dangumi, lydimas keisto dvigubo dundesio. Ir vėl pakvipo tuo pačiu - lyg ir parako dūmais, lyg ir orchidėjomis. Sesuo Septintoji atsisėdo ir skaniai pauostė.

- Kas nemėgsta laukinių surinkėjų kvapo ankstų rytelį! Įkeltųjų mažųjų Bušo fanatikų ir kiborgų milicininkų! Kaulo ir dramblio kaulo bokštų! Apokalipsės geismo!

- Ką ten marmi? - paklausė Buria, atsisėdęs ant sudvisusių apklotų šūsnies, kurioje Kritikė buvo susisukusi lizdą.

- Ak nukvako nanostruktūra nukvako ak, - palaimingai tarė gyvis. - Civilizacija! Laisvė! Teisingumas! Tegyvuoja Amerikos gyvenimo būdas!

- Nepažįstu jokios Erikos, - suniurnėjo Buria, dideliais griežiniais maumodamas riebią česnakinę dešrą, - pjaustė ją inkrustuotu lenktiniu peiliuku. Buvo jis kelias dienas nesiprausęs, nepakenčiamai nieztėjo barzdą, o blogiausia - jautė pradedąs suprasti Seserį Septintąją. (Niekas neprivalėjo suprasti Kritiką: tai būtų buvusi žiauri ir neįprasta bausmė.)

Pro durų angą iš viršaus plykstelėjusi skaisčiai žalia šviesa nutvieskė pritukusius trobos kampus.

DĖMESIO! JŪS ĮŽENGĖTE Į KARANTINO ZONĄ! NEDELSDAMI PRISISTATYKITE!

Sodrus, žemas gaudesys Buriai perėjo per kaulus. Jis suglebo, susigūžė, dešra išslydusi nukrito ant grindų.

- Neatsakai jiems tu kodėl? - nedovanotinai ramiai paklausė Sesuo Septintoji.

- Neatsakau?!

DĖMESIO! JUMS LIKO TRISDEŠIMT SEKUNDŽIŲ!

Trobelė sudrebėjo. Buria, užkliuvęs už dešros, suklupo. Netekęs kantrybės išpuolė į tarpdurį.

- Gal gana jau to jukinio?! - užriaumojo grūmodamas kumščiu. - Be jūsų trigrašio, suskiai jūs neraliuoti, žmogus nė papusryčiauti

ramiai nebegali! Apkiautę kluikšiai, kad jums hercogo kekšė į stalčius primyžtų!

Žalioji šviesa staiga užgeso.

- OI, ATSIPRAŠAU! - nugriaudėjo tas pats balsas. Ir jau gerokai tyliau pridūrė: - Drauge Rubinšteinai, čia jūs?

Buria net prasižiojęs spoksojo į ore kabantį smaragdinį rombą. Paskui nuleido akis ir išvydo ant kelio vieną Timoševskio sargybinių - tik anaiptol ne tokį, kokį jį pažinojo Naujajame Petrograde.

Rachelė įsitempusi, nervinga sėdėjo ant gulto. Iš paskutiniųjų stengėsi sutelkti mintis, nekreipdama dėmesio į bilsnojimą, žvangėjimą, o kartais ir dundesį už galinės sienelės. Jai reikėjo žengti keletą itin svarbių žingsnių, ir jei bent vienas jų būtų neteisingas - Martinas neišvengiamai žūtų, to negana, su juo žūtų ir ji pati. Arba - dar blogiau - ją iš čia išsiųstų pirm laiko, o tada įvykdyti tikrąją užduotį nebeliktų jokių galimybių. Taigi mąstyti ramiai, nesidairant į visas grėsmes, buvo išties nelengva.

Prieš pusvalandį į jos kajutės duris pasibeldė pasiuntinys. Rachelė, skubomis užsisagsčiusi uniforminį švarką, atidarė.

- Ponia, leitenantas Zaueris siunčia jums linkėjimus ir primena, kad karo lauko teismas šiandien prasideda keturiolika nulis nulis.

Ji bukai sumirksėjo.

- Koks karo lauko teismas?

Pasiuntinys atsakė bejausmiu balsu:

- Ponia, to aš nežinau. Ponas leitenantas liepė pasakyti tik...

- Gerai, tiek to. Galite eiti.

Vyrukas nuėjo, o Rachelė skubiai apsiavė, dar skubiau susišukavo ir išskubėjo ieškoti žmogaus, kuris ką nors žinotų.

Trečiojo rango kapitonas Muromietis kajutkompanijoje gurkšnojo arbatą.

- Koks ten dar karo lauko teismas numatytas? - mažne užsipuolė jį diplomatė.

Iljos veidas buvo neįskaitomas.

- Aa, nieko ypatingo. Suimtojo inžinieriaus. Negi stosime į mūšį su kaliniu laive? Užtat kapitonas ir paskyrė procesą šiai dienai - kad terlionė greičiau baigtųsi.

- Kaip suprasti? - lediniu balsu paklausė Rachelė.

- Na, nei šis, nei tas sušaudyti žmogų be teismo, - atsakė Mu-

romietis, nė nesivargindamas slėpti paniekos. Padėjęs stiklinę prie *samovaro*, pridūrė: - Čia tas teismas vyks, šiandien popiet. Pasimatysime.

Atsikvošėjo ji jau kajutėje. Kaip į ją grįžo - prisiminti neįstengė. Krėtė šaltis ir pykino.

"Jie nori nužudyti Martiną, - perprato, - nes kitaip iki manęs neprisikas."

Rachelė išvadino save paskutine kvaile. Kiek priešų ji spėjo užgyventi ir kuris nori su ja susidoroti? Admirolas? Vargu. Jeigu šitam užeina noras ką nors sušaudyti, jokių teismų jam neprireikia. Ilja? Taip, jis ant jos iš tiesų griežia dantį. O gal tas vaikėzas šnipelis, pienburnis iš Priežiūros žinybos? Arba kapitonas... Rachelė papurtė galvą. Kažkas nusprendė ją prigriebti ir pasinaudojo, kad laive paslapčių išsaugoti neįmanoma: nors ir uoliai jiedu su Martinu slapstėsi, kas nors vis tiek pastebėjo.

Šalta tuštuma paširdžiuose galiausiai susimetė į kietą nervų mazgą. Visam šiam žygiui grėsė baigtis žlugimu. Sprendžiant iš to, ką papasakojo Martinas - taip pat ir apie savo misiją, - laivynas nebeturėjo jokių galimybių; greičiau jų visų laukė pražūtis. Pačios Rachelės kaip derybų tarpininkės vaidmuo tapo beprasmis. Derėtis galima su žmonėmis, o ne su būtybėmis, kurios į juos žiūri taip pat kaip patys žmonės - į šunis ar kates (arba į mašinas, mieląsias, lengvai nuspėjamas mašinas, kurias tyrinėjant nesunku išardyti, tačiau sudėti nebepavyksta). Taigi prasmės pasilikti čia irgi nebebuvo. Džordžo Čo siuntinio ji vis tiek nebenugabentų, na, o Martinas...

Staiga Rachelė suvokė, kad nė neketina mesti jo nelaimėje. Ir jai išsyk palengvėjo, mat nebeliko iš ko rinktis. Veiksmų planas tapo aiškus. Moteris pasilenkė ir pusbalsiu ištarė:

- Bagažui: Sezamai, atsiverk. Planas "Titanikas". Turi tris valandas dešimt minučių. Pradėk.

Dabar reikėjo sugalvoti, kaip išvogti Martiną iš to cirko kajutkompanijoje ir parsivesti į savo kajutę. Visai kas kita nei ištraukti jį iš kameros. Bet nebūtinai sudėtingiau.

Lagaminas tyliai išslydo iš po gulto, dangtis atsivožė. Kokią minutę Rachelė minkė klaviatūrą. Kai atsidarė plokštė, moteris išėmė ritinį minkštos žarnos. Užmovė ją ant šalto vandens čiaupo mažyčiame praustuve. Į unitazą nuleido ilgesnę ir storesnę žarną su apvalainu gumbu gale - lyg kolonoskopą į ligos pažeistus vidurius.

Lagaminas suūžė, ir į klozetą žarna paplūdo tąsus baltas skystis. Ši plastiką primenanti medžiaga netrukus aklinai užkimšo unitazą; kajutėje kaipmat pasklido degėsių, parako bei melasos kvapai su išmatų priekvapiu. Rachelė dirstelėjo į lagamino indikatorių ir liko patenkinta. Tada pasiėmė pirštines, kepurę, viską, ko galėjo prireikti, dar kartą patikrino indikatorių ir išskubėjo iš kajutės.

Tualetas tylutėliai gurgėjo ir leido kitokius besiplečiančiam vamzdynui būdingus garsus. Vėdinimo vamzdis gerokai įkaito; iš nutekamojo buvo bepradedą šnypšdami veržtis garai, bet juos tuojau pat sulaikė naujas voratinklio sluoksnis. Suveikė jonų pertekliaus pavojų skelbiantis signalas, bet Rachelė kaip tik grįžo į kajutę ir jį išjungė. Nepastebimas lagamine mirksėjo spinduliuotės indikatorius. Vis labiau kaistančioje patalpoje pradėjo pūstis gelbėjimosi luotas.

- Nesikamuok, sūnau. Viskas bus gerai. - Zaueris patapšnojo Miuleriui per nugarą.

Vasilijus vargais negalais išspaudė šypseną.

- Pone leitenante, ir aš taip tikiuosi. Tiesiog man pirmas sykis karo lauko teisme.

- Nieko baisaus. - Zaueris labai atidžiai rinkosi žodžius. - Manyk, kad šis teismas tau yra ideali ugdomoji patirtis. O mums drauge - puiki galimybė pritrėkšti tą kalę teisėtai...

Bet iš tikrųjų leitenantas tik skelbėsi visiškai pasitikįs savimi. Visa ši kampanija buvo daugiau nei šiek tiek neteisėta, viršijo Zauerio, kaip laivo saugumo tarnybos karininko, įgaliojimus, ir jei ne aktyvi vyresniojo kapitono padėjėjo Muromiečio parama, jis nė už ką nebūtų jai ryžęsis. Leitenantas tikrai nebuvo įgaliotas savo iniciatyva aukštesnio rango karininkų akivaizdoje rengti karo lauko teismo, juo labiau - remdamasis kaltinimu, numatančiu mirties bausmę, teisti civilį sutarties dalyvį. Jo koziriai buvo tik begalinis ryžtas visomis išgalėmis, net ir įteisinta apgaule, kovoti su diversantais ir trečiojo rango kapitonas, pasirengęs pasirašyti kur tik prireiks. Na, dar kilnus noras visiems parodyti, koks asilas yra tas Priežiūros žinybos šnipelis.

Laiko jiems labai stigo. Nuo tada, kai vidinės sistemos pakraštyje išnėrė iš šuolio, eskadra skriejo visiškoje radijo tyloje su stabiliu dešimties g pagreičiu, kurį kompensavo variklių singuliarumų gebėjimas iškraipyti erdvėlaikį. (Toks pagreitis be kompensacijos net

ir tvirtam vyrui kaipmat suskaldytų kaulus, išsprogdintų plaučius.) Matyt navigatoriai labai rimtai suklydo - įtūžusi Admirolo vadavietė kiauras dienas svaidėsi žaibais, bet svarbiausia, kad ta klaida neišdavė Respublikos laivyno priešui.

Prieš kelias dienas eskadra ėmė lėtėti iki šimto kilometrų per sekundę Rošaro atžvilgiu. Šįryt laivai pasiekė kovinį greitį. Paskutiniąsias trisdešimt šviessekundžių jie rengėsi dreifuoti, o pagreitį įjungti (ir tapti matomi) tik aktyviųjų priešo radarų aprėpiamame plote. Skristi šiuo metu buvo likę du milijonai kilometrų. Maždaug apie vidurnaktį eskadra turėjo pradėti maksimalia trauka artintis prie planetos ir susidurti su priešo laivais - žinoma, jei šie teiksis pasirodyti ir kautis. (Priešingu atveju žemosios orbitos zoną tie bailiai užleis kontroliuoti Naujajai Respublikai, o savo pajėgas planetoje paliks be paramos.) Šiaip ar taip, kampaniją prieš JT inspektorę reikėjo užbaigti iki vakaro, prieš laivui paskelbiant kovinę parengtį - jei nieko nenutiks lig tol.

Kad Ilja sutiko prisidėti prie šios gudrybės, Zaueriui atrodė beveik stebuklas. Juk padėjėjas galėjo lyg niekur nieko šį planą sužlugdyti arba viską išpasakoti kapitonui Mirskiui, o tai būtų iš esmės tas pat. Prieš pat svarbiausią mūšį atsitraukti nuo pasirengimo pačiam ir dar atitraukti du karininkus, tiesa, už kovos postus neatsakingus - stebėtis iš tiesų buvo kuo.

Zaueris atsisėdo kajutkompanijoje prie stalo. Iš tikrųjų tai buvo pietų stalas, tokia proga uždengtas balta staltiese, o šią slėgė oda įrišti tomai - visas Imperijos Karo Dogmų rinkinys. Paskui leitenantą įėjo du karininkai: laivo chirurgas daktaras Hercas ir reliatyvininkas, trečiojo rango kapitonas Vulpis. Abu atrodė nusiteikę labai rimtai. Zaueris atsikrenkštė.

- Teismo posėdį skelbiu atidarytą, - pranešė jis. - Įveskite kaltinamąjį.

Atsivėrė durys ir du eiliniai įvedė Martiną Springfildą. Su antrankiais ir sukaustytomis kojomis šis judėjo gana lėtai. Durys jiems už nugarų aidžiai užsitrenkė.

- Mm... hmm... taip. Prašau prisistatyti teismui.

Martinas apsidairė. Buvo išblyškęs, bet vis dėlto tvardėsi.

- Ką?

- Prašau prisistatyti.

- Martinas Springfildas.

Leitenantas Zaueris ketino kažką užsirašyti, bet pastebėjo, kad parkeryje nėra rašalo, ir suirzo. "Bala nematė. Šiai bylai protokolas nereikalingas."

- Jūs esate civilinis asmuo, Žemės Jungtinių Tautų subjektas. Taip?

Dabar suirzo Martinas.

- Ne, po šimts velnių, ne! Pakartosiu jums dar sykį: Jungtinės Tautos - ne vyriausybė! Teisiniais ir draudimo klausimais aš susietas su Pinkertonais; tai reiškia, kad paklūstu jų įstatams, o jie gina mane nuo pažeidėjų. Bet atsargai taip pat turiu *New Model Air Force* draudimo nuo šiurkščių pažeidimų liudijimą, ir šis atvejis, kaip suprantu, būtent toks. Dar esu pasirašęs pustuzinį sutarčių su įvairiomis pusiau vyriausybinėmis organizacijomis, tačiau nė viena jų nevaržo mano suverenumo. Aš - ne vergas!

Daktaras Hercas pakreipė galvą ir išraiškingai pažvelgė į Zauerį. Daktaro pensnė stiklas blykstelėjo skaudžioje volframo lempų šviesoje. Leitenantas suprunkštė.

- Užrašykite, kad kaltinamasis - Žemės Jungtinių Tautų subjektas, - primygtinai paliepė jis.

- Nieku gyvu.

Visi atsigręžė. Martinui kalbant, Rachelė Mansur buvo nepastebėta įėjusi pro šonines duris. Vilkėjo ji dar skandalingiau nei įprastai. Ant labai aptempto balto triko buvo prisivilkusi kažkokių drabužių iš kamšalo ir griozdišką liemenę, panašią į neperšaunamą. "Išsipustė taip, lyg ketintų lįsti į skafandrą", - sumišęs pagalvojo leitenantas.

- Jungtinės Tautos nėra...

- Prašyčiau tylos! - Zaueris parkeriu dūrė Rachelės pusėn. - Čia vyksta karo lauko teismas, o jums žodis nesuteiktas. Laikykitės tylos, kitaip liepsiu išvesti.

- Ir sukelsite diplomatinį incidentą! - Mansur klastingai išsišiepė. - Pamėginkite, ir teks gailėtis. Šiaip ar taip, neabejoju, kad šiam kaltinamajam suteikta teisė į advokatą. Ar išaiškinote jam jo teises?

- Ee... - Vulpis nudelbė akis.

- Su byla tai nesusiję. Teismas tęsia...

Martinas trumpai sukosėjo ir tarė:

- Norėčiau, kad mane gintų pulkininkė Mansur.

"Nagi, viskas klostosi neblogai", - apsidžiaugė Zaueris, dėdamasis kažką užsirašinėjąs. Jis pastebėjo, kaip kajutkompanijos gilumoje Vasilijus be garso aiktelėjo. Jaunojo snargliaus viltis jau blėso.

- Teismas pripažįsta JT inspektorę Mansur kaltinamojo gynėja. Privalau jus perspėti, kad šis teismas laikosi Imperijos Karo Dogmų Keturioliktojo skirsnio Mūšio Dogmos apie veiksmus priešo akivaizdoje. Jeigu šio straipsnio tezės jums nežinomos, galite apie tai paskelbti ir atsisakyti dalyvauti teisme.

Rachelė plačiai nusišypsojo.

- Gynyba prašo dėl artėjančių kautynių teismą atidėti. Laiko po mūšio bus į valias.

- Atmesta! - kirste nukirto Zaueris. - Nuosprendį galime įvykdyti, tik turėdami teisingo teismo protokolą. "Tuojau, kale, ta įžūli šypsenėlė nuo tavo snukučio pranyks." Teismas skelbia penkių minučių pertrauką, kad kaltinamasis galėtų pasitarti su advokate. Lygiai penkių.

Leitenantas kumščiu trinktelėjo į stalviršį, atsistojo ir išėjo iš kajutkompanijos. Kiti tribunolo nariai ir saujelė žiūrovų nusekė jam iš paskos. Liko tik Rachelė, Martinas ir keturi sargybiniai prie durų.

- Juk supranti, kad tai gryniausias formalumas? Jie mane nugalabys, - pasakė Martinas.

Kalbėjo jis kimiai ir šiek tiek trūksmingai. Rankas buvo sunėręs ant kelių, kad neišsiduotų drebąs. Rachelė pažvelgė jam į akis.

- Martinai, pažiūrėk į mane, - ramiai tarė ji. - Juk tiki manim?

- Aš... tikiu.

Tai pasakęs jis nudūrė akis. Moteris ištiesė ranką per stalą ir paėmė Martinui už kairiojo riešo.

- Apie jų teismines procedūras esu šį tą skaičiusi. Čia jie gerokai pažeidžia tvarką, ir aš bet kuriuo atveju apeliuosiu į kapitoną. Būtent jis ir turėjo pirmininkauti teismui, o ne išsišokėlis saugumo karininkas, kuris dar prisiėmė ir kaltintojo misiją.

Rachelė nusigręžė ir apžiūrėjo vėdinimo angas, tuo pat metu vienu pirštu vidinėje pusėje stuksendama Martinui į riešą. Jis įtempė ranką, tuo parodydamas, kad žinia gauta.

"Posėdžio tęsinys. Mirktelėsiu tris kartus - kvėpuok giliai. Mirktelėsiu du kartus - sulaikyk kvapą."

Jo vyzdžiai išsiplėtė. O ji toliau kalbėjo balsu:

- Kol pasieksime perigėjų, jie nieko nespės padaryti. Liko du astronominiai vienetai, artėjame labai greitai. Jei bus atviras karas, apie vidurnaktį laukiamas susidūrimas.

Morze Rachelė pridūrė: "Turiu gelbėjimosi luotą."

- O b... - Martinas nurijo žodį. "Kaip pabėgsime?": atsiliepė timpčiojimais. - Nemanau, kad jie laikysis subtilybių. Cirkas, o ne teismas... - balsu pasakė jis ir gūžtelėjo pečiais.

- Pasikliauk manimi. - Žodžius ji pabrėžė spūstelėdama jam ranką. - Žinau, ką darau.

Martino akyse pagaliau sužibo viltis. Rachelė paleido riešą ir atsilošė kėdėje.

- Na ir tvanku čia, - pasiguodė. - Nevėdina?

Springfildas dirstelėjo jai už galvos. Moteris pasekė jo žvilgsnį ir atsigręžė. Grotelės buvo įtaisytos lubose. Ji stipriai užsimerkė, ir akyse iškart sutavaravo žali taškiniai vaizdiniai, panašūs į kalėjimo grotas iš naktinių košmarų. Vėdinimo angose kantriai laukė nedidukai šnipai, Vasilijaus paleistojo pulko likučiai. Robotai, aprūpinti kai kuo, kas veiksmui turėjo suteikti pikantiško skonio, atsekė paskui Rachelę iki kajutkompanijos. "Kuo galėdama padėk mažiesiems vujaristams", - šmėstelėjo moteriai kandi mintis.

- Ištrauksiu tave iš čia, - užtikrino ji Martiną.

- Aišku. - Jis vos vos pakreipė galvą ir linktelėjo. - Žinai, aš pats, na... dirbti su žmonėmis nelabai...

Rachelė papurtė galvą.

- Jie tai sugalvojo tik tam, kad priverstų mane susikompromituoti. Tu čia niekuo dėtas. Nieko asmeniško. Jie tik trokšta pašalinti iš kelio mane.

- Kas?

Ji gūžtelėjo pečiais.

- Viduriniosios grandies karininkai. Tie, kuriems greitas pergalingas karas - laimingas karjeros bilietas. Tie, kurie įsitikinę, kad manęs išvis nebuvo galima čionai įsileisti, juo labiau - leisti man pateikti ataskaitą. Juo labiau po Antrosios Nėgės. Juk žinai, buvau ten kaip Raudonojo Kryžiaus atstovė? Tyriau karo nusikaltimus. Nė vieno nepagražinau, ir šitie tai žino. Taikūs susitarimai jiems nereikalingi, duokite šen kovos dvasią ir šlovę.

- Jeigu jiems trukdai tik tu, ko čia kiokso tas nuopiepa iš Priežiūros žinybos? - paklausė Martinas.

- Du zuikiai vienu šūviu. Gali neabejoti: jeigu nepavyks sudoroti manęs, kaltę jie suvers Piliečio Prižiūrėtojo šešiukei, dar ir kaip sudergs vidaus priešą. Meile viena kitai laivyno žvalgyba ir pilieti-

nė slaptoji policija niekada neliepsnojo. Jeigu jiems pavyks, pašalins iš kelio mus abu. Martinai, pagal įstatymus jie išvis negalėjo organizuoti šitos klounados. Mirties nuosprendis vykdomas, išskyrus karo atvejus, tik dalyvaujant kapitonui ir jo vyresniajam padėjėjui, taigi, jeigu tave nubaus, ta bausmė bus tokia neteisėta, kad visus juos bus galima pakarti.

- Tai bent paguodei. - Martinas šiaip ne taip išsunkė šypseną, bet ji išėjo labai jau vargana. - Ką gi, daryk, kaip tau atrodo... Po šimts, pasikliauju tavimi.

- O tai jau gerai.

Atsivėrė durys.

- Kaip iš pypkės, - tarė Zaueris. - Ginti savo pakaliko ji vis dėlto atėjo. Dabar svarbiausia išprovokuoti ją pažeisti drausmę. Kadangi visas teismas - mūsų, turėtų būti nesudėtinga.

- Drausmę? - Nustebęs Vulpis kilstelėjo antakį. - Sakei, bus teismas.

- Tai ir yra teismas, kuriame reikia išsiaiškinti - kas ką? Mes ją ar ji - mus? Mansur nusirito tiek, kad ėmėsi ginti Springfildą, o tai reiškia, kad teismo procese dalyvauja kaip karininkė. O ką skelbia Keturiasdešimt šeštasis skirsnis? Teismo procese dalyvaujantis karininkas paklūsta Dogmoms ir iš jo paties gali būti pareikalauta baudžiamosios atsakomybės už nesąžiningumą arba nepagarbą teismui. Sutikusi atstovauti Springfildui, Mansur pati atsisakė diplomatinės neliečiamybės. Juo geriau. Maždaug po dviejų valandų turime būti postuose. Kol kas galime ir pasiterlioti, o tada bet kuris iš vyresniųjų karininkų galės įvykdyti mirties bausmę ar net sušaudyti be perspėjimo, nes padėtis jau atitiks numatytąją Ketvirtojoje Dogmoje "Prievartinis klusnumas priešo akivaizdoje". Nesakau, kad iš anksto planuoju ja pasinaudoti, bet šiokią tokią priedangą prireikus turėtume.

Daktaras Hercas nusiėmė pensnė ir įniko trinti stiklą.

- Nelabai man patinka, - nervingai prisipažino. - Panašūs gudravimai atsiduoda *štazių* mėgtais metodais. Ar jums nė kiek nerūpi, kad lošiame to Priežiūros žinybos išperėto vištyčio naudai?

- Oi ne. - Zaueris pagaliau šyptelėjo. - Paaiškinsiu, ko siekiu iš tikrųjų. Noriu, kad ta šviežiai iškepta advokatė pažeistų drausmę, subordinaciją, kad ir ką. O dėl paties teisiamojo... Manau, galima paprasčiausiai atsiimti kaltinimus arba paskelbti verdiktą - nekaltas. - Jis prunkštelėjo. - Akivaizdu, kad Springfildas nežinojo pažeidžiąs

kokius nors įstatus. O ir prietaisas, kurį turėjo, buvo išjungtas. Niekaip neįrodyčiau, kad tą daiktelį laive jis kaip nors panaudojo. Dar ir Admiralitetas pasiustų, jeigu dėl mūsų kaltės ateityje jiems iškiltų keblumų samdant civilius specialistus. Tikiuosi, mums pavyks taip apdumti Mansur akis, kad ji nė nesupras, jog nėra čia jokios bylos. Pašalinę moteriškę iš kelio, Springfildą paleisime. O jaunąjį ponaitį Miulerį kaip paskutinį mulkį iškelsime visuotinei pajuokai, negana to, galėsime pateikti jam įtarimus smulkia vagyste, vagyste su įsilaužimu, pasikėsinimu apvogti diplomatinį bagažą, amoraliu elgesiu, o gal net dezertyravimu iš posto. - Leitenantas išsišiepė it ryklys. - Ar reikia ką pridurti?

Sužavėtas Vulpis patyliukais švilptelėjo.

- Primink man, kad nesėsčiau su tavim prie kortų stalo.

Daktaras Hercas vėl užkraustė pensnė ant nosies.

- Ką gi, ponai, vaidinimas tęsiasi?

- Regis, taip. - Zaueris išbaigė arbatą ir atsistojo. - Broliai karininkai, tik po jūsų! Ir kvieskite klounus!

Lagaminas Rachelės kajutėje jau senokai nebegaravo. Iš kanalizacijos vamzdžių be paliovos siurbdamas į save vandenį ir - jau kitokio būvio - siųsdamas išorėn, jis gerokai subliūško. Visus kajutės paviršius aptekusi tąsi, balta puta godžiai virškino angliavandenilius ir krešėjo į deimanto fazės substratą, tinkamą intensyviai nanogamybai. Iš tirpalo nuosėdų formavosi kietos, skaidrios plokštės, iš šių savo ruožtu - kone visą patalpą užimanti tuščiavidurė sfera. Ji po grindimis, į laivo utilizacinę sistemą leido šaknis ir per šias apvaginėjo specialią kloaką, kurioje buvo laikomos biologinės atliekos. (Laikydamiesi seno susitarimo, utilizatorių neturintys laivai atmatų atsikratydavo tik nutolę nuo gyvenamųjų kosmoso sričių; kas suskaičiuos, kiek nelaimėlių orbitos darbininkų kiaurai peršovė greitai užšaldytų išmatų luisteliai, įgiję daugiau kinetinės energijos nei koks artilerijos sviedinys?)

Į stiklingojo rutulio pamatą įšalęs savaeigis lagaminas buvo kur kas lengvesnis nei tada, kai Rachelė nešėsi jį į laivą. Anuomet jis svėrė beveik trečdalį tonos, o dabar - mažiau nei penkiasdešimt kilogramų. Perteklinę masę sudarė daugiausia storasieniai kapiliariniai boro karbido vamzdžiai, talpos skystiesiems ypatingai gryno urano-235 tetrajodido kristalams ir didelė atsarga kadmio, žodžiu,

medžiagos, kurių bet kur nerasi. Gavęs reikiamus elementus, lagaminas galėjo sukurti kad ir ką. Vis dėlto svarbiausi buvo anglis, vandenilis ir deguonis, o šių laivo kanalizacijoje nestigo. Bet jeigu diplomatei reikėtų išsinešdinti kuo greičiau, o pakankamai galingo energijos šaltinio po ranka nepasipainiotų... na... tiktų ir grandininė skaidymosi reakcija, senovinė, nebemadinga technologija, gera tuo, kad jos energijos šaltinius patogu laikyti, jie nedaug sveria ir be rimtos priežasties nesprogsta. Kad suveiktų, jai reikia tik atitinkamos rūšies anobteinijaus*. Štai kodėl Rachelė visur tampydavosi urano - tiek jo būtų užtekę dviems trims gerokoms atominėms bomboms arba raketiniam sūriojo vandens varikliui aktyvuoti.

Branduolinė sūriojo vandens raketa, ko gero, buvo pats paprasčiausias tarpžvaigždinis variklis, telpantis į lagaminą. Ant vidinės korpuso sienos ties Rachelės kajute jis suformavo didžiulę talpą, išraizgytą neutronus absorbuojančių boro vamzdžių, kuriais tekėjo vanduo su beveik kritinės masės urano tetrajodidu. Stiklingąją sferą ir dvidešimttonį jos rezervuarą šioje pusėje, laivo viduje, išlaikė tik plonas sluoksnis kruopščiai susilpnintų korpuso apkalos plokščių ir palei jas nutiesti kabeliai. Po laivo oda įsitaisiusi hibridinė struktūra tarsi parazito lerva, mintanti šeimininko mėsa, rengėsi prasikalti.

Vanduo visuose laivo tualetuose nutekėdavo vangiai, slėgis karininkų dušuose neleistinai krito, o technikai-komunalininkai be paliovos suko galvą, spėliodami, kodėl ketvirtajame nusodintuve nei iš šio, nei iš to taip nuslūgo maurai. Genialią prielaidą apie prakiurą vamzdyne kažkas jau buvo paskelbęs, tačiau, iki mūšio likus vos vienai kitai valandai, visų dėmesys krypo į ginkluotės sistemas. Tuo tarpu lagamino gamybos skyrius uoliai triūsė, šeimininkei tiekdamas polimerus bei kitas gelbėjimosi luoto apdailos medžiagas. Artinosi lemtinga valanda, tad reikėjo skubėti.

- Teismas tęsia darbą! - Zaueris apversta stikline pastukseno į stalviršį. - Teisiamasis Martinai Springfildai, jūs kaltinamas, 211-ų Respublikos metų Harmonijos mėnesio trisdešimt antrą dieną į karinį laivą "Lordas Vanekas" iš anksto apgalvotai, be tiesioginio viršininko ir laivo karininkų žinios, įnešęs ryšio įtaisą su kauzaliniu ka-

*Nuo anglų kalbos žodžio *unobtainable* - nepasiekiamas, negaunamas. Ironiškas ypatingai brangios, retos arba fiziškai neįmanomos medžiagos, būtinos kokiai nors užduočiai atlikti, pavadinimas. (Vert. past.)

nalu ir tuo pažeidęs Imperijos Karo Dogmų Keturiasdešimt šeštąjį skirsnį. Minėtuoju įtaisu jūs susisiekėte su užsienio valstybių piliečiais, tuo pažeisdamas Dogmų Dvidešimt antrąjį skirsnį, ir atskleidėte jiems karinio laivo "Lordas Vanekas" valdymo detales, tuo pažeisdamas 127-ų metų Akto "Karalystės gynyba" antrąjį paragrafą, o taip pat Imperijos Karo Dogmų Ketvirtąjį skirsnį "Išdavystė karo sąlygomis". Išvada: jūs kaltinamas ryšių kontrolės taisyklių pažeidimu per neatsargumą, nelegaliais ryšiais su priešu ir išdavyste karo sąlygomis. Ar pripažįstate savo kaltę?

Springfildas net nespėjo prasižioti. Už jį atsakė Rachelė:

- Jis nepripažįsta savo kaltės nė vienu atveju. Galiu įrodyti, kad ponas Springfildas nekaltas.

Moteris stovėjo pasitempusi, rankas sunėrusi už nugaros. Akyse spindėjo grėsmingi žiburiukai.

- Ar kaltinamasis pripažįsta savo kaltę? - primygtinai paklausė Vulpis.

- Už mane atsakinėja pulkininkė, - pratarė Martinas.

- Prašau susipažinti su kaltę patvirtinančiu įkalčiu. Sekretoriau, prašau pateikti.

Į priekį žingtelėjo akmenveidis eilinis su popieriniu maišeliu rankoje ir iškratė šio turinį ant stalviršio. Tai buvo nedidukė juoda atmintinė.

- Įkaltis nr. 1: dvylikto tipo kauzalinis kanalas standartiniame modelio CX plėtinyje elektroniniame AP. Tokiais įprasta naudotis degradavusioje Žemėje. Daiktinį įrodymą iš kaltinamojo AP, kaip jau minėta, Harmonijos mėnesio trisdešimt antrą dieną išėmė Priežiūros žinybos atstovas prokuroras-stažuotojas Vasilijus Miuleris, kuriam buvo nurodyta stebėti įtariamojo elgseną. Priesaika patvirtintas prokuroro-stažuotojo liudijimas įtrauktas į bylos medžiagą. Ar kas nors ginčys įkalčio teisėtumą? Ne. Gerai. Tokiu atveju...

- Aš ginčysiu. - Rachelė parodė į juodąjį daiktelį. - Atkreipiu teismo dėmesį į tai, kad po asmeninius kaltinamojo daiktus prokuroras-stažuotojas rausėsi neteisėtai, ir joks įkaltis, gautas per tokią kratą, negali būti laikomas teisėtu. Kaltinamasis yra civilinis asmuo, ir tokie teisių apribojimai, kokie taikomi ištikimybę prisiekusiems karinėse pajėgose tarnaujantiems asmenims, jam netaikytini. Išvada: pilietinės kaltinamojo teisės, taip pat ir teisė į asmeninio turto neliečiamumą, negali būti legaliai apribotos be oficialaus asmens,

kuriam suteikti Dvyliktoje Dogmoje numatyti įgaliojimai, juridiškai patvirtinto orderio arba leidimo. Jeigu prokuroras-stažuotojas tokio orderio arba leidimo neturėjo, jo krata laikytina neteisėta ir kvalifikuotina kaip įsilaužimas, ir jokia tokios veikos būdu gauta informacija teisme negali būti panaudota. Antra, jeigu šis daiktas - kauzalinis kanalas, tada aš - sraigė su kojinėmis. Tai standartinė atmintinė - kvantinis taškas. Jei turite kompetentingų inžinierių - elektronikos specialistų, jie jums pasakys tą pat. Trečia, rengti šią parodiją, kurią vadinate teismu, jums nepakanka įgaliojimų. Aš pasitikrinau: Dogmose aiškiai pasakyta, kad karo lauko teismas gali būti kviečiamas tik aukštesniojo rango karininko įsakymu. Taigi, kur Admirolo pasirašytas įsakymas?

Ji sukryžiavo rankas ant krūtinės ir išdidžiai nužvelgė teisėjus. Zaueris papurtė galvą.

- Prokurorui-stažuotojui buvo įsakyta stebėti Springfildą, taigi, Priežiūros žinybos supratimu, visi jo veiksmai - teisėti. O aš prašau į protokolą įtraukti štai ką: esu labai nepatenkintas gynybos mestu kaltinimu, esą šaukti šiam teismui man nepakako įgaliojimų. Tokius įgaliojimus man suteikė tiesioginė vadovybė, ir aš jais naudosiuos. - Jis apdairiai nutylėjo, kokius konkrečiai įgaliojimus mini. - Dabar - apie tariamai neteisingai identifikuotą daiktinį įrodymą. Į bylos medžiagą yra įtrauktas kaltinamojo prisipažinimas, kuriame teigiama, jog šis prietaisas yra kauzalinis kanalas ir kad į laivą ponas Springfildas jį įsinešė prašomas trečiosios pusės, statyklos. Dogmose pabrėžiamas būtent kėslas, todėl visiškai nesvarbu, ar šis daiktas niekniekis, ar ne - kaltinamasis laikytinas kaltu todėl, kad jo kėslas buvo įsinešti į laivą ryšio prietaisą. - Reikšmingai patylėjęs leitenantas dar pridūrė: - Užrašykite, kad įkaltis pridėtas prie bylos medžiagos.

Į Rachelę Zaueris dėbtelėjo labai išraiškingai. "Še tau, kale! Na, ką dabar darysi?"

Advokatė pažvelgė į ginamąjį, sumirksėjo ir vėl atsigręžė į teisėjus.

- Įstatymo klausimas, pone. Šiaip jau mintys su veiksmais dažniausiai netapatinamos. Įsitikinau, kad šioje valstybėje, kuri nedrįsta nė pagalvoti apie naudojimąsi mintimi valdomais mechanizmais, tas skirtumas dar ryškesnis nei mano tėvynėje. O vis dėlto susidaro įspūdis, kad mano ginamasis čia teisiamas ne už veiksmus, o už nuomones ir įsitikinimus. Ar galite įrodyti, kad ponas

Springfildas teikė informaciją trečiajai pusei? Jei ne, tokiu atveju jo nėra dėl ko teisti.

- Kaip tik ir galiu. - Zaueris grobuoniškai išsišiepė. - Kam jis teikė informaciją, ir pati turėtumėte puikiausiai žinoti. - Jis dūrė moters pusėn pirštu. - Jūs žinoma kaip užsienio valstybės agentė. Kaltinamasis su jumis nuolat bendravo. Kadangi sutikote jį ginti, šiame teisme jūsų veiksmai vertintini kaip karininkės. Priminsiu Keturiasdešimt šeštąjį skirsnį: "Asmuo, įgaliotas teisme veikti kaip karininkas, paklūsta Dogmoms." Mano išvada: jūs atsisakėte diplomatinės neliečiamybės, kad ištrauktumėte savo šnipo galvą iš kilpos.

Akimirką visiems pasirodė, kad Rachelė sutriko. Ji atsisuko į Martiną ir sumirksėjo. Bet tada vėl atsigręžė į teisėjus.

- Vadinasi, visą šią klounadą ištaisėte tik tam, kad galėtumėte apeiti mano neliečiamybę? Tai bent! Niekad nebūčiau pamaniusi, kad jūs tokie kvaili... Juta!

Toliau įvykiai klostėsi žaibiškai. Rachelė parklupo už stalo, Zaueris, ketindamas įsakyti ją suimti, žengė prie atokiau stovinčių eilinių. Tačiau nespėjus jam nė prasižioti, patalpoje driokstelėjo keturi sprogimai. Vėdinimo angos palubėje išsižiojo plačiau, iš jų pabiro kažkokie sudėtingi, daugiarankiai objektai, švirkščiantys suslėgtas melzganas putas. Šios kibo visur kur pakliuvusios - prie teisėjų kėdžių, sargybinių uniformų, laikino teismo sienų. Nors visiškai lengvos, putos buvo labai klampios ir kaipmat stingo.

- Suimkite ją! - užkriokė Zaueris.

Jis griebė pistoletą, bet didžiulis putų gniutulas tučtuojau apkibo ranką ir pribetonavo ją prie šono. Masė aitriai dvelkė chemikalais; tas kvapas leitenantui priminė apsilankymus pas dantų gydytoją vaikystėje. Grumdamasis su įkyriosiomis putomis, Zaueris giliai įkvėpė, ir kartu su oru į plaučius jam plūstelėjo sodrus, šleikštus vaisinis dvokas. Akis aptraukė migla.

Kad popieriai prasti, Rachelė suvokė, vos įžengusi į kajutkompaniją. Dar Žemėje, o ir vėliau, geroje dešimtyje karštųjų taškų, jai pasitaikydavo teisėjų, iš anksto nusiteikusių karti. Tą gaižų geismą skirti mirties bausmę ji beveik visada užuosdavo - tarsi pačios mirties tvaiką. Toks pat kvapas tvyrojo ir šiame teisme. Bet ir dar kažkas. Kažkoks klastingas slapumas, pasipūtėliškas gardžiavimasis iš anksto, lyg visa tai būtų didžiulis anekdotas, kurio triuškinančią paskutinę repliką ji, Rachelė, galėtų nebent atspėti.

Kai saugumo tarnybos leitenantas ją ištarė - tą greitosiomis suformuluotą, neadekvačią paskutinę repliką, matyt kurptą tyčia šiam atvejui, - Mansur pažvelgė į Martiną. "Būk pasiruošęs". Ji sumerkė tris kartus ir pastebėjo, kaip jis iš pradžių sustingo, o paskui linktelėjo - taip jųdviejų buvo sutarta iš anksto. Po vokais Rachelei suraibuliavo žalios švieselės. "Padėtis nr. 2", - ištarė ji be garso, ir radiomikrofonas gerklėje pasiuntė nurodymą vėdinimo angoje laukiantiems robotams. Tada advokatė vėl pasisuko į teisėjus. Trys karininkai buvo rūškani it audros debesys virš horizonto. "Laimėti laiko".

- Įstatymo klausimas, pone. Šiaip jau mintys su veiksmais dažniausiai netapatinamos.

Ji kalbėjo toliau, spėliodama, kaip jie reaguos į kaltinimą, esą šis teismas - iš anksto suruošta klounada: mėgins atsitraukti ar...

- Kaip tik ir galiu. - Viduryje sėdintis *politrukas*, tikras kirviasnukis, nutaisė kokčią grimasą. - Kam jis teikė informaciją, ir pati turėtumėte puikiausiai žinoti. - Leitenantas dūrė pirštu į ją.

"Štai", - šmėstelėjo mintis. Vėl be garso Rachelė ištarė: "Bagažui: užklausa apie padėtį".

"Gelbėjimosi luotas paruoštas startui. Kuro talpa subkritinėje fazėje, paruošta. Atsarginė reakcinė masė įkrauta. Deguonies tiekimas nominalus. Dėmesio: delta-v kryptimi į paskirties tašką Niu-Piterstauną šiuo metu - 86 km/s, mažėjantis. Galima manevro riba - 90 km/s".

"Tiks, - nusprendė Rachelė. - Sūriojo vandens raketa beveik tokia pat efektyvi kaip senoji geroji termobranduolinė. Gimtojoje sistemoje ji lyg niekur nieko įveiktų maršrutą Žemė-Marsas - nuo paviršiaus iki paviršiaus. Tiesa, čia, norint grįžti į orbitą, teks pasipildyti kuro. Nieko tokio. Kad tik..."

- ...Mano išvada: jūs atsisakėte diplomatinės neliečiamybės, kad ištrauktumėte savo šnipo galvą iš kilpos.

Ji nurijo seiles, pažvelgė į Martiną ir mirktelėjo dusyk: "sulaikyk kvapą".

"Bagažui: pasiruošti startui. Įgulos laukti po šimto sekundžių. Startuoti po dvidešimties sekundžių nuo įgulos atvykimo."

Kai jiedu sudegins štai šį tiltą ir iššoks už borto, liks tik melstis ir tikėtis, kad laivo vadovybė nesiryš jungti radaro - nerizikuos išsiduoti Šventei. Kas tas gelbėjimosi luotas - muilo burbulas, palyginti su Naujosios Respublikos karinių kosmoso pajėgų laivais.

Rachelė vėl pasisuko į teisėjus ir pasiruošusi giliai įkvėpė.

- Vadinasi, visą šią klounadą ištaisėte tik, kad galėtumėte apeiti mano neliečiamybę? Tai bent! Niekada nebūčiau pamaniusi, kad jūs tokie kvaili... Juta!

Pastarąjį žodį ji, jau pasilenkusi, į gerklės mikrofoną sušuko robotams. Keturgubas griausmas Rachelei paliudijo, kad tūriniai užtaisai neapvylė. Ji užsimaukšlino ant veido skaidrų gobtuvą-respiratorių ir įsijungė atpažinimo sistemos "savas-svetimas" indikatorių.

Pro skyles lubose pabiro robotai. Iš angliavandenilinių polimerų - tiesą sakant, iš nuotekų - pagaminti vorai, krabai, skorpionai į visas puses purškė pražūtingas lipnias putas, o ten, kur kas nors bandydavo priešintis, dar išskirdavo anestezinio chloroformo. Vienas eilinių puolė prie diplomatės, bet instinktyviai suveikė kautynėms pritaikyti jos implantai, ir dorai nė nepastebėtas vyrukas, gavęs nežmoniškos jėgos smūgį į galvą, griuvo it maišas. Pasaulis Rachelei staiga susiaurėjo, jame liko tik ji pati, išpūtęs akis, rankas tiesiantis Martinas ir dar vienas eilinis, jau tempiantis jį prie durų. Moteris įjungė kovinį tempą ir pernelyg žmogišką savo nervų sistemą atkabino nuo kūno.

Laikas ėmė tekėti lėčiau, šviesa aptemo, traukos grandinės nusilpo, o oras sutirštėjo. Žmonės vos judėjo, lyg kokios lėlės. Rachelė peršoko per stalą ir puolė prie Martino. Griebė už iškeltos jį laikančio sargybinio rankos ir, jausdama, kaip kaulas slysta iš sąnario, išsuko. Kitam sargybiniui staigiai tvojo kairiu kumščiu. Šonkauliai išsyk triokštelėjo lyg trapus kartonas, bet nuo smūgio sutreškėjo ir pora smulkių jos pačios kauliukų. Rachelė neturėjo kada prisiminti - nei išvis pagalvoti, - jog aršiausias priešas yra jos pačios kūnas, gerokai trapesnis nei galėtų pripažinti refleksai.

Martiną ji apglėbė viena ranka, labai atsargiai, lyg porcelianinį, tačiau išgirdusi, kaip triukšmingai iš jo plaučių veržiasi oras, išsyk sumojo smaugianti. Durys buvo neužrakintos ir moteris, atlapojusi jas koja, ištempė savo nešulį iš patalpos. Paleidusi jį, užtrenkė duris ir iš liemenės kišenaitės išsiėmė gniužulą į glaistą panašios medžiagos.

- Omaha! - šūktelėjo į mikrofoną.

Gniužulo paviršiuje sublyksėjo mažyčiai geltoni ir raudoni žiburiukai - Rachelė juos matė papildomu mechaniniu regėjimu. Ji prikibdė grumulą ant durų staktos skersinio ir dar apspjovė. Medžiaga

išsyk pamėlo ir ištižo. Plyšius tarp durų ir sienos užpildęs lipnus skystis tučtuojau virto deimanto kietumo mase.

Užklijuotos durys, perkirsti vidaus ryšio kabeliai, kietėjančios putos ir chloroformas turėjo minutei ar dviems sutrukdyti kajutkompanijoje įkalintiems kariškiams paskelbti pavojų.

Martinas iš paskutiniųjų stengėsi susiriesti ir įkvėpti oro. Rachelė jį vėl sugriebė ir nuskubėjo koridoriumi. Jautėsi taip, lyg panirusi iki kaklo bristų per vandenį, tad veikiai sumojo, kad bus patogiau pusiau sklęsti, atsispiriant tai viena, tai kita koja - lyg mažos traukos sąlygomis.

Rachelės akiračio kraštą jau traukė raudonis, o tai reiškė, kad jai gresia išsekimas. Nors periferinė moters nervų sistema buvo forsuota, kad pakeltų tokio tipo krūvį, ją reikėjo maitinti anaerobiniu kvėpavimu, tad jėgos seko grėsmingai sparčiai. Ties koridorių sankirta Rachelė, su savimi tempdamasi ir Martiną, įpuolė į atvirą lifto kabiną ir nuspaudė karininkų gyvenamosios zonos mygtuką. Tik tada vėl grįžo prie įprasto režimo. Durys užsisklendė ir liftas ėmė kilti. Ji atsirėmė į sieną. Kai pamėgino į liepsnojančius plaučius įtraukti oro, akyse suteliūskavo juodos dėmės. Vargais negalais atgavęs kvapą, pirmas prašneko Martinas:

- Kur... kur to išmokai?..

Rachelė sumirksėjo. Viršutiniame kairiajame jos akiračio kamputyje sukosi laikrodis. Nuo tos akimirkos, kai šūktelėjo "Juta!", buvo praėjusios aštuonios sekundės. Aštuonios sekundės? Veikiau - aštuonios minutės. Moteris giliai įkvėpė, iš plaučių aktyviai stumdama anglies dvideginį, net nusižiovavo. Paskaudę raumenys degte degė, lyg palei kaulus kas būtų nutiesęs įkaitintus laidus. Šiek tiek pykino, ėmė nesuvaldomai drebėti kairė ranka.

- Specialūs... implantai.

- Mažne sulaužei man šonkaulį - štai čia. Kur keliaujame?

- Gelbėjimosi... luotas. - Ji spazmingai sugaikčiojo. - Minėjau.

Lubose pamerkė akį žiburiukas. Vieną aukštą jie prašliaužė. Liko dar vienas.

Netrukus durys atsivėrė. Rachelė pasistengė nebesverdėti. Laimė, koridoriuje - nė gyvos dvasios. Tokios būsenos ji nė žiurkėno neįveiktų, ką šnekėti apie kareivį. Jiedu išėjo iš lifto.

- Į mano kajutę, - sušnibždėjo moteris. - Pasistenk žingsniuoti nerūpestingai.

Jis iškėlė rankas.

- Su šitais?

"Šūdas! Reikėjo juos nuplėšti dar prieš išsijungiant."

Palingavusi galvą, ji kelnių kišenėje susirado pilką vamzdelį.

- Paralyžiuoklis.

Sėkmė nusigręžė, jiems nuėjus pusę koridoriaus. Atsivėrė durys, išniro kažkoks laivūnas. Jau buvo bepasitraukiąs į šalį, užleisdamas jiems kelią, tik staiga, sumojęs, kas dedasi, taip ir išsižiojo.

- Ei!

Rachelei teko jį nudėti.

- Greičiau! - sušnypštė ji per petį ir paspartino žingsnį. Martinas neatsilikdamas nusekė iš paskos. Durys buvo nebetoli, už koridoriaus linkio.

- Auksas! - sušuko moteris laukiančiam luotui.

Virš galvų sutvisko raudonos šviesos, užtreliavo visuotinio informavimo sistema:

DĖMESIO, PAVOJUS! ŽALIASIS DENIS, GYVENAMASIS SEKTORIUS B! DU GINKLUOTI MAIŠTININKAI LAISVĖJE! GINKLUOTI IR PAVOJINGI! PAVOJUS ŽALIAJAME DENYJE, GYVENAMAJAME SEKTORIUJE B!

- Kad tave... - keiktelėjo Martinas.

Už dešimties metrų grumėdamas leidosi hermetinių durų skydas. Rachelė vėl aktyvavo forsuotą kovinį tempą ir pasaulis jai išsyk nupilko. Moteris metėsi pirmyn, atsistojo tiesiog po besileidžiančiu barjeru ir įsirėmė į jį. Jautė, kaip šis slegia, kaip gviešiasi sutraiškyti, perplėšti pusiau. Martinas nėrė po skydu lėtai tartum suledėjęs - ir pranėrė. Rachelė, paleidusi duris, šoko jam iš paskos, nelėtindama tempo, nors nebejautė nei rankų, nei kojų, tik daugybę adatėlių smingant į veidą - tai buvo perspėjimas apie mirtiną pavojų.

- Junona! - sušuko ji kajutės durims už poros metrų. Pačiai Rachelei tas šūksnis nuskambėjo lyg susenusio dinozauro kriokimas.

Durys atsivėrė.

Martinas įpuolė vidun, o ji taip ir nesuspėjo. Akyse sutemo, kojos per kelius sulinko. Forsuotosios jėgos galutinai išseko. Rachelė pasijuto plaukianti, kažkas nubruožė šoną.

Kažkas tempė ją žvirgždu, skausmas buvo pragariškas.

Širdis daužėsi taip, kad atrodė - tuojau sprogs. Trūko oro.

Durys užsitrenkė.

Tamsa.

Mirties cirkas

Įsikūręs po Plocko stačiatikių soboro kupolais, Revoliucinis komitetas jį pertvarkė į Ekstropinės ideologijos komisariatą. Visi, kas atmetė revoliucinės optimizacijos mokymą, bet nepabėgo iš miesto, būdavo atvesdinami į tribunolą ir išklausydavo ilgą bei smulkią savo paklydimų prigimties analizę. Paskui juos sušaudydavo, kartografavę sąmones, įkeldavo į Šventę ir skirdavo bausmę - pataisos darbus. Viskas dažniausiai vykdavo tuo pat metu. Vis dėlto tokių atskalūnų buvo nedaug - didžiuma gyventojų išsilakstė po miškus, transformavosi arba džiaugsmingai stojo į revoliucionierių gretas.

Iš vietinių mitų bei legendų, įkeltų į Šventės noosferą, nusižiūrėta Sesers Septintosios trobelė pritūpė Revoliucinio komisariato kieme ir su malonumu išsituštino. Pakilęs namukas nukrypavo prie aikštės pakraščiais žaliuojančio vyšnyno: vyskupo meilė žydintiems vaismedžiams negalėjo sukliudyti praalkusiam pasistiprinti.

Sesuo Septintoji nepatenkinta susiraukė ir nušlepsėjo prie durų. Cerkvėje kibždėjo minia interesantų, pasiryžusių išprašyti to ar išreikalauti ano. Vienoje vidur navos pastatyto virtuvinio stalo pusėje grūdosi jie, kitoje sėdėjo šešetas nusinuobodžiavusių funkcionierių. Smulkus, nenustygstantis žmogelis pamaldžiai sudėjęs rankas kreipėsi į Rubinšteiną, kuris buvo taip gausiai apsirūpinęs mechaniniais papildiniais, jog vaikščiodamas žvangėdavo. Interesantas, regis, maldavo atšaukti meninio neraštingumo likvidavimo politiką. Tiesą sakant, Kritikė pirmenybės šiai sričiai neteikė - juk kokia prasmė su lavonu ginčytis estetikos temomis, - bet tai, kad Rubinšteinas, praleidęs jos draugijoje vos porą dienų, pakeitė pažiūras, bylojo apie menką jo kaip menininko principingumą. Tie keisti liumpen-žmogeliukai mintis reiškė taip nesuprantamai, buvo tokie nenuoseklūs, kad kartais Sesuo Septintoji tiesiog prarasdavo viltį perprasti juos motyvuojančią estetiką.

Kurį laiką ji skendėjo Šventės siūlomų žinių sraute. Suteikdama

filtruotos informacijos apie savo pabėgimą nuo sąmonės, Šventė maloniai padirgindavo Kritikų koloniją orbitoje, jie savo ruožtu atsilygindavo gardžiais kąsneliais. Šventė plito kosminiais burlaiviais, tai - faktas. Savo atradimams parsigabenti namo ji dar naudojosi kauzaliniais kanalais. Aplink Sputniką žiedu išsidėsčiusiose mechaninėse struktūrose šiuo metu formavosi didžiuliai Higso bozonų fabrikai, ledėjantys dujų ir dulkių dariniai planetos erdvės pakraštyje virto pulsuojančios bangos dalelių greitintuvais. Pradėjo veikti tūkstančiai milžiniškų termobranduolinių reaktorių, kiekvieno jų išskiriamos energijos būtų pakakę ištisai civilizacijai aprūpinti. Pirmoji naujų ir neįtikėtinai rajų - kiekvienam reikėjo po toną stabilios antimedžiagos - kosminių burlaivių partija buvo beveik pasirengusi; o kur dar kauzaliniai kanalai, kur petabaitai ir eksabaitai susietųjų dalelių, kurias reikėjo kruopščiai ir nepastebimai paskirstyti. Pirmieji burlaiviai netrukus turėjo paimti krovinį, bukas nosis pasukti į vakuumą ir raitomis ant neutraliųjų dalelių srautų, kuriuos iš aukštosios orbitos aplink Rošarą čiurškė milžiniški leistuvai, įsibėgėti su beveik pusės milijono g pagreičiu. Pagrindinė burlaivių užduotis buvo į paskutinius du Šventės sustojimo taškus šioje trasoje pristatyti šviežius kanalus ir sudaryti išsamią šio vizito ataskaitą; kita užduotis... tiek to, šiaip ar taip, Šventė čia įsikūrė trims mėnesiams. Netrukus turėjo atvykti Pirkliai.

Pirkliai paskui Šventę sekiodavo visur. Ši natūralios prigimties, savaime pasidauginanti kauzalinių kanalų versmė nutiesdavo tikrus ryšių prospektus, atrasdavo naujas prekiauti trokštančias civilizacijas, kurios po jos apsilankymo būdavo pernelyg priblokštos kultūrinio šoko, kad ilgai derėtųsi dėl milžiniškų statinių, Šventės nežinia kam pasistatytų ir nežinia kodėl jos apleistų. Kad susikrautų neregėtus turtus, Pirklių planetinės civilizacijos atstovams pakako už šviesą greitesnių laivų ir sveikos nuovokos sekti paskui Šventę. Lyg paukščiai, straksintys paskui valstietį, noragu verčiantį riebios dirvos vagą, jie kantriai laukdavo, kol galės pagriebti gardų intelektualinės nuosavybės kąsnelį.

Kažkas sukuteno užpakalines Sesers Septintosios smegenis. Ji sustojo prie krikštyklos ir pasilenkė atsigerti. Tos, Kuri Pastebi Pirmoji, žinia. "Laivai ateina. Šventė perspėja. Daug laivų ateina tyloje." Žinia buvo įdomi. Paprastai Pirkliai stengdavosi atsidurti dėmesio centre, pasirodydavo apsisiautę šviesomis, tarsi trijų arenų cirkas, lydimi visomis bangomis garsiai transliuojamos muzikos. O

jeigu tykina, vadinasi, bus bėdos. "Patikslinimas: keturiasdešimt du laivai. Visi su variklių branduoliais. Visų silpna spinduliuotė. Įtartinas terminis išmetimas į pirmgalį. Sumažinta galimybė pamatyti iš priešakio. Nuotolis septynios šviesekundės."

"Keista." Sesuo Septintoji atsitiesė. Kažkas, ne, kažkokia Šventės sukurta konstrukcija, ūgiu sulig žmonių vaiku, ilgomis, nukarusiomis ausimis, žvilgiu kailiniu paltu ir išsprogusiomis akimis abipus graužiko veido, įėjo pro šonines duris.

"Sese mano. Šventės kokia reakcija?" - tyliai paklausė Sesuo Septintoji.

Įdiegti plėtiniai per telefoninę Šventės nervų sistemą susiedavo Kritikę su broliais ir seserimis.

"Šventė pastebėjo. Nebaigta dar dabartinė veikla, nepakęstas bus trukdis. Trys Galiūnai pasiųsti."

Gudrybių Sesuo Septintoji krūptelėjo ir iššiepė iltis. Nedaug kas iš Šventės ją baugino, o štai Galiūnai buvo antri sąraše, po Pakraščio. Šis galėjo nužudyti atsitiktinai. Galiūnams atsitiktinumų nepasitaikydavo...

Šoninėje navoje prie jos stryktelėjo kiškio šmėkla panikos perkreiptu snukiu. Buria pertraukė pamokymus Timoševskiui ir apsidairęs paklausė:

- Kas ten?

- Manau, triušienos kepsnys pietums, - uždudeno Timoševskis.

- Ne! Ponai, meldžiu, padėkite! - Triušis išstumdė senutes ir atsistojo priešais juos, ištiesęs priekines letenas - rankas, kaip pastebėjo Sesuo Septintoji, su nemaloniai žmogiškais pirštais. Vilkėjo jis liemenę, susidedančią beveik vien iš kišenėlių, tarpusavyje sujungtų užtrauktukais. - Šeimininkas pakliuvo į bėdą!

- Drauge, šeimininkų nebėra, - atsakė Timoševskis, interesantą akivaizdžiai priskyręs nevalgomiesiems. - Ko mus moko tikroji revoliucinė doktrina? Vienintelis mūsų įstatymas - racionalizmas ir dinaminis optimizmas! Taigi. Iš kur tu, kur tavo vidaus pasas?

Triušiai veido raumenų beveik nevaldo, tačiau šis parodė esąs suglumęs.

- Reikia pagalbos, - išlemeno ir trumpam nutilo, matyt tvardydamasis. - Mano šeimininkas pakliuvo į bėdą. Mimai medžioja! Jie mus perskyrė kaime, aš pabėgau, bet greičiausiai jie eina čionai.

- Mimai? - Timoševskis susimąstė. - Ne klounai? Iš jo nugaros

išlindę metaliniai čiuptuvai su šautuvų vamzdžių žiotimis galuose suskato kraipytis į visas puses, tarsi uostydami orą. - Cirkas?

- Mirties cirkas, - pakomentavo Sesuo Septintoji. - Pakraščio vaidinimas, nevykęs labai. Jeigu eina čionai, sukliudys jūsų revoliucijos populiarumui.

- Taip ims ir sukliudys? - Timoševskis atidžiai ir įtariai įsistebeilijo į Kritikę.

- Olegai, verčiau paklausyk! - užriko Buria. - Ji atskrido su Švente, žino, ką šneka. - Jis pasitrynė kaktą. Atrodė, kad Rubinšteinui skaudu pripažinti jos pranašumą.

- Aa... - Ratukai Timoševskio galvoje sukosi lėtai. Ko gero, gausybė priedų užėmė pernelyg daug vietos.

Sesuo Septintoji treptelėjusi sudrebino grindis.

- Mimai įkyrūs. Sakyk: padėsiu, triuši. Gal bent ko išmoksi naujo. Gal išgelbėjimo dramą pastatysi.

- Kaip liepsi. - Buria pasisuko į Olegą. - Žinai, tau puikiai sekasi čia palaikyti tvarką. Norėčiau paimti šešis tavo geriausius - kam sakau? - ir sudoroti tuos mimus. Mums nėmaž nereikia, kad jie čia viską sugadintų. Mačiau, ką jie išdarinėja, ir man visai nepatiko.

Už Olego stovėjęs geltonveidis komisaras pažengė į priekį.

- O kodėl turėti tavęs klausyti, a, kosmopolite, kiauliena tu šertas? - suniurzgė su stipriu akcentu. - Ne tavo šičia revoliucijus. Šičia - nepriklausomo *sovietų sojūzo* Plocko bendruomenė, ir centro reakcionierių šūdas mes neuostysim!

- Babarai, patylėk! - subarė Olegas. Iš nugaros kyšantis čiuptuvas raudonai suspindusiu galiuku pakrypo į rytietį. - Buria - patikimas draugas. Jei būtų norėjęs suginti mus į centralizmą, būtų pajėgas atsivedęs, ar ne?

- Taip ir padarė, - pakomentavo Sesuo Septintoji, bet niekas neatkreipė dėmesio.

- Padalinys eina su juo. Galas diskusijai, - it kirviu nukirto Olegas. - Tikras revoliucionierius. Matau, kaip šito... triušio reikalą perprato.

- Žiūrėk, Timoševskis, nesuklysti, - sukiauksėjo Babaras. - Kvailiai ne mes. Susikirsti nepakęsti.

Vos atsigaivelėjęs, riebiai plūsdamasis, stengdamasis nepaisyti chloroformo sukelto klaikaus galvos skausmo, nuo ištepto, suglamžyto kitelio draskydamas priskretusius putų trupėsius, Zaueris

iš kajutkompanijos puolė į saugumo tarnybos postą. Budintis karininkėlis it styga išsitempė raportuoti, bet leitenantas jį išsyk pertraukė.

- Visuotinis pavojus. Visuotinė tos JT šnipės ir inžinieriaus iš statyklos paieška - tučtuojau, visur. Kai tik pradėsite, nedelsdamas pristatykite man visus pastarosios valandos šnipės stebėjimo įrašus. Iškart po to - visų šiuo metu nebudinčių kadrų sąrašą.

Zaueris piktai tėškėsi į minkštakėdę. Pirštais pabarbeno sau į skustą pakaušį ir įsižiūrėjo į monitorių stalviršyje. Paskui nutrėškė komutatoriaus mygtuką.

- Budintį operatyvinį karininką! - užkriokė, o atsigręžęs dar pridūrė: - Laivūne, ką sakiau?! Imkite, kurio tik reikės. Ir paskubėkite!

- Klausau, pone leitenante! Leiskite pasiteirauti: ko galima tikėtis?

- Diplomatė iš Žemės - diversantė. Mes ją prigriebėme, bet sugebėjo pabėgti. Ir dar inžinierių kartu pasičiupo. Kuo greičiausiai suteikė mums paslaugėlę, žinoma, jei nežiūrėsime, kad, pirma, jie laisvėje, antra, ginkluoti ir yra laive. Taigi, vyručiai, gaudote koridoriais besišlaistančius supsichavusius užsienio teroristus su uždraustais ne šio pasaulio ginklais. Aišku?

- Tikrai taip, pone! - Laivūnas atrodė susidomėjęs. - Viskas aišku, pone!

Užgaudė pultas ir Zaueris atsigręžė. Į jį klausiamai žvelgė pirmojo rango kapitonas Mirskis.

- O aš maniau, jūs nieko kitko ir neveikiate - tik prižiūrite tą nelemtą varlių iš Priežiūros žinybos, - pasakė jis.

- Pone pirmojo rango kapitone! - Leitenantas išsitiesė lyg mietą prarijęs. - Pone, leiskite raportuoti apie problemą.

- Nagi...

- Pažeistas saugumo režimas. - Zauerio kaktą išpylė prakaitas. - Įtaręs dvigubą Žemės diplomatės žaidimą, suorganizavau dezinformuojančią operaciją - kad įtikinčiau, jog mes ją perpratome. Deja, mūsų operacija buvo pernelyg įtaigi. Moteris drauge su tuo inžinieriumi pabėgo nuo sargybos ir dabar yra laive, tačiau mes nežinome - kur konkrečiai. Aš pradėjau visuotinę paiešką, bet, atsižvelgdamas, kad priešas - ginkluotas, rekomenduočiau laivą visiškai hermetizuoti ir skelbti pavojų.

Kapitonas nė nemirktelėjo.

- Veikite. - Jis kelioms sekundėms nusigręžė nuo kameros. - Tiltelis izoliuotas.

Už garso nepraleidžiančių saugumo tarnybos posto durų užkaukė sirena.

- Raportuokite apie padėtį, - paprašė kapitonas.

Zaueris atsigręžė. Prie durų stovįs eilinis linktelėjo ir tarė:

- Pone leitenante, raportuoju: saugumo tarnybos postas izoliuotas.

- Pone kapitone, mes užrakinti, - persakė leitenantas. - Incidentas prasidėjo vos prieš tris minutes. - Jis pasisuko į šalį. - Laivūne, ar įrašus radote?

- Persuku, pone leitenante. Ak štai, radau išorės... Kad tave!.. Meldžiu atleisti, pone leitenante, bet stebėjimo kameros Žaliajame denyje, prie... jos kajutės durų... prieš dvylika minučių buvo išjungtos. Pagrindinės linijos vidiniu išjungimo impulsu... hmm... Pone, išjungti pasirašyta jūsų asmeniniu kodu...

- Oho! - nusistebėjo Zaueris. - Kur yra nebudintys įgulos nariai, patikrinote?

- Tikrai taip. Pastarąją valandą nė vienas nebuvo ten, kur jam nedera. Žinoma, tai nieko nereiškia. Blogiausia, kas gali atsitikti nusimuilinusiam ir pagautam be sekimo ženklelio, - viena kita para kameroje.

- Tai jau tikrai. O dabar surinkite grupę, noriu patikrinti tą koridorių.

Zaueris net pamiršo laukiantį kapitoną, ir šiam teko apie save priminti kostelėjimu.

- Jei teisingai supratau, kurį laiką pavojus jums negrės, - pasakė Mirskis.

- Tikrai taip, pone kapitone! - Leitenantui nukaito ausys. - Kažkas, pasinaudojęs manuoju saugumo kodu, koridoriuje prie inspektorės kajutės išjungė jutiklius. Pone kapitone, ji mus tikrai apmovė.

- Na, o ką darysite jūs? - Mirskis kilstelėjo antakį. - Norėčiau išgirsti sprendimą.

- Aš... - Zaueris mažne užspringo. - Pone kapitone, atrodo, diversantus aptikau! Leiskite pradėti suėmimo operaciją.

Mirskis visai nelinksmai vyptelėjo.

- Pradėkite. Suimkite gyvus. Norėčiau jų šio to paklausti. - Leitenantas pirmą kartą išvydo savo kapitoną supykusį ir gyslose jam atšalo kraujas. - Būtinai gyvus. Be atsitiktinumų. Ir štai kas dar. Zaueri, girdite mane?

- Tikrai taip, pone kapitone!

- Kai pagaliau užbaigsite, kad ryt rytą ant mano stalo gulėtų ra-

portas, o jame kad būtų smulkiai išklota, kaip ir kodėl toks incidentas galėjo nutikti!

- Klausau, pone kapitone!

Kapitonas staigiai nutraukė ryšį, ir Zaueris atsistojo.

- Laivūne, girdėjote? Aš imu pranešiklį. Ir ginklą. - Jis priėjo prie užplombuotos spintelės ir prispaudė prie durelių pirštą. Šios spragtelėjusios atsidarė, ir leitenantas ėmė traukti išorėn ekipuotę. - Jūs liksite čia. Klausykitės devynioliktuoju kanalu. Aš eisiu prie tos kajutės. Stebėkite mano saugumo kodą. Jei pamatysite jį judant kur nors kitur, nei būsiu aš, tučtuojau praneškite. - Zaueris užsimaukšlino palengvintą šalmą, kilstelėjęs prie smilkinio paralyžiuoklį, palūkėjo, kol susiderins abu kompiuteriai, po to, tikrindamas taikinio ieškiklį, pasukiojo akis. - Viskas aišku?

- Tikrai taip! Ar vadavietės karininkams Žaliajame denyje pranešti?

- Žinoma. - Leitenantas nukreipė ginklą į duris. - Atidaryk.

- Klausau!

Sutaukšėjusios atsisklendė velkės, eilinis anapus durų, išvydęs Zauerį, vos neišmetė padėklo su kava.

- Maksimai, velniop tą kavą, imk štai šitą! - Leitenantas atkišo suglumusiam jaunuoliui kitą ginklą. - Laikykis devynioliktojo kanalo. Pats nesikišk, atsiliepk tik, jei būsi kviečiamas. O dabar - pirmyn!

Ir Zaueris nuskuodė koridoriais. Hermetinių durų sąvaros prasiskirdavo priešais jį tarsi žirklių geležtės, o už nugaros vėl susiskliausdavo. Naktis virto tunelių tuneliais, vos apšviestais strykčiojančio raudono žiburio.

Pirmiausia ji suvokė galvos skausmą. Paskui...

Gulėjo amortizaciniame guolyje. Rankos ir kojos šalo.

- Rachele!

Ji pamėgino atsakyti, kad jau atsipeikėjo, bet net pati neišgirdo, kaip pavyko. Norint atsimerkti prireikė didžiulių valios įstangų.

- Laikas. Kiek? Seniai...

- Prieš minutę, - atsakė Martinas. - Kas čia atsitiko?

Jis tysojo ant gretimo gulto. Kapsulė buvo ankštut ankštutėlė, lyg anais laikais, kosminei erai dar tik auštant. Dangtis virš galvų gulėjo atvožtas, ir pro angą Rachelė matė savo kajutės duris.

- Dangtis, reikia užvožti. Argi nesakiau, kad turiu gelbėjimosi luotą?

- Na, maniau, perkeltine prasme. - Blausioje šviesoje buvo matyti išsiplėtę Martino vyzdžiai. Virš jo pradėjo skliaustis kapsulės stogelis. - Kas čia dedasi?

- Mes ant... - Ji nutilo ir spazmingai įkvėpė oro - ...o šūdas... ant sūriojo vandens raketos. Atominės. Lagaminas prikimštas... urano. Ir boro. Tam tikro anobteinijaus, kurio gali prireikti sunkią akimirką ir kurio bet kur negausi. Mažasis mano draudimo liudijimas.

- Bet juk negalima išskristi tiesiog iš pilno žmonių laivo! - pasipiktino Martinas.

- Pats pamatysi. - Moteris su grimasa atplėšė lūpas nuo dantų. - Sienelės... užsifiksuoja. Aplink mus - hermetiškas kokonas. Lieka tik atspėti...

- Autopilotas paruoštas, - pranešė luotas.

Skydelyje priešais juos įsižiebė virtinė navigacinių ir avarinių ekranėlių.

- ...ar, kai startuosime, jie į mus šaudys.

- Palūkėk. Verčiau paklausiu tiesiai. Iki Rošaro mažiau nei diena skrydžio, ar ne? Ar šiam... daiktui... užteks smarvės mus tenai pristatyti? Ketini tiesiog išmušti skylę sienoje ir ištraukti mudu pro ją, o anie ims ir paprasčiausiai paleis?

- Maždaug, - atsakė ji, užsimerkusi apžiūrinėdama gražius mėlynus paveikslėlius, atspaustus akių tinklainėse. - Iki nusileidimo - apie dešimt tūkstančių g-sekundžių. Dabar esame maždaug per keturiasdešimt tūkstančių sekundžių nuo perigėjaus. Taigi dreifuosime kaip koks šūdgabalis, supratai? Apsimesime tuščia nuotekų talpa. Jeigu jie įjungs radarą, išsiduos. Jei pradės šaudyti - taps matomi. Būtent todėl atsakau - taip, jie mus paleis, tikėdamiesi pasiimti vėliau, kai jau bus nudirbę savo darbus...

- Tu neabejoji, kad Šventė juos pribaigs.

- Mhm, - pritarė Rachelė.

- Galiu paleisti kuro pompą, - aikštingo senio balsu pasakė autopilotas.

- Mano pirmasis vyras, - prisipažino moteris. - Amžinai zyzdavo.

- O aš maniau, tavo mylimas naminis šeškas. - Martinas įniko muistytis, ieškodamas saugos tinklelio sagties. - Ar trauka šitame kledare būna?

- Luotas - ne iškylų jachta.

Staiga sudundėjo išorinės kajutės durys. Kažkas jas daužė.

- Po galais!

- Startas - po keturiasdešimt dviejų sekundžių, - perspėjo Rachelė.

- Tikėkimės, tiek laiko jie mums duos. - Martinas pasilenkė pririšti jos prie gulto. - Kiek g ištemps ši dėžutė?

Moteris prajuko ir iš karto užsikosėjo.

- Kiek ištempsime mes. Raketa - atominė.

- Atominė?! - apstulbęs perklausė jis. - Bet juk mus nukeps kaip perekšles! Jeigu jie...

- Užsičiaupk, netrukdyk man dirbti.

Rachelė užsimerkė ir įsigilino į paskutiniąsias pasirengimo detales.

Svarbiausia buvo "išeiti nepastebėtiems". Atominę raketą toks laivas kaip "Lordas Vanekas" iš tiesų galėjo nukepti lyg perinčią antį. Luoto variklio būtų pakakę maždaug keturioms valandoms - tiek laiko bėgliai galėtų sprukti, nebent juos pražudytų nekompensuotas pagreitis arba persekiotojai padidintų greitį ir prisivytų, - bet išdegus kurui laivelis taptų balistiniu niekniekiu. Be to, tik atitrūkęs nuo kreiserio mažiausiai per dešimt tūkstančių kilometrų, luotas būtų nepasiekiamas tretiniu lazeriu; antraip užtektų "Lordui Vanekui" nukreipti į bėglius lidarą, ir jie išspirgėtų tarsi kiaušiniai mikrobangėje.

Rachelė vylėsi, kad į siaurą tarpelį tarp "būtų nepasiekiamas" ir "išspirgėtų" jos luotui vis dėlto pavyks prasprūsti. Juk aktyvavę didžiulio laivo variklį, persekiotojai tarytum įjungtų švyturį, kurį pusės šviesminutės spinduliu pastebėtų bet koks priešas. O pasinaudoję didžiuoju lazeriniu jutikliu kaip žudymo įrankiu, jie įžiebtų gigantišką neoninį užrašą: LAIVAS ĮSIBROVĖLIS - EIKŠ IR SUNAIKINK. Taigi, jei kapitonas Mirskis nenorės visu gražumu pasirodyti Šventei ir tuo užsitraukti Admirolo įtūžio, labai atkakliai Rachelės nesivaikys. Nebent ji pati išsiduotų - įjungusi variklį ar nelaimės signalą - ir tuo atrištų persekiotojams rankas.

Vis dėlto pirmiausia reikėjo išsikeberioti iš laivo. Buvo aišku, kad šautuvais ir rėžtuvais apsiginklavusi suėmimo grupė po minutės kitos jau stovės šiapus kajutės durų. Susilpnintos apkalos plokštės tarp gelbėjimosi luoto ir išorinio korpuso sluoksnio, žinoma, puiku, bet kaip atsiskirti nuo laivo, nesukėlus daug triukšmo?

- Mechas-vienas. Perduokite pirminę ardymo grandinę.

- Patvirtinkite. Pirminė ardymo grandinė Mechui-vienas.

- Kalavijas. Patvirtinta?

- Patvirtinta.

Lagamine įtaisytas siųstuvas tokiomis bangomis, kokias galėjo

pagauti tik dar išlikę Rachelės šnipai - mechai, pradėjo transliuoti sirenų griovėjų giesmę. Ją išgirdęs kameros unitazo vožtuve tūnantis Mechas-vienas turėjo iš nusilpusių savo baterijų išspausti paskutines jėgas ir susprogdinti užtaisą - nediduką, mažesnį už rankinę granatą, tačiau pakankamą, kad suniokotų tualeto nutekamąjį vamzdį.

Santechnine įranga, veikiančia traukos jėgos pagrindu, kariniuose laivuose naudotis neįmanoma. "Lordo Vaneko" kanalizacija buvo sudėtinga pneumatinė vožtuvais, kurie saugodavo nuo atgalinio tekėjimo, sujungtų vamzdžių sistema. Šis laivas nuotekų ne atsikratydavo, kad suledėjusios jos šrapnelio papliūpomis nedraskytų korpuso apkalos, o kaupdavo. Neimant domėn tokių pavojų kaip avarija, trumpasis jungimas ar gyvybės palaikymo sistemos užteršimas, laikyti atliekas rezervuaruose, kad išvengtum balistinių skeveldrų krušos, buvo visai nebloga išeitis.

Sprogusi savadarbė Rachelės bomba sudraskė vamzdį, kuriuo atmatos iš visų denių sutekėdavo į pagrindinį rezervuarą. Be to, nuplėšė sklendę, saugančią nuo atgalinio tekėjimo. Nuotekos iš rezervuaro vėl paplūdo į vamzdžius šimtų litrų per sekundę režimu. Eksploatavimo postuose užčirpė apie pažeidimus skelbiančios sirenos, ir budintis eilinis skubiai atidarė pagrindinius išmetimo vožtuvus - paleido fekalijas tiesiai į kosmosą. "Lordo Vaneko" įgulos buvo beveik tūkstantis du šimtai žmonių, o skrydis tęsėsi jau ne vieną savaitę, tad iš špigatų, kaip tik tada, kai Rachelės luotas skaičiavo paskutines sekundes prieš startą, pašėlo kliokti mažne du šimtai tonų atmatų - nors gaisrą gesink.

Statydama laivelį, Rachelės lagamino nanogamykla erdvėje aplink kajutę šį tą radikaliai, kad nepasakius - lemtingai, pakeitė. Lyg ir tvirtos pertvaros tapo trapios it stiklas, laivo korpusą iš išorės dengiantis pusės metro storio deimanto putų sluoksnis trijų metrų skersmens apskritimo plote virto milteliais.

Kai gultas stryktelėjo į šalį, Rachelės skrandis vos neatsitrenkė į kulnus. Virš galvos įsijungusios improvizuotos šaltųjų dujų tūtos naujagimį luotą pašėlo stumti iš išdraskytų įsčių. Rachelę užplūdo keistas pojūtis, lyg būtusi nešama kažkokio skausmo potvynio; Martinas sukriokė tarytum gavęs smūgį į vidurius. Raketa pateko į iškreiptos erdvės lauką ir, 1 g gradientu nublokšta maždaug per šimtą metrų nuo korpuso, pagavo girgždėdama blaškytis, trūkčioti, vartytis. Tuo pat metu ji nenumaldomai artinosi prie kreiserio laivagalio.

"Lorde Vaneke" stūgavo apie nulinę gravitaciją perspėjančios sirenos. Tiltelio karininkai plūsdamiesi tąsė krėslų saugos diržus, laivūnai visur rėkavo ant eilinių, šaukė į postus grumtis su avarijos padariniais. Trečiojo rango kapitonas Krupkinas variklio aptarnavimo patalpoje kurį laiką, be atvangos keikdamasis, stumdęs avarinio pulto svirteles, galiausiai viena ranka įsikibo stalo, kita - pokalbių dūdos ir nebeištvėręs pareikalavo tiltelio ką nors paaiškinti.

Variklio singuliarumas lyg niekur nieko išsijungė. Iškreiptos erdvės laukas, kūręs gravitacijos iliuziją bei saugojęs nuo pagreičio, susispaudė į gerokai silpnesnį sferinį, kurio centras išsyk nusistovėjo taškinėje masėje variklių skyriuje - susispaudė pačiu laiku, mat kitaip du šimtai tonų nuotekų ir dvidešimttonis gelbėjimosi luotas būtų galingu kūju tvoję per "Lordo Vaneko" laivagalį ir tiesiog ištaškę šilumokaičius.

Žaliojo denio gyvenamojo sektoriaus koridoriuje plėšėsi, dėmesio reikalavo pragariška kakofonija. Blyksėjo mėlyna, raudona, žalia šviesos, kaukė sirena, perspėjanti apie dehermetizaciją, staugė kita - apie traukos sutrikimus, ūbavo visos kitos. Leitenantas Zaueris, keiksnodamas panosėje, grūmėsi su avarinės atkarpos durimis.

- Avigalvi, ko žiopsai?! - užriko jis galiūnui Maksimui Kravčiukui, kuris, iš baimės pabalęs, stypsojo vidur koridoriaus. - Griebk už rankenos ir tempk, jeigu gyvenimas dar mielas!

Koridoriuje vienerios po kitų leidosi durys. Kai tik jos uždarydavo praėjimą, iš korpusų dar išnirdavo statramsčiai ir sulįsdavo į oranžinius lizdus. Maksimas čiupo nurodytąją rankeną ir ėmė tempti. Drauge jiems pavyko duris atplėšti.

- Mulki, lįsk vidun, - suburbėjo Zaueris.

Avarinė dehermetizacijos sirena, kosmonauto siaubas, nutilo, tačiau ta, kuri skelbė sutrikus gravitaciją, vis dar drebino kaulus - o ir grindys ėmė krypti. Kravčiukas griūte įgriuvo į koridoriaus atkarpą ir suskubo prisisegti prie sienos - pirštai darbavosi instinktyviai. Kokios išsprogintos akys, pastebėjo leitenantas. Jis stabtelėjo tarpduryje, nužvelgė koridorių. JT kalės kajutė - kitame segmente. Zaueriui reikėjo apsidrausti, kad nieko neatsitiks šiame ir pasiimti kvėpuoklį, kad galėtų eiti ten ir pažiūrėti, ką ta šiukšlė padarė laivui. "Regis, klausinės ne tik škiperis", - karčiai pagalvojo jis.

Zaueris nuėjo giliau į segmentą, nelaukdamas, kol grindys liausis krypusios. Galiausiai nuokrypis stabilizavosi sulig pakenčiamais

trisdešimčia laipsnių. Kojose jis pajuto lengvumą. "Matyt, variklis išsijungia", - nutarė. Palikęs duris atviras - jei slėgis kris, jos užsidarys savaime, - leitenantas pradėjo neskubėdamas vilktis avarinį skafandrą. Iš esmės tai buvo sujungtų skaidrių maišų rinkinys su oro atsarga šešioms valandoms. Dirbti išorėje su tokiu buvo neįmanoma, tačiau viduje - prie skylės korpuse - visai tiko.

- Mikliau renkis, - paragino Zaueris nuklaikusį eilinį. - Pažiūrėsime, kas ten dedasi.

Po keturių minučių jau patikrintais koridoriaus segmentais sunkiai atmynė pedalus vyresnysis laivūnas Molotovas su keturiais ginkluotais vadavietės policininkais. Jiems iš paskos atsivilko jaunasis prokuroras-stažuotojas nukaitusiu veidu. Matyt, buvo dar nespėjęs apsiprasti su skafandru. Zaueris Vasilijaus nė nepastebėjo.

- Vyresnysis laivūne, turiu pagrindo manyti, kad kitame segmente, trečiojoje sekcijoje, esama ginkluotų diversantų. Po mano ženklo tas duris reikės atidaryti ir išvalyti koridoriaus atkarpą už jų. Nežinau, kuo jie ten gali gintis, bet yra neabejotinai ginkluoti, tad patarčiau prisidengti paralyžiuokliais. Kai ta užduoties dalis bus atlikta, imsimės kajutės sekcijos. Viskas aišku?

- Tikrai taip, - atsakė Molotovas. - Kas ten gali būti?

Zaueris gūžtelėjo pečiais.

- Greičiausiai tas inžinierius, Springfildas, ir moteriškė iš Žemės. Bet galiu ir suklysti. Tvarkykitės, kaip išmanote.

- Aišku. - Molotovas atsigręžė į saviškius. - Tu ir tu - abipus durų. Jei atsidarytų, kas judės - į tą ir šaukite. - Kelias akimirkas patylėjęs jis paklausė: - Jei pamėgintume nuotolinį valdymą?

- Užblokuotos. Rankomis nuo vyrių irgi nenukelsime.

- Tiek to. - Molotovas nusikabino kuprinę ir ėmė vynioti storą laidą. - Tada gal atsistokite atokiau. - Jis suėmė už avarinių durų rankenos. - Sulig mano ženklu... Jau!

Durys dundėdamos trenkėsi į lubas, eiliniai įsitempė, bet koridoriuje nebuvo nė gyvos dvasios.

- Tvarka. Vyručiai, prie kajutės.

Prie durų Molotovas sėlino atsargiai.

- Pone leitenante, panašu, kad ten vakuumas. - Vyresnysis laivūnas parodė į staktoje mirksinčius signalinius žiburiukus.

- Galėčiau lažintis: pradūrė sienoje skylutę, kad išsigandę atsitrauktume. Kai išversime duris, kad visi būtų su skafandrais!

Zaueris stebėjo, kaip Molotovas prie staktos kibdo guminį lai-

dą, paskui apsuka jį aplink vyrius, rankeną bei užraktą ir pritvirtina lipniąja juosta.

- Naudojuosi detonuojančiu laidu. Gerai būtų perspėti slėgimininkus, kad uždarytų šį sektorių, kol vėl jį hermetizuosime.

- Pone leitenante... - nedrąsiai prašneko visos šios suirutės iniciatorius Miuleris.

- Ko prireikė? - užriko Zaueris, nė nesivargindamas slėpti pagiežos.

- Aš... - Vasilijus net susigūžė. - Pone, prašau, būkite atsargus... Ji... inspektorė... nekvaila. Aš nervinuosi...

- Dar paerzink ir matysi, kaip tave sunervinsiu. Laivūne, jei šitas žmogus dar painiosis po kojomis, suimkite. Visa šita pragaištis - per jį.

- Ak per jį? Šito darbas?

Molotovo perlietas žvilgsniu prokuroras-stažuotojas mažne susirietė į kamuolį ir, traukdamasis atatupstas, dingo.

- Šnektelėjau su slėgimininkais. Mus užblokavo.

Kol Molotovas paruošė laidus bei detonatorių, prijungė juos prie sprogmenų ir per penketą žingsnių atsitraukė, leitenantas vidaus ryšiu dar su kažkuo pasikalbėjo.

- Viskas gerai, - galiausiai pasakė garsiai. - Na, visi pasiruošę? - Pasitraukęs atokiau, atsistojo šalia Molotovo. - O jūs, vyresnysis laivūne?

Laivūnas linktelėjo.

- Tuomet - pirmyn!

Nuaidėjo pokštelėjimas, lyg kas būtų supliekęs rimbu, ir ties durų pakraščiais ėmė vinguriuoti dūmai. Paskui neįtikėtinai garsiai nugriaudėjo, ir Zaueriui plyšo ausų būgneliai. Durų anga žiojėjo tuščia. Už jos tumulavo juodžiausia tamsa, tiesė į jį ledinius nagus, kaukė ir jau siurbė kitus į savo tuštumą. "Vadinasi, ne skylutė". Leitenantas pamėgino įsikibti artimiausių avarinių durų, bet nespėjo, ir kažkas jį nutempė koridoriumi. Kažkas stipriai trenkė tarp menčių, taip stipriai, kad net kvapą atėmė. Aplink juodavo tamsa, ir skausmas buvo nepakeliamas. Prieš akis sukosi tamsus ritinys, ausyse švilpė ir zvimbė. Per veidą pliaukšnojo plastikas. "Ėė, bus suplyšęs skafandras, - vangiai pagalvojo jis. - O kažin kas nutiko..." Bet mąstyti buvo per sunku, tad jis liovėsi ir nugrimzdo į snūdą, įvijomis nuslydo į besapnę tylą.

O štai Vasilijui Miuleriui pasisekė labiau.

Galiūnai

Admirolas sėdėjo prie stalo ir markstėsi.

Komodoras Baueris sukosėjo.

- Pone Admirole, jei drįsčiau kreiptis...

- A? Ką? Kalbėkite, jaunuoli, bėkite!

- Šiąnakt pasiekiame kontakto su priešu zoną, - ėmė kantriai aiškinti Baueris. - Mums reikės paskutinį kartą pasitarti, pone, suformuluoti tiesioginę taktiką. Jei mudu ketiname vesti žmones į mūšį, reikės, kad pasirašytumėte mano įsakymus.

- Labai gerai. - Admirolas Kurtcas pamėgino atsisėsti tiesiai, ir rūpestingos Robardo rankos tučtuojau prilaikė gležnus jo pečius. - Turite juos?

- Jūsų Šviesybe. - Gludinto ąžuolo stalviršiu Komodoras pastūmėjo plonytį aplanką. - Jei malonėtumėte pažvelgti...

- Oi ne. - Admirolas numojo geibia ranka. - Jūs žmogus sveikas. Praadžiuginsite tuos čiabuvius oho kaip! Ar ne?

Baueris pažvelgė į vadą su neviltimi ir palengvėjimu.

- Tikrai taip, Jūsų Šviesybe, pradžiuginsiu, - pažadėjo. - Po valandos nuo planetos paviršiaus būsime per lidaro spindulį ir gerai žinosime priešo pozicijas. Ketvirtoji Grupė pasižvalgys ir nuleis šiek tiek pirmojo kraujo, sunkieji laivai liks kontroliuoti spindulių ir ištaškys visus, kas tik prisiartins. Eskadriniai minininkai jau pasirengę likviduoti visus ugnies taškus, kuriuos tik aptiksime geostacionariojoje orbitoje, itin manevringiems torpediniams botams įsakyta kirsti viską, kas skraido...

- Duok tiems čiabuviams oho kaip, oho kaip, - jau mažne snausdamas paragino Kurtcas. - Pačioj miesto aikštėj suversk kaukolių kalną. Papliūpomis juos, papliūpomis. Bombikėmis!

- Klausau, pone Admirole. O dabar, jei pasirašytumėte štai čia...

Robardas Admirolui tarp pirštų įspraudė rašiklį, bet jie taip tirtėjo, kad skaisčiai raudoną parašą po įsakymais beveik uždengė didžiulė, sakytum, šviežio kraujo dėmė.

Baueris išreiškė pagarbą.

- Jūsų Kilnybe! Jums leidus, einu vykdyti įsakymų.

Kurtcas žiūrėjo į komodorą, žiūrėjo ir staiga įkritusiose jo akyse labai trumpam žybtelėjo andainykštės valios atspindys.

- Veikite, komodore! Tebūnie pergalė visada mūsų, kadangi Viešpats niekados neleistų ištikimiesiems savo... - Ūmai raukšlėtas veidas iš glumesio ištįso, o pats Admirolas staigiai pasviro į priekį.

- Jūsų Šviesybe! Ar... - Komodoras puolė prie vado, bet Robardas jau stūmė šio krėslą šalin nuo stalo.

- Jo Kilnybė jau kelinta diena pervargsta, - nulenkdamas atlošą tarė patarnautojas. - Nuvešiu jį į miegamąjį. Kadangi netrukus susigrumsime su priešu... Gal ponas malonėtų mums atleisti ir iškviesti laivo gydytoją?

Po pusvalandžio, pavėlavęs dešimt minučių, Baueris lėkte įlėkė į posėdžių salę.

- Ponai, prašau sėsti.

Priešais pakylą, nuo kurios į savo vadavietę kreipdavosi Admirolas, dviem eilėmis sėdėjo karininkai.

- Privalau pranešti jums tragiškai liūdną žinią, - prakalbo Baueris. Aplankas, kurį jis dešine ranka spaudė prie šono, nuo įtampos net išsilenkė. - Admirolas...

Veidai priešais jį buvo kupini vilties ir lūkesčio.

- Admirolas negaluoja. - "Greičiausiai iš tiesų negaluoja, jei jau laivo gydytojas nuo jo nesitraukia ir prognozuoja, kad išsikapstyti po kraujo išsiliejimo į smegenis, ištikusio pasirašius paskutinį įsakymą, mūsų vadas teturi vieną šansą iš dešimties. - " Kh... kh... Jis įgaliojo mane tęsti operaciją pagal anksčiau numatytą planą, veikti jo vardu, kol padėtį vėl ims kontroliuoti pats. Norėčiau pridurti štai ką. Admirolas manęs paprašė pasakyti jums: jis žino, kad kiekvienas jūsų iki galo įvykdysite savo pareigą ir mes nugalėsime, nes Dievas su mumis!

Baueris įniko karštligiškai šlaminti popierius. Šitaip jis mėgino iš sąmonės ištrinti atsisveikinimo su Admirolu vaizdinį: vadas susirietęs kniūbsčias guli lovoje, o laivo gydytojas ir felčeris, laukdami kapeliono, pusbalsiu tariasi.

- Taigi, pirmiausia apžvelkime padėtį. Trečiojo rango kapitonas Kurelis. Na, ką pasakys navigacija?

Atsistojo vyresnysis navigatorius kapitonas Kurelis, žemaūgis,

blaškus žmogelis. Žvitrios, išmintingos jo akys į pasaulį žvelgė pro akinius raginiais rėmeliais.

- Paklaida rimta, bet ne lemtinga, - prašneko jis, vartydamas priešais gulinčius popieriaus lapus. - Akivaizdu, kad nuskristi Jų Šviesybių numatyta uždara laiko kilpa yra sudėtingiau, nei tikėjomės. Nors variklio laiko monitoriai buvo patobulinti, perėjimuose neišvengėme mažiausiai šešiolikos milijonų sekundžių paklaidos. Nieko nuostabaus, turiu pridurti, kai atsižvelgi į tai, kad per šimtą trisdešimt devynias dienas iš viso šokome šešiasdešimt aštuonis kartus ir sukorėme aštuonių tūkstančių penkiasdešimt trijų šviesmečių atstumą. O tai yra naujas ir reikšmingas įrašas mūsų Laivyno istorijoje. - Jis pasitaisė akinius. - Deja, tų šešiolikos megasekundžių kryptis - laiko požiūriu - mums pati nepalankiausia. Jos veda į priešo okupuotą mūsų teritoriją. Tiesą pasakius, nebūtų daug blogiau, jei būtume įprastais penkiais šuoliais įveikę maždaug keturiasdešimt keturis šviesmečius. Iš pulsarlapio, sudaryto atsižvelgiant į sukinio momentą, matyti, kad persikėlėme apie tris milijonus sekundžių į ateitį nuo išeities taško, ekstrapoliuoto į paskirties taško pasaulinę liniją. Tai patvirtinta klasikiniais planetų efemeridžių skaičiavimais. Rošaro istorijos duomenimis, priešas - Šventė - ten buvo įsitvirtinęs trisdešimt dienų.

Visas stalas sutartinai atsiduso: vieni negalėjo patikėti, kiti nebyliai niršo. Pakako griežto komodoro žvilgsnio, ir visi vėl sukluso.

- Ponai, gal dėl iki šiol negirdėtų manevrų mes ir praradome lauktąją taktinę persvarą, tačiau tai dar nereiškia, kad žlugo visa kampanija. Mes vis dar tik per dešimtį dienų nutolę į išvykimo šviesos kūgio ateitį, o įprastu keliu nenuskristume nė per kitas dešimt dienų. Kadangi iš ryšių žvalgybos dar nieko neišgirdome, galime spėti, kad priešas, nors ir įsitvirtinęs, mūsų nelaukia. - Baueris santūriai šyptelėjo. - Navigacinę klaidą ištirsime, atšventę pergalę. - Išgirdusi šiuos žodžius, auditorija akimirkai pagyvėjo. - Leitenante Kosovai, prašau apibūdinti padėtį.

- Klausau, pone komodore! - atsistojęs prabilo Kosovas. - Visi laivai pasirengę mūšiui. Problemos tokios: inžinerinis gedimas "Kamčiatkoje" - tiesa, jie pranešė, kad slėgis beveik visuose deniuose atkurtas - ir sprogimas šio laivo nuotekų sistemoje. Kiek žinau, viskas, išskyrus kelias nukentėjusias kajutes Žaliajame denyje ir apgadintą vamzdyną prie areštinės, suremontuota, tačiau dingo kele-

tas asmenų, tarp jų ir saugumo tarnybos leitenantas Zaueris, tyręs kažkokį incidentą kaip tik tuo metu, kai įvyko sprogimas.

- Aišku. - Baueris linktelėjo kapitonui Mirskiui. - Kapitone, ar turite ką pasakyti?

- Kol kas ne, pone komodore. Gelbėjimo grupės šiuo metu mėgina sugrąžinti žmones, kurie slėgiui nukritus atsidūrė už laivo ribų. Mūsų kovingumui tai neatsilieps. Vis dėlto, kai tik pageidausite, pateiksiu išsamią ataskaitą. - Mirskis buvo nusiteikęs prastai, ir ne be priežasties: kas galėjo pamanyti, kad būtent flagmano laivas užtrauks laivynui tokią gėdą - neteks karininkų ir įgulos narių, ir dar per avariją kanalizacijoje; jei tai tikrai buvo avarija. - Iš karto privalau pranešti štai ką: dingusiųjų be žinios sąraše yra ir diplomatė iš Žemės. Normaliomis aplinkybėmis organizuočiau paiešką, bet dabar... - Jis išraiškingai gūžtelėjo pečiais.

- Kapitone, leiskite pareikšti jums užuojautą. Leitenantas Zaueris buvo puikus karininkas. O dabar grįžkime prie būsimojo mūšio. Nusprendžiau, kad laikysimės pozicijų, numatytų puolimo plane F. Dukart išmėginote jį pratybose, o dabar jums suteikiama galimybė įgyvendinti tikrovėje, kovoje su tikru, nors ir neapibrėžtu priešu...

Martiną pažadino smūgiai į korpusą.

Jis sumirksėjo - į akis lindo plaukai - ir įsižiūrėjo į priešais dunksančią vienodai pilką sieną. Kai šaltųjų dujų tūtos ėmė kelti Martiną prie lubų, ji virto juoda marška, nubarstyta deimantinėmis žvaigždžių dulkėmis. "Lordo Vaneko" sukeltos bangos vos nenuplėšė jam rankų ir kojų, ir dabar maudė visą kūną. Rachelė gulėjo šalia ir vos vos krutino lūpas - bendravo su primityviomis luoto smegenimis. Vaizdą tiesiog virš galvos užstojo didžiuliai pilki debesys - sušalusių nuotekų luitai. Ant jų krito geltoni švyturių atšvaitai: gelbėtojai kažko ieškojo.

- Ar viskas gerai? - iškrenkštė Martinas.

- Palūkėk. - Rachelė vėl užsimerkė ir atpalaidavo rankas; šios iškart pakilo ir beveik palietė monitorių virš galvos. Jis kabėjo gerokai arčiau, nei pirmiau atrodė Martinui. Jų kapsulė buvo nupjautinio kūgio formos, maždaug keturių metrų skersmens ties pagrindu ir trijų - viršuje, o aukštis nesiekė nė dviejų metrų. Žodžiu, apimtimi prilygo keleivinei karietai. (Kuro talpos ir variklis po grindi-

mis buvo ženkliai didesni). Lėtai sukdamasis aplink ilgą ašį, luotas tyliai gaudė ir gurguliavo, lyg gyvybinių komunikacijų vamzdis. - Varome dvylika metrų per sekundę. Neblogai. Per kokį kilometrą nuo laivo atitrūksime... Po galais, kas ten dedasi?

- Kažkokie išorės darbai... Ieško mūsų.

- Daugoka ten jų. Atrodo lyg nuolaužų debesis. - Staiga jos akys išsiplėtė iš siaubo.

- Kad ir kas ten nutiko, nutiko jau po mūsų. Jei kokį nors sprogimą būtum sukėlusi tu, mes ir patys būtume apgulti nuolaužų, argi ne?

Ji papurtė galvą.

- Reikia grįžti ir padėti. Mes...

- Nesąmonė! Pati žinai: išorės darbų grupės visada pasirengusios ekstremalioms situacijoms. Taigi šitas rūpestis - ne tavo. Manau, kai išskridome, kas nors mėgino patekti į tavo kajutę. Regis, mėgino labai jau atkakliai.

Moteris žvelgė į tolimus taškus, plūduriuojančius aplink laivo, striuko buko ritinio, galą.

- Jeigu nebūčiau...

- Jeigu nebūtum... mane šiuo metu surakintą vestų prie išorinio šliuzo, o pati sėdėtum kameroje, - priminė Martinas šaltu racionalaus ir pavargusio žmogaus balsu. Jam skaudėjo galvą. Slėgis kapsulėje veikiausiai buvo mažesnis nei laive. Rankos stiro ir drebėjo - pastarųjų penkių minučių pasekmė. O gal ir dešimties - balažin kiek visa tai truko. - Rachele, tu išgelbėjai man gyvybę. Norėčiau padėkoti, jei bent kokią minutę liautumeis graužusis.

- Jeigu ten, išorėje, yra žmonių, o mes juos paliekame...

- Juos paims saviškiai. Patikėk, puikiai įsivaizduoju, kaip jie brovėsi į tavo kajutę. Žinoma, pirmiau patikrinti - gal iš kitos pusės jau atviras kosmosas? - jiems neatėjo į galvą. Štai ir atsidūrė tolėliau nei tikėjęsi. Užtat karo laivai ir laiko išorės darbų grupes bei specialius luotus. Mums turėtų labiau rūpėti, kaip iki paskutinės atrakcijos išlikti nepastebėtiems.

- Hmm... - Rachelė palingavo galvą; niūka nuo jos veido pamažu slinko, įtampa lėgo. - Vis dėlto mes dar per arti. Turime dar vieną talpą šaltųjų dujų, tai - papildomi dešimt metrų per sekundę. Pasinaudoję jomis iš karto, dar iki perigėjaus šoktelėtume nuo laivo kokius du šimtus penkiasdešimt kilometrų, bet jie nieko nelaukę ims manevruoti ir ženkliai išplės aprėptį. Vandens ir oro mudviem pa-

kaks savaitei, taigi visą smarvę ketinu kartą kitą įjungti, kai jau reikės leistis, o anie turės galvoti, kaip pralaužus priešo gynybą, kad ir kokia ši būtų. Ir jeigu iš viso tokios bus.

- Manau, bus ir Rajūnų, ir Modeliuotojų, - Martinas norėjo linktelėti, bet galva ėmė ir apsisuko. Nejaugi bus užpuolusi kosmoso liga? Jis pasistengė kuo greičiau nuvyti nepakeliamą mintį apie tai, kad šitoje aklinoje dėžėje kamuojamam vymos teks praleisti ištisą savaitę. - Gal dar Antikūnų. Vienaip ar kitaip, nebus nieko, ką Naujoji Respublika pajėgtų suvokti. Mums gal ir būtų paprasčiau išvengti bėdos, bet kai įtaikai į patį susišaudymą...

- Na taip... - Rachelė nusižiovavo.

- Atrodai išsekusi. - Martinas nuoširdžiai susirūpino. - Kaip iš viso sugebėjai daryti tokius dalykus? Turiu omeny, ten, laive... Juk vėliau tau atsirūgs...

- Jau atsirūgsta. - Ji pasilenkė ir sugraibė mėlyną tinklą ant buvusių kajutės grindų. Staiga iš kažkur vartydamosi - visiškai kasdieniškai - atplaukė kelios sulčių pakuotės. Vieną pasigavusi Rachelė godžiai apžiojo snapelį. - Vaišinkis.

- Nepamanyk, kad aš nedėkingas ar ką, - tarė Martinas, braukdamas šalin aplink nosį besimakaluojančią mango ir durijų sulčių pakuotę. - Bet kodėl?

Valandėlę ji tylomis žvelgė į jį.

- Tad kodėl? - pakartojo Martinas.

Rachelė paleido tuščią pakuotę sklandyti.

- Geriausia būtų pripūsti tau kokių nors arabų apie pareigą ir pasitikėjimą, bet verčiau to nedarysiu. - Ji kažkaip nerangiai patraukė saugos tinkleliu perjuostais pečiais. - Tiek to.

Ištiesė ranką ir jis ją spūstelėjo.

- Užduoties tu nesužlugdei, - pasakė. - Jos tau net ir nebuvo skirta. Bent jau buvo ne tokia, apie kokią galvojo tavo viršininkas. Kaip ten jį?

- Džordžas. Džordžas Čo.

- Taigi, Džordžas. Nepakako informacijos, ar ne? Ką būtų daręs Džordžas, jei būtų žinojęs apie Šventę?

- Turbūt tą patį. - Ji vangiai nusišypsojo tuščiai pakuotei ir pasigavo pilną. - Tu visiškai neteisus. Darbą man vis dar tebereikia nudirbti - jeigu ir kai nusileisime. O mūsų išdaiga galimybes jį nudirbti sumažino kokiais... taip, penkiasdešimčia procentų.

- Hmm. Na, jeigu galiu kuo nors padėti, tik sakyk. - Martinas

pasirąžė ir net sukrūpčiojo, plūstelėjus jau primirštam skausmui. - Gal matei mano AP? Po...

- Jis po tavo krėslu, kartu su dantų šepetėliu ir baltiniais. Kai jie tave pasodino, buvau užsukusi į tavo kajutę.

- Tu - stebuklas! - džiugiai sušuko jis ir susirietęs dvilinkas suskato naršyti ankštoje ertmėje. - Tai bent!

Atsitiesęs jis atvertė sutrintą pilką užrašinę. Jos puslapiuose plūduriavo žodžiai ir vaizdai. Martinas pastukseno į įsivaizduojamą klaviatūrą - iškart sušvito nauji piešinukai.

- Ar pagalbos valdant šį laivelį reikia? - paklausė jis.

- Jei pats nori. - Ji išbaigė antrą pakuotę ir abi sumetė į maišelį. - Tik jei pats nori. Esi skraidęs?

- Dvylika metų - "L penktuoju". Navigacijos pagrindus žinau kiaurai. Jei čia būtų standartinis gelbėjimosi modulis, galėčiau dar ir virtuvėlę užprogramuoti. Įsisenėjęs jorkšyriečio įprotis - mokėti nesvarumo būklėje iškepti kraujinę dešrą. Svarbiausia, kad laivas suktųsi aplink virtuvėlę. Tada kepimo grotelės sukasi kartu su juo, o dešra lieka ramybės būsenos.

- Ar nesiliausi? - paklausė ji sukikenusi, ir Martinui į kaktą trinktelėjo pakuotė spanguolių sulčių.

- Gerai jau, gerai. - Jis atsilošė, o AP liko kaboti tiesiog prieš akis. Į atvirus puslapius realiuoju laiku kėlėsi duomenys iš luoto smegenų. (Laikrodis kamputyje skaičiavo iki pirmojo Rachelės užprogramuoto pristabdymo likusias sekundes; lig perigėjaus jų buvo likę du tūkstančiai.) Martinas, suraukęs antakius, smaigteliu badė sutartinius ženkliukus ir murmėjo: - Turi pasisekti. Jei tik jie į mus nešaudys.

- Mūsų atsakiklis su Raudonojo Kryžiaus impulsu. Jiems tektų perreguliuoti "savą-svetimą".

- Ko tikrai nedarys, nebent būtų galutinai sužvėrėję. Pažiūrėsime. - Jis paskutinį kartą bakstelėjo į puslapį. - Vis dėlto gerai būtų žinoti, kur šitaip skrisdami galime pataikyti. Turiu omeny, jei Šventė orbitoje ką nors paliko...

Staiga jiedu taip ir nustėro.

Kažkas bruožė gelbėjimosi kapsulės stogą, nelyginant tuščiaviduriai metaliniai kaulai būtų barškėję į narvo grotas.

Triušis suurzgė ir įtūžęs pakėlė savo pusiau automatinį ginklą. Priplojęs ausis ir atkišęs dantis, ant kiborgo dar ir sušnypštė.

Sesuo Septintoji atsisėdo, tikėdamasi pasimėgauti susirėmimu. Visi, išskyrus Burią, įtraukė galvas į pečius, o jis žengė į laukymės vidurį.

- Tučtuojau liaukitės!

Triušis ilgam sustingo. Paskui atpalaidavo raumenis ir nuleido ginklą.

- Jis pirmas pradėjo.

- Man nusispjauti, kas pradėjo. Darbą turime daryti, o ne šaudyti vieni į kitus. - Rubinšteinas atsigręžė į kiborgą, su kuriuo susikivirčijo triušis. - Ką nors sakai?

Pabūgusi revoliucionierė lėtai įtraukė ilgus nagus.

- Negeras ekstropikas. Tasai padaras... - Po jos mosto triušis vėl pagrasino dantimis. - ...už asmenybės kultą! Kontrrevoliucinis yra elementas! Įkelkim jį! Įkelkim jį!

Buria prisimerkė. Nemažai buvusių revoliucionierių pametė galvą dėl Šventės siūlomų asmeninių kūno papildinių, taip ir nesupratę, kad norint juos valdyti, būtina modifikuoti centrinę nervų sistemą. Tas nesupratimas šiek tiek maišydavo protą.

- Drauge, tu irgi esi asmenybė, - ėmė aiškinti Rubinšteinas. - Tapatybės savimonė yra būtina sąmonės prielaida, o sąmonė, kaip mums įrodė didieji protai, yra kertinis transcendencijos akmuo.

Kiborgas sutriko. Akyse sužybčiojo veidrodinės membranos, kas bylojo apie minties darbą.

- Bet proto bendruomenėje asmenybių nebūna. Asmenybė iškyla virš bendruomenės, taigi individas negali turėti...

- Man regis, tu klaidingai interpretuoji didžiuosius filosofus. - Buria kalbėjo lėtai. - Tai ne kritika, drauge, nes filosofai pačia savo prigimtimi yra genialūs ir išpažinti jų mokymą nelengva, bet sakydami "proto bendruomenė" jie kalba apie individo sąmonės gimimą iš menkesnių prieš-sąmonės struktūrų, o ne apie bendruomenę už individo ribų. Iš to išplaukia išvada, kad būti susietam su savo sąmone nereiškia būti asmenybės kulto šalininku. Iš to išplaukia kita... - Jis nutilo ir griežtai pažvelgė į triušį. - Manau, kol kas šio klausimo neanalizuosime. Metas žygiuoti, - pabrėžtinai mandagiai užbaigė Rubinšteinas.

Kiborgas mėšlungiškai pakratė galvą. Jo gentainiai atsistojo (tiesa, vienas ne atsistojo, o išsivyniojo) ir užsidėjo kuprines. Buria nuėjo prie Sesers Septintosios trobelės ir įlipo vidun. Netrukus būrys iššygiavo.

- Ne suprantu revoliucinio pojūčio, - čiaumodama batatą prisipažino Kritikė, kai trobelė mulvinu vieškeliu jau krypavo paskui Plocko *sovieto* būrį. - Tapatybės pojūtis pasmerktinas yra? Kiškiažvėrį Kritikuosi, kam giminystę sau jaučia? Niekalai! Kam reikalingas menas be menininko savimonės?

- Jie mąsto pernelyg tiesmukai, - patraukęs pečiais, tyliai prakalbo Buria. - Vien veiksmas ir jokios pažangios minties. Metaforų jie išvis nesupranta. Ar žinai, kad kokia pusė jų įsitikinę, jog tu - vėl pasirodžiusi Baba Jaga? Mes per ilgai buvome... ee... inertiška kultūra. Tikėjimai, papročiai taip ir įsišaknijo. O prasidėjo permainos, ir žmonės nebesugeba adekvačiai į jas reaguoti. Viską spraudžia į išankstines dogmas. - Jis atsišliejo į trobelės sieną. - Aš taip nusikamavau, juos žadindamas...

Sesuo Septintoji sušnirpštė.

- O kaip tą vadinsi? - paklausė, rodydama į durų angą.

Pirm trobelės išsirikiavę kolona žygiavo įvairių įvairiausi kiborgai, iš dalies papildyti revoliucionieriai, taip ir sustingę pusiaukelėje iš savo ankstesnių gyvenimų ribotumo. Priešakyje drožiąs triušis vedė visus į laukinį, bet pusiau modifikuotą mišką.

Buria įsižiūrėjo į triušį.

- Vadinsiu, kaip tik norės. Jis ginkluotas, ar ne?

Apie vidurdienį mišką jau buvo sunku ir atpažinti. Augmeniją sudarkė kažkokie keisti biologiniai eksperimentai. Žolynai ir medžiai apsikeitė vietomis, tad po kojomis šiurėjo ir traškėjo spygliuočių šakelės, o virš galvų siūravo plokšti margi stiebai, nusėti juodomis žvilgančiomis dėmėmis. Labiausiai trikdė tai, kad nebebuvo įmanoma apibrėžti rūšių: fenotipinėmis savybėmis jos keitėsi beregint ir be jokios sistemos.

- Kas už tai atsakingas? - paklausė Buria Sesers Septintosios, kai jie eilinį kartą valandėlei sustojo pailsėti.

- Niekas nėra, - atsakė Kritikė. - Lysenkos alternatyvinė miškininkystė, rekombinacinis menas. Tu Taukšlio saugokis, sūnau*. Ar šiame biome tik Žemės augalai?

- Manęs klausi? - nusistebėjo Rubinšteinas. - Aš ne sodininkas.

- Neįtikimai intuityvus vertinimas, - vylingai atsakė Sesuo Septintoji. - Ar šiaip, ar kitaip, kai kurie alternatyviniai darbai rekombi-

*Eilutė iš L. Carrollo "nesąmonių" eilėraščio knygoje "Alisa Veidrodžio karalystėje". (Vert. past.)

naciniai yra. Tatai ne humanocentrinis manipuliavimas genomais. Be tikslo modifikuotos elegantiškos struktūros. Lamarko miškas. Stiebabambliai naudingai keičiasi fenotipą lemiančiomis savybėmis.

- Kas tą naudingumą nustato?

- Gėlių paroda. Pakraščio dalis.

- Tai bent staigmena, - suniurzgė Buria.

Kitą atokvėpio valandą jis priėjo prie Triušio.

- Dar toli?

Kiškiažvėris sutrikęs tyliai sušnirpštė.

- Penkiasdešimt kilometrų... Gal daugiau...

Atrodė, kad atstumo sąvoka jam - pernelyg sudėtinga abstrakcija.

- Rytą sakei - šešiasdešimt, - priminė Rubinšteinas. - Nuėjome dvidešimt. Ar neklysti? Milicija tavimi nepasitiki, ir jei toliau painiosies, aš nebegalėsiu sutrukdyti jiems pridaryti kvailysčių.

- Aš tik triušis. - Jo ausys sutrūkčiojo, ėmė kraipytis į visas puses - bene artinasi koks pavojus. - Žinau, kur šeimininkas užpultas, kur buvo, kai jį užpuolė mimai. Nuo tol nieko apie jį negirdėjau, tikrai tikrai. Visada žinau, kur jis yra, bet nežinau, kaip žinau, ir nežinau, ar toli. Lyg sušiktas kompasas galvoj būtų įdėtas, supranti, drauguži?

- O tu seniai triušis? - sukilus siaubingiems įtarimams pasidomėjo Buria.

Triušis suglumo.

- Nežinau, nežinau. Man regis, buvau... - Jis nukando frazę. Tarytum geležinės langinės būtų užsitrenkusios ir užtemdžiusios šviesą akyse. - Daugiau nė žodžio. Suraskit šeimininką. Išgelbėkit!

- O kas tas tavo šeimininkas?

- Feliksas, - atsakė triušis.

- Feliksas... Politovskis?!

- Nežinau. Galbūt. - Kiškiažvėrio ausys vėl sutrūkčiojo, jis atkišo dantis. - Nešnekėsiu daugiau! Rytoj ten. Gelbėkit šeimininką. Mimus žudykit!

Vasilijus pažvelgė žemyn, į žvaigždes po kojomis. "Mirštu", - pamanė, rydamas gaižią tulžį.

Kai užsimerkė, šleikštulys kiek atlėgo. Vis dar skaudėjo galvą - lėkdamas išorėn trenkė ją į kajutės sieną. Kelioms akimirkoms viskas buvo išskydę, o atsipeikėjęs pasijuto plūduriuojąs skausmo de-

besyje. Dabar jis turėjo laiko pamąstyti, ir skausmas atrodė tik kaip paikas pokštas: argi lavonui gali ką skaudėti? Vadinasi, jis dar gyvas. Va, kai jau nieko nebeskaudės...

Mintyse jis kažkelintą jau kartą pervarė avariją. Štai, Zaueris tikrina, ar visi su skafandrais. "Pradūrė sienoje skylutę..." - sako kažkas ir tai atrodo visai tikėtina. Juk galėjo ta boba iš kajutės išleisti šiek tiek oro, kad nuleistų slėgį. O paskui detonuojantis laidas - tik blykst! Ir paaiškėjo, kad visi suklydo. Staugiantis verpetas griebė leitenantą, kitus karininkus, išplėšė iš laivo ir nubloškė į juodą, žvaigždėtą tunelį. Vasilijus kibosi į durų rankeną, bet griozdiškos kumštinės skafandro pirštinės nuslydo. Ir jis be pertrūkio vartydamasis nulėkė tarsi voras, su vandeniu nuleistas į kanalizaciją.

Naktyje už užmerktų vokų sūkuriavo žvaigždės - šalti šviesos durklai.

"Na štai, mirštu. Niekada nebegrįšiu namo. Nesuimsiu šnipės. Nebepasimatysiu su tėvu ir nepasakysiu, ką apie jį manau iš tikrųjų. O ką apie mane patį pamanys Pilietis Prižiūrėtojas?"

Vasilijus atsimerkė. Jis vis dar sukosi - po penkis šešis kartus per minutę. Avarinis skafandras buvo be varomųjų tūtų, o radijo stotelė veikė tik apgailėtinu - vos kelių šimtų metrų - nuotoliu. Darbui laive tiek visai užtekdavo. Gal ir čia būtų užtekę pasidaryti švyturiui, jei jo, Vasilijaus, kas nors ieškotų. Bet niekas neieškojo. Jis sukosi lyg giroskopas, ir laivas reguliariai atsidurdavo akiratyje - sakytum, tamsus šiekštas deimantinių dulkių fone. Nė ženklo, kad artintųsi paieškos grupė - vien auksinis nuotekų rūkas aplink flagmaną, kuris buvo už gero kilometro jau tada, kai Vasilijus pirmą kartą jį pastebėjo.

Tas laivas atrodė kaip žaisliukas, visa širdimi trokštamas žaisliukas, įkūnijantis gyvenimo ir meilės, draugystės, šilumos ir laimės viltis - deja, toje šaltoje, begalinėje dykumoje jis kabojo nepasiekiamas.

Primityviame ekranėlyje ant kairiojo riešo Vasilijus stebėjo, kaip senka deguonies maiše jam likęs laikas. Žvelgė į dozimetrą ir žinojo, kad kūnas po mirties nesuirs: taip tirštai įkrautosios dalelės košė šią dykrą.

Apimtas skaudaus apmaudo, jis sudrebėjo. "Na kodėl niekad nepasielgiu teisingai?" Įsivaizdavo pasielgęs teisingai, kai nuėjo tarnauti Priežiūros žinyboje, tačiau, kada išdidžiai parodė naująjį pažymėjimą motinai, ši tik apsiniaukė ir nusigręžė - kaip visada, kai jis

prasikalsdavo, o perti už tai ji nenorėdavo. Įsivaizdavo pasielgęs teisingai, kai apieškojo inžinieriaus, o vėliau ir diplomatės daiktus - ir še, kas iš to išėjo. Laivas po kojomis, tik skiedrelė tamsoje, jau buvo nutolęs per kelis kilometrus ir nenumaldomai tolo dar labiau. Kam jis išvis brovėsi į tą laivą?.. Reikėjo prisipažinti atvirai: juk būtų buvę kur kas geriau, jei būtų likęs Naujojoje Prahoje, palaukęs, kol kreiseris (su visu inžinieriumi) grįš, o tada ramiai sau sekęs Sprigfildą toliau. Bet kur tau, naujienos iš tremties planetos Rošaro sužadino jam nepasotinamą smalsumą. Troško skristi - užtat ir kabo dabar pasmerktas kosmose, sukdamasis šitame prisiminimų kalėjime.

Vasilijus pamėgino atsiminti ką nors smagesnio. Nepavyko. Mokykla? Ten jį visi terorizavo be gailesčio, badė špygomis dėl tėvo, dėl to, kas šis buvo ir kas nebuvo. Kiekvienas motinos pavardę nešiojantis berniukas ir šiaip tapdavo visuotinių patyčių taikiniu, o čia dar tėvas - nusikaltėlis ir ne šiaip koks, o pagarsėjęs... Sykį jis suknežino vienam chuliganui veidą ir, žinoma, gavo už tai rykščių. Po to kiti jo jau vengdavo, bet vis tiek pakampėse šnibždėdavosi ir kikendavo. Kur nors po pamokų užsiglaudęs Vasilijus nuklausydavo jų šnekas, o paskui kumščiais nuo veidų numušdavo vypsnius, užtat apie draugus negalėjo nė svajoti.

Parengiamieji kursai? Juokų darbas. Dar viena mokykla, tik dėstytojai griežtesni. Vėliau policijos apmokymo bazė, kadetų korpusas. Stažuotė Piliečio Prižiūrėtojo valdose; rūsčiajam inspektoriui Vasilijus troško patikti, mat pats be atodairos žavėjosi tuo žmogumi iš kraujo iš geležies, besąlygiškai atsidavusiu Respublikai ir visoms jos vertybėms, gėrėjosi kaip dvasios tėvu... O dabar šit du kartus jį apvylė.

Vasilijus nusižiovavo. Skaudėjo pūslę, bet šlapintis jis nedrįso - tik jau ne į šį sujungtų burbulų kostiumą. Nuskęsti kažkodėl atrodė baisiau nei uždusti išsibaigus orui. Be to, argi ne šitaip - uždusinant, užuot korus - baudžiami prasikaltę kosmonautai?

Staiga jį surakino keistas siaubas. Oda nuėjo pagaugais, sprandą išpylė šaltas prakaitas. "Man dar negalima mirti! Tai neteisinga!" Vasilijus pašėlo tirtėti. Jam pasirodė, kad tuštuma prakalbo. "Kuo čia dėtas teisingumas? Kad ir kaip nenorėtum, taip bus, ir gana." Graužė akis, ir jis, kad nebematytų nakties durklų ir kad bent kiek apsiramintų, stipriai užsimerkė.

Kai vėl atsimerkė, išvydo, kad maldos išgirstos ir bedugnėje jis nebe vienas.

Pokštininkai

Orbitoje aplink Rošarą sukiojosi pilki, glotnūs, dvikilometriniai Galiūnai.

Artėjančius flotilės laivus kiekvienas jų pranoko tarsi milžinas - nykštukus. Galiūnai buvo vieni pirmųjų ką tik atvykusios Šventės sukurtų objektų. Dauguma jų dreifavo Oorto debesies gilumoje ir laukė priešo, kuris laiko trajektorija gviešėsi įsibrauti į tolimą Šventės pasaulinės linijos ateitį. O nedidelis padalinys lydėjo pačią Šventę, kuri smelkėsi vis giliau į vidinę sistemą, kol galiausiai atsidūrė virš numatytojo pasaulio.

Nesapnuojantys ir ne itin subtilūs Galiūnai buvo pašaukti ginti Šventę nuo šiurkščios jėgos keliamų grėsmių. Prieš atsisakymą tarnauti, dekoherentinius antpuolius ir spufingą ji siųsdavo tobulesnį ginklą - antikūnus, o jeigu užpuolikas grasindavo sulaužyti priežastingumo principą - kviesdavo tikrovės remonto tarnybą. Vis dėlto kartais geriausia gynyba būna stora lazda ir bauginanti šypsena - štai tokiam tikslui ir reikėjo Galiūnų.

Naujosios Respublikos pajėgos buvo pastebėtos prieš keturias dienas. Artėjančių karinių laivų nuolatinio pagreičio kontūrai rėžė akį. Jeigu Jo Didenybės laivynas mąstė lidarų, radarų ir aktyviųjų jutiklių sąvokomis, tai Šventės įranga buvo kur kas subtilesnė. Ji išsyk aptiko išorinės sistemos entropijos minimumus, akivaizdžius singuliarumų pėdsakus, tunelio efekto, kuriuo įprasti erdvėlaiviai naudojasi šuoliuodami, aidus. Taigi besiartinančius laivus išdavė jų nesugebėjimas nuslėpti signalo, o jau Galiūnai patys žinojo ką daryti.

Jų divizionas orbitoje pamažu įsibėgėjo. Trapių gyvybės formų šiuose laivuose nebuvo - vien stambios negryno deimanto ir keraminių superlaidininkų plokštės, talpos su metaliniu vandeniliu, suslėgtu tiek, kad dujinės gigantės branduolys palyginti su juo atrodytų lyg vakuumas; ir didelės energijos miuonų generatoriai - šiuos laivus varančių egzotinių branduolinių reakcijų katalizatoriai. Na ir, žinoma, įprastas Galiūnų krovinys - milijonai fraktalinių figūrų, tarsi keistos vyuogių kekės kabančių ant ilgų spyglių.

Kaip Niutono dėsniams nepriešta raujanti varomoji jėga, branduoliniai deglai Naujosios Respublikos Admiralitetui atrodė senamadė atgyvena, taigi savo laivyną jis aprūpino tik moderniausiais singuliarumo ir iškreiptos erdvės varikliais, užtat Šventės Galiūnai buvo labiau patyrę mūšiuose. Kai kurios reaktyvinių variklių savybės: pirma, tiksliai apskaičiuotas variklio traukos santykis su laivo mase, antra, menka tikimybė būti pastebėtam - kosminėse kautynėse labai praverčia ir apsukriai gynybai suteikia nemenką persvarą. O štai laivas su singuliariuoju varikliu ir dešimčia milijardų tonų virtualiosios masės tampa tikru gremėzdu: nors prireikus ir išvysto milžinišką pagreitį, tačiau staigiai manevruoti nepajėgia, be to, Šventė tokį erdvėlaivį gali aptikti mažne tarpžvaigždiniais nuotoliais. Priešingai, reaktyvinis variklis su kardanine pakaba traukos vektorių keičia taip staigiai, kad tam nepritaikytas laivas tokio streso gali ir neatlaikyti. Ir dar. Nors iš laivagalio pusės jutikliai branduolinį deglą gali užfiksuoti milijono kilometrų atstumu, šio tipo laivo išmetamoji čiurkšlė tokia kryptinga, tai yra siaura, kad iš pirmgalio matomas vos menkas karštas taškelis.

Iš užnugario palaikomi kur kas galingesnio infraraudonųjų spindulių šaltinio - planetos, Galiūnai pirmosios Naujosios Respublikos eskadros link nuskubėjo su didžiuliu šimto g pagreičiu. Pagal variklių emisiją nustatę priešo koordinates, jie išvystė aštuonių šimtų kilometrų per sekundę greitį, paskui užpūtė deglus ir ėmė tyliai dreifuodami laukti, kada galės prisigretinti kuo arčiau.

"Lordo Vaneko" tiltelyje tvyrojo tyli įtampa.

- Antroji artilerija, ruoškite šešias SEM-20. Visos po šimtą kilotonų, pirmos dvi su maksimaliu elekromagnetiniu impulsu, kitos trys - su skeveldrų skleistuvais palei ašį. Pirmoji artilerija, dvi torpedas D-4. Pasyvusis paleidimas su vienos minutės variklio išlaikymu.

Padalijęs įsakymus kapitonas Mirskis atsilošė minkštakėdėje.

- Kokios prognozės? - pusbalsiu paklausė trečiojo rango kapitono Vulpio.

- Viskam pasirengę, pone. Šiek tiek keista, kad iki šiol dar nieko nepastebėjome, bet galiu užtikrinti: kai tik pagausime variklio signalą, manevrui visu pajėgumu mums užteks keturiasdešimties sekundžių.

- Gerai. Radare...

- Pone kapitone, leiskite pranešti: pasyviuoju - nieko naujo.

- Džiugu girdėti.

Iki perigėjaus buvo likusios dvi valandos. Mirskis vos tramdė nekantrą. Jis sėdėjo, pirštais barbeno į ranktūrį ir laukė kokio nors ženklo, bent ko nors, kas paliudytų, jog šitame tuščiame kosmose dar esama gyvybės. Lemtingo dzingtelėjimo, lidaro spinduliui atsimušus į radarui neregimą "Lordo Vaneko" korpusą; gravitamagnetinės vilnelės ribulio, ko nors, kas parodytų - priešas štai čia, tarp eskadros laivų ir jos kelionės tikslo.

- Trečiojo rango kapitone Vulpi, ką galvojate?

Vulpis nužvelgė postus su dirbančiais žmonėmis.

- Jausčiausi kur kas jaukiau, jeigu jie mūsų ieškotų. Arba mes juos užklupome visiškai netikėtai, arba...

- Ačiū, paguodėte, - panosėje sumurmėjo Mirskis. - Marekai!

- Pone kapitone!

- Šautuvas tavo rankose. Užtaisytas. Kol nepamatysi priešo akių baltymų, nešauk.

- Pone?.. - Vulpis išpūtęs akis įsistebeilijo į vadą.

- Jei ko prireiktų, būsiu kajutėje, - atsainiai pasakė Mirskis. - Kol nebus nei manęs, nei vyresniojo padėjėjo Muromiečio, vadovausite jūs. Kai tik bus naujienų, kvieskite nedelsdamas.

Nulipęs į kajutę po tilteliu, jis išsidrėbė krėsle. Giliai atsiduso ir pabadė telefono mygtukus.

- Komutatorius? Sveikinimai komodorui. Ar jis galėtų skirti man minutę kitą? Puiku.

Po minutės telefono monitorius skimbtelėjo.

- Pone komodore...

- Kapitone, sveiki...

Baueris buvo nutaisęs labai pavargusio ir labai užsiėmusio viršininko išraišką.

- Privalau jums pranešti... ee... apie vieną labai nemalonų dalyką. Ar rastumėte laiko išklausyti?

Komodoras sudėjo pirštus galais.

- Jei galima, trumpai, - atsakė niauriai.

- Galima. - Blausioje šviesoje Mirskio akys žybtelėjo. - Viskas per pusgalvį mano žvalgybos karininką. Jei nebūtų įsigudrinęs žūti, dabar jau tupėtų kameroje surakintas. - Kapitonas atsikvėpė. - Bet jis veikė ne vienas. Pone komodore, jei ne susiklosčiusios aplinky-

bės - jeigu priešas nebūtų taip arti, konfidencialiai rekomenduočiau mano vyresniajam padėjėjui, trečiojo rango kapitonui Muromiečiui pareikšti papeikimą...

- Kapitone, konkrečiau. Ką jis padarė?

- Leitenantas Zaueris, mėgindamas fiktyviame teisme sukompromituoti tą Žemės šnipę, na, tą moterį, viršijo įgaliojimus. Kažkaip sugebėjo trečiojo rango kapitoną Muromietį įkalbėti, kad tas jį pridengtų - sprendimas lįsti į diplomatų teritoriją, mano galva, pasiutusiai klaidingas. Šiaip ar taip, jis perspaudė, ir moteris supanikavo. Nebūtų nieko baisaus, bet jai pavyko kažkaip... - Mirskis sukosėjo į kumštį.

- Atrodo, nujaučiu. - Baueris linktelėjo. - Kur ji dabar?

Kapitonas patraukė pečiais.

- Už laivo ribų, kartu su tuo statyklos sutartininku. Gali būti, kad pasinaudojo specialiąja apranga. Kur jie dabar, nežinau ir net nenumanau, ką įsivaizdavo darą. Pone komodore, prokuroras-stažuotojas irgi dingęs be žinios, o mūsų korpuse, ten, kur buvo žemietės kajutė, žioji negraži skylė.

Pamažėle, pamažėle Bauerio veide nušvito šypsena.

- Kapitone, manau, kad jų paieškoms jums neverta gaišti laiko. Juk jeigu ir rastume, juos vis tiek reikėtų vėl išmesti atgal, argi ne? Prokurorėlis prie to pseudoteismo nagus irgi prikišo?

- Manau, prikišo.

- Ką gi, tada civiliais mums nėra ko rūpintis. Jeigu jie kautynėse šiek tiek ir įdegs - tegul. Neabejoju, viską padarysite kaip pridera.

- Tikrai taip, pone komodore.

- Taigi, - sausai pasakė Baueris, - šis klausimas išspręstas. Dabar - kitas: kada, jūsų nuomone, būsime artimosios priešo gynybos sferoje?

Mirskis pagalvojo.

- Maždaug po dviejų valandų. Esama prielaidos, kad mūsų spinduliuotė buvo užmaskuota vykusiai. Aktyviųjų priešo zondų neužfiksuojame, vadinasi, jie apie mus nežino.

- Aš patenkintas jūsų kvalifikacija. Kaip suplanavote postų darbą?

- Pone komodore, mes jau pasirengę. Tiksliau, kai kurie ne patys svarbiausi postai dar kokią valandą dirbs, tačiau vadovaujantys kadrai ir variklininkai jau budi, artilerininkai - prie ginklų. Tiesa, buvo sutrikęs karšto maisto tiekimas, bet iš esmės mes tik laukiame pirmojo įsakymo.

- Labai gerai. - Baueris kelias akimirkas tylėjo, nudelbęs akis į stalą. Paskui jas pakėlė, ilgu, kaulėtu pirštu pasitrynė nosį ir pridūrė: - Nepatinka, kapitone, man ta tyla. Spąstais atsiduoda.

Ir Martinas, ir Rachelė persigandę instinktyviai pažvelgė aukštyn, į garso šaltinį.

Kai skrendi kosminiu laivu, bet koks triukšmas išorėje gali reikšti rūpesčius - ir rimtus. Bėglių luotas Rošaro link judėjo gerokai greičiau nei antruoju kosminiu, o tokiomis sąlygomis net ir pasipainiojęs popierinis žaislinio pistoleto šovinys kapsulę pramuštų it šarvamušė raketa. Jei karinius laivus, tokius kaip "Lordas Vanekas", nuo įvairiausių nuolaužų saugojo deimanto putų šarvas ir specialūs buferiai, tai gelbėjimosi luoto apkala buvo neapsaugota nuo nieko.

- Kaukės! - šūktelėjo Rachelė.

Iš prietaisų skydelio iššoko daugybė surizgusių skaidrių pakuočių su sudėtingais užraktais bei kažkas panašaus į dujų balioną ir nudribo Martinui ant kelių. Rachelė užkišo ranką už krėslo ir išsiėmė šalmą. Užsimaukšlinusi jį palūkėjo, kol briaunelė susilies su triko ir hermetizuos kaklą. Ant antveidžio žybsėjo primityvūs simboliai. Išgirdusi už dešiniosios ausies zirziant vėdintuvą, moteris lengviau atsikvėpė. Martinas šalia jos vis dar spraudėsi į perregimą kokoną. Rachelė pažiūrėjo į viršų.

- Pilote! Optinį viršutinių jutiklių vaizdą - į pagrindinį monitorių.

- Oi šūdukas! - išsprūdo Martinui.

Monitoriuje pasirodė išskydusi dėmelė žvaigždžių segtukų fone. Vaizdas ryškėjo kone svaiginamai greitai ir netrukus pavidalą jau buvo galima atpažinti. Jis judėjo. Rachelė pasisuko ir pažiūrėjo Martinui į akis.

- Kad ir kas tas žmogus, palikti nevalia, - ištarė jis.

- Juo labiau be švyturio, - niūriai pritarė ji. - Pilote, deguonies atsargą. Perskaičiuoti, atsižvelgiant į penkiasdešimt procentų didesnę išeigą. Kiek tai sumažins tikimybę mums išgyventi?

Ekrane tuojau pat sušvito diagrama.

- Atsargos per akis, - pasakė Martinas. - O nusileisti?.. Hmm... - Jis smaigteliu pabadė savąjį AP. - ...Gal ir pavyks. Masių santykis ne kažin kiek pablogėja.

- Spėji ar žinai? Jei pusiaukelėje baigsis degalai, iškyla gali nenusisekti.

- Ir pats suprantu. Nagi pažiūrėkime... taip... Rachele, viskas bus gerai. Matyt, šios valtelės projektuotojas buvo numatęs, kad su savimi gabensies krūvą diplomatinio bagažo, gal net drabužinę.

- Et, ką ir sakyti. - Ji apsilaižė lūpas. - Kitas klausimas: ar imame jį? Ir ką darysime, jei pradės čia skeryčiotis?

- Manau, paklosi jį, pasitelkusi moterišką žavesį, - visiškai rimtai atsakė Martinas.

- Ačiū už vertingą pasiūlymą, - nuvargusio žmogaus balsu ištarė ji ir paėmė paralyžiuoklį. - Žinojai, kad vakuume neveikia? O čiršKinti juo ankštumoje irgi ne kažin kas.

- Beje, apie ankštumą. - Jis parodė į primityvoko masės detektoriaus ekranėlį. - Tik dvylika kilometrų, o dar ir dreifuojame. Kai jie prieš mūšį pradės manevrą, norėčiau būti kur nors tolėliau.

- Iš tikrųjų, - pritarė Rachelė. - Tiek to. Kiek įmanoma, aš pasiruošusi. Tavo kostiumas jau vientisas? Patvirtinta? Nes tuojau nebegalėsi nė krustelėti.

Martinas pakėlė išsipūtusią pirštinę. Moteris pareguliavo deguonies tiekimą ir ieškodama, kur ant kapsulės stogo galės tvirtinti lyną, tyčia nusižiovavo.

- Puiku. Pilote, įjungti darbo išorėje režimą. Pasiruošti dehermetizuoti kabiną.

Tiltelyje užkaukė pavojų skelbianti sirena.

- Kontaktas! Kartoju, kontaktas!

Leitenantas Kokesovas palinko pavaldiniui virš peties ir įsižiūrėjo į prietaisų rodmenis. Pulte mirksėjo violetiniai ir žali žiburėliai.

- Aišku, - nurijęs seiles, pratarė leitenantas Marekas ir po akimirkos pridūrė: - Ryšininkai, praneškite kapitonui. Padėties kodas - raudonoji.

- Klausau!

Virš durų įsižiebė raudona šviesa.

- Ar yra konkretesnių duomenų? - pasiteiravo Marekas.

- Stebime. Šaltinis - aiškiai termobranduolinis, pasirodė prieš dvidešimt sekundžių. Iš pradžių maniau, kad jutiklis streikuoja, bet jis rodo Balmerio linijas su poslinkiu į mėlynumą, ir dar pasiutusiai ryškiai - idealiojo spinduolio temperatūra būtų kokie penki šimtai megalaipsnių. Juda vietinės žvaigždės atžvilgiu didesniu nei antrasis kosminis greičiu.

- Puiku! - Marekas pamėgino atsilošti. Nepavyko - toks buvo įsitempęs. - Ką gi, metas išsiaiškinti?

- Visada pasiryžęs! - Leitenantas Kokesovas, aukšto lygio technikas, dar kartą parodė savo sugebėjimais neabejojąs. - Pamėginsiu užmarinuoti tau saujelę neutrinų.

Atsivėrė durys, ir prie jų stovįs sargybinis pasitempė. Leitenantas Marekas pasisuko su visu krėslu ir šaltai išreiškė pagarbą.

- Pone kapitone...

- Kokia padėtis?

- Kol kas užfiksuotas vienas objektas. Vis dar aiškinamės, kas tai, bet tiek, kad - branduolinis deglas su Balmerio linijų poslinkiu į mėlynumą, galiu pasakyti jau dabar. Panašu, jog žiūrime tiesiai į galinį veidrodį.

- Puiku. - Mirskis linktelėjo. - Dar kas nors?

- Dar? - Marekas akivaizdžiai sutriko. - Nieko, kol kas nieko.

- Kontaktas! - šūktelėjo tas pats jutiklių operatorius ir išsyk susidrovėjo. - Pone kapitone, labai atsiprašau.

- Apibūdinkite kontaktą, - paliepė kapitonas.

- Dar vienas branduolinis šaltinis, dviem megakilometrais aukščiau ir piečiau nei pirmasis. Juda lygiagrečiai. Pirminiais duomenimis, sprendžiant iš dabartinių vektorių, pro mus turėtų praslinkti už šimto kilokilometrų; greitį pradėjo mažinti nuo aštuonių šimtų kilometrų per sekundę. Laikas iki atkirtimo - dvi kilosekundės.

- Ką dar galite apie juos pasakyti? - paklausė Mirskis.

- Ką dar, pone kapitone?

- Na, anomalus šoninis pagreitis, trikdžiai, informacijos mainai, švytintys rausvi čiuptuvai... Kas nors.

- Nieko, pone kapitone.

- Tiek to. - Mirskis susimąstęs pasiglostė barzdą. - Kažkas čia negerai.

Vėl atsidarė durys, įėjo leitenantas Helsingas.

- Pone, leiskite perimti vadovavimą artilerininkams.

- Leidžiu. - Kapitonas numojo ranka. - Bet pirmiau įminkite mįslę. Vardan Imperatoriaus barzdos, kodėl matome tik du variklių deglus ir daugiau nieko?

- O... - žiojosi Marekas, bet taip ir neprasižiojo.

- Todėl, - Mirskiui per petį atsakė trečiojo rango kapitonas Vulpis, - kad tai spąstai.

- Kaip jums ir į galvą atėjo? Juk mus paprasčiausiai kviečia pietų. - Laivo vadas pagiežingai nusišypsojo. - Hmm... Manote, pakišo kekę minų, o paskui įžiebė du deglus?

- Visiškai įmanoma, - atsakė Vulpis. - Tokiu atveju per galvą gausime... - jo pirštai palakstė klavišais - ...po dviejų šimtų penkiasdešimties sekundžių. Prie pačios minos ar ko nors panašaus nepriartėsime dar ilgai, bet kai greitis šitoks, net smėlio debesis gali mus sutrinti.

Mirskis palinko į priekį.

- Artilerija, pereikite prie automatinio gynybos režimo! Ryšiai, paprašykite komodoro vadavietės, o taip pat "Kamčiatkos" ir "Reginos" patvirtinimo. Priminkite, kad saugotųsi minų. - Jis vėl nelinksmai šyptelėjo. - Ką gi, metas pažiūrėti, iš kokio molio jie nudrėbti. Ryšininke, perduokite komodorui mano linkėjimus ir pasakykite, kad prašau leidimo gynybiniais tikslais nutraukti maskuotę.

- Klausau, pone.

Impulsų maskuotė kariniam laivui - gyvybiškai svarbi. Kad aktyvieji jutikliai, tokie kaip radaras ar lidaras, aptiktų pašalinį objektą, reikia, kad šis atmuštų jų impulsus, tačiau nepakankamai stiprų labai toli esančio (arba paslėpto) objekto aidą sunku pagauti. Laivas, siunčiantis pirminį impulsą, visiškai atvirai atskleidžia savo koordinates bet kuriam priešui, kuris laikosi didesniu nuotoliu nei gali grįžti to impulso aidas, tačiau neišeina už pasyviosios detekcijos ribų. Kitaip tariant, tas, kas pirmas pamėgina apšviesti priešą, pirmas jam ir pasirodo - kaip ant delno.

- Pone kapitone...

- Klausau jūsų, leitenante Marekai.

- O kas, jeigu ten daugiau nei du laivai? Noriu pasakyti, juk ir mes turime zondų, daugkartinių luotų. Kas, jei ten kur kas galingesnės pajėgos, o tiedu, kuriuos matome - tik masalas?

- Tai ne tik įmanoma, leitenante, bet ir visai tikėtina.

- Minos atkirtimas pirmąja trajektorija, keturios minutės. - Vektorių judėjimą ir laiką Vulpis stebėjo šviečiančioje undinės formos plokštėje. Atsigręžęs į laivo vadą, jis pasitikrino žvilgsniu.

Mirskis linktelėjo. Buvo nepaprastai ramus, susikaupęs. Įgula savo kapitono ramybe netruko persiimti.

- Artilerija, paruošti torpedas ir raketas. Nuotoliniai užtaisai, padėtys: raudona, mėlyna, oranžinė.

Suskambo raudonasis telefonas. Laivo vadas pakėlė ragelį; persimetęs keliais žodžiais, vėl jį padėjo.

- Radare, jums leista siųsti impulsą.

Iškart atsiliepė pirmasis radiolokatorius:

- Pereiname į aktyvųjį režimą. Impulsinio Doplerio banga - dešimt sekundžių, keturių oktavų judrusis diapazonas, po to - trikdžių seka alfa. Pone kapitone, masalus jungti?

- Galima. - Susidėjęs ant kelių rankas, Mirskis labai atidžiai žvelgė į pagrindinį monitorių. Po išorine ramybe kapitonas slėpė nemenką rūpestį. Lošė jis labai rizikingai: statydamas už prielaidą apie priešo prigimtį, galėjo prakišti ne tik savo gyvybę, bet ir laivą - kartu su visų gyvybėmis. Nors nebuvo užtikrintas, vis dėlto prielaidą pagrindžiančios informacijos jam užteko. "Gal ir tiesą sakė ta moteriškė iš JT", - pagalvojo kapitonas ir apsidairė. - Leitenante Helsingai, kokia padėtis?

Barzdotasis artilerininkas linktelėjęs atsakė:

- Pirmosios keturios salvės paruoštos kaip įsakyta. Dvi savaeigės torpedos su nuotoliniu uždegimu, po jų - šešios pasyviosios elektromagnetinio impulso raketos, sklaida dešimt laipsnių. Lazerių tinklas užprogramuotas sutankintai gynybai. Balistinės gynybos programos įdiegtos.

- Gerai. Vairininke...

- Tiksliai laikausi numatyto kurso. Klaidinti priešą apgaulingais manevrais neįsakyta.

- Radare...

Leitenantas Marekas atsistojo. Atrodė įsitempęs, išsekęs, aplink akis buvo susimetę dar daugiau raukšlelių.

- Pone kapitone, leiskite raportuoti. Aktyvieji jutikliai kol kas dirba tuščiai. Pasyvieji aptiko tik infraraudonąjį pėdsaką, kurį išanalizuosime... - jis pažiūrėjo žemyn - ...maždaug per tris minutes. Masalas paleistas, keliauja į tašką numeris vienas.

Masalas, nedidelis bevariklis zondas, už dešimties kilometrų ilgio lyno tempiamas paskui "Lordą Vaneką", turėjo siųsti šio elektromagnetiniam "parašui" identišką impulsą, interferometru sinchronizuotą su aktyviaisiais flagmano jutikliais. Šitaip, nurodant neteisingą jo padėtį, tikėtasi suklaidinti priešą.

- Gerai. - Mirskis pažiūrėjo į laikrodį šalia pagrindinio monitoriaus, paskui užmetė akį į pultą priešais save. Metas suderinti veiks-

mus. - Pirmajame taške būkite pasiruošę sulig mano įsakymu aktyvuoti pirmąjį uždegimo režimą. Kol pasieksime šešiasdešimties kilometrų per sekundę greitį, laikykitės stabilaus keturiasdešimties g pagreičio. Tada išjunkite variklius, užgesinkite visiškai. Kursas trys šimtai šešiasdešimt su nuliu su nuliu pagal dabartinę padėtį. Ryšiai, perspėkite visus pirmosios eskadros laivus. Artilerija, sulig mano įsakymu, nuliniu laiku plius penkios sekundės būkite pasiruošę paleisti pirmąją ir antrąją torpedas. Ryšiai, perspėkite pirmąją eskadrą apie pasyvųjį torpedų paleidimą. Prašau patvirtinti.

- Klausau, pone kapitone! Pirmoji ir antroji... - Helsingusas sutaukšėjo bronzine svirtele - ...parengtos pasyviajam paleidimui nuliniu laiku plius penkios.

- Gerai.

- Iki galimo minos atkirtimo - dvi minutės.

- Dėkoju, antrasis navigatoriau, laikrodį aš ir pats matau. - Kapitonas sugriežė dantimis. - Vairininke, kokia padėtis?

- Programa aktyvuota. Pagrindinis variklis uždegimui po penkiasdešimties sekundžių paruoštas.

- Radiolokatoriau, kokia padėtis?

- Turėtume pagauti juos po dviejų minučių. Jie patys impulsų nesiunčia... Kas tai?

Įsiterpė antrasis radiolokatorius:

- Kontaktas! Lidaras sugavo signalą. Laukiame...

Užkaukė sirena.

- Kapitone, kažkas dzingtelėjo mums į šoną, - pranešė Marekas.

Visi, išskyrus radarų operatorius, sužiuro į Mirskį. Šis savo ruožtu pažvelgė Helsingui į akis ir vos vos palenkė galvą.

- Takas beta.

- Klausau, antroji artilerija, takas beta!

Kai pagrindinis ritininis leistuvas iš pirmgalio išspjovė dvidešimt tonų sudėtingų mechanizmų ir kuro, laivą vos juntamai supurtė slopus smūgis. Sulig antruoju smūgiu išlėkė kita torpeda. Jos turėjo pasyviai, neskaitant veikiančios navigacinės įrangos, dreifuoti ir laukti, kol "Lordas Vanekas" pradės didinti greitį.

- Liko trisdešimt sekundžių, - paskelbė antrasis navigatorius.

- Pone kapitone, leiskite pranešti apie kontaktą, - kreipėsi Marekas.

- Kalbėkite.

- Mums pavyko užmesti akį į impulso bangą. Ji... keistoka. Triukšminga, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Jie puikiai padirbėjo, maskuodami "parašą".

- Liko dešimt sekundžių.

- Visiems postams! Pereiname prie antrojo plano, - pranešė Mirskis. - Navigatoriau, informaciją apie kontaktą persiųskite "Kamčiatkai" ir "Jekaterinai". Iš jų imkite viską, ko prireiks.

Jis paėmė telefono ragelį, ketindamas apie pokyčius pranešti kitiems kapitonams.

- Klausau, pone kapitone! Uždegimas pagal planą numeris du po penkių... dviejų, vienos... jau!

Iš pažiūros nieko neatsitiko, tiltelis nesudrebėjo, niekam neapsunko galūnės, tik juodąją skylę laivo gelmėse susuko staigi kančia: "Lordas Vanekas" šoko į priekį su visu koviniu pagreičiu - keturi šimtai metrų per sekundę kvadratu, daugiau nei keturiasdešimt g.

Dar kartą užkaukė sirena. Navigatorius paskelbė:

- Visi skeneriai aktyvuoti.

Į visas puses ištryško dvidešimt gigavatų lazerių šviesos, tokios negailestingos, kad būtų ištirpdžiusi net už daugelio kilometrų esantį plieną. Iki raudonumo įkaitę laivo šilumokaičiai vandenį vertė prisotintais garais, o šiuos suslėgtus siuntė pro laivagalį išorėn. Prieš pat mūšį perkaitinti jautrius šilumokaičius būtų buvusi tikra savižudybė.

Prašneko artilerininkai:

- Salvė iš tako beta.

Šįsyk smūgis ir griausmas supurtė visą laivą: išskriejo dvi leitenanto Helsingo iš anksto, dar take alfa, įkrautos raketos. Kai tik jos atitrūko nuo laivo, dešimtadalį lazerių galios artilerininkai išsyk nukreipė į uodegas, šitaip reakcinę masę pamaitindami energija.

Šiomis ypatingos įtampos minutėmis Mirskis iš paskutiniųjų stengėsi laikytis užtikrintai - vardan savo įgulos. Jis gerai prisiminė, ką siaurame karininkų rate kalbėjo komodoras: "Jeigu jie užtektinai protingi, visomis orbitoje turimomis jėgomis pamėgins priversti mus išsiduoti, o paskui užgrius ant mūsų tikra minų pūga. Kur mes traukiame, jie žino, o tai jau pusė problemos. Pradėję siųsti impulsus, galutinai jiems atsiskleisime, o tada liks tik išsiaiškinti, kokiomis papliūpomis jie gali mus apipilti ir kiek mes pajėgsime atlaikyti."

Fiksuotų objektų - šiuo atveju išdėstytų žemoje orbitoje aplink

planetą - puolimą kosminiame kare įprasta laikyti sudėtingiausia užduotimi. Gynyba aplink tokius objektus gali sutelkti pajėgas ir prireikus į besiartinantį priešą žaibiškai nukreipti raketas ar lazerius; o puolančiajai pusei, jei ji nori bent išsiaiškinti, ką puola, tenka siųsti daug energijos reikalaujančius radarus, kurie gynybai tampa tikrais kelrodžiais ir puikiausiais taikiniais.

Netrukus Mirskis gavo šiek tiek lengviau atsipūsti.

- Ramybė, pone kapitone. Mes jau jų pozicijose, bet minų laukų, regis, nėra.

Dreifuojančios minos nesektų paskui laivus, kurie, išmetę jas skriedami maksimaliu greičiu, pradėtų lėtėti - jos nušvilptų į priekį ir galiausiai užkirstų kelią saviems.

- Gerai, - pusbalsiu pratarė kapitonas.

Visą dėmesį jis buvo sutelkęs į du raudonus taškus vidur pagrindinio monitoriaus. Objektai vis dar stabdė, nemaloniai staigiai, lyg ketintų kautis rimties pozicijoje. Prie jų šliaužė dvi "Lordo Vaneko" raketos - iš tikrųjų jos skriejo su beprotišku tūkstančio g pagreičiu, jau didesniu nei tūkstančio kilometrų per sekundę greičiu. Netrukus varikliai išsijungs, ir toliau raketos lėks iš inercijos, pasilikusios reakcinės masės tiek, kad užtektų paskutiniam manevrui - kai iki priešo bus tik dešimt sekundžių skrydžio. Pirm "Lordo Vaneko" žibėjo purpuriniai dreifuojančių torpedų kryželiai.

Po geros minutės prašneko antroji artilerija:

- Kapitone, pametėme pirmąją raketą. Signalas ją pasiekia, bet negrįžta.

- Keista.

Mirskis suraukė antakius ir pažvelgė į laikrodį, rodantį, kiek liko iki lemtingojo momento. Kreiseris slinko vėžlio greičiu, vos keturiasdešimt kilometrų per sekundę. Priešas artinosi didesniu nei dviejų šimtų kilometrų per sekundę greičiu, tačiau lėtėdamas. Vadinasi, jei niekas nepasikeis, jų trajektorijos susikirs maždaug po penkių šimtų sekundžių, o per raketos skrydį vieni nuo kitų atsidurs dviem šimtais sekundžių anksčiau. Iš tokių tolimų balistinių šūvių realios naudos niekas nesitikėjo, bet pakankamai priartėjusi raketa galėjo priversti priešą išsiduoti. O juk pirmoji buvo už daugiau nei penkiasdešimties tūkstančių kilometrų...

- Pone kapitone, leiskite raportuoti: antroji taip pat dingo.

- Kas čia dedasi? - sumurmėjo Helsingas ir pažvelgė į monito-

rių. Šešių "Kamčiatkos" raketų spiečius artėjo prie taikinio. Tai buvo veikiau tuščias šaudymas, vargu ar galintis pridaryti žalos, bet...

Prakalbo gynybos grupė:

- Kapitone, rūpesčiai pirmajame denyje. Leiskite pranešti: susidūrę su nuolaužomis netekome kelių lidaro tinklo akių, bet vidinis korpuso sluoksnis nenukentėjo.

- Atrodo, byra pleiskanos, - pakomentavo Mirskis. - Bet gynyba nesnaudžia. Torpedos jau?

- Dar ne, kapitone, - atsakė Helsingas. - Jų delta-v ne daugiau penkių šimtų kilometrų per sekundę. Sprogimo pozicijoje torpedos bus mažiausiai... po aštuoniasdešimties sekundžių.

Net ir skriedamos priešo link šimtu kilometrų per sekundę greičiau nei jas paleidęs laivas, torpedos vis tiek buvo palyginti lėtos. Tiesa, su įmontuotais autonomišku energijos šaltiniu, radaru bei kompiuteriniu valdymo bloku kautynėse jos būdavo vertingesnės už raketas, tačiau greitėdavo kur kas lėčiau; jų pagreičio galimybės išvis buvo kuklesnės.

- Leiskite pranešti, pone, - įsiterpė antrasis radiolokatorius. - Kažką aptikau. Prabėgus šimtui milisekundžių po antrosios raketos paleidimo, trečiasis ieškiklis pagavo neutrininį impulsą. Neaišku, ar nuo taikinio, ar nuo raketos, bet energijos ten apsčiai. Ir nė ženklo kitos spinduliuotės.

- Labai keista, - lyg ir sau sumurmėjo kapitonas. Pasakyta buvo dar labai švelniai. - Laikas ir atstumai...

- Torpedos suveiks po šešiasdešimties sekundžių. Aktyvioji artilerija - po šimto penkiasdešimties sekundžių. Kontaktas - po keturių šimtų sekundžių. Maksimalus suartėjimas - dvidešimt kilokilometrų, greitis be manevrų - du šimtai šešiasdešimt kilometrų per sekundę. Šiuo metu atstumas iki taikinio - šimtas penki kilokilometrai.

- Na štai, - tarė Mirskis. - Manykite, ponai, ką norite, bet man tokia eiga nepatinka. Leitenante Helsingai, imkite dvi torpedas ir leiskite tiesiai į pirmąjį iš tų vaiduoklių.

- Bet juk jos tuojau pat pereis į balistinę...

Kapitonas kilstelėjo ranką ir iš karto jį pertraukė:

- Darykite kaip liepta. Vairininke, tridešimt antrąjį variantą. Žinią visiems laivams.

Nusprendęs pasitarti su flagmanu, Mirskis dar kartą pakėlė tiesioginio ryšio su Baueriu telefono ragelį.

Rošaras monitoriuje sukdamasis šiek tiek perkrypo. "Lordo

Vaneko" kursą rodanti Oranžinė linija, iki šiol smigusi tiesiai į planetą, ėmė linkti, krypti į šalį. Sakytum, verždamosi susikirsti su kreiserio ir jo palydos trajektorijomis dvi raudonos linijos - priešo laivų kursai - taip pat išlinko, o dvylika mėlynų taškų, atitinkančių beveik prieš dvi minutes paleistas torpedas, gerokai išsipūtė.

Veikianti torpeda - anaiptol ne toks daiktas, kurį erdvėlaivio kapitonas nori išvysti kur nors netoliese. Kitaip nei raketa - šiurkščiai tariant, reaktyvinės masės prikimštas vamzdis su lazeriniu veidrodžiu uodegoje ir kovine galvute priekyje, - torpeda pati yra savotiškas kosminis laivas su autonomišku energijos šaltiniu, kone tikra lėtai veikianti atominė bomba, beveik nekontroliuojama ir išmetanti siaubingai radioaktyvias atliekas. Tai bene pats našiausias ir taupiausias variklis be sudėtingų reaktorių ir iškreiptos erdvės generatorių. Tokiais varikliais, kol nebuvo išrastos modernesnės technologijos, dvidešimt pirmo amžiaus pradžioje sėkmingai naudojosi tarpplanetinių skrydžių pionieriai.

- Kapitone, abi žuvelės plaukia. Mūsiškių pagreičiai atitinkamai devyniasdešimt šeši ir šimtas dvylika g, vidutinis eskadros - devyniasdešimt aštuoni. Jos baigs degti po šimto sekundžių ir su įsijungusiais palaikomaisiais varikliais per šimtą penkiasdešimt sekundžių atkirs abu vaiduoklius, jei šie nepakeis kurso. Suvaldyti torpedas tada bus sunkiau, bet dar įmanoma - bent jau nutaikyti galėsime.

- Gerai, - tarstelėjo Mirskis.

Kad priešo laivai, pasukę "Lordo Vaneko" kryptimi, netrukus gali pradėti šaudyti, kapitonas neabejojo. Bet jis vylėsi, kad, grasindamos ir drumsdamos matomumą, jiems sutrukdys kelią pastojusios torpedos.

Tiedu laivai buvo kažkokie ypatingai keisti. Nesilaikė jokios akivaizdžios taktinės doktrinos - be paliovos siųsdami lidarų impulsus, skrido tiesia linija su pagreičiu, ir tiek. Nesiėmė jokių apgaulingų veiksmų, elgėsi tarsi bare kompiuteriu žaidžiantys girti paikšiai, kuriems nerūpi jokie galimi maskuotės pranašumai. Buvo akivaizdu, kad laivus valdo arba visiškas pusgalvis, arba...

- Radiolokatoriau, - pusbalsiu kreipėsi Mirskis. - Paanalizuok tankumą priekyje ir apačioje. Gal ką rasi...

- Tuojau pažiūrėsiu. - Marekas net susijaudino, išsyk perpratęs, kur lenkia kapitonas. "Jeigu tiedu - tik skalikai, pakeliui baidantys laimikį, tada kas nors patyliukais eina jiems iš paskos. Tai ne

minos, išmestos skrendant didžiausiu greičiu, o kas nors kitkas. Galbūt kas nors gerokai blogiau, kaip spiečius savaeigių torpedų..."

- Hmm... pone, leiskite pasiteirauti, ar optinis skenavimas irgi praverstų?

- Bent jau nepakenktų, - numykė Mirskis. - Kur mes esame, jie šiaip ar taip žino.

Atsiliepė antrasis radiolokatorius:

- Pone kapitone, nieko ypatingo nematyti. Dviejų šviessekundžių nuotoliu nieko nėra nei priekyje, nei apačioje. Buvo šiek tiek organinių šiukšlių - pirmajame taške perskrodėme skystą debesį, įsitaisėme porą brėžių ant nosies, - bet nei kokios palydos, nei ginkluotės.

- Kapitone, priešakyje švaru, - pranešė Marekas.

- Ką gi, stebėkite toliau. - Mirskis nuleido akis ir pasižiūrėjo į kibiai sugniaužtas rankas ant kelių - senas rankas išpurtusiomis venomis ir žylančiais plaukeliais ant riešų. - Kaip aš tiek ir nugyvenau? - tyliai paklausė jis savęs.

Skimbtelėjo pultas.

- Jums skambina, - pranešė balsas.

- Po velnių! - išsiplūdo Mirskis ir įjungė vaizdą.

Skambino Baueris.

- Aš užsiėmęs, - sausai pasakė kapitonas. - Leidžiame torpedas. Ar reikalas skubus?

- Skubus. Dedasi kažkokios nesąmonės. Kaip manote, kodėl jie nešaudo?

- Todėl, kad jau seniai iššovę, tik kulkos iki mūsų dar neatlėkė, - pro dantis iškošė Mirskis.

Kelias akimirkas Baueris žiūrėjo į savo flagmano kapitoną. Ir be žodžių buvo aišku, kad jam pritaria. Paskui linktelėjo ir pasakė:

- Kapitone, traukite mus visus iš čia velniop. Visai eskadrai įsakysiu sekti paskui jus. Tik suteikite man galimybę pakankamai deltai-v... kad tik toliau nuo to... kad ir kas tai yra.

Įsiterpė antrasis radiolokatorius:

- Laikas iki maksimalaus torpedos priartėjimo - aštuoniasdešimt sekundžių. Pone, požymių, kad vilkai pastebėjo žuvis, nėra. Nors, jeigu jie ten turi ką nors panašaus į mūsiškius G-90, turėjo pastebėti.

- Aišku.

Kapitonas nutilo. Jį graužė kažkokia vis išslystanti mintis. Kažko jis niekaip negalėjo prisiminti. "Ak štai, neutrininis impulsas! Neutrinai - galingas branduolinis ginklas. Tad kodėl nebuvo blyksnio?"

- Artilerininkai, paruoškite dvylika SEM-20. Paleiskite iš laivagalio trumpiausiu atkirtimo kursu. Tarkime, kad jie puls iš užnugario.

Jis pažvelgė į telefono ekraną, bet Baueris jau buvo padėjęs ragelį.

- Pone kapitone, paukštelės paruoštos! - Helsingusas net išsišiepęs stumdė svirteles ir sukiojo rankenėles. Mirskis paniurėlį ginklininką tokį laimingą paskutinį kartą buvo matęs tada, kai dingo jo šuo. - Laikas - minus dešimt sekundžių.

- Vairininke... - Kapitonas kiek patylėjo, o paskui pridūrė: - Sulig mano įsakymu ruoškitės atsitraukimo manevrui.

Ant radaro operatoriaus stalo užtreliavo pavojų skelbiantis skambutis.

- Pone kapitone, leiskite raportuoti, - prabilo puskarininkis išrūgų spalvos veidu. - Pamečiau "Kunigaikštį Vaclavą"!

Visi sužiuro į jį nustėrę.

- Ką reiškia "pamečiau"? - užriko subordinacijos tvarką pamiršęs Vulpis. - Linijinis kreiseris - ne saga...

- Kreiseris nebeatsako. Ir nebegreitėja. Monitoriuje jis matyti, bet kažkas negerai... - Radaro operatorius mažne mikčiojo. - Į indikatorių "savas-svetimas" nebereaguoja. Ir energijos atmuša labai jau daug - lyg kas būtų nuplėšęs impulsų maskuotę.

- Atsitraukimo manevrą! - užriaumojo Mirskis ūmai stojusioje gūdžioje tyloje.

- Klausau, atsitraukimo manevrą! - Trečiojo rango kapitonas Vulpis šoko karštligiškai stumdyti svirtelių.

Jei mūšis kosmose susiklosto nesėkmingai, dažniausiai taip nutinka akimirksniu. Bet tai dar ne didžiausias rūpestis. Blogiausia, kad katastrofa laivui tampa akivaizdi tik tada, kai jis jau būna apsuptas priešo raketų ir pabėgti niekaip nebegali. Tokią padėtį Mirskis su kitais laivyno kapitonais ir Baueriu ne kartą modeliavo, kol galiausiai sumodeliavo atsitraukimo planą. Planelis, tiesą pasakius, buvo niekam tikęs, su vienintele teigiamybe - kiti dar prastesni.

Kažkas surado juos už devyniasdešimties tūkstančių kilometrų ir trinktelėjo iš pasalų. Nepasakytum, kad tai buvo visiškai netikėta; vis dėlto ne ko kitko, o kariauti jie čionai ir atsibeldė. Blogiau, kad nebuvo jokių raketų, išskyrus savas. Na, dar priešakyje plūduriavo

po sprogimo likusios nuolaužos ir dulksnojo organinėmis priešo laivų "pleiskanomis". Aktyvusis "Lordo Vaneko" lidaras svetimą raketą aptiko beveik už šviessekundės, už trijų šimtų tūkstančių kilometrų. Jei priešas flagmano laivui gali užtvoti iš tokio atstumo, vadinasi už paties kreiserio energinius ginklus jo ginklas yra kone dvigubai galingesnis, vadinasi, jis yra suknistai per arti. Tokiu atveju vienintelė išeitis - apsigręžti, įjungti avarinę pavarą ir brėžti vektorių šalin, nelaukiant, kol priešas pagaliau prisistatys.

Prašneko antrojo radaro operatorius:

- Iki taikinio torpedai liko keturiasdešimt sekundžių. Abiejų vilkų kursai tie patys, pagreitis sumažėjęs iki vieno g.

- Ką gi, malonu girdėti. Pone Helsingai, būčiau labai dėkingas, jei svetingai pasitiktumėte viską, ką mūsų draugai pasiųs mums įkandin. Nežinau, ką jie metė į "Kunigaikštį Vaclavą", bet verčiau nesuteikime galimybės to pakartoti. O dabar, ponai, nuolankiai atsiprašau, man reikia paskambinti. - Mirskis užsidėjo ausines ir prisuko garsą. - Ryšiai, prašau sujungti su komodoru.

Spragt.

- Pone komodore...

- Ar mes jau traukiamės?

- Taip, pone komodore. "Kunigaikštis Vaclavas"...

Staiga it peilis per ausis čiūžtelėjo dehermetizacijos aliarmo signalas.

- Visi į sumautus postus! - užkriokė kapitonas. - Su skafandrais!

Jis plėšte nusiplėšė telefono ausines. Karininkai ir eiliniai strimgalviais puolė prie avarinių spintų, paskubomis sušoko į skafandrus ir nerangiai grįžo į postus, o tie, kurie trumpam buvo juos pakeitę, patys nuskubėjo į patalpos gilumą. Tiltelis, kaip ir kiti laivo nervų centrai, buvo hermetizuotas autonomiškai, bet Mirskis nenorėjo rizikuoti. Vargu ar kautynėse tarp laivų avariniai skafandrai būtų kuo nors pagelbėję, tačiau dekompresija - visai kas kita. Žvaigždėlaivyje ji galėjo sukelti nemenkesnę grėsmę nei gaisras ar Hokingo spinduliuotė.

- Žalos kontrole, raportuokite, - paliepė kapitonas.

Pribėgęs puskarininkis atkišo jam skafandrą. Mirskis atsistojo ir neskubėdamas, dukart patikrinęs kostiumo būklę, apsivilko.

- Pone kapitone, raportuoju: denyje A smarkiai kritęs slėgis.

Dekompresija kritinė, oras ir toliau nuteka. Taip pat, leiskite pranešti, sugadintas trečiasis lidaro spinduliuoklio kvadrantas.

- Patikrinkite, kad visi būtų tinkamai užsisagstę. Artilerija, radarai, kokia padėtis?

Atsiliepė pirmojo radaro operatorius:

- Torpedai liko penkiolika sekundžių. Vaiduoklio kursas nekinta, turėtų dvidešimčiai sekundžių patekti į mūsų aprėpties zoną, o paskui likti užnugaryje.

- Visi vamzdžiai užtaisyti, - pranešė Helsingusas.

- Žalos kontrole, sutaisykite gyvybės palaikymo sistemą! Kas ten, po galais, nutiko?

- Pone kapitone, jau išsiaiškinau. Kažkokia tarša. Šaltinis pačioje sistemoje. Keistos organinės, silpnos koncentracijos molekulės. Taip pat... ėė... paskiri ugnies židiniai. Išsidėstę beveik po visą denį A. Lidaro tinklas pažeistas ten, kur pataikė nuolaužos. Be to, šešiolika įgulos narių pažymėti kaip nukentėję. Visi buvo į kosmosą atsivėrusioje denio dalyje.

Artilerininkai paskelbė:

- Iki torpedos forsuoto greičio fazės - penkios sekundės.

- Nagi apžlibinkime juos, - pasiūlė Helsingas. - Tinklą visu pajėgumu!

- Klausau, pone leitenante! Multispektrinis impulsas aktyvuotas visu pajėgumu!

Helsingas pasviro į šalį ir kažką sušnibždėjo į ausinių mikrofoną. Pirmasis radiolokatorius jam atsakė taip pat šnibždomis. Radaro operatorius, visą dėmesį sutelkęs į milžinišką lazerių tinklą ant laivo, kurį laiką darbavosi mygtukais bei svirtelėmis, o Helsingas su dviem padėjėjais savo ruožtu diegė komandas.

Skleisdamas iškreipto erdvėlaikio raibulius, "Lordas Vanekas" spruko nuo nebyliųjų persekiotojų stačiu kampu jų trajektorijų atžvilgiu. Dvi torpedos su sūriojo vandens varikliais nuskriejo į priešo laivus tartum ryškios branduolinės kibirkštys. Gerą dalį kreiserio korpuso sandariai dengianti plokščių mozaika sumirguliavo lazerių šviesomis. Tūkstančiai tarpusavyje derančių ir visiškai nederančių atspalvių sutvisko it briliantinė karūna. Iškrova buvo milžiniška, daugelio gigavatų, ir laivo apkala plykstelėjo tarytum užsiliepsnojusi. Pašvaistė iš pradžių išsiplėtė, o paskui ėmė telktis į du siaurus spindulius. Šie būtų už tūkstančių kilometrų kiaurai pradeginę plie-

ninį šarvą.

Kai iki priešo laivų liko trys tūkstančiai kilometrų, padrikai vingiuojančios torpedos išvystė maksimalų greitį. Vengdamos hipotetinių priešo lazerių, trikdžių bei kitokių kontrveiksmų jos dešimt kartų greičiau už ikikosminės eros tarpžemyninės balistines raketas skriejo kripėmis ir ringiais bei kliovėsi pasyviaisiais jutikliais ir sudėtingais antispufmgo algoritmais. Įveikti atstumui ir išsiaiškinti, kad priešo gynybos beveik net nėra, torpedoms neprireikė nė trisdešimties sekundžių.

Stebint iš "Lordo Vaneko" tiltelio, susidūrimas atrodė gana kasdieniškai. Vienas persekiotojų paprasčiausiai išnyko - jį pakeitė besipučianti skeveldrų ir įkaitusių dujų sfera, gerokai ryškesnė už atominio sprogimo grybą; kai laivas driokstelėjo ir variklio apsodai subyrėjo į šipulius, antimedžiaga išsiliejo į metalinio vandenilio marmalą, ir prasidėjo egzotinių subbranduolinių reakcijų chaosas.

Beje, iš dvylikos torpedų taikli buvo tik viena.

- Pone kapitone, leiskite pranešti: sugavome daugiau neutrininių impulsų, - paskelbė radaro operatorius. - Siųsti ne iš to, kurį nukovėme...

Mirskis atidžiai stebėjo pagrindinį monitorių.

- Žalos kontrole, kas girdėti denyje A? Vairininke, ar visi laikosi atsitraukimo plano?

- Denyje vis dar vakuumas. Pasiunčiau remonto grupę, bet atsakymo kol kas nėra. Ketvirtajame utilizatoriuje kritęs slėgis. Kad oras nutekėtų išorėn, požymių nėra. Rimti energijos nuostoliai tinkle, kažkur netenkame ištisų megavatų.

- Kapitone, žinia apie atsitraukimą pasiųsta prieš minutę. Kol kas visi... - Vulpis išsiplūdo. - Pone, "Kamčiatka" dingusi!

- Kur, po šimts velnių?! - palinkęs į priekį užriko kapitonas.

- Nepagaunu dar vieno "savo-svetimo" signalo, - įsiterpė radaro operatorius. Jo akys išsiplėtė. - ..."Kamčiatkos".

Be paliovos tįstantys Imperijos laivų vektoriai pagrindiniame tiltelio monitoriuje jau atitiko 300 kilometrų per sekundę greitį ir vis dar šliaužė aukštyn. Nebepasiekiama paskirties planeta kabojo centre.

Mirskis pažvelgė į padėjėją. Šis nerimastingai žiūrėjo į savo kapitoną.

- Turime pripažinti, kapitone, jie kaunasi mums dar nežinomais metodais...

Raudonos šviesos. Staugiančios sirenos. Puskarininkis iš Žalos kontrolės, šaukiantis į pokalbių dūdą įsakymus.

- Kokia padėtis?! - užriaumojo Mirskis. - Kas, velniai rautų, dedasi?!

- Denio B pirmajame segmente krinta slėgis! Nė vieno denio, nuo A iki D, trečiajame segmente barometras nieko nerodo. Dega paskirstymo stendas D-95 keturioliktoje sekcijoje! B-45 viena sekcija atvira, viena dega! B denyje iš viso nebegaliu suregistruoti žalos, C - viskas išdaužyta...

- Viską aukščiau denio F užplombuokite, - įsakė perbalęs kapitonas. - Tučtuojau! Artilerija, paruoškite antrąjį ir trečiąjį masalus...

Deja, gelbėti kapitono laivą buvo per vėlu: į deimanto putomis sustiprintą korpusą šešių šimtų kilometrų per sekundę greičiu trenkęsis virusinių replikatorių debesis pagaliau išsigraužė kelią per penkis denius ir pasiekė variklių skyrių. Ir kibo graužti, ir pašėlo daugintis...

Vasilijaus balsas tirtėjo iš baimės ir nervų, kas kitokiomis aplinkybėmis būtų skambėję juokingai.

- Suimu jus už kenkimą, išdavystę, piktybišką naudojimąsi uždraustomis technologijomis, už paramą Naujosios Respublikos priešams! Pasiduokite, antraip gailėsitės!

- Jei nenori kulniuoti namo pėsčias, užsikimšk ir įsitverk štai šito krėslo atlošo. Martinai, gal padėtum jam... Štai taip. Man dar reikia uždaryti angą...

Rachelė bjaurėdamasi apsidairė. Vaizdas nuostabus - aplink žvaigždės, priešais, tarytum marmurinė žydrai balta haliucinacija, kabo didelė, kuprota Žemės tipo planeta, - bet į ausį kvaksi tas snarglėtas mėmė. Dabar ji abiem rankomis iš vidaus laikėsi už stogdangčio, o abiem kojomis - už piloto krėslo. Ir stengėsi nei vieno, nei kito nepaleisti. Kai pirmiau iškišusi galvą pro angą, išvydo, kas graibstosi už antenos, išsyk šmėstelėjo mintis kuo greičiau lįsti vidun ir įjungti papildomus variklius - kad tik nušveitus tą nevėkšlą šalin. Aklo įniršio pagauta, ji taip nuožmiai sugriežė dantimis, kad nusigandęs Martinas net paklausė, bene radusi skafandre proplėšą.

Vis dėlto kruvina tūžmasties migla kaipmat išsisklaidė, tad Rachelė sugriebė Vasilijui už rankos ir kažkaip sugebėjo jį su visu išsipūtusiu avariniu skafandru įsitraukti vidun.

- Leidžiuosi, - perspėjo moteris.

Šlaunimis apsivijusi krėslo atlošą, ji atkabino stogdangčio velkę, šiek tiek jį nuleido ir vėl užfiksavo. Kabina po Rachele išsyk prisigrūdo sausakimšai: Vasilijus neišmanė, kaip nesipainioti po kojomis, o Martinas nėrėsi iš kailio, mėgindamas atlaisvinti bent kiek erdvės. Moteris, įsikibusi lyno, atsistojo ant savo krėslo, tada vėl įsitvėrė stogdangčio, vos vos šį kilstelėjo ir užtrenkė galutinai. Suspragsėjo gal dešimt mažyčių dangtį įtvirtinančių fiksatorių.

- Puiku. Autopilote, kabiną hermetizuoti, slėgį sureguliuoti! Martinai, gal paduotum antai tą dėžę? Ne, šita - tualetas, jos verčiau neatidaryk.

Iš specialių orlaidžių viršuje šnypšdamas plūstelėjo oras. Priekinį langą išsyk užklojo balto rūko verpetai.

- Gerai. Dabar paklausyk. Tu ne savo laivyno laive. Jei tylėsi, nuleisime tave į planetą. Pamėgink dar bent sykį pakartoti, kad mane suimi, ir būsi ištrenktas laukan.

- Uhhumm...

Prokuroro-stažuotojo akys iššoko ant kaktos, o skafandras ėmė bliūkšti.

Už sėdynių įsispraudęs Martinas krenkšdamas ir velniuodamasis rausėsi dėžėje.

- Šito tau reikėjo? - paklausė atkišdamas Rachelei susuktą kabamąjį gultą.

Persisukusi krėsle, ji vieną hamako galą pritvirtino prie sienelės, o patį regztį išvyniojo į Martino pusę. Šis išplaukė iš už krėslų, koja vos neužbruožė moteriai per galvą, bet vis dėlto gultą sėkmingai sugavo ir įtvirtino.

- Ei tu, lįsk iš skafandro ir ropškis į hamaką, - paliepė Rachelė Vasilijui. - Kaip matai, vietos čia ne kažin kiek. - Ji spūstelėjo sklendelę ir šalmas, atsikabinęs nuo skafandro, nuplaukė šalin. Vikriai sugavusi, moteris pakišo jį po krėslu ir Martinui pridūrė: - Ir tu verčiau nusivilk.

Jis vargais negalais iki pusės išsinėrė iš kostiumo, plastikiniame maiše liko tik apatinė kūno dalis. Vasilijus tuo metu nerangiai grūmėsi su suglebusia šalmo pūsle. Martinas stumte įstūmė jaunąjį prokurorą į regztį ir išplėšė jo galvą iš šalmo.

- Jūs suim... - Vasilijus laiku prikando liežuvį. - ...ee... ačiū.

- Tik nesvajok užgrobti luotą, - niūriu balsu perspėjo Rachelė.

- Autopilotas nustatytas klausyti tik mano balso. O su taviškiais mes nebenorime turėti jokių reikalų.

- Naa... - Miuleris atsiduso. - Ttai yra... aš tik... - Jis paklaikęs apsidairė. - Mes žūsime?

- Asmeniškai aš neketinu, - ryžtingai atsakė moteris.

- Bet priešo laivai... Juk jie...

- Tai Šventė. Ar bent nutuoki, kas tai yra?

- Jeigu ką nors žinote, reikėjo papasakoti Admirolo žmonėms. Kodėl nepapasakojote? Kodėl?..

- Pasakojome. Niekas mūsų nesiklausė.

Vasilijus akivaizdžiai stengėsi suprasti. Vis dėlto pakeisti temą buvo lengviau nei mąstyti apie nesuvokiamus dalykus.

- Ką darysite toliau? - paklausė jis.

- Na... - Rachelė tylutėliai švilptelėjo pro dantis. - Asmeniškai aš ketinu nutupdyti šį luotą, tarkime, kur nors netoli Naujojo Petrogrado, užsisakyti jaunavedžių numerį "Karūnos" viešbutyje ir pagulėti šampano vonioje, o Martinas galės penėti mane juodos duonos sumuštiniais su ikrais. Iš tikrųjų tolesni mūsų veiksmai priklausys nuo Šventės. Jei Martinas neklysta...

- Gali neabejoti, - įsiterpė jis.

- ...tada Naujosios Respublikos flotilė tyliai išnyks, ir niekas jos daugiau nebepamatys. Štai ką reiškia manyti, esą visi žaidžia pagal vienodas taisykles. Na, mes kol kas dreifuosime planetos link, o paskui, iš visų plaučių šaukdami, kad esame neutralūs, įjungsime variklius ir leisimės. Vaikeli, Šventė - visai ne tai, kuo ją laiko tavo vadai. Taip, Naujajai Respublikai ji pavojinga - tas tiesa. Bet koks tas pavojus ir kaip su juo kovoti, taviškiai net nenutuokia. Jeigu pradėsite šaudyti - tik paakinsite Šventę atsakyti tuo pačiu, o šaudyti ji sugeba kur kas geriau nei jūs.

- Bet mūsų laivynas nenugalimas! - su įkarščiu paprieštaravo Vasilijus. - Tai nenugalimiausias laivynas dvidešimties šviesmečių spinduliu! Ką jūs, anarchistai, išmanote? Jūs net stiprios vyriausybės neturite, ką ir kalbėti apie laivyną!

Rachelė prajuko, netrukus prie jos prisidėjo ir Martinas. Jiedu juokėsi vis garsiau ir netrukus jau kurtinamai - tokioje ankštumoje - kvatojo.

- Kas tokio juokingo? - įsižeidęs paklausė Vasilijus.

- Paklausyk. - Martinas kone apsivertė krėsle, kad galėtų žiūrė-

ti prokurorui-stažuotojui į akis. - Tas teorijas tu įsiurbęs su motinos pienu: stipri valdžia, dieviškasis valdančiosios klasės pranašumas, firmos administracijos privilegija nuogą proletariato pasturgalį nudrožti rimbu ir panašūs marazmai. O ar niekada nepagalvojai, kad JT sistema irgi veiksminga ir kad egzistuoja ji dvigubai daugiau laiko nei jūsiškė Naujoji Respublika? Kaip matyti iš Šventės pavyzdžio, cirkui vadovauti galima visaip, o konservatyvios hierarchijos, tokios kaip ta, kurioje užaugai tu, permainoms dažniausiai būna nepakančios. Štai kad ir JT, bent jau po Singuliarumo ir planetos Antikonstitucijos paskelbimo... - Jis prunkštelėjo. - Kadaise kraštutiniai anarchistai JT laikė pusiau fašistine pasaulio vyriausybe - dvidešimtame, dvidešimt pirmame amžiuje, kai artinosi Singuliarumas, ir šoko dėl ateities ištiktoje civilizacijoje buvo madinga stipri valdžia. Vėliau tendencija pasikeitė - autoritarinės valdžios nesugebėjo išsilaikyti, mat kuo būdavo griežtesnės, tuo sunkiau atsigaudavo, per vieną naktį netekusios devynių dešimtadalių gyventojų. Tarkime, jei esi Centrinio banko valdytojas, ne itin malonu vieną gražų rytą patirti, jog ne tik praradai devyniasdešimt procentų mokesčių mokėtojų, bet likusieji dar ir laiko pinigus atgyvena.

- Bet juk JT - vyriausybė... - mėgino paprieštarauti Vasilijus.

- Ne, - iš karto pertraukė jį Martinas. - Tai - šnekų malūnas. Susikūrė kaip organizacija - derybų tarpininkė, ilgainiui tapo biurokratine struktūra, dar vėliau - tarptautinės prekybos ir standartinių sutarčių agentūra. Po Singuliarumo JT tapo pavaldžios Interneto inžineriniam korpusui. Žodžiu, tai ne Žemės vyriausybė, o tik liekana struktūrų, kurias tu iš tiesų galėtum taip vadinti. Štai ši liekana ir stengiasi visų labui. Pasaulinė vakcinavimo programos, prekybinės sutartys su ne Saulės sistemos vyriausybėmis, prieglobsčio garantija katastrofos atveju - tokius klausimus aptaria JT. Bet iš tikrųjų jos nieko neveikia, apsieina netgi be užsienio politikos. Tai tik ant lazdos pamauta galva, kurią galima parodyti jūsų politikams. Kartais, kai reikia sukurti solidaus projekto įspūdį, JT kas nors pasinaudoja kaip iškaba, bet, tarkime, iš Saugumo Tarybos tikėtis nuomonių vienybės - tas pat, kas tikėtis, jog katės maiše sugyvens draugiškai.

- Bet juk jūs... - vos prasižiojęs Miuleris baugščiai dirstelėjo į Rachelę.

- Jūsų Admirolui sakiau, kad Šventė - ne žmonės. - Spren-

džiant iš balso, ją baigė priveikti nuovargis. - Jis padėkojo ir toliau sau planavo puolimą. Todėl jie visi netrukus ir žus. Jūsiškiams paprasčiausiai stinga lankstumo. Tai akivaizdu net iš kuklaus - nors ir siaubingo - mėginimo pažeisti priežastingumo principą. - Moteris paniekinamai suprunkštė. - It kokie tešlagalviai tikėjosi lyg niekur nieko atkaksią uždara laiko kilpa ir visus apmulkinę iššoksią savaite anksčiau už Šventę. Lyg Eschatonas galėtų nieko nepastebėti, lyg Šventė būtų atominėmis bombomis apsikarsčiusi pirmykštė banda.

Rachelė pulte sumirksėjo žiburiukas.

- Tik pažiūrėk, - tarstelėjoMartinas.

- Prasideda. Verčiau prisisek. Gali pakratyti.

- Nesuprantu. Kas atsitiko? - sunerimo Vasilijus.

Martinas, ištiesęs ranką, pakraipė stoge įtaisytą nedidelį lęšį ir atsigręžė į Miulerį.

- Na, vaiki, fokusų moki?

- Ne. O kodėl klausiate?

Martinas parodė į monitorių.

- Laivai su spygliais. Arba Antikūnai. Nuotoliniai jautruoliai, apginkluoti... tau geriau nežinoti - kuo. Rajūnai, Modeliuotojai, Daiktai. Piktos, alkanos nanomašinėlės. Žodžiu, pilkosios gleivės.

- Oi. - Vasilijus mažne nualpo. - Sakote, jie...

- Pasitiks laivyną ir apuostys, apžiūrės. Deja, vargu ar komodoras Baueris suvokia, kad, norint išvengti pražūties, reikia leisti draugiškus garsus. Jam vis dar atrodo, kad bus mūšis, na, su šūviais ir raketomis. Gerai, jei jie nuspręs pasikalbėti. Juk Šventė minta informacija. Mes patys būsime visiškai saugūs, kol ją maitinsime ir nešaudysime. Laimė, Šventė nesupranta humoro. Žavisi juo, bet neįkerta. Taigi, kol linksminsime, ji mūsų nesuės. Galime netgi nusipelnyti, kad viršesnysis protas atšauktų Galiūnus ir leistų mums saugiai nusileisti. - Martinas siektelėjo maišo, kurį buvo paėmęs iš dėžės, įspraustos už sėdynių. - Rachele, transliacijai pasiruošusi? O tu, vaiki, užsidėk štai šitą. Vaidinimas prasideda.

Vasilijui prieš veidą tarsi pajuokai kabojo raudona nosis.

Telefonų remontininkė

Įsitaisęs gerokai ištemptoje orbitoje beveik šešiasdešimt tūkstančių kilometrų virš provincijos miesto Plocko, pirminis Šventės branduolys tuko ir mėgavosi informacijos liūtimi. Nors, palyginti su kai kuriais ankstesniais sustojimais, derlius šioje sistemoje buvo gana skurdus, Rošaras, neįprastas ir įdomus egzempliorius, vis dar stebino. Klajodama Šventė matė ne vieną primityvų pasaulį, bet šis buvo visiškai kitoks.

Kai išvyko pirmieji kosminiai burlaiviai - vieni į naujus, dar nematytus pasaulius, kiti jau pažįstamais keliais atgal į anksčiau lankytų civilizacijų aruodus, - Šventė liko gausinti išteklių. Pačioje planetoje reikalai klostėsi ne kažin kaip. Tiesa, tautosakos ir medžiagos apie socialinius šios stebėtinai statiškos visuomenės papročius pavyko surinkti nemažai, tačiau informacijos kanalų pasiūla buvo skurdi, o informacijos prekių paklausa tiesiog varė į nevilį. Žinoma, daugiausiai duomenų tiekė nelaimėlės sąmonės, prievarta įkeltos kai kurių labiausiai ištvirkusių, kad nepasakius - amoralių, Pakraščio elementų. Kritikai, kuriuos instinktas skatino nenuilstamai aiškinti ir analizuoti, be paliovos bėdojo dėl vargšės kolonijos, ištiktos ekonominio singuliarumo katastrofos, bet tokie dalykai Šventei nerūpėjo. Artinosi metas keliauti toliau: atėjo pirminės žinios iš Oorto debesyje burbuliuojančių ir čirpiančių Pirklių. Ryšiai su ta civilizacija buvo jau beveik užmegzti.

Kiekvienas iš aukštosios orbitos paleistas kosminis burlaivis - o buvo jų šimtai - gabeno po vieną kauzalinių kanalų galą - juodąją dėžę su kvantinės koreliacijos būsenos dalelėmis; atitinkamos antidalelės likdavo Šventei. (Teleportuojant žinomą trečiosios dalelės kvantinę būseną į vieną susietųjų dalelių, duomenis tarp terminalų būdavo galima perduoti be galo greitai, kai vieną bitą atstoja vienas susietasis kvantinis taškas.) Burlaiviams nuvykus kur numatyta, kanalai turėjo būti sujungti į Šventės kūrėjų konstruojamą komunikacinį tinklą. Šventei nebeblokuojant atgalinio ryšio su Rošaru kanalo,

planetos gyventojams galėjo atsiverti visa to lygmens, kuriam jie priklauso, informacija.

Kažkur Sputniko kryptimi kilo smulkių nesklandumų: saujelė lėtų, apkiužusių laivų neperspėję prisiartino prie Galiūnų ir ėmė į juos šaudyti iš primityvių energinių ginklų. Galiūnai atsakė su mirtina kantrybe - kas jiems grasino, mirė. Kažkoks mažas laivelis, užpuolime akivaizdžiai nedalyvavęs, laimingai išsisuko. Nemažai antrosios antpuolio bangos dalyvių leidosi sprukti. Jų taip pat buvo pasigailėta. Šventei jie beveik nerūpėjo. Vargu ar taip beatodairiškai priešiškai nusiteikęs intelektas galėjo būti patikimas informacijos šaltinis, o su kitais Šventė galėjo pasikalbėti ir vėliau, jiems atvykus.

Oras gelbėjimosi luote buvo pritvinkęs prakaito smarvės ir bezdalų. Rachelė sėdėjo susikūprinusi ir bukai spoksojo į monitorius, o apačioje griaudėjo ir kaukė raketos. Nors menkiausias vienos jų kryptelėjimas į šalį būtų kaipmat juos pražudęs - nespėtų nė mirktelėti, - stebėdama judėjimą moteris jautėsi ramiau. Buvo nežmoniškai nuvargusi ir ketino, kai nusileis, miegoti mažiausiai tris dienas. Iš "Lordo Vaneko" jie pabėgo prieš keturiolika valandų - o prieš tas keturiolika valandų buvo nemiegota para. Jeigu ji mestų tas pastangas neužmigti...

- Mįslė ta man mįslinga. - Padaras monitoriuje sukaukšėjo iltimis, raudoni atšvaitai ant jų atrodė it kraujas. - Kodėl ne dėmesys jums į Galiūnus?

- Daugiau jiems įsiskolinti jau negalėčiau, - kaip išgalėdama ramiau atsakė Rachelė.

"Neutronų srautas stabilus, dešimt kilobekerelių per minutę", - pranešė jai implantai. Kitaip tariant, keturias stabdymo fazės valandas reikės ištverti šimtą kartų daugiau spindulių nei jų tektų šviečiantis rentgeno aparatu. Luoto variklis po grindimis drebėjo tartum gyvas. Už krėslo siūravo Vasilijaus regztis. Užmigo bėdulis stebėtinai greitai - kai tik patikėjo, jog išorėn niekas nebeišmes. Keturios mirties atviroje erdvėje laukimo valandos jam buvo tikra kančia. Nemenkiau išvargęs, nutviekstas blausiai raudonos komunikatoriaus šviesos, savo krėsle tyliai knarkčiojo Martinas. "Niekas taip neatpalaiduoja, kaip žinia, jog mirtis atidedama", - pagalvojo Rachelė. Štai kodėl ji pati vis dar negalėjo užmigti.

- Nėra skolos tokiam mokėjimui, - tarė keistoji būtybė. - Jumyse daug entropijos sumažėjimo.

- Tavo vertimo programa padususi, - perspėjo moteris.

- Ir klausimas toks pat? Manome taip, mes. Pakartotinas kitaip: klausimas štai kodėl nepuolate Galiūnų kaip kiti laivai?

Rachelė susikaupė ir atsakė labai lėtai:

- Todėl, kad mes nesame tos ekspedicijos nariai. Mūsų ketinimai kitokie. Mūsų ketinimai taikūs. Norime keistis informacija. Mes jus palinksminsime. Ar suprantamai pasakiau?

- Ahammm. - Padaras monitoriuje apsuko galvą, kad galėtų pasižiūrėti į priešingą pusę. - Suprantames tave. Apie taikų ketinimą Galiūnai sužinios. Ne dalis jūs planetos teritorializmo organų?

- Ne, mes iš Žemės.

Martinas liovėsi knarkęs, ir Rachelė ėmė šnairomis jį stebėti. Nėmaž neatrodė pailsėjęs. Pramerkęs vieną akį, savo ruožtu žiūrėjo į ją.

- Žmonės iš ten kilę, - pridūrė ji.

- Apie Dirvą žinau. Irgi apie žmonas žinau. Informacija pilna vertės, viską sakyk.

- Viskam būna tinkamas metas, - aptakiai atsakė Rachelė. Ištverti tvanką kabinoje buvo vis sunkiau. - Ar nuo Galiūnų mes apsaugoti?

- Ne aš suprantu, - negyvu balsu tarė padaras. - Mes būsime pranešę Galiūnam apie ketinimą. Ar nėra tas saugumas?

- Nevisai. - Moteris vėl dirstelėjo į Martiną. Šis suraukė antakius ir vos pastebimai papurtė galvą. - Jeigu Galiūnams pranešite, kad mes ne užpuolikai, ar to pakaks, kad jie mūsų neėstų?

- Ahamm! - Baidyklė sumirksėjo. - Gal ne.

- Supratau. O ko reikėtų, kad jie mūsų nesuėstų?

- Kam rūpestis? Kalbėk tik.

- Aš nesirūpinu. Tik nieko neketinu apie save pasakoti, kol Galiūnai gali man grasinti. Ar supranti?

- Šššūūdmmmvvv... fe! Nelinksmins, hmmmum. Suprasta. Gerai, Galiūnai neės. Dieta ant jumi. Viską dabar sakysi?

- Žinoma. Bet pirmiau... - Rachelė užmetė akį į autopiloto monitorių. - Čia nebėra kuo kvėpuoti. Šį laivą būtinai reikia nutupdyti. Ar tai įmanoma? Gal gali apibūdinti leidimosi sąlygas?

- Aišku. - Padaro galva šoktelėjo aukštyn ir vėl nusileido - tai buvo paikokas mėginimas imituoti linktelėjimą. - Nerūpestis tau nusileisti. Gali rasti daiktus pasikeitusius. Geriausias uostas čia pirmiau. Mes Kritikai.

- Aš ieškau vieno žmogaus, - prisipažino Rachelė, nutarusi medį lenkti, kol jaunas. - Ar jūs įdiegę ryšių tinklą? Galite tą žmogų mums surasti?

- Gali egzistuoti ir galime. Vardas koks?

- Rubinšteinas. Buria Rubinšteinas.

Rachelei už nugaros sušiurenęs, sujudęs Vasilijus įsiūbavo hamaką.

- Atsiprašau. - Baidyklė pasviro į priekį. - Rubinšteinas vardas? Revoliucionierius?

- Taip.

Martinas klausiamai suraukė kaktą. "Paaiškinsiu vėliau", - žvilgsniu pakuždėjo jam moteris.

- Žino Sesuo Burią. Gudrybių Sesuo Septintoji. Biznis jum su Ekstropijos andergraundu?

- Visiškai teisingai. Ar gali man pasakyti, kur jis?

Padaras monitoriuje išsiviepė.

- Darom geriau. Iš orbitos į pasimatymą imam jus dabar.

Vasilijus sėdėjo hamake išvertęs akis.

Lipti į gelbėjimosi luotą Admirolas nenorėjo.

- Nnnu-nu-nu... - vapėjo seilėdamasis ir piktai dilbsėdamas kairiąja akimi. Dešinioji pusiau primerkta blykšojo nebegyva.

- Jūsų Šviesybe, nebruzdėkite. Pasiskubinkime.

Robardas nerimastingai dirstelėjo per petį, tarytum baimindamasis pamatyti pro šliuzą iš paskos lendančią kuprotą, apsiseilėjusią Nelaimę kruvinais nagais.

- Nnniekaddda neppasiddd... - Tiek Kurtcas dar išspaudė. Paskui jo galva nusviro ant krūtinės.

Robardas tvirčiau sugriebė jo vežimėlį ir įstūmė į ankštutėlį luotą.

- Kaip jis ir ištvers... - susirūpinęs pratarė leitenantas Kosovas.

- Galai žino. Parodykite, kur pririšti krėslą, ir skriskime. Apačioje bus daugiau galimybių jam padėti...

Koridoriuje kitapus šliuzo gedulingai užkaukė sirena, ir Robardas susiraukė iš skausmo ausyse. Kosovas ištiesė ranką kitam karininkui, trečiojo rango kapitonui, virš peties ir trūktelėjo avarinį svertą. Išorinės luoto durys šnypšdamos užsidarė.

- Kas atsitiko?! - šūktelėjo kažkas iš kokpito.

- Dehermetizacija šioje sekcijoje! Duris užsandarinti!

- Klausau, duris užsandarinti! Admirolas viduje?

- Taip. Eini?

Vietoj atsakymo susvyravo denis. Robardas viena ranka įsitvėrė kažkokio strypo, kita - Admirolo vežimėlio. Dusliai supokšėjo lūžinėjančios jungtys, ir po akimirkos luotas, atitrūkęs nuo nelaimės ištikto laivo, pro tyčia atvertą spragą ėmė kristi į iškreiptos erdvės lauką, dar pakankamai stiprų, kad suplėšytų mažąjį laivelį į skutus. Kol pilotas, kad ir kas jis buvo, tempdamas luotą šalin, grojo fugą lygsvaros balansuokliais, karininkai ir saujelė išrinktųjų puskarininkių bei eilinių graibstėsi kas už ko. Galiausiai po kojomis tyliai suburzgęs variklis grąžino svorį ir visi pasijuto stovį įprastoje plokštumoje. Robardas su lynu rankose palinko prie vežimėlio.

- Gal man kas nors padėtų?

- Ko pageidaujate? - Leitenanto Kosovo akys už pensnė stiklų atrodė it pelėdos.

- Vežimėlį reikia pririšti. Kur ketiname leistis? Ar gydytojas šiame luote yra? Mano poną reikia kuo greičiau nugabenti į ligoninę. Jis sunkiai serga.

- Žinoma, žinoma. - Kosovas užjaučiamai nužvelgė ir patarnautoją, ir snūduriuojantį Admirolą. - Duokite šen.

Robardas padavė jam kitą lyno galą, ir jiedu pririšo krėslą prie keturių iš grindų kyšančių varžtų. Kiti karininkai patyliukais aptarinėjo padėtį ir atsargiai vyniojo iš spintelių paimtus regzčius. Nuotaika tvyrojo slogi. Nors karininkai ir džiaugėsi išgyvenę, bet tuo pat metu gėdijosi nepasilikę žūstančiame laive. Vis dėlto beveik visi jie buvo iš Admirolo vadavietės, o tikrieji kariai likę postuose didvyriškai grūmėsi su laivą ėdančiu maru.

Kamputyje raudojo visai jaunas leitenantas, ir niekas nebūtų jo paguodęs. Aplinkai visiškai abejingas Admirolas kažką niurnėjo ir irzliai kosčiojo. Pasilenkęs prie jo Kosovas pasiteiravo:

- Mano Admirole, ar galėčiau kuo nors padėti?

- Mes jam padėti veikiausiai nebegalime, - liūdnai atsiliepė Robardas, rūpestingai prilaikydamas vadą už peties. - Nebent gydytojai dar ką nors...

- Admirolas mėgina šnekėti! - pertraukė patarnautoją leitenantas. - Netrukdykite klausytis! - Jis prikišo ausį senajam kariui prie pat lūpų. - Jūsų Kilnybe, ar girdite mane?

- Ahhbrahh, - sugargė senolis iš pat galugerklio.

- Meldžiu, nejaudinkite jo! Admirolui būtina ramybė.

- Kosovas nusvilino tarną grėsmingu žvilgsniu.

- Verčiau patylėtum!

- Ahhbrrrahh... urrr... skrrrehh?..

Robardas krūptelėjo.

- Jūsų Šviesybe, leiskite raportuoti: leidžiamės į planetą, - vadui pasakė leitenantas. - Netrukus atvyksime į sostinę.

Žinoma, apie laivyną, kuris pakliūti į sostinę nebeturėjo jokių galimybių, jis nė neužsiminė.

- ...eerrrai. - Admirolas kiek atsipalaidavo, užsimerkė. - ...žžž Nėėgę. Dduokit... iemms.

Įstangų galutinai išsekintas senasis vadas suzmeko. Jo tarnas pasitempė, jųdviejų su leitenantu žvilgsniai susidūrė.

- Jis niekada nepasiduoda, - tyliai ištarė Robardas. - Net tada, kai iš tikrųjų derėtų. Vieną gražią dieną būtent tai jį ir pribaigs...

Trobele ant vištos kojelių keliaudamas per dykrą, visai neseniai be tarpstočių peršokusią iš bukolinio feodalizmo į transcendentinį posthumanizmą, Buria Rubinšteinas sapne klajojo po griūvančias imperijas.

Revoliucionieriai buvo ideologiškai ištikimi pačių iki galo neperprastai transcendencijai - kol ji jiems pasirodė visu grožiu ir grynuoju pavidalu, nepažini, tarytum keistų keisčiausios informacijos ledkalnis, išniręs iš užšalusios entropijos jūros. Tokiai transcendencijai jie buvo nepasiruošę, mat niekieno neperspėti. Revoliucionieriai rėmėsi miglotais tautosakiškais prisiminimais apie internetą ir gausybės ragus bei technologijas garbinančiu krovinių kultu - bet kad ir kiek jie čiupinėjo dramblį, jo kontūrų vis tiek nejautė, to naujojo reiškinio esmės nenuvokė, o jų troškimai gimdė vis kitokias mutacijas, kurioms formą suteikdavo Šventės mašinerijos fazinė erdvė.

Įsivaizduokime žmogų, užaugusį aplinkoje be telefono, fakso, vaizdo konferencijų, tiesioginių transliacijų, gestų sistemų, šviesos jungiklių. Sakmė bylojo, kad į bet kurį pasaulio tašką galėdavai akimirksniu pasiųsti žinią, ir ta technologija vadinosi "elektroninis paštas". Tačiau toje sakmėje nebuvo pasakyta, kad elektroninis paštas galėtų būti bet koks artimiausias į burną transformuojamas ir draugo lūpomis prabylantis objektas ir kad tai būtų natūraliau už teks-

tines komandas ir pašto maršrutizatorių tinklą. Bendraujant su Žemės tipo kultūromis, Šventei stigo patirties, tad apie stebuklų, kurių prašinėjo žmonės, prigimtį jai tekdavo spėlioti. Ir dažniausiai ji suklysdavo.

Apie ryšius Buria žinojo viską. Kadaise, supdamas jį ant kelio, senelis perpasakodavo iš savo senelio girdėtas legendas apie vadybinės informacijos sistemas, iš kurių apie pasaulį galėdavai sužinoti viską, kas įmanoma; paporindavo legendų apie keistus žmogiškųjų išteklių genijus, kurie prireikus surasdavo bet kokį talentą. Būrelis labiausiai techniškai prakutusių Naujojo Petrogrado disidentų į miesto mansardas ir ant stogų prikaišiojo snapeliais pridengtų vienakių kamerų, kurios transliuodavo vaizdus į Revoliucijos skaitmeninių nervų centrus. Ši tinklą jie taip ir pavadino - vadybinės informacijos sistema.

Prieš išvykdamas iš Plocko Buria nemažai laiko praleido su Timoševskiu. Olegas nuleido Rubinšteiną iš perdėtos savivertės debesų, priminęs, kad Buria tesąs veikėjas iš Naujojo Petrogrado *sovieto*, o šis savo ruožtu - nepiktybinis parazitas laisvosios rinkos kūne, krūvio balanso algoritmas, kurio bus atsikratyta, kai tik visi įvertins tikrąjį vienodų galimybių grožį. Buriai nepakenčiamai nieztėjo (o kartais ir svilino) odą, kol Olego užleisti kirminai mezgė ryšius su jo nervų sistema. Tikslingai klausinėdamas apie keistą buvusio kolegos polinkį į buržuazinį inkrementalizmą, Timoševskis ragino Rubinšteiną sutikti su paaukštinimu, bet tas liko nepalenkiamas. Jei dėl klajokliško gyvenimo būdo jis ir toliau būtų likęs nepasiekiamas, greičiausiai jį būtų išbraukę iš CK. Taigi, kol Valstybinio Ryšių Komiteto kirminai derino santykius su Burios smegenimis, jam kokčiai niežtėjo galvą, kamavo keistos vizijos.

Rubinšteinas sapnavo rastriniais nenatūralaus kolorito vaizdais, regimais nuo sostinės stogų. Daugiaprogramė, visada būdraujanti Revoliucija nuolat žadino beužsnūstančias jo šoninio kelinio kūno sinapses, vertė jas atpažinti įtartino elgesio apraiškas. Buria patyrė, kaip tai trikdo, bet kartu ir ramina - kai matai, jog miesto gyvenimas nenutrūksta, kad ir kokias permainas lemtų Revoliucija. Štai kažkoks jaunuolis šast iš šešėlio į šešėlį - žinoma, skuba pasimatyti su mylimąja; štai žiauresnio sąmokslo forma, šunys riejasi dėl pasaulietinės atsakomybės kaulų, o kvartalo komendantas tuo metu su piktu kėslu tykina paskui įsižeidusį namo valdytoją. Štai sulėtin-

tai išdygsta ir sueižėja, subyra pastatai, milžiniški bekojai žvėrys, iš vidaus bakštinami simbiontų. Buriai visa tai buvo nenusakomai svetima: tas klaikus pusgyvenimis, šliaužiantis per kadaise pažinotą miestą, aidai tų metų, kuriuos jis praleido lyg lavonas atvirame karste. Net žilpinančios šviesos luoto, naktį besileidžiančio lauke už miesto, negrąžino jam buvusio gyvenimo iliuzijos.

Dar jis sapnavo šeimą: keturiolika metų nematytą žmoną, penkerių sūnų, kurio putlų veiduką išdilino laikas ir atstumas. (Vidinės tremties nuosprendis nereiškė privalomo atskyrimo nuo šeimos, tačiau iš solidžios vidurinės klasės giminės kilusi žmona iškart po teismo Burios išsižadėjo, ir jie buvo oficialiai išskirti.) Rubinšteiną įkyriai persekiojo vienišojo bejėgystė, kurią jis taip koneveikdavo ne sapno, o tikrajame gyvenime. Revoliucinė chunta jau vargiai veikė įvykių raidą; taip, dar tebebuvo branduolys, apie kurį telkėsi gaivališki elementai, lęšis, pritraukiantis neapykantos režimo liekanoms spindulį, tačiau pati savaime nieko nereiškė. Žmonėms, dovanai gavusiems pasakišką gerovę ir žinių, valdžia buvo nereikalinga - tai greitai suvokė ir pogrindžio aktyvistai, ir darbininkai, ir valstiečiai, kuriuos revoliucionieriai taip stengėsi mobilizuoti. Ar tik ne tokią mintį Buriai į galvą kalė Kritikė nuo pat tos dienos, kai pagrobė jį iš *sovieto* rūmų: revoliucijai, dėl kurios taip plėšėsi, jis nereikalingas?

Antrąjį Felikso paieškų rytą Rubinšteinas trobelės kampe prabudo nė kiek nepailsėjęs, geliančiomis rankomis, šąlančiomis kojomis. Sesuo Septintoji kažin ką uostinėjo atžalyne palei taką. Laukymės, kurioje jie nakvojo, pakraščiais stovėjo ryškiaspalvės polimerinės jurtos. Medžių jaunuolynas iš paskutiniųjų grūmėsi su milžiniškomis kempinėmis, kurios gviešėsi jį paversti spalvinga geologine atodanga. Visur augo gigantiški paparčiai ir raudongysliai cikūnai, tarpžvaigždiniai kolonistai, pasodinti nematomųjų Šventės sodininkų. Paparčiais rūpinosi kažkokie peles primenantys gyvūnėliai: rankiojo pūvančių atliekų trupinius ir maitino jais iš stiebų augančius čiuptuvus (panašius į saulašares).

Pagal ikisinguliarinį žemėlapį dviem kilometrais anksčiau turėjo būti kaimas, bet šio jie neišvydo nė ženklo. Trobelė prapėdino po ore plūduriuojančia milžiniška geodezine sfera, žvelgiant pro kurią saulėlydis atrodė tarytum gaisras. Pakėlęs akis vienas kiborgas milicininkas pratrūko spiegti ir it beprotis šaudyti į orą, kol sežantas Lukašas jį aprėkė ir atėmė šautuvą.

- Ūkis tai, skystagalvi tu, - ne itin subtiliai paaiškino seržantas. - Toks, kokiame ir pats išsiperėjai, tik šitasai susisuko į rutulį ir lakioja po padanges. Jeigu nesiliausi į jį tratinti, prakiurdinsim tau galvą, matysi.

Kai kurie sargybiniai ėmė kažką marmėti panosėje ir ženklais dangstytis nuo piktos akies - vienas tam netgi pasinaudojo nauju žandikaulių rinkiniu. Triušis kokį puskilometrį, kol jie įsikūrė stovyklavietėje, ėjo priplojęs ausis prie pakaušio. Daugiau incidentų nekilo. Greičiausiai čia ir buvo jų kelio pabaiga.

Iki šiol būrys gana sparčiai žygiavo Imperatoriškuoju plentu, bet priešakyje šį ryte rijo Lysenkos miškas. Smulkūs švelniakailiai, beakiai graužikai beprasmiškai ardė asfalto dangą, o jų išlaupytus gabaliukus kažkur nusinešdavo žiogo didumo ne-skruzdėlės. Progumose tarp paparčių lyg milijonai mikroskopinių dujinių turbinų tyliai dūzgė aukšti moliniai statiniai, visai panašūs į termitynus.

Ponas Triušis įmetė į laužą kempinės apgniaužtą negyvą medgalį. Šis išsyk nerimastingai sutraškėjo, nusirangė juodas dūmas. Buria nusižiovavo, pasiraivė ir atsikėlė paieškoti krūmo. Oras buvo žvarbus. Visi klojo ant žemės miegmaišius, milicininkai niurzgėjo, reikalavo kavos, maisto, lytinių neegzistuojančios virėjos paslaugų. Saugodamasis iš laužo sprigsinčių žiežirbų, triušis atšoko ir parbloškė kareivį. Šis prapliupo keiksmais: kelio danga buvo gerokai įkaitusi.

Nusišlapinęs Buria dar ir pritūpė. Tokioje pikantiškoje padėtyje jį ir užklupo neįprastai globėjiškai nusiteikusi Sesuo Septintoji.

- Su labu sveikinu rytu ir laimingo išsituštinimo linkiu! Naujienas malonės ir svaigaus stebuklingumo štai nešu!

- Prrrr! - Buria rūsčiai dėbtelėjo į gigantiškąją kurmiažiurkę; jo ausys tuo tarpu kaito iš įstangos. - Ar niekas tavęs nepamokė, kad žiopsoti negražu?

- Į ką? - nusistebėjo Sesuo Septintoji.

- Tiek to, - numykė Rubinšteinas. - Kokios tos naujienos?

- Ee, ką ten, svarbumos jokios. - Kritikė mandagiai nusigręžė. - Tik simetringa smaguma...

Buria sugriežė dantimis ir ėmė grabalioti ieškodamas lapų. ("O juk apie tai didžiųjų revoliucionierių biografijose nepaskaitysi, - galvojo. - Juos puolė meškos ir galvažudžiai, persekiojo Karališkoji raitoji policija, ir visos tos istorijos būdavo įsimintinos ir pamokomos, bet nė vienoje knygoje neužsiminta nei apie tualetinio popieriaus

stygių atokiose vietovėse, nei apie minkštų lapų trūkumą, kai jų labiausiai reikia.")

- Klok tik faktus.

- Svečiai! Mano brolių ir sesių lizde pertekliuoja informacija.

- Svečiai? Bet... - Rubinšteinas sutriko. - Tavo broliai ir sesės? Orbitoje?

- Taip! - Sesuo Septintoji, mosuodama trumpomis letenėlėmis, suskato raičiotis žeme, paskui garsiai dunkstelėdama pašoko. - Iš kosmoso svečiai!

- Iš kur? - Buria jau nekantravo.

- Naujoji Respublika! - Kritikė smagiai atkišo didžiules geltonas iltis. - Laivyną pasiuntė. Galiūnus sutiko. Išgyveno kai kas.

- Kas, kad tave skradžiai?! - Užsitempdamas kelnes, Buria net sugrikšėjo dantimis.

- Ambasadorė iš pradinės Žemės. Kažkoks dar kitas kažkas jos avilio išmintinga dalis. Kitas - neaiškumas. Apie tave teiraujasi, privačiai. Nori susitikinėti?

Buria net išsižiojo.

- Jie - ką, čionai skrenda?

- Leidžiasi, kur einam mes. Netrukus greit.

Luote buvo tamsu, dvokė metanu. Dujinių atliekų surinktuvas kriokčiojo it koks astmininkas. Apytikriais paskaičiavimais, gyvybės palaikymo sistema galėjo veikti dar apie parą. Vėliau oras kvėpavimui taptų nebetinkamas, ir keleiviams tektų lįsti į skafandrus - dar gerokai pirmiau patyrus šuolio į atmosferą pavojus.

- Ar tai tikrai nepavojinga? - paklausė Vasilijus.

Rachelė užvertė akis.

- Nepavojinga mat, - suniurnėjo Martinas, o garsiau pasakė: - Vaikėze, jei norėjai ramaus gyvenimo, kai laivynas ruošėsi žygiui, reikėjo tupėti namie.

- Niekaip nesuprantu! Kalbėjote su tais... ateiviais. Bet juk jie priešai! Tik ką iššudė pusę mūsų laivyno! O jūs iš jų imate orbitinius duomenis, pagal jų patarimus koreguojate kursą. Kodėl jūs tokie patiklūs? Iš kur žinote, kad ir mūsų nenužudys?

- Jie - ne priešai, - atsakė Rachelė, kantriai darbuodamasi autopiloto pultu. - Priešai niekada ir nebuvo. Bent jau ta prasme, kokią šiam žodžiui teikia Admirolas ir jo gauja.

- Bet jeigu jie jums ne priešai, tada jūs - jų pusėje! - Prokuroras-stažuotojas pašiurpęs dirsčiojo tai į moterį, tai į Martiną.

- Ne, ne, ne. - Ji toliau spaudė klavišus. - Pirmiau dar abejojau, o dabar jau nebe: Šventė - visai ne tai, kuo ją laikėte. Juk manėte, kad jus užpuolė užsienio valstybė - laivai, kareiviai ir taip toliau, ar ne? O mūsų visatoje yra ne tik žmonių, valstybių ir tarptautinių organizacijų. Jūs kovėtės su šešėliu.

- Bet tas šešėlis sunaikino visus mūsų laivus! Jis mums priešiškas! Jis...

- Pritilk! - Martinas nebeišmanė, kaip Vasilijų vertinti. "Smulkmė?.. Nedėkingas šūdžius?.. O gal jau visiškai kontūzytas?.." Patį Springfildą atsainus Rachelės pokalbis su Kritikais sutrikdė dar labiau, nei netikėtai sėkmingas jos gelbėjamasis išpuolis - tik jis nenorėjo to pripažinti. Staiga ėmė ir išaiškėjo, kad viskas daug painiau, nei jo manyta. - Nėra čia jokių pusių. Kritikai - ne priešai, jie net ne iš Šventės. Mes jūsiškius mėginome perspėti, kad gali susidurti su kuo nors visiškai neįprastu, bet jie net nesiklausė.

- Kaip tai?

- Šventė - ne žmonės, nė iš tolo nepanašūs į žmones. O jūs apie ją mąstote žmonių sąvokomis ir motyvacijos ieškote žmogiškos. Tai klaidingas požiūris. Ir iš pat pradžių buvo aišku, kad klaidingas. Paskelbti karą Šventei - tas pat, kas paskelbti karą miegui. Šventė - savaime pasidauginantis informacinis tinklas. Zondas atvyksta į planetų sistemą, sukuria savaime išsiplečiantį ryšių tinklą ir įtraukia į jį gyvenamus tos sistemos pasaulius. Nusiurbia iš tos konkrečios civilizacijos visą įmanomą informaciją ir paleidžia daugiau zondų. Šie atgabena tam tikrų parazitų, įkeltųjų gyvybės formų, kurios susikuria kūnus ir į juos atėjus metui persikelia. Bet Šventė gyvuoja ne tam.

Vasilijus klausėsi išpūtęs akis.

- Bet juk ji mus užpuolė!

- Ne, neužpuolė, - kantriai aiškino Martinas. - Šventė nemąsto, ir analizuoti jos elgseną intencijų pagrindu - klaida. Tad ką ji padarė? Kažkiek šviesmečių spinduliu surado gyvenamą planetą be telefono ryšio, o paskui jau tik laikėsi instrukcijų.

- Bet tos instrukcijos jai liepia kariauti!

- Oi ne. Taisyti gedimus. Štai ir išeina, kad Šventė yra... na kaip tau pasakyti? Telefonų remontininkė. Panašiai kaip robotas-re-

montininkas. Tik ji ne šiaip taiso telefonus, o užtaiso skyles, kad galaktinės informacijos sraute nebūtų nuotekio.

Martinas pažvelgė į Rachelę. Moteris mėgino įdiegti autopilotui nusileidimo programą ir trukdyti dabar jos nevertėjo. Jau geriau kuo nors užimti jaunąjį išvėpėlį.

- Civilizacijos išsivysto ir vėl žlunga, o Šventė veikiausiai yra kokios nors tarpžvaigždinės kultūros laiko miglose sukurtas mechanizmas, kurio funkcija - palaikyti tarp jų ryšį. Savo aptarnaujamame tinkle aptikusi spragą, Šventė stengiasi ją užtaisyti. Štai kodėl ji ėmėsi darbo orbitoje aplink Rošarą - dar labiau izoliuotą pasaulį sunku būtų ir rasti.

- Bet mes jos to neprašėme, - neryžtingai pratarė Vasilijus.

- Žinoma, neprašėte. Tiesą sakant, manau, kad šį kartą ji iškrydo už savo aptarnaujamos zonos ribų, o tokių sistemų, kurioms nereikėtų remonto, netgi nebūna. Bet tai dar ne viskas. Vienas remonto proceso komponentų yra spartus keitimasis informacija su likusia tinklo dalimi, ir tas srautas - dvipusis. Ilgainiui Šventė iš paprasčiausios remonto tarnybos pati tapo civilizacija, panašia į dykumos gėlę: susidarius palankioms sąlygoms ji greitai sužydi, paskui susispaudžia į sėkliukę ir miegodama migruoja per šviesmečių bedugnę tarp dviejų oazių. Telefono komutatorius ir maršrutizatorius - bene sudėtingiausios kada nors išrastos informacijos apdorojimo sistemos - kaip manai, iš kur atsirado Eschatonas? Kai Šventė atsidūrė prie Rošaro, jai reikėjo kompensuoti du šimtus penkiasdešimt metų užsitęsusį bendravimo deficitą. Toks remontas - izoliacijos pabaiga, Naujosios Respublikos iki tol draustų prekių bei idėjų antplūdis - sukėlė šiokį tokį vietinį singuliarumą, kurį mes tarpusavyje vadiname visuotiniu nukrypimu nuo tikrovės: žmonės truputį išeina iš galvos, ir tiek. Staiga perdozuoja naujovių: nemirtingumo, bioinžinerijos, riboto pajėgumo antžmogių su dirbtiniu intelektu, nanotechnologijų ir panašių. Tai ne užpuolimas.

- Sakote, Šventės dėka čia tapo įmanoma neriboti informacijos mainai? - paklausė Miuleris.

- Būtent, - pagaliau įsiterpė ir Rachelė. - Metų metus mėginome jūsų vadams kuo mandagiau pasakyti: informacija trokšta laisvės. Bet jie nesiklausė. Stengėmės keturiasdešimt metų. Staiga pasirodė Šventė, kuri cenzūrą suvokia kaip gedimą, ir nukreipė ryšius už jos ribų, kitaip tariant, cenzūrą paprasčiausiai apėjo. Šventė ne-

pripažįsta neigiamo atsakymo - vien todėl, kad apie nieką neturi nuomonės. Ji egzistuoja, ir tiek.

- Bet informacija nėra laisva. Ir negali tokia būti. Turiu omeny... na... jei kiekvienas skaitys, ką užsinorėjęs, juk prisiskaitys tekstų, kurie jį sugadins, ištvirkins, argi ne? Šventvagiškai pornografijai žmonės galės skirti tiek pat dėmesio, kiek ir šventajai Biblijai! Regs sąmokslus prieš valstybę arba vieni prieš kitus, ir policija tiesiog nespės visko susekti, viskam sutrukdyti!

Martinas atsiduso.

- Visur tau tik valstybės reikalai matyti, ar ne? Iš to, ką kalbėjau, taip ir nesupratai, kad civilizaciją galima tvarkyti ir kitaip...

- Na... - Vasilijus akivaizdžiai susidrovėjo. - Norite pasakyti, kad jūs informacijai leidžiate cirkuliuoti laisvai?

- Kalbėti reikėtų ne apie leidimą, - atsiliepė Rachelė. - Mes ir patys pripažįstame, kad negalime sutrukdyti. Mėginimas sutrukdyti būtų vaistas, kenksmingesnis už pačią ligą.

- Bet... bet pamišėlis gali tiesiog savo virtuvėje išsivirti biologinį ginklą ir sunaikinti ištisus miestus! Anarchistas gali įgyti tiek jėgos, kad išardys valstybę, ir tada niekas nebežinos, kas esąs ir kas jo šalis. Bus įmanoma platinti klaikiausius absurdus, ir niekas negalės tam sutrukdyti... - Vasilijus akimirką patylėjo, o paskui gailiai pridūrė: - Netikite manimi.

- Tikime, tikime, - niauriai atsakė Martinas. - Bet ir tu paklausyk. Permainos nevisada veda prie blogybių. Kartais žodžio laisvė atidaro sklendę socialinės įtampos garui nuleisti, ir todėl nepratrūksta revoliucija. O būna, kad tiesiog protestuoji prieš viską, kas trikdo tau įprastą *status quo*. Štai tu savo vyriausybę laikai tam tikra apsaugine danga, šiltu, pūkiniu apklotu, kuris visus, visada ir visais atvejais apsaugos nuo bet kokių blogybių. Naujojoje Respublikoje įsišaknijusi nuostata, esą, jei žmonių nelaikysi už apynasrio, jie iškart pradės elgtis blogai. O ten, iš kur kilęs aš, žmonėms paprasčiausiai užtenka sveiko proto vengti to, kas kenksminga, o tuos, kuriems neužtenka, - auklėjame. Cenzūra šiukšles tik pašluoja po kilimu.

- Bet juk yra teroristų!

- Na taip, teroristų, - įsikišo Rachelė. - Vaikeli, visada bus žmonių, kuriems atrodys, kad nešdami priešams nelaimes elgiasi teisingai. Tu visiškai teisus, kai kalbi apie biologinį ginklą virtuvėje

ar apie gandų skleidimą. Bet... - Ji gūžtelėjo pečiais. - Gyventi, esant žemam foniniam tokių reiškinių lygiui, kur kas pâprasčiau, nei gyventi be paliovos stebimam ir cenzūruojamam. - Moteris buvo nusiteikusi niūriai. - Jei manai, kad visų blogiausia, kai koks nors lunatikas miestui pakiša atominę bombą, vadinasi, nesi matęs planetų, kur cenzūros ir sekimo idėja suabsoliutinta. Tokiose planetose... - Rachelė sudrebėjo.

- Turi omeny ką nors konkretaus? - paklausė Martinas.

- Nenoriu apie tai kalbėti, - sausai atsakė ji. - O tau turėtų būti gėda. Pažiūrėk, kaip įaudrinai berniuką. Nejaugi nei vienas, nei kitas nejaučiate, kaip prašvinko oras?

- Iš tiesų. - Martinas plačiai nusižiovavo. - Ar mes...

- Aš jums ne...

Išorėje kažkas supokšėjo, užgriaudėjo.

- ...berniukas, - plonu balseliu paprieštaravo Vasilijus.

- Vaiki, prisisek. Po penkių sekundžių įsijungs pagrindinis.

Martinas įsitempė, drauge įtempdamas ir diržą, ir paklausė:

- Kokia mūsų nusileidimo kreivė?

- Pirmasis kelio taškas: dešimties sekundžių korekcija, pagreitis - vienas ir dvi dešimtosios g. Apie keturias minutes sėdime po lapu, tada antrasis taškas: dvi valandas lekiame su dviem ir ketvirčiu g. Ši atkarpa baigiasi maždaug keturi tūkstančiai kilometrų virš planetos paviršiaus. Į atmosferą smingame po šešiolikos minučių keturių kilometrų per sekundę greičiu. Šiek tiek reakcinės masės dar turime, bet nenorėčiau leisti pagrindinio ore, kuriuo paskui reikės kvėpuoti. Taigi eigos modulį numetame suborbitoje ir jis su kuro likučiais išlekia į kapinių orbitą.

- O... keturi kilometrai per sekundę... ar ne per daug? - sutrikęs pasidomėjo Vasilijus.

- Na ką tu...

Rachelę pertraukė spigus kauksmas. Visi nepritvirtinti daiktai nulėkė prie galinės sienelės. Prabėgo dešimt sekundžių.

- ...tai tik dvylika machų, nedaugiau. Ir variklius mes pirmiau išmesime. Nebijok, atmosferoje greitis iš karto kris. Nieko ypatingo, tokie dalykai buvo daromi dar "Apollo" programos laikais.

- "Apollo" programos laikais? Tada, kai skrydžiai į kosmosą dar buvo tik eksperimentas?

Martinas pastebėjo, kaip pabalo Vasilijaus pirštų krumpliai, kai jis įsikibo krėslo atkaltės. "Kaip įdomu."

- Na taip, - atsainiai mestelėjo Rachelė. - Aišku, tais laikais branduoline energija niekas nesinaudojo... Tik neprisimenu, kada tai buvo - prieš šaltąjį karą ar po.

- Turbūt prieš. Šaltasis karas - kai visi rungėsi, kas sukonstruos patį didžiausią šaldytuvą, ar ne?

- Šaltasis karas? - nusistebėjo Miuleris.

- Vyko jis Žemėje, prieš keturis penkis šimtus metų, - paaiškino Rachelė.

- Bet juk jie net garo variklio nebuvo išradę...

- O, garo variklių jie turėjo, - nerūpestingai atsakė Martinas. - Bet energiją tie varikliai imdavo iš deginamos naftos. Skaidymosi pagrindu veikiantys reaktoriai buvo reti ir brangūs.

- Kažin ar saugu... Ta nafta... Juk ji galėjo sprogti... - abejodamas pasakė Vasilijus.

- Taip, bet juk Žemė - sena planeta, iš ankstyvųjų. Nekoks izotopų balansas, urano-235.

- Man regis, net per daug, - sumurmėjo Rachelė.

- Dumiate man akis, ir aš tuo nepatenkintas. Tokie neva protingi, o visko vis tiek nežinote! Teroristai vis tiek sprogdina jūsų miestus - nesugebate jų sutramdyti. Ir savo nedorų potroškių nesuvaldote, nors ir dedatės viską išmaną. Ir politika jums nesiseka, ir gamtosauga nevykusi!

Eilinį kartą atsirūgo lygsvaros balansuoklis. Rachelė ištiesusi ranką palietė Martino petį ir pasakė:

- Prirėmė jis mus.

- Ojop... kaip paryšo. Kietas mėntas, šėfe.

Vasilijus nužvelgė juos suglumęs. Jo ausys degte degė. Rachelė nusijuokė.

- Martinai, jei čia sušnekėjai Naujosios Maskolijos dialektu, tuomet aš - Velso šeškas.

- Tiek to, brangioji, dėl tavęs aš pasirengęs kelnes nusileisti septynis kartus per savaitę. - Pastebėjęs, kad jaunajam prokurorui nuraudo ne tik ausys, bet ir kaklas, Martinas pridūrė: - Vaiki, pratinkis prie tikrovės. Man tik keista, kad bosas į išvyką tave išleido be auklės.

- Liaukitės vadinę mane vaiku!

Rachelė pasisuko su visu krėslu ir įsmeigė akis į prokurorą-stažuotoją.

- Suprask pagaliau: tu ir esi vaikas. Ir šešiasdešimties toks tebebūsi. Kol tikiesi, kad kas nors kitas - nesvarbu, žmogus ar kokia organizacija - už tave atsakys, esi vaikas. Gali būti išdulkinęs visus Naujosios Prahos viešnamius, vis tiek liksi augyla nebrendyla. - Jos žvilgsnis buvo liūdnas. - Ką pats sakytum apie tėvą, kuris neleidžia savo vaikams užaugti? Ką? Taigi dabar žinai, ką mes manome apie tavo vyriausybę.

- Bet aš čia ne tam! Atskridau čia ginti Respublikos! Esu čia tam...

Visu pajėgumu įsijungęs pagrindinis variklis dusliai užriaumojo; kapsulė subarškėjo lyg vėtros blaškoma tuščia skardinė. Į hamaką nutrenktas Vasilijus vos gaudė orą. Rachelę ir Martiną pagreitis - dvidešimt metrų per sekundę kvadratu - įslėgė į krėslus. Žinoma, tai buvo ne tas penkių šimtų kilogramų monstras, pritrėkšiantis įskriejant į atmosferą, bet ir tokio užteko, kad galėtum tik tysoti ir rūpintis taisyklingu kvėpavimu.

Be atilsio darbuodamasis variklis nešė juos tolyn nuo dreifuojančių po mūšio likusių nuolaužų - į paslaptingą susitikimą.

Pristatymo tarnyba

Dviejų bergždžių Galiūnų kevalai geru antruoju kosminiu greičiu visaip vartaliodamiesi lėkė į sistemos pakraštį. Nudirbę darbą jie buvo niekam nebereikalingi.

Aplink tarsi karšto vėjo nešiojami pelenai blaškėsi Naujosios Respublikos laivyno liekanos. Didžiuma laivų buvo aptekę burbuliuojančiomis putomis, juos ėdė viską naikinančios gleivės; tvieskė iki raudonumo įkaitę variklių griaučiai. Į korpusus, tartum grybienos hifai - į nebegyvą, pūvančią medieną, smelkėsi keisti metaliniai pūkai. Išgyvenę laivai visu greičiu skubinosi į atvirą kosmosą. Erdvė aplink Rošarą knibždėte knibždėjo kontrimpulsų, trikdžių, grįžtamojo ryšio signalų, interferometrinių bangų, kurių siuntėjai jau nežinojo, kad naudos iš viso šito gero - tiek pat, kiek iš laukinio bandymo skydu prisidengti nuo kulkosvaidžio šūvių. Saujelė kur kas mažesnių ir lėtesnių laivelių iš palengvo artinosi prie planetos. Galiūnams jie nerūpėjo: gelbėjimosi luotai rūpesčių paprastai nekeldavo.

Pagaliau, įveikęs astronominiais vienetais matuojamus atstumus, pasirodė ir Pirklių laivynas. Jo siunčiami signalai buvo džiugūs, rėksmingi ir draugiški. Kitaip nei žmonės iš Naujosios Respublikos, Pirkliai apie Šventę išmanė, žinojo jos poreikius ir keliamus pavojus.

Tačiau pati Šventė artėjančių Pirklių beveik nė nepastebėjo. Dabar jai rūpėjo kas kita: netrukus ji turėjo padovanoti gyvybę būsimajai kartai, o pati nuvysti ir mirti.

Antimedžiagos gamybos įmonės didumo sulig žemynais gręžė skyles ugniniame Rošaro saulės vainike giliai iškreiptos erdvės zonoje tuojau už fotosferos. Už apsauginių skydų, atskirti kilometrų vakuumo, plūduriavo milžiniški greitintuvų žiedai; juodesni už naktį kolektoriai siurbė saulės energiją - keletą megavatų į kvadratinį metrą, - o mazeriai perteklinį karštį siuntė į tarpžvaigždinę tamsą. Sulig kiekviena sekunde magnetinėse gaudyklėse greitintuvų šerdyse susitelkdavo miligramai antimedžiagos. Maždaug kas dešimt tūkstan-

čių sekundžių eilinis pavojingas kelių gramų krovinys spinduliu iškeliaudavo į kosminių burlaivių surinkimo zoną aplink Sputniką. Demontavusi stambų dangaus kūną Koiperio juostoje, Šventė tokių antimedžiagos įmonių įsteigė šimtus, o visą kompleksą įkurdino už milijono kilometrų nuo šviesulio paviršiaus. Investicijos atsipirko su kaupu: žaliavinės energijos buvo išgaunama milijonus kartų daugiau nei būtų įstengusi sukaupti kokia nors planetinė civilizacija.

Kosminiai burlaiviai buvo ne vienintelis Šventės krovinys, o Kritikai ir Pakraštys - ne vieninteliai svečiai Rošare. Giliai planetos biosferoje darbavosi atvirkštine transkriptaze ir keistomis dirbtinėmis chromosomomis apginkluoti Pernešėjai. Į atmosferą patekę virš šiaurinio žemyno vidutinio klimato juostos, jie sparčiai pasklisdavo ir asimiliuodavosi su vietinėmis ekosistemomis. Velniškai sudėtingi virškinimo organai, papildyti DNR splaisingo įrankiais ir dar sudėtingesniais operonais, pasisavindavo ir atskirdavo chromosomas iš visko, ką prarydavo tie kosmoso vaikai. Galiausiai grįžtamojo ryšio sistema - pranokstanti augalą, tačiau dar ne sąmoninga, - pasinaudojusi čionykštėmis statybinėmis medžiagomis, sukonstravo vietinį prieš tūkstančius metų kitur sukurto modelio variantą - tam tikrą prie Rošaro ekosistemos prisitaikiusį saprofitą.

Masyvūs hifai rangėsi po pušyną ir žudė medžius. Šių vietą netrukus užėmė visai kitokio tipo organizmai - vaisiakūniai sporokarpai, grybai, augantys ant perdirbtų ekosistemos liekanų. Jie stiebėsi labai greitai; ypatingos ląstelės mėsoje išskirdavo katalitinius enzimus ir apazotindavo ilgąsias polisacharidų molekules, o luobe nutįsdavo ilgos, elektrai laidžios gyslos, panašios į augalų neuronus.

Miško parazitas vešėjo neįtikėtinai sparčiai. Vaisiakūniai kasdien paūgėdavo metrą. Tai buvo ne koks nors laidų tiesimas Šventės aptiktoje izoliuotoje civilizacijoje, kaip gal ir galėjo pamanyti mąstantieji planetos svečiai, o kur kas stambesnio masto projektas. Drauge su Švente, kaip mimai ar kitos Pakraščio būtybės, į planetą įsibrovusi augmenija plito tartum nemaloni ir pavojinga epidemija. Jeigu užeitų sausrų sezonas, šis miškas taptų siaubingų gaisrų židiniu, bet kol kas jis buvo tik intermedija, pamažu artėjanti prie neišvengiamos baigmės, ištiksiančios tada pat, kai pradės merdėti Šventė.

Nurimus smūginei bangai, gelbėjimosi luotas, vis dar skrisda-

mas dvylika kartų greičiau už garsą, penkiasdešimt kilometrų virš vandenyno išleido lengvąjį sraigtą ir pasiruošė autorotacijai.

- Ima ir sugriebia apmaudas, kad Admiralitetas pašykštėjo lėšų liukso modeliui, - kalendamas dantimis išspaudė Kosovas, kai kapsulė jonosferoje ėmė kratytis, sakytum, į vandenį įmesta natrio granulė.

Trečiojo rango kapitonas Leonovas perliejo leitenantą griežtu žvilgsniu - tas žaktelėjo, lyg gavęs kumščiu į pilvą, ir prikando liežuvį.

Trisdešimčia kilometrų žemiau ir pusantro tūkstančio kilometrų arčiau šiaurinio žemyno pakrantės plazminis smūgis ėmė silpti. Besisukantis sraigtas pabalusiais menčių galais atrodė kaip vienalytis, ryškiaspalvis diskas. Žmonės tysojo amortizaciniuose guoliuose ir su nerimu galvojo apie būsimąjį nusileidimą: kaip viršgarsinį sraigtasparnį reikės nutupdyti ten, kur nėra nei dispečerinės, nei tūpimo pagal prietaisus sistemos, o pats laukas greičiausiai bus apsuptas priešų. Robardui gyslose stingo kraujas. Nejučia jis akies krašteliu pažvelgė į savo šeimininką. Ištikimas tarnas, Amirolui paaukoto gyvenimo įpratintas prie sunkumų, net ir dabar laukė įsakymo, sprendimo, nors senasis karys jau vargiai vokėsi tikrovėje.

- Kokia jo būklė? - paklausė Robardas.

Daktaras Hercas probėgšmais dirstelėjo į patarnautoją.

- Tokia, kokia ir tegali būti, - atsakė. - Vaistus su savimi pasiėmėte?

Robardas sudrebėjo.

- Tik kelias dozes. Tiek daug tų buteliukų...

- Ką gi. - Hercas pasirausė po odinį krepšį ir išėmė švirkštą. - Opijaus tinktūros gavo? Tokio recepto neprisimenu, bet...

- Kiek žinau, negavo. - Tarnas nurijo seiles. - Jam diabetas, diskinezija, hmm... atminties sutrikimai. Žinoma, ir kojos. Bet skausmai nekankino.

- Ką gi, pažiūrėkime, ar pavyks jį prižadinti. - Daktaras pakėlė švirkštą ir nuėmė nuo adatos gaubtelį. - Aišku, prieš leidžiantis su senuku, ir dar po insulto, nė už ką taip žiauriai nesielgčiau, bet kai aplinkybės tokios...

Dvylikos kilometrų aukštyje sraigtasparnis gerokai sumažino greitį - iki dviejų machų. Trajektorija buvo nukreipta tiesiai į krantą, sraigtų diskai griausmingai laidė žaibus, ir apačioje žvėrys jau blaškėsi apimti panikos. Kol Hercas leido vaistus, aparatas spėjo at-

sidurti dar žemiau. Neprabėgus nė minutei greitis nebesiekė net vieno macho. Kabiną perskrodė šaižus garsas, ir Robardas nejučia pažvelgė į viršų.

- Vėl įsijungė raketiniai varikliai, - paaiškino Kosovas. - Bus paprasčiau nutūpti.

Admirolas neartikuliuotai sugargaliavo ir tarnas suskubo prie jo palinkti.

- Jūsų Kilnybe, ar mane girdite?

Dabar luotas skriejo puse garso greičio. Sraigto diską juosė šiek tiek išskydęs ugninis žiedas. Antrasis pilotas, kelissyk nesėkmingai pamėginęs susisiekti su Imperijos Transporto Kontrole, nerimastingai susižvalgė su savo vadu. Leistis Kaukolės Kalvos įgulos raketinės artilerijos taikikliuose, net nenumanant, kas šiuo metu valdo miestą, - jau vien tai būtų rimtas išbandymas nervams. O leistis stokojant degalų ir dar su beviltiškai ligotu admirolu?..

Vis dėlto nebuvo nė užuominos, kad koks radaro spindulys "apčiupinėjo" luoto korpusą. Net padoriu keturių šimtų kilometrų per valandą greičiu artindamasis prie rūmų, aparatas nenusipelnė nė menkiausio oro gynybos dėmesio. Pilotas spūstelėjo vidaus ryšio svirtelę.

- Nors niekas mums neatsako, laukas vis tiek yra. Matau jį. Ruoškitės duobėms.

Staiga Admirolas kažką suvapėjo ir atsimerkė. Robardas atsilošė krėsle. Raketinių variklių tūtos pritilo, likusią galią pilotas nukreipė į žingsnio reguliatorių ir greitį paaukojo dėl aukščio.

- Ak! - aiktelėjo pažaliavęs leitenantas Kosovas.

- Fe tie šrgtšprniai, - sušvokštė Admirolas.

Varikliai išsijungė ir luotas, sukdamasis tarytum klevo sėkla, smuko žemyn. Prieš pat nusileisdamas aparatas piloto įstangomis dar pašoko, bet tuojau pat pilvu galingai trenkėsi į žemę. Sužviegė lamdomas metalas, luotas susverdėjo tarsi girtuoklis ir, pasviręs penkiolikos laipsnių kampu, pagaliau nurimo.

- Ar čia taip ir yra, kaip man atrodo? - paklausė Robardas.

- Užsičiaupk ir žiūrėk savo reikalų, - aprėkė jį kapitonas Leonovas. Jis vargais negalais išsikrapštė iš gulto ir apsidairė. - Ei, tu, greičiau prie šliuzo! Judu - laužkite ginklines ir pasiruoškite pridengti kitus! - Nepaisydamas nuosvyrio ir toliau griausmingai įsakinėdamas, kapitonas trumpu trapu vikriai nubildėjo į piloto kabiną.

- Robote, ar kaip ten tave vadinti, būk pasirengęs tempti savo šeimininką - balažin kiek laiko teturėsime! Pilote - Volfas, ar ne? - ar matote kokią nors sutiktuvių delegaciją? Juk mes, kaip suprantu, aerodrome?

Volfas palūkėjo, kol Leonovas vėl užsikeberiojo laipteliais, ir užkopė iš paskos.

- Pone, leiskite raportuoti: mes atvykome į Naujojo Petrogrado atsarginio oro uosto antrąją aikštelę. Nei su Transporto Kontrole, nei su oro gynybos pajėgomis susisiekti nepavyko, tačiau į mus niekas nešaudė. Jokių žmonių kol kas nemačiau, bet miestas smarkiai pasikeitęs - per instruktažą mums rodė visai ne tokį. Deja, privalau pranešti, kad baigėsi degalai, todėl kaip pridera nusileisti nepavyko.

- Atsižvelgiant į aplinkybes - visai neblogai. - Leonovas nusigręžė į liuką. - Ei, greičiau atvožkite dangtį! Išsilaipinimo grupė saugo perimetrą! Greičiau į pozicijas!

Admirolas lyg ir pamėgino atsisėsti. Robardas atsargiai pakėlė vežimėlio atlošą ir pasilenkė atrišti lyno. Senasis vadas kažkaip keistai sukudakavo.

- Jūsų Kilnybe, kas nutiko?

- Ki ki ki... apsi...emsiu apsi...iksiu, ki ki ki...

- Tikrai taip, Šviesybe, - pasitempęs išrėžė tarnas.

Į visas luoto kerteles plūstelėjo grynas oras - kažkuris puskarininkių atvožė abu liukus iš karto. Pakvipo lietumi ir žydinčiomis vyšniomis, žole ir dumblu. Leitenantas Kosovas drauge su išsilaipinimo grupe išlipo pro šliuzą, bet netrukus grįžo.

- Pone kapitone, leiskite raportuoti: teritorija užimta. Vietinių nematyti.

- Puiku, leitenante! Judu su Robotu neškite laukan senuką. Paskui mane!

Leonovas drauge su kitais karininkais, luoto įgula ir keliais Robardui nepažįstamais kapitonais iš Admirolo vadavietės ar tiltelio, išlindo pro liukus.

Tarnas ir leitenantas Kosovas, stenėdami ir prakaituodami, lengvu aliumininiu trapu išnešė Admirolo vežimėlį ant betono. Tik tada Robardas lengviau atsikvėpė ir apsidairė. Viena iš trijų gelbėjimosi luoto atramų išrodė keistokai - amortizatorius buvo išlindęs tik iki pusės. Todėl aparatas stovėjo pakrypęs. Vado patarnautojas iškart sumojo, kad norint pakelti šį laivelį į ora, juo labiau - į orbi-

tą, vien degalų nepakaks. Pastebėjęs, kas dedasi atokiau nuo sueižėjusios nusileidimo aikštelės, Robardas aiktelėjo.

Mažiau nei už dviejų kilometrų nuo aerodromo lauko stūksojo įgulos sienos, o jis pats plytėjo ant šiaurinio upės kranto, menkai apgyvento kvartalo pakraštyje. Pietų pusėje turėjo ankštame labirinte grūstis stačiašlaičiai namai, iš toli matomi cerkvių kupolai, visuomeniniai pastatai. Bet nieko panašaus ten nebuvo. Štai vietoje rotušės į dangų stiebėsi guotas pamėkliškų sidabraspalvių paparčių, tarp fraktalinių jų lapų spiralių švysčiojo jonvabaliai. Hercogo rūmai atrodė apgailėtinai: viena siena, tarsi milžino užtvota kumščiu, buvo įžūliai sugriauta sunkiosios artilerijos.

Admirolas bejėgiškai plekštelėjo per savo krėslo ranktūrį.

- Uu kaip gerai!

- Tikrai taip, Jūsų Šviesybe.

Robardas apsižvalgė karininkų. Grupė buvo nuėjusi pusę kelio iki dispečerinės bokšto. Staiga virš galvų pradundėjo kažkoks ryškus, skaudžiai žalias objektas. Griausmas sudrebino visą oro uosto lauką.

- Priešo lėktuvai! - suriko Kosovas. - Žiūrėk, jie mus atsekė! Admirolą priedangon, greičiau! - Jis nustūmė tarną į šalį ir pats griebė už vežimėlio rankenų. Iš tos skubos vos jo neapvertė.

- Prašyčiau!.. - taip pat riksmu atsakė Robardas, pasipiktinęs, kad iš jo norima atimti pareigas. Vis dėlto pažvelgęs į dangų jis nusprendė nesiginčyti: nors leitenanto elgesys buvo nederamas, Admirolo saugumas buvo svarbiau. - Prašyčiau, pone leitenante, sekti paskui mane, čia yra takas. Jei pasiektume bokštą...

- Ei, jūs! Paskui mus! - šūktelėjo Kosovas sutrikusiems teritorijos sargybiniams, kurie, dėkingi, kad atsirado kas vadovauja, tučtuojau užsimetė karabinus ant pečių ir prisiartino.

Rytas buvo šiltas, ir leitenantas, stumdamas krėslą skeldėjančiu asfaltu, veikiai sukaito. Robardas - gedulingai juodai apsirengęs ilgšis per rūpesčius įkritusiais skruostais - risnojo šalia. Abipus tako kerojo išstypusios piktžolės, bet tai buvo ne vienintelis betvarkės požymis. Laukas išvis atrodė apleistas jau daugelį metų - ne mėnesį, praslinkusį nuo invazijos pradžios. Aplink zvimbė, dūzgė, birbė bitės ir visokie kitokie vabzdžiai, tolumoje kliegė ir treliavo paukščiai. Buvo akivaizdu, kad pesticidų sklaidos programą vietiniai gėdingai sužlugdė.

Išgirdęs tolumoje dundant tarnas dirstelėjo per petį. Po aklinu

turkio spalvos dangaus skliautu it sustingusi kybojo žalia šviesos dėmė. Paukščiai šmaižiojo sakytum pamišę.

- Bėkime! - sušuko Robardas ir puolė medžių jaunuolyno prieglobstin.

- Ką? - Kosovas sustojo ir komiškai atkragino žandikaulį. Smaragdinis gaisas be garso, bauginančiai sparčiai išsiplėtė ir staiga subyrėjo. Galingas pokštelėjimas, tarsi kas būtų užtrenkęs gigantiškas duris, parbloškė Robardą į žolę. Virš pat pakrypusio luoto, grumėdamas lyg prekinis traukinys, praskrido lėktuvas ir dingo virš miesto. Nepaisydamas tiesiai į ausis niršiai zvimbiančių bičių, apdujęs tarnas šiaip ne taip suėmė save į nagą ir, pakėlęs galvą, ėmė dairytis Admirolo.

Leitenantą smūgio banga irgi buvo pargriovusi. Dabar jis jau sėdėjo ir atsargiai kraipė galvą. Kurtcas krėsle, kuris neparvirtęs išsilaikė ant ratukų, plūdosi garsiai, bet nelabai aiškiai.

- Kiaulapimpiai sušš... bybššmušššskrušš... nerakaliokaliotititi... - iškėlęs ranką Admirolas grūmojo dangui paralyžiuotuoju kumščiu. - Šūūū... piš... evoliušššionieeee... Oi!

Ranka bejėgiškai nusviro. Susirūpinęs Robardas pripuolė prie vado.

- Kas atsitiko, Jūsų Prakilnybe?

- Įgėlė šššliundra, - pasiskundė Kurtcas, seilėdamas riešą. - Sumautos bitės.

Tarnas tuojau pat atsidūrė pačiame aršaus dūzgesio epicentre ir patrako mosuoti išpurvintomis pirštinėmis.

- Pone Admirole, pristatysime jus į dispečerinę, o iš ten - į rūmus, tada galėsite pailsėti. - Jis apžiūrėjo sutrėkštą vabzdį ir nustėro. Ant pilvelio nejaukiai aiškiai švietė sudarkytos raudonos raidės. Robardas nusipurtė ir nubraukė pirštinę į žolę. - Verčiau paskubėkime, kol tas lėktuvas nepalaikė mūsų priešais.

- Stumkite jūs, - pasiūlė Kosovas, prie kaktos spausdamas išraudonintą nosinę. - Eime.

Jie apsigręžė ir nužingsniavo prie dispečerinės bokšto, už kurio neaiškiai bolavo Hercogo rūmai ir tai, kas įvedus naująją tvarką buvo likę iš sostinės.

Kitur, už aštuoniasdešimties kilometrų, leidosi kitas gelbėjimosi luotas.

Išgverusi Rachelė pasipurtė ir atsimerkė. Kol susigaudė, kur yra, prireikė kelių sekundžių. Šuolis į tankiuosius atmosferos sluoksnius buvo visiškai nesklandus: kapsulę blaškė taip negailestingai, kad, jei ne vestibiuliariniai slopintuvai, moterį būtų surietusi vyma. Už nugaros pasigirdo aimana, ir ji apsidairė. Martinas šalia akivaizdžiai peikėjosi, kratė galvą, jo veidas visaip kraipėsi ir trūkčiojo. Vasilijus už Rachelės vėl sudejavo:

- Oi, koks siaubas...

- Bent gyvas? - Ji prasimarkstė ir pažvelgė į monitorių. Didžiąją jo dalį dengė juodi dryžiai - išsilydžiusio ir išorines kameras apvarvėjusio apsauginio sluoksnio likučiai. Tolybėse driekėsi mėlyna linija - horizontas. Kokią pusę planetos dengė debesų šydas. Kapsulė leidosi su pagrindiniu parašiutu. Aukščiamatis skaičiavo paskutiniuosius du tūkstančius metrų. - Ar kojų pirštus pakrutinti galite?

- Aš galiu, - atsakė Martinas.

Miuleris tik suunkštė. Daugiau jųdviejų savijauta Rachelė nebesirūpino; leidžiantis jai ir šiaip pakako darbo. Juolab kad galėjo kaipmat iškilti visokių keblumų, juk variklio jie nebeturėjo.

"Pilotui: susitikimo taško omega kryptį ir atstumą."

Monitoriuje sumirgėjo modeliuojamas planas. Paaiškėjo, kad leidžiasi jie netikėtai arti reikiamo taško - vos už kelių kilometrų.

"Pilotui: prašau pateikti kietojo paviršiaus retrovariklių būklę."

Vėl sušvito diagramos ir vaizdai: diagnostika, nusileidimo variklio savipatikros rezultatai, nedidelis paketas, kabantis tarp stačiakampio parašiuto lynų ir kapsulės stogo. Radaro aktyvuota turbina turėjo įsijungti iki paviršiaus likus minutei ir pavojingą kritimą penkiasdešimties kilometrų per valandą greičiu sklandžiai paversti minkštu nutūpimu.

- Ak kaip mielai išgerčiau, - prisipažino Martinas.

- Teks tau minutę kitą palūkėti.

Rachelė labai įdėmiai žiūrėjo į ekraną. Buvo likę tūkstantis metrų.

- Nejaučiu kojų pirštų, - pasiguodė Vasilijus.

"Va tai šūdas!"

- Pajudinti juos gali? - paklausė moteris. Širdis jai nusirito į kulnus. Dar vieno pakeleivio ji nebuvo numačiusi ir jeigu jis susižalojo stuburą per tą nelemtą hamaką...

- Galiu.

- Tad kokio kipšo sakai, kad nejauti?

- Nušalo!

Rachelė nusižiovavo, net ausyse sukliuksėjo.

- Man regis, čia kritęs slėgis. Tikriausiai laikei kojas prie vėdinimo angos ar kur?

Už iliuminatoriaus išdriko rūkas, vaizdas pabalo. Bet jau po dešimties sekundžių miglos prasisklaidė, apačioje pasirodė medžiai, upės. Artėjančios planetos reginys tiesiog svaigino. Rachelė sugrikšėjo dantimis. Martinas greta jos muistėsi, norėdamas kuo daugiau pamatyti.

"Dėmesio, pučiama nusileidimo pagalvė!" - pranešė autopilotas.

Luoto dugną apsivijęs geltonas pitonas išsipūtė ir užstojo vaizdą tiesiog apačioje, todėl Rachelė negalėjo pasirinkti tinkamos laukymės tarp medžių. Ji patyliukais išsiplūdo ir vėl susikaupė. Miškas buvo neįprastai tankus.

- Antai ten, - patarė Martinas.

- Ačiū.

Moteris smaigteliu parodė laukymę autopilotui.

"Pilotui: judėti į nurodytąjį plotą. Atvykus pradėti automatinę nusileidimo procedūrą."

Autopilotas atsakė mažne iš karto: "Dėmesio, retrovariklis aktyvuojamas po penkių sekundžių! Nusileidimas nebeanuliuojamas. Liko trys sekundės. Pagrindinis kupolas atsiskiria." Kapsulė ėmė smukti žemyn, ir keleiviams išsyk sukilo šleikštulys. "Variklis įjungiamas." Viršuje garsiai sugriaudėjo, o luotas liovėsi kritęs. Laukymė apačioje priartėjo, griausmas virto trūksmingu riaumojimu. "Dėmesio, nusileidimas po dešimties sekundžių. Pasiruošti!"

Monitoriuje sušmėžavo medžiai, išlakūs žali stiebai, metantys purpurinių gyslų išvagotus lapus didumo sulig atversta knyga. Martinas aiktelėjo. Kapsulė vėl krito - tolygiai, tarytum liftas stiklinėje nematomo dangoraižio šachtoje. Kai atsitrenkė į žemę, keleiviams net sutratėjo dantys.

Stojo tyla.

- Nagi, vaikinai! - Rachelė drebančiais pirštais atsegė saugos diržą. - Dėkojame jums, kad naudojatės JT avialinijų paslaugomis, kviečiame ir kitą kartą skristi su mumis.

Martinas pamėgino pasirąžyti.

- Ne, nieko neišeis. Teks pirmiau atsisegti. - Rankos taip ir nudribo. - Oho. Kaip švininės. Juokinga.

- Užteko aštuonių valandų nesvarumo, ir še, - pakomentavo moteris, rausdamasi dėžėje prie kairiosios kojos.

- Perpratau aš jus, žemiečius, - pasakė Vasilijus ir luktelėjo, kol balsas liausis tirtėjęs. - Visi jūs pamišėliai!

- Tik dabar pastebėjo, - atsiliepė Martinas, pamerkęs Rachelei akį.

- Ilgokai užtruko.

Ji laikė rankose nedidukę kuprinę.

- Na, ką darysime? Pasinaudosime didžiuoju atkimštuku ar lauksime, kol kas nors prieis ir atidarys, patraukęs už žiedo?

- Pirmiausia, - Rachelė įsijautusi spūsčiojo piktogramas savo pulte, - Kritikei pranešime, kad nusileidome sėkmingai. Juk ji prižadėjo padėti mums susisiekti. Vėliau padarysime štai ką. - Ji iškėlė rankas ir suėmė už monitoriaus viršaus. Ekranas susiraukšlėjo tarsi plonas sluoksnis plastiko. Kapsulės sienoje atsivėrė plyšiai. Pro juos buvo matyti didelis praviras lagaminas, iš kurio kyšojo vamzdeliai ir laidai.

- Taip ir maniau! - Vasilijus kone spiegė. - Turite neteisėtų...

- Užsičiaupk. - Rachelė pasilenkė ir, pakišusi ranką po lagamino antvožu, kažką prilietė. - O dabar greičiau dinkime iš čia. - Atsistojusi ji atpalaidavo kapsulės liuko dangtį; šis įslydo vidun ir atsidūrė ten, kur pirmiau buvo monitorius. - Martinai, pagelbėk.

Po minutės visi trys jau sėdėjo ant luoto stogo. Kapsulės kūgis pūpsojo vidur pievos, ant geltonosios pagalvės. Kairėje pusėje per tankų nendryną tingiai sroveno upeliukas, dešinėje it siena stūksojo keistas, tamsus spygliuočių miškas. Oras buvo vėsus ir beveik nepakeliamai grynas.

- Kas toliau? - paklausė Martinas.

- Patariu jums pasiduoti valdžios organams. - Vasilijus kone grasino. - Jei mėginsite spyriotis, jums baigsis bloguoju, bet jeigu pasiduosite man, aš... aš... - Prokuroro-stažuotojo ryžtas staiga išgaravo, jis apsidairė it užguitas.

- Kokiems organams? - prunkštelėjusi paklausė Rachelė.

- Sostinėje...

Moteris nebeištvėrusi pratrūko:

- Vaikeli, verčiau paklausyk. Mes nudribome į gūdų užkampį. Luotas sukiužęs, maisto atsargų neturime, čia - planeta, ką tik ištikta trečio tipo singuliarumo. Pastarąsias trisdešimt šešias valandas tik ir neriuosi iš kailio, gelbėdama mus visus - taip pat ir tave! - taigi

būčiau labai dėkinga, jei bent trumpam prikąstum liežuvį! Svarbiausias mūsų tikslas dabar - išgyventi, antras pagal svarbą - bent jau man - susirasti žmones, pas kuriuos atvykau. Trečia pozicija sąraše - išsikrapštyti atgal į civilizaciją. Ar aišku? Tokios civilinės valdžios, kokios tikiesi, šiuo metu čia nėra. Mažiau nei per mėnesį vietiniams teko nugyventi tūkstantį pažangos metų, ir jeigu taviškis čionykštis prižiūrėtojas dar murkso prie savo stalo, greičiausiai vis tiek yra pritvotas kultūrinio šoko. Ši planetinė civilizacija persimainė. Tai jau nebe kolonija. Vieninteliai žmonės, gal ir galintys pakelti tokio lygio permainas, yra jūsų disidentai, bet ir į juos pernelyg daug vilčių nedėčiau. Dabar mes - tavo viltis išgyventi, ir to verčiau neužmiršk.

Rachelės žvilgsnis buvo rūstus. Vasilijus į ją žiūrėjo taip pat piktai, bet išreikšti savo jausmų žodžiais nebūtų sugebėjęs. Martinas nulipo į žolę ir pasilenkė. Kažkas jį sudomino.

- Ei! - pašaukė.

- Na kas ten? - paklausė Rachelė.

Vasilijus nutarė nebesiožiuoti ir, nors patyliukais niurnėdamas, taip pat nusliuogė nuo kapsulės. Martinas kažką neaiškiai šūktelėjo.

- Kas atsitiko? - pakartojo moteris.

- Šita žolė nenormali!

- Tikrai? - Pustrečio metro nuslydusi nuolaidžiu keraminiu korpusu, Rachelė minkštai šleptelėjo ant pinto pagalvės audinio. - Kas jai?

Martinas be žodžių atkišo žolės kuokštą.

- Juk tai... - frazės ji neužbaigė.

- Rošaro biosfera turėtų būti normali - Žemės tipo, ar ne? - Jis atrodė suglumęs. - Bent jau taip parašyta mano žinyne.

- Kas čia? - susidomėjo ir Vasilijus.

- Gal žolė, o gal tik jos imitacija. Man ji neatrodo žemietiška. Spalva tokia pat, stiebelių forma irgi panaši, bet...

- Oi, įsipjoviau! - Rachelė numetė kuokštą. Žolelės nupleveno žemėn ir vos nusileidusios bauginamai greitai suiro per gysliukių siūles. Nė vienas iš trijulės to nepastebėjo. - O medžiai?

- Irgi keistoki. - Už nugarų kažkas sutreškėjo ir Martinas net pašoko. - Kas čia?

- Nebijok. Pamaniau, mums reikės transporto, ir liepiau lagaminui ką nors suveikti. Jis perdaro kapsulę...

- Puikus lagaminėlis, - sužavėtas pagyrė Martinas.

Luotas kaito, zmeko ir skleidė organinį ką tik iškeptos duonos kvapą.

- Ką gi, - šiek tiek susirūpinusi pasakė Rachelė, - mano pažįstamas turėtų žinoti, kad mes čia. Kažin kiek...

Staiga ji nutilo. Miuleris, švilpaudamas kažkokį karinio maršo motyvą, regis, tikslingai pėdino į laukymės pakraštį.

- O kas tas tavo pažįstamas? - tyliai pasidomėjo Martinas.

- Jo pavardė Rubinšteinas. Vienas protingesnių rezistentų, užtat ir buvo ištremtas - čionai. Tie, kam pristigo proto, tiesiog neišgyveno.

- Ko tau iš jo reikia?

- Perduosiu jam lauktuvių. Nors, turint omeny, kas čia atsitiko, vargu ar jos Rubinšteinui dar reikalingos.

- Lauktuvių? Kokių lauktuvių?

Rachelė atigręžė ir parodė lagaminą, kuris dabar stovėjo žolėje, tarp suzmekusių, rūkstančių gelbėjimosi luoto liekanų.

- Štai tokių.

- Tokių?..

Martiną išdavė žvilgsnis. Ji suėmė jam už alkūnės ir paragino:

- Na jau, Martinai. Eime, verčiau pažiūrėkime, kas tiems medžiams.

- Bet... - Jis pažvelgė per petį. - Tiek to, eime.

- Tad štai, - ėmė aiškinti Rachelė, jiems žingsniuojant per pievą. - Prisimeni, ką sakiau apie pagalbą Naujosios Respublikos žmonėms? Prieš kurį laiką, jei konkrečiau - prieš keletą metų, kai kas departamente, apie kurį daug žinoti nesveika, nutarė, jog tie žmonės subrendę revoliucijai. Šiaip mes į tokius reikalus nesikišame: griauti režimą nepatartina, net jei jam nė per nago juodymą nepritari, net jei jis - visiškai amoralus. Bet kai kurie mūsų analitikai išskaičiavo maždaug dvidešimties procentų tikimybę, kad Naująją Respubliką gali apnikti metastazės ir tada ji peraugtų į imperiją. Todėl mes jau dešimt metų teikiame pagalbą liberaliam jos pogrindžiui. Dabar - apie Šventę. Kai ji pasirodė, nė iš tolo nenumanėme, kas tai yra. Jei anksčiau būčiau žinojusi tai, ką man papasakojai dar Klamovkoje, nė už ką nebūčiau čia atsidūrusi. Juolab su tokiu bagažu. Kuris, po teisybei, šioje išvykoje ir yra svarbiausias. Prieš du šimtus keturiasdešimt metų nuvertę paskutiniuosius darbininkų ir inžinierių *sovietus*, aristokratai sunaikino ir visus gausybės ragus, kuriuos Eschatonas buvo davęs įkurdamas Naująją Respubliką. Apribojusi galimybę šviestis bei prieigą prie informacinių technologijų ir užvaldžiusi gamybos priemones, diduomenė suvaržė darbininkų klasę.

Martinai, šis lagaminas - plataus profilio gausybės ragas. Čia yra schemos visko, ką tik galėjo sukurti postindustrinė dvidešimt pirmo amžiaus vidurio civilizacija, šaltai užšaldytos Kongreso Bibliotekos turtų kopijos, žodžiu, rastum kad ir ką, ko tik pageidautum. Be to, jis gali pasidauginti. - Moteris stabtelėjo ir giliai atsikvėpė. Iki pamiškės buvo likę kokie trys metrai. - Mane pasiuntė perduoti šį gausybės ragą pogrindininkams, kitaip tariant, turėjau įduoti jiems įrankį, kad galėtų pradėti revoliuciją.

- Pradėti re... - Martinas įsmeigė į ją akis. - Bet tu pavėlavai.

- Būtent. - Rachelė palūkėjo, kad jis viską geriau perprastų. - Užduotį dėl visa ko galėčiau vis tiek įvykdyti, bet dabar jau nemanau...

Martinas palingavo galvą.

- Kaip visą šitą košę srėbsime?

- Na... klausimas geras. - Ji atsigręžė ir pasižiūrėjo į baigiančią išsilydyti kapsulę, paskui iš kišenės išsiėmė keletą išsaugotų optinių šnipukų. Netoliese laukymės pakraščiu slampinėjo Vasilijus. - Įprastomis aplinkybėmis patyliukais įsikurčiau senamiestyje ir laukčiau. Po kokio pusmečio vis tiek pasitaikytų krovininis laivas ar kas. Bet kai čia viešpatauja Šventė...

- Laivų neabejotinai pasitaikys, - užtikrino Martinas. - O tu turi gausybės ragą. Tai tas pat, kas laikyti rankose nešiojamąjį karinį-pramoninį kompleksą. Jeigu šis lagaminas gali pagaminti gelbėjimosi luotą, tikriausiai sugebėčiau jį užprogramuoti padaryti ir bet ką kitką, ko mums prireiktų, kad išgyventume, kol pasitaikys proga išsikrapštyti iš šitos Dievo užmirštos skylės. Argi ne?

- Ko gero, taip. - Ji gūžtelėjo pečiais. - Bet pirmiau man vis tiek reikia susitikti su tuo žmogumi - bent įsitikinti, kad dabar jau beprasmiška perdavinėti lauktuves. - Staiga Rachelė apsisuko ir nužingsniavo kapsulės link. - Kaip revoliucionierius tas Rubinšteinas pasiutusiai protingas. Jis turėtų žinoti, kad...

Tolumoje kažkas sutraškėjo, lyg lūžinėtų šakos. Vasilijus per laukymę skuodė atgal prie lagamino.

- Po šimts!..

Moteris tempte nusitempė Martiną į žolę ir susirado kišenėje paralyžiuoklį.

- Kas tai? - sušnibždėjo jis.

- Nežinau.

- Po galais, regis, jie mus aptiko, kad ir kas tie "jie" yra. Žodžiu, malonu susipažinti.

Į laukymę išniro didžiulė, kuprota dvikojė pabaisa. Atsivėrė nasrai didumo sulig geromis durimis.

Rachelė sugriebė Martinui už rankos.

- Ramiau! Nekrutėk! Ta sumauta baidyklė apsikaišiusi jutikliais lyg koks tankas.

Nukrypavusi prie kapsulės būtybė netikėtai staigiai atsitūpė ir iškišo žemę siekiantį ilgą, platų liežuvį. Ant jo galo išdygo kažkoks kitas didelis padaras ir nužengė į pievą. Jis, į visas puses kraipydamas galvą, nužvelgė luoto liekanas, už jų pasislėpusį Vasilijų, laukymę. Paskui prašneko stebėtinai žemu balsu:

- Sveiki. Atvykstame nekariškai. Ar čia yra Rachelė Mansur?

"Ką gi, mano numeris."

Rachelė atsistojo ir kostelėjusi pasiteiravo:

- Kas klausia?

Kritikė atkišo klaikiąsias iltis, tai yra nusišypsojo.

- Aš Sesuo Septintoji. Ateini laiku. Krizė čia mum.

Prie Hercogo rūmų žmonės pradėjo rinktis vakarop. Sveiki ir kontūzyti plumpino po vieną, po du, būriavosi palei suodinas išorines sienas. Buvo jie tokie pat, kaip ir visi kiti Naujosios Respublikos piliečiai, gal tik kiek vargingesni, kiek niūresni.

Robardas stovėjo kieme ir stebėjo juos pro vartus. Du iš likusių gyvų eilinių su šautuvais budėjo sargyboje - laikinosios valdžios ženklas. Kažkas buvo suradęs vėliavą - nudegusiu kraštu, bet dar tinkamą naudoti. Žmonės pradėjo telktis praėjus valandai po to, kai ją pakabino išdidžiai plazdėti vėjelyje. Kas kad išdaužyti langai, sulaužyti baldai, jie vis tiek tebėra Jo Imperatoriškosios Didenybės kareiviai ir laikysis Dievo ir Imperatoriaus paskelbtų įstatymų - taip prisakė Admirolas, taip jo žmonėms ir pridera elgtis.

Robardas giliai atsiduso. Vabzdys įgėlė? Ką ir sakyti, labai įtartinas vabzdys. O vis dėlto po to, kai jis Admirolui įgėlė, šio savijauta ženkliai pasitaisė. Kairysis skruostas kabo paralyžiuotas ir pirštai nejautrūs, užtat ranka...

Vidudienio kaitroje plūsdamiesi ir plūsdami prakaitu, jiedu su leitenantu Kosovu atnešė savo nusenusį globotinį į dispečerinės bokštą. Kurtcą susyk ištiko priepuolis. Jis kosėjo, duso, įnirtingai

blaškėsi krėsle. Robardas jau baiminosi tragiškos baigties, bet atėjo daktaras Hercas ir suvarė Admirolui arklišką dozę adrenalino. Senasis vadas nuščiuvo, ėmė šniokštuoti tankiai lyg šuo; kairioji jo akis vis atsimerkdavo ir kraipydavosi ieškodama Robardo.

- Kas jums, Kilnybe? Gal ko norite? - prišokęs klausė šis.

- Palauk, - sušnypštė Admirolas. Buvo matyti, kaip įsitempė jo raumenys. - Kk... karšta man. Bet taip aišku. - Sumataravęs rankomis senolis įsitvėrė alkūnramsčių ir apstulbusio tarno akivaizdoje atsistojo. - O, mano Imperatoriau! Aš einu!

Vargu ar įmanoma apsakyti Robardo jausmus. Jis negalėjo patikėti savo akimis - taip, bet ir didžiavosi. Po insulto pusiau paralyžiuotas senukas niekaip negalėjo atsistoti. Juk daktaras sakė: tokie sužalojimai būna nepataisomi. O Kurtcas vis dėlto atsistojo. Ir žengė klibų žingsnį į priekį.

Kelias nuo dispečerinės iki pilies susiliejo į vieną dulkėtą dėmę. Rekvizuotas transportas, dardėjimas duobėtomis beveik apleisto miesto gatvėmis, kuriose pusė namų buvo supleškėję iki pamatų, o ant išlikusių stirksojo kažkokios šiurpios ataugos. Paskui - dyka pilis. Admirolą - į Hercogo miegamąjį. Surasti virtuvę, patikrinti, ar erdviuose rūsių podėliuose yra ko valgomo. Kažkas pakabino vėliavą. Prie vartų atsistojo sargyba. Dvi tarnaitės, baikščios it peliukės, išlindo iš užuoglaudos ir su reveransais grįžo prie pareigų, iš kurių taip ilgam buvo atleistos. Iškalbinga detalė: rietuvė sulaužytų baldų - malkos didžiajai pokylių salei apšildyti. Ant išdaužytų aukštų langų iškabintos apsauginės gazinės ir plieninio tinklo užlaidos. Prie vartų sargybiniai su šautuvais. Vandentiekio tikrinimas. Uniformos dulkėtame popietės karštyje. Maišatis, visur maišatis.

Jis ištaikė laisvą minutę ir prasmuko į Piliečio fon Beko kabinetą. Niekam iš revoliucionierių nebuvo pavykę prasigauti taip giliai į pilį. Galbūt niekas neįveikė pasipriešinimo. Visi Prižiūrėtojo įrankiai gulėjo paruošti darbui. Robardas stabtelėjo ir patikrino avarinį kauzalinį kanalą: jo entropiją kažkas buvo kruopščiai išdidinęs iki maksimumo, nors juostos monitorius rodė, kad likę dar daugiau nei penkiasdešimt procentų. Pasitvirtinus juodžiausiems įtarimams, tarnas nesidrovėdamas pasinaudojo egzotiniu fon Beko insekticidu - apsipurškė taip gausiai, kad pamėlo oras, tapo nebeįmanoma kvėpuoti. Mažąjį daikčiuką - kurio turėjimas reiškė mirties bausmę

kiekvienam, išskyrus Priežiūros žinybos darbuotoją - įsimetęs į kišenę Robardas išėjo iš kabineto, užrakino duris ir grįžo tarnauti Admirolui.

Kol jis buvo užsiėmęs, betikslis žmonių sambūris prie rūmų virto minia. Jie dėbsojo į Robardą neramūs, suvargę - tie žmonės patys dorai nebesuvokė kas esą, buvo išmesti iš daiktų sąrangos. Pasiklydę žmonės, beviltiškai ieškantys pagrindo. Žinoma, nemažai jų būtų galėję įsitraukti į pogrindinę disidentinę veiklą; dar daugiau galėjo visaverčiai pasinaudoti Šventės sukeltu singuliarumu ir maksimaliai išvystyti savo gebėjimus. Net jei kitądien ji staiga išnyktų, šis užkampis daugeliui metų liktų vampyrų ir burtininkų, kalbančių žvėrių ir raganų-pranašautojų kraštu. Bet kai kurie žmonės visai nenorėjo, kad jų žmogiškoji esmė pasikeistų, jie troško tik stabilumo, kurį užtikrina rutina, o Šventė tą stabilumą iš jų atėmė.

Ar tik nesušmėžavo aikštės pakraštyje kariška milinė? Nusibadavęs, išgeltusia oda žmogėnas, kurį kitokiomis aplinkybėmis Robardas greičiausiai būtų palaikęs valkata, galėjo būti paskutinis ištikimas masiškai dezertyravusio pulko karys. Bet skubotos išvados gali ir suklaidinti. Jis pažvelgė į tolį. Į dulkių debesį už tokokio pusmylio. "Hmm..."

Platus koridorius nuo pagrindinių durų vedė prie didžiųjų laiptų, į pokylių salę ir į kitas, kuklesnes, atkampesnes patalpas. Šiaip tarnas būtų įėjęs pro neišvaizdžias tarnybines duris. Bet Robardas įžengė pro puošniąsias, skirtas ambasadoriams ir vietiniams didikams. Niekam nerūpėjo jo į prieškambarį nešamos dulkės, į plyšius tarp suskilusių plytelių trempiamas purvas, niekas nematė, kaip jis eina po sudaužytais sietynais. Sustojo tarnas tik Žvaigždžių menės tarpduryje.

- ...kitą ėriuko kulšį. Kad tau akys išvarvėtų, žmogau, jau nė pasibelsti negali?

Admirolas sėdėjo prie rūmų valdytojo stalo ir valgė šaltus - labai šaltus - patiekalus: rūsyje rastus mėsos ir daržovių konservus. Atokiau pagarbiai stovėjo trečiojo rango kapitonas Leonovas ir du kiti vadavietės karininkai.

- Jūsų Šviesybe, - kreipėsi Robardas. - Artinasi revoliucionieriai. Apsispręsti - kausimės ar derėsimės - turime penkias minutes. Ar galėčiau pasiūlyti prie maisto grįžti tada, kai būsime išsprendę šį klausimą?

Leonovas pasisuko į jį ir užriko:

- Storžievi, kaip drįsti trukdyti ponui Admirolui?! Nešdinkis lauk!

Tarnas pakėlė kairiąją ranką ir parodė delne laikomą kortelę.

- Esi tokią matęs?

Trečiojo rango kapitonas išblyškęs tik sulemeno:

- Aš... aš...

- Dabar neturiu laiko, - šiurkščiai išrėžė Robardas ir vėl kreipėsi į Admirolą: - Jūsų Kilnybe...

Kurtcas žiūrėjo į jį prisimerkęs.

- Seniai? - paklausė po pauzės.

Patarnautojas gūžtelėjo pečiais.

- Tiek laiko, kiek esu su jumis, Šviesybe. Jūsų paties labui. Kaip minėjau, iš pietų, senuoju tiltu, artinasi minia. Ką darysime, turime nuspręsti per penkias minutes, bet abejoju, ar, šaudydami į tuos žmones, patrauktume juos savo pusėn.

Kurtcas linktelėjo.

- Tada su jais kalbėsiu.

Robardas nustebo.

- Jūsų Prakilnybe, manau, jums derėtų sėdėti vežimėlyje, o ne ginčytis su revoliucionieriais. Ar jūs įsitikinęs...

- Jaunuoli, taip gerai nesijaučiau jau kokius aštuonerius metus. Vietinių bitelių kažkokie sumautai keisti geluonys.

- Žinoma, galima sakyti ir taip. Pone Admirole, baiminuosi, kad jums nekiltų koks pavojus. Akivaizdu, kad Šventei prieinamos įvairios molekulinės technologijos, ne tik šitaip puikiai išgydžiusioji jums nervus ir kraujagysles. Jei jie užsinorės...

Admirolas kilstelėjo ranką.

- Žinau. Bet mes šiaip ar taip jų valioje. Aš išeisiu ir kalbėsiu su tais žmonėmis. Ar minioje yra senukų?

- Ne. - Robardas akimirką pagalvojo. - Bent jau nemačiau. Manote...

- Nusimesti senatvės naštą - visuotinis troškimas, - pasakė Kurtcas. - Iš patalo nesikeliantis kriošena svajoja žūti nuo pavydaus vyro rankos, o ne būti pasmaugtas slaugės, kuriais įgriso uostyti jo naktipuodį. Jei Šventė iš tikrųjų tenkina norus, kaip teigia mūsų žvalgyba... - Jis atsistojo. - Robai, paradinę uniformą! Ak tiesa... Jūs, taip, jūs, Kosovai. Kadangi Robardo rangas dabar aukštesnis, nuo šiol man patarnausite jūs. Nepamirškite sukabinti medalių!

Perbalęs Leonovas niekaip nesiliovė drebėjęs.

- Nusiraminkite pagaliau, - niūriai tarė Robardas. - Už šiurkštumą žmonių dažniausiai nebaudžiu.

- Pone! O taip, pone!.. ee... jei drįsčiau paklausti...

- Klauskite.

- Ar seniai Priežiūros žinybos Stebėtojas maskuojasi tarnu?

Robardas išsiėmė kišeninį laikrodį ir užmetė akį.

- Bus jau septyneri metai ir šeši mėnesiai - Erchercogo pageidavimu. Štai taip. Žinote, tarno niekas nepastebi. O Jo Ekscelencija... - Grįžo Kosovas su Admirolo regalijomis, ir Leonovas su Robardu išėjo į laiptinę palaukti, kol vadas persirengs. - ...taigi, Jo Ekscelencija nėra tiesioginis sosto įpėdinis. Jei suprantate, ką turiu omeny.

Leonovas suprato, ir iš gilaus jo atodūsio - padedant prie klausos nervų prijungtiems įtampos analizatoriams - Robardas sužinojo viską, ką norėjo.

- Ne, Jo Didenybė perversmo nesibaimino, - kalbėjo jis toliau. - Admirolo ištikimybe niekas niekada neabejojo. Bet jo asmeninis žavesys, Respublikos didvyrio šlovė, visuotinis populiarumas prisidėjo prie to, kad jo saugumas tapo valstybinės svarbos reikalu. Galėtume tuo pasinaudoti čia.

- Aa... - Kapitonas trumpai pagalvojo. - Revoliucionieriai?..

- Jam užtektų pastūmėti, ir jie subyrėtų, - ryžtingai pasakė Robardas. - Visi rimčiausi jų šalininkai seniai pabėgę. Tokia jau ta singuliarumo prigimtis. O jeigu ne... - Jis patapšnojo sau per kišenę - ...Respublikos saugumo labui esu įgaliotas imtis bet kokių veiksmų, net ir naudotis uždraustosiomis technologijomis.

Leonovas nosine nusišluostė kaktą.

- Tokiu atveju šiam maištui galas. Revoliucionierius palaušite jėga arba politiškai, paskirsite laikinąjį komendantą, ir po šešių mėnesių čia viešpataus tvarka, na, nebent kas nors dar parėkaus.

- Vargu. Net jeigu ta moteris iš Žemės buvo teisi - o aš linkęs manyti, kad ji neklydo, kai teigė, jog Šventei nerūpi užkariauti planetą mums įprasta prasme ir tokiu atveju visas šis žygis laikytinas siaubingai brangia klaida, - mes vis tiek būsime praradę du trečdalius gyventojų. Ir niekada nebeatsikratysime pražūtingo plačiajuosčio ryšio viruso, kurį į planetą užnešė Šventė. Taigi gali tekti palikti šią koloniją ar bent jau paskelbti griežčiausią karantiną. Išeina, kad

tie sumauti revoliucionieriai vis dėlto nugalėjo: džinas paleistas. Viskas, dėl ko kovojo mūsų protėviai, išniekinta, paleista vėjais! Amžinos jaunystės bacilą laisvai nešioja bitės, gatvės grįstos neįsivaizduojamais turtais. Viskas devalvuota! - Sutrikdytas savo paties įkarščio, jis kiek patylėjo, atsikvėpė. - Žinoma, jei mums pavyktų nuslopinti revoliuciją Naujajame Petrograde, vėliau valyti kaimo vietoves būtų paprasčiau...

Žvaigždžių menės durys atsilapojo. Tarpduryje stovėjo Admirolas Kurtcas su paradine uniforma - auksiniai galionai, skaisčiai raudona juosta ir medaliais nusagstyta krūtinė. Jis atrodė dešimčia metų pajaunėjęs: tikras žilagalvis aristokratas, išsilavinęs diktatorius, valdingas ir pasitikintis savimi.

- Ponai, ar nepasirodžius masėms?

Ėjo jis nelabai užtikrintai - pernelyg sumenkę buvo kojų raumenys, - tačiau neprilaikomas.

- Pone, sumanymas tikrai geras, - atsakė Robardas.

- Iš tiesų.

Leonovas ir vyresnysis Prižiūrėtojas žingsniu prisiderino prie laiptais lipančio Admirolo.

- Ponai, - tarė šis, - šiandien - anarchijos ir betvarkės saulėlydis. Teneapleidžia manęs gražbylystės dovana, ir rytojus vėl bus mūsų.

Ir jie visi kartu išėjo į kiemą kreiptis į aveles, kurios jau buvo grįžusios pas ganytojus, bet pačios to dar nežinojo.

Medžių mumijų prismaigstytos kalvos šlaite gulėjo gintarinė ašara didumo sulig autobusu. Čia pat į dangų stiebėsi apsvilę telegrafo stulpai, padengti plonyčiu suodžių sluoksniu. Buria Rubinšteinui ir žmogaus ūgio triušiui einant tarp jų, po kojomis traškėjo mažyčiai griauteliai.

- Šeimininkas ten, - pasakė ponas Triušis, rodydamas keistai persikreipusį luitą.

Rubinšteinas atsargiai priėjo prie jo. Rankas laikė sunėręs ant nugaros. Tai iš tiesų buvo gintaras. Arba kas nors labai panašaus. Viršutiniuose sluoksniuose buvo matyti vabzdžių ir burbuliukų, o šerdį dengė tamsa.

- Triuši, tai gabalas suakmenėjusių sakų. Tavo šeimininkas miręs. Kam mane čionai atsivedei?

Triušis labai nuliūdo. Ilgos ausys nusviro ir prisiplojo prie pakaušio.

- Šeimininkas ten, - pakartojo jis, mindžiukuodamas nuo kojos ant kojos. - Mimų užpultas šaukėsi pagalbos.

Buria norėjo tą gyvį kaip nors paguosti.

- Suprantu... - pratarė ir išsyk nutilo.

Kažkas tame luite slypėjo, kažkas nenusakomai tamsaus. Geriau įsižiūrėjus buvo matyti, kad ir medžiai aplink - tik lavonai, iš vidaus sudeginti kažin kokios šiurpios energijos. Revoliucionieriai, jau užtektinai prigąsdinti Lysenkos miško, į šią mirties zoną eiti atsisakė. Susispietę kalvos papėdėje jie aptarinėjo ideologinę problemą: ar nežmogiškosioms rūšims būtina dirbtinai vystyti mąstymą? - (Vienas milicininkų įnirtingai priešinosi kačių teisei į atskirtą nykštį ir kalbos dovaną.) - ir puikavosi vis keistesniais implantais. Buria apžiūrinėjo gintarą iš visai arti, mat, priverstas naudotis Valstybinio Ryšių Komiteto kirminų jam diegiamu regėjimu, beveik nieko nematė - vaizdas vis labiau skydo ir dvejinosi. Viduje kažkas buvo ir tas kažkas primityviomis, nesuformuluotomis mintimis mėgino įsikibti į Šventės ląstelinį ryšių tinklą panašiai, kaip kūdikis stvarstosi motinos sijono. Giliai įkvėpęs Buria prie ne-gintaro luito mažne prisiglaudė. "Kas tu?" - be garso paklausė, rankomis jausdamas iš glotnaus paviršiaus srūvančią šilumą. Antenos po Rubinšteino oda informaciją išspinduliavo šaltomis paketizuoto srauto bangomis. Šios persmelkė mišką.

"Aš-tapatybė: Feliksas. Tu-tapatybė: ???", - atėjo atsakymas.

"Lįsk iš ten iškėlęs rankas ir atsiduok revoliucinio avangardo malonei!"

Buria mažne paspringo. Juk jis ketino sakyti: "Gal išeitum ir mes pasikalbėtume?" - bet revoliuciniai implantai viską, ką jis sakė, perleisdami per naująją kibererdvę ir konvertuodami Centro Komiteto baitais, semantiškai iškraipė. Įpykęs Rubinšteinas nutarė artimiausiu metu tokią vidinę cenzūrą anuliuoti.

"Sunkiai sužeistas. Nėra ryšio ankstesnis įsikūnijimas. Noriu/reikia pagalba metamorfozė."

Buria apsigręžė ir prisišliejo prie luito nugara.

- Triuši, ar ką nors girdėjai? - paklausė.

Triušis atsisėdo ir nurijo žolę, kurios buvo prisigrūdęs pilną burną.

- Ką - ką nors?

- Kalbėjau su... tavo šeimininku. Girdėjai?

Padaras trūktelėjo vieną ausį.

- Ne.

- Gerai.

Buria užsimerkė ir pamėgino užmegzti ryšį. Vėl įsijungė sudvejintas regėjimas. Ir vėl įsikišo implantas. Rubinšteino žodžiai: "Kaip ten patekai? Ko sieki? Maniau, tave ištiko bėda" nuskambėjo šitaip: "Išpažink tribunolui savo nusikaltimus prieš revoliuciją! Kieno užduotis vykdai, gindamas reakcinės vidutinybės ir buržuazinio inkrementalizmo interesus? Maniau, tu tik piktybinis chuliganas!"

- Kur... - sumurmėjo jis balsu. - Turi būti šuntinis filtras... Ak štai... "Labai atsiprašau, mano sietis ideologiškai iškreipta. Kaip ten patekai? Ko sieki? Maniau, tave ištiko bėda."

Gintaro gabalas lėtai išburbuliavo atsakymą, dar prisidėjo regos pojūčiai, ir Burią drauge su berniuku, bėgančiu nuo Pakraščio, kelias minutes kaustė siaubas.

- Ak štai kaip... Šventė mumifikavo tave, nespėjusį transformuotis. Taigi tu pasiryžęs keliauti kitur? Kur?

Dabar Rubinšteinas išvydo kitką. Žvaigždės, begaliniai atstumai, mažyčiai labai tankūs ir labai karšti kūnai, per miegus be sapno nuskriejantys šviesmečius, viesulu įsiveržiantys į kokį nors naują pasaulį, pražystantys ir numirštantys, užmiegantys iki kito karto.

- Kalbėsiu tiesiai. Tu buvai gubernatorius. Paskui tapai aštuonerių metų berniuku, kuris draugavo su kalbančiais gyvūnais ir kurį slėgė kažkoks prakeiksmas "gyventi įdomiai ir patirti daug nuotykių". O dabar nori būti erdvėlaiviu? Ir kad aš, Centro Komiteto atstovas revoliucijos reikalams, tau padėčiau?

"Nevisai taip."

Šį kartą vaizdinys užtruko ilgai ir buvo sudėtingas, su politinėmis detalėmis, kurias Rubinšteino implantai įkyriai stengėsi konvertuoti į derlingumo diagramą, rodančią, kaip sekasi vykdyti žemės ūkio penkmečio planą.

- Tad štai ko iš manęs nori? - Buria net krūptelėjo. - Kas aš tau, laisvai samdomas agentas? Pirma, užuot išklausiusi išdavystės pasiūlymo, Priežiūros žinyba nušautų mane, vos pamačiusi. Antra, tu nebe gubernatorius. Net jeigu ir būtum, po tokio pasiūlymo tie vyrukai tave kaipmat sudorotų, nė mirktelėti nespėtum. Gal kartais

nežinai, kas buvo tas vakarykštis fejerverkas? Ogi tai, kas po Šventės antpuolio liko iš Imperijos laivyno. Trečia, jei ką nors tokio pasiūlyčiau, mane sušaudytų ir Revoliucinis komitetas. Niekada nevalia nuvertinti tikrojo - skirtingai nuo ideologinio - revoliucijos idėjos, ypač, kai jos įgyvendinimas jau įsibėgėjęs, konservatizmo. Ne, nieko nebus. Išvis nesuprantu, kodėl gaišini mane su tokiu kvailu pasiūlymu. Juolab...

Jis nutilo. Apačioje kažkas triukšmingai brovėsi per negyvą, rentgeniniais lazeriais išdegintą sklypą.

- Kas ten? - paklausė Rubinšteinas, bet ponas Triušis tik suviksėjo balta uodegos dėme ir dingo.

Telegrafo stulpas lėtai sulinko, paskui triokštelėjo, ir Buria išvydo keistąją kaugę ant vištos kojelių. Jos tarpduryje sėdėjo Sesuo Septintoji ir spigino į jį.

- Buria Rubinšteinai! - sušuko Kritikė. - Čionai eikš! Rezoliucija pasirašyta! Krovinys gautas! Svečiai atvykę!

Laukdama susitikimo Rachelė dėl viso pikto išsiuntė pasižvalgyti keletą papildomų akių: jos pakilo į orą ant vabzdiškų sparnelių ir aplėkė kalvą. Medžiai aplink buvo nebegyvi - nudeginti kažkokios galingos spinduliuotės. Martinas neramiai stebėjo, kaip Rachelė rausiasi išpampusiame lagamine.

- Kas tai? - paklausė jis.

- Gausybės rago sėkla, - atsakė moteris ir metė kumščio dydžio daiktą. Martinas jį sugavo ir ėmė atidžiai apžiūrinėti.

- Į tokį daikčiuką telpa visa inžinerija, - pakomentavo sužavėtas.

Iš tikrųjų ten tilpo keli milijonai milijardų molekulinių surinktuvų, plonyčių saulės baterijų tiekiamas kilovatas energijos jiems maitinti, termodinaminių filtrų membranos gamybinei žaliavai iš aplinkos išgauti, daugiau informacinės galios nei visame ikisinguliarinės planetos internete.

Martinas įsibruko sėklą į kišenę ir pažvelgė į Rachelę.

- Buvo priežastis?..

- Aha. Originalo jau greit nebeturėsime. O šito vaikėzui nerodyk. Jeigu sumos, kas tai yra, gali visi varžtai išlakstyti. - Ji žingsniavo toliau. Netoli kalvos viršūnės kūpsojo kažkoks riedulys, prie jo glaudėsi žmogus. Kritikės namukas brovėsi akmens link. - Tikiuosi, tai jis...

Jie ėmė kopti į kalvą. Visi medžiai aplink buvo negyvi. Martinas suklupo, užkliuvęs už apvalaino akmens, ir keikdamasis jį nuspyrė, bet tuojau prikando liežuvį - tas akmuo buvo žmogaus kaukolė, apsitraukusi metalinėmis skaidulomis.

- Čia kažkas atsitikę.

- Nesunku atspėti. Gal padėtum man jį perkelti? - Gremėzdišką lagaminą, šiuo metu varomą kuro baterijų, suvaldyti žolėtame šlaite buvo nelengva - nuolat tekdavo rankomis tempti jį per kliūtis. - Ar kokį ginklą turi?

- Bene aš panašus į kareivį? - Martinas patraukė pečiais.

- Brangusis, taip lengvai tavęs ir neperprasi, - įdėmiai į jį pažvelgusi atsakė moteris. - Ką gi, jei kils kokių grėsmių, susidorosiu ir pati.

- O kas vis dėlto tas žmogus, su kuriuo susitinki?

- Buria Rubinšteinas. Žurnalistas radikalas, stambi pogrindžio žuvis. Kadaise, kai vyko didžiulis darbininkų streikas, jis vadovavo *sovietui*. Už tai ir buvo ištremtas. Dar gerai, kad nesušaudė.

- Ir tu ketini jam atiduoti... - Martinas stabtelėjo. - Štai kokie tavo planai! Vadinasi, šitaip ketinai įpūsti čia revoliuciją, bet Šventė tuos planus sugriovė.

Jis pasižiūrėjo per petį. Vasilijus buvo dingęs.

- Nevisai taip. Ketinau įrankį jiems įteikti, bet, ar jie jo nori, palikti nuspręsti patiems. - Ji atgalia ranka nusišluostė kaktą. - Iš tikrųjų šis planas, tik nelabai konkretus, gyvavo jau daugelį metų, bet vis nebūdavo svarios priežasties pagaliau imtis jį įgyvendinti. Be to, būtų tekę pirmiems panaudoti jėgą... O dabar viskas visai kitaip. Kaip suprantu, Rubinšteino bendraminčiai perėjo į postdeficitinę ekonomiką ir būtent jie šiame suplėkusiame užkampyje yra realiausi pretendentai į valdžią. Kai Šventei čia nusibos, ir jos nebeliks, be gausybės rago jie niekaip neišsivers. Nebent jau yra tiesiai jo paprašę - iš pačios Šventės.

Lagaminas užkliuvo už kupsto, ir Rachelė suskubo jam į pagalbą.

- Tad kokia tavo atsitraukimo strategija? - kopdamas jai iš paskos pasidomėjo Martinas.

- Atsitraukimo strategija? Jokių suknistų strategijų man nereikia. Viskas paprasta. Pristatau šitą. Išnykstu minioje. Susirandu, kur pagyventi. Pagyvenu, kol atsinaujina prekyba. Išskrendu pačiu pirmuoju laivu. O tu ką manai?

- Panašiai ir aš. Po kurio laiko Hermanas suras galimybę mane iš čia išgabenti. Beje, ar kokią iršvą jau numačiusi?

- Viename tokiame miestelyje. Plocke. - Ji staigiai pakratė galvą. - Bet palūkėk, pirmiausia man reikia pristatyti siuntinį. Po to - kur nors įtaisyti tą juokdarį, kad nesekiotų mums iš paskos. Na, o tada pagalvoti, ką darysime... mudu.

Martinas paėmė jai už rankos.

- Galvojai, ar tik neatsikračius manęs?

Rachelė pažvelgė jam į akis.

- Hmm... O ką, teks?

Jis giliai įkvėpė.

- O tu norėtum atsikratyti?

Moteris papurtė galvą. Martinas Rachelę švelniai prisitraukė. Ji nesipriešino.

- Ir aš nenorėčiau, - sukuždėjo jis į ausį.

- Šiaip ar taip, dviems kur kas paprasčiau išsilaikyti, - ėmė svarstyti ji. - Jei kas, galėtume vienas kitą pridengti. Be to, dviems nebaisu įstrigti čia ir ilgam. Gal net keleriems metams.

- Rachele, liaukis ieškojusi dingsčių.

- Ką, taip akivaizdu? - Ji atsiduso.

- Matau, tavo požiūris į pareigą, švelniai tariant...

Moteris atšlijo, ir Martinas, pastebėjęs, kaip perspėjamai žybtelėjo jos akys, išsyk nutilo. Bet tuojau pat ji tyliai prajuko, o po akimirkos jau juokėsi ir jis.

- Martinai, patikėk, įstrigti užkampyje, gaudančiame kvapą po revoliucijos, - dar ne baisiausia bėda, kokią galėčiau sugalvoti...

- Tikiu, tikiu!

Ji palinko prie jo ir karštai pabučiavo, paskui švelniai atstūmė ir nusišypsojo.

Šlaitas čia buvo lygesnis, tad lagaminas slydo niekur nebeužkliūdamas. Riedulys viršuje popietės saulėje tvieskė geltonai. Žmogus prie jo, energingai mostaguodamas rankomis, apie kažką šnekėjosi su Kritike. Kai Martinas ir Rachelė pagaliau užkopė, jis į juos atsigręžė. Tai buvo žemo ūgio, liesokas, tačiau raumeningas vyriškis vešliais plaukais ir smailia barzdele. Ir su senoviško stiliaus pensnė. Sprendžiant iš drabužių, keliavo jis jau senokai.

- Kas jūs tokie? - šiurkštokai paklausė Buria.

- Buria Rubinšteinas? - savo ruožtu paklausė Rachelė. Jos balse buvo justi nuovargis.

- Na tai kas? - Vyriškis vis dar žvelgė įtariai. - Turite kokių nors pretenzijų?

- Siuntinys Buriai Rubinšteinui - perduoti Rošaro planetos Demokratinės Revoliucijos Partijai. Ak, jei papasakočiau, kaip toli teko keliauti ir kiek kliūčių įveikti, kad pristatytume jums štai šitą...

- O... - Buria įsižiūrėjo į lagaminą, paskui vėl pakėlė akis į Rachelę. - Kas jūs, sakėte, esate?

- Draugai iš Senosios Žemės, - įsiterpė Martinas. - Alkanos, purvinos laivo katastrofos aukos.

- Na, deramo svetingumo verčiau nesitikėkite. - Rubinšteinas rankos mostu priminė, kokia čia aplinka. - Sakote, iš Senosios Žemės? Iš tikrųjų, tokį kelią gabenti siuntinį - toloka. O kas tai yra?

- Gausybės ragas. Visapusiškai programuojama savaime pasidauginanti gamykla. Ji - jūsų. Dovana iš Žemės. Gamybos priemonės vienoje patogioje, savaeigėje pakuotėje. Mes tikėjomės, kad sukelsite pramoninę revoliuciją. Bent jau tikėjomės, kol sužinojome apie Šventę. - Rachelė ūmai nutilo, mat Rubinšteinas atkragino galvą ir pratrūko kvatoti it pamišėlis. Po kelių akimirkų ji vėl prašneko - gerokai suirzusi. - Ką tai reiškia? Dyžiau keturiasdešimt šviesmečių, kaip kvailė rizikuodama gyvybe gabenau jums daiktą, už kurį prieš pusmetį būtumėte pardavęs sielą. Tad gal paaiškintumėte?

- O madam, nuolankiausiai atsiprašau. Labai gailiuosi, kad sukėliau jums šitiek rūpesčių. Jei šį lagaminą būtumėte atgabenusi bent prieš keturias savaites, užtikrinu, būtumėte pakeitusi istorijos eigą. Bet štai kaip išėjo. - Jis kažkaip pasitempė, surimtėjo. - Tokių dalykėlių mes įsigijome jau pačią pirmą Šventės dieną. Ir žinodamas, ko jie čia pridirbo, galiu pasakyti tiesiai: geriau būčiau nė akyse jų nematęs.

- Dabar suprantu, - atsakė Rachelė. - Tikiuosi, ištaikysite laiko papasakoti, kas čia dėjosi, kol taip uoliai vykdžiau tą kvailą užduotį?

- Revoliucija čia įvyko maždaug prieš tris savaites. - Buria vaikščiojo aplink dovaną, smalsiai ją apžiūrinėdamas. - Įvykiai pakrypo ne taip, kaip tikėjomės. Neabejoju, mūsų draugė Kritikė irgi galėtų nemažai papasakoti. - Jis atsisėdo ant lagamino. - Vien Eschatonas žino, ką išvis čia veikia Kritikai ir pati Šventė. Tokiai įvykių raidai nė vienas nebuvome pasiruošę. Ar galite įsivaizduoti: mano sapnai būdavo įtraukiami į Komiteto pasitarimų dienotvarkę? Ši revoliucija išsisėmė per dvi savaites. Tiek laiko mums prireikė su-

vokti, kad esame niekam nereikalingi. Tradicinė naujai susiformavusio darinio krizė. Sesuo štai parodė man jos pasekmes - labai prastas pasekmes. - Rubinšteinas panarino galvą. - Man pranešta, kad išgyvenusieji laivyno karininkai įsikūrė sostinėje. Pas juos traukia gyventojai. Žmonės nori saugumo, ramybės - ir kas galėtų juos apkaltinti?

- Paklausiu tiesiai. - Rachelė prisiglaudė prie gintaro luito. - Keisti sistemos jau nebenorite?

- Kodėl taip manote?! - Susijaudinęs Buria mažne stryktelėjo. - Tiesa, pačios sistemos nebėra. Ir sugriovė ją ne komitetai, ne *sovietai*, ne darbininkų judėjimo aktyvistai, o tai, kad žmonių svajonės tapo tikrove. Et, bala nematė. Atrodote, taip, lyg būtumėte ką tik ištrūkę iš mūšio. Žinote, čia knibžda pabėgėlių. Sutvarkęs reikalus, grįšiu į Plocką ir mėginsiu atkurti stabilią tvarką. Gal norite eiti kartu?

- Stabilią tvarką... - pakartojo Martinas. - Beje, kokie tie reikalai? Turiu omeny, ką čia veikiate? Nuo čia iki civilizacijos, regis, toloka.

Rachelei pasirodė, kad jis dar gerokai nuvertina padėtį. Ji atšlijo nuo luito ir liūdnai nužvelgė mišką. Sukarti tokį kelią vien tam, kad sužinotum, jog tris savaites suvėlavai pakeisti istorijos eigą; jog Šventė planetos žmoniją įmetė į informacijos plakiklį ir įjungė jo mentes suktis visu pajėgumu - su tokiomis naujienomis susitaikyti išties nelengva. Be to, ji pasijuto mirtinai nuvargusi. O juk taip stengėsi. Kaip ir Martinas. Ak... trys savaitės... Jei Martinui būtų nepavykę...

- Šitoje uoloje yra žmogus, - pasakė Rubinšteinas.

- Ką?

Į žvalgybą pasiųstos Rachelės akys-robotai pateikė sudėtingą trimatį kalvos modelį. Štai Vasilijus, besiropščiantis tolimuoju šlaitu. Štai Martinas. O luite...

- Ten yra žmogus, - pakartojo Buria. - Gyvas. Tiesą pasakius, jis nori prisidėti prie Šventės kaip keleivis. Gal ir galiu suprasti jo požiūrį, gal šis ir teisingas. Bet vargu ar tam pritars Nepaprastųjų Atvejų komitetas - tie žmonės verčiau norėtų jo mirties. O reakcinės jėgos sostinėje nenorėtų to žmogaus išleisti dėl kitos priežasties - jie nori jį susigrąžinti. Matote, jis buvo gubernatorius. Kol Šventė paraidžiui patenkino slaptus, asmeninius jo norus. Tada jis pareigas, žinoma, apleido. Nė už ką nepatikėčiau, bet štai...

- Mat kaip. O kas jam iš tikrųjų neleidžia išskristi su Švente?

- Jam reikia dar kaip nors pelnyti jos dėmesį. Šventė teikia paslaugas mainais už informaciją. O jis jau papasakojo viską, ką žinojo. Kaip ir aš. Tad ką dabar daryti?

- Kažkokia nesąmonė, - tarė Martinas. - Sakote, Šventė ima tik tuos keleivius, kurie išgali susimokėti už kelionę?

- Kad ir kaip keista, būtent šitaip ji vėžino ir Pakraštį, ir Kritikus. Pastarieji iki pat šiol atsiskaito už kelionę, oficialiai pakomentuodami viską, ką sužino.

Buria vėl atsisėdo.

- Ei, Kritike! - Martinas pašaukė žemiau šlaite sėdinčią Seserį Septintąją.

- Klausimą! - sugriaudė ši.

- Kaip ketinate grįžti namo?

- Baigiu Kritikuoti - važtamainiai.

- Ar pakeleivį imtumėte?

- Oba! - Sesuo Septintoji ėmė neskubriai kopti aukštyn. - Tapatybė klaustukas.

- Įstiklintasis čia, šitam akmeny. Girdėjau, buvęs gubernatorius.

Kritikė pridramblojo arčiau. Rachelė vos ištvėrė neatšokusi nuo to daržovėmis trenkiančio gremėzdo.

- Krovinį paimt galiu, - sumaurojo padaras. - Priežastį duok.

- Hmm... - Martinas karštligiškai galvodamas dirstelėjo į Rachelę. - Šventė susiurbia informaciją, ar ne? Mes atskridome su laivynu. Galiu papasakoti įdomų nutikimą.

Sesuo Septintoji linktelėjo.

- Informacija. Gali praversti, taip, mažai entropijos. Yra tas pakeleivis...

- Įstiklintas, - įsiterpė Buria. - Aišku, Šventės. Tik prašau, būkite atsargi. Kai kurie mano kolegos nepritartų, o reakcionieriai išvis...

Nuojauta paakino Rachelę atsigręžti. Kažkodėl atkopęs kitu kalvos šlaitu, Vasilijus rankoje gniaužė peilio kotą be geležtės. Jo veido išraiška buvo klaiki.

- Buria Rubinšteinas? - sušvokštė prokuroras-stažuotojas.

- Aš. O jūs kas būsite? - Buria atsigręžė į naujai pasirodžiusįjį.

Vasilijus sverdėdamas, lyg girto lėlininko marionetė, žengė porą žingsnių.

- Niekše, aš - tavo sūnus! Mano motiną jau pamiršai?

Jaunasis prokuroras iškėlė spindulinį peilį.

"Va tai šūdas!" Staiga Rachelė užjuto trikdžius, kurie slopino jos implantų veiklą - kažkas šiems tarsi teigė, kad nieko nevyksta, nieko čia nėra. Moteriai tarsi atsivėrė akys. "Vadinasi, čia dar kažkas apsirūpinęs aukšto lygio implantais."

- Mano sūnus? - Rubinšteinas tik akimirką atrodė suglumęs; jo veidas tuojau pat nušvito. - Tad, kai mane ištrėmė, tavęs iš Milos neatėmė? - Jis atsistojo. - Mano sūnus...

Vasilijus užsimojo - negrabiai, užtat iš visos sveikatos. Bet kai peilis nusileido, Burios ten jau nebebuvo: Martinas, sugriebęs jį iš užnugario, parvertė ant žemės.

Spindulinis peilis su spigiu čerškesiu susmigo į gausybės rago antvožą ir perrėžė milijonus subtiliausių schemų. Kai jaunasis prokuroras pamėgino ištraukti ginklą, sumirgėjo pamėkliška šviesa, padvelkė šviežiu raugu. Peilis iš superlaidaus monopluošto, tvaraus neįtikėtinai stipriame magnetiniame lauke, galėjo perrėžti bet ką pasaulyje. Martinas pataikė atsiversti ant nugaros kaip tik tą akimirką, kai Vasilijus negyva veido išraiška žengė prie jo ir užsimojo dar kartą. Kažkas trumpai subirzgė, ir jaunuolis, pastatęs akis, susmuko ant lagamino.

Rachelė nuleido paralyžiuoklį. Judesių tempas vėl buvo normalus, užtat kvėpavo ji sunkiai, širdis daužėsi, krūtinė ir rankos degė. "Jeigu šitaip dar kartą - nusibaigsiu", - pamanė, o balsu ištarė:

- Po galais, įdomu, ar tame nususiame laivyne buvo bent vienas žmogus be slaptų kėslų?

- Vargu, - sėsdamas atsiliepė Martinas.

- Kas nutiko? - Buria sutrikęs dairėsi.

- Ko gero... - Rachelė apžiūrėjo lagaminą. Šis grėsmingai bliūško. Spindulinis peilis buvo sunaikinęs daugybę sintezės elementų, ir remonto programa nebespėjo taisyti pernelyg sparčiai tuštėjančių maitinimo talpų. - ...Pasilikti čia nebeverta. Rodos, minėjote Plocką?

- Minėjau. - Rubinšteinas nustūmė nuo lagamino Vasilijų ir nutempė jį kelis žingsnius į šalį. - Jis - tikrai mano sūnus?

- Gali būti. - Rachelė spazmingai nusižiovavo. - Prisipažinsiu, šiek tiek stebėjausi, ko jis vilkosi mums iš paskos. Neatsitiktinai. O jūsų kam prireikė? Greičiausiai buvo užprogramuotas. Priežiūros

žinyba negalėjo nesusigaudyti: jeigu jau revoliucija, vadinasi, jūs turite būti jos įkvėpėjas. Motina suteršta garbe, nesantuokinis sūnus - užverbuoti nelabai sudėtinga. Įtikima?

Sesuo Septintoji pasišnirpščiodama uostinėjo gintarinį luobą, po kuriuo glūdėjo jau beveik miręs Hercogas Feliksas Politovskis.

- Šventė šnekėjo, keleivis pakeleivis keliasi greit jau dabar, - sugrumėjo būtybė. - Sakai nutikimą? Gerbi gerą vardą?

- Vėliau, - atsakė Martinas.

- Tas geras. - Sesuo Septintoji sukaukšėjo iltimis. - Perviršis tavo mitologijos banke. Sutaisysiu. Į Plocką eime, greitiškai dabar?

- Kol lagaminas nedriokstelėjo, - pritarė Martinas. Jautėsi šiek tiek apdujęs. Primynęs sužeistą koją net susverdėjo. - Rachele...

- Einu, - atsiliepė moteris. Jos akiratyje šmėžavusios tamsios dėmės buvo jau beveik išnykusios. - Šitą siūlau surišti ir įsimesti į tą jūsų vaikščiojančią trobelę. Vėliau išplausime jam smegenis ir pažiūrėsime, ar, be žudiko programos, ten dar ko nors likę.

- Sutinku. Nors man labai netikėta... - pasakė Buria.

- Mums irgi. Eime. Nelaukime, kol lauktuvės sprogs.

Jie paliko šnypščiančią revoliucinę bombą bei paskutinį senojo režimo reliktą ir ėmė nuokalne leistis į Plocko kelią.

Epilogas

Kai mieste pasklido žinia apie stebuklingą Admirolo Kurtco apsireiškimą Hercogo rūmuose, kasdienybę pamažu nuklojo plonytis normalybės sluoksnis. Grūdų biržoje įsikūręs Revoliucinis komitetas padėtį stebėjo su nerimu, o štai paprasti žmonės pasijuto kur kas ramiau. Labai jau juos trikdė, klaidino ir slėgė pastarojo meto keistenybės. Tie, kurių neslėgė, iš miesto išvyko. O pasilikusieji, susimetę būriais, vertybių, kuriomis nesiliovė tikėję, griuvėsiuose ieškojo paguodos, valgė Šventės beriamą maną ir meldėsi.

Kurtco sveikata ir toliau mįslingai taisėsi. Kaip kažkada pastebėjo Robardas, tie, kas ištvėrė Šventę, senatvinėmis ligomis beveik nesirgdavo, ir priežastis buvo aiški. Prižiūrėtojo patartas, Admirolas kilniaširdiškai amnestavo visus progresyviuosius elementus bei paskelbė pertvarkos ir kolektyvinės savianalizės laikotarpį. Nemažai buvusių revoliucionierių pasinaudojo galimybe ir apsigyveno jau ir šiaip sausakimšose kareivinėse arba apleido miestą, ne vienas - su gausybės rago sėkla kišenėje. Rošaras buvo apgyventas ganai retai, tad laukinė gamta plytėjo vos už trijų šimtų kilometrų nuo miesto. Taigi tie, kam matyti atsikuriant senąją tvarką buvo nepakeliama kančia, leidosi į kelią.

Taip pat Priežiūros žinybos patarimu, Admirolas tokių žmonių neužsiundė milicija. Su netikėliais bus laiko susidoroti ir vėliau, sakė Robardas. Pavyzdžiui, žiemą, kai jie gerai pabadaus.

Oro uosto aikštę už rūmų užgriozdė dar keli laimingai nusileidę gelbėjimosi luotai. Dangų nuolat raižė mėlynos šviesos efektai - Šventė traukėsi. Bobutės gatvėse dairėsi aukštyn, žegnojosi ir spjaudėsi per kairįjį petį. Kažkuris kosminių burlaivių išsigabeno užkoduotą senojo Hercogo esmę, bet retas miestietis tai žinojo, dar retesniam tai rūpėjo. Sulaukusios numatyto galo, orbitoje pamažu stojo Šventės gamyklos, vis rečiau birbė telefonai. Dabar žmonės jais susiskambindavo tarpusavyje. Gera būdavo pasišnekėti, pabendrauti nekontroliuojamoje ryšio terpėje. Be to, telefonai padėdavo

vėl susiburti išsibarsčiusioms šeimoms, pasimetusiems draugams. Iš pradžių Prižiūrėtojas dėl to nervinosi, bet galiausiai numojo ranka ir nutarė nieko nesiimti. Bent jau, kol bus atkurtas ryšys su metropolija.

Plocke viskas buvo kitaip. Priemiesčius nuo centro atkirto nuošliaužos, kelius užtvėrė keisti, pavojingi statiniai. Revoliucinis komitetas smulkėjo, smulkėjo, kol galiausiai virto vietine Laikinąja taryba, o dar vėliau - miesto savivaldybe. Valstiečiai vieną po kito užiminėjo apleistus ūkius, net antrieji ir tretieji sūnūs žemės staiga gavo tiek ir tiek. Iš kažkur vis atsirasdavo naujakurių, kūrėsi nedidelės gyvenvietės ir visiems užteko vietos.

Draugas Rubinšteinas iš CK paviešino savo ketinimą įsikurti sėsliai: vadovaudamas sykį jau nusvilęs nagus, jis nusprendė leisti laikraštį, o ideologines problemas palikti spręsti ne tokiems karštakošiams. Taigi persikėlė į lombardininko Havličeko butą virš apiplėštos krautuvėlės Prospekte ir apsigyveno su mažakalbiu jaunuoliu, kuris pirmosiomis savaitėmis žmonėse beveik nesirodė, tad peno palaidi liežuviai turėjo į valias. Krautuvėlės kiemelyje burbuliavo ir garavo kažin kokie neregėti mechanizmai, ir sklandė gandai, esą Rubinšteinas domisi technologiniais stebuklais, kurie sykį jau buvo išjudinę valstybės pamatus - bet niekas prie jo nekibo, mat policijai algą mokėjo savivaldybė, o šiai pakako sveiko proto pavojingo burtininko ir revoliucinio ideologo neerzinti.

Dar viena keista pora išsinuomojo butą virš skardininko Marko Volfo krautuvėlės. Šiedu daug nešnekėjo, užtat barzdočius vyras buvo tikras auksarankis. Jie susiremontavo krautuvėlę ir užsuko kuklų verslą. Turėjo šiokias tokias atsargas spynų, laikrodžių, atgaivintų telefonų ir egzotiškesnių prietaisų, kuriuos laikė pajuodusiuose ąžuoliniuose stalčiuose. Tą gerą mainydavo į valgį, drabužius, anglis. Žmonės visaip spėliojo apie taip pigiai parduodamų stebuklingų žaisliukų išteklius - žaisliukų, kurie net metropolijos sostinėje būtų verti didelių turtų, ką ir kalbėti apie kolonijos provincijos miesčioką. Tie ištekliai atrodė neišsenkami, o iškaba, kurią šeimininkai pasikabino virš durų, buvo tarsi įžūli ardomosios veiklos užuomina: PRIEIGA PRIE INSTRUMENTŲ IR IDĖJŲ. Bet netgi iškaba nekurstė tiek kalbų, kaip elgesys aukštos, lieknos moteriškės juodais, trumpai kirptais plaukais. Juk ji kartais vaikščiodavo vienplau-

kė ir viena, nesant vyro lyg niekur nieko darbuodavosi krautuvėlėje ir net aptarnaudavo nepažįstamus pirkėjus.

Iki Šventės tokie papročiai neišvengiamai būtų išprovokavę pagiežingus komentarus, policijos vizitą, o gal net kvietimą į Prižiūrėtojo kabinetą. Šiais keistais laikais daugelis aplinkinių bent jau dėjosi abejingi, o radikalas Rubinšteinas į šią krautuvėlę netgi dažnokai užsukdavo pasiteirauti detalių savajai spaustuvės įrangai. Ta pora neabejotinai draugavo su pavojingais žmonėmis, ir to pakako, kad kaimynai į jų reikalus nekištų nosies - žinoma, išskyrus našlę Lorenc, kuri barnius su keistąja moterimi laikė savo pareiga (mat įtarė ją esant žyde arba netekėjusia, arba panašia nedorėle).

Po Šventės praslinko devyni mėnesiai; vasara prasmego į vėsias, lietingas rudens gelmes, saulė prisidengė veidą, galiausiai ir žiema surakino žemę ledo gniaužtais. Martinas kiaurus vakarus praleisdavo rausdamasis per vasarą surinkto metalo krūvoje, juo po kąsnelį penėdavo rūsyje įkurdintą nediduką kombainą - gudo rankomis, su primityvia mechanine įranga, gamintis įrankius. Iš kombaino jis gaudavo deimantines formas juvelyriniams dirbiniams, krosneles su elektros lanku, užprogramuojamas frezavimo stakliukes - o šiomis ir panašiomis priemonėmis jau pats darydavo aplinkiniams ūkininkams ir kitiems krautuvininkams suprantamus daiktus.

Martino darbas buvo toks, o Rachelė tvarkėsi namuose ir krautuvėlėje, rūpinosi drapanomis ir maistu, užsakinėjo reklaminį plotą Rubinšteino leidinyje ir tolydžio ausis patempusi klausėsi, ar nesėlina koks pavojus. Jie gyveno kaip vyras ir žmona, į įkyrų smalsumą reaguodami bereikšmiu žvilgsniu ar pečių gūžtelėjimu, lyg sakytų "žiūrėk savo rūpesčių". Paprastą gyvenimą lėmė ir kuklūs poreikiai, ir būtinybė neišsišokti, nesukelti įtarimo.

Nors žiema jau kandžiojosi, Martino parūpintos priemonės - izoliacinės putos bei šiluminiai siurbliai - nuo šalčio saugojo taip puikiai, kad vienas kitas įžūlesnis kaimynas nepageidautinai įjunko trintis apie krautuvėlę.

Vieną speiguotą rytą jis prabudo skaudama galva ir perdžiūvusia burna. Kelias akimirkas nesusivokė kur esąs: gulėjo ir spoksojo į aprūkusią užuolaidėlę. Šalia kažkas vartėsi ir murmėjo per miegus.

"Kaip aš čia atsidūriau? Tai ne mano krautuvėlė. Ne mano gyvenimas."

Svetimumo pojūtis buvo tiesiog stingdantis. Ūmai it potvynio

banga, užliejanti nusaususias lygumas, plūstelėjo prisiminimai. Martinas apsivertė, per pečius apkabino miegančią Rachelę, priglaudė ją prie krūtinės. Jo pakaušyje treškėjo tolimojo nuotolio spinduoliai - sargyba budėjo. Moteris busdama pasimuistė, nusižiovavo.

- Prabudai? - švelniai paklausė Martinas.

- Mm... Kiek valandų? - markstydamasi ryto šviesoje, suniurnėjo ji.

Jis pažvelgė į ištaršytus plaukus, užmiegotas akis ir net suvirpėjo iš jaudulio - taip stipriai buvo prisirišęs prie šios moters.

- Jau išaušę. Pasiutusiai šalta. Atsiprašau...

Dar kartą ją apkabinęs, iš po antklodės išslydo į miegamojo vėsą. Langų stiklus šaltis per naktį buvo išrašęs runomis. Stengdamasis neminti ant plikų grindlenčių, Martinas sugraibė veltines šliures, išsitraukė iš po lovos naktipuodį ir prisėdo. Nuo virvės po lovos baldakimu nusikabinęs ataušusį paltą, užsimetė jį ir nulipo į rūsį patikrinti anglimis kūrenamos krosnelės - žarijos joje dar spygsojo - bei termoelektrinio elemento, kuris gamino energiją per naktį triūsiančioms frezavimo stakliukėms. Dar reikėjo pasemti vandens ir jį užvirinti, kad netrukus jiedu su Rachele galėtų sėdėti ir mėgautis pasakišku malonumu - gerti kavą. Ir bala nematė - tebūnie ji gausybės rago tiekiamas erzacas. Gal po savaitės kitos geoterminis išvadas šilumos galėjo malonėti jau daugiau, bet kol kas kiekvienas laipsnis aukščiau nulio reiškė pergalę prieš nuožmią stepių žiemą.

Atsikėlusi Rachelė žiovaudama vilkosi marškinius, segiojosi sijonus. Jai po kojomis cypčiojo grindlentės. Martinas, vis pasitrindamas sužvarbusias rankas, ruošėsi kurti krosnį, sėmė pelenus.

"Na štai, turgus, - galvojo. - Suvažiuos ūkininkai, gal pavyks ką nors parduoti..." Staiga mažne įsižnybo susizgribęs. "Į ką aš pavirtau?!"

Atšalę nuodėguliukai tyliai barškėdami byrėjo į skardinį kibirą. Martinui už nugaros kažkas sučežėjo, ir jis atsigręžė. Rachelė buvo susiruošusi išeiti. Rudas, dukslus paltas beveik siekė batų nosis, plaukus slėpė skarelė, pagal čionykštį paprotį tampriai surišta po smakru. Atviras buvo tik veidas.

- Išeini? - paklausė jis.

- Į turgų. Nupirksiu duonos, gal kokią vištą. Paskui galiu nieko doro nebegauti. - Ji pažvelgė pro langą. - Brrr! Šalta, ar ne?

- Kai grįši, čia bus šilčiau. - Martinas sudėjo ant grotelių anglis

ir, kaip visada, pridūrė šiek tiek magijos: ugnelė greitai užsiplėvojo, įniko godžiai laižyti antracitą. Jis vėl atsigręžė į Rachelę. - Šiandien tikiuosi nemažai parduoti. Pinigai...

- Paimsiu šiek tiek iš kasos.

Moteris prigludo ir jis ją apkabino. Rachelė, kaip jau buvo spėjusi įprasti, įrėmė smakrą Martinui į petį. Ji spinduliavo ramybę ir puikiai vaidino vietinio amatininko žmoną.

- Šįryt puikiai atrodai. Nuostabiai!

Ji šyptelėjo ir pasimuistė.

- Saldžialiežuvis. Kažin, kiek dar laiko sugebėsime čia ištempti?

- Sugebėsime ar paprasčiausiai teks?

- Hmm... - Rachelė akimirką pagalvojo. - Tave jau užkniso?

- Šiek tiek. - Jis sukikeno. - Ką tik kuopdamas krosnį, susizgribau mąstąs kaip tikras krautuvininkas. Į tą rutiną žmogus net nepastebi, kaip įklimpsti. Kiek laiko jau šitaip ramiai gyvename? Aštuonis mėnesius? Beveik įsivaizduoju mudu įsikūrusius čia visiems laikams, auginančius vaikus, apkiautusius.

- Tai neįmanoma. - Rachelė įsitempė, ir jis apkabino ją tvirčiau. - Taisyklingai senti mudu nesugebėtume. Be to, kitais metais bus atkurtas laivų judėjimas, ir viskas grįš į senas vėžes. O ir vaikų auklėjimas jau ne man. Patikėk, nieko gero mudviem neišeitų. Taigi ta laikinąja vazektomija gali tik džiaugtis. Beje, ar kada pagalvojai: kas būtų, jeigu tektų sprukti su kūdikiu ant rankų?

- Viską suprantu. - Martinas pirštais, tarsi masažuodamas, braukė Rachelei ant nugaros mažyčius apskritimus ir per kelis nuo šalčio gelbstinčius drabužių sluoksnius jautė, kaip ji atsipalaiduoja. - Suprantu. Reikia judintis. Ir kuo greičiau, tuo geriau. Bet čia taip... ramu. Taiku.

- Kapinėse irgi ramu. - Ji atsitraukė per ištiestos rankos ilgį, pažvelgė į Martiną, ir šis neteko amo - tokia ji buvo kerinčiai graži. - Tai ir yra Naujosios Respublikos esmė. Martinai, gyvenimui ši vieta netinkama, nesaugi. Miestas šoko būsenos, jie visi dabar ištikti kolektyvinio neigimo priepuolio. Tris mėnesius Šventė tenkino visus čionykščių norus, o jiems buvo vis negana. Kai pagaliau atsikvošės, hipertrofuotai pasijus nesaugūs. Čia knibždės Priežiūros žinybos skundikų, bet šį kartą tu jau nebūsi pasirašęs sutarties su Admiralitetu, o manęs negins diplomatinė neliečiamybė. Taigi reikia nešdintis.

- O tavo darbdaviai...

- Pakentės, nieko jiems nenutiks. - Rachelė patraukė pečiais. - Atostogų esu ėjusi jau ir anksčiau. Dabar aš netgi ne atostogauju, o tūnau pogrindyje ir laukiu, kada galėsiu pasitraukti iš pavojingos zonos. Ak, kad taip mums pavyktų nusigauti iki Žemės. Ten tiek dalykų, kuriuos norėčiau daryti kartu su tavim. Ten tiek erdvės rimtiems planams. O čia, jei pasiliksime, viską už mus - kaip ir už visus vietinius - suplanuos kas nors kitas.

- Iš tikrųjų. - Martinas nusigręžė į krosnį: tarp anglių, įdegta adiabatinio kaitiklio, smagiai plaikstėsi raudona ugnis. - Šiandien turgus. Gal vakare jau galėsime pasvarstyti, kada...

Į laukujas duris kažkas pasibeldė.

- Ko?! - šūktelėjo Martinas. Išėjęs į šaltą, tamsią krautuvėlę, jis sustojo prie durų ir į plyšį paštui įmesti paklausė: - Kas čia?

- Telegrama! - atsiliepė laibas balselis. - Telegrama meistrui Springburgui!

Sutaukšėjęs sklendėmis, Martinas pravėrė duris. Į jį akinamai balto sniego fone spigino užduseęs pašto pasiuntinukas su raudona uniforma.

- Telegrama. Šaltkalviui.

- Aš ir esu tas šaltkalvis.

Martinas sukrapštė lūkuriuojančiam berniukui kelias kapeikas arbatpinigių, uždarė duris ir čia pat į jas atsirėmė. Širdis daužėsi it pamišusi. "Telegrama!"

- Plėšk greičiau! - paragino atskubėjusi Rachelė iš nuostabos ir vilties žibančiomis akimis. - Kas atsiuntė?

- Hermanas.

Jis nuplėšė voko kraštelį, išskleidė telegramą ir džiūstančia burna ėmė skaityti balsu:

KAM: MARTINUI SPRINGFILDUI IR RACHELEI MANSUR SVEIKINU SU NAUJAGIMIU.

KIEK ŽINAU KŪDIKIS GIMĖ ORBITOJE APLINK ROŠARĄ IR NETRUKUS IŠVYKO ĮVAIRIOMIS KRYPTIMIS. SUPRANTU ABU ESATE PAVARGĘ BET MANAU JUMS BUS ĮDOMU SUŽINOTI NAMUOSE PRADEDU NAUJĄ IDOMIĄ KAMPANIJĄ. JEI NORĖTUMĖTE DALYVAUTI NAUJAJAME PETROGRADE CENTRINIAME PAŠTE JŪSŲ LAUKIA DU BILIETAI.

P. S. MANO NUOMONE PAVASARIS PLOCKE NESVEIKAS METŲ LAIKAS. PRAŠAU NEDELSKITE.

Tą patį vakarą senojoje skardininko Volfo krautuvėlėje įsiplieskė gaisras ir ji supleškėjo iki pamatų - pasak vietinių gandų, pražuvo per išsižiojėlio savininko aplaidumą. Patį krautuvininką žmonės matė su keistąja žmona ir nedideliu kelionkrepšiu išsinuomotomis rogėmis šliuožiant iš miesto. Daugiau Plocke jų niekas neregėjo - tiedu žmonės ištirpo sostinėje kaip lašas rašalo žydrame vandenyne, dingo maišatyje, kurią sukėlė pirmasis po Šventės civilinis erdvėlaivis - iš Senojo Kalė atvykęs krovininis trampas.

Žinoma, iš tikrųjų niekur jie nedingo, bet tai, kaip įprasta sakyti, jau kita istorija. Prieš pradėdamas ją pasakoti, norėčiau, kad atsižvelgtumėte į kelis mano pageidavimus...

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

Charles Stross

SINGULIARUMO DANGUS

Mokslinės fantastikos romanas

GINTARAS ALEKSONIS
redaktorius
SVETLANA ČALKINA
meno redaktorė

www.eridanas.lt

Formatas 84x108 1/32. Popierius ofsetinis. Garnitūra "Times"
SL Nr. 950. Ofsetinė spauda 10 sąl. sp. l.
Kaina sutartinė
"Naujas Eridanas", 50210 Kaunas, Partizanų g. 4, tel. 73 39 67
Spausdino "ARX Baltica" spaustuvė, Veiverių 142 b/c, Kaunas